

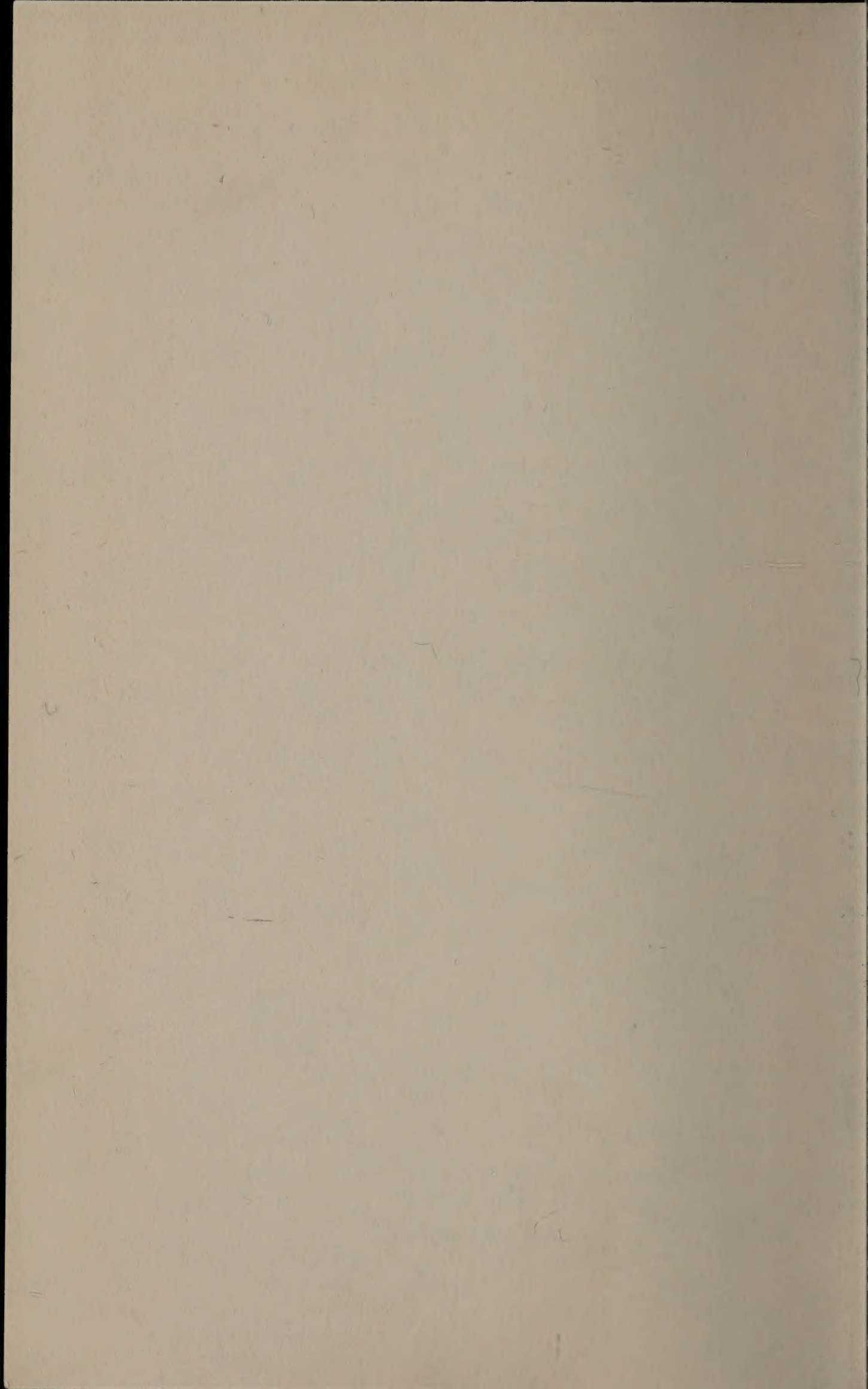
21
4

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

**Newton College of the Sacred Heart
Library**

885 Centre Street

Newton, Massachusetts 02459

SCRIPTORVM CLASSICORVM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

SCRIPTORVM CLASSICORVM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHO CLASSICORVM

11833

XENOPHONTIS

OPERA OMNIA

RECOGNOVIT

BREVIQUE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

E. C. MARCHANT

Æ COLLEGIO SANCTAE ET INDIVIDVAE TRINITATIS APVD OXONIENSES

TOMVS II

COMMENTARII, OECONOMICVS, CONVIVIVM
APOLOGIA SOCRATIS

EDITIO ALTERA

OXONII

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

~~66411~~

OXONII

Excudebat Vivianus Ridler

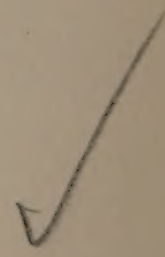
Architypographus academicus

PA
3405
.58
X4
1921
+2

FIRST EDITION 1901
SECOND EDITION 1921
REPRINTED 1942, 1949, 1955
1958, 1962

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL. MA 02167

PRINTED IN GREAT BRITAIN

XENOPHONTIS OPERA

- TOMVS I HISTORIA GRAECA
- TOMVS II COMMENTARII
OECONOMICVS
CONVIVIVM
APOLOGIA SOCRATIS
- TOMVS III EXPEDITIO CYRI
- TOMVS IV INSTITVTIO CYRI
- TOMVS V OPVSCVLA

ADDENDA ET CORRIGENDA

BENEVOLVM lectorem oro ut memoria teneat laminas stereotypas non nisi ultima necessitate dissecandas ipse. Si quando lectionem quam nunc in textum recepi cum notis criticis pugnare animadverterit, ipse, modo consulat quae hic addidi, pacem componet. Hic etiam aliquot lectiones partim codicum ope, partim mea aliorumve conjectura emendatas offendet, quas si fata sinerent ipso in textu legeret. Ea quibus neque codicum sigla neque auctoris nomen apposui mea sunt.

I. COMMENTARII

Venetus Marcianus 511 (M), quantum ad Commentarios spectat nondum totus est excussus. Sed libri primi collationem publici iuris fecit W. W. Baker, unde apparet M cum C arte cohaerere. Eiusdem viri laboribus debetur *Laurentiani* 55, 21 (L), codicis mixti generis, collatio.

- I i § 1, 2 malim *Σωκράτη* ubique cum codicibus
8 δὲ καὶ A
§ 11, 20 ἀπεδείκνυεν (sic)] ἐπεδείκνυεν L
§ 14, 8 lege ἀπολέσθαι cum Stob.
§ 20, 12 lege περὶ τοὺς θεοὺς cum C M L et Aristide
ii § 29, 24 ἐπετιμᾶτο C M L
25 αἰσθόμενος M al.
§ 33, 21 malim καλέσαντε
§ 48, 16 Σιμμίας codd.
§ 54, 24 ἀποκαίειν servandum cum codd.
iii § 14, 17 πρὸς del. Richards recte
§ 15, 23 παρεσκευασμένος A
iv § 2, 8 lege οὔτε εὐχόμενον δῆλον ὄντα οὔτε μαντικῇ cum Π
§ 7, 19 lege φρόνιμόν τι δοκεῖς cum codd.
§ 10, 3 ἢ M: om. A B C
§ 11, 10-11 καὶ . . . ἐνεποίησαν del. Dind. recte
§ 18, 27 ἦν servandum ubique cum codd.
v § 1, 14 dele ἢ πόνου
vi § 13, 31 καλῶς et αἰσχρῶς Richards recte: καλὸν et αἰσχρὸν
codd.
§ 14, 16 lege ὠφέλιμοι cum V: φίλοι cet. et Stob.
vii § 2, 3-4 σκεύην τε καλὰ codd.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- II i §§ 5-16 P = fragmentum papyraceum saec. i vel ii ap. Vitelli
 (Pap. greci e latini II 121)
- § 10, 27 lege *πότερον* cum AB: *πότεροι* cet.
 5 lege *πότερα* cum PBL: *πότεροι* cet.
- § 14, 1 *ἀμυνοῦνται* P: *ἀμύνονται* codd.
- § 22, 9 lege *καθαριότητι* cum Stob. *Br.*; cf. *Inst.* I iii 8
- § 23, 22 *ἐπὶ*] fort. *ἐπη*
- § 24, 26 lege *διόιση*
 1 lege *ἀπτόμενος ἡσθείης* cum codd.
- § 32, 8 *προσῆκω* Schneider: *προσῆκει* codd.
 12 *μὲν* del. Jacob recte
- iv § 1, 8 *ἂν* om. det. recte
- v § iii, 1 *πρὸ* del. Schneider recte
 § 5, 10 *ἀπόδοται* L: *ἀποδῶται* ABC
- viii § 6, 14 lege *τούς τε* cum CL
- ix § 5, 15 fort. *εὐθὺς ἐνδς*
- III ii § 1, 23 lege *σφοί* et sim. ubique
- v § 1, 20 *ἀδύνατόν* Richards
 § 7, 25 *μάλιστ' ἂν* Richards
 § 9, 6 lege *παλαιοτάτους* cum codd.
 § 20, 8 *οὐδὲν οὖν* Hude
 § 22, 23 lege *εἰς στρατηγίαν ὠφέλιμον* cum codd.
 § 27, 14 *πάντ'] πάνυ* Hude
- vi § 2, 30 lege *ἔση* ubique cum codd.
 § 4, 10 *ἂν*] *δῆ* Richards
- vii § 1, 9 *παριέναι* Hude
- ix § 4, 14-15 lege *τὸ* bis cum BL
 15 *dele μὲν*
 16 *σῶφρονα*] legendum *σῶφρον*
 § 9, 1 *ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς* om. Stob.
 3 *κακῶς ἔφη* om. Stob.
 § 12, 23-24 *μὴ . . . λέγοντι* Stob.: om. codd.
 § 14, 2 *εὐπραξία* codd. et Stobaei A
- x § 6, 20 *καλοὶ οὖς* Dind.: *ἀλλοίους* codd. et Stob.
 § 7, 28 *καταρτώμενα* Stob.
- xi § 4, 8 *τὴν μητέρα* Hindenburg recte
 § 14, 11 *μὴ* post *βουλομένη* add. Richards, quod melius est
 § 15, 16 lege *μηχανήση* cum codd.
 § 17, 26 *Σιμμίαν* codd.
- IV i § 2, 14 *οἰκόν* Hirschig: *οἰκίαν* codd.
 § 3, 9 *τὰς ἀναγώγους* Richards
 § 5, 30 *ἢ καλῶς ἢ* del. Dind. recte
- ii § 7, 3 *ἄκοντος ἀκούοντος* Hude
 § 10, 24 *δεῖται* Richards
 § 28, 20 *προῖστανταί τε* Richards
 § 38, 6 *γὰρ*] *γε* Hude
- iii § 10, 25 lege *ὁ ἄνθρωπος* cum B
 § 13, 30 *ἀγήρατα* codd.
- iv § 7, 21 *ἂν εἰπεῖν* codd.
 § 14, 4 lege *αἱ πόλεις*
- v § 9, 5 lege *Ὡσπερ ἡ* cum codd.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- vi § 5, 10-11 καθ' ἃ . . . εἷη del. Gilbert
 § 10, 29 δέ add. Castalio : om. codd. et Stob.
 vii § 1, 24 lege τοῦ αὐτάρκεις cum B
 § 4, 14 lege ἕνεκα τοῦ cum B
 § 9, 19 lege ὀπόσα cum B
 viii § 1, 5 prius τότε om. C
 § 7, 17 lege ἄλλους ἀνθρώπους cum B

2. OECONOMICVS

Venetum Marcianum 511 (V) contulit Schenkl. Tit. :
 Οἰκονομικός codd., Phrynichus, Columella, Athenaeus :
 Οἰκονομικά Philodemus, Galen.

- i § 10, 25-26 Εἰ μὴ ἀποδιδούτω γε αὐτοῦς Critobulo tribuit Thal-
 heim recte. Τοῦτ' αὖ igitur servandum
 iii § 9, 20 ἵππων Graux : ὄνων codd.
 § 10, 28 ὅτι πλείστον scripsi : οἱ πλείστα G : οἱ πλείστοι cet.
 § 12, 8 ἀπαληθεύσαι δεῖ] immo ἀπαληθεύσεις ; cf. *Inst.* II ii 15
 § 16, 24 δέ σοι] δὲ recte Castalio
 iv § 1, 29 αὐτῶν] αὐτὸν Graux
 § 6, 8 καὶ del. Richards recte
 § 7, 17 φρουραρχιῶν scripsi
 § 8, 21 ἐφορᾶ, αὐτὸς Thalheim
 § 15, 30 fort. (λέγοντα) ὅτι
 § 18, 14 ὅτε Nitsche recte
 § 21, 28 τὰ del. Schneider recte
 v § 18, 11 δῆλον' addidi
 vi § 13, 23 lege ἀγαθοὺς χαλκίας, ἀγαθοὺς ζωγράφους, ἀγαθοὺς
 ἀνδριαντοποιοῦς cum Stob.
 vii § 6, 12 διαδίδοται Tournier
 § 8, 21 lege πολλά, ὑπισχνουμένη μὲν, εὐχομένη δὲ πρὸς
 § 13, 12 ὁ οἶκος Hirschig
 §§ 18-28 cf. Ciceronem ap. Colum. XII Praef.
 § 19, 5 post ἑαυτοῖς fort. addendum καὶ ἐπικούρους
 § 29, 18 ὡς delendum
 § 37, 24 τοῦτου . . . πάντως Cobet recte ; cf. Colum. XII i 5 ut
is quam commodissime ministraretur
 § 38, 1 ἐξέλθη Schneider
 § 42, 23 ἐμοὶ (οἴκου) κοινωνὸς postulat cum sensus tum con-
 cinnitas
 viii § 4, 18 ἀγλευκέστατον Zeune recte
 20 ἐπικωλύσωσιν Castalio : ἐπικώλυσιν codd.
 § 18, 3 ἀγαθὸν Π
 § 21, 18 dele τι quod om. ut videtur Π
 § 22, 25 lege ἕκαστον κείται cum Π
 ix § 2, 10 lege ποικίλμασι πολλοῖς cum Π
 § 3, 16 στεγνῶν Stephanus e Polluce I 80 : στεγῶν codd.
 § 16, 27-28 ᾧ . . . ἕκαστα codd.
 x § 3, 27 τε del. Thalheim
 § 10, 5 τὴν σιτοποιόν Schneider recte

ADDENDA ET CORRIGENDA

- xi § 4, 5 ἐπηλύτου] fort. πλουσίου
 § 11, 16 dele πέρι (vide not. crit.)
 § 24, 19 <ῆ>] malim καὶ πολλάκις μὲν
- xii § 3, 12 καταμαθῶν del. Hartman recte
 § 17, 14 περὶ τοῦ παιδεύεσθαι del. Schneider recte
- xiv § 2, 8 τὸ] τοῦ Schneider
- xv § 3, 25-26 Αὐτὴ . . . ἤδη] Αὐτὴ . . . ἤδε Jacob
 § 10 sq. in not. crit. lege 2 πολλά σε αὐτὸν Jacob: πολλά
 σεαυτὸν codd. 9 ἔοικεν H G N
- xvi § 4, 29 αὐτὴ Hartman
- xvii § 3, 29 lege καίειν cum codd.
 § 4, 4 post θεός add. γ' Thalheim
 § 14, 1 τῆς τροφῆς Thalheim
- xviii § 9, 24 γὰρ] με γὰρ H N O V: μὲν γὰρ Thalheim
 § 10, 28 Ἄγε] Ἄ γε Jacob
- xix § 2, 9 prius τὸ φυτὸν delendum μήτε ὀπόσον πλάτος] aut
 manca est oratio (cf. Jebb ad Soph. O. T. 236)
 aut μηδὲ pro μήτε scribendum
 § 7, 3 legendum ὄπη ἐν ἑκατέρῃ δεῖ τιθέναι
 § 10, 14 lege πλείονες cum codd.
- xx § 4, 3 post σῦκα add. οὐδὲ μῆλα Landström coll. Cic. ap.
 Macrobi. iii. 20. 4 oleum ficos pomia non habet
 § 14, 15 καὶ ἀργούς scripsi: κάγαθούς codd.
 § 15, 19 ἐν γῆ ἀργία Heindorf recte
 § 19, 15 καὶ τὸ del. Schneider recte
 § 20, 16 ἐπιμελεῖσθαι del. Richards
 19 τοῦτο Schneider: οὕτως codd.
 § 28, 1 in not. crit. ὄποι W. Dind. ad pag. prioris v. 30 trans-
 ponendum
- xxi § 5, 7 καὶ πονεῖν Richards
 § 10, 2 μεγίστοις Jacob
 § 12, 13 post θεῖον add. ἐπεὶ παρὰ θεῶν Diels

3. CONVIVIVM

Venetum Marcianum 511 (V) contulit Raeder: plerumque cum E congruit.

Π = fragmentum papyraceum (viii. 16, 18), c 200 A.D.

- i § 8, 12 μὲν om. V
 13 lege τὸ κάλλος cum Aristide
 § 15, 29 οὔτε μὴν V
- ii § 3, 22-23 γυναικί . . . ἀνδρὶ F et Athen.
 § 17, 14 τοιούτοις γυμνασίοις Orelli: τοιούτων γυμνασίων ἐπι-
 θυμῶ fort. delendum
- iv § 2, 18 δικαιότερους V: δικαιτέρας cet.
 § 12, 17 ἂν δεξαίμην D F: paenitet me non saepius horum
 codicum lectiones praetulisse
 § 14, 24-25 lege τὰ ὄντα Κλεινία cum codd.
 § 15, 1 ἄγων V: ἄγειν cet.
 § 35, 19 lege πλείονα cum codd.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- iv § 45, 14 οὕτω δὲ Thalheim
 viii § 2, 9 μὴν ἔτι μὴν καὶ ἐρώμενος codd. : dele igitur νῦν
 § 7, 29 πολλοὶ Mehler
 § 9, 9 βωμοὶ τέ εἰσι καὶ ναοὶ D F
 § 17, 16 omnino lege παρανοήση cum Π

4. APOLOGIA SOCRATIS

Ne Wilamowitzius quidem mihi persuadere potuit hoc opusculum ab imitatore esse conscriptum.

C = *Mutinensis* 145, quem contulit Kalinka.

- § 5, 8 μοι C
 § 7, 21 τῷ τελευτῶντι C
 § 9, 6 lege καλῶν τετυχηκέναι cum B
 § 10, 11-12 μὲν ἢ C : ἢ μὲν B A
 § 11, 17 lege καὶ ἄλλοι οἱ cum B
 § 12, 22 τεκμαίρονται C
 § 15, 17 ἀλλὰ C
 22 πολλῶν codd. : corr. Reuchlin
 § 17, 5 ξένους C
 6 εἰδότας cit. Thalheim
 12 εὐδαιμόνει A₂ C
 § 21, 8 εἶναι εἰ C, fort. recte
 § 23, 17 ἐπειδὴ καὶ] lege ἐπειδὴ cum B
 διεψηφίσθη B A
 § 24, 1 οὐδὲ Hartung : οὔτε codd.
 2 νομίζων Schäfer : ὀνομάζων codd. : delenda igitur quae
 de hac lectione in Praef. scripseram
 4 καρτερίᾳ καὶ εὐτελείᾳ Reiske
 § 25, 8 in not. crit. dele bis A (?) et
 § 26, 14 μαρτυρήσετε codd. : corr. Stephanus
 § 27, 22 ὅτι post ἐγενόμην C
 23 dele ὁ quod om. codd. et Stob. : add. B₂
 § 28, 4 ἂν post μᾶλλον del. B₂
 § 31, 24 Ἄνυτος C

Scribebam a. M.CM.XIX.

COMMENTARII

PRAEFATIO

DE Commentariorum statu et compositione post L. Dindorfium summa fuit inter viros doctos dissensio. Multa quidem quae hodie in hoc libro feruntur (quem 'prae ceteris longe emendatiorem' esse censuit Cobet) interpolatori cuidam deberi, nonnulla ab ipso scriptore esse adiecta post cetera iam scripta et fortasse edita multi disputaverunt. Sed quo licentiae progressus sit interpolator, aut qua ratione Xenophon suum ipse opus mutaverit vel supplementis adauxerit, nemo pro certo ponere audeat, praesertim cum hanc rem qui diligentissime sunt perscrutati confiteantur non semper perspici posse quae sint genuina, quae ab editore ficta aut turbata. De interpolationibus alia statuunt Dindorf et Schenkl, alia Krohn et Hartman: inter quos medium tenet locum Gilbert. Nuper autem in certamen descenderunt alii qui contra horum aliorumque opiniones nobis persuadere studuerint librum sincerum integrumque opus esse Xenophontis. Sed quomodo factum sit ut tot deprehendamus *egregio inspersos corpore naevos*, ne ii quidem inter se consentiunt. Nam, ut alios omittam, cum inaequalitates illas ex Xenophontis indole natas esse opinetur Carolus Joel, Theodorus Birt scriptorem putat lib. I. capp. 1 et 2 primo foras dedisse, deinde alias alia opusculo illi adiunxisse vel

PRAEFATIO

inseruisse donec coacervatus sit hicce argumentorum et narrationum cumulus. Postremo sunt qui arbitrentur Commentarios, Oeconomicum, Convivium olim unum opus fuisse: quorum si excutias opiniones, similis occurrit diversitas.

Tot inter vada et scopulos in portu navigare malui: nec si solvere voluissem, licebat, cum ea esset huius editionis lex ut secundum codices, quoad id fieri posset, exhiberetur textus. In textu igitur Dindorfiano recognoscendo et emendando imprimis codicum optimorum A et B auctoritatem secutus sum quos post Fredericum Duebnerum accuratissime contulit Schenkl. Codex A saec. XIII tantum libros I et II continet. Ex hoc descriptus est U: sed librarius non pauca mutavit, interdum autem cum B contra A conspirat, ita ut dubitari non possit quin alterum codicem ad manum habuerit. Codex B saec. XIII ut multas servavit bonas lectiones, ita vitiis minime caret. Correctorum manus expertus est quatuor, quas diligentissime distinxit Schenkl. Idem B pluris aestimat quam A; cum tamen adhuc desideretur editio apparatu critico ornata in quo multo plurium exponantur codicum varietates, nec quanti sit aestimandus codex A, nec quaenam inter ceteros libros et codicem B intercedat necessitudo decerni potest. Librorum inferiorum, quorum magna est copia agmen ducit codex C (=D *Hellenicorum*), et ipse a Schenkelio collatus. Ex Veneto Marciano 368 (=V *Hellenicorum*), qui totus conferri debet, pauca evulgavit O. Keller. Sed huius generis codicum non magna est in re critica auctoritas. Quorum lectiones ut raro memoravi, ita codicum A B C varietates cum Schenkelio et Gilberto eas tantum statui in apparatu

PRAEFATIO

retinere aut inserere quae possunt genuinae videri, omissis omnibus quae aperte vitiosae nisi si quid ad veram lectionem indagandam conferre videntur.

Verum cum omnes libri manuscripti ex uno archetypo orti sint Ioannis Stobaei aetate inferiori¹, magno momento est illius Florilegium et ad corruptelas codicum tollendas et ad lacunas explendas. Sed nondum satis accurate collati sunt codices optimi *Vindobonensis*, *Escorialensis*, et, id quod in praefatione critica monuit Gilbert², apud Stobaeum quoque multa vitiose leguntur. Quibus de causis non sine haesitatione quadam in textum recipi debent quae sola Stobaei auctoritate niti dicuntur.

E. C. M.

Scriebam Londini

mense Ianuario a. M.DCCCC.

IAM prelo subiectis Commentariorum schedis, cognovi ex *Centralblatt für Bibliothekswesen*, 1897, p. 273, fragmentum illud papyraceum, saec. iii vel iv, quod sine auctoris nomine in *Novis Scriptorum Classicorum Fragmentis* ediderunt Grenfell et Hunt, ad caput tertium libri primi Commentariorum pertinere. Quod cum nondum sit satis notum operae pretium est totum exscribere. Si recte lacunas supplevi, patet hic illic omissam esse unam et alteram literam (col. 2, vv. 11, 17, 18).

¹ Rem demonstrant lacunae omnibus manuscriptis communes.

² In editione Teubneriana diligentissime ille perpendit codicum varietates et de interpolationibus seu brevioribus seu longioribus subtilissime disputavit.

PRAEFATIO

Col. 1
I, iii, 15

αρκουν]τως ηδεσ
θαι τω]ν πολλα επι
τουτοις] πραγματευ
ομενω]ν λυπει[σ]θαι
5 δε ελατ]τον αει δε
τινες σ]ωκρατην
νομιζου]σιw ως ενι
οι γραφου]σιw τε
και λεγο]υσι περι
10 αυτου τ]εκμαιρο
μενοι πρ]οτρεψεσ
θαι μεν α]νθρωπους
επ αρετη]ν κρατισ
του γεγο]νεvαι προ
15 αγαγειw δ ε]π αυτην
ουχ ικανο]ν σκεψα
μενοι μη] μουον
α εκεινος κ]ολαστη
ριου ενεκα] τους παν
20] ειδεναι
ερωτων ηλ]ενχεν

Col. 2

αυτον [ουτε θυοντα
τοις θεο[ις ουτε ευ (?)
χομεν[ον δηλον ον (?)
τα ουτ[ε μαντικη
5 χρωμε]νον αλλα
και των [ποιουντων
ταυτα κα[ταγελων
τα ειπε μ[οι εφη ω α
ριστοδει]με εστιw
10 ουστινα[s ανους
τεθauμακ[ας σοφιαι (?)
εγωγε [ε]φ[η και ος λε
ξου ημειw [εφη τα ονο
ματα αυτω]ν επι
15 μεν τοι[ν]υ[ν επων
πο[ι]ησει ο[μηρου
εγωγε μ[α]λι[σταθαν (?)
μακα επι δε[θυραμ (?)
βω μελανιπ[πιδηw
20 επι δε τραγω[δ]ιαi
σοφοκλεα επι] δε α[ν

Col. 1, v. 1 ἀρκούντως del. Cobet 5 πολὺ ἔλαττον codd.
ἀεὶ] εἰ codd. 7 ὡς] οἷς Jacobs, Schenkl, Gilbert 11 προ-
τρέψασθαι codd. 20 τ' οἰομένους nimium videtur: τ fortasse deerat

Col. 2, v. 2 postquam scripsi οὔτε εὐχόμενον, vidi editores veteres
ex additamento illo quod est in codd. plerisque οὔτ' εὐχόμενον con-
fecisse 18 lectionem διθυράμβῳ contra διθυράμβων codd. duorum
et Cobeti tuetur papyrus

PRAEFATIO

Col. 1, vv. 1-5. Ex his verbis liquet sectionem 15 capitis iii iam saeculo tertio vel quarto in contextu lectam esse. v. 8 *γράφουσιν* confirmat opinionem eorum qui Xenophontem putant interdum *ν ἐφελκυστικόν* ante consonantem scripsisse.

Col. 2, vv. 2-3. Cap. iv, 2 edidimus cum codd. C V *αὐτὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς οὔτε μαντικῇ χρώμενον*, sed post v. *θεοῖς* addunt *μὴ μαχόμενον* A B, *μηχανώμενον* cet. Nemo iam dubitare potest quin in C V lacuna sit, in ceteris lateat sub corruptela veritas. Fateor valde dubium esse num ea quae desint in papyro recte suppleverim.

SIGLA

A = Parisinus 1302

U = Vindobonensis 11

B = Parisinus 1740

B₂ etc. = correctores codicis B

C = Parisinus 1642 (D *Hellenicorum*)

D = Parisinus 1643 (A *Oeconomici et Convivi*)

H = Britannicus 5110

V = Vossianus, vel Leidensis alter

Ven. = Venetus Marcianus 368

Victorius: huius nomine notantur lectiones in marginibus Aldinae (a. 1525) et Florentinae (a. 1551) a Petro Victorio adscriptae.

mg. Villois. = lectiones in margine Iuntinae ab anonymo adscriptae et a Villoisonio cum Weiskio communicatae.

Bessario = Interpretatio Latina a Bessarione facta et Romae edita a. 1521.

Stobaei codd. sunt *Vind.* (Vindobonensis), *Esc.* (Escorialensis), *Paris.* (Parisinus A)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ Α

Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἐπεισαν **I**
οἱ γραψάμενοι Σωκράτην ὡς ἄξιός εἴη θανάτου τῇ πόλει. ἡ
μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν· ἀδικεῖ Σωκράτης
οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ
5 δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

Πρῶτον μὲν οὖν, ὡς οὐκ ἐνόμιζεν οὓς ἡ πόλις νομίζει **2**
θεοὺς, ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; θύων τε γὰρ φανερὸς
ἦν πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς
πόλεως βωμῶν, καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν.
10 διετεθρύλητο γὰρ ὡς φαίη Σωκράτης τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ
σημαίνειν· ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιά-
σασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν. ὁ δ' οὐδὲν καινότερον **3**
εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι μαντικὴν νομίζοντες οἰωνοῖς τε
χρῶνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οὗτοί τε γὰρ
15 ὑπολαμβάνουσιν οὐ τοὺς ὄρνιθας οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας εἰδέναι
τὰ συμφέροντα τοῖς μαντενομένοις, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς διὰ
τούτων αὐτὰ σημαίνειν, κακῆϊνος δὲ οὕτως ἐνόμιζεν. ἀλλ' οἱ **4**
μὲν πλείστοί φασιν ὑπὸ τε τῶν ὄρνιθων καὶ τῶν ἀπαντῶντων
ἀποτρέπεσθαι τε καὶ προτρέπεσθαι· Σωκράτης δ' ὥσπερ
20 ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν.

14 τε om. AC

17 δὲ om. BC al.

καὶ πολλοῖς τῶν συνόντων προηγόρευε τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ
 μὴ ποιεῖν, ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος· καὶ τοῖς μὲν
 πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε.
 5 καίτοι τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν αὐτὸν βούλεσθαι μῆτ' ἠλίθιον
 μῆτ' ἀλαζόνα φαίνεσθαι τοῖς συνοῦσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφό- 5
 τερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα καὶ
 ψευδόμενος ἐφαίνετο. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ
 μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλω πιστεύσειεν
 ἢ θεῷ; πιστεύων δὲ θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν;
 6 ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους. τὰ μὲν 10
 γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν ὡς ἐνόμιζεν ἄριστ'
 ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο μαν-
 7 τευσομένους ἔπεμπεν, εἰ ποιητέα. καὶ τοὺς μέλλοντας οἴκους
 τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκῆσειν μαντικῆς ἔφη προσδεῖσθαι.
 τεκτονικὸν μὲν γὰρ ἢ χαλκευτικὸν ἢ γεωργικὸν ἢ ἀνθρώπων 15
 ἀρχικὸν ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν ἢ λογιστικὸν ἢ
 οἰκονομικὸν ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθή-
 8 ματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αἰρετὰ ἐνόμιζεν εἶναι· τὰ δὲ
 μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλεί-
 πεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις. οὔτε γὰρ 20
 τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένῳ δῆλον ὅστις καρπώσεται, οὔτε
 τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον ὅστις ἐνοικήσει,
 οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῷ
 πολιτικῷ δῆλον εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν, οὔτε
 τῷ καλὴν γῆμαντι, ἵν' εὐφραίνηται, δῆλον εἰ διὰ ταύτην 25
 ἀνιάσεται, οὔτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῇ πόλει κηδεστὰς λαβόντι
 9 δῆλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται τῆς πόλεως. τοὺς δὲ μηδὲν
 τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς
 ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονῶν ἔφη· δαιμονῶν δὲ καὶ τοὺς
 μαντευομένους ἂ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ μαθοῦσι 30

6 καὶ om. U : κατὰ V : καὶ οὐ cet. 8 ἀληθεύειν B 11 συν-
 εβούλευεν B : νομίζοιεν Weiske 13 πέμπειν Dind. 17 μαθή-
 ματα καὶ om. H 18 αἰρετὰ B₁ : αἰρετέα cet. 20 γὰρ τοι
 AC : γὰρ τοι τῷ cod. Guelferbytanus (K) 22 οἰκῆσει B₁ C U H

διακρίνειν (οἷον εἴ τις ἐπερωτῶη πότερον ἐπιστάμενον ἢ νιοχεῖν ἐπὶ ζεύγος λαβεῖν κρείττον ἢ μὴ ἐπιστάμενον, ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾶν ἐπὶ τὴν ναῦν κρείττον λαβεῖν ἢ μὴ ἐπιστάμενον), ἢ ἂ ἔξεστιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ 5 στήσαντας εἰδέναι· τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους ἀθέμιτα ποιεῖν ἠγείτο. ἔφη δὲ δεῖν, ἂ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοί, μαθάνειν, ἂ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί, πειρᾶσθαι διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι· τοὺς θεοὺς γὰρ οἷς ἂν ὦσιν ἴλεω σημαίνειν.

10 Ἄλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ· πρῶ τε 10 γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερός ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. οὐδεὶς δὲ πώποτε 11

15 Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ἢ περ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι, διελέγετο σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει καὶ 20 τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε. καὶ πρῶ- 12

του μὲν αὐτῶν ἐσκόπει πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τὰνθρώπινα εἰδέναι ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ 30 σκοποῦντες ἠγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. ἐθαύμαζε δ' 13

25 εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὐρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταῦτα δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. τῶν τε γὰρ 14

30 μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερὰ φοβεῖσθαι, καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὅτιοῦν, τοῖς δὲ οὐδ' ἐξιτητέον

6 ἀθέμιστα B₁ AC al.
πειρα C₁

18 ἔχει] ἔφν codd. duo

22 τὰνθρω-

23 ἀνθρώπεια C cor.

- εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν, καὶ τοὺς μὲν οὐθ' ἱερὸν οὔτε βωμὸν οὔτ' ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἐν μόνον τὸ ὄν εἶναι, τοῖς δ' ἄπειρα τὸ πλῆθος, καὶ τοῖς μὲν ἀεὶ πάντα 5 κινεῖσθαι, τοῖς δ' οὐδὲν ἂν ποτε κινηθῆναι, καὶ τοῖς μὲν πάντα γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὔτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν οὔτε ἀπολεῖσθαι. ἔσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τάδε, 15 ἄρ', ὥσπερ οἱ τὰνθρώπεια μαθάνοντες ἠγοῦνται τοῦθ' ὅ τι ἂν μάθωσιν ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῳ ἂν βούλωνται 10 ποιήσῃ, οὔτω καὶ οἱ τὰ θεία ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὴν γνῶσιν αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίνεσθαι, ποιήσῃ, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὄτου ἂν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων, ἢ τοιούτων μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον ἢ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίνεσθαι. 15 16 περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν· αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο σκοπῶν τί εὐσεβές, τί ἀσεβές, τί καλόν, τί αἰσχρόν, τί δίκαιον, τί ἄδικον, τί σωφροσύνη, τί μανία, τί ἀνδρεία, τί δειλία, τί πόλις, τί πολιτικός, τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώ- 20 πων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἠγεῖτο καλοὺς καγαθοὺς εἶναι, τοὺς δ' ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικαίως κεκλήσθαι.
- 17 Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὐδὲν θαυμαστὸν ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ παραγνῶναι τοὺς δικα- 25 στάς· ὅσα δὲ πάντες ἤδεσαν, οὐ θαυμαστὸν εἰ μὴ τούτων 18 ἐνεθυμήθησαν; βουλευσας γάρ ποτε καὶ τὸν βουλευτικὸν ὄρκον ὁμόσας, ἐν ᾧ ἦν κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσειν, ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους [ἐννέα στρατηγούς] μιᾷ ψήφῳ τοὺς ἀμφὶ 30 Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην ἀποκτεῖναι πάντας, οὐκ ἠθέλησεν

1 δοκεῖν del. Pluygers
A C al.

17 ἀνθρωπίνων codd. opt.

8 ἀπολέσθαι Stob.

30 ἐννέα σ. del. Schenkl

13 ὄτου δ'

ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ
καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων· ἀλλὰ περὶ πλείονος ἐποιήσατο
εὖορκεῖν ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλά-
ξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεοὺς ἐνό- 19
5 μιζεν ἀνθρώπων οὐχ ὄν τρόπον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν· οὗτοι
μὲν γὰρ οἴονται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι·
Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἠγείτο θεοὺς εἰδέναι, τὰ τε λεγό-
μενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, πανταχοῦ δὲ
παρεῖναι καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων
10 πάντων.

Θαυμάζω οὖν ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν Ἀθηναῖοι Σωκράτην 20
περὶ θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβῆς μὲν οὐδὲν ποτε περὶ
τοὺς θεοὺς οὔτ' εἰπόντα οὔτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ
λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν οἷά τις ἂν καὶ λέγων
15 καὶ πράπτων εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὖσεβέστατος.

Θαυμαστὸν δὲ φαίνεται μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας ὡς II
Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὃς πρὸς τοῖς εἰρημένοις
πρῶτον μὲν ἀφροδισίων καὶ γαστρὸς πάντων ἀνθρώπων
ἐγκρατέστατος ἦν, εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος καὶ πάντας
20 πόνους καρτερικώτατος, ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι
πεπαιδευμένος οὕτως, ὥστε πάνυ μικρὰ κεκτημένος πάνυ
ῥαδίως ἔχειν ἀρκοῦντα. πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους 2
ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἢ λίχνους ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς ἢ
πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαυσε μὲν τούτων
25 πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμῆν καὶ ἐλπίδας παρασχών,
ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς καγαθοὺς ἔσεσθαι· καίτοι 3
γε οὐδεπώποτε ὑπέσχετο διδάσκαλος εἶναι τούτου, ἀλλὰ τῷ
φανερὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν ἐλπίζειν ἐποίει τοὺς συνδιατρί-
βοντας ἑαυτῷ μιμουμένους ἐκείνου τοιούτους γενήσεσθαι.
30 ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σώματος αὐτὸς τε οὐκ ἡμέλει τοὺς τ' 4
ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῆγει· τὸ μὲν οὖν ὑπερεσθίουτα ὑπερπονεῖν

12 περὶ τοὺς θεοὺς L al. περὶ] πρὸς B : περὶ τοὺς θεοὺς del. Reiske
14 περὶ θεῶν om. cod. Guelf. 26 ἐπιμέλονται B₃

- ἀπεδοκίμαζε, τὸ δὲ ὅσα ἠδέως ἢ ψυχῇ δέχεται, ταῦτα ἱκανῶς
 ἐκπονεῖν ἐδοκίμαζε· ταύτην γὰρ τὴν ἕξιν ὑγιεινὴν τε ἱκανῶς
 εἶναι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν οὐκ ἐμποδίζειν ἔφη.
 5 ἀλλ' οὐ μὴν θρυπτικός γε οὐδὲ ἀλαζονικός ἦν οὔτ' ἀμπεχόνη
 οὔθ' ὑποδέσει οὔτε τῇ ἄλλῃ διαίτῃ. οὐ μὴν οὐδ' ἐρασιχρη- 5
 μάτους γε τοὺς συνόντας ἐποίει. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἐπι-
 θυμιῶν ἔπαυε, τοὺς δ' ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο
 6 χρήματα. τούτου δ' ἀπεχόμενος ἐνόμιζεν ἐλευθερίας ἐπιμε-
 λείσθαι· τοὺς δὲ λαμβάνοντας τῆς ὀμιλίας μισθὸν ἀνδρα-
 ποδιστὰς ἑαυτῶν ἀπεκάλει διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτοῖς εἶναι 10
 7 διαλέγεσθαι παρ' ὧν [ἂν] λάβοιεν τὸν μισθόν. ἐθαύμαζε δ'
 εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πρᾶττοιο καὶ μὴ
 νομίζοι τὸ μέγιστον κέρδος ἕξειν φίλον ἀγαθὸν κτησάμενος,
 ἀλλὰ φοβοῖτο μὴ ὁ γενόμενος καλὸς κἀγαθὸς τῷ τὰ μέγιστα
 8 εὐεργετήσαντι μὴ τὴν μεγίστην χάριν ἕξοι. Σωκράτης δὲ 15
 ἐπηγγείλατο μὲν οὐδενὶ πώποτε τοιοῦτον οὐδέν, ἐπίστευε
 δὲ τῶν συνόντων ἑαυτῷ τοὺς ἀποδεξαμένους ἄπερ αὐτὸς
 ἐδοκίμαζεν εἰς τὸν πάντα βίον ἑαυτῷ τε καὶ ἀλλήλοις φίλους
 ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι
 τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά 20
 ἐστίν.
 9 Ἄλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν
 καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἶη τοὺς
 μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθιστάναι, κυβερνήτη
 δὲ μηδένα θέλειν χρῆσθαι κυαμευτῷ μηδὲ τέκτονι μηδ' 25
 αὐλητῇ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῷ ἐλάττονας βλάβας
 ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἀμαρτανομένων· τοὺς
 δὲ τοιοῦτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς
 10 καθεστῶσης πολιτείας καὶ ποιεῖν βιαίους. ἐγὼ δ' οἶμαι τοὺς
 φρόνησιν ἀσκοῦντας καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέ- 30

3 ἔφη om. Stob.

4 ἀλλ' οὐ μὴν . . . διαίτη seclus. Gilbert

7 δὲ αὐτοῦ A

11 ante παρ' ὧν add. τοὺς Naber

ἂν del. Dind.

24 καθίστασθαι C al.

25 ἐθέλειν C al.

χρῆσθαι B A: κεχρῆσθαι

cet.

30 εἶναι B C: ἔσεσθαι cet. et Stob.

ροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἤκιστα γίγνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτὰ γίγνεται. οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ 5 πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. οὐκ οὖν τῶν φρόνησι- σι ἀσκούντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχύιν ἀνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν καὶ συμ- 11 μάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος οὐδενός· καὶ γὰρ μόνος ἡγοῖτ' ἂν δύνασθαι 10 πείθειν. καὶ φονεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἤκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναί τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

Ἄλλ' ἔφη γε ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένῳ 12 Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιη- 15 σάτην. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονεκτίστατός τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο, Ἀλκιβιάδης δὲ αὐτῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ἀκρατέστατός τε καὶ ὑβριστότατος. ἐγὼ δ', εἰ μὲν τι κακὸν ἐκείνῳ τὴν πόλιν 13 ἐποιησάτην, οὐκ ἀπολογήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην 20 συνουσίαν αὐτοῖν ὡς ἐγένετο διηγῆσομαι. ἐγενέσθη μὲν 14 γὰρ δὴ τῷ ἀνδρὶ τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτῳ πάντων Ἀθη- ναίων, βουλομένῳ τε πάντα δι' ἑαυτῶν πράττεσθαι καὶ πάντων ὀνομαστοτάτῳ γενέσθαι. ἤδεσαν δὲ Σωκράτην ἀπ' ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν 25 ἐγκρατέστατον ὄντα, τοῖς δὲ διαλεγόμενοις αὐτῷ πᾶσι χρώ- μενον ἐν τοῖς λόγοις ὅπως βούλοιτο. ταῦτα δὲ ὀρώντε καὶ 15 ὄντε οἷω προεῖρησθον, πότερόν τις αὐτῷ φῆ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε καὶ τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, ὀρέξασθαι τῆς ὀμιλίας αὐτοῦ, ἢ νομίσαντε, εἰ ὀμιλη- 30 σαίτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν ἱκανωτάτῳ λέγειν τε καὶ πράττειν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, θεοῦ διδόντος αὐτοῖν ἢ ζῆν ὅλον τὸν 16

3 τὰ αὐτὰ Stob. 7 τὰ] τὸ Schäfer τὰ τοιαῦτα πράττειν del. Mehler 16 post βιαιότατος add. καὶ φονικώτατος A B 18 post ὑβριστότατος add. καὶ βιαιότατος A B 27 φῆ] φήσει A

βίον ὡσπερ ζῶντα Σωκράτην ἐώρων ἢ τεθνάναι, ἐλέσθαι
 ἂν μᾶλλον αὐτῷ τεθνάναι. δῆλω δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν
 ἐπραξάτην· ὡς γὰρ τάχιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων
 ἠγησάσθην εἶναι, εὐθύς ἀποπηδήσαντε Σωκράτους ἐπραττέτην
 τὰ πολιτικά, ὧνπερ ἔνεκα Σωκράτους ὠρεχθήτην. 5

17 Ἴσως οὖν εἴποι τις ἂν πρὸς ταῦτα ὅτι ἐχρῆν τὸν Σωκράτην
 μὴ πρότερον τὰ πολιτικὰ διδάσκειν τοὺς συνόντας ἢ σωφρο-
 νεῖν. ἐγὼ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐκ ἀντιλέγω· πάντας δὲ τοὺς
 διδάσκοντας ὁρῶ αὐτοὺς δεικνύντας τε τοῖς μαθάνουσιν ἢπερ
 αὐτοὶ ποιούσιν ἢ διδάσκουσι καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζοντας. 10
 οἶδα δὲ καὶ Σωκράτην δεικνύντα τοῖς συνουσίῳ ἐαυτὸν καλὸν
 καγαθὸν ὄντα καὶ διαλεγόμενον κάλλιστα περὶ ἀρετῆς καὶ
 18 τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων. οἶδα δὲ κακείνῳ σωφρονουῦντε,
 ἔστε Σωκράτει συνήστην, οὐ φοβουμένῳ μὴ ζημιοῦντο ἢ
 παίοιντο ὑπὸ Σωκράτους, ἀλλ' οἰομένῳ τότε κράτιστον εἶναι 15
 τοῦτο πράττειν.

19 Ἴσως οὖν εἴποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν
 ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδίκος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων
 ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησίς ἐστιν ὁ μαθῶν ἀν-
 επιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω 20
 γιγνώσκω· ὁρῶ γὰρ ὡσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ τὰ
 σώματα ἀσκούντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς
 ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσκούντας οὐ δυναμένους·
 οὔτε γὰρ ἢ δεῖ πράττειν οὔτε ὧν δεῖ ἀπέχεσθαι δύνανται.
 20 δι' ὃ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κὰν ὧσι σώφρονες, ὅμως 25
 ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσί, ὡς τὴν μὲν τῶν
 χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσκησί, οὔσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν
 πονηρῶν κατάλυσιν. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τῶν ποιητῶν ὃ τε
 λέγων·

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ διδάξεται· ἦν δὲ κακοῖσι 30
 συμμίσγης, ἀπολείς καὶ τὸν ἔοντα νόον,
 καὶ ὁ λέγων·

Αὐτὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς τοτὲ μὲν κακός, ἄλλοτε δ' ἐσθλός.

κἀγὼ δὲ μαρτυρῶ τούτοις· ὀρῶ γὰρ ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ 21
 πεπονημένων ἐπῶν τοὺς μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους,
 οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην
 5 ἐγγιγνομένην. ὅταν δὲ τῶν νοθετικῶν λόγων ἐπιλάθηται
 τις, ἐπιλέλησται καὶ ὦν ἡ ψυχὴ πάσχουσα τῆς σωφροσύνης
 ἐπεθύμει· τούτων δ' ἐπιλαθόμενον οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ τῆς
 σωφροσύνης ἐπιλαθέσθαι. ὀρῶ δὲ καὶ τοὺς εἰς φιλοποσίαν 22
 προαχθέντας καὶ τοὺς εἰς ἔρωτας ἐγκυλισθέντας ἦττον δυνα-
 10 μένους τῶν τε δεόντων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν μὴ δεόντων
 ἀπέχεσθαι. πολλοὶ γὰρ καὶ χρημάτων δυνάμενοι φείδεσθαι,
 πρὶν ἐρᾶν, ἐρασθέντες οὐκέτι δύνανται· καὶ τὰ χρήματα
 καταναλώσαντες, ὦν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχρὰ
 νομίζοντες εἶναι, τούτων οὐκ ἀπέχονται. πῶς οὖν οὐκ ἐν- 23
 15 δέχεται σωφρονήσαντα πρόσθεν αὐθις μὴ σωφρονεῖν καὶ
 δίκαια δυνηθέντα πράττειν αὐθις ἀδυνατεῖν; πάντα μὲν οὖν
 ἔμοιγε δοκεῖ τὰ καλὰ καὶ τὰγαθὰ ἀσκητὰ εἶναι, οὐχ ἥκιστα
 δὲ σωφροσύνη. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ σώματι συμπεφυτευμέναι
 τῇ ψυχῇ αἱ ἡδοναὶ πείθουσιν αὐτὴν μὴ σωφρονεῖν, ἀλλὰ τὴν
 20 ταχίστην ἑαυταῖς τε καὶ τῷ σώματι χαρίζεσθαι.

Καὶ Κριτίας δὴ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει συν- 24
 ἦστην, ἐδυνάσθη ἐκείνῳ χρωμένῳ συμμάχῳ τῶν μὴ καλῶν
 ἐπιθυμιῶν κρατεῖν· ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε, Κριτίας μὲν
 φυγὼν εἰς Θετταλίαν ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις ἀνομία μᾶλλον
 25 ἢ δικαιοσύνη χρωμένοις, Ἀλκιβιάδης δ' αὖ διὰ μὲν κάλλος
 ὑπὸ πολλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος, διὰ δύναμιν
 δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ πολλῶν καὶ
 δυνατῶν [κολακεύειν] ἀνθρώπων διαθρυπτόμενος, ὑπὸ δὲ τοῦ
 δήμου τιμώμενος καὶ ῥαδίως πρωτεύων, ὥσπερ οἱ τῶν
 30 γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ ῥαδίως πρωτεύοντες ἀμελοῦσι

1 ὁτὲ μὲν A: ποτὲ μὲν Stob. Paris. 9 ἐγκυλισθέντας D al.
 15 et 16 σωφρονήσαντας et δυνηθέντας A 18 γὰρ τῷ B: τῷ γὰρ cet.
 26 διὰ δὲ δ. A 28 δυνατῶν] δεινῶν K Schwartz κολακεύειν
 del. Ernesti

- 25 τῆς ἀσκήσεως, οὕτω κακέϊνος ἠμέλησεν αὐτοῦ. τοιούτων
 δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένω
 δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφυστημένω δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμένω δὲ
 ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις διεφθαρμένω καὶ
 πολὺν χρόνον ἀπὸ Σωκράτους γεγυότε, τί θαυμαστὸν εἶ 5
 26 ὑπερηφάνω ἐγενέσθην; εἶτα, εἰ μὲν τι ἐπλημμελησάτην,
 τούτου Σωκράτην ὁ κατήγορος αἰτιᾶται; ὅτι δὲ νέω ὄντε
 αὐτῷ, ἠνίκα καὶ ἀγνωμονεστάτῳ καὶ ἀκρατεστάτῳ εἰκὸς εἶναι,
 Σωκράτης παρέσχε σῶφρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατη-
 27 γόρῳ ἄξιος εἶναι; οὐ μὴν τά γε ἄλλα οὕτω κρίνεται. τίς 10
 μὲν γὰρ ἀυλητής, τίς δὲ κιθαριστής, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος
 ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητάς, ἐὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόντες
 χεῖρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου; τίς δὲ πατήρ, ἐὰν ὁ
 παῖς αὐτοῦ συνδιατρίβων τῷ σωφρονῇ, ὕστερον δὲ ἄλλῳ τῷ
 συγγενόμενος πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν αἰτιᾶται, ἀλλ' 15
 οὐχ ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνηται, τοσοῦτῳ
 μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; ἀλλ' οἳ γε πατέρες αὐτοὶ
 συνόντες τοῖς υἱέσι, τῶν παιδῶν πλημμελούντων, οὐκ αἰτίαν
 28 ἔχουσιν, ἐὰν αὐτοὶ σωφρονῶσιν. οὕτω δὲ καὶ Σωκράτην
 δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως 20
 ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει,
 πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι;
 29 Ἄλλ' εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα
 πράττοντας ὀρῶν ἐπήνει, δικαίως ἂν ἐπιτιμῶτο. Κριτίαν
 μὲν τοίνυν αἰσθανόμενος ἐρῶντα Εὐθυδήμου καὶ πειρῶντα 25
 χρῆσθαι, καθάπερ οἱ πρὸς τὰ φροδίσια τῶν σωμάτων ἀπο-
 λαύοντες, ἀπέτρεπε φάσκων ἀνελεύθερόν τε εἶναι καὶ οὐ
 πρέπον ἀνδρὶ καλῷ καγαθῷ τὸν ἐρώμενον, ᾧ βούλεται πολ-
 λοῦ ἄξιος φαίνεσθαι, προσαιτεῖν ὥσπερ τοὺς πτωχοὺς
 ἰκετεύοντα καὶ δεόμενον προσδοῦναι, καὶ ταῦτα μηδενὸς 30

4 διεφθαρμένῳ del. Pluygers 19 αὐτοῖ] αὐτοῖς A
 μᾶτο H 25 αἰσθόμενος Pithoeus in marg. ed. Ald.
 περ . . . ἀπολαύοντες fort. secludenda τὰ ἀφροδίσια A
 ἄξιός] δ . . . ἄξιον A

24 ἐπετι-
 26 καθά-
 28 ᾧ . . .

ἀγαθοῦ. τοῦ δὲ Κριτίου τοῖς τοιούτοις οὐχ ὑπακούοντος οὐδὲ 30
ἀποτρεπομένου, λέγεται τὸν Σωκράτην ἄλλων τε πολλῶν
παρόντων καὶ τοῦ Εὐθυδήμου εἰπεῖν ὅτι ὑικὸν αὐτῷ δοκοίη
πάσχειν ὁ Κριτίας, ἐπιθυμῶν Εὐθυδήμῳ προσκνηῆσθαι ὥσπερ
5 τὰ ὕδια τοῖς λίθοις. ἐξ ὧν δὴ καὶ ἐμίσει τὸν Σωκράτην ὁ 31
Κριτίας, ὥστε καὶ ὅτε τῶν τριάκοντα ὧν νομοθέτης μετὰ
Χαρικλέους ἐγένετο, ἀπεμνημόνευσεν αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς νόμοις
ἔγραψε λόγων τέχνην μὴ διδάσκειν, ἐπηρεάζων ἐκείνῳ καὶ
οὐκ ἔχων ὅπῃ ἐπιλάβοιτο, ἀλλὰ τὸ κοινῇ τοῖς φιλοσόφοις
10 ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐπιτιμώμενον ἐπιφέρων αὐτῷ καὶ διαβάλλων
πρὸς τοὺς πολλοὺς· οὐδὲ γὰρ ἔγωγε οὔτ' αὐτὸς τοῦτο πώποτε
Σωκράτους ἤκουσα οὔτ' ἄλλου του φάσκοντος ἀκηκοέναι
ἠσθόμην. ἐδήλωσε δέ· ἐπεὶ γὰρ οἱ τριάκοντα πολλοὺς μὲν 32
τῶν πολιτῶν καὶ οὐ τοὺς χειρίστους ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ
15 προετρέποντο ἀδικεῖν, εἶπέ που ὁ Σωκράτης ὅτι θαυμαστόν
οἱ δοκοίη εἶναι, εἴ τις γενόμενος βοῶν ἀγέλης νομεὺς καὶ
τὰς βοῦς ἐλάττους τε καὶ χείρους ποιῶν μὴ ὁμολογοίη κακὸς
βουκόλος εἶναι, ἔτι δὲ θαυμαστότερον, εἴ τις προστάτης
γενόμενος πόλεως καὶ ποιῶν τοὺς πολίτας ἐλάττους τε καὶ
20 χείρους μὴ αἰσχύνεται μηδ' οἶεται κακὸς εἶναι προστάτης
τῆς πόλεως. ἀπαγγελθέντος δὲ αὐτοῖς τούτου, καλέσαντες 33
ὁ τε Κριτίας καὶ ὁ Χαρικλῆς τὸν Σωκράτην τὸν τε νόμον
ἐδεικνύτην αὐτῷ καὶ τοῖς νέοις ἀπειπέτην μὴ διαλέγεσθαι.
ὁ δὲ Σωκράτης ἐπήρετο αὐτῷ εἰ ἐξείη πυνθάνεσθαι, εἴ τι
25 ἀγνοοῖτο τῶν προαγορευομένων. τὸ δ' ἐφάτην. Ἐγὼ 34
τοῖνυν, ἔφη, παρεσκευάσμαι μὲν πείθεσθαι τοῖς νόμοις·
ὅπως δὲ μὴ δι' ἀγνοίαν λάθω τι παρανομήσας, τοῦτο βού-
λομαι σαφῶς μαθεῖν παρ' ὑμῶν, πότερον τὴν τῶν λόγων
τέχνην σὺν τοῖς ὀρθῶς λεγομένοις εἶναι νομίζοντες ἢ σὺν
30 τοῖς μὴ ὀρθῶς ἀπέχεσθαι κελεύετε αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ σὺν
τοῖς ὀρθῶς, δῆλον ὅτι ἀφεκτέον (<ἂν> εἶη τοῦ ὀρθῶς λέγειν·

4 προσκνήσασθαι A
Par. iv. 176 : ὕδια codd.
codd. 14 ἀπέκτειναν B

5 ὕδια Phot. et Cyrillus ap. Cramer Anecd.
10 τῶν om. A 11 οὐδὲ Schülz : οὔτε
21 καλέσαντε Dind. 31 ἂν add. Dind.

εἰ δὲ σὺν τοῖς μὴ ὀρθῶς, δῆλον ὅτι πειρατέον ὀρθῶς λέγειν.
 35 καὶ ὁ Χαρικλῆς ὀργισθεὶς αὐτῷ, Ἐπειδὴ, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ἀγνοεῖς, τάδε σοι εὐμαθέστερα ὄντα προαγορεύομεν, τοῖς
 νέοις ὅλως μὴ διαλέγεσθαι. καὶ ὁ Σωκράτης, Ἴνα τοίνυν,
 ἔφη, μὴ ἀμφίβολον ἦ [ὡς ἄλλο τι ποιῶ ἢ τὰ προηγορευ- 5
 μένα], ὀρίσατέ μοι μέχρι πόσων ἐτῶν δεῖ νομίζειν νέους
 εἶναι τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ὁ Χαρικλῆς, Ὅσουπερ, εἶπε,
 χρόνου βουλεύειν οὐκ ἔξεστιν, ὡς οὐπω φρονίμοις οὔσι
 36 μὴδὲ σὺ διαλέγου νεωτέροις τριάκοντα ἐτῶν. Μὴδ' ἐάν τι
 ὠνώμαι, ἔφη, ἢν πωλῆ νεώτερος τριάκοντα ἐτῶν, ἔρωμαι 10
 ὀπόσου πωλεῖ; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς· ἀλλὰ
 τοι σύγε, ὦ Σώκρατες, εἴωθας εἰδὼς πῶς ἔχει τὰ πλείστα
 ἐρωτᾶν· ταῦτα οὖν μὴ ἐρώτα. Μὴδ' ἀποκρίνωμαι οὖν, ἔφη,
 ἂν τίς με ἐρωτᾷ νέος, ἐὰν εἰδῶ, οἷον ποῦ οἰκεῖ Χαρικλῆς ἢ
 ποῦ ἐστι Κριτίας; Ναὶ τά γε τοιαῦτα, ἔφη ὁ Χαρικλῆς. 15
 37 ὁ δὲ Κριτίας, Ἄλλὰ τῶνδὲ τοί σε ἀπέχεσθαι, ἔφη, δεήσει,
 ὦ Σώκρατες, τῶν σκυτέων καὶ τῶν τεκτόνων καὶ τῶν χαλ-
 κέων· καὶ γὰρ οἶμαι αὐτοὺς ἤδη κατατετριφθαι διαθρυλου-
 μένους ὑπὸ σοῦ. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τῶν ἐπο-
 μένων τούτοις, τοῦ τε δικαίου καὶ τοῦ ὀσίου καὶ τῶν ἄλλων 20
 τῶν τοιούτων; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Χαρικλῆς· καὶ τῶν
 βουκόλων γε· εἰ δὲ μή, φυλάττου ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους
 38 τὰς βοῦς ποιήσης. ἔνθα καὶ δῆλον ἐγένετο ὅτι ἀπαγγελ-
 θέντος αὐτοῖς τοῦ περὶ τῶν βοῶν λόγου ὠργίζοντο τῷ
 Σωκράτει. 25

Οἶα μὲν οὖν ἡ συνουσία ἐγεγόνει Κριτία πρὸς Σωκράτην
 39 καὶ ὡς εἶχον πρὸς ἀλλήλους, εἴρηται. φαίην δ' ἂν ἔγωγε
 μηδενὶ μηδεμίαν εἶναι παίδευσιν παρὰ τοῦ μὴ ἀρέσκοντος.
 Κριτίας δὲ καὶ Ἀλκιβάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους
 ὠμιλησάτην ὃν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ 30
 ἀρχῆς ὠρμηκότε προεστάναι τῆς πόλεως. ἔτι γὰρ Σωκράτει

5 ἀμφίλογον B ὡς . . . προηγορευμένα del. Cobet
 codd. 14 τίς] τί Cobet 23 ποιήσεις Kidd

συνόντες οὐκ ἄλλοις τισὶ μᾶλλον ἐπεχείρουν διαλέγεσθαι
 ἢ τοῖς μάλιστα πράττουσι τὰ πολιτικά. λέγεται γὰρ Ἄλκι- 40
 βιάδην, πρὶν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι, Περικλεῖ ἐπιτρόπῳ μὲν
 ὄντι αὐτοῦ, προστάτῃ δὲ τῆς πόλεως, τοιάδε διαλεχθῆναι
 5 περὶ νόμων· Εἰπέ μοι, φάναι, ὦ Περικλεῖς, ἔχouis ἄν με 41
 διδάξαι τί ἐστὶ νόμος; Πάντως δήπου, φάναι τὸν Περικλέα.
 Δίδαξον δὴ πρὸς τῶν θεῶν, φάναι τὸν Ἄλκιβιάδην· ὡς
 ἐγὼ ἀκούων τινῶν ἐπαινουμένων, ὅτι νόμιμοι ἄνδρες εἰσίν,
 οἶμαι μὴ ἂν δικαίως τούτου τυχεῖν τοῦ ἐπαίνου τὸν μὴ
 10 εἰδότα τί ἐστὶ νόμος. Ἄλλ' οὐδέν τι χαλεποῦ πράγματος 42
 ἐπιθυμεῖς, ὦ Ἄλκιβιάδη, φάναι τὸν Περικλέα, βουλόμενος
 γνῶναι τί ἐστὶ νόμος· πάντες γὰρ οὗτοι νόμοι εἰσίν, οὓς τὸ
 πλῆθος συνελθὼν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἅ τε δεῖ
 ποιεῖν καὶ ἅ μὴ. Πότερον δὲ τὰγαθὰ νομίσαν δεῖν ποιεῖν
 15 ἢ τὰ κακά; Τὰγαθὰ νῆ Δία, φάναι, ὦ μειράκιον, τὰ δὲ
 κακὰ οὐ. Ἐὰν δὲ μὴ τὸ πλῆθος, ἀλλ', ὥσπερ ὅπου 43
 ὀλιγαρχία ἐστίν, ὀλίγοι συνελθόντες γράψωσιν ὅ τι χρὴ
 ποιεῖν, ταῦτα τί ἐστὶ; Πάντα, φάναι, ὅσα ἂν τὸ κρατοῦν
 τῆς πόλεως βουλευσάμενον, ἅ χρὴ ποιεῖν, γράψῃ, νόμος
 20 καλεῖται. Κὰν τύραννος οὔν κρατῶν τῆς πόλεως γράψῃ
 τοῖς πολίταις ἅ χρὴ ποιεῖν, καὶ ταῦτα νόμος ἐστί; Καὶ ὅσα
 τύραννος ἄρχων, φάναι, γράφει, καὶ ταῦτα νόμος καλεῖται.
 Βία δέ, φάναι, καὶ ἀνομία τί ἐστίν, ὦ Περικλεῖς; ἅρ' οὐχ 44
 ὅταν ὁ κρείττων τὸν ἥττω μὴ πείσας, ἀλλὰ βιασάμενος,
 25 ἀναγκάσῃ ποιεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ; Ἐμοιγε δοκεῖ, φάναι
 τὸν Περικλέα. Καὶ ὅσα ἄρα τύραννος μὴ πείσας τοὺς
 πολίτας ἀναγκάζει ποιεῖν γράφων, ἀνομία ἐστί; Δοκεῖ μοι,
 φάναι τὸν Περικλέα· ἀνατίθεμαι γὰρ τὸ ὅσα τύραννος μὴ
 πείσας γράφει νόμον εἶναι. Ὅσα δὲ οἱ ὀλίγοι τοὺς πολ- 45
 30 λούς μὴ πείσαντες, ἀλλὰ κρατοῦντες γράφουσι, πότερον
 βίαν φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν εἶναι; Πάντα μοι δοκεῖ, φάναι

4 ἑαυτοῦ Α
20 καὶ ἂν codd.

10 τι] τοι ΒC
κρατῇ τῆς πόλεως καὶ Α

14 ἐνόμισαν codd.: corr. Reiske

- τὸν Περικλέα, ὅσα τις μὴ πείσας ἀναγκάζει τιὰ ποιεῖν, εἴτε γράφων εἴτε μή, βία μᾶλλον ἢ νόμος εἶναι. Καὶ ὅσα ἄρα τὸ πᾶν πλῆθος κρατοῦν τῶν τὰ χρήματα ἐχόντων γράφει
- 46 μὴ πείσαν, βία μᾶλλον ἢ νόμος ἂν εἴη; Μάλα τοι, φάναι τὸν Περικλέα, ὦ Ἀλκιβιάδη, καὶ ἡμεῖς τηλικούτοι ὄντες 5 δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ἡμεν· τοιαῦτα γὰρ καὶ ἐμελετώμεν καὶ ἐσοφιζόμεθα οἰάπερ καὶ σὺ νῦν ἐμοὶ δοκεῖς μελετᾶν. τὸν δὲ Ἀλκιβιάδην φάναι· Εἶθε σοι, ὦ Περικλείς, τότε συνεγεγόμεν ὅτε δεινότατος ἑαυτοῦ ἦσθα.
- 47 Ἐπεὶ τοίνυν τάχιστα τῶν πολιτενομένων ὑπέλαβον 10 κρείττονες εἶναι, Σωκράτει μὲν οὐκέτι προσῆσαν· οὔτε γὰρ αὐτοῖς ἄλλως ἤρεσκεν, εἴ τε προσέλθοιεν, ὑπὲρ ὧν ἡμάρτανον ἐλεγχόμενοι ἤχθοντο· τὰ δὲ τῆς πόλεως ἔπραττον,
- 48 ὧν περ ἔνεκεν καὶ Σωκράτει προσῆλθον. ἀλλὰ Κρίτων τε Σωκράτους ἦν ὁμιλητῆς καὶ Χαιρεφῶν καὶ Χαιρεκράτης καὶ 15 Ἐρμογένης καὶ Σιμίας καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνδας καὶ ἄλλοι, οἳ ἐκείνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγορικοὶ ἢ δικανικοὶ γένοιτο, ἀλλ' ἵνα καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ γενόμενοι καὶ οἴκῳ καὶ οἰκέταις καὶ οἰκείοις καὶ φίλοις καὶ πόλει καὶ πολίταις δύναιντο καλῶς χρῆσθαι. καὶ τούτων οὐδεὶς οὔτε νεώτερος οὔτε 20 πρεσβύτερος ὧν οὔτ' ἐποίησε κακὸν οὐδὲν οὔτ' αἰτίαν ἔσχεν.
- 49 Ἀλλὰ Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας προπηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας αὐτῷ σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων, φάσκων δὲ κατὰ νόμον ἐξεῖναι παρανοίας ἐλόντι καὶ τὸν πατέρα δῆσαι, τεκμηρίῳ 25 τούτῳ χρώμενος, ὡς τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου νόμιμον εἶη δεδέσθαι. Σωκράτης δὲ τὸν μὲν ἀμαθίας ἔνεκα δεσμεύοντα δικαίως ἂν καὶ αὐτὸν ᾤετο δεδέσθαι ὑπὸ τῶν ἐπισταμένων ἂ μὴ αὐτὸς ἐπίσταται· καὶ τῶν τοιούτων ἔνεκα 30 πολλάκις ἐσκόπει, τί διαφέρει μανίας ἀμαθία· καὶ τοὺς μὲν 30 μαινομένους ᾤετο συμφερόντως ἂν δεδέσθαι καὶ ἑαυτοῖς καὶ

9 ἑαυτοῦ A: περὶ ταῦτα B: σπαντοῦ ταῦτα B₃ cet.
 κράτης codd.: corr. van Prinsterer φαίδων δὲ B₃
 Priscian. 17. 125 25 ἐλόντα A

16 ἔρμο-
 23 ἑαυτῷ

τοῖς φίλοις, τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους τὰ δέοντα δικαίως ἀν
 51 μανθάνειν παρὰ τῶν ἐπισταμένων. ἀλλὰ Σωκράτης γε, 51
 ἔφη ὁ κατήγορος, οὐ μόνον τοὺς πατέρας ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἄλλους συγγενεῖς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς ἑαυτῷ
 5 συνοῦσι, λέγων ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας οὔτε τοὺς δικαζο-
 μένους οἱ συγγενεῖς ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἰατροί,
 τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι. ἔφη δὲ καὶ περὶ τῶν 52
 φίλων αὐτὸν λέγειν ὡς οὐδὲν ὄφελος εὔνους εἶναι, εἰ μὴ
 καὶ ὠφελεῖν δυνήσονται· μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους
 10 εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἐρμηνεύσαι δυνα-
 μένους· ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτόν, ὡς αὐτὸς εἶη
 σοφώτατός τε καὶ ἄλλους ἰκανώτατος ποιῆσαι σοφούς, οὕτω
 διατιθέναι τοὺς ἑαυτῷ συνόντας, ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς
 τοὺς ἄλλους εἶναι πρὸς ἑαυτόν. ἐγὼ δ' αὐτὸν οἶδα μὲν καὶ 53
 15 περὶ πατέρων τε καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν [τε] καὶ περὶ
 φίλων ταῦτα λέγοντα· καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ, ὅτι τῆς
 ψυχῆς ἐξελθούσης, ἐν ἧ μόνῃ γίγνεται φρόνησις, τὸ σῶμα
 τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τὴν ταχίστην ἐξενέγκαντες ἀφανί-
 ζουσιν. ἔλεγε δ' ὅτι καὶ ζῶν ἕκαστος ἑαυτοῦ, ὃ πάντων 54
 20 μάλιστα φιλεῖ, τοῦ σώματος ὃ τι ἀν ἀχρεῖον ἢ καὶ ἀνωφελές,
 αὐτός τε ἀφαιρεῖ καὶ ἄλλῳ παρέχει. αὐτοὶ τέ γε αὐτῶν
 ὄνυχάς τε καὶ τρίχας καὶ τύλους ἀφαιροῦσι καὶ τοῖς ἰατροῖς
 παρέχουσι μετὰ πόνων τε καὶ ἀλγηδόνων καὶ ἀποτέμνειν
 καὶ ἀποκάειν, καὶ τούτων χάριν οἶονται δεῖν αὐτοῖς καὶ
 25 μισθὸν τίνειν· καὶ τὸ σίαλον ἐκ τοῦ στόματος ἀποπτύουσιν
 ὡς δύνανται πορρωτάτω, διότι ὠφελεῖ μὲν οὐδὲν αὐτοὺς ἐνόν,
 βλάπτει δὲ πολὺ μᾶλλον. ταῦτ' οὖν ἔλεγεν οὐ τὸν μὲν 55
 πατέρα ζῶντα κατορύττειν διδάσκων, ἑαυτὸν δὲ κατατέμνειν,
 ἀλλ' ἐπιδεικνύων ὅτι τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι παρεκάλει
 30 ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὡς φρονιμώτατον εἶναι καὶ ὠφελιμώτατον,

14 ἑαυτόν] αὐτόν C (?) 15 τε del. Morus 16 δὴ ὅτι Weiske:
 διότι codd. 18 ἀνθρωποι K Schwartz 19 δν Cobet 20 τοῦ
 σώματος del. Cobet 23 ἀποτέμνειν τε A B 24 τούτων B:
 τούτου cet. 26 αὐτοῖς A

ὅπως, ἔάν τε ὑπὸ πατρὸς ἔάν τε ὑπὸ ἀδελφοῦ ἔάν τε ὑπ' ἄλλου τιwὸς βούληται τιμᾶσθαι, μὴ τῷ οἰκείῳ εἶναι πιστεύων ἀμελῆ, ἀλλὰ πειράται, ὑφ' ὧν ἂν βούληται τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος εἶναι.

56 Ἔφη δ' αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν 5
ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα καὶ τούτοις μαρτυρίαις χρώμενον
διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους τε εἶναι καὶ τυραννικούς,
Ἡσιόδου μὲν τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος·

τοῦτο δὴ λέγειν αὐτόν, ὡς ὁ ποιητῆς κελεύει μηδενὸς ἔργου 10
μήτ' ἀδίκου μήτ' αἰσχροῦ ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποιεῖν
57 ἐπὶ τῷ κέρδει. Σωκράτης δ' ἐπεὶ διομολογήσαιο τὸ μὲν
ἐργάτην εἶναι ὠφέλιμόν τε ἀνθρώπῳ καὶ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ
δὲ ἀργὸν βλαβερόν τε καὶ κακόν, καὶ τὸ μὲν ἐργάζεσθαι
ἀγαθόν, τὸ δ' ἀργεῖν κακόν, τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιούντας 15
ἐργάζεσθαι τε ἔφη καὶ ἐργάτας ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ
κυβεύοντας ἢ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιούντας
ἀργοὺς ἀπεκάλει. ἐκ δὲ τούτων ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.

58 τὸ δὲ Ὀμήρου ἔφη ὁ κατήγορος πολλάκις αὐτὸν λέγειν, ὅτι 20
Ὀδυσσεὺς

Ὀντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·

Δαιμόνι', οὗ σε ἔοικε κακὸν ὧς δειδίσσεσθαι,
ἀλλ' αὐτός τε κάθησο καὶ ἄλλους ἴδρνε λαούς. 25

ὃν δ' αὖ δῆμον τ' ἄνδρα ἴδοι βοόωντά τ' ἐφεύροι,

τὸν σκῆπτρῳ ἐλάσασκεν ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·

Δαιμόνι', ἀτρέμας ἦσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,

οἱ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἀναλκις,

οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος οὔτ' ἐνὶ βουλή. 30

ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὡς ὁ ποιητῆς ἐπαινοίη παίεσθαι

τοὺς δημότας καὶ πένητας. Σωκράτης δ' οὐ ταῦτ' ἔλεγε· 59
 καὶ γὰρ ἑαυτὸν οὕτω γ' ἂν ᾔετο δεῖν παίεσθαι· ἀλλ'
 ἔφη δεῖν τοὺς μήτε λόγῳ μήτ' ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας μήτε
 στρατεύματι μήτε πόλει μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι,
 5 βοηθεῖν ἰκανούς, ἄλλως τ' εἶναι πρὸς τούτῳ καὶ θρασεῖς ὡσι,
 πάντα τρόπον κωλύεσθαι, κὰν πάνυ πλούσιοι τυγχάνωσιν
 ὄντες. ἀλλὰ Σωκράτης γε τὰναντία τούτων φανερός ἦν 60
 καὶ δημοτικὸς καὶ φιλόανθρωπος ὢν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς
 ἐπιθυμητὰς καὶ ἀστοὺς καὶ ξένους λαβὼν οὐδένα πώποτε
 10 μισθὸν τῆς συνουσίας ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως
 ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ· ὧν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου
 προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ
 ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί· τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρή-
 ματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. ἀλλὰ Σωκράτης γε 61
 15 καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει παρείχε
 πολλῷ μᾶλλον ἢ Λίχας τῇ Λακεδαιμονίῳ, ὃς ὀνομαστὸς
 ἐπὶ τούτῳ γέγονε. Λίχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς
 ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε, Σωκράτης
 δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου τὰ ἑαυτοῦ δαπανῶν τὰ μέγιστα
 20 πάντας τοὺς βουλομένους ὠφέλει· βελτίους γὰρ ποιῶν τοὺς
 συγγιγνομένους ἀπέπεμπεν.

Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὢν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος 62
 εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους
 δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὔροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, εἴαν
 25 τις φανερὸς γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιο-
 τομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν,
 τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων
 πλεῖστον ἀπεῖχεν. ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου 63
 κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου
 30 κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε

3 post ὠφελίμους comma pos. Breitenbach
 Ernesti 4 μήτε ante αὐτῷ] μηδὲ Dind.
 Ernesti 6 κολούεσθαι cit. Naber
 22 ἐμοὶ μὲν . . . ἔσχε (§ 63) damnat Hartman

post ὄντας add. καὶ
 5 τε ἂν Α Β : τε κὰν
 16 ὀνομαστότατος Α
 29 ἀποβάντος Hartman

οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε
κακοῖς περιέβαλεν, ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς
64 πώποτ' ἔσχε. πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ
μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέγραπτο,
φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων 5
ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθείρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ
γραψάμενος αὐτὸν ἠτίατο, φανερὸς ἦν τῶν συνόντων τοὺς
πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλ-
λίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἣ πόλεις τε καὶ
οἴκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν· ταῦτα δὲ πράττων 10
πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

III Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς συνόντας τὰ μὲν
ἔργῳ δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος,
τούτων δὴ γράψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν τοίνυν
πρὸς τοὺς θεοὺς φανερὸς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων ἥπερ ἡ 15
Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ
θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπείας ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν
τοιούτων· ἢ τε γὰρ Πυθία νόμῳ πόλεως ἀναιρεῖ ποιούντας
εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ
τοῖς ἄλλοις παρήγει, τοὺς δὲ ἄλλως πως ποιούντας περιέρ- 20
2 γους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι. καὶ ἠὔχετο δὲ πρὸς τοὺς
θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα
εἰδότας ὅποια ἀγαθὰ ἐστί· τοὺς δ' εὐχομένους χρυσίου ἢ
ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον
ἐνόμιζεν εὐχέσθαι ἢ εἰ κυβείαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὐχόιντο 25
3 τῶν φανερώς ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο. θυσίας δὲ θύων
μικρὰς ἀπὸ μικρῶν οὐδὲν ἠγείτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν
καὶ μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θνόντων. οὔτε γὰρ τοῖς
θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον
ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον· πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ 30
τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρι-

5 τῶν ἄλλων] πάντων A
10 οἴκοι AD: οἴκους cet.
28 οὔτε γὰρ ἂν Heindorf

7 ἠτίατο Struve
16 ὑποκρίνεται B

8 καλλίστης τε B
22 τὰ ἀγαθὰ A

σμένα· οὐτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ
 τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ
 τῶν χρηστῶν· ἀλλ' ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν
 εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ
 5 τοῦ ἔπους τούτου·

Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἰέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 καὶ πρὸς φίλους δὲ καὶ ξένους καὶ πρὸς τὴν ἄλλην δίαιταν
 καλὴν ἔφη παραίνεσιν εἶναι τὴν Καδδύναμιν δ' ἔρδειν. εἰ 4
 δέ τι δόξειεν αὐτῷ σημαίνεσθαι παρὰ τῶν θεῶν, ἦττον ἂν
 10 ἐπείσθη παρὰ τὰ σημαινόμενα ποιῆσαι ἢ εἴ τις αὐτὸν ἔπειθεν
 ὁδοῦ λαβεῖν ἠγεμόνα τυφλὸν καὶ μὴ εἰδότα τὴν ὁδὸν ἀντὶ
 βλέποντος καὶ εἰδότος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ μωρίαν κατηγόρει,
 οἵτινες παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν θεῶν σημαινόμενα ποιούσιν τι,
 φυλαπτόμενοι τὴν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀδοξίαν· αὐτὸς δὲ
 15 πάντα τὰνθρώπινα ὑπερέωρα πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν
 συμβουλίαν.

Διαίτη δὲ τὴν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα ἢ 5
 χρώμενος ἂν τις, εἰ μὴ τι δαιμόνιον εἴη, θαρραλέως καὶ
 ἀσφαλῶς διάγοι καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης.
 20 οὕτω γὰρ εὐτελής ἦν, ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν
 ὀλίγα ἐργάζοιτο ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα.
 σίτῳ μὲν γὰρ τοσοῦτῳ ἐχρήτο, ὅσον ἠδέως ἦσθιε, καὶ ἐπὶ
 τοῦτο οὕτω παρεσκευασμένος ἦει ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ
 σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι· ποτὸν δὲ πᾶν ἠδὺ ἦν αὐτῷ διὰ
 25 τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῶη. εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐθε- 6
 λήσειεν ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν
 ἐστίν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν κόρον ἐμπίμπλασθαι,
 τοῦτο ῥαδίως πάνυ ἐφυλάττετο. τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις
 τοῦτο ποιεῖν συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ
 30 πεινῶντας ἐσθίειν μηδὲ διψῶντας πίνειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαι-

8 δ' om. codd. duo

10 αὐτὸν om. A

15 τὰ ἀνθρώπινα A

23 τοῦτο B₃ al. : τούτω(ι) A B C et Stob.

25 πιεῖν B

29 ἀνα-

πείθοντα Stob., Plut. *Mor.* 128 D

νόμενα γαστέρας καὶ κεφαλὰς καὶ ψυχὰς ταῦτ' ἔφη εἶναι.
 7 οἶεσθαι δ' ἔφη ἐπισκώπτων καὶ τὴν Κίρκην ὅς ποιεῖν τοι-
 οὔτοις πολλοῖς δειπνίζουσιν· τὸν δὲ Ὀδυσσεῖα Ἑρμοῦ τε
 ὑποθημοσύνη καὶ αὐτὸν ἐγκρατῆ ὄντα καὶ ἀποσχόμενον
 τοῦ ὑπὲρ τὸν κόρον τῶν τοιούτων ἀπτεσθαι, διὰ ταῦτα 5
 8 οὐ γενέσθαι ἔν. τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιζεν ἅμα
 σπουδάζων.

Ἄφροδισίων δὲ παρήνει τῶν καλῶν ἰσχυρῶς ἀπέχεσθαι·
 οὐ γὰρ ἔφη ῥάδιον εἶναι τῶν τοιούτων ἀπτόμενον σωφρο-
 νεῖν. ἀλλὰ καὶ Κριτόβουλον ποτε τὸν Κρίτωνος πυθό- 10
 μενος ὅτι ἐφίλησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν καλὸν ὄντα,
 9 παρόντος τοῦ Κριτοβούλου ἤρετο Ξενοφῶντα· Εἰπέ μοι,
 ἔφη, ὦ Ξενοφῶν, οὐ σὺ Κριτόβουλον ἐνόμιζες εἶναι τῶν
 σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν θρασέων καὶ τῶν
 προνοητικῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἀνοήτων τε καὶ ῥιψοκινδύνων; 15
 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. Νῦν τοίνυν νόμιζε αὐτὸν
 θερμουργότατον εἶναι καὶ λεωργότατον· οὗτος κὰν εἰς μαχαί-
 10 ρας κυβιστήσειε κὰν εἰς πῦρ ἄλοιτο. Καὶ τί δή, ἔφη ὁ
 Ξενοφῶν, ἰδὼν ποιοῦντα τοιαῦτα κατέγνωκας αὐτοῦ; Οὐ γὰρ
 οὗτος, ἔφη, ἐτόλμησε τὸν Ἀλκιβιάδου υἱὸν φιλήσαι, ὄντα 20
 εὐπροσωπότατον καὶ ὠραιότατον; Ἄλλ' εἰ μέντοι, ἔφη ὁ
 Ξενοφῶν, τοιοῦτόν ἐστι τὸ ῥιψοκίνδυνον ἔργον, κὰν ἐγὼ
 11 δοκῶ μοι τὸν κίνδυνον τοῦτον ὑπομείναι. ὦ τλήμων, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, καὶ τί ἂν οἶει παθεῖν καλὸν φιλήσας; ἂρ' οὐκ
 ἂν αὐτίκα μάλα δούλος μὲν εἶναι ἀντ' ἐλευθέρου, πολλὰ δὲ 25
 δαπανᾶν εἰς βλαβεράς ἡδονάς, πολλὴν δὲ ἀσχολίαν ἔχειν
 τοῦ ἐπιμεληθῆναί τινος καλοῦ καγαθοῦ, σπουδάζειν δ' ἀναγ-
 12 κασθῆναι ἐφ' οἷς οὐδ' ἂν μαινόμενος σπουδάσειεν; ὦ
 Ἡράκλεις, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ὡς δεινὴν τινα λέγεις δύναμιν
 τοῦ φιλήματος εἶναι. Καὶ τοῦτο, ἔφη ὁ Σωκράτης, θαυμά- 30

2 τοιούτους πολλοὺς A : τοιούτοις τοὺς πολλοὺς Mücke 4 posterius
 καὶ del. Bornemann 5 τοῦ] τὸ A C al. τῶν om. A 11 Ἀλκι-
 βιάδου] Ἀξιόχου Cobet coll. Convin. 4. 12 17 θερμουργότατόν τε A
 20 Ἀξιόχου Cobet 22 ῥιψοκινδύνου cod. Mermannianus (N)

ζεις; οὐκ οἶσθ' ὅτι τὰ φαλάγγια οὐδ' ἡμιωβελιαῖα τὸ μέγε-
 θος ὄντα προσαψάμενα μόνον τῷ στόματι ταῖς τε ὀδύναϊς
 ἐπιτρίβει τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ φρονεῖν ἐξίστησι; Ναί
 μὰ Δί', ἔφη ὁ Ξενοφῶν· ἐνίησι γάρ τι τὰ φαλάγγια κατὰ
 5 τὸ δῆγμα. ὦ μῶρε, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοὺς δὲ καλοὺς οὐκ 13
 οἶει φιλοῦντας ἐνιέναι τι, ὅτι σὺ οὐχ ὀρᾷς; οὐκ οἶσθ' ὅτι
 τοῦτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι καλὸν καὶ ὠραῖον, τοσοῦτῳ
 δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων, ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν ἀψάμενα,
 τοῦτο δὲ οὐδ' ἀπτόμενον, ἐάν τις αὐτὸ θεᾶται, ἐνίησί τι καὶ
 10 πάνυ πρόσωθεν τοιοῦτον ὥστε μαίνεσθαι ποιεῖν; [ἴσως δὲ
 καὶ οἱ ἔρωτες τοξόται διὰ τοῦτο καλοῦνται, ὅτι καὶ πρό-
 σωθεν οἱ καλοὶ τιτρώσκουσιν.] ἀλλὰ συμβουλεύω σοι, ὦ
 Ξενοφῶν, ὁπόταν ἴδῃς τινὰ καλόν, φεύγειν προτροπάδην.
 σοὶ δ', ὦ Κριτόβουλε, συμβουλεύω ἀπενιαυτίσαι· μόλις γὰρ
 15 ἂν ἴσως ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ [τὸ δῆγμα] ὑγιῆς γένοιο. οὕτω 14
 δὴ καὶ ἀφροδισιάζειν τοὺς μὴ ἀσφαλῶς ἔχοντας πρὸς ἀφρο-
 δίσια ᾤετο χρῆναι πρὸς τοιαῦτα, οἷα μὴ πάνυ μὲν δεομένου
 τοῦ σώματος οὐκ ἂν προσδέξαιτο ἢ ψυχῇ, δεομένου δὲ οὐκ
 ἂν πράγματα παρέχοι. αὐτὸς δὲ πρὸς ταῦτα φανερὸς ἦν
 20 οὕτω παρεσκευασμένος ὥστε ῥᾶον ἀπέχεσθαι τῶν καλλίστων
 καὶ ὠραιότατων ἢ οἱ ἄλλοι τῶν αἰσχίστων καὶ ἄωροτάτων.
 περὶ μὲν δὴ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ ἀφροδισίων οὕτω 15
 κατεσκευασμένος ἦν καὶ ᾤετο οὐδὲν ἂν ἦττον ἀρκούντως
 ἡδεσθαι τῶν πολλὰ ἐπὶ τούτοις πραγματευομένων, λυπεῖσθαι
 25 δὲ πολὺ ἔλαττον.

Εἰ δέ τινες Σωκράτην νομίζουσιν, ὡς ἔνιοι γράφουσὶ τε IV
 καὶ λέγουσι περὶ αὐτοῦ τεκμαιρόμενοι, προτρέψασθαι μὲν
 ἀνθρώπους ἐπ' ἀρετὴν κράτιστον γεγυμέναι, προαγαγεῖν δ'

I ὅτι Stob. : ἔφη A B : ἔφη ὅτι C ἡμιωβελιαῖα A : ἡμιωβολιαῖα
 cet. : corr. Gilbert 3 τοῦ] τὸ A B 9 ἐάν . . . θεᾶται
 del. Dind. : post τοιοῦτον habet A ἐάν δέ Stob. 10 ἴσως . .
 τιτρώσκουσιν del. Dind. 15 ἂν ἴσως] ἂν πως Cobet τὸ δῆγμα
 om. B₁ ὑγιῆς γένοιτο Stob. § 15 secl. Dind. : equidem potius
 βρώσεως καὶ πόσεως καὶ delenda censeam Cap. IV secl. Krohn
 23 ἀρκούντως] vide fragmentum papyraceum 26 ὡς] οἷς Iacobs

ἐπ' αὐτὴν οὐχ ἱκανόν, σκεψάμενοι μὴ μόνον ἂ ἐκεῖνος
 κολαστηρίου ἕνεκα τοὺς πάντ' οἰομένους εἰδέναι ἐρωτῶν
 ἤλεγχεν, ἀλλὰ καὶ ἂ λέγων συνημέρευε τοῖς συνδιατρί-
 βουσι, δοκιμαζόντων εἰ ἱκανὸς ἦν βελτίους ποιεῖν τοὺς
 2 συνόντας. λέξω δὲ πρῶτον ἃ ποτε αὐτοῦ ἤκουσα περὶ τοῦ 5
 δαιμονίου διαλεγομένου πρὸς Ἀριστόδημον τὸν μικρὸν ἐπικα-
 λούμενον. καταμαθὼν γὰρ αὐτὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς
 οὔτε μαντικῇ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα
 καταγελῶντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε, ἔστιν οὐσ-
 τινας ἀνθρώπους τεθαύμακας ἐπὶ σοφία; Ἔγωγ', ἔφη. 10
 3 καὶ ὅς, Λέξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν
 τοίνυν ἐπῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔγωγε μάλιστα τεθαύμακα,
 ἐπὶ δὲ διθυράμβῳ Μελανιππίδην, ἐπὶ δὲ τραγωδίᾳ Σοφοκλέα,
 ἐπὶ δὲ ἀνδριαντοποιίᾳ Πολύκλειτον, ἐπὶ δὲ ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν.
 4 Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπεργαζόμενοι εἰδῶλα ἄφρονά τε 15
 καὶ ἀκίνητα ἀξιοθαυμαστότεροι εἶναι ἢ οἱ ζῶα ἔμφρονά τε
 καὶ ἐνεργά; Πολὺ νῆ Δία οἱ ζῶα, εἶπερ γε μὴ τύχῃ τινί,
 ἀλλ' ὑπὸ γνώμης ταῦτα γίνεσθαι. Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως
 ἐχόντων ὅτου ἕνεκα ἔστι καὶ τῶν φανερώς ἐπ' ὠφελείᾳ
 ὄντων πότερα τύχης καὶ πότερα γνώμης ἔργα κρίνεις; Πρέπει 20
 5 μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γιγνόμενα γνώμης εἶναι ἔργα. Οὐκοῦν
 δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους ἐπ' ὠφελείᾳ προσ-
 θεῖναι αὐτοῖς δι' ὧν αἰσθάνονται ἕκαστα, ὀφθαλμοὺς μὲν
 ὥσθ' ὄραν τὰ ὄρατά, ὦτα δὲ ὥστ' ἀκούειν τὰ ἀκουστά;
 ὀσμῶν γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες προσετέθησαν, τί ἂν ἡμῖν ὄφελος 25
 ἦν; τίς δ' ἂν αἰσθησις ἦν γλυκέων καὶ δριμέων καὶ πάντων
 τῶν διὰ στόματος ἠδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμων
 6 ἐνειργάσθη; πρὸς δὲ τούτοις οὐ δοκεῖ σοι καὶ τάδε προνοίας
 ἔργοις εἰκέναι, τὸ ἐπεὶ ἀσθενῆς μὲν ἔστιν ἡ ὄψις, βλεφά-
 ροις αὐτὴν θυρῶσαι, ἃ, ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαι τι δέη, ἀνα- 30

4 εἰ B₃: om. cet. 7 θεοῖς CV: θεοῖς μὴ μαχόμενον AB: θεοῖς
 μηχανώμενον cet. 13 διθυράμβων V al. 17 γε om. A 18 ὑπὸ]
 ἀπὸ A 22 ἐξ ἀρχῆς ὁ ποιῶν B: ὁ om. C al. 25 προσετέθησαν
 AC al. 28 τὸδε C marg. al. 29 ἔργοις AB: ἔργον vel ἔργω(ι) cet.

πετάννυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκλείεται, ὡς δ' ἂν μηδὲ
 ἄνεμοι βλάπτωσιν, ἡθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι, ὀφρύσι τε
 ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὡς μηδ' ὁ ἐκ τῆς
 κεφαλῆς ἰδρῶς κακουργῆ· τὸ δὲ τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν
 5 πάσας φωνάς, ἐμπίμπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τοὺς μὲν πρό-
 σθεν ὀδόντας πᾶσι ζώοις οἴους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομ-
 φίους οἴους παρὰ τούτων δεξαμένους λεαίνειν· καὶ στόμα
 μὲν, δι' οὗ ὦν ἐπιθυμῆ τὰ ζῶα εἰσπέμπεται, πλησίον ὀφθαλ-
 μῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι· ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ,
 10 ἀποστρέψαι τοὺς τούτων ὀχετοὺς [καὶ ἀπενευκεῖν] ἢ δυνατὸν
 προσωτάτω ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων· ταῦτά οὕτω προνοητικῶς
 πεπραγμένα ἀπορεῖς πότερα τύχης ἢ γνώμης ἔργα ἐστίν;
 Ἢ Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπούμενῳ πάνυ ἔοικε 7
 ταῦτα σοφοῦ τινος δημιουργοῦ καὶ φιλοζώου τεχνήμασι. Τὸ
 15 δὲ ἐμφῦσαι μὲν ἔρωτα τῆς τεκνοποιίας, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς
 γειναμέναις ἔρωτα τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον
 μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανάτου; Ἀμέλει
 καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος ζῶα εἶναι βουλευσαμένου.
 Σὺ δὲ σαυτῷ δοκεῖς τι φρόνιμον ἔχειν; Ἐρώτα γοῦν καὶ 8
 20 ἀποκρινοῦμαι. Ἄλλοθι δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν οἶει φρόνιμον
 εἶναι; καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι γῆς τε μικρὸν μέρος ἐν τῷ σώματι
 πολλῆς οὔσης ἔχεις καὶ ὑγροῦ βραχὺ πολλοῦ ὄντος καὶ τῶν
 ἄλλων δήπου μεγάλων ὄντων ἐκάστου μικρὸν μέρος λαβόντι
 τὸ σῶμα συνήρμοσταί σοι· νοῦν δὲ μόνον ἄρα οὐδαμοῦ ὄντα
 25 σε εὐτυχῶς πως δοκεῖς συναρπάσαι, καὶ τάδε τὰ ὑπερμεγέθη
 καὶ πλῆθος ἄπειρα δι' ἀφροσύνην τινά, ὡς οἶει, εὐτάκτως
 ἔχειν; Μὰ Δί' οὐ γὰρ ὀρῶ τοὺς κυρίους, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε 9
 γιγνομένων τοὺς δημιουργούς. Οὐδὲ γὰρ τὴν σαυτοῦ σύγε
 ψυχὴν ὀρᾶς, ἢ τοῦ σώματος κυρία ἐστίν· ὥστε κατὰ γε
 30 τοῦτο ἔξεστί σοι λέγειν, ὅτι οὐδὲν γνώμη, ἀλλὰ τύχη πάντα

7 καταλεαίνειν A 10 καὶ ἀπενευκεῖν del. Cobet 14 τεχνήματι
 C al. 17 posterius τοῦ om. B 19 σαυτῷ AB: σαυτὸν cet.
 20 φρόνιμον B₂: φρόνιμος cet. 22 ὑγρὸν A 26 ὡς] οὕτως V
 30 οὐδὲν C (?) V: οὐδὲ cet.

- 10 *πράττεις. καὶ ὁ Ἄριστόδημος, Οὔτοι, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώ-
κρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκείνο μεγαλοπρεπέ-
στερον ἡγοῦμαι (ἢ) ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι.
Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον (ὄν) ἀξιοῖ σε θερα-
11 πεύειν, τοσοῦτῳ μᾶλλον τιμητέον αὐτό. Εὐ ἴσθι, ἔφη, ὅτι, 5
εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν ἀμελοῖην
αὐτῶν. Ἐπειτ' οὐκ οἶει φροντίζειν; οἱ πρῶτον μὲν μόνον
τῶν ζώων ἀνθρωπον ὀρθὸν ἀνέστησαν· ἡ δὲ ὀρθότης καὶ
προορᾶν πλέον ποιεῖ δύνασθαι καὶ τὰ ὑπερθευ μᾶλλον θεᾶ-
σθαι καὶ ἦττον· κακοπαθεῖν καὶ ὄψιν καὶ ἀκοήν καὶ στόμα 10
ἐνεποίησαν· ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἐρπέτοῖς πόδας ἔδωκαν,
οἱ τὸ πορεύεσθαι μόνον παρέχουσιν, ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας
προσέθεσαν, αἱ τὰ πλείστα οἷς εὐδαιμονέστεροι ἐκείνων
12 ἐσμὲν ἐξεργάζονται. καὶ μὴν γλῶτταν γε πάντων τῶν
ζώων ἐχόντων, μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν οἷαν 15
ἄλλοτε ἀλλαχῆ ψαύουσιν τοῦ στόματος ἀρθροῦν τε τὴν
φωνὴν καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις ἃ βουλόμεθα. τὸ δὲ
καὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἡδονὰς τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις δοῦναι
περιγράψαντας τοῦ ἔτους χρόνον, ἡμῖν δὲ συνεχῶς μέχρι
13 γήρως ταῦτα παρέχειν. οὐ τοίνυν μόνον ἤρκεσε τῷ θεῷ τοῦ 20
σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ', ὅπερ μέγιστόν ἐστι, καὶ τὴν
ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. τίνας γὰρ ἄλλου
ζώου ψυχὴν πρῶτα μὲν θεῶν τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα
συνταξάντων ἦσθηται ὅτι εἰσί; τί δὲ φύλον ἄλλο ἢ ἀνθρω-
ποι θεοὺς θεραπεύουσι; ποία δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπίνης 25
ικανωτέρα προφυλάττεσθαι ἢ λιμὸν ἢ δίψος ἢ ψύχη ἢ
θάλη, ἢ νόσοις ἐπικουρῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκῆσαι, ἢ πρὸς
μάθησιν ἐκπονῆσαι, ἢ ὅσα ἂν ἀκούσῃ ἢ ἴδῃ ἢ μάθη ικανω-
14 τέρα ἐστὶ διαμεμνῆσθαι; οὐ γὰρ πάνυ σοι κατάδηλον ὅτι*

3 ἢ add. ed. Ald. et Junt. 4 ὄν add. Wyttenbach 5 γὰρ
ἴσθι A 10 secundum καὶ . . . ἐνεποίησαν del. Dind. 11 ἐνεποίησαν
del. Coraes : ἐποίησαν A 14 καὶ μὴν καὶ A 17-20 τὸ δὲ . . .
παρέχειν ; secl. Dind. 22 γὰρ] μὲν γὰρ B 24 οἱ ἀνθρωποι A
27 ἢ πρὸς μάθησιν ἐκπονῆσαι secl. Dind.

παρὰ τᾶλλα ζῶα ὥσπερ θεοὶ ἄνθρωποι βιοτεύουσι, φύσει
 καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιστεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς
 ἂν ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην ἐδύνατ' ἂν πράττειν ἢ
 ἐβούλετο, οὔθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστί, πλείον οὐδὲν
 5 ἔχει. σὺ δ' ἀμφοτέρων τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκῶς
 οὐκ οἶει σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι; ἀλλ' ὅταν τί ποιήσωσι,
 νομιεῖς αὐτοὺς σοῦ φροντίζεις; Ὅταν πέμπωσιν, ὥσπερ σὺ 15
 φῆς πέμπειν αὐτούς, συμβούλους ὅ τι χρῆ ποιεῖν καὶ μὴ
 ποιεῖν. Ὅταν δὲ Ἀθηναίοις, ἔφη, πυνθανομένοις τι διὰ
 10 μαντικῆς φράζωσιν, οὐ καὶ σοὶ δοκεῖς φράζειν αὐτούς, οὐδ'
 ὅταν τοῖς Ἑλλησι τέρατα πέμποντες προσημαίνωσιν, οὐδ'
 ὅταν πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ μόνον σὲ ἐξαιροῦντες ἐν ἀμε-
 λείᾳ κατατίθενται; οἶει δ' ἂν τοὺς θεοὺς τοῖς ἀνθρώποις 16
 δόξαν ἐμφῦσαι ὡς ἱκανοὶ εἰσιν εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, εἰ μὴ
 15 δυνατοὶ ἦσαν, καὶ ἀνθρώπους ἐξαπατωμένους τὸν πάντα
 χρόνον οὐδέποτ' ἂν αἰσθῆσθαι; οὐχ ὄρας ὅτι τὰ πολυχρο-
 νιώτατα καὶ σοφώτατα τῶν ἀνθρωπίνων, πόλεις καὶ ἔθνη,
 θεοσεβέστατά ἐστι, καὶ αἱ φρονιμώταται ἡλικίαι θεῶν ἐπι-
 μελέσταται; ὦγαθέ, ἔφη, κατάμαθε ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνῶν 17
 20 τὸ σὸν σῶμα ὅπως βούλεται μεταχειρίζεται. οἶεσθαι οὖν
 χρῆ καὶ τὴν ἐν <τῷ> παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν
 αὐτῇ ἠδὲ ἦ, οὕτω τίθεσθαι, καὶ μὴ τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι
 ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι, τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν
 ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα ὄραν, μηδὲ τὴν σὴν μὲν ψυχὴν
 25 καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Σικε-
 λία δύνασθαι φροντίζεις, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ
 ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. ἂν μέντοι, ὥσπερ 18
 ἀνθρώπους θεραπεύων γιγνώσκεις τοὺς ἀντιθεραπεύειν ἐθέ-
 λοντας καὶ χαριζόμενος τοὺς ἀντιχαριζομένους καὶ συμβου-
 30 λευόμενος καταμανθάνεις τοὺς φρονίμους, οὕτω καὶ τῶν
 θεῶν πείραν λαμβάνης θεραπεύων, εἴ τί σοι θελήσουσι περὶ

2 γὰρ] γοῦν B 7 ὥσπερ] ὑπέρ A U σου σὺ A: σου σοὶ U:
 σοὶ σὺ Dind. 10 σοὶ] σὺ A B₁ 13 τοὺς ἀνθρώπους codd. duo
 21 τῷ add. Hindenburg 24 πάντας B

τῶν ἀδήλων ἀνθρώποις συμβουλεύειν, γνώσει τὸ θεῖον ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ὥσθ' ἅμα πάντα ὄραν καὶ πάντα ἀκούειν καὶ πανταχοῦ παρῆναι καὶ ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι [αὐτούς]. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα λέγων οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὀρώμενοι, 5 ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων τε καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχυρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν, ἐπέειπερ ἠγήσαιντο μηδὲν ἂν ποτε ὦν πράττοιεν θεοὺς διαλαθεῖν.

V Εἰ δὲ δὴ καὶ ἐγκράτεια καλόν τε καὶ ἀγαθὸν ἀνδρὶ κτήμᾳ ἐστιν, ἐπισκεψώμεθα εἴ τι προυβίβαζε λέγων εἰς ταύτην 10 τοιάδε· ὦ ἄνδρες, εἰ πολέμου ἡμῖν γενομένου βουλοίμεθα ἐλέσθαι ἄνδρα, ὑφ' οὗ μάλιστ' ἂν αὐτοὶ μὲν σωζοίμεθα, τοὺς δὲ πολεμίους χειροίμεθα, ἄρ' ὄντινα [ἂν] αἰσθανοίμεθα ἤττω γαστρὸς ἢ οἴνου ἢ ἀφροδισίων ἢ πόνου ἢ ὕπνου, τοῦτον ἂν αἰροίμεθα; καὶ πῶς ἂν οἰηθείημεν τὸν τοιοῦτον ἢ 15 ἡμᾶς σῶσαι ἢ τοὺς πολεμίους κρατῆσαι; εἰ δ' ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου γενομένοι βουλοίμεθά τῳ ἐπιτρέψαι ἢ παῖδας ἄρρενας παιδεῦσαι ἢ θυγατέρας παρθένους διαφυλάξαι ἢ χρήματα διασῶσαι, ἄρ' ἀξιόπιστον εἰς ταῦθ' ἠγησόμεθα τὸν ἀκρατῆ; δούλω δ' ἀκρατεῖ ἐπιτρέψαιμεν ἂν ἢ βοσκήματα ἢ ταμειῖα ἢ 20 ἔργων ἐπιστασίαν; διάκονον δὲ καὶ ἀγοραστὴν τοιοῦτον 3 ἐθελήσαιμεν ἂν προῖκα λαβεῖν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε μηδὲ δούλον ἀκρατῆ δεξαίμεθ' ἂν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάξασθαι τοιοῦτον γενέσθαι; καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ οἱ πλεονέκται τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενοι χρήματα ἑαυτοὺς δοκοῦσι πλουτίζειν, 25 οὕτως ὁ ἀκρατῆς τοῖς μὲν ἄλλοις βλαβερός, ἑαυτῷ δ' ὠφέλιμος, ἀλλὰ κακοῦργος μὲν τῶν ἄλλων, ἑαυτοῦ δὲ πολὺ κακοῦργότερος, εἴ γε κακοῦργότατόν ἐστι μὴ μόνον τὸν οἶκον

4 αὐτούς om. cod. Mermannianus: αὐτο (sic) A οὖν om. B al. οὐ μόνον post ποιεῖν transpos. Dind. 9-11 εἰ . . . τοιάδε del. Krohn 10 εἰς ταύτην λέγων Dind. ταύτην] αὐτήν CD 13 ἂν exhibit codd. et Stob. 14 ἢ πόνου om. V: ἢ ὄκνου P. R. Müller: ἢ κόπου Reuss 15 fort. τοιοῦτον ἂν 16 σώσειν Cobet κρατή-σειν Cobet 19 ἠγησαίμεθ' ἂν Stob. 21 ἐπιστασίαν Stob.: ἐπίστασιν codd.

τὸν ἑαυτοῦ φθείρειν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· ἐν 4
 συνουσίᾳ δὲ τίς ἂν ἡσθεῖη τῷ τοιούτῳ, ὃν εἰδείη τῷ ὄψῳ τε
 καὶ τῷ οἴνῳ χαίροντα μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις καὶ τὰς πόρνas
 ἀγαπῶντα μᾶλλον ἢ τοὺς ἐταίρους; ἄρά γε οὐ χρὴ πάντα
 5 ἄνδρα, ἡγησάμενον τὴν ἐγκράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα,
 ταύτην πρῶτον ἐν τῇ ψυχῇ κατασκευάσασθαι; τίς γὰρ ἄνευ 5
 ταύτης ἢ μάθοι τι ἂν ἀγαθὸν ἢ μελετήσειεν ἀξιολόγως; ἢ
 τίς οὐκ ἂν ταῖς ἡδοναῖς δουλεύων αἰσχροῦς διατεθείη καὶ τὸ
 σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ νῆ τὴν Ἑραν ἐλευ-
 10 θέρῳ μὲν ἀνδρὶ εὐκτὸν εἶναι μὴ τυχεῖν δούλου τοιούτου,
 δουλεύοντα δὲ ταῖς τοιαύταις ἡδοναῖς ἰκετευτέον τοὺς θεοὺς
 δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν· οὕτω γὰρ ἂν μόνως ὁ τοιοῦτος
 σωθείη. τοιαῦτα δὲ λέγων ἔτι ἐγκρατέστερον τοῖς ἔργοις 6
 ἢ τοῖς λόγοις ἑαυτὸν ἐπεδείκνυεν· οὐ γὰρ μόνον τῶν διὰ
 15 τοῦ σώματος ἡδονῶν ἐκράτει, ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ τῶν χρημά-
 των, νομίζων τὸν παρὰ τοῦ τυχόντος χρήματα λαμβάνοντα
 δεσπότην ἑαυτοῦ καθιστάναι καὶ δουλεύειν δουλείαν οὐδεμιᾶς
 ἡττον αἰσχροῦ.

Ἄξιον δ' αὐτοῦ καὶ ἂ πρὸς Ἀντιφῶντα τὸν σοφιστὴν VI
 20 διελέχθη μὴ παραλιπεῖν. ὁ γὰρ Ἀντιφῶν ποτε βουλόμενος
 τοὺς συνουσιαστὰς αὐτοῦ παρελέσθαι προσελθὼν τῷ Σω-
 κράτει παρόντων αὐτῶν ἔλεξε τάδε· ὦ Σώκρατες, ἐγὼ μὲν 2
 ᾧμην τοὺς φιλοσοφοῦντας εὐδαιμονεστέρους χρήναι γίγνε-
 σθαι· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰναντία τῆς φιλοσοφίας ἀπολελαν-
 25 κέναι. ζῆς γοῦν οὕτως ὡς οὐδ' ἂν εἷς δούλος ὑπὸ δεσπότη
 δαιτώμενος μείνειε· σιτὰ τε σιτῇ καὶ ποτὰ πίνειις τὰ φαν-
 λότατα, καὶ ἱμάτιον ἡμφίεσαι οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ
 αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυπόδητός τε καὶ ἀχίτων
 διατελεῖς. καὶ μὴν χρήματά γε οὐ λαμβάνεις, ἂ καὶ κτω- 3
 30 μένους εὐφραίνει καὶ κεκτημένους ἐλευθεριώτερόν τε καὶ

§§ 4, 5 ἐν . . . ψυχὴν; secl. Gilbert
 A B et Stob. 11 δουλεύοντι B Stob. 6 πρώτην Stob. 7 ἂν om.
 B (per compend.) C al.: ἰκετεῦον A₂ (on in ras.) U 13-18 (§ 6) susp.
 Schenkl 14 ἀπεδείκνυεν B 26 σιτὰ A: σιτεῖά B: σιτία det.

ἡδίων ποιεῖ ζῆν. εἰ οὖν ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν, οὕτω καὶ σὺ τοὺς συνόντας διαθήσεις, νόμιζε κακοδαιμονίας
 4 διδάσκαλος εἶναι. καὶ ὁ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπε· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἀντιφῶν, ὑπειληφέναι με οὕτως ἀνιαρῶς ζῆν, ὥστε 5 πέπεισμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλέσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ. ἴθι οὖν ἐπισκεψώμεθα τί χαλεπὸν ἦσθησαι τοῦ ἐμοῦ
 5 βίου. πότερον ὅτι τοῖς μὲν λαμβάνουσιν ἀργύριον ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀπεργάζεσθαι τοῦτο ἐφ' ᾧ ἂν μισθὸν λάβωσιν, ἐμοὶ δὲ μὴ λαμβάνοντι οὐκ ἀνάγκη διαλέγεσθαι ᾧ ἂν μὴ 10 βούλωμαι; ἢ τὴν δίαιτάν μου φαυλίζεις ὡς ἦττον μὲν ὑγιεινὰ ἐσθίοντος ἐμοῦ ἢ σοῦ, ἦττον δὲ ἰσχὺν παρέχοντα; ἢ ὡς χαλεπώτερα πορίσασθαι τὰ ἐμὰ διαιτήματα τῶν σῶν διὰ τὸ σπανιώτερα τε καὶ πολυτελέστερα εἶναι; ἢ ὡς ἡδίω σοι ἢ σὺ παρασκευάζῃ ὄντα ἢ ἐμοὶ ἢ ἐγώ; οὐκ οἶσθ' ὅτι ὁ μὲν 15 ἡδίστα ἐσθίων ἡκιστα ὄψου δεῖται, ὁ δὲ ἡδίστα πίνων ἡκιστα τοῦ μὴ παρόντος ἐπιθυμεῖ ποτοῦ; τά γε μὴν ἱμάτια οἶσθ' ὅτι οἱ μεταβαλλόμενοι ψύχους καὶ θάλπους ἔνεκα μεταβάλλονται, καὶ ὑποδήματα ὑποδοῦνται, ὅπως μὴ διὰ τὰ λυποῦντα τοὺς πόδας κωλύωνται πορεύεσθαι. ἦδη οὖν ποτε ἦσθου 20 ἐμὲ ἢ διὰ ψύχος μᾶλλον του ἔνδον μένοντα, ἢ διὰ θάλπος μαχόμενόν τῳ περὶ σκιᾶς, ἢ διὰ τὸ ἀλγεῖν τοὺς πόδας οὐ βαδίζοντα ὅπου ἂν βούλωμαι; οὐκ οἶσθ' ὅτι οἱ φύσει ἀσθενέστατοι τῷ σώματι μελετήσαντες τῶν ἰσχυροτάτων ἀμελησάντων κρείττους τε γίνονται πρὸς ἃ ἂν μελετῶσι καὶ ῥᾶον 25 αὐτὰ φέρουσιν; ἐμὲ δὲ ἄρα οὐκ οἶει, τῷ σώματι ἀεὶ τὰ συντυγχάνοντα μελετῶντα καρτερεῖν, πάντα ῥᾶον φέρειν σοῦ μὴ μελετῶντος; τοῦ δὲ μὴ δουλεύειν γαστρὶ μῆδ' ὕπνω καὶ λαγνεῖα οἶει τι ἄλλο αἰτιώτερον εἶναι ἢ τὸ ἕτερα ἔχειν τούτων ἡδίω, ἃ οὐ μόνον ἐν χρεῖα ὄντα εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ 30

9 λαμβάνωσιν C al.

15 ὄντα om. A

17 οὐκ οἶσθ' A

20 κωλύωνται τοῦ Stob. Esc.

23 ὅποι Dind.

25 τε om. A et

Stob. Paris.

μελετήσωσι Stob.

26 ἐμὲ . . . μελετῶντα Ste-

phanus: ἐμοὶ . . . μελετῶντι codd.

ἐλπίδας παρέχοντα ὠφελήσειν αἰεὶ; καὶ μὴν τοῦτό γε οἶσθα, ὅτι οἱ μὲν οἰόμενοι μηδὲν εὖ πράττειν οὐκ εὐφραίνονται, οἱ δὲ ἠγούμενοι καλῶς προχωρεῖν ἑαυτοῖς ἢ γεωργίαν ἢ ναυκληρίαν ἢ ἄλλ' ὅ τι ἂν τυγχάνωσιν ἐργαζόμενοι ὡς εὖ πράτ-
 5 τουντες εὐφραίνονται. οἷει οὖν ἀπὸ πάντων τούτων τοσαύτην 9 ἡδονὴν εἶναι ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτόν τε ἠγεῖσθαι βελτίω γίνεσθαι καὶ φίλους ἀμείνους κτᾶσθαι; ἐγὼ τοίνυν διατελῶ ταῦτα νομίζων. ἔαν δὲ δὴ φίλους ἢ πόλιν ὠφελεῖν δέη, ποτέρῳ ἢ πλείων σχολὴ τούτων ἐπιμελεῖσθαι, τῷ ὡς ἐγὼ
 10 νῦν ἢ τῷ ὡς σὺ μακαρίζεις διαιτωμένῳ; στρατεύοιτο δὲ πότερος ἂν ῥᾶον, ὁ μὴ δυνάμενος ἄνευ πολυτελοῦς διαίτης ζῆν ἢ ᾧ τὸ παρὸν ἀρκοίη; ἐκπολιορκηθείη δὲ πότερος ἂν θάπτον, ὁ τῶν χαλεπωτάτων εὐρεῖν δεόμενος ἢ ὁ τοῖς
 15 ῥάστοις ἐντυγχάνειν ἀρκούντως χρώμενος; ἕοικας, ᾧ Ἄντι- 10 φῶν, τὴν εὐδαιμονίαν οἰομένῳ τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν εἶναι· ἐγὼ δ' ἐνομίζω τὸ μὲν μηδενὸς δεῖσθαι θεῖον εἶναι, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων ἐγγυτάτῳ τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ μὲν θεῖον κράτιστον, τὸ δ' ἐγγυτάτῳ τοῦ θεοῦ ἐγγυτάτῳ τοῦ κρατίστου.

Πάλιν δέ ποτε ὁ Ἄντιφῶν διαλεγόμενος τῷ Σωκράτει 11
 20 εἶπεν· ὦ Σώκρατες, ἐγὼ τοί σε δίκαιον μὲν νομίζω, σοφὸν δὲ οὐδ' ὅπωςτιοῦν· δοκεῖς δέ μοι καὶ αὐτὸς τοῦτο γινώσκειν· οὐδένα γοῦν τῆς συνουσίας ἀργύριον πράττη. καίτοι τό γε ἱμάτιον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο τι ᾧν κέκτησαι νομίζων ἀργυρίου ἀξίον εἶναι οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προῖκα δοίης, ἀλλ' οὐδ'
 25 ἔλαττον τῆς ἀξίας λαβών. δῆλον δὴ ὅτι εἰ καὶ τὴν συνου- 12 σίαν ᾧου τινὸς ἀξίαν εἶναι, καὶ ταύτης ἂν οὐκ ἔλαττον τῆς ἀξίας ἀργύριον ἐπράττον. δίκαιος μὲν οὖν ἂν εἴης, ὅτι οὐκ ἐξαπατᾷς ἐπὶ πλεονεξία, σοφὸς δὲ οὐκ ἂν, μηδενός γε ἀξία ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Σωκράτης πρὸς ταῦτα εἶπεν· ὦ Ἄν- 13
 30 τιφῶν, παρ' ἡμῖν νομίζεται τὴν ᾧραν καὶ τὴν σοφίαν ὁμοίως μὲν καλόν, ὁμοίως δὲ αἰσχρὸν διατίθεσθαι εἶναι. τὴν τε

9 ἢ A al. : ἢ BC : ἢ B₃ al. : om. Stob.
 sis unus et Stob. : ῥάστοις ῥάστως cet.
 νομίζω cet. et Stob. δέεσθαι ABC al.

14 ῥάστοις Vindobonen-
 16 δ' ἐνόμιζον AB₁ : δὲ
 22 γοῦν] γὰρ A

γὰρ ὥραν ἔαν μὲν τις ἀργυρίου πωλῆ τῷ βουλομένῳ, πόρνον αὐτὸν ἀποκαλοῦσιν, ἔαν δέ τις, ὃν ἂν γνῶ καλόν τε καὶ ἀγαθὸν ἐραστὴν ὄντα, τοῦτον φίλον ἑαυτῷ ποιῆται, σῶφρονα νομίζομεν· καὶ τὴν σοφίαν ὡσαύτως τοὺς μὲν ἀργυρίου τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστὰς [ὥσπερ πόρνους] ἀποκα- 5
 14 λούσιν, ὅστις δὲ ὃν ἂν γνῶ εὐφυνᾶ ὄντα διδάσκων ὅ τι ἂν ἔχη ἀγαθὸν φίλον ποιεῖται, τοῦτον νομίζομεν, ἃ τῷ καλῷ
 ἀγαθῷ πολίτῃ προσήκει, ταῦτα ποιεῖν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτός, ὧ Ἄντιφῶν, ὥσπερ ἄλλος τις ἢ ἵππῳ ἀγαθῷ ἢ κυνὶ ἢ ὄρνιθι ἤδεται, οὕτω καὶ ἔτι μᾶλλον ἠῶμαι φίλοις ἀγαθοῖς, 10
 καὶ ἔαν τι ἔχω ἀγαθόν, διδάσκω, καὶ ἄλλοις συνίστημι παρ' ὧν ἂν ἠγῶμαι ὠφελήσεσθαι τι αὐτοὺς εἰς ἀρετήν· καὶ τοὺς θησαυροὺς τῶν πάλαι σοφῶν ἀνδρῶν, οὓς ἐκεῖνοι κατέλιπον ἐν βιβλίοις γράψαντες, ἀνελίπτων κοινῇ σὺν τοῖς φίλοις διέρχομαι, καὶ ἂν τι ὀρώμεν ἀγαθὸν ἐκλεγόμεθα· καὶ μέγα 15
 νομίζομεν κέρδος, ἔαν ἀλλήλοις φίλοι γιννώμεθα. ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντι ἐδόκει αὐτός τε μακάριος εἶναι καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ καλοκἀγαθίαν ἄγειν.

15 Καὶ πάλιν ποτὲ τοῦ Ἄντιφῶντος ἐρομένου αὐτόν, πῶς ἄλλους μὲν ἠγεῖται πολιτικούς ποιεῖν, αὐτὸς δ' οὐ πράττει 20
 τὰ πολιτικά, εἴπερ ἐπίσταται· Ποτέρως δ' ἂν, ἔφη, ὧ Ἄντιφῶν, μᾶλλον τὰ πολιτικὰ πράττοιμι, εἰ μόνος αὐτὰ πράττοιμι ἢ εἰ ἐπιμελοίμην τοῦ ὡς πλείστους ἱκανοὺς εἶναι πράττειν αὐτά;

VII Ἐπισκεψώμεθα δὲ εἰ καὶ ἀλαζονείας ἀποτρέπων τοὺς 25
 συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν· ἀεὶ γὰρ ἔλεγεν ὡς οὐκ εἶη καλλίων ὁδὸς ἐπ' εὐδοξίαν ἢ δι' ἧς ἂν τις ἀγαθὸς τοῦτο γένοιτο, (ὁ) καὶ δοκεῖν βούλοιτο. ὅτι δ'
 2 ἀληθῆ ἔλεγεν, ὧδ' ἐδίδασκεν· Ἐνθυμώμεθα γάρ, ἔφη, εἰ

3 τοῦτον ante σῶφρονα transp. Schenkl

Ruhnken
 αὐτὸς Naber

7 ποιῆται A B Stob. Esc.

indic. et optat. variant

28 ὁ add. Brodaeus

5 ὥσπερ πόρνους del.

12 ὠφελήθησεσθαι A

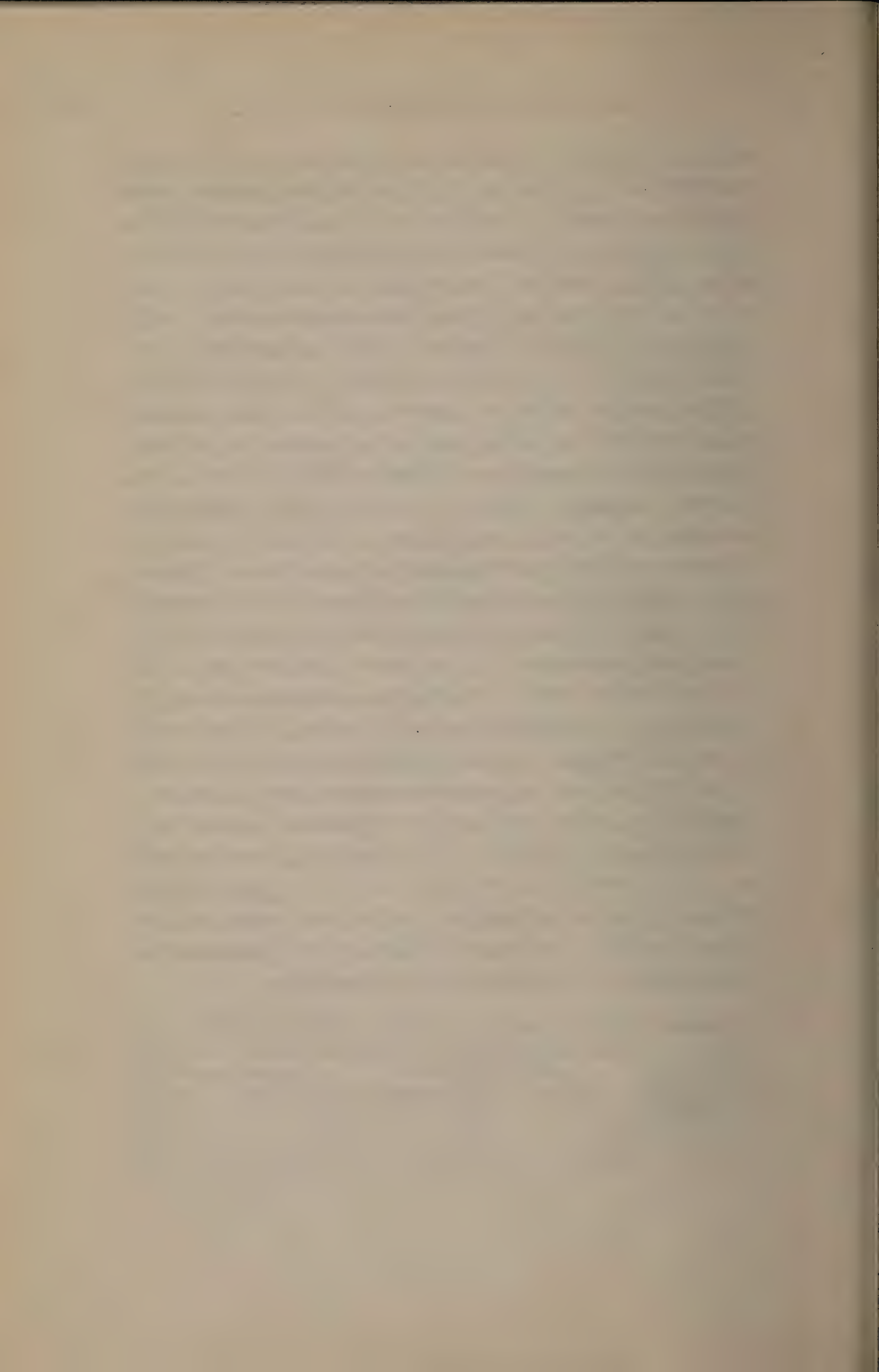
20 ἠγεῖται . . . πράττει . . . ἐπίσταται] codd. inter

21 ἠπίστατο B₁

27 εὐδοξία(ι) A B C al.

τις μὴ ὦν ἀγαθὸς ἀνλητῆς δοκεῖν βούλοιο, τί ἂν αὐτῷ
 ποιητέον εἴη. ἄρ' οὐ τὰ ἔξω τῆς τέχνης μιμητέον τοὺς
 ἀγαθοὺς ἀνλητάς; καὶ πρῶτον μὲν, ὅτι ἐκείνοι σκεύη τε
 καλὰ κέκτηνται καὶ ἀκολουθοὺς πολλοὺς περιάγονται, καὶ
 5 τούτῳ ταῦτα ποιητέον· ἔπειτα, ὅτι ἐκείνους πολλοὶ ἐπαι-
 νοῦσι, καὶ τούτῳ πολλοὺς ἐπαινέτας παρασκευαστέον. ἀλλὰ
 μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γε-
 λοῖος ὦν καὶ οὐ μόνον ἀνλητῆς κακός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος
 ἀλαζών. καίτοι πολλὰ μὲν δαπανῶν, μηδὲν δ' ὠφελούμενος,
 10 πρὸς δὲ τούτοις κακοδοξῶν, πῶς οὐκ ἐπιπόνως τε καὶ ἀλυ-
 σιτελῶς καὶ καταγελάστως βιώσεται; ὡς δ' αὐτως εἴ τις 3
 βούλοιο στρατηγὸς ἀγαθὸς μὴ ὦν φαίνεσθαι ἢ κυβερνήτης,
 ἐννοῶμεν τί ἂν αὐτῷ συμβαίνοι. ἄρ' οὐκ ἂν, εἰ μὲν
 ἐπιθυμῶν τοῦ δοκεῖν ἱκανὸς εἶναι ταῦτα πράττειν μὴ δύναίτο
 15 πείθειν, τοῦτ' εἴη λυπηρόν, εἰ δὲ πείσειεν, ἔτι ἀθλιώτερον;
 δῆλον γὰρ ὅτι κυβερνᾶν κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος ἢ
 στρατηγεῖν ἀπολέσειεν ἂν οὐς ἤκιστα βούλοιο καὶ αὐτὸς
 αἰσχροῦς ἂν καὶ κακῶς ἀπαλλάξειεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ 4
 πλούσιον καὶ τὸ ἀνδρείον καὶ τὸ ἰσχυρὸν μὴ ὄντα δοκεῖν
 20 ἀλυσιτελεῖς ἀπέφαινε· προστάττεσθαι γὰρ αὐτοῖς ἔφη μείζω
 ἢ κατὰ δύναμιν, καὶ μὴ δυναμένους ταῦτα ποιεῖν, δοκοῦντας
 ἱκανοὺς εἶναι, συγγνώμης οὐκ ἂν τυγχάνειν. ἀπατεῶνα δ' 5
 ἐκάλει οὐ μικρὸν μὲν οὐδ' εἴ τις ἀργύριον ἢ σκεῦος παρά
 του πειθοῖ λαβὼν ἀποστεροίη, πολὺ δὲ μέγιστον ὅστις
 25 μηδενοὺς ἄξιός ὦν ἐξηπατήκοι πείθων ὡς ἱκανὸς εἴη τῆς
 πόλεως ἠγείσθαι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει καὶ τοῦ ἀλαζονεύεσθαι
 ἀποτρέπειν τοὺς συνόντας τοιαύδε διαλεγόμενος.

3 σκευήν τε καλήν Cobet
 codd. 16 κυβερνᾶν τε B C al. 15 τοῦτ' εἴη Heindorf: ταύτη
 οὐ C al.: τὸν A 18 ἂν] τε B C al. 23 τὸν
 corr. Weiske οὐδ' del. Ruhnken 25 ἐξηπατήκει codd.:
 26 ἐμοὶ . . . II § I καὶ πόνου del. Dind. 27 τοι-
 αῦτα Krüger

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ Β

Ἐδόκει δέ μοι καὶ τοιαῦτα λέγων προτρέπειν τοὺς συνόν- **I**
 τας ἀσκεῖν ἐγκράτειαν πρὸς ἐπιθυμίαν βρωτοῦ καὶ ποτοῦ
 καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ῥίγους καὶ θάλπους καὶ πόνου.
 γνοὺς γάρ τινα τῶν συνόντων ἀκολαστοτέρως ἔχοντα πρὸς
 5 τὰ τοιαῦτα, Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀρίστιππε, εἰ δέοι σε παι-
 δεύειν παραλαβόντα δύο τῶν νέων, τὸν μὲν, ὅπως ἱκανὸς
 ἔσται ἄρχειν, τὸν δ', ὅπως μηδ' ἀντιποιήσεται ἀρχῆς, πῶς
 ἂν ἐκάτερον παιδεύοις; βούλει σκοπῶμεν ἀρξάμενοι ἀπὸ
 τῆς τροφῆς ὥσπερ ἀπὸ τῶν στοιχείων; καὶ ὁ Ἀρίστιππος
 10 ἔφη· Δοκεῖ γοῦν μοι ἡ τροφή ἀρχὴ εἶναι· οὐδὲ γὰρ ζῷη γ'
 ἂν τις, εἰ μὴ τρέφοιτο. Οὐκοῦν τὸ μὲν βούλεσθαι σίτου 2
 ἄπτεσθαι, ὅταν ὦρα ἦκη, ἀμφοτέροις εἰκὸς παραγίγνεσθαι;
 Εἰκὸς γάρ, ἔφη. Τὸ οὖν προαιρεῖσθαι τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον
 πράττειν ἢ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθαι πότερον ἂν αὐτῶν ἐθίζοι-
 15 μεν; Τὸν εἰς τὸ ἄρχειν, ἔφη, νῆ Δία παιδευόμενον, ὅπως
 μὴ τὰ τῆς πόλεως ἄπρακτα γίγνηται παρὰ τὴν ἐκείνου
 ἀρχήν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ὅταν πιεῖν βούλωνται, τὸ δύνασθαι
 διψῶντα ἀνέχεσθαι τῷ αὐτῷ προσθετέον; Πάνυ μὲν οὖν,
 ἔφη. Τὸ δὲ ὕπνου ἐγκρατῆ εἶναι, ὥστε δύνασθαι καὶ ὀψὲ 3
 20 κοιμηθῆναι καὶ πρὸ ἀναστῆναι καὶ ἀγρυπνήσαι, εἴ τι δέοι,
 ποτέρῳ ἂν προσθείημεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ. Τί δέ,

1 τοιάδε Krüger
 Mücke: δέ codd.
 γὰρ A

2 πρὸς ἐπιθυμίαν om. Bessario
 7 ἀντιποιήσεται A B C al.

4 γάρ
 10 γοῦν]

ἔφη, τὸ ἀφροδισίων ἐγκρατῆ εἶναι, ὥστε μὴ διὰ ταῦτα
 κωλύεσθαι πράττειν, εἴ τι δέοι; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ αὐτῷ.
 Τί δέ, τὸ μὴ φεύγειν τοὺς πόρους, ἀλλ' ἐθελοντὴν ὑπο-
 μένειν ποτέρῳ ἂν προσθείημεν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, τῷ ἄρχειν
 παιδευομένῳ. Τί δέ, τὸ μαθεῖν εἴ τι ἐπιτήδειόν ἐστι 5
 μάθημα πρὸς τὸ κρατεῖν τῶν ἀντιπάλων, ποτέρῳ ἂν προσ-
 θεῖναι μᾶλλον πρέποι; Πολὺν νῆ Δί', ἔφη, τῷ ἄρχειν
 παιδευομένῳ· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος ἄνευ τῶν
 4 τοιούτων μαθημάτων. Οὐκοῦν ὁ οὕτω πεπαιδευμένος ἦττον
 ἂν δοκεῖ σοι ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἢ τὰ λοιπὰ ζῶα ἀλίσκεσθαι; 10
 τούτων γὰρ δήπου τὰ μὲν γαστρὶ δελεαζόμενα, καὶ μάλα
 ἔνια δυσωπούμενα, ὅμως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ φαγεῖν ἀγόμενα
 πρὸς τὸ δέλεαρ ἀλίσκεται, τὰ δὲ ποτῷ ἐνεδρεύεται. Πάνυ
 μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἄλλα ὑπὸ λαγνείας, οἷον οἱ τε
 ὄρτυγες καὶ οἱ πέρδικες, πρὸς τὴν τῆς θηλείας φωνὴν τῇ 15
 ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ ἐλπίδι τῶν ἀφροδισίων φερόμενοι καὶ
 ἐξιστάμενοι τοῦ τὰ δεινὰ ἀναλογίζεσθαι τοῖς θηράτορις
 5 ἐμπίπτουσι; Συνέφη καὶ ταῦτα. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι αἰσχρὸν
 εἶναι ἀνθρώπῳ ταῦτα πάσχειν τοῖς ἀφρονεστάτοις τῶν
 θηρίων; ὥσπερ οἱ μοιχοὶ εἰσέρχονται εἰς τὰς εἰρκτάς, 20
 εἰδότες ὅτι κίνδυνος τῷ μοιχεύοντι ἅ τε ὁ νόμος ἀπειλεῖ
 παθεῖν καὶ ἐνεδρευθῆναι καὶ ληφθέντα ὑβρισθῆναι· καὶ
 τηλικούτων μὲν ἐπικειμένων τῷ μοιχεύοντι κακῶν τε καὶ
 αἰσchrῶν, ὄντων δὲ πολλῶν τῶν ἀπολυσόντων τῆς τῶν
 ἀφροδισίων ἐπιθυμίας ἐν ἀδείᾳ, ὅμως εἰς τὰ ἐπικίνδυνα 25
 φέρεσθαι, ἄρ' οὐκ ἤδη τοῦτο παντάπασι κακοδαιμονῶντός
 6 ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τὸ δὲ εἶναι μὲν τὰς ἀναγκαιο-
 τάτας πλείστας πράξεις τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὑπαίθρῳ, οἷον
 τὰς τε πολεμικὰς καὶ τὰς γεωργικὰς καὶ τῶν ἄλλων οὐ τὰς
 ἐλαχίστας, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀγυμνάστως ἔχειν πρὸς τε 30
 ψύχῃ καὶ θάλπῃ οὐ δοκεῖ σοι πολλὴ ἀμέλεια εἶναι; Συνέφη

5 δαί B 6 προσεῖναι B₄ in ras. C al. §§ 4-6 seclisit Schenkl
 14 τε om. A 16 καὶ τῇ A 17 λογίζεσθαι A 20 ὥσπερ]
 καὶ A 22 ληφθέντι B 29 τε om. A

καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι τὸν μέλλοντα ἄρχειν ἀσκεῖν
 δεῖν καὶ ταῦτα εὐπετῶς φέρειν; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐ- 7
 κοῦν εἰ τοὺς ἐγκρατεῖς τούτων ἀπάντων εἰς τοὺς ἀρχικοὺς
 τάττομεν, τοὺς ἀδυνάτους ταῦτα ποιεῖν εἰς τοὺς μηδ' ἀντι-
 5 ποιησομένους τοῦ ἄρχειν τάξομεν; Συνέφη καὶ τοῦτο. Τί
 οὖν; ἐπειδὴ καὶ τούτων ἑκατέρου τοῦ φύλου τὴν τάξιν
 οἶσθα, ἤδη ποτ' ἐπεσκέψω, εἰς ποτέρα τῶν τάξεων τούτων
 σαυτὸν δικαίως ἂν τάττοις; Ἐγώ, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος· 8
 καὶ οὐδαμῶς γε τάττω ἑμαυτὸν εἰς τὴν τῶν ἄρχειν βουλο-
 10 μένων τάξιν. καὶ γὰρ πάνυ μοι δοκεῖ ἄφρονος ἀνθρώπου
 εἶναι τό, μεγάλου ἔργου ὄντος τοῦ ἑαυτῷ τὰ δέοντα παρα-
 σκευάζειν, μὴ ἀρκεῖν τοῦτο, ἀλλὰ προσαναθέσθαι τὸ καὶ
 τοῖς ἄλλοις πολίταις ὧν δέονται πορίζειν· καὶ ἑαυτῷ μὲν
 πολλὰ ὧν βούλεται ἐλλείπειν, τῆς δὲ πόλεως προεστῶτα,
 15 ἔαν μὴ πάντα ὅσα ἡ πόλις βούλεται καταπράττη, τούτου
 δίκην ὑπέχειν, τοῦτο πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη ἐστί; καὶ 9
 γὰρ ἀξιούσιν αἱ πόλεις τοῖς ἄρχουσιν ὥσπερ ἐγὼ τοῖς οἰκέ-
 ταις χρῆσθαι. ἐγὼ τε γὰρ ἀξιῶ τοὺς θεράποντας ἐμοὶ μὲν
 ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζειν, αὐτοὺς δὲ μηδενὸς
 20 τούτων ἀπτεσθαι, αἱ τε πόλεις οἴονται χρῆναι τοὺς ἄρχοντας
 ἑαυταῖς μὲν ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ πορίζειν, αὐτοὺς δὲ πάντων
 τούτων ἀπέχεσθαι. ἐγὼ οὖν τοὺς μὲν βουλομένους πολλὰ
 πράγματα ἔχειν αὐτούς τε καὶ ἄλλοις παρέχειν οὕτως ἂν
 παιδεύσας εἰς τοὺς ἀρχικοὺς καταστήσαιμι· ἑμαυτὸν γε
 25 μέντοι τάττω εἰς τοὺς βουλομένους ἢ ῥᾶστά τε καὶ ἡδιστα
 βιοτεύειν. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Βούλει οὖν καὶ τοῦτο 10
 σκεψώμεθα, πότερον ἡδίων ζῶσιν οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχό-
 μενοι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρῶτον μὲν τοίνυν τῶν ἐθνῶν
 ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ Πέρσαι μὲν ἄρχουσιν,

2-5 Οὐκοῦν . . . τάξομεν corrupta putat Schenkl. 4 τάττοιμεν B
 μηδ' οὐδ' A 8 ἑαυτὸν A 13 πορίζειν] φροντίζειν A
 14 ἐκλείπειν A B₁ 23 αὐτοῖς Breitenbach: αὐτοῖς codd.: αὐτοῦς
 Valckenaer 24 γε A: om. cet. 25 μέντοι] τοίνυν C al.
 τε om. B 27 πότερον A B₁

ἄρχονται δὲ Σύροι καὶ Φρύγες καὶ Λυδοί· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ
 Σκύθαι μὲν ἄρχουσι, Μαιῶται δὲ ἄρχονται· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ
 Καρχηδόνιοι μὲν ἄρχουσι, Λίβυες δὲ ἄρχονται. τούτων οὖν
 ποτέρους ἥδιον οἶει ζῆν; ἢ τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς 5
 11 μὲνοι, ζῆν; Ἄλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη ὁ Ἀρίστιππος, οὐδὲ εἰς τὴν
 δουλείαν ἐμαντὸν τάττω, ἀλλ' εἶναί τίς μοι δοκεῖ μέση
 τούτων ὁδός, ἣν πειρώμαι βαδίζειν, οὔτε δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ
 12 δουλείας, ἀλλὰ δι' ἐλευθερίας, ἥπερ μάλιστα πρὸς εὐδαι-
 μονίαν ἄγει. Ἄλλ' εἰ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὡσπερ οὔτε 10
 δι' ἀρχῆς οὔτε διὰ δουλείας ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει, οὔτω μηδὲ
 δι' ἀνθρώπων, ἴσως ἂν τι λέγοις· εἰ μὲντοι ἐν ἀνθρώποις
 ὦν μήτε ἄρχειν ἀξιώσεις μήτε ἄρχεσθαι μηδὲ τοὺς ἄρχοντας
 ἐκὼν θεραπεύσεις, οἶμαί σε ὁρᾶν ὡς ἐπίστανται οἱ κρείτ-
 13 τες τοὺς ἥττονας καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κλαίοντας καθίσαντες 15
 δούλοις χρῆσθαι· ἢ λαυθάνουσί σε οἱ ἄλλων σπειράντων
 καὶ φυτευσάντων τόν τε σῖτον τέμνοντες καὶ δενδροκοποῦντες
 καὶ πάντα τρόπον πολιορκοῦντες τοὺς ἥττονας καὶ μὴ
 θέλοντας θεραπεύειν, ἕως ἂν πείσωσιν ἐλέσθαι δουλεύειν
 ἀντὶ τοῦ πολεμεῖν τοῖς κρείττοσι; καὶ ἰδίᾳ αὖ οἱ ἀνδρείοι 20
 καὶ δυνατοὶ τοὺς ἀνάδρους καὶ ἀδυνάτους οὐκ οἴσθα ὅτι
 καταδουλωσάμενοι καρποῦνται; Ἄλλ' ἐγὼ τοι, ἔφη, ἵνα μὴ
 πάσχω ταῦτα, οὐδ' εἰς πολιτείαν ἐμαντὸν κατακλείω, ἀλλὰ
 14 ξένος πανταχοῦ εἶμι. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Τοῦτο μὲντοι
 ἤδη λέγεις δεινὸν πάλαισμα. τοὺς γὰρ ξένους, ἐξ οὗ ὅ τε 25
 Σίνις καὶ ὁ Σκείρων καὶ ὁ Προκρούστης ἀπέθανον, οὐδεὶς
 ἔτι ἀδικεῖ· ἀλλὰ νῦν οἱ μὲν πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι
 καὶ νόμους τίθενται, ἵνα μὴ ἀδικῶνται, καὶ φίλους πρὸς τοῖς
 ἀναγκαίοις καλουμένοις ἄλλους κτῶνται βοηθούς, καὶ ταῖς
 πόλεσιν ἐρύματα περιβάλλονται, καὶ ὄπλα κτῶνται οἷς 30

5 πότερα B₁: πότερον A 7 post δουλείαν add. αὐ C al. δοκῆ codd.
 10 μὲν Coraes: μέντοι codd. 13 ἀξιώσεις C: ἀξιώσης cet. μηδὲ
 Porro: μήτε codd. 14 θεραπεύσεις C: θεραπεύσης cet. 15 καθί-
 σαντες Schneider: καθιστάντες codd. 27 μὲν om. A

ἀμυνοῦνται τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ πρὸς τούτοις ἄλλους ἕξωθεν
 συμμάχους κατασκευάζονται· καὶ οἱ μὲν ταῦτα πάντα κεκτη-
 μένοι ὅμως ἀδικοῦνται· σὺ δὲ οὐδὲν μὲν τούτων ἔχων, ἐν 15
 δὲ ταῖς ὁδοῖς, ἔνθα πλείστοι ἀδικοῦνται, πολὺν χρόνον
 5 διατρίβων, εἰς ὁποίαν δ' ἂν πόλιν ἀφίκη, τῶν πολιτῶν
 πάντων ἤπτων ὢν, καὶ τοιοῦτος, οἷοις μάλιστα ἐπιτίθενται
 οἱ βουλόμενοι ἀδικεῖν, ὅμως διὰ τὸ ξένος εἶναι οὐκ ἂν οἶει
 ἀδικηθῆναι; ἢ διότι αἱ πόλεις σοι κηρύττουσιν ἀσφάλειαν
 καὶ προσιόντι καὶ ἀπιόντι, θαρρεῖς; ἢ διότι καὶ δούλος ἂν
 10 οἶει τοιοῦτος εἶναι οἷος μηδενὶ δεσπότη λυσιτελεῖν; τίς γὰρ
 ἂν ἐθέλοι ἄνθρωπον ἐν οἰκίᾳ ἔχειν πονεῖν μὲν μηδὲν ἐθέ-
 λοντα, τῇ δὲ πολυτελεστάτῃ διαίτῃ χαίροντα; σκεψώμεθα 16
 δὲ καὶ τοῦτο, πῶς οἱ δεσπῶται τοῖς τοιούτοις οἰκέταις χρῶν-
 ται. ἄρα οὐ τὴν μὲν λαγνείαν αὐτῶν τῷ λιμῷ σωφρονί-
 15 ζουσι; κλέπτειν δὲ κωλύουσιν ἀποκλείοντες ὅθεν ἂν τι
 λαβεῖν ἦ; τοῦ δὲ δραπετεύειν δεσμοῖς ἀπείργουσι; τὴν
 ἀργίαν δὲ πληγαῖς ἐξαναγκάζουσιν; ἢ σὺ πῶς ποιεῖς, ὅταν
 τῶν οἰκετῶν τινα τοιοῦτον ὄντα καταμανθάνῃς; Κολάζω, 17
 ἔφη, πᾶσι κακοῖς, ἕως ἂν δουλεύειν ἀναγκάσω. ἀλλὰ γάρ,
 20 ὦ Σώκρατες, οἱ εἰς τὴν βασιλικὴν τέχνην παιδευόμενοι, ἢ
 δοκεῖς μοι σὺ νομίζειν εὐδαιμονίαν εἶναι, τί διαφέρουσι τῶν
 ἐξ ἀνάγκης κακοπαθόντων, εἴ γε πεινήσουσι καὶ διψήσουσι
 καὶ ριγώσουσι καὶ ἀγρυπνήσουσι καὶ τᾶλλα πάντα μοχθή-
 σουσιν ἐκόντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι διαφέρει τὸ αὐτὸ
 25 δέρμα ἐκόντα ἢ ἄκοντα μαστιγοῦσθαι ἢ ὅλως τὸ αὐτὸ σῶμα
 πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἐκόντα ἢ ἄκοντα πολιορκεῖσθαι ἄλλο γε
 ἢ ἀφροσύνη πρόσεστι τῷ θέλοντι τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν.
 Τί δέ, ὦ Ἀρίστιππε; ὁ Σωκράτης ἔφη, οὐ δοκεῖ σοι τῶν 18
 τοιούτων διαφέρειν τὰ ἐκούσια τῶν ἀκουσίων, ἢ ὁ μὲν ἐκῶν
 30 πεινῶν φάγοι ἂν ὁπότε βούλοιο καὶ ὁ ἐκῶν διψῶν πίοι καὶ
 τᾶλλα ὡσαύτως, τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης ταῦτα πάσχοντι οὐκ

1 ἀμυνοῦνται Coraes
 μένειν del. W. Dind.
 27 post ἦ add. ὅτι Schenkl

6 οἷοις] οἷς A₂ 24-27 ἐγὼ . . . ὑπο-
 26 ἀλλὰ γε ἢ A: ἀλλ' ᾧ γε ἢ B₁ al.
 30 ὁπότε] ὅτε B

ἔξεστιν ὁπόταν βούληται παύεσθαι; ἔπειτα ὁ μὲν ἔκουσίως
 τάλαιπωρῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐλπίδι πονῶν εὐφραίνεται, οἷον οἱ
 τὰ θηρία θηρῶντες ἐλπίδι τοῦ λήψεσθαι ἡδέως μοχθοῦσι.
 19 καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα ἄθλα τῶν πόνων μικροῦ τινος ἄξιά ἐστι,
 τοὺς δὲ πονοῦντας ἵνα φίλους ἀγαθοὺς κτήσωνται, ἢ ὅπως 5
 ἐχθροὺς χειρώσωνται, ἢ ἵνα δυνατοὶ γενόμενοι καὶ τοῖς
 σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς καὶ τὸν ἑαυτῶν οἶκον καλῶς οἰκῶσι
 καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιῶσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετῶσι,
 πῶς οὐκ οἶεσθαι χρὴ τούτους καὶ πονεῖν ἡδέως εἰς τὰ
 τοιαῦτα καὶ ζῆν εὐφραινομένους, ἀγαμένους μὲν ἑαυτούς, 10
 20 ἐπαινομένους δὲ καὶ ζηλουμένους ὑπὸ τῶν ἄλλων; ἔτι δὲ αἱ
 μὲν ῥαδιουργίαι καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδοναὶ οὔτε σώματι
 εὐεξίαν ἱκαναί εἰσιν ἐνεργάζεσθαι, ὡς φασιν οἱ γυμνασταί,
 οὔτε ψυχῇ ἐπιστήμην ἀξιόλογον οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν, αἱ
 δὲ διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαί τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ἔργων 15
 ἐξικνεῖσθαι ποιοῦσιν, ὡς φασιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. λέγει
 δὲ πού καὶ Ἡσίοδος·

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἐλέσθαι
 ῥηιδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρώτα θεοὶ προπάροισιν ἔθηκαν 20
 ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
 καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 ῥηιδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐούσα.

μαρτυρεῖ δὲ καὶ Ἐπίχαρμος ἐν τῷδε·

Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. 25
 καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ [τόπῳ] φησίν·

ᾠ πονηρέ, μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκλήρ' ἔχης.

21 καὶ Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ Ἡρα-

2 πονῶν Stob. : φρονῶν codd. 5 ἢ ἵνα Stob. 6 χειρώσονται
 codd. nonnulli et Stob. Esc. 7 posterius καὶ om. Stob. 9 οἶεσθαι
 χρὴ Stob. : οἶσθα χρὴ vel χρῆν codd. 12 σώματος Stob. 13 ἐργά-
 σασθαι Stob. 22 ἵκηται B C al. et Stob. Esc. 26, 27 καὶ . . .
 ἔχης om. Bessario 26 τόπῳ del. Bornemann 27 μῶσο cor-
 ruptum in codd. : corr. Ahrens 28 τοῦ Ἡρακλέους C al. et Stob.

κλέους, ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται, ὡσαύτως περὶ
 τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὧδέ πως λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι.
 φησὶ γὰρ Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἡβην ὠρμάτο, ἐν ἧ
 οἱ νέοι ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι δηλοῦσιν εἴτε τὴν δι'
 5 ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν βίον εἴτε τὴν διὰ κακίας,
 ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι ἀποροῦντα ποτέραν τῶν
 ὁδῶν τράπηται· καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προσιέναι 22
 μεγάλας, τὴν μὲν ἐτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον
 φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα
 10 αἰδοῦ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ, τὴν δ'
 ἐτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα,
 κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ
 ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα ὥστε
 δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν
 15 ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὦρα διαλάμποι·
 κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτήν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις
 ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν
 ἀποβλέπειν. ὡς δ' ἐγένοντο πλησιαίτερον τοῦ Ἡρακλέους, 23
 τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δ'
 20 ἐτέραν φθάσαι βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ καὶ
 εἰπεῖν· Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ
 τὸν βίον τράπη. ἔαν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος, [ἐπὶ] τὴν
 ἠδίστην τε καὶ ῥάστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν
 οὐδενὸς ἄγευστος ἔσει, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώση.
 25 πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων οὐδὲ πραγμάτων φροντιεῖς, 24
 ἀλλὰ σκοπούμενος †διέση τί ἂν κεχαρισμένου ἢ σιτίου ἢ
 ποτὸν εὔροις, ἢ τί ἂν ἰδῶν ἢ ἀκούσας τερφθείης ἢ τίνων

4 γενόμενοι U 6 ὀποτέραν DV et Stob. 7 προσιέναι Stob. :
 προιέναι codd. 9 σῶμα] χρῶμα Stob. καθαρ(ρρ A corr.)ότητι
 CU : καθαρροτι (sic) A pr. : καθαριότητι B et Stob. 11 τεθρυμ-
 μένην U 15 ἡ ὦρα Stob. 22 ποιησάμενος A al. et
 Stob. : ποιήση BC al. : ποιήσης vel ποιήσει cet. ἐπὶ del. Hirschig
 26 διέση] δεήση A : διοίσει Dind. : διαιτήσει Valckenaer : alii alia
 σιτίου Victorius : σίτον codd. 27 ἀκούσας Stob. : τί ἀκούσας
 codd.

ὄσφραινόμενος ἢ ἀπτόμενος, τίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν μάλιστ'
 ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς
 25 ἂν ἀπουώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις. ἔαν δέ ποτε
 γένηται τις ὑποψία σπάνεως ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος
 μὴ σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι 5
 καὶ τῇ ψυχῇ ταῦτα πορίζεσθαι, ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργά-
 ζωνται, τούτοις σὺ χρήσῃ, οὐδενὸς ἀπεχόμενος ὅθεν ἂν
 δυνατὸν ἦ τι κερδᾶναι. πανταχόθεν γὰρ ὠφελείσθαι τοῖς
 26 ἐμοὶ συνοῦσιν ἐξουσίαν ἐγὼ παρέχω. καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκού-
 σας ταῦτα, ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστίν; ἢ δέ, 10
 Οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ
 27 μισοῦντές με ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσι Κακίαν. καὶ ἐν
 τούτῳ ἢ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπε· Καὶ ἐγὼ ἦκω πρὸς
 σέ, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε καὶ τὴν φύσιν
 τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα, ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν 15
 πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἂν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν
 ἀγαθὸν ἐργάτην γενέσθαι καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν καὶ
 ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. οὐκ ἐξαπατήσω δέ
 σε προοιμίους ἡδονῆς, ἀλλ' ἦπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα
 28 διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν 20
 οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις,
 ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἴλεως εἶναί σοι βούλει, θεραπευτέον
 τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους
 εὐεργετητέον, εἴτε ὑπὸ τίνος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν
 πόλιν ὠφελητέον, εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' 25
 ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν, εἴτε
 γῆν βούλει σοι καρποὺς ἀφθόνοους φέρειν, τὴν γῆν θεραπευ-
 τέον, εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἶει δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν
 βοσκημάτων ἐπιμελητέον, εἴτε διὰ πολέμου ὀρμᾶς αὔξεσθαι
 καὶ βούλει δύνασθαι τοὺς τε φίλους ἐλευθεροῦν καὶ τοὺς 30
 ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ

1 ἀπτόμενος Stob. : ἀπτόμενος ἡσθείης codd. 12 ὑποκοριζόμενοι
 om. Bessario, del. Valckenaer : alii post Εὐδαιμονίαν ponunt 21 οἱ
 θεοὶ Stob. 22 σοι om. A : B s. v.

τῶν ἐπισταμένων μαθητέον καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι
 ἀσκητέον· εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ
 γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ γυμναστέον σὺν
 πόνοις καὶ ἰδρώτι. καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, ὡς 29
 5 φησι Πρόδικος· Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ
 μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνὴ σοι αὕτη διηγεί-
 ται; ἐγὼ δὲ ῥαδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν
 ἄξω σε. καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· ὦ τλήμων, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν 30
 ἔχεις; ἢ τί ἤδὺ οἶσθα μηδὲν τούτων ἕνεκα πράττειν ἐθέ-
 10 λουσα; ἤ τις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ
 πρὶν ἐπιθυμῆσαι πάντων ἐμπίμπλασαι, πρὶν μὲν πεινῆν
 ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνουσα, ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς,
 ὄψοποιοὺς μηχανωμένη, ἵνα δὲ ἡδέως πῖνῃς, οἶνους τε πολυ-
 15 τελεῖς παρασκευάζῃ καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς,
 ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς μαλακάς,
 ἀλλὰ καὶ [τὰς κλῖνας καὶ] τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλῖναις παρα-
 σκευάζῃ· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὅ
 τι ποιῆς ὑπνου ἐπιθυμεῖς· τὰ δ' ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δεῖσθαι
 ἀναγκάζεις, πάντα μηχανωμένη καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι
 20 χρωμένη· οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς σεαυτῆς φίλους, τῆς μὲν
 νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δ' ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατα-
 κοιμίζουσα. ἀθάνατος δὲ οὐσα ἐκ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ 31
 δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου
 ἀκούσματος, ἐπαίνου σεαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων
 25 ἡδίστου θεάματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πρόποτε σεαυτῆς ἔργον
 καλὸν τεθέασαι. τίς δ' ἂν σοι λεγούσῃ τι πιστεύσειε; τίς
 δ' ἂν δεομένη τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν τοῦ
 σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι μὲν ὄντες τοῖς σώ-
 μασι ἀδύνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι ταῖς ψυχαῖς

7 ὁδὸν om. cod. Mermannianus 11 ἐμπίπλασαι codd. πεινῆσαι
 . . . διψῆσαι A 13 ὄψοποιίας Tillmanns πῖνῃς Stob. : πίνῃς codd.
 16 τὰς κλῖνας καὶ om. Clemens Strom. ii. 485. 30 παρασκευάζῃ
 Clemens : παρασκευάζεις codd. et Stob. 18 ποιῆς Castalio : ποιεῖς
 codd. : ποιήσεις Stob. 20 ἑαυτῆς A B₁ al. Stob.

ἀνόητοι, ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπό-
 νως δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες, τοῖς μὲν πεπραγμένοις
 αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι, τὰ μὲν ἡδέα
 ἐν τῇ νεότητι διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γήρας
 32 ἀποθέμενοι. ἐγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώ- 5
 ποῖς τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπειον
 χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ
 θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις οἷς προσήκω, ἀγαπητὴ μὲν συνερ-
 γὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ
 παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ 10
 πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη
 33 δὲ φιλίας κοινωνός. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις ἡδεῖα
 μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται
 γὰρ ἕως ἂν ἐπιθυμήσωσιν αὐτῶν· ὕπνος δ' αὐτοῖς πάρεστιν
 ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθον- 15
 ται οὔτε διὰ τοῦτον μεθιάσι τὰ δέοντα πράττειν. καὶ οἱ
 μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ
 γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται· καὶ ἡδέως μὲν
 τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἡδονται
 πράττοντες, δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ 20
 φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν· ὅταν δ' ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον
 τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κείνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν
 αἰὲ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλωσι. τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων
 ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτά-
 34 τὴν εὐδαιμονίαν κεκτηῆσθαι. οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν 25
 ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρακλέους παιδευσιν· ἐκόσμησε μέντοι τὰς
 γνώμας ἔτι μεγαλειότεροις ῥήμασιν ἢ ἐγὼ νῦν. σοὶ δ' οὖν
 ἄξιον, ὦ Ἀρίστιππε, τούτων ἐνθυμουμένῳ πειρᾶσθαί τι καὶ
 τῶν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον τοῦ βίου φροντίζειν.

II Αἰσθόμενος δέ ποτε Λαμπροκλέα τὸν πρεσβύτατον υἱὸν 30

I φερόμενοι Ruhnken 6 ἀνθρώπινον A corr. BC al. 12 μὲν
 del. Jacob 13 ἀπέχονται cit. Mücke 15 ἀπολιπόντες B₁
 al. et Stob. 21 δ'] δὲ δὴ Stob. Esc. 25 κτήσασθαι Stob.
 διοικεῖ Stob. : διώκει Hemsterhuis

αὐτοῦ πρὸς τὴν μητέρα χαλεπαίνοντα, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ
 παῖ, οἷσθά τινας ἀνθρώπους ἀχαρίστους καλουμένους; Καὶ
 μάλα, ἔφη ὁ νεανίσκος. Καταμεμάθηκας οὖν τοὺς τί ποι-
 οῦντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν; Ἔγωγ', ἔφη· τοὺς γὰρ
 5 εὖ παθόντας, ὅταν δυνάμενοι χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδώσιν,
 ἀχαρίστους καλοῦσιν. Οὐκοῦν δοκοῦσί σοι ἐν τοῖς ἀδίκοις
 καταλογίζεσθαι τοὺς ἀχαρίστους; Ἐμοιγε, ἔφη. Ἦδη δέ 2
 ποτ' ἐσκέψω εἰ ἄρα, ὥσπερ τὸ ἀνδραποδίζεσθαι τοὺς μὲν
 φίλους ἀδικόν εἶναι δοκεῖ, τοὺς δὲ πολεμίους δίκαιον εἶναι,
 10 οὕτω καὶ τὸ ἀχαριστεῖν πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἀδικόν ἐστι,
 πρὸς δὲ τοὺς πολεμίους δίκαιον; Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ δοκεῖ
 μοι, ὑφ' οὗ ἂν τις εὖ παθὼν εἴτε φίλου εἴτε πολεμίου μὴ
 πειράται χάριν ἀποδιδόναι, ἀδικος εἶναι. Οὐκοῦν, εἴ γ' 3
 οὕτως ἔχει τοῦτο, εἰλικρινῆς τις ἂν εἴη ἀδικία ἢ ἀχαριστία;
 15 συνωμολόγει. Οὐκοῦν ὅσῳ ἂν τις μείζω ἀγαθὰ παθὼν μὴ
 ἀποδιδῶ χάριν, τοσοῦτῳ ἀδικώτερος ἂν εἴη; συνέφη καὶ
 τοῦτο. Τίνας οὖν, ἔφη, ὑπὸ τίνων εὐροιμεν ἂν μείζω εὐ-
 ηργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων; οὓς οἱ γονεῖς ἐκ μὲν
 οὐκ ὄντων ἐποίησαν εἶναι, τοσαῦτα δὲ καλὰ ἰδεῖν καὶ τοσοῦ-
 20 των ἀγαθῶν μετασχεῖν, ὅσα οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώ-
 ποις· ἃ δὴ καὶ οὕτως ἡμῖν δοκεῖ παντὸς ἄξια εἶναι ὥστε
 πάντες τὸ καταλιπεῖν αὐτὰ πάντων μάλιστα φεύγομεν, καὶ
 αἱ πόλεις ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι ζημίαν θάνατον
 πεποιήκασιν ὡς οὐκ ἂν μείζονος κακοῦ φόβῳ τὴν ἀδικίαν
 25 παύσαντες. καὶ μὴν οὐ τῶν γε ἀφροδισίων ἔνεκα παιδο- 4
 ποιεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους ὑπολαμβάνεις, ἐπεὶ τούτου γε
 τῶν ἀπολυσόντων μεστὰί μὲν αἱ ὁδοί, μεστὰ δὲ τὰ οἰκή-
 ματα. φανεροὶ δ' ἐσμὲν καὶ σκοπούμενοι ἐξ ὁποίων ἂν
 γυναικῶν βέλτιστα ἡμῖν τέκνα γένοιτο· αἷς συνελθόντες
 30 τεκνοποιούμεθα. καὶ ὁ μὲν γε ἀνὴρ τὴν τε συντεκνοποιή- 5

1 αὐτοῦ Stob. : ἑαυτοῦ Bal. 2 ἀνθρώπους om. A 8 ἐπεσκέψω A
 9 posterius εἶναι om. Stob. 10 οὕτω Stob. : om. codd. 13 γ'
 om. Stob. 17 ἂν om. A : post τίνων exhibit B 25 παύσαντες
 Coraes : παύσοντες codd. et Stob.

σουσαν ἑαυτῷ τρέφει καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι παισὶ
 προπαρασκευάζει πάντα, ὅσα ἂν οἴηται συνοίσειν αὐτοῖς
 πρὸς τὸν βίον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν δύνηται πλεῖστα· ἡ δὲ
 γυνὴ ὑποδεξαμένη τε φέρει τὸ φορτίον τοῦτο, βαρυνομένη
 τε καὶ κινδυνεύουσα περὶ τοῦ βίου καὶ μεταδιδούσα τῆς 5
 τροφῆς, ἣ καὶ αὐτὴ τρέφεται, καὶ σὺν πολλῷ πόνῳ διε-
 νεγκοῦσα καὶ τεκοῦσα τρέφει τε καὶ ἐπιμελεῖται, οὔτε
 προπεπονθυῖα οὐδὲν ἀγαθὸν οὔτε γιγνώσκον τὸ βρέφος ὑφ'
 ὅτου εἶ πάσχει, οὐδὲ σημαίνειν δυνάμενον ὅτου δεῖται, ἀλλ'
 αὐτὴ στοχαζομένη τὰ τε συμφέροντα καὶ τὰ κεχαρισμένα 10
 πειρᾶται ἐκπληροῦν, καὶ τρέφει πολὺν χρόνον καὶ ἡμέρας
 καὶ νυκτὸς ὑπομένουσα πονεῖν, οὐκ εἰδυῖα εἶ τινα τούτων
 6 χάριν ἀπολήψεται. καὶ οὐκ ἀρκεῖ θρέψαι μόνον, ἀλλὰ καί,
 ἐπειδὴν δόξωσιν ἱκανοὶ εἶναι οἱ παῖδες μαθάνειν τι, ἃ μὲν
 ἂν αὐτοὶ ἔχωσιν οἱ γονεῖς ἀγαθὰ πρὸς τὸν βίον, διδάσκου- 15
 σιν, ἃ δ' ἂν οἴωνται ἄλλον ἱκανώτερον εἶναι διδάξαι, πέμ-
 πουσι πρὸς τοῦτον δαπανῶντες, καὶ ἐπιμελοῦνται πάντα
 ποιοῦντες ὅπως οἱ παῖδες αὐτοῖς γένωνται ὡς δυνατὸν βέλ-
 7 τιστοι. πρὸς ταῦτα ὁ νεανίσκος εἶπεν· Ἄλλὰ τοι εἰ καὶ
 πάντα ταῦτα πεποίηκε καὶ ἄλλα τούτων πολλαπλάσια, οὐδεὶς 20
 ἂν δύναίτο αὐτῆς ἀνασχέσθαι τὴν χαλεπότητα. καὶ ὁ
 Σωκράτης, Πότερα δέ, ἔφη, οἶει θηρίου ἀγριότητα δυσφο-
 ρωτέραν εἶναι ἢ μητρός; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τῆς μητρός,
 τῆς γε τοιαύτης. Ἦδη πρόποτε οὖν ἢ δακοῦσα κακόν τί σοι
 8 ἔδωκεν ἢ λακτίσασα, οἷα ὑπὸ θηρίων ἤδη πολλοὶ ἔπαθον; 25
 Ἄλλὰ νῆ Δία, ἔφη, λέγει ἃ οὐκ ἂν τις ἐπὶ τῷ βίῳ παντὶ
 βούλοιτο ἀκοῦσαι. Σὺ δὲ πόσα, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἶει
 ταύτη [δυσάνεκτα] καὶ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκ παιδίου
 δυσκολαίνων καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς πράγματα παρασχεῖν,
 πόσα δὲ λυπῆσαι κάμνων; Ἄλλ' οὐδεπώποτε αὐτήν, ἔφη, 30
 9 οὔτ' εἶπα οὔτ' ἐποίησα οὐδὲν ἐφ' ᾧ ἡσχύνθη. Τί δ'; οἶει,

6 διενέγκασα B 10 posterius τὰ Stob. : om. codd. 12 εἶ
 τινα Stob. et Victorius : τίνα codd. 19 εἰ καὶ V : εἰ cet. 23 ἔφη,
 τῆς om. Stob. 28 δυσάνεκτα del. Dind. 31 δ'] δαί Stob.

ἔφη, χαλεπώτερον εἶναί σοι ἀκούειν ὧν αὕτη λέγει ἢ τοῖς ὑποκριταῖς, ὅταν ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγωσιν; Ἄλλ', οἶμαι, ἐπειδὴ οὐκ οἴονται τῶν λεγόντων οὔτε τὸν ἐλέγχοντα ἐλέγχειν ἵνα ζημιώσῃ οὔτε τὸν ἀπει-
 5 λούντα ἀπειλεῖν ἵνα κακόν τι ποιήσῃ, ῥαδίως φέρουσι. Σὺ δ' εὖ εἰδὼς ὅτι ἂν λέγει σοι ἢ μήτηρ οὐ μόνον οὐδὲν κακὸν νοοῦσα λέγει, ἀλλὰ καὶ βουλομένη σοι ἀγαθὰ εἶναι ὅσα οὐδενὶ ἄλλῳ, χαλεπαίνεις; ἢ νομίζεις κακόνου τὴν μητέρα σοι εἶναι; Οὐ δῆτα, ἔφη· τοῦτό γε οὐκ οἶομαι. καὶ ὁ 10
 10 Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη, σὺ ταύτην, εὖνουν τέ σοι οὔσαν καὶ ἐπιμελομένην ὡς μάλιστα δύναται κάμνοντος ὅπως ὑγι-
 ἀνης τε καὶ ὅπως τῶν ἐπιτηδείων μηδενὸς ἐνδεῆς ἔσει, καὶ πρὸς τούτοις πολλὰ τοῖς θεοῖς εὐχομένην ἀγαθὰ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὐχὰς ἀποδιδούσαν, χαλεπὴν εἶναι φῆς; Ἐγὼ μὲν οἶμαι,
 15 εἰ τοιαύτην μὴ δύνασαι φέρειν μητέρα, τὰγαθὰ σε οὐ δύνα-
 σθαι φέρειν. εἶπε δέ μοι, ἔφη, πότερον ἄλλον τινὰ οἶει 11
 δεῖν θεραπεύειν; ἢ παρεσκεύασαι μηδενὶ ἀνθρώπων πειρᾶ-
 σθαι ἀρέσκειν μηδὲ πείθεσθαι μήτε στρατηγῶ μήτε ἄλλῳ ἄρχοντι; Ναὶ μὰ Δί' ἔγωγε, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σω- 12
 20 κράτης, καὶ τῷ γείτονι βούλῃ σὺ ἀρέσκειν, ἵνα σοι καὶ πῦρ ἐναύῃ, ὅταν τούτου δέῃ, καὶ ἀγαθοῦ τέ σοι γίγνηται συλ-
 λήπτωρ καί, ἂν τι σφαλλόμενος τύχῃς, εὐνοϊκῶς ἐγγύθεν βοηθῇ σοι; Ἐγωγε, ἔφη. Τί δέ; συνοδοιπόρον ἢ σύμπλουν, ἢ εἴ τῳ ἄλλῳ ἐντυγχάνοις, οὐδὲν ἂν σοι διαφέροι φίλον ἢ ἐχθρὸν
 25 γενέσθαι, ἢ καὶ τῆς παρὰ τούτων εὐνοίας οἶει δεῖν ἐπιμελεῖ-
 σθαι; Ἐγωγε, ἔφη. Εἶτα τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι παρε- 13
 σκεύασαι, τὴν δὲ μητέρα τὴν πάντων μάλιστα σε φιλοῦσαν οὐκ οἶει δεῖν θεραπεύειν; οὐκ οἶσθ' ὅτι καὶ ἡ πόλις ἄλλης μὲν ἀχαριστίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται οὐδὲ δικάζει, ἀλλὰ

I αὕτη Matthiae: αὐτῆ codd. et Stob. 6 & Stob.: om. codd.
 II ἐπιμελουμένην Stob. ὑγιαίνης B: ὑγιανεῖς B₂ 13 ἀγαθὰ del.
 Ernesti 15 μητέρα ante φέρειν pon. A: om. Stob. 20 βούλει σὺ
 C: βούλει σοὶ al.: βουλήσῃ A B Stob. 23 δέ] δαί B: δαί Stob.
 25 γίγνεσθαι Stob.

περιορᾶ τοὺς εὖ πεπονθότας χάριν οὐκ ἀποδόντας, ἐὰν δέ
 τις γονέας μὴ θεραπεύῃ, τούτῳ δίκην τε ἐπιτίθησι καὶ ἀπο-
 δοκιμάζουσα οὐκ ἐᾷ ἄρχειν τούτου, ὡς οὔτε ἂν τὰ ἱερὰ
 εὐσεβῶς θυόμενα ὑπὲρ τῆς πόλεως τούτου θύοντος οὔτε ἄλλο
 καλῶς καὶ δικαίως οὐδὲν ἂν τούτου πράξαντος; καὶ νῆ Δία 5
 ἐὰν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τοὺς τάφους μὴ κοσμήῃ,
 καὶ τοῦτο ἐξετάζει ἢ πόλις ἐν ταῖς τῶν ἀρχόντων δοκι-
 14 μασίαις. σὺ οὖν, ᾧ παῖ, ἐὰν σωφρονῆς, τοὺς μὲν θεοὺς
 παραιτήσῃ συγγνώμονάς σοι εἶναι, εἴ τι παρημέληκας τῆς
 μητρός, μή σε καὶ οὔτοι νομίσαντες ἀχάριστον εἶναι οὐκ 10
 ἐθελήσωσιν εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ μή σε
 αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν, εἴτα
 ἐν ἐρημίᾳ φίλων ἀναφανῆς. εἰ γάρ σε ὑπολάβοιεν πρὸς
 τοὺς γονέας ἀχάριστον εἶναι, οὐδεὶς ἂν νομίσειεν εὖ σε
 ποιήσας χάριν ἀπολήψεσθαι. 15

III Χαιρεφῶντα δέ ποτε καὶ Χαιρεκράτην, ἀδελφῶ μὲν ὄντε
 ἀλλήλοιν, ἐαυτῷ δὲ γνωρίμῳ, αἰσθόμενος διαφορομένῳ, ἰδὼν
 τὸν Χαιρεκράτην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ᾧ Χαιρέκρατες, οὐ δήπου
 καὶ σὺ εἶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, οἱ χρησιμώτερον νομίζουσι
 χρήματα ἢ ἀδελφούς; καὶ ταῦτα τῶν μὲν ἀφρόνων ὄντων, 20
 τοῦ δὲ φρονίμου, καὶ τῶν μὲν βοηθείας δεομένων, τοῦ δὲ
 βοηθεῖν δυναμένου, καὶ πρὸς τούτοις τῶν μὲν πλειόνων
 2 ὑπαρχόντων, τοῦ δὲ ἐνός. θαυμαστὸν δὲ καὶ τοῦτο, εἴ τις
 τοὺς μὲν ἀδελφοὺς ζημίαν ἡγεῖται, ὅτι οὐ καὶ τὰ τῶν
 ἀδελφῶν κέκτηται, τοὺς δὲ πολίτας οὐχ ἡγεῖται ζημίαν, ὅτι 25
 οὐ καὶ τὰ τῶν πολιτῶν ἔχει, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δύνανται
 λογίζεσθαι ὅτι κρεῖττον σὺν πολλοῖς οἰκοῦντα ἀσφαλῶς
 τὰρκοῦντα ἔχειν ἢ μόνον διαιτώμενον τὰ τῶν πολιτῶν ἐπι-
 κινδύνως πάντα κεκτῆσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸ αὐτὸ
 3 τοῦτο ἀγνοοῦσι· καὶ οἰκέτας μὲν οἱ δυνάμενοι ὠνοῦνται, ἵνα 30

1 ἀποδιδόντας C al. et Stob.

2 τε om. A

5 τούτου del.

Schenkl

11 ἐθέλωσιν B_s C Stob. : ἐθελήσωσιν B

φυλάξῃ D

al. et Stob. : οὐ φυλάξῃ ABC al.

26 δύναται C al. et Stob.

28 τὰρκοῦντα Stob. : ἀρκοῦντα codd.

συνεργούς ἔχωσι, καὶ φίλους κτῶνται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι,
 τῶν δ' ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνο-
 μένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους. καὶ μὴν 4
 πρὸς φιλίαν μέγα μὲν ὑπάρχει τὸ ἐκ τῶν αὐτῶν φῦναι,
 5 μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι, ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις
 ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων· πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι
 ἄνθρωποι τιμῶσί τε μᾶλλον τοὺς συναδέλφους ὄντας τῶν
 ἀναδέλφων καὶ ἦττον τούτοις ἐπιτίθενται. καὶ ὁ Χαιρεκράτης 5
 εἶπεν· Ἄλλ' εἰ μὲν, ὦ Σώκρατες, μὴ μέγα εἴη τὸ διάφορον,
 10 ἴσως ἂν δέοι φέρειν τὸν ἀδελφὸν καὶ μὴ μικρῶν ἔνεκα
 φεύγειν· ἀγαθὸν γάρ, ὥσπερ καὶ σὺ λέγεις, ἀδελφὸς ὢν οἶον
 δεῖ· ὁπότε μέντοι παντὸς ἐνδέοι καὶ πᾶν τὸ ἐναντιώτατον
 εἴη, τί ἂν τις ἐπιχειροίη τοῖς ἀδυνάτοις; καὶ ὁ Σωκράτης 6
 ἔφη· Πότερα δέ, ὦ Χαιρέκρατες, οὐδενὶ ἀρέσαι δύναται
 15 Χαιρεφῶν, ὥσπερ οὐδὲ σοί, ἢ ἔστιν οἷς καὶ πάνυ ἀρέσκει;
 Διὰ τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀξιὸν ἔστιν ἐμοὶ
 μισεῖν αὐτόν, ὅτι ἄλλοις μὲν ἀρέσκειν δύναται, ἐμοὶ δὲ ὅπου
 ἂν παρῆ πανταχοῦ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ζημία μᾶλλον ἢ
 ὠφέλειά ἐστιν. Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ ἵππος τῷ 7
 20 ἀνεπιστήμονι μὲν, ἐγχειροῦντι δὲ χρῆσθαι ζημία ἐστίν, οὕτω
 καὶ ἀδελφός, ὅταν τις αὐτῷ μὴ ἐπιστάμενός ἐγχειρῆ χρῆσθαι,
 ζημία ἐστί; Πῶς δ' ἂν ἐγώ, ἔφη ὁ Χαιρεκράτης, ἀνεπιστήμων 8
 εἴην ἀδελφῷ χρῆσθαι, ἐπιστάμενός γε καὶ εὖ λέγειν τὸν εὖ
 λέγοντα καὶ εὖ ποιεῖν τὸν εὖ ποιῶντα; τὸν μέντοι καὶ λόγῳ
 25 καὶ ἔργῳ πειρώμενον ἐμὲ ἀνιᾶν οὐκ ἂν δυναίμην οὐτ' εὖ
 λέγειν οὐτ' εὖ ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲ πειράσομαι. καὶ ὁ Σωκράτης 9
 ἔφη· Θαυμαστά γε λέγεις, ὦ Χαιρέκρατες, εἰ κύνα μὲν, εἴ
 σοι ἦν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος ὢν καὶ τοὺς μὲν ποιμένας
 ἠσπάζετο, σοὶ δὲ προσιόντι ἐχαλέπαιεν, ἀμελήσας ἂν
 30 τοῦ ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πραῦνειν αὐτόν, τὸν δὲ
 ἀδελφὸν φῆς μὲν μέγα ἀγαθὸν εἶναι ὄντα πρὸς σὲ οἶον δεῖ,

18 καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ Stob.
 vel οὐχ ὅπως Liebhold
 C al.

22 ἐγωγε B
 27 γε om. A Stob.

25 οὐκ] οὐχ ὅτι
 31 ἂν ἀγαθὸν

ἐπίστασθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ
 10 ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι ὅπως σοι ὡς βέλτιστος ἦ. καὶ ὁ
 Χαιρεκράτης, Δέδοικα, ἔφη, ὦ Σώκρατες, μὴ οὐκ ἔχω ἐγὼ
 τοσαύτην σοφίαν ὥστε Χαιρεφῶντα ποιῆσαι πρὸς ἐμὲ οἶον
 δεῖ. Καὶ μὴν οὐδέν γε ποικίλον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ 5
 καινὸν δεῖ ἐπ' αὐτόν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μηχανᾶσθαι, οἷς δὲ
 καὶ σὺ ἐπίστασαι αὐτὸς οἶομαι ἂν αὐτὸν ἀλόντα περὶ πολλοῦ
 11 ποιεῖσθαί σε. Οὐκ ἂν φθάνοις, ἔφη, λέγων, εἴ τι ἦσθησαί
 με φίλτρον ἐπιστάμενον ὃ ἐγὼ εἰδὼς λέληθα ἐμαυτόν. Λέγε
 δὴ μοι, ἔφη, εἴ τινα τῶν γνωρίμων βούλοιο κατεργάσασθαι, 10
 ὅποτε θύοι, καλεῖν σε ἐπὶ δεῖπνον, τί ἂν ποιήης; Δῆλον
 12 ὅτι κατάρχοιμ' ἂν τοῦ αὐτός, ὅτε θύοιμι, καλεῖν ἐκείνου. Εἰ
 δὲ βούλοιο τῶν φίλων τινὰ προτρέψασθαι, ὅποτε ἀποδημοίης,
 ἐπιμελεῖσθαι τῶν σῶν, τί ἂν ποιήης; Δῆλον ὅτι πρότερος
 ἂν ἐγχειροίην ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐκείνου, ὅποτε ἀποδημοίη. 15
 13 Εἰ δὲ βούλοιο ξένον ποιῆσαι ὑποδέχεσθαι σεαυτόν, ὅποτε
 ἔλθοις εἰς τὴν ἐκείνου, τί ἂν ποιήης; Δῆλον ὅτι καὶ τοῦτου
 πρότερος ὑποδεχοίμην ἂν, ὅποτε ἔλθοι Ἀθήναζε· καὶ εἴ γε
 βουλοίμην αὐτὸν προθυμείσθαι διαπράττειν μοι ἐφ' ἃ ἤκοιμι,
 δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο δέοι ἂν πρότερον αὐτὸν ἐκείνῳ ποιεῖν. 20
 14 Πάντ' ἄρα σύγε τὰ ἐν ἀνθρώποις φίλτρα ἐπιστάμενος πάλαι
 ἀπεκρύπτου· ἢ ὀκνεῖς, ἔφη, ἄρξαι, μὴ αἰσχρὸς φανῆς, εἰ
 πρότερος τὸν ἀδελφὸν εὖ ποιῆς; καὶ μὴν πλείστου γε δοκεῖ
 ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιός εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους
 κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν. εἰ μὲν οὖν ἐδόκει 25
 μοι Χαιρεφῶν ἡγεμονικώτερος εἶναι σοῦ πρὸς τὴν φιλίαν
 ταύτην, ἐκείνου ἂν ἐπειρώμην πείθειν πρότερον ἐγχειρεῖν τῷ
 σὲ φίλον ποιεῖσθαι· νῦν δὲ μοι σὺ δοκεῖς ἡγούμενος μᾶλλον
 15 ἂν ἐξεργάσασθαι τοῦτο. καὶ ὁ Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἄτοπα
 λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ, ὅς γε κελεύεις 30
 ἐμὲ νεώτερον ὄντα καθηγεῖσθαι· καίτοι τούτου γε παρὰ πᾶσιν

2 ἦ B Stob. : εἴη vel ἔσται cet.
Naber

4 πρὸς με B
26 φιλίαν] φύσιν A al. : πράξιν V

12 ὅποτε

ἀνθρώποις τὰναντία νομίζεται, τὸν πρεσβύτερον ἡγεῖσθαι
 παντὸς καὶ λόγου καὶ ἔργου. Πῶς; ἔφη ὁ Σωκράτης· 16
 οὐ γὰρ καὶ ὁδοῦ παραχωρήσαι τὸν νεώτερον πρεσβυτέρῳ
 συντυγχάνοντι πανταχοῦ νομίζεται καὶ καθήμενον ὑπανα-
 5 στῆναι καὶ κοίτη μαλακῇ τιμῆσαι καὶ λόγῳ ὑπεῖξαι; ὦγαθέ,
 μὴ ὄκνει, ἔφη, ἀλλ' ἐγχείρει τὸν ἄνδρα καταπραΰνειν, καὶ
 πάνυ ταχύ σοι ὑπακούσεται· οὐχ ὁρᾷς ὡς φιλότιμός ἐστι
 καὶ ἐλευθέριος; τὰ μὲν γὰρ πονηρὰ ἀνθρώπια οὐκ ἂν ἄλλως
 μᾶλλον ἔλοις ἢ εἰ δοίης τι, τοὺς δὲ καλοὺς καγαθοὺς ἀνθρώ-
 10 πους προσφιλῶς χρώμενος μάλιστα ἂν κατεργάσαιο. καὶ ὁ 17
 Χαιρεκράτης εἶπεν· Ἐὰν οὖν ἐμοῦ ταῦτα ποιούντος ἐκείνος
 μηδὲν βελτίων γίγνηται; Τί γὰρ ἄλλο, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἢ
 κινδυνεύσεις ἐπιδείξαι σὺ μὲν χρηστός τε καὶ φιλάδελφος
 εἶναι, ἐκείνος δὲ φαῦλός τε καὶ οὐκ ἄξιος εὐεργεσίας; ἀλλ'
 15 οὐδὲν οἶμαι τούτων ἔσεσθαι· νομίζω γὰρ αὐτόν, ἐπειδὰν
 αἰσθηταί σε προκαλούμενον ἑαυτὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τούτου,
 πάνυ φιλονικῆσειν ὅπως περιγένηταί σου καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ
 εὔποιῶν. νῦν μὲν γὰρ οὕτως, ἔφη, διάκεισθον, ὥσπερ εἰ 18
 τῷ χεῖρε, ἃς ὁ θεὸς ἐπὶ τῷ συλλαμβάνειν ἀλλήλοις ἐποίησεν,
 20 ἀφεμένῳ τούτου τράποιντο πρὸς τὸ διακωλύειν ἀλλήλῳ, ἢ εἰ
 τῷ πόδε θείᾳ μοίρᾳ πεποιημένῳ πρὸς τὸ συνεργεῖν ἀλλήλοις,
 ἀμελήσαντε τούτου ἐμποδίζοιεν ἀλλήλῳ. οὐκ ἂν πολλῇ 19
 ἀμαθία εἴη καὶ κακοδαιμονία τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις
 ἐπὶ βλάβῃ χρῆσθαι; καὶ μὴν ἀδελφῷ γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὁ
 25 θεὸς ἐποίησεν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ ἀλλήλοις ἢ χεῖρέ τε καὶ
 πόδε καὶ ὀφθαλμῷ καὶ τᾶλλα ὅσα ἀδελφὰ ἔφυσεν ἀνθρώποις.
 χεῖρες μὲν γάρ, εἰ δέοι αὐτὰς τὰ πλεον ὀργυιᾶς διέχοντα ἅμα
 ποιῆσαι, οὐκ ἂν δύναιντο, πόδες δὲ οὐδ' ἂν ἐπὶ τὰ ὀργυιᾶν
 διέχοντα ἔλθοιεν ἅμα, ὀφθαλμοὶ δὲ οἱ δοκοῦντες ἐπὶ πλείστου

2 ἔργου καὶ λόγου C al. 3 τῷ πρεσβυτέρῳ Stob. 4 καὶ
 Stob.: καὶ οὐ codd.: οὐ καὶ Edwards 5 λόγων Valckenaer:
 λόγοις A 9 διδοίης BC al. 13 ἐπιδείξαι del. Cobet 16 ἑαυτὸν]
 αὐτὸν AC: om. Stob. 21 ἀλλήλοις Cobet: ἀλλήλαιν codd.
 26 τᾶλλα Stob.: τᾶλλά τε codd. 27 τὰ om. B et Stob.

ἐξικνεῖσθαι οὐδ' ἂν τῶν ἔτι ἐγγυτέρω ὄντων τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ τὰ ὀπισθεν ἰδεῖν δύναιντο· ἀδελφῶ δέ, φίλῳ ὄντε, καὶ πολὺν διεστῶτε πράττετον ἅμα καὶ ἐπ' ὠφελείᾳ ἀλλήλων.

- IV Ἦκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου ἐξ 5
 ὧν ἔμοιγε ἐδόκει μάλιστα ἂν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων
 κτήσιν τε καὶ χρεῖαν. τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη
 ἀκούειν, ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν εἴη φίλος σαφῆς
 καὶ ἀγαθός· ἐπιμελομένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὄραν ἔφη τοὺς
 2 πολλοὺς ἢ φίλων κτήσεως. καὶ γὰρ οἰκίας καὶ ἀγροὺς καὶ 10
 ἀνδράποδα καὶ βοσκήματα καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπιμελῶς
 ὄραν ἔφη καὶ τὰ ὄντα σφάζειν πειρωμένους, φίλον δέ, ὃ
 μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί φασι, ὄραν ἔφη τοὺς πολλοὺς οὔτε
 ὅπως κτήσονται φροντίζοντας οὔτε ὅπως οἱ ὄντες αὐτοῖς
 3 σφάζονται. ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν ὄραν 15
 τινὰς ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας καὶ τᾶλλα
 τὰ πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ φίλων
 ὀλιγοροῦντας, ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων ἐπὶ μὲν τοῖς
 οἰκέταις ἀχθομένους τε καὶ ζημίαν ἠγούμενους, ἐπὶ δὲ τοῖς
 φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι, καὶ τῶν μὲν ἄλλων 20
 κτημάτων οὐδὲν ἐῶντας ἀθεράπευτον οὐδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν
 4 δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελοῦντας. ἔτι δὲ πρὸς
 τούτοις ὄραν ἔφη τοὺς πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων,
 καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄντων, τὸ πλῆθος εἰδότας, τῶν δὲ
 φίλων, ὀλίγων ὄντων, οὐ μόνον τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντας, ἀλλὰ 25
 καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο καταλέγειν ἐγχειρήσαντας, οὓς
 ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν, πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι· τοσοῦτον
 5 αὐτοὺς τῶν φίλων φροντίζειν. καίτοι πρὸς ποῖον κτήμα
 τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς οὐκ ἂν πολλῶ
 κρείττων φανείη; ποῖος γὰρ ἵππος ἢ ποῖον ζεύγος οὕτω 30

3 posterius καὶ om. Stob. : τὰ C 8 ἂν Parisinus unus 12, 13,
 15-16 ὄραν ἔφη del. Hartman 14 κτήσονται Ven. ἑαυτοῖς Cal.
 17 τὰ A : om. cet. 19 τε om. AC 27 τούτους Gesner :
 τούτοις codd. (B?) ἀνατιθεμένους Hartman

χρήσιμον ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ ἀνδράποδον
 οὕτως εὖνουν καὶ παραμόνιμον; ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω
 πάγχρηστος; ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν 6
 τὸ ἐλλείπον τῷ φίλῳ καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς καὶ τῶν
 5 κοινῶν πράξεων, καί, ἂν τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέη, συνεπισχῦει,
 ἂν τέ τις φόβος ταραττή, συμβοηθεῖ, τὰ μὲν συναναλίσκων,
 τὰ δὲ συμπράττων, καὶ τὰ μὲν συμπείθων, τὰ δὲ βιαζόμενος,
 καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλείστα εὐφραίνων, σφαλλομένους δὲ
 πλείστα ἐπανορθῶν. ἃ δὲ αἶ τε χεῖρες ἐκάστῳ ὑπηρετοῦσι 7
 10 καὶ <οἱ> ὀφθαλμοὶ προορῶσι καὶ τὰ ὦτα προακούουσι καὶ οἱ
 πόδες διανύτουσι, τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται·
 πολλάκις ἂ πρὸ αὐτοῦ τις ἢ οὐκ ἐξειργάσατο ἢ οὐκ εἶδεν
 ἢ οὐκ ἤκουσεν ἢ οὐ διήνυσεν, ταῦτα ὁ φίλος πρὸ τοῦ
 φίλου ἐξήρκεσεν. ἀλλ' ὅμως ἔνιοι δένδρα μὲν πειρῶνται
 15 θεραπεύειν τοῦ καρποῦ ἕνεκεν, τοῦ δὲ παμφορωτάτου κτή-
 ματος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀνειμένως οἱ πλείστοι
 ἐπιμέλονται.

*Ἦκουσα δὲ ποτε καὶ ἄλλον αὐτοῦ λόγον, ὃς ἐδόκει μοι V
 προτρέπειν τὸν ἀκούοντα ἐξετάζειν ἑαυτὸν ὀπόσου τοῖς φίλοις
 20 ἄξιός εἴη. ἰδὼν γάρ τινα τῶν συνόντων ἀμελοῦντα φίλου
 πενία πιεζομένου, ἤρετο Ἀντισθένη ἐναντίον τοῦ ἀμελοῦντος
 αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἄρ', ἔφη, ὦ Ἀντίσθενες, εἰσὶ 2
 τινες ἀξίαι φίλων, ὥσπερ οἰκετῶν; τῶν γὰρ οἰκετῶν ὁ μὲν
 πού δυοῖν μναῖν ἀξιός ἐστιν, ὁ δὲ οὐδ' ἡμιμναίου, ὁ δὲ
 25 πέντε μνῶν, ὁ δὲ καὶ δέκα· Νικίας δὲ ὁ Νικηράτου λέγεται
 ἐπιστάτην εἰς τὰργύρεια πρίασθαι ταλάντου· σκοποῦμαι δὴ
 τοῦτο, ἔφη, εἰ ἄρα, ὥσπερ τῶν οἰκετῶν, οὕτω καὶ τῶν φίλων
 εἰσὶν ἀξίαι. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀντισθένης· ἐγὼ γοῦν 3
 βουλοίμην ἂν τὸν μὲν τινα φίλον μοι εἶναι μᾶλλον ἢ δύο
 30 μνᾶς, τὸν δ' οὐδ' ἂν ἡμιμναίου προτιμησαίμην, τὸν δὲ καὶ

4 τῆς τῶν κοινῶν πράξεως Schneider 9 τε om. A 10 οἱ
 add. Hindenburg 12 πολλάκις δὲ B, al. πρὸ] πρὸς A 13 πρὸ
 Schneider: πρὸς codd. 21 ἀντισθένην A 24 δυοῖν Victorius·
 δύο codd. οὐδ' om. B

πρὸ δέκα μνῶν ἐλοίμην ἄν, τὸν δὲ πρὸ πάντων χρημάτων,
 4 καὶ ἑπὶ πόνων ἑπριαίμην ἄν φίλον μοι εἶναι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ
 Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, καλῶς ἄν ἔχοι ἐξετάζειν
 τινὰ ἑαυτόν, πόσου ἄρα τυγχάνει τοῖς φίλοις ἄξιος ὢν, καὶ
 πειρᾶσθαι ὡς πλείστου ἄξιος εἶναι, ἵνα ἦττον αὐτὸν οἱ φίλοι 5
 προδιδῶσιν. Ἐγὼ γάρ τοι, ἔφη, πολλάκις ἀκούων τοῦ μὲν
 ὅτι προὔδωκεν αὐτὸν φίλος ἀνὴρ, τοῦ δ' ὅτι μνᾶν ἀνθ'
 5 ἑαυτοῦ μᾶλλον εἴλετο ἀνὴρ, ὃν ᾤετο φίλον εἶναι, τὰ τοιαῦτα
 πάντα σκοπῶ, μή, ὡσπερ ὅταν τις οἰκέτην πονηρὸν πωλῆ
 καὶ ἀποδίδεται τοῦ εὐρόντος, οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν 10
 ἐξῆ τὸ πλεον τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ἢ ἀποδίδοσθαι
 τοὺς δὲ χρηστοὺς οὔτε οἰκέτας πάνυ τι πωλουμένους ὀρῶ
 οὔτε φίλους προδιδόμενους.

VI Ἐδόκει δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους ὁποίους ἄξιον
 κτᾶσθαι φρενοῦν τοιάδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτό- 15
 βουλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, πῶς ἄν ἐπιχειροίημεν
 σκοπεῖν; ἄρα πρῶτον μὲν ζητητέον, ὅστις ἄρχει γαστρός τε
 καὶ φιλοποσίας καὶ λαγνείας καὶ ὕπνου καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ
 ὑπὸ τούτων κρατούμενος οὔτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναται ἄν οὔτε
 φίλῳ τὰ δέοντα πράττειν. Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Οὐκοῦν 20
 τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι;
 2 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν μὴ
 αὐτάρκης ἐστίν, ἀλλ' ἀεὶ τῶν πλησίον δεῖται, καὶ λαμβάνων
 μὲν μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ τὸν μὴ δίδοντα
 μισεῖ, οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Πάνυ 25
 γ', ἔφη. Οὐκοῦν ἀφεκτέον καὶ τούτου; Ἀφεκτέον μέντοι,
 3 ἔφη. Τί γάρ; ὅστις χρηματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν
 δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσσύμβολός ἐστι, καὶ
 λαμβάνων μὲν ἠδέεται, ἀποδιδόναι δὲ μὴ βούλεται; Ἐμοὶ

1 ἄν om. codd. fere omnes πρὸ del. Schneider 2 ante πόνων
 fort. excidit πολλῶν 5 ἄξιος] ἄξιον cit. Schenkl 6 ἀκούων Dind. :
 ἀκούω codd. 8 post εἶναι add. καὶ Madvig commate post πάντα
 posito 10 καὶ ἀποδίδεται V : ἀποδίδεται Coraes : fort. ὡσπερ καί
 τις . . . πωλεῖ καὶ ἀποδίδεται 23 τῶν] τοῦ A : του U : τῶν τοῦ B
 25 μισεῖ Victorius : μισεῖν codd.

μὲν δοκεῖ, ἔφη, οὗτος ἔτι πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. Τί δ'; 4
 ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἕν ἄλλο
 σχολὴν ποιεῖται ἢ ὀπόθεν αὐτός τι κερδαίνει; Ἀφεκτέον καὶ
 τούτου, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελῆς γὰρ ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ.
 5 Τί δέ; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς
 φίλοις ἐχθροὺς παρέχει; Φευκτέον νῆ Δία καὶ τοῦτον. Εἰ
 δέ τις τούτων μὲν τῶν κακῶν μηδὲν ἔχει, εὖ δὲ πάσῃων
 ἀνέχεται, μηδὲν φροντίζων τοῦ ἀντευεργετεῖν; Ἀνωφελῆς
 ἂν εἴη καὶ οὗτος. ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρή-
 10 σομεν φίλον ποιεῖσθαι; Οἶμαι μὲν, ὅστις τὰναντία τούτων 5
 ἐγκρατῆς μὲν ἐστι τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν, εὖοικος δὲ
 καὶ εὐσύμβολος ὢν τυγχάνει καὶ φιλόνομος πρὸς τὸ μὴ
 ἐλλείπεσθαι εὖ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτόν, ὥστε λυσι-
 τελεῖν τοῖς χρωμένοις. Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσῃμεν, 6
 15 ὦ Σώκρατες, πρὸ τοῦ χρῆσθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριαντοποιοῦς,
 ἔφη, δοκιμάζομεν οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρόμενοι, ἀλλ'
 ὃν ἂν ὀρώμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον,
 τούτῳ πιστεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιήσῃ. Καὶ ἄνδρα 7
 δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν
 20 φαίνηται, δῆλον εἶναι καὶ τοὺς ὑστερον εὐεργετήσουσα; Καὶ
 γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὃν ἂν ὀρώ τοῖς πρόσθεν καλῶς χρώμενον,
 τούτον κἂν ἄλλοις οἶμαι καλῶς χρῆσθαι. Εἶεν, ἔφη· ὃς δ' 8
 ἂν ἡμῖν ἄξιος φίλιας δοκῆ εἶναι, πῶς χρὴ φίλον τούτου
 ποιεῖσθαι; Πρώτου μὲν, ἔφη, τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐπισκεπτέον,
 25 εἰ συμβουλεύουσιν αὐτὸν φίλον ποιεῖσθαι. Τί οὖν; ἔφη,
 ὃν ἂν ἡμῖν τε δοκῆ καὶ οἱ θεοὶ μὴ ἐναντιῶνται, ἔχεις εἰπεῖν
 ὅπως οὗτος θηρατέος; Μὰ Δί', ἔφη, οὐ κατὰ πόδας, ὥσπερ 9
 ὁ λαγῶς, οὐδ' ἀπάτη, ὥσπερ αἱ ὄρνιθες, οὐδὲ βία, ὥσπερ οἱ
 ἐχθροί· ἄκουτα γὰρ φίλον ἐλείν ἐργῶδες· χαλεπὸν δὲ καὶ
 30 δήσαντα κατέχειν, ὥσπερ δούλον· ἐχθροὶ γὰρ μᾶλλον ἢ

3 τι AB: om. cet. οὖν καὶ B 10 ὅστις A: ὃς cet. 11 ἐστι
 C al.: εἴη A: ἢ B al. διὰ om. B εὖοικος B₁ al.: εὖνοος A: εὖορκος
 B₃ C al. 13 λείπεσθαι Cobet 14 ἂν om. AB al. δοκιμάσωμεν B
 22 κἂν AB: καὶ cet. 29 ἐχθροί] κάπροι Ernesti

- φίλοι γίνονται (οἱ) ταῦτα πάσχοντες. Φίλοι δὲ πῶς; ἔφη.
 10 εἶναι μὲν τινὰς φασιν ἐπιδάσ, ἃς οἱ ἐπιστάμενοι ἐπάδοντες
 οἷς ἂν βούλωνται φίλους αὐτοὺς ποιοῦνται· εἶναι δὲ καὶ
 φίλτρα, οἷς οἱ ἐπιστάμενοι πρὸς οὓς ἂν βούλωνται χρώμενοι
 11 φιλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. Πόθεν οὖν, ἔφη, ταῦτα μάθοιμεν ἄν; 5
 Ἄ μὲν αἱ Σειρήνες ἐπῆδον τῷ Ὀδυσσεῖ ἤκουσας Ὀμήρου,
 ὧν ἔστιν ἀρχὴ τοιάδε τις·
- Δεῦρ' ἄγε δὴ, πολύαιν' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν.
 Ταύτην οὖν, ἔφη, τὴν ἐπιδόην, ὦ Σώκρατες, καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἀνθρώποις αἱ Σειρήνες ἐπάδουσαι κατεῖχον, ὥστε μὴ ἀπιέναι 10
 12 ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἐπασθέντας; Οὐκ ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀρετῇ
 φιλοτιμουμένοις οὕτως ἐπῆδον. Σχεδόν τι λέγεις τοιαῦτα
 χρῆναι ἐκάστῳ ἐπάδειν, οἷα μὴ νομιεῖ ἀκούων τὸν ἐπαι-
 νοῦντα καταγελῶντα λέγειν; Οὕτω μὲν γὰρ ἐχθίων τ' ἂν
 εἶη καὶ ἀπελαύνοι τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ τὸν εἰδότα 15
 ὅτι μικρός τε καὶ αἰσχροὺς καὶ ἀσθενῆς ἔστιν ἐπαινοίη λέγων
 ὅτι καλὸς τε καὶ μέγας καὶ ἰσχυρὸς ἔστιν. Ἄλλας δέ τινας
 13 οἴσθα ἐπιδάσ; Οὐκ ἀλλ' ἤκουσα μὲν ὅτι Περικλῆς πολλὰς
 ἐπίσταιτο, ἃς ἐπάδων τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν φιλεῖν αὐτόν.
 Θεμιστοκλῆς δὲ πῶς ἐποίησε τὴν πόλιν φιλεῖν αὐτόν; Μὰ 20
 14 Δί' οὐκ ἐπάδων, ἀλλὰ περιάψας τι ἀγαθὸν αὐτῇ. Δοκεῖς
 μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὡς, εἰ μέλλοιμεν ἀγαθὸν τινα
 κτήσασθαι φίλον, αὐτοὺς ἡμᾶς ἀγαθοὺς δεῖ γενέσθαι λέγειν
 τε καὶ πράττειν. Σὺ δ' ὦρον, ἔφη ὁ Σωκράτης, οἷόν τ' εἶναι
 15 καὶ πονηρὸν ὄντα χρηστοὺς φίλους κτήσασθαι; Ἐώρων 25
 γάρ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ρήτοράς τε φαύλους ἀγαθοῖς
 δημηγόροις φίλους ὄντας, καὶ στρατηγεῖν οὐχ ἱκανοὺς πάνυ
 16 στρατηγικοῖς ἀνδράσιν ἐταίρους. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καί, περὶ
 οὗ διαλεγόμεθα, οἴσθα τινὰς οἱ ἀνωφελεῖς ὄντες ὠφελίμους
 δύνανται φίλους ποιεῖσθαι; Μὰ Δί' οὐ δῆτ', ἔφη· ἀλλ' εἰ 30

1 οἱ add. Weiske ταῦτα BC al. : τοιαῦτα AD 3 αὐτοῖς]
 ἑαυτοῖς D al. 9 οὖν om. B 13 νομιεῖς codd. 22 μέλλομεν
 Dind. 23 κτήσεσθαι C 24 πράττειν εἰ A 25 καὶ om.
 B al.

ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοὺς καγαθοὺς φίλους κτή-
 σασθαι, ἐκεῖνο ἤδη μέλει μοι, εἰ ἔστιν αὐτὸν καλὸν καγαθὸν
 γενόμενον ἐξ ἐτοίμου τοῖς καλοῖς καγαθοῖς φίλον εἶναι.
 Ὁ ταραττει σε, ὦ Κριτόβουλε, ὅτι πολλάκις ἄνδρας καὶ 17
 5 (τὰ) καλὰ πράττοντας καὶ τῶν αἰσchrῶν ἀπεχομένους ὁρᾶς
 ἀντὶ τοῦ φίλους εἶναι στασιάζοντας ἀλλήλοις καὶ χαλεπώ-
 τερον χρωμένους τῶν μηδενὸς ἀξίων ἀνθρώπων. Καὶ οὐ 18
 μόνον γ', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἱ ἰδιῶται τοῦτο ποιούσιν,
 ἀλλὰ καὶ πόλεις αἱ τῶν τε καλῶν μάλιστα ἐπιμελούμεναι
 10 καὶ τὰ αἰσchrὰ ἤκιστα προσιέμεναι πολλάκις πολεμικῶς
 ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας. ἂ λογιζόμενος πάνυ ἀθύμως ἔχω 19
 πρὸς τὴν τῶν φίλων κτήσιν· οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὁρῶ
 φίλους ἀλλήλοις δυναμένους εἶναι· πῶς γὰρ ἂν ἡ ἀχάριστοι
 ἢ ἀμελεῖς ἢ πλεονέκται ἢ ἀπιστοι ἢ ἀκρατεῖς ἀνθρωποι
 15 δύναιτο φίλοι γενέσθαι; οἱ μὲν οὖν πονηροὶ πάντως ἔμοιγε
 δοκοῦσιν ἀλλήλοις ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι πεφυκέναι. ἀλλὰ 20
 μήν, ὥσπερ σὺ λέγεις, οὐδ' ἂν τοῖς χρηστοῖς οἱ πονηροὶ
 ποτε συναρμόσειαν εἰς φιλίαν· πῶς γὰρ οἱ τὰ πονηρὰ
 ποιῶντες τοῖς τὰ τοιαῦτα μισοῦσι φίλοι γένοιντ' ἂν; εἰ δὲ
 20 δὴ καὶ οἱ ἀρετὴν ἀσκούντες στασιάζουσὶ τε περὶ τοῦ πρω-
 τεύειν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν
 ἀλλήλους, τίνες ἔτι φίλοι ἔσονται καὶ ἐν τίσιν ἀνθρώποις
 εὖνοια καὶ πίστις ἔσται; Ἄλλ' ἔχει μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 21
 ποικίλως πως ταῦτα, ὦ Κριτόβουλε. φύσει γὰρ ἔχουσιν
 25 οἱ ἀνθρωποι τὰ μὲν φιλικὰ· δέονταιί τε γὰρ ἀλλήλων καὶ
 ἐλεοῦσι καὶ συνεργοῦντες ὠφελοῦσι καὶ τοῦτο συνιέντες
 χάριν ἔχουσιν ἀλλήλοις· τὰ δὲ πολεμικά· τὰ τε γὰρ
 αὐτὰ καλὰ καὶ ἠδέα νομίζοντες ὑπὲρ τούτων μάχονται καὶ
 διχογνωμονοῦντες ἐναντιοῦνται· πολεμικὸν δὲ καὶ ἔρις καὶ
 30 ὀργή· καὶ δυσμενὲς μὲν ὁ τοῦ πλεονεκτεῖν ἔρως, μισητὸν

4 δ codd. quatuor: οἶδα ἔφη ὁ σωκράτης δ AB al.: ἢ CD: ἢ δ
 Paris. unus 5 τὰ add. Cobet 9 ἐπιμελούμεναι B 15 οὖν]
 γὰρ AC al. 21 αὐτοῖς A 24 ταῦτα] τὰ τοιαῦτα A 30 δυσμενὲς
 C al. μισητὸς codd.

- 22 δὲ ὁ φθόνος. ἀλλ' ὅμως διὰ τούτων πάντων ἡ φιλία διαδυο-
 μένη συνάπτει τοὺς καλοὺς τε καὶ κακοὺς, διὰ γὰρ τὴν
 ἀρετὴν αἰροῦνται μὲν ἄνευ πόνου τὰ μέτρια κεκτηῖσθαι μάλ-
 λον ἢ διὰ πολέμου πάντων κυριεύειν, καὶ δύνανται πεινῶντες
 καὶ διψῶντες ἀλύπως σίτου καὶ ποτοῦ κοινωνεῖν καὶ τοῖς 5
 τῶν ὠραίων ἀφροδισίοις ἠδόμενοι καρτερεῖν, ὥστε μὴ λυπεῖν
 23 οὓς μὴ προσήκει· δύνανται δὲ καὶ χρημάτων οὐ μόνον τοῦ
 πλεονεκτεῖν ἀπεχόμενοι νομίμως κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαρ-
 κεῖν ἀλλήλοις· δύνανται δὲ καὶ τὴν ἔριν οὐ μόνον ἀλύπως,
 ἀλλὰ καὶ συμφερόντως ἀλλήλοις διατίθεσθαι καὶ τὴν ὄργην 10
 κωλύειν εἰς τὸ μεταμελησόμενον προϊέναι· τὸν δὲ φθόνον
 παντάπασι ἀφαιροῦσι, τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀγαθὰ τοῖς φίλοις
 οἰκεία παρέχοντες, τὰ δὲ τῶν φίλων ἑαυτῶν νομίζοντες.
 24 πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τοὺς καλοὺς καὶ κακοὺς καὶ τῶν πολιτικῶν
 τιμῶν μὴ μόνον ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμους ἀλλήλοις 15
 κοινωνοὺς εἶναι; οἱ μὲν γὰρ ἐπιθυμοῦντες ἐν ταῖς πόλεσι
 τιμᾶσθαι τε καὶ ἄρχειν, ἵνα ἐξουσίαν ἔχωσι χρήματά τε
 κλέπτειν καὶ ἀνθρώπους βιάζεσθαι καὶ ἠδυναθεῖν, ἀδικοί
 25 τε καὶ πονηροὶ ἂν εἶεν καὶ ἀδύνατοι ἄλλῳ συναρμόσαι. εἰ
 δέ τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι βουλόμενος, ὅπως αὐτὸς τε μὴ 20
 ἀδικῆται καὶ τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν δύνηται, καὶ
 ἄρξας ἀγαθόν τι ποιεῖν τὴν πατρίδα πειράται, διὰ τί ὁ
 τοιοῦτος ἄλλῳ τοιούτῳ οὐκ ἂν δύναίτο συναρμόσαι; πότερον
 τοὺς φίλους ὠφελεῖν μετὰ τῶν καλῶν καὶ κακῶν ἥττον δυνή-
 σεται; ἢ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν ἀδυνατώτερος ἔσται καλοὺς 25
 26 καὶ κακοὺς ἔχων συνεργούς; ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γυμνικοῖς
 ἀγῶσι δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἰ ἐξῆν τοῖς κρατίστοις συνθεμένους
 ἐπὶ τοὺς χείρους ἵεναι, πάντας ἂν τοὺς ἀγῶνας οὗτοι ἐνίκων
 καὶ πάντα τὰ ἄθλα οὗτοι ἐλάμβανον. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖ μὲν
 οὐκ ἐῶσι τοῦτο ποιεῖν, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς, ἐν οἷς οἱ καλοὶ 30
 καὶ κακοὶ κρατιστεύουσιν, οὐδεὶς κωλύει μεθ' οὗ ἂν τις βού-

6 ἐγκαρτερεῖν C al. 8 νομίμως Castalio : νομίμων codd. 20 τε]
 τι A B₁ C al. 24 καλῶν τε A

ληται τὴν πόλιν εὐεργετῆν, πῶς οὐ λυσιτελεῖ τοὺς βελτί-
 στοὺς φίλους κτησάμενον πολιτεύεσθαι, τούτοις κοινωνοῖς
 καὶ συνεργοῖς τῶν πράξεων μᾶλλον ἢ ανταγωνισταῖς χρώ-
 μενον; ἀλλὰ μὴν κακεῖνο δῆλον, ὅτι καὶ πολεμῇ τίς τινη, 27
 5 συμμάχων δεήσεται, καὶ τούτων πλειόνων, ἔαν καλοῖς
 κάγαθοῖς ἀντιτάττηται. καὶ μὴν οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες
 εὖ ποιητέοι, ἵνα θέλωσι προθυμείσθαι· πολὺ δὲ κρείττον
 τοὺς βελτίστοις ἐλάττονας εὖ ποιεῖν ἢ τοὺς χείρονας
 πλείονας ὄντας· οἱ γὰρ πονηροὶ πολὺ πλειόνων εὐεργεσιῶν
 10 ἢ οἱ χρηστοὶ δέονται. ἀλλὰ θαρρῶν, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, 28
 πειρῶ ἀγαθὸς γίνεσθαι, καὶ τοιοῦτος γενόμενος θηρᾶν
 ἐπιχείρει τοὺς καλοὺς τε κάγαθούς. ἴσως δ' ἂν τί σοι
 κάγῳ συλλαβεῖν εἰς τὴν τῶν καλῶν τε κάγαθῶν θήραν
 ἔχοιμι διὰ τὸ ἐρωτικὸς εἶναι· δεινῶς γάρ, ὦν ἂν ἐπιθυμήσω
 15 ἀνθρώπων, ὅλος ὄρμημαι ἐπὶ τὸ φιλῶν τε αὐτοὺς ἀντι-
 φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν καὶ ποθῶν ἀντιποθεῖσθαι, καὶ ἐπιθυμῶν
 συνεῖναι καὶ ἀντεπιθυμείσθαι τῆς συνουσίας. ὁρῶ δὲ καὶ 29
 σοὶ τούτων δεήσον, ὅταν ἐπιθυμήσης φιλίαν πρὸς τινὰς
 ποιεῖσθαι· μὴ οὖν ἀποκρύπτου με οἷς ἂν βούλη φίλος
 20 γενέσθαι· διὰ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ἀρέσαι τῷ ἀρέσκοντί
 μοι οὐκ ἀπέριως οἶμαι ἔχειν πρὸς θήραν ἀνθρώπων. καὶ 30
 ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Καὶ μὴν, ὦ Σώκρατες, τούτων ἐγὼ τῶν
 μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ ἄλλως τε καὶ εἰ ἐξαρκέσει μοι
 ἢ αὐτῇ ἐπιστήμῃ ἐπὶ τοὺς ἀγαθοὺς τὰς ψυχὰς καὶ ἐπὶ τοὺς
 25 καλοὺς τὰ σώματα. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἄλλ', ὦ Κριτό- 31
 βουλε, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἐμῇ ἐπιστήμῃ τὸ τὰς χεῖρας προσ-
 φέρουτα ποιεῖν ὑπομένειν τοὺς καλοὺς. πέπεισμαι δὲ καὶ
 ἀπὸ τῆς Σκύλλης διὰ τοῦτο φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι
 τὰς χεῖρας αὐτοῖς προσέφερε· τὰς δὲ γε Σειρήνας, ὅτι τὰς
 30 χεῖρας οὐδενὶ προσέφερον, ἀλλὰ πᾶσι πόρρωθεν ἐπήδον,
 πάντας φασὶν ὑπομένειν καὶ ἀκούοντας αὐτῶν κηλεῖσθαι.

9 εὐεργετῶν codd.: corr. Bessario 17 prius καὶ del. Dind.
 18 τούτων] τούτου A 19 βούλει B: βούλοιο C al. 26 ἔνεστιν
 C al.

- 32 καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Ὡς οὐ προσοίσοντος τὰς χεῖρας, εἴ τι ἔχεις ἀγαθὸν εἰς φίλων κτήσιν, δίδασκε. Οὐδὲ τὸ στόμα οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, πρὸς τὸ στόμα προσοίσεις; Θάρρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδὲ γὰρ τὸ στόμα πρὸς τὸ στόμα προσοίσω οὐδενί, ἐὰν μὴ καλὸς ᾖ. Εὐθύς, ἔφη, 5 σύγε, ὦ Κριτόβουλε, τούναντίον τοῦ συμφέροντος εἴρηκας. οἱ μὲν γὰρ καλοὶ τὰ τοιαῦτα οὐχ ὑπομένουσιν· οἱ δὲ αἰσχροὶ καὶ ἡδέως προσίενται, νομίζοντες διὰ τὴν ψυχὴν καλοὶ
- 33 καλεῖσθαι. καὶ ὁ Κριτόβουλος ἔφη· Ὡς τοὺς μὲν καλοὺς φιλήσοντός μου, τοὺς δ' ἀγαθοὺς καταφιλήσοντος, θαρρῶν 10 δίδασκε τῶν φίλων τὰ θηρατικά. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ὅταν οὖν, ὦ Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βούλη γενέσθαι, ἔασεις με κατειπεῖν σου πρὸς αὐτὸν ὅτι ἀγασαί τε αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμείς φίλος αὐτοῦ εἶναι; Κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος·
- 34 οὐδένα γὰρ οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Ἐὰν δέ σου 15 προσκατηγορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ ἀγασθαι αὐτοῦ καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις πρὸς αὐτόν, ἄρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ; Ἄλλα καὶ αὐτῷ μοι, ἔφη, ἐγγίγνεται εὐνοια πρὸς οὓς ἂν
- 35 ὑπολάβω εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἐμέ. Ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξέσται μοι λέγειν περὶ σοῦ πρὸς οὓς ἂν βούλη 20 φίλους ποιήσασθαι· ἐὰν δέ μοι ἔτι ἐξουσίαν δῶς λέγειν περὶ σοῦ ὅτι ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὡς φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπὶ τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλη οὐχ ἦττον ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἦττον ἢ ἐπὶ τοῖς 25 ἑαυτοῦ, ὅπως τε ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος, καὶ ὅτι ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι νικᾶν τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιοῦντα, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, πάννυ ἂν οἶμαί σοι ἐπιτήδειον εἶναί με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν
- 36 φίλων. Τί οὖν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, 30 ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὄν ὅ τι ἂν βούλη περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὰ

3 οὖν om. A
23 τε] γε A al.

4 πρὸς τὸ στόμα del. Dind.
24-26 καὶ ἐπὶ . . . ἑαυτοῦ om. A C al.

10 μου om. A
24 σεαυτοῦ C

Δί' οὐχ ὡς ποτε ἐγὼ Ἀσπασίας ἤκουσα· ἔφη γὰρ τὰς
 ἀγαθὰς προμνηστρίδας μετὰ μὲν ἀληθείας τὰγαθὰ διαγγελ-
 λούσας δεινὰς εἶναι συνάγειν ἀνθρώπους εἰς κηδεῖαν, ψευ-
 δομένας δ' οὐκ ἐθέλειν ἐπαινεῖν· τοὺς γὰρ ἐξαπατηθέντας
 5 ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν προμνησαμένην. ἃ δὴ καὶ
 ἐγὼ πεισθεὶς ὀρθῶς ἔχειν ἠγοῦμαι οὐκ ἐξεῖναι μοι περὶ σοῦ
 λέγειν ἐπαινοῦντι οὐδὲν ὅ τι ἂν μὴ ἀληθεύω. Σὺ μὲν ἄρα, 37
 ἔφη ὁ Κριτόβουλος, τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὧ Σώκρατες,
 οἶος, ἂν μὲν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλους κτήσα-
 10 σθαι, συλλαμβάνειν μοι· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἐθέλοις πλάσας
 τι εἰπεῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ. Πότερα δ' ἂν, ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, ὧ Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μᾶλλον ὠφελεῖν σε τὰ
 ψευδῆ ἐπαιῶν ἢ πείθων πειρᾶσθαι σε ἀγαθὸν ἄνδρα
 γενέσθαι; εἰ δὲ μὴ φανερὸν οὕτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι 38
 15 εἰ γὰρ σε βουλόμενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ ψευδόμενος
 ἐπαινοῖήν, φάσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ μοι
 πεισθεὶς ἐπιτρέψειέ σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ κυβερνᾶν,
 ἔχεις τινὰ ἐλπίδα μὴ ἂν σαυτὸν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι;
 ἢ εἴ σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν πόλιν ψευδόμενος, ὡς ἂν στρα-
 20 τηγικῶ τε καὶ δικαστικῶ καὶ πολιτικῶ, ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι,
 τί ἂν οἶει σεαυτὸν καὶ τὴν πόλιν ὑπὸ σοῦ παθεῖν; ἢ εἴ
 τινὰς ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι ψευδόμενος, ὡς ὄντι οἰκο-
 νομικῶ τε καὶ ἐπιμελεῖ, τὰ ἑαυτῶν ἐπιτρέψαι, ἄρ' οὐκ ἂν
 πείραν διδοὺς ἅμα τε βλαβερὸς εἴης καὶ καταγέλαστος
 25 φαίνοιο; ἀλλὰ συντομωτάτη τε καὶ ἀσφαλεστάτη καὶ καλ- 39
 λίστη ὁδός, ὧ Κριτόβουλε, ὅ τι ἂν βούλη δοκεῖν ἀγαθὸς
 εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι· ὅσαι δ' ἐν
 ἀνθρώποις ἀρεταὶ λέγονται, σκοπούμενος εὐρήσεις πάσας
 μαθήσει τε καὶ μελέτη αὐξανόμενας. ἐγὼ μὲν οὖν, ὧ
 30 Κριτόβουλε, οἶμαι δεῖν ἡμᾶς †. . .· εἰ δὲ σύ πως ἄλλως

2 προμνηστρίας Valckenaer

ὠφελεῖν ἐπαινεῖν C al.

ὠφελείᾳ interrogationis signum desiderat Gilbert

19 ἂν] ὄντι Weiske

οὕτως vertit Bessario : οὕτως οἶμαι δεῖν θηρᾶν ἡμᾶς V

4 οὐκ ὠφελεῖν ἐπαινούσας B₃ : οὐκ

5 προμνηστρευσαμένην B al.

11 post

13 σε om. A

30 ἡμᾶς ποιεῖν

γιγνώσκεις, δίδασκε. καὶ ὁ Κριτόβουλος, Ἄλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀντιλέγων τούτοις· οὔτε γὰρ καλὰ οὔτε ἀληθῆ λέγοιμ' ἄν.

VII Καὶ μὴν τὰς ἀπορίας γε τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειρᾶτο γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ 5 δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν. ἐρῶ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἅ συν-οἶδα αὐτῷ. Ἄρισταρχον γὰρ ποτε ὄρων σκυθρωπῶς ἔχοντα, Ἔοικας, ἔφη, ὦ Ἄρισταρχε, βαρέως φέρειν τι. χρῆ δὲ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις· ἴσως γὰρ ἄν τί σε καὶ 2 ἡμεῖς κουφίσαιμεν. καὶ ὁ Ἄρισταρχος, Ἄλλὰ μὴν, ἔφη, 10 ὦ Σώκρατες, ἐν πολλῇ γέ εἰμι ἀπορία. ἐπεὶ γὰρ ἐστασίασεν ἡ πόλις, πολλῶν φυγόντων εἰς τὸν Πειραιᾶ, συνεληλύθασι ὡς ἐμὲ καταλελειμμένοι ἀδελφαί τε καὶ ἀδελφιδαῖ καὶ ἀνεψιαὶ τοσαῦται ὥστ' εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ τέτταρας καὶ δέκα τοὺς ἐλευθέρους. λαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῆς γῆς 15 οὐδέν· οἱ γὰρ ἐναντίοι κρατοῦσιν αὐτῆς· οὔτ' ἀπὸ τῶν οἰκιῶν· ὀλιγανθρωπία γὰρ ἐν τῷ ἄστει γέγονε. τὰ ἐπιπλα δὲ οὐδεὶς ὠνεῖται· οὐδὲ δανείσασθαι οὐδαμόθεν ἔστιν ἀργύριον, ἀλλὰ πρότερον ἄν τίς μοι δοκεῖ ἐν τῇ ὁδῷ ζητῶν εὐρεῖν ἢ δανειζόμενος λαβεῖν. χαλεπὸν μὲν οὖν ἔστιν, ὦ 20 Σώκρατες, τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀπολλυμένους, ἀδύνατον 3 δὲ τοσοῦτους τρέφειν ἐν τοιούτοις πράγμασιν. ἀκούσας οὖν ταῦτα ὁ Σωκράτης, Τί ποτέ ἐστιν, ἔφη, ὅτι Κεράμων μὲν πολλοὺς τρέφων οὐ μόνον ἑαυτῷ τε καὶ τούτοις τὰ ἐπιτήδεια δύναται παρέχειν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα ὥστε καὶ 25 πλουτεῖν, σὺ δὲ πολλοὺς τρέφων δέδοικας μὴ δι' ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες ἀπόλησθε; Ὅτι νῆ Δί', ἔφη, ὁ 4 μὲν δούλους τρέφει, ἐγὼ δ' ἐλευθέρους. Καὶ πρότερον, ἔφη, τοὺς παρὰ σοὶ ἐλευθέρους οἶει βελτίους εἶναι ἢ τοὺς παρὰ Κεράμωνι δούλους; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη, τοὺς παρ' ἐμοὶ 30 ἐλευθέρους. Οὐκοῦν, ἔφη, αἰσχυρὸν τὸν μὲν ἀπὸ τῶν πονη-

14 τοὺς ἐν Α
ἐπιπλα Β C

τεσσαρεσκαίδεκα codd. : corr. Dind.

17 τὰ δ'

ροτέρων εὐπορεῖν, σὲ δὲ πολλῶ βελτίους ἔχοντα ἐν ἀπορίᾳ εἶναι; Νῆ Δί', ἔφη, ὁ μὲν γὰρ τεχνίτας τρέφει, ἐγὼ δ' ἐλευθερίως πεπαιδευμένους. Ἄρ' οὖν, ἔφη, τεχνίταιί εἰσιν 5 οἱ χρήσιμόν τι ποιεῖν ἐπιστάμενοι; Μάλιστά γ', ἔφη. Οὐκοῦν χρήσιμά γ' ἄλφιστα; Σφόδρα γε. Τί δ' ἄρτοι; Οὐδὲν ἦττον. Τί γάρ; ἔφη, ἱμάτιά τε ἀνδρεῖα καὶ γυναικεία καὶ χιτωνίσκοι καὶ χλαμύδες καὶ ἐξωμίδες; Σφόδρα γ', ἔφη, καὶ πάντα ταῦτα χρήσιμα. Ἐπειτα, ἔφη, οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται ποιεῖν; Πάντα μὲν οὖν, ὡς 10 ἐγῶμαι. Εἴτ' οὐκ οἶσθα ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν τούτων, ἀλφιτο- 6 ποίας, Ναυσικύδης οὐ μόνον ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει, ἀλλὰ πρὸς τούτοις καὶ ὕς πολλὰς καὶ βοῦς, καὶ περιποιεῖται τοσαῦτα ὥστε καὶ τῇ πόλει πολλάκις λειτουργεῖν, ἀπὸ δὲ ἀρτοποιίας Κύρηβος τὴν τε οἰκίαν πᾶσαν 15 διατρέφει καὶ ζῆ δαψιλῶς, Δημέας δ' ὁ Κολλυτεὺς ἀπὸ χλαμυδουργίας, Μένων δ' ἀπὸ χλανιδοποιίας, Μεγαρέων δ' οἱ πλείστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας διατρέφονται; Νῆ Δί', ἔφη, οὗτοι μὲν γὰρ ὠνούμενοι βαρβάρους ἀνθρώπους ἔχουσιν, ὥστ' ἀναγκάζειν ἐργάζεσθαι ἢ καλῶς ἔχει, ἐγὼ δ' ἐλευθέρους 20 τε καὶ συγγενεῖς. Ἐπειτ', ἔφη, ὅτι ἐλεύθεροί τ' εἰσὶ καὶ 7 συγγενεῖς σοι, οἷε χρῆναι αὐτοὺς μηδὲν ἄλλο ποιεῖν ἢ ἐσθίειν καὶ καθεύδειν; πότερον καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθέρων τοὺς οὕτω ζῶντας ἄμεινον διάγοντας ὄρας καὶ μᾶλλον εὐ- δαιμονίζεις ἢ τοὺς, ἃ ἐπίστανται χρήσιμα πρὸς τὸν βίον, 25 τούτων ἐπιμελομένους; ἢ τὴν μὲν ἀργίαν καὶ τὴν ἀμέλειαν αἰσθάνη τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τε τὸ μαθεῖν, ἃ προσήκει ἐπίστασθαι, καὶ πρὸς τὸ μνημονεύειν, ἃ ἂν μάθωσι, καὶ πρὸς τὸ ὑγιαίνειν τε καὶ ἰσχύειν τοῖς σώμασι καὶ πρὸς τὸ κτήσασθαι τε καὶ σώζειν τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ὠφέ- 30 λιμα ὄντα, τὴν δ' ἐργασίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν οὐδὲν χρήσιμα; ἔμαθον δέ, ἃ φῆς αὐτὰς ἐπίστασθαι, πότερον ὡς 8

5 γ'] τὰ Α

16 χλαμυδοποιίας Α

14 κύριβος vel κύρικος codd. : corr. Bornemann

30 ἐργασίαν] ἐνέργειαν Α Β

οὔτε χρήσιμα ὄντα πρὸς τὸν βίον οὔτε ποιήσουςαι αὐτῶν οὐδέν, ἢ τοῦναντίον ὡς καὶ ἐπιμελησόμεναι τούτων καὶ ὠφελησόμεναι ἀπ' αὐτῶν; ποτέρως γὰρ ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι σωφρονοῖεν, ἀργοῦντες ἢ τῶν χρησίμων ἐπιμελόμενοι; ποτέρως δ' ἂν δικαιότεροι εἶεν, εἰ ἐργάζονται ἢ εἰ ἀρ- 5
 9 γοῦντες βουλευοῖντο περὶ τῶν ἐπιτηδείων; ἀλλὰ καὶ νῦν μὲν, ὡς ἐγὼμαι, οὔτε σὺ ἐκείνας φιλεῖς οὔτ' ἐκείναι σέ, σὺ μὲν ἡγούμενος αὐτὰς ἐπιζημίους εἶναι σεαυτῷ, ἐκείναι δὲ σὲ ὀρώσαι ἀχθόμενον ἐφ' ἑαυταῖς· ἐκ δὲ τούτων κίνδυνος μείζω τε ἀπέχθειαν γίνεσθαι καὶ τὴν προγεγονυῖαν χάριν 10 μειοῦσθαι. ἔαν δὲ προστατήσης ὅπως ἐνεργοὶ ᾧσι, σὺ μὲν ἐκείνας φιλήσεις, ὀρῶν ὠφελίμους σεαυτῷ οὔσας, ἐκείναι δὲ σὲ ἀγαπήσουσιν, αἰσθόμεναι χαίρουτά σε αὐταῖς, τῶν δὲ προγεγονυῖων εὐεργεσιῶν ἡδίων μεμνημένοι τὴν ἀπ' ἐκείνων χάριν αὐξήσετε, καὶ ἐκ τούτων φιλικώτερόν τε καὶ οἰκειό- 15
 10 τερον ἀλλήλοις ἔξετε. εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρόν τι ἔμελλον ἐργάσασθαι, θάνατον ἂντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ ἂ μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστατα γυναικί εἶναι ἐπίστανται, ὡς ἔοικε· πάντες δὲ ἂ ἐπίστανται ῥᾶστά τε καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἡδίστα ἐργάζονται. μὴ οὖν 20 ὄκνει, ἔφη, ταῦτα εἰσηγείσθαι αὐταῖς ἂ σοί τε λυσιτελήσει
 11 κακείναις· καί, ὡς εἰκός, ἡδέως ὑπακούσονται. Ἄλλὰ νῆ τοὺς θεούς, ἔφη ὁ Ἄρισταρχος, οὔτω μοι δοκεῖς καλῶς λέγειν, ᾧ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσιέμην δανείσασθαι, εἰδὼς ὅτι ἀναλώσας ὃ ἂν λάβω οὐχ ἔξω ἀποδοῦναι, 25 νῦν δέ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομενεῖν αὐτὸ ποιῆσαι.
 12 Ἐκ τούτων δὲ ἐπορίσθη μὲν ἀφορμή, ἐωνήθη δὲ ἔρια· καὶ ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνου, ἰλαραὶ δὲ ἂντι σκυθρωπῶν ἦσαν· καὶ ἂντι ὑφορωμένων ἑαυτοὺς ἡδέως ἀλλήλους ἐώρων, καὶ αἰ μὲν ὡς κηδεμόνα 30 ἐφίλουν, ὃ δὲ ὡς ὠφελίμους ἡγάπα. τέλος δὲ ἐλθὼν πρὸς

2 ἐπιμεληθησόμεναι AB al. 3 ὠφεληθησόμεναι codd.: corr. Cobet 13 σε om. A 17 ἐργάσεσθαι cod. unus: ἐργάζεσθαι unus 18 γυναιξίν A 19 ἔοικεν A 26 ὑπομένειν codd.: corr. Stephanus

τὸν Σωκράτην χαίρων διηγείτο ταῦτά τε καὶ ὅτι αἰτιῶνται
 αὐτὸν μόνον τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀργὸν ἐσθίειν. καὶ ὁ Σω-
 κράτης ἔφη· Εἶτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον; 13
 φασὶ γάρ, ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῶα, τὴν οἷν πρὸς τὸν
 5 δεσπότην εἰπεῖν· Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ
 ἔριά σοι καὶ ἄρνας καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως ὅ τι
 ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν, τῷ δὲ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν
 σοι παρέχει, μεταδίδως οὐπὲρ αὐτὸς ἔχεις σίτου. τὸν κύνα 14
 οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν· Ναὶ μὰ Δί'· ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ ὑμᾶς
 10 αὐτὰς σῶζων ὥστε μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι μήτε
 ὑπὸ λύκων ἀρπάζεσθαι· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυ-
 λάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμεναι μὴ
 ἀπόλησθε. οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχωρῆσαι
 τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. καὶ σὺ οὖν ἐκείναις λέγε ὅτι ἀντι
 15 κυνὸς εἶ φύλαξ καὶ ἐπιμελητής, καὶ διὰ σὲ οὐδ' ὑφ' ἐνὸς
 ἀδικούμεναι ἀσφαλῶς τε καὶ ἡδέως ἐργαζόμεναι ζῶσιw.

* Ἄλλον δέ ποτε ἀρχαῖον ἐταῖρον διὰ χρόνου ἰδὼν, Πόθεν, VIII
 ἔφη, Εὐθηρε, φαίνῃ; Ὑπὸ μὲν τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκ τῆς ἀποδημίας, νυνὶ μέντοι αὐτόθεν.
 20 ἐπειδὴ γὰρ ἀφηρέθημεν τὰ ἐν τῇ ὑπερορίᾳ κτήματα, ἐν δὲ
 τῇ Ἀττικῇ ὁ πατήρ μοι οὐδὲν κατέλιπεν, ἀναγκάζομαι νῦν
 ἐπιδημήσας τῷ σώματι ἐργαζόμενος τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι.
 δοκεῖ δέ μοι τοῦτο κρεῖττον εἶναι ἢ δεῖσθαί τινος ἀνθρώπων,
 ἄλλως τε καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐφ' ὅτῳ ἂν δανειζοίμην. Καὶ 2
 25 πόσον χρόνον οἶε σοι, ἔφη, τὸ σῶμα ἱκανὸν εἶναι μισθοῦ
 τὰ ἐπιτήδεια ἐργάζεσθαι; Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ πολὺν χρό-
 νον. Καὶ μήν, ἔφη, ὅταν γε πρεσβύτερος γένη, δῆλον ὅτι
 δαπάνης μὲν δεήσῃ, μισθὸν δὲ οὐδεὶς σοι θελήσει τῶν τοῦ
 σώματος ἔργων διδόναι. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, 3
 30 ἔφη, κρεῖττόν ἐστιν αὐτόθεν τοῖς τοιούτοις τῶν ἔργων ἐπι-
 τίθεσθαι, ἢ καὶ πρεσβυτέρῳ γενομένῳ ἐπαρκέσει, καὶ προσ-

20 ἀφηρέθην μὲν Hindenburg 23 τινος] τῶν A 25 post πόσον
 add. ἂν Cobet 28 ἐθελήσει C et Victorius 29 ἀληθῆ] εὐδηλον A

ελθόντα τῷ τῶν πλείω χρήματα κεκτημένων, τῷ δεομένῳ
 τοῦ συνεπιμελησομένου, ἔργων τε ἐπιστατοῦντα καὶ συγ-
 κομίζοντα τοὺς καρποὺς καὶ συμφυλάττοντα τὴν οὐσίαν,
 4 ὠφελούντα ἀντωφελεῖσθαι. Χαλεπῶς ἄν, ἔφη, ἐγώ, ὦ
 Σώκρατες, δουλείαν ὑπομείναιμι. Καὶ μὴν οἷ γε ἐν ταῖς 5
 πόλεσι προστατεύοντες καὶ τῶν δημοσίων ἐπιμελούμενοι
 οὐ δουλοπρεπέστεροι ἔνεκα τούτου, ἀλλ' ἐλευθεριώτεροι
 5 νομίζονται. Ὅλως, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὸ ὑπαίτιον εἶναί
 τινι οὐ πάνυ προσίεμαι. Καὶ μὴν, ἔφη, Εὐθύρη, οὐ πάνυ
 γε ῥάδιόν ἐστιν εὐρεῖν ἔργον ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις αἰτίαν ἔχοι. 10
 χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι ὥστε μηδὲν ἀμαρτεῖν, χαλεπὸν
 δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντα μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περι-
 τυχεῖν· ἐπεὶ καὶ οἷς νῦν ἐργάζεσθαι φῆς θαυμάζω εἰ ῥάδιόν
 6 ἐστιν ἀνέγκλητον διαγίγνεσθαι. χρὴ οὖν πειρᾶσθαι τοὺς
 φιλαίτιους φεύγειν καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν, καὶ τῶν 15
 πραγμάτων ὅσα μὲν δύνασαι ποιεῖν ὑπομένειν, ὅσα δὲ μὴ
 δύνασαι φυλάττεσθαι, ὅ τι δ' ἂν πράττης, τούτου ὡς κάλ-
 λιστα καὶ προθυμότατα ἐπιμελεῖσθαι. οὕτω γὰρ ἦκιστ' ἂν
 μὲν σε οἶμαι ἐν αἰτία εἶναι, μάλιστα δὲ τῇ ἀπορία βοήθειαν
 εὐρεῖν, ῥᾶστα δὲ καὶ ἀκινδυνότατα ζῆν καὶ εἰς τὸ γῆρας 20
 διαρκέστατα.

IX Οἶδα δὲ ποτε αὐτὸν καὶ Κρίτωνος ἀκούσαντα, ὡς χαλεπὸν
 ὁ βίος Ἀθήνησιν εἶη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν.
 Νῦν γάρ, ἔφη, ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ ὅτι ἀδι-
 κοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι νομίζουσιν ἥδιον ἂν με ἀργύριον 25
 2 τελέσαι ἢ πράγματα ἔχειν. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι,
 ἔφη, ὦ Κρίτων, κύνας δὲ τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ
 τῶν προβάτων ἀπερύκωσι; Καὶ μάλα, ἔφη· μᾶλλον γάρ
 μοι λυσιτελεῖ τρέφειν ἢ μή. Οὐκ ἂν οὖν θρέψαις καὶ
 ἄνδρα, ὅστις ἐθέλοι τε καὶ δύναιτο σοῦ ἀπερύκειν τοὺς 30
 3 ἐπιχειροῦντας ἀδικεῖν σε; Ἡδέως γ' ἄν, ἔφη, εἰ μὴ φοβοί-

1 τῷ del. Dind.

2 ἔργοις A

3 τοὺς A: om. cet.

6 ἐπι-

μελόμενοι C al.

14 διαγενέσθαι A: διαγίνεσθαι B

15 συγγνώ-

μονας A

19 μὲν om. A

28 ἐρύκωσι A

μην ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο. Τί δ'; ἔφη, οὐχ
 ὀρᾶς ὅτι πολλῶ ἡδιόν ἐστι χαριζόμενον οἴῳ σοὶ ἀνδρὶ ἢ
 ἀπεχθόμενον ὠφελείσθαι; εὖ ἴσθι ὅτι εἰσὶν ἐνθάδε τῶν
 τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ πάνυ ἂν φιλοτιμηθεῖεν φίλῳ σοι
 5 χρῆσθαι.

Καὶ ἐκ τούτων ἀνευρίσκουσιν Ἀρχέδημον, πάνυ μὲν 4
 ἱκανὸν εἰπεῖν τε καὶ πράξαι, πένητα δέ· οὐ γὰρ ἦν οἶος
 ἀπὸ παντὸς κερδαίνειν, ἀλλὰ φιλόχρηστός τε καὶ ἔφη
 ῥᾶστον εἶναι ἀπὸ τῶν συκοφαντῶν λαμβάνειν. τούτῳ οὖν
 10 ὁ Κρίτων, ὁπότε συγκομίζοι ἢ σίτον ἢ ἔλαιον ἢ οἶνον ἢ
 ἔρια ἢ τι ἄλλο τῶν ἐν ἀγρῶ γιγνομένων χρησίμων πρὸς
 τὸν βίον, ἀφελὼν (ἂν) ἔδωκε· καὶ ὁπότε θύοι, ἐκάλει, καὶ
 τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπεμελείτο. νομίσας δὲ ὁ Ἀρχέδημος 5
 ἀποστροφήν οἱ τὸν Κρίτωνος οἶκον μάλα περιεΐπεν αὐτόν.
 15 καὶ εὐθύς† τῶν συκοφαντούντων τὸν Κρίωνα ἀνευρίσκει
 πολλὰ μὲν ἀδικήματα, πολλοὺς δ' ἐχθρούς· καὶ προσεκαλέ-
 σατο εἰς δίκην δημοσίαν, ἐν ἣ ἑαυτὸν ἔδει κριθῆναι ὅ τι
 δεῖ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. ὁ δὲ συνειδὼς αὐτῷ πολλὰ καὶ 6
 πονηρὰ πάντ' ἐποίει ὥστε ἀπαλλαγῆναι τοῦ Ἀρχεδήμου.
 20 ὁ δὲ Ἀρχέδημος οὐκ ἀπηλλάττετο, ἕως τὸν τε Κρίωνα
 ἀφῆκε καὶ αὐτῷ χρήματα ἔδωκεν. ἐπεὶ δὲ τοῦτό τε καὶ 7
 ἄλλα τοιαῦτα ὁ Ἀρχέδημος διεπράξατο, ἦδη τότε, ὥσπερ
 ὅταν νομεὺς ἀγαθὸν κύνα ἔχη καὶ οἱ ἄλλοι νομεῖς βούλονται
 πλησίον αὐτοῦ τὰς ἀγέλας ἰστάναι, ἵνα τοῦ κυνὸς ἀπολαύω-
 25 σιν, οὕτω δὴ καὶ Κρίτωνος πολλοὶ τῶν φίλων ἐδέοντο καὶ
 σφίσι παρέχειν φύλακα τὸν Ἀρχέδημον. ὁ δὲ Ἀρχέδημος 8
 τῷ Κρίτωνι ἠδέεως ἐχαρίζετο, καὶ οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων
 ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ. εἰ δέ τις αὐτῷ
 τούτων οἷς ἀπήχθετο ὀνειδίζοι ὡς ὑπὸ Κρίτωνος ὠφελού-

8 ἔφη ῥᾶστον εἶναι] εὐφρέστερος ὢν V 11 τι] εἴτι A 12 ἂν
 add. Coraes 15-17 excidit aliquid : post εὐθύς add. του Gilbert :
 contra αὐτῶν τινα προσεκαλέσατο V 15 ἀνευρήκει C al. 16 προσ-
 εκαλέσατο Schenkl : προεκαλέσατο BC al. : προσεκαλείτο A 24 ἀπο-
 λαύσωσιν A

μενος κολακεύοι αὐτόν, Πότερον οὖν, ἔφη ὁ Ἀρχέδημος, αἰσχροὺν ἐστὶν εὐεργετούμενον ὑπὸ χρηστῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντευεργετοῦντα τοὺς μὲν τοιούτους φίλους ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφέρεσθαι, ἢ τοὺς μὲν καλοὺς καγαθοὺς ἀδικεῖν πειρώμενον ἐχθροὺς ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς 5 συνεργοῦντα πειρᾶσθαι φίλους ποιεῖσθαι καὶ χρῆσθαι τούτοις ἀντ' ἐκείνων; ἐκ δὲ τούτου εἰς τε τῶν Κρίτωνος φίλων Ἀρχέδημος ἦν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρίτωνος φίλων ἐτιμᾶτο.

- X** Οἶδα δὲ καὶ Διοδώρῳ αὐτὸν ἐταίρῳ ὄντι τοιάδε διαλεχ- 10
θέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Διόδωρε, ἂν τίς σοι τῶν οἰκετῶν
2 ἀποδράῃ, ἐπιμελῆ, ὅπως ἀνασώσῃ; Καὶ ἄλλους γε νῆ Δί',
ἔφη, παρακαλῶ, σῶστρα τούτου ἀνακηρύττων. Τί γάρ;
ἔφη, ἐάν τίς σοι κάμνη τῶν οἰκετῶν, τούτου ἐπιμελῆ καὶ
παρακαλεῖς ἰατρούς, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ; Σφόδρα γ', ἔφη. 15
Εἰ δέ τίς σοι τῶν γνωρίμων, ἔφη, πολὺ τῶν οἰκετῶν χρη-
σιμώτερος ὢν κινδυνεύει δι' ἔνδειαν ἀπολέσθαι, οὐκ οἶμι σοι
3 ἄξιον εἶναι ἐπιμεληθῆναι ὅπως διασωθῆ; καὶ μὴν οἶσθά γε
ὅτι οὐκ ἀγνώμων ἐστὶν Ἑρμογένης, αἰσχύνοιτο δ' ἂν, εἰ
ὠφελούμενος ὑπὸ σοῦ μὴ ἀντωφελοίῃ σε· καίτοι τὸ ὑπὲρ- 20
την ἐκόντα τε καὶ εὖνον καὶ παραμόνιμον καὶ τὸ κελευ-
όμενον ἱκανὸν ποιεῖν ἔχειν, καὶ μὴ μόνον τὸ κελευόμενον
ἱκανὸν ὄντα ποιεῖν, ἀλλὰ δυνάμενον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσι-
μον εἶναι καὶ προνοεῖν καὶ προβουλεύεσθαι πολλῶν οἰκετῶν
4 οἶμαι ἀντάξιον εἶναι. οἱ μέντοι ἀγαθοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ 25
πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῆ πρίασθαι, τότε φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι·
νῦν δὲ διὰ τὰ πράγματα εὐωνοτάτους ἔστι φίλους ἀγαθοὺς
5 κτήσασθαι. καὶ ὁ Διόδωρος, Ἀλλὰ καλῶς γε, ἔφη, λέγεις,
ὦ Σώκρατες, καὶ κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένην.
Μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔγωγε· νομίζω γὰρ οὔτε σοὶ κάλλιον 30

2 αἰσχίον Naber

11 σε C : σοι cet.

12 ἀνασώσῃ A :

ἀνακομίση cet.

13 τούτου om. C al.

17 κινδυνεύοι AB

21 παράμονον codd. : corr. Valckenaer

21-22 καὶ τὸ . . . ποιεῖν del.

Schütz

εἶναι τὸ καλέσαι ἐκείνον τοῦ αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς ἐκείνον οὔτ'
ἐκείνῳ μείζον ἀγαθὸν τὸ πραχθῆναι ταῦτα ἢ σοί. οὕτω δὲ 6
ὁ Διόδωρος ᾤχετο πρὸς τὸν Ἑρμογένην· καὶ οὐ πολὺ τελέσας
ἐκτήσατο φίλον, ὃς ἔργον εἶχε σκοπεῖν ὅ τι ἂν ἢ λέγων ἢ
5 πράττων ὠφελοῖη τε καὶ εὐφραῖνοι Διόδωρον.

5 τε καὶ εὐφραῖνοι om. B

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ Γ'

Ὅτι δὲ τοὺς ὀρεγομένους τῶν καλῶν ἐπιμελείς ὦν ὀρέ- I
 γοιτο ποιῶν ὠφέλει, νῦν τοῦτο διηγῆσομαι. ἀκούσας γάρ
 ποτε Διονυσόδωρον εἰς τὴν πόλιν ἦκειν ἐπαγγελλόμενον
 στρατηγεῖν διδάξειν, ἔλεξε πρὸς τινα τῶν συνόντων, ὃν
 5 ἤσθάνετο βουλόμενον τῆς τιμῆς ταύτης ἐν τῇ πόλει τυχεῖν.
 Αἰσχροὺν μέντοι, ὦ νεανία, τὸν βουλόμενον ἐν τῇ πόλει 2
 στρατηγεῖν, ἐξὸν τοῦτο μαθεῖν, ἀμελήσαι αὐτοῦ· καὶ δικαίως
 ἂν οὗτος ὑπὸ τῆς πόλεως ζημιοῖτο πολὺ μᾶλλον ἢ εἴ τις
 ἀνδριάντας ἐργολαβοίη μὴ μεμαθηκὼς ἀνδριαντοποιεῖν. ὅλης 3
 10 γὰρ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις ἐπιτρεπομένης
 τῷ στρατηγῷ, μεγάλα τὰ τε ἀγαθὰ κατορθοῦντος αὐτοῦ καὶ
 τὰ κακὰ διαμαρτάνοντος εἰκὸς γίνεσθαι. πῶς οὖν οὐκ ἂν
 δικαίως ὁ τοῦ μὲν μαθάνειν τοῦτο ἀμελῶν, τοῦ δὲ αἰρεθῆναι
 ἐπιμελούμενος ζημιοῖτο; τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων ἔπεισεν αὐτὸν
 15 ἐλθόντα μαθάνειν. ἐπεὶ δὲ μεμαθηκὼς ἦκε, προσέπειξεν 4
 αὐτῷ λέγων· Οὐ δοκεῖ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Ὅμηρος τὸν
 Ἄγαμέμνονα γεραρὸν ἔφη εἶναι, οὕτω καὶ ὄδε στρατηγεῖν
 μαθὼν γεραρώτερος φαίνεσθαι; καὶ γάρ, ὥσπερ ὁ κιθαρίζων
 μαθὼν, καὶ ἔαν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστῆς ἐστι, καὶ ὁ μαθὼν
 20 ἰᾶσθαι, κἂν μὴ ἰατρούη, ὅμως ἰατρός ἐστιν, οὕτω καὶ ὄδε
 ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, κἂν μηδεὶς
 αὐτὸν ἔληται. ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὔτε στρατηγὸς οὔτε

2 γάρ] δέ Stob. 4 ἔλεγε Stob. 5 τυχεῖν C al. 6 ἐν
 del. Cobet 15 προσέπειξεν B₃ C al. : προσέπεισεν Ernesti 17 οὕτω
 καὶ Herbst : καὶ οὕτω(s) codd.

5 ἰατρός ἐστιν, οὐδ' ἐὰν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰρεθῆ. ἀτάρ,
 ἔφη, ἵνα καί, ἐὰν ἡμῶν τις ἢ ταξιαρχῆ ἢ λοχαγῆ σοι,
 ἐπιστημονέστεροι τῶν πολεμικῶν ὦμεν, λέξον ἡμῖν πόθεν
 ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. καὶ ὅς, Ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ, ἔφη, εἰς ὅπερ καὶ ἐτελεύτα· τὰ γὰρ τακτικὰ ἐμέ γε 5
 6 καὶ ἄλλ' οὐδὲν ἐδίδαξεν. Ἄλλὰ μὴν, ἔφη ὁ Σωκράτης,
 τοῦτό γε πολλοστὸν μέρος ἐστὶ στρατηγίας. καὶ γὰρ
 παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι
 χρή, καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις, καὶ
 μηχανικὸν καὶ ἐργαστικὸν καὶ ἐπιμελῆ καὶ καρτερικὸν καὶ 10
 ἀγχίνουον, καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὠμόν, καὶ ἀπλοῦν τε καὶ
 ἐπίβουλον, καὶ φυλακτικόν τε καὶ κλέπτην, καὶ προετικὸν
 καὶ ἄρπαγα καὶ φιλόδωρον καὶ πλεονέκτην καὶ ἀσφαλῆ καὶ
 ἐπιθετικόν, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμῃ δεῖ τὸν
 7 εἶ στρατηγήσοντα ἔχειν. καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι. 15
 πολὺ γὰρ διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου, ὥσπερ
 λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως μὲν
 ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ ταχθῆ κάτω μὲν
 καὶ ἐπιπολῆς τὰ μήτε σηπόμενα μήτε τηκόμενα, οἳ τε λίθοι
 καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ αἷ τε πλίνθοι καὶ τὰ ξύλα, 20
 ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθεται, τότε γίνεται πολλοῦ ἄξιον
 8 κτῆμα, οἰκία. Ἄλλὰ πάνυ, ἔφη ὁ νεανίσκος, ὅμοιον, ὦ
 Σώκρατες, εἶρηκας. καὶ γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἀρίστους δεῖ
 πρώτους τάττειν καὶ τελευταίους, ἐν μέσῳ δὲ τοὺς χειρίστους,
 9 ἵνα ὑπὸ μὲν τῶν ἀγωνται, ὑπὸ δὲ τῶν ὠθῶνται. Εἰ μὲν 25
 τοίνυν, ἔφη, καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς
 κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ὦν ἔμαθες; οὐδὲ
 γὰρ εἴ σε ἀργύριον ἐκέλευσε πρῶτον μὲν καὶ τελευταίου τὸ
 κάλλιστον τάττειν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ χειρίστον, μὴ διδάξας

8 prius τὸν om. Stob.

11 prius τε om. Stob. : posterius τε

om. B

14 δεῖ Stob. : ἀ δεῖ codd.

21 συντίθενται C al.

23 τοὺς U : τοὺς τε cet.

ἀρίστους δεῖ πρώτους B : πρώτους ἀρίστους

δεῖ cet. et Stob. : πρώτους τε τοὺς ἀρίστους δεῖ Cobet

24 τελευ-

ταίους B : τοὺς τελευταίους cet. et Stob.

χείρους Stob.

25 μὲν

τῶν Stob. : μὲν αὐτῶν codd.

29 ἐν μέσῳ] μέσον Stob.

διαγιγνώσκειν τό τε καλόν καὶ τὸ κίβδηλον, οὐδὲν ἂν σοι
 ὄφελος ἦν. Ἐπὶ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐδίδαξεν· ὥστε αὐτοὺς
 ἂν ἡμᾶς δέοι τούς τε ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς κρίνειν. Τί 10
 οὖν οὐ σκοποῦμεν, ἔφη, πῶς ἂν αὐτῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν;
 5 Βούλομαι, ἔφη ὁ νεανίσκος. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰ μὲν ἀργύριον
 δέοι ἀρπάζειν, τοὺς φιλαργυρωτάτους πρώτους καθιστάντες
 ὀρθῶς ἂν τάττοιμεν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Τί δὲ τοὺς κινδυ-
 νεύειν μέλλοντας; ἄρα τοὺς φιλοτιμοτάτους προτακτέου;
 Οὔτοι γοῦν εἰσιν, ἔφη, οἱ ἔνεκα ἐπαίνου κινδυνεύειν ἐθέλου-
 10 τες. οὐ τοίνυν οὗτοί γε ἄδηλοι, ἀλλ' ἐπιφανεῖς πανταχοῦ
 ὄντες εὐαίρετοι ἂν εἶεν. Ἐπὶ μὰ Δί', ἔφη, πότερά σε τάττειν 11
 μόνον ἐδίδαξεν, ἢ καὶ ὅπη καὶ ὅπως χρηστέον ἐκάστῳ τῶν
 ταγμάτων; Οὐ πάννυ, ἔφη. Καὶ μὴν πολλά γ' ἐστὶ πρὸς
 ἂ οὔτε τάττειν οὔτε ἄγειν ὡσαύτως προσήκει. Ἐπὶ μὰ
 15 Δί', ἔφη, οὐ διεσαφηνίζε ταῦτα. Νῆ Δί', ἔφη, πάλιν
 τοίνυν ἐλθὼν ἐπαυερῶτα· ἂν γὰρ ἐπίστηται καὶ μὴ ἀναιδῆς
 ᾖ, αἰσχυνεῖται ἀργύριον εἰληφῶς ἐνδεᾶ σε ἀποπέμψασθαι.

Ἐντυχὼν δέ ποτε στρατηγεῖν ἡρημένῳ τῷ, Τοῦ ἔνεκεν, 11
 ἔφη, Ὅμηρον οἶει τὸν Ἀγαμέμνονα προσαγορευῆσαι ποιμένα
 20 λαῶν; ἄρα γε ὅτι, ὡσπερ τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι,
 ὅπως σῶαί τε ἔσονται αἱ οἶες καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί,
 οὗ ἔνεκα τρέφονται, τοῦτο ἔσται, οὕτω καὶ τὸν στρατηγὸν
 ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, ὅπως σῶαί τε οἱ στρατιῶται ἔσονται καὶ
 τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσι καί, οὗ ἔνεκα στρατεύονται, τοῦτο ἔσται;
 25 στρατεύονται δέ, ἵνα κρατοῦντες τῶν πολεμίων εὐδαιμον-
 ἔστεροι ᾖσιν. ἢ τί δήποτε οὕτως ἐπήνεσε τὸν Ἀγαμέμνονα 2
 εἰπών·

Ἄμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής;
 ἄρα γε ὅτι αἰχμητής τε κρατερός ἂν εἴη, οὐκ εἰ μόνος αὐτὸς
 30 εἶ ἀγωνίζοιτο πρὸς τοὺς πολεμίους, ἀλλ' εἰ καὶ παντὶ τῷ

4 διαμάρτοιμεν Stob. 9 ἐπαίνων B 11 εὐεύρετοι Dind.
 13 ταγμάτων Stob. : τακτέων codd. : τακτῶν cit. Sturtz : ἐκάστη τῶν
 τάξεων Schütz 29 τε Stob. et cod. unus : τε καὶ cet.

στρατοπέδῳ τούτου αἴτιος εἶη, καὶ βασιλεὺς ἀγαθός, οὐκ εἶ
μόνον τοῦ ἑαυτοῦ βίου καλῶς προεστήκοι, ἀλλ' εἰ καί, ὧν
3 βασιλεύοι, τούτοις εὐδαιμονίας αἴτιος εἶη; καὶ γὰρ βασι-
λεὺς αἰρεῖται οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ καλῶς ἐπιμελῆται, ἀλλ' ἵνα
καὶ οἱ ἐλόμενοι δι' αὐτὸν εὖ πράττωσι· καὶ στρατεύονται δὲ 5
πάντες, ἵνα ὁ βίος αὐτοῖς ὡς βέλτιστος ᾗ, καὶ στρατηγοὺς
αἰροῦνται τούτου ἕνεκα, ἵνα πρὸς τοῦτο αὐτοῖς ἡγεμόνες ᾦσι.
4 δεῖ οὖν τὸν στρατηγὸντα τοῦτο παρασκευάζειν τοῖς ἐλο-
μένοις αὐτὸν στρατηγόν· καὶ γὰρ οὔτε κάλλιον τούτου
ἄλλο ῥάδιον εὐρεῖν οὔτε αἴσχιον τοῦ ἐναντίου. καὶ οὕτως 10
ἐπισκοπῶν τίς εἶη ἀγαθοῦ ἡγεμόνος ἀρετὴ τὰ μὲν ἄλλα
περιήρει, κατέλιπε δὲ τὸ εὐδαιμόνας ποιεῖν ὧν ἂν ἡγήται.

III Καὶ ἱππαρχεῖν δέ τινι ἡρημένῳ οἶδά ποτε αὐτὸν τοιάδε
διαλεχθέντα· Ἐχοῖς ἄν, ἔφη, ὦ νεανία, εἰπεῖν ἡμῖν ὅτου
ἕνεκα ἐπεθύμησας ἱππαρχεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦ πρώτος τῶν 15
ἱππέων ἐλαύνειν· καὶ γὰρ οἱ ἱπποτοξόται τούτου γε ἀξιούν-
ται· προελαύνουσι γοῦν καὶ τῶν ἱππάρχων. Ἀληθῆ λέγεις,
ἔφη. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ γνωσθῆναί γε· ἐπεὶ καὶ οἱ
2 μαινόμενοί γε ὑπὸ πάντων γινγνώσκονται. Ἀληθές, ἔφη,
καὶ τοῦτο λέγεις. Ἀλλ' ἄρα ὅτι τὸ ἱππικὸν οἶει τῇ πόλει 20
βέλτιον ἂν ποιήσας παραδοῦναι καί, εἴ τις χρεῖα γίγνοιτο
ἱππέων, τούτων ἡγούμενος ἀγαθοῦ τινος αἴτιος γενέσθαι τῇ
πόλει; Καὶ μάλα, ἔφη. Καὶ ἔστι γε νῆ Δί', ἔφη ὁ Σω-
κράτης, καλόν, εἰ δύνῃ ταῦτα ποιῆσαι. ἢ δὲ ἀρχὴ που
ἐφ' ἧς ἡρησαι ἵππων τε καὶ ἀμβατῶν ἐστιν. Ἔστι γὰρ 25
3 οὖν, ἔφη. Ἴθι δὴ λέξον ἡμῖν τοῦτο πρῶτον, ὅπως διανοῆ
τοὺς ἵππους βελτίους ποιῆσαι. καὶ ὅς, Ἀλλὰ τοῦτο μὲν,
ἔφη, οὐκ ἐμὸν οἶμαι τὸ ἔργον εἶναι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον δεῖν
4 τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου ἐπιμελείσθαι. Ἐὰν οὖν, ἔφη ὁ Σωκρά-
τῆς, παρέχωνταί σοι τοὺς ἵππους οἱ μὲν οὕτω κακόποδας ἢ 30

2 μόνου B 5 δι' αὐτὸν] διὰ τοῦτον Stob. 7 τοῦτο Stob. :
τούτους vel τούτοις codd. 9 στρατηγόν om. Bessarion : στρατηγεῖν
B 14 ἡμῖν om. B 25 ἐφ' ἣν Cobet ἀναβατῶν B et Stob.
28 δεῖ Naber 29 ἵππου Stob. et cod. unus : ἔργου cet.

κακοσκελεῖς ἢ ἀσθενεῖς, οἱ δὲ οὕτως ἀτρόφους, ὥστε μὴ
 δύνασθαι ἀκολουθεῖν, οἱ δὲ οὕτως ἀναγώγους ὥστε μὴ μένειν
 ὅπου ἂν σὺ τάξης, οἱ δὲ οὕτω λακτιστὰς ὥστε μηδὲ τάξαι
 δυνατὸν εἶναι, τί σοι τοῦ ἵππικοῦ ὄφελος ἔσται; ἢ πῶς
 5 δυνήσῃ τοιούτων ἡγούμενος ἀγαθόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν;
 καὶ ὅς, Ἄλλὰ καλῶς τε λέγεις, ἔφη, καὶ πειράσομαι τῶν
 ἵππων εἰς τὸ δυνατὸν ἐπιμελεῖσθαι. Τί δέ; τοὺς ἵππεας 5
 οὐκ ἐπιχειρήσεις, ἔφη, βελτίονας ποιῆσαι; Ἐγὼ γ', ἔφη.
 Οὐκοῦν πρῶτον μὲν ἀναβατικωτέρους ἐπὶ τοὺς ἵππους ποιήσεις
 10 αὐτούς; Δεῖ γοῦν, ἔφη· καὶ γὰρ εἴ τις αὐτῶν καταπέσοι,
 μᾶλλον ἂν οὕτω σφάζοιτο. Τί γάρ; ἐάν ποῦ κινδυνεύειν 6
 δέη, πότερον ἐπάγειν τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὴν ἄμμον κελεύ-
 σεις, ἔνθα περ εἰώθατε ἱππεύειν, ἢ πειράσῃ τὰς μελέτας ἐν
 τοιούτοις ποιεῖσθαι χωρίοις ἐν οἷοις περ οἱ πόλεμοι γίγνου-
 15 ται; Βέλτιον γοῦν, ἔφη. Τί γάρ; τοῦ βάλλειν ὡς πλεί- 7
 στους ἀπὸ τῶν ἵππων ἐπιμέλειάν τινα ποιήσῃ; Βέλτιον
 γοῦν, ἔφη, καὶ τοῦτο. Θῆγειν δὲ τὰς ψυχὰς τῶν ἵππέων
 καὶ ἐξοργίζειν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἄπερ ἀλκιμωτέρους
 ποιεῖ, διανενόησαι; Εἰ δὲ μή, ἀλλὰ νῦν γε πειράσομαι, ἔφη.
 20 Ὅπως δέ σοι πείθονται οἱ ἵππεῖς πεφρόντικάς τι; ἄνευ γὰρ 8
 δὴ τούτου οὔτε ἵππων οὔτε ἵππέων ἀγαθῶν καὶ ἀλκίμων
 οὐδὲν ὄφελος. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη· ἀλλὰ πῶς ἂν τις
 μάλιστα, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τοῦτο αὐτοὺς προτρέψαιτο;
 Ἐκεῖνο μὲν δήπου οἶσθα, ὅτι ἐν παντὶ πράγματι οἱ ἄνθρω- 9
 25 ποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι οὓς ἂν ἡγῶνται
 βελτίστους εἶναι. καὶ γὰρ ἐν νόσῳ, ὃν ἂν ἡγῶνται ἰατρι-
 κώτατον εἶναι, τούτῳ μάλιστα πείθονται, καὶ ἐν πλοίῳ οἱ
 πλείοντες, ὃν ἂν κυβερνητικώτατον, καὶ ἐν γεωργίᾳ, ὃν ἂν
 γεωργικώτατον. Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν εἰκός, ἔφη, καὶ

6 τε] γε Weiske καὶ τῶν Stob. Paris. 10 αὐτούς om. Stob.
 14 πόλεμοι Stob. et Victorius: πολέμοι codd. 15 γάρ] δέ
 Stob. 16 ποιήσῃ D et Stob. Vind.: ποιήσῃ Stob. Paris.: ποιήσεις
 cet. 18 ἄπερ] εἴπερ C al. 19 ποιεῖ Stob.: ποιεῖν codd.
 εἰ δὲ μή om. Stob. 20 πείθονται cod. unus et Stob.: πείσονται
 Cobet 27 πλοίῳ] πλῶ Cobet οἱ πλείοντες del. Hirschig

ἐν ἵππικῇ, ὅς ἂν μάλιστα εἰδὼς φαίνεται ἂ δεῖ ποιεῖν,
 10 τούτῳ μάλιστα ἐθέλειν τοὺς ἄλλους πείθεσθαι. Ἐὰν οὖν,
 ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, βέλτιστος ὢν αὐτῶν δῆλος ὦ,
 ἀρκέσει μοι τοῦτο εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἐμοί; Ἐὰν γε
 πρὸς τούτῳ, ἔφη, διδάξης αὐτοὺς ὡς τὸ πείθεσθαί σοι κάλ- 5
 λιών τε καὶ σωτηριώτερον αὐτοῖς ἔσται. Πῶς οὖν, ἔφη,
 τοῦτο διδάξω; Πολὺ νῆ Δί', ἔφη, ῥᾶον ἢ εἴ σοι δέοι διδά-
 σκειν ὡς τὰ κακὰ τῶν ἀγαθῶν ἀμείνω καὶ λυσιτελέστερά
 11 ἔστι. Λέγεις, ἔφη, σὺ τὸν ἵππαρχον πρὸς τοῖς ἄλλοις
 ἐπιμελεῖσθαι δεῖν καὶ τοῦ λέγειν δύνασθαι; Σὺ δ' ὦρον, ἔφη, 10
 χρῆναι σιωπῇ ἵππαρχεῖν; ἢ οὐκ ἐντεθύμησαι ὅτι, ὅσα τε
 νόμῳ μεμαθήκαμεν κάλλιστα ὄντα, δι' ὧν γε ζῆν ἐπιστά-
 μεθα, ταῦτα πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν, καὶ εἴ τι ἄλλο καλὸν
 μαθάνει τις μάθημα, διὰ λόγου μαθάνει, καὶ οἱ ἄριστα
 διδάσκοντες μάλιστα λόγῳ χρῶνται καὶ οἱ τὰ σπουδαιότατα 15
 12 μάλιστα ἐπιστάμενοι κάλλιστα διαλέγονται; ἢ τότε οὐκ
 ἐντεθύμησαι, ὡς, ὅταν γε χορὸς εἰς ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως
 γίγνηται, ὥσπερ <ὁ> εἰς Δῆλον πεμπόμενος, οὐδεὶς ἄλλοθεν
 οὐδαμόθεν τούτῳ ἐφάμιλλος γίγνεται οὐδὲ εὐανδρία ἐν ἄλλῃ
 13 πόλει ὁμοία τῇ ἐνθάδε συνάγεται; Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. 20
 Ἀλλὰ μὴν οὔτε εὐφωνία τοσοῦτον διαφέρουσιν Ἀθηναῖοι
 τῶν ἄλλων οὔτε σωμαίων μεγέθει καὶ ῥώμῃ, ὅσον φιλοτιμία,
 ἥπερ μάλιστα παροξύνει πρὸς τὰ καλὰ καὶ ἐντιμα. Ἀληθές,
 14 ἔφη, καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν οἶει, ἔφη, καὶ τοῦ ἵππικοῦ τοῦ
 ἐνθάδε εἴ τις ἐπιμεληθείη, ὡς πολὺ ἂν καὶ τούτῳ διενέγ- 25
 κοίεν τῶν ἄλλων ὅπλων τε καὶ ἵππων παρασκευῇ καὶ εὐ-
 ταξία καὶ τῷ ἐτοίμως κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους, εἰ
 νομίσειαν ταῦτα ποιοῦντες ἐπαίνου καὶ τιμῆς τεύξεσθαι;
 15 Εἰκός γε, ἔφη. Μὴ τοίνυν ὄκνει, ἔφη, ἀλλὰ πειρῶ τοὺς
 ἄνδρας ἐπὶ ταῦτα προτρέπειν, ἀφ' ὧν αὐτός τε ὠφελήσῃ 30

2 τοῦτο C al. 6 τε om. B 7 σε Stob. 16 μάλιστα del.
 Dind. : μάλα Stob. 17 εἰς ex ἐκ natum putat Dobree 18 ὁ add.
 Stephanus 25 ὡς del. Pflugk τοῦτο B al. διενέγκοι ἐν B : διε-
 νέγκοιεν C : διενέγκει(ε)ν cet. : διενεγκεῖν Reiske 30 ὠφελήθησῃ C al.

καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται διὰ σέ. Ἄλλὰ νῆ Δία πειράσομαι, ἔφη.

Ἰδὼν δέ ποτε Νικομαχίδην ἐξ ἀρχαιρεσιῶν ἀπιόντα ἤρετο· **IV**
 Τίνες, ὦ Νικομαχίδη, στρατηγοὶ ἤρηνται; καὶ ὅς, Οὐ γάρ,
 5 ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτοὶ εἰσιν Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐμὲ μὲν
 οὐχ εἴλοντο, ὅς ἐκ καταλόγου στρατευόμενος κατατέτριμμαι
 καὶ λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν καὶ τραύματα ὑπὸ τῶν πολεμίων
 τοσαῦτα ἔχων—ἅμα δὲ καὶ τὰς οὐλὰς τῶν τραυμάτων ἀπο-
 γυμνούμενος ἐπεδείκνυεν—Ἀντισθένης δέ, ἔφη, εἴλοντο τὸν
 10 οὔτε ὀπλίτην πώποτε στρατευσάμενον ἔν τε τοῖς ἰππεύσιν
 οὐδὲν περιβλεπτον ποιήσαντα ἐπιστάμενόν τε ἄλλο οὐδὲν ἢ
 χρήματα συλλέγειν; Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, τοῦτο μὲν 2
 ἀγαθόν, εἴ γε τοῖς στρατιώταις ἱκανὸς ἔσται τὰ ἐπιτήδεια
 πορίζειν; Καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι, ἔφη ὁ Νικομαχίδης, χρήματα
 15 συλλέγειν ἱκανοὶ εἰσιν. ἀλλ' οὐχ ἔνεκα τούτου καὶ στρατη-
 γεῖν δύναιτ' ἄν. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἀλλὰ καὶ φιλόνη- 3
 κος Ἀντισθένης ἐστίν, ὃ στρατηγῷ προσεῖναι ἐπιτήδειόν
 ἐστίν· οὐχ ὀρᾶς ὅτι καὶ ὀσάκισ κεχορήγηκε πᾶσι τοῖς χοροῖς
 νενίκηκε; Μὰ Δί', ἔφη ὁ Νικομαχίδης, ἀλλ' οὐδὲν ὁμοίον
 20 ἐστι χοροῦ τε καὶ στρατεύματος προεστάναι. Καὶ μήν, 4
 ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐδὲ ὠδῆς γε ὁ Ἀντισθένης οὐδὲ χορῶν
 διδασκαλίας ἔμπειρος ὢν ὅμως ἐγένετο ἱκανὸς εὐρεῖν τοὺς
 κρατίστους ταῦτα. Καὶ ἐν τῇ στρατηγίᾳ οὖν, ἔφη ὁ Νικο-
 μαχίδης, ἄλλους μὲν εὐρήσει τοὺς τάξοντας ἀνθ' ἑαυτοῦ,
 25 ἄλλους δὲ τοὺς μαχουμένους. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, 5
 ἐάν γε καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς τοὺς κρατίστους, ὥσπερ ἐν
 τοῖς χορικοῖς, ἐξευρίσκη τε καὶ προαιρῆται, εἰκότως ἂν καὶ
 τούτου νικηφόρος εἴη· καὶ δαπανᾶν δ' αὐτὸν εἰκὸς μᾶλλον
 ἂν ἐθέλειν εἰς τὴν σὺν ὅλῃ τῇ πόλει τῶν πολεμικῶν νίκην
 30 ἢ εἰς τὴν σὺν τῇ φυλῇ τῶν χορικῶν. Λέγεις σύ, ἔφη, ὦ 6
 Σώκρατες, ὡς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι χορηγεῖν τε καλῶς καὶ

8 ἔχω Cobet

10 πώποτε] πω B

23 στρατηγία] στρατιᾶ B

27 ἐξευρίσκηται καὶ codd.: corr. Valckenaer

29 ἂν Ven. et

Victorius: om. cet.

στρατηγεῖν; Λέγω ἔγωγ', ἔφη, ὡς, ὅτου ἂν τις προστατεύῃ, ἔαν γινώσκη τε ὦν δεῖ καὶ ταῦτα πορίζεσθαι δύνηται, ἀγαθὸς ἂν εἴη προστάτης, εἴτε χοροῦ εἴτε οἴκου εἴτε πόλεως
 7 εἴτε στρατεύματος προστατεύοι. καὶ ὁ Νικομαχίδης, Μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν ποτε ᾤμην ἐγὼ σοῦ ἀκοῦσαι 5 ὡς οἱ ἀγαθοὶ οἰκονόμοι ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ἂν εἶεν. Ἴθι δὴ, ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἑκατέρου αὐτῶν, ἵνα εἰδῶμεν πότερον τὰ αὐτὰ ἐστὶν ἢ διαφέρει τι. Πάνυ γε, ἔφη.
 8 Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν τοὺς ἀρχομένους κατηκόους τε καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν ἀμφοτέρων ἐστὶν ἔργον; 10 Καὶ μάλα, ἔφη. Τί δέ; τὸ προστάττειν ἕκαστα τοῖς ἐπιτηδεύουσιν πράττειν; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Καὶ μὴν τὸ τοὺς κακοὺς κολάζειν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τιμᾶν ἀμφοτέροις οἶμαι προσή-
 9 κειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ τοὺς ὑπηκόους εὐμενεῖς ποιεῖσθαι πῶς οὐ καλὸν ἀμφοτέροις; Καὶ τοῦτ', ἔφη. Συμ- 15 μάχους δὲ καὶ βοηθοὺς προσάγεσθαι δοκεῖ σοι συμφέρειν ἀμφοτέροις ἢ οὔ; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄλλὰ φυλακτικούς τῶν ὄντων οὐκ ἀμφοτέρους εἶναι προσήκει; Σφόδρα γ', ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ἐπιμελεῖς καὶ φιλοπόνους ἀμφοτέρους
 10 εἶναι προσήκει περὶ τὰ αὐτῶν ἔργα; Ταῦτα μὲν, ἔφη, πάντα 20 ὁμοίως ἀμφοτέρων ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μάχεσθαι οὐκέτι ἀμφοτέρων. Ἄλλ' ἐχθροὶ γέ τοι ἀμφοτέροις γίνονται; Καὶ μάλα, ἔφη, τοῦτό γε. Οὐκοῦν τὸ περιγενέσθαι τούτων ἀμφοτέροις
 11 συμφέρει; Πάνυ γ', ἔφη· ἀλλ' ἐκεῖνο παρίης, ἂν δέη μάχε- 25 σθαι, τί ὠφελήσει ἢ οἰκονομική; Ἐνταῦθα δὴπου καὶ πλεί- στον, ἔφη· ὁ γὰρ ἀγαθὸς οἰκονόμος, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν οὔτω λυσιτελές τε καὶ κερδαλέον ἐστίν, ὡς τὸ μαχόμενον τοὺς πολεμίους νικᾶν, οὐδὲ οὔτως ἀλυσιτελές τε καὶ ζημιώδες, ὡς τὸ ἠττᾶσθαι, προθύμως μὲν τὰ πρὸς τὸ νικᾶν συμφέροντα ζητήσῃ καὶ παρασκευάζεται, ἐπιμελῶς δὲ τὰ πρὸς τὸ ἠττᾶ- 30

6 οἱ ἀγαθοὶ Stob.: ἀγαθοὶ codd. 10 κατασκευάζειν Stob.
 12 καὶ τὸ C al.: τὸ om. Stob. 13 προσήκει Stob. 15 οὐ
 καλὸν] οὐκ Stob. 24 παρίης B₂: παριεῖς vel παρίεις cet.: παριεῖς
 Cobet

σθαι φέροντα σκέψεται καὶ φυλάξεται, ἐνεργῶς δ', ἂν τὴν
 παρασκευὴν ὄρα νικητικὴν οὔσαν, μαχεῖται, οὐχ ἥκιστα δὲ
 τούτων, ἔαν ἀπαρασκευος ᾖ, φυλάξεται συνάπτειν μάχην.
 μὴ καταφρόνει, ἔφη, ὦ Νικομαχίδη, τῶν οἰκονομικῶν ἀν- 12
 5 δρῶν· ἡ γὰρ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια πλήθει μόνον διαφέρει
 τῆς τῶν κοινῶν, τὰ δὲ ἄλλα παραπλήσια ἔχει, τὸ (δὲ) μέ-
 γιστον, ὅτι οὔτε ἄνευ ἀνθρώπων οὐδέτερα γίγνεται οὔτε
 δι' ἄλλων μὲν ἀνθρώπων τὰ ἴδια πράττεται, δι' ἄλλων δὲ
 τὰ κοινά. οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις οἱ τῶν κοινῶν
 10 ἐπιμελόμενοι χρῶνται ἢ οἷσπερ τὰ ἴδια οἰκονομοῦντες· οἷς
 οἱ ἐπιστάμενοι χρῆσθαι καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ καλῶς
 πράττουσιν, οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι ἀμφοτέρωθι πλημμελοῦσι.

Περικλεῖ δέ ποτε τῷ τοῦ πάνυ Περικλέους νιῷ διαλεγό- V
 μενος, Ἐγὼ τοι, ἔφη, ὦ Περικλεῖς, ἐλπίδα ἔχω σοῦ
 15 στρατηγήσαντος ἀμείνω τε καὶ ἐνδοξοτέραν τὴν πόλιν εἰς
 τὰ πολεμικὰ ἔσεσθαι καὶ τῶν πολεμίων κρατήσεων. καὶ ὁ
 Περικλῆς, Βουλοίμην ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀ λέγεις· ὅπως
 δὲ ταῦτα γένοιτ' ἄν, οὐ δύναμαι γνῶναι. Βούλει οὖν, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, διαλογιζόμενοι περὶ αὐτῶν ἐπισκοπῶμεν ὅπου
 20 ἤδη τὸ δυνατὸν ἐστι; Βούλομαι, ἔφη. Οὐκοῦν οἶσθα, ἔφη, 2
 ὅτι πλήθει μὲν οὐδὲν μείους εἰσὶν Ἀθηναῖοι Βοιωτῶν; Οἶδα
 γάρ, ἔφη. Σώματα δὲ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πότερον ἐκ Βοιωτῶν
 οἶει πλείω ἂν ἐκλεχθῆναι ἢ ἐξ Ἀθηνῶν; Οὐδὲ ταύτη μοι
 δοκοῦσι λείπεσθαι. Εὐμενεστέρους δὲ ποτέρους ἑαυτοῖς
 25 εἶναι νομίζεις; Ἀθηναίους ἔγωγε· Βοιωτῶν μὲν γὰρ πολλοὶ
 πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θηβαίων δυσμενῶς αὐτοῖς ἔχουσιν,
 Ἀθήνησι δὲ οὐδὲν ὀρώ τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν φιλοτιμότεροί 3
 γε καὶ φιλοφρονέστατοι πάντων εἰσὶν· ἅπερ οὐχ ἥκιστα
 παροξύνει κινδυνεύειν ὑπὲρ εὐδοξίας τε καὶ πατρίδος. Οὐδὲ

4 μὴ | μὴ οὖν Stob. *Vind.*: μὴ σὺ Gaisford

seclus. Dind.

6 δὲ add. Castalio

6-9 τὸ . . . κοινὰ

7 οὐδέτερα BC al.

10 post οἷσπερ add. οἱ Zeune

οἷς οἱ Ernesti: ὅσοι codd. (ὡς οἱ unus)

11 post οἱ add. μὲν K. Schwartz

15 εὐδοξοτέραν B

23 Ἀθη-

ναίων Leonclavius

28 μεγαλοφρονέστατοι Cobet

ἐν τούτοις Ἀθηναῖοι μεμπτοί. Καὶ μὴν προγόνων γε καλὰ
 ἔργα οὐκ ἔστιν οἷς μείζω καὶ πλείω ὑπάρχει ἢ Ἀθηναίους·
 ὧ πολλοὶ ἐπαιρόμενοι προτρέπονται τε ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι
 4 καὶ ἄλκιμοι γίνεσθαι. Ταῦτα μὲν ἀληθῆ λέγεις πάντα,
 ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὄρας, ὅτι, ἀφ' οὗ ἢ τε σὺν Τολμίδῃ τῶν 5
 χιλίων ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ ἐγένετο καὶ ἡ μεθ' Ἴπποκρά-
 τους ἐπὶ Δηλίῳ, ἐκ τούτων τεταπείνωται μὲν ἡ τῶν Ἀθη-
 ναίων δόξα πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐπῆρται δὲ τὸ τῶν Θηβαίων
 φρόνημα πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· ὥστε Βοιωτοὶ μὲν, οἱ
 πρόσθεν οὐδ' ἐν τῇ ἑαυτῶν τολμῶντες Ἀθηναίους ἄνευ 10
 Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἀντιτάτ-
 τεσθαι, νῦν ἀπειλοῦσιν αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν
 Ἀττικὴν, Ἀθηναῖοι δέ, οἱ πρότερον [ὅτε Βοιωτοὶ μόνοι
 ἐγένοντο] πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν, φοβοῦνται μὴ Βοιωτοὶ
 5 δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν. καὶ ὁ Σωκράτης, Ἄλλ' αἰσθάνομαι 15
 μὲν, ἔφη, ταῦτα οὕτως ἔχοντα· δοκεῖ δέ μοι ἀνδρὶ ἀγαθῷ
 ἄρχοντι νῦν εὐαρεστοτέρως διακεῖσθαι ἢ πόλις. τὸ μὲν
 γὰρ θάρσος ἀμέλειάν τε καὶ ῥαθυμίαν καὶ ἀπείθειαν ἐμ-
 βάλλει, ὁ δὲ φόβος προσεκτικωτέρους τε καὶ εὐπειθεστέρους
 6 καὶ εὐτακτοτέρους ποιεῖ. τεκμήραιο δ' ἂν τοῦτο καὶ ἀπὸ 20
 τῶν ἐν ταῖς ναυσίν· ὅταν μὲν γὰρ δήπου μηδὲν φοβῶνται,
 μεστοὶ εἰσιν ἀταξίας· ἔστ' ἂν δὲ ἡ χεიმῶνα ἢ πολεμίους
 δείσωσιν, οὐ μόνον τὰ κελευόμενα πάντα ποιούσιν, ἀλλὰ
 καὶ σιγῶσι караδοκοῦντες τὰ προσταχθησόμενα, ὥσπερ
 7 χορευταί. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη ὁ Περικλῆς, εἴ γε νῦν μάλιστα 25
 πείθουτο, ὧρα ἂν εἴη λέγειν, πῶς ἂν αὐτοὺς προτρεψαίμεθα
 πάλιν ἀνερασθῆναι τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς τε καὶ εὐκλείας καὶ
 8 εὐδαιμονίας. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ μὲν ἐβουλόμεθα
 χρημάτων αὐτοὺς ὧν οἱ ἄλλοι εἶχον ἀντιποιεῖσθαι, ἀπο-
 δεικνύντες αὐτοῖς ταῦτα πατρῷά τε ὄντα καὶ προσήκοντα 30

13 ὅτε . . . ἐγένοντο del. Cobet οὐ μόνοι H, Sauppe 17 εὐ-
 αρεστοτέρως Stephanus in marg. : εὐαρεσκοτέρως codd. 18 τε
 om. B 22 πολεμίους V : πολέμους B C al. 27 ἀναιρεθισθῆναι
 B al. : ἀνερεθισθῆναι C al. : corr. Schneider 29 οἱ del. Cobet

μάλιστ' ἂν οὕτως αὐτοὺς ἐξωρμῶμεν ἀντέχεσθαι τούτων·
 ἐπεὶ δὲ τοῦ μετ' ἀρετῆς πρωτεύειν αὐτοὺς ἐπιμελεῖσθαι
 βουλόμεθα, τοῦτ' αὖ δεικτέον ἐκ παλαιοῦ μάλιστα προσῆκον
 αὐτοῖς, καὶ ὡς τούτου ἐπιμελόμενοι πάντων ἂν εἶεν κρᾶ-
 5 τιστοί. Πῶς οὖν ἂν τοῦτο διδάσκοιμεν; Οἶμαι μὲν, εἰ 9
 τοὺς γε παλαιάτους ὧν ἀκούομεν προγόνους αὐτῶν ἀνα-
 μιμνήσκουμεν αὐτοὺς ἀκηκοότας ἀρίστους γεγονέναι. ἼΑρα 10
 λέγεις τὴν τῶν θεῶν κρίσιν, ἣν οἱ περὶ Κέκροπα δι' ἀρετὴν
 ἔκριναν; Λέγω γάρ, καὶ τὴν Ἐρεχθέως γε τροφήν καὶ
 10 γένεσιν, καὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' ἐκείνου γενόμενον πρὸς
 τοὺς ἐκ τῆς ἐχομένης ἠπείρου πάσης, καὶ τὸν ἐφ' Ἑρα-
 κλειδῶν πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ
 Θησέως πολεμηθέντας, ἐν οἷς πᾶσιν ἐκεῖνοι δῆλοι γεγόνασι
 τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἀριστεύσαντες· εἰ δὲ βούλει, 11
 15 ἂ ὕστερον οἱ ἐκείνων μὲν ἀπόγονοι, οὐ πολὺ δὲ πρὸ ἡμῶν
 γεγονότες ἔπραξαν, τὰ μὲν αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς ἀγωνιζόμενοι
 πρὸς τοὺς κυριεύοντας τῆς τε Ἀσίας πάσης καὶ τῆς Εὐρώπης
 μέχρι Μακεδονίας καὶ πλείστην τῶν προγεγονότων δύναμιν
 καὶ ἀφορμὴν κεκτημένους καὶ μέγιστα ἔργα κατειργασμένους,
 20 τὰ δὲ καὶ μετὰ Πελοποννησίων ἀριστεύοντες καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλατταν· οἱ δὲ καὶ λέγονται πολὺ διενεγκεῖν
 τῶν καθ' αὐτοὺς ἀνθρώπων. Λέγονται γάρ, ἔφη. Τοιγαρ- 12
 οὖν πολλῶν μὲν μεταναστάσεων ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγонуιῶν
 διέμειναν ἐν τῇ ἑαυτῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὲρ δικαίων ἀντιλέ-
 25 γοντες ἐπέτρεπον ἐκείνοις, πολλοὶ δὲ ὑπὸ κρειπτόνων ὑβρι-
 ζόμενοι κατέφευγον πρὸς ἐκείνους. καὶ ὁ Περικλῆς, Καὶ 13
 θαυμάζω γ', ἔφη, ὧ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ
 χεῖρον ἔκλινεν. Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οἶμαι, ὁ Σωκράτης, ὥσπερ
 καὶ ἀθληταί τινες διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι
 30 καταρραθυμήσαντες ὑστερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ
 Ἀθηναῖοι πολὺ διενεγκόντας ἀμελήσαι ἑαυτῶν καὶ διὰ

1 ἐξορμῶμεν C al. 7 ἀκηκοότας] οἰκῆτορας Naber : del. Schneider
 29 ἀθληταί Weiske : ἄλλοι codd.

- 14 τοῦτο χείρους γεγονέναι. Νῦν οὖν, ἔφη, τί ἂν ποιῶντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν; καὶ ὁ Σωκράτης· Οὐδὲν ἀπόκρυφον δοκεῖ μοι εἶναι, ἀλλ' εἰ μὲν ἐξευρόντες τὰ τῶν προγόνων ἐπιτηδεύματα μηδὲν χείρων ἐκείνων ἐπιτηδεύοιεν, οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων γενέσθαι· εἰ δὲ μή, τοὺς γε νῦν 5 πρωτεύοντας μιμούμενοι καὶ τούτοις τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντες, ὁμοίως μὲν τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι οὐδὲν ἂν χείρους ἐκείνων
- 15 εἶεν, εἰ δ' ἐπιμελέστερον, καὶ βελτίους. Λέγεις, ἔφη, πόρρω που εἶναι τῇ πόλει τὴν καλοκαγαθίαν. πότε γὰρ οὕτως Ἀθηναῖοι ὥσπερ Λακεδαιμόνιοι ἢ πρεσβυτέρους αἰδέσονται, 10 οἱ ἀπὸ τῶν πατέρων ἄρχονται καταφρονεῖν τῶν γεραιτέρων, ἢ σωμασκήσουσιν οὕτως, οἱ οὐ μόνον αὐτοὶ εὐεξίας ἀμε-
- 16 λούσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιμελομένων καταγελῶσι; πότε δὲ οὕτω πείσονται τοῖς ἄρχουσιν, οἱ καὶ ἀγάλλονται ἐπὶ τῷ καταφρονεῖν τῶν ἀρχόντων; ἢ πότε οὕτως ὁμονοήσουσιν, 15 οἳ γε ἀντὶ μὲν τοῦ συνεργεῖν ἑαυτοῖς τὰ συμφέροντα ἐπηρεάζουσιν ἀλλήλοις καὶ φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, μάλιστα δὲ πάντων ἔν τε ταῖς ἰδίαις συνόδοις καὶ ταῖς κοιναῖς διαφέρονται καὶ πλείστας δίκας ἀλλήλοις δικάζονται καὶ προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω κερδαί- 20 νειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες αὐτούς, τοῖς δὲ κοινοῖς ὥσπερ ἀλλοτρίοις χρώμενοι περὶ τούτων αὐτῶν μάχονται καὶ
- 17 ταῖς εἰς τὰ τοιαῦτα δυνάμεσι μάλιστα χαίρουσιν; ἐξ ὧν πολλὴ μὲν ἀτηρία καὶ κακία τῇ πόλει ἐμφύεται, πολλὴ δὲ ἔχθρα καὶ μῖσος ἀλλήλων τοῖς πολίταις ἐγγίγνεται, δι' ἃ 25 ἔγωγε μάλα φοβοῦμαι αἰεὶ, μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν
- 18 δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ. Μηδαμῶς, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὧ Περικλείς, οὕτως ἡγοῦ ἀνηκέστῳ πονηρίᾳ νοσεῖν Ἀθηναίους. οὐχ ὀρᾶς, ὡς εὐτακτοὶ μὲν εἰσιν ἐν τοῖς ναυτικοῖς, εὐτάκτως δ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι πείθονται 30 τοῖς ἐπιστάταις, οὐδένων δὲ καταδεέστερον ἐν τοῖς χοροῖς
- 19 ὑπηρετοῦσι τοῖς διδασκάλοις; Τοῦτο γάρ τοι, ἔφη, καὶ

14 οὕτω Hindenburg : οὔτοι codd.

24 ἀτηρία B : ἀπειρία C al.

θαυμαστόν ἐστὶ, τὸ τοὺς μὲν τοιούτους πειθαρχεῖν τοῖς
ἐφεστῶσι, τοὺς δὲ ὀπίτας καὶ τοὺς ἰππέας, οἳ δοκοῦσι
καλοκαγαθία προκεκρίσθαι τῶν πολιτῶν, ἀπειθεστάτους εἶναι
πάντων. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Ἡ δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ 20
5 βουλή, ᾧ Περικλείς, οὐκ ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθ-
ίσταται; Καὶ μάλα, ἔφη. Οἶσθα οὖν τινας, ἔφη, κάλλιον
ἢ νομιμώτερον ἢ σεμνότερον ἢ δικαιότερον τὰς τε δίκας
δικάζοντας καὶ τᾶλλα πάντα πράττοντας; Οὐ μέμφομαι,
ἔφη, τούτοις. Οὐ τοίνυν, ἔφη, δεῖ ἀθυμεῖν ὡς οὐκ εὐτάκτων
10 ὄντων Ἀθηναίων. Καὶ μὴν ἐν γε τοῖς στρατιωτικοῖς, ἔφη, 21
ἐνθα μάλιστα δεῖ σωφρονεῖν τε καὶ εὐτακτεῖν καὶ πειθαρχεῖν,
οὐδενὶ τούτων προσέχουσιν. Ἴσως γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ἐν τούτοις οἳ ἤκιστα ἐπιστάμενοι ἄρχουσιν αὐτῶν. οὐχ
ὄρας ὅτι κιθαριστῶν μὲν καὶ χορευτῶν καὶ ὄρχηστῶν οὐδὲ
15 εἰς ἐπιχειρεῖ ἄρχειν μὴ ἐπιστάμενος, οὐδὲ παλαιστῶν οὐδὲ
παγκρατιαστῶν; ἀλλὰ πάντες οἳ τούτων ἄρχοντες ἔχουσι
δεῖξαι ὁπόθεν ἔμαθον ταῦτα ἐφ' οἷς ἐφεστᾶσι· τῶν δὲ
στρατηγῶν οἳ πλείστοι αὐτοσχεδιάζουσιν. οὐ μέντοι σέ 22
γε τοιοῦτον ἐγὼ νομίζω εἶναι, ἀλλ' οἶμαί σε οὐδὲν ἦττον
20 ἔχειν εἰπεῖν ὁπότε στρατηγεῖν ἢ ὁπότε παλαίειν ἢ ῥῆξω μαν-
θάνειν. καὶ πολλὰ μὲν οἶμαί σε τῶν πατρῶων στρατηγη-
μάτων παρειληφότα διασώζειν, πολλὰ δὲ πανταχόθεν συνη-
χέναι, ὁπόθεν οἷόν τε ἦν μαθεῖν τι ὠφέλιμον εἰς στρατηγίαν.
οἶμαι δέ σε πολλὰ μεριμνᾶν, ὅπως μὴ λάθῃς σεαυτὸν ἀγνοῶν 23
25 τι τῶν εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων, καὶ ἐάν τι τοιοῦτον αἴσθη
σεαυτὸν μὴ εἰδότα, ζητεῖν τοὺς ἐπισταμένους ταῦτα, οὔτε
δώρων οὔτε χαρίτων φειδόμενον, ὅπως μάθῃς παρ' αὐτῶν
ἢ μὴ ἐπίστασαι καὶ συνεργοὺς ἀγαθοὺς ἔχῃς. καὶ ὁ Περι- 24
κλῆς, Οὐ λανθάνεις με, ᾧ Σώκρατες, ἔφη, ὅτι οὐδ' οἰό-
30 μενός με τούτων ἐπιμελεῖσθαι ταῦτα λέγεις, ἀλλ' ἐγχειρῶν
με διδάσκειν ὅτι τὸν μέλλοντα στρατηγεῖν τούτων ἀπάντων

8 οὐ] οὐδενῶν (sic) B : οὐδὲν cit. Dind.
C al. 22 συνενηνοχέναι C al.

16 ὅσοι τούτων ἄρχουσιν

25 ἐπιμελείσθαι δεῖ. ὁμολογῶ μέντοι κάγώ σοι ταῦτα. Τοῦτο
 δ', ἔφη, ὦ Περικλείς, κατανενόηκας, ὅτι πρόκειται τῆς
 χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα, καθήκοντα ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν, δι'
 ὧν εἰς τὴν χώραν εἴσοδοι στεναί τε καὶ προσάντεις εἰσί,
 καὶ ὅτι μέση διέζωται ὄρεσιν ἐρυμνοῖς; Καὶ μάλα, ἔφη. 5
 26 Τί δέ; ἐκείνο ἀκήκοας, ὅτι Μυσοὶ καὶ Πισίδαι ἐν τῇ βα-
 σιλέως χώρα κατέχοντες ἐρυμνὰ πάνυ χωρία καὶ κούφως
 ὀπλισμένοι δύνανται πολλὰ μὲν τὴν βασιλέως χώραν κατα-
 θέοντες κακοποιεῖν, αὐτοὶ δὲ ζῆν ἐλεύθεροι; Καὶ τοῦτό γ',
 27 ἔφη, ἀκούω. Ἀθηναίους δ' οὐκ ἂν οἶει, ἔφη, μέχρι τῆς 10
 ἐλαφρᾶς ἡλικίας ὀπλισμένους κουφοτέροις ὄπλοις καὶ τὰ
 προκείμενα τῆς χώρας ὄρη κατέχοντας βλαβεροὺς μὲν τοῖς
 πολεμίοις εἶναι, μεγάλην δὲ προβολὴν τοῖς πολίταις τῆς
 χώρας κατεσκευάσθαι; καὶ ὁ Περικλῆς, Πάντ' οἶμαι, ἔφη,
 28 ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτα χρήσιμα εἶναι. Εἰ τοίνυν, ἔφη ὁ 15
 Σωκράτης, ἀρέσκει σοι ταῦτα, ἐπιχείρει αὐτοῖς, ὦ ἄριστε·
 ὅ τι μὲν γὰρ ἂν τούτων κατάπράξης, καὶ σοὶ καλὸν ἔσται
 καὶ τῇ πόλει ἀγαθόν, ἐὰν δέ τι αὐτῶν ἀδυνατῆς, οὔτε τὴν
 πόλιν βλάβεις οὔτε σαυτὸν καταισχυνεῖς.

VI Γλαύκωνα δὲ τὸν Ἀρίστωνος, ὅτ' ἐπεχείρει δημηγορεῖν, 20
 ἐπιθυμῶν προστατεύειν τῆς πόλεως οὐδέπω εἴκοσιν ἔτη
 γεγυῶς, τῶν ἄλλων οἰκείων τε καὶ φίλων οὐδεὶς ἐδύνατο
 παῦσαι ἐλκόμενόν τε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ καταγέλαστον
 ὄντα. Σωκράτης δέ, εὖνους ὦν αὐτῷ διὰ τε Χαρμίδην τὸν
 2 Γλαύκωνος καὶ διὰ Πλάτωνα, μόνος ἔπαυσεν. ἐντυχῶν γὰρ 25
 αὐτῷ πρῶτον μὲν εἰς τὸ ἐθελῆσαι ἀκούειν τοιάδε λέξας
 κατέσχευεν, ὦ Γλαύκων, ἔφη, προστατεύειν ἡμῖν διανενοῆσαι
 τῆς πόλεως; Ἔγωγ', ἔφη, ὦ Σώκρατες. Νῆ Δί', ἔφη,
 καλὸν γάρ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἐν ἀνθρώποις. δῆλον
 γὰρ ὅτι, ἐὰν τοῦτο διαπράξη, δυνατὸς μὲν ἔσει αὐτὸς τυγ- 30
 χάνειν ὅτου ἂν ἐπιθυμῆς, ἱκανὸς δὲ τοὺς φίλους ὠφελεῖν,

5 διέζωσται codd. : corr. Dind.
 σὺ V 18 αὐτῶν om. C al.

6 δαι B₃ : δέ γε C al. : δὲ
 22 τῶν Heindorf : ὄντων codd.

ἐπαρεῖς δὲ τὸν πατρῶον οἶκον, αὐξήσεις δὲ τὴν πατρίδα,
 ὀνομαστὸς δ' ἔσει πρῶτον μὲν ἐν τῇ πόλει, ἔπειτα ἐν τῇ
 Ἑλλάδι, ἴσως δ', ὥσπερ Θεμιστοκλῆς, καὶ ἐν τοῖς βαρβά-
 ροις· ὅπου δ' ἂν ᾗς, πανταχοῦ περίβλεπτος ἔσει. ταῦτ' 3
 5 οὖν ἀκούων ὁ Γλαύκων ἐμεγαλύνετο καὶ ἠδέως παρέμενε.
 μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης, Οὐκοῦν, ἔφη, τοῦτο μὲν, ὦ
 Γλαύκων, δῆλον, ὅτι, εἴπερ τιμᾶσθαι βούλει, ὠφελιτέα σοι
 ἢ πόλις ἐστί; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πρὸς θεῶν, ἔφη, μὴ
 τοίνυν ἀποκρύψῃ, ἀλλ' εἶπον ἡμῖν ἐκ τίνος ἄρξῃ τὴν πόλιν
 10 εὐεργετεῖν. ἐπεὶ δὲ ὁ Γλαύκων διεσιώπησεν, ὡς ἂν τότε 4
 σκοπῶν ὀπόθεν ἄρχοιτο, Ἄρ', ἔφη ὁ Σωκράτης, ὥσπερ
 φίλου οἶκον εἰ αὐξῆσαι βούλοιο, πλουσιώτερον αὐτὸν ἐπι-
 χειροίης ἂν ποιεῖν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν πειράσῃ πλουσιω-
 τέραν ποιῆσαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν πλουσιωτέρα 5
 15 γ' ἂν εἴη προσόδων αὐτῇ πλειόνων γενομένων; Εἰκὸς γοῦν,
 ἔφη. Λέξον δὴ, ἔφη, ἐκ τίνων νῦν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει
 καὶ πόσαι τινές εἰσι; δῆλον γὰρ ὅτι ἔσκεψαι, ἵνα, εἰ μὲν
 τινες αὐτῶν ἐνδεῶς ἔχουσιν, ἐκπληρώσης, εἰ δὲ παραλεί-
 πονται, προσπορίσης. Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων,
 20 ταῦτά γε οὐκ ἐπέσκεμμαι. Ἄλλ' εἰ τοῦτο, ἔφη, παρέλιπες, 6
 τὰς γε δαπάνας τῆς πόλεως ἡμῖν εἰπέ· δῆλον γὰρ ὅτι καὶ
 τούτων τὰς περιττὰς ἀφαιρεῖν διανοῆ. Ἄλλὰ μὰ τὸν Δί',
 ἔφη, οὐδὲ πρὸς ταῦτά πω ἐσχόλασα. Οὐκοῦν, ἔφη, τὸ μὲν
 πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλούμεθα· πῶς γὰρ
 25 οἷόν τε μὴ εἰδότα γε τὰ ἀναλώματα καὶ τὰς προσόδους
 ἐπιμεληθῆναι τούτων; Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Γλαύκων, 7
 δυνατόν ἐστι καὶ ἀπὸ πολεμίων τὴν πόλιν πλουτίζειν. Νῆ
 Δία σφόδρα γ', ἔφη ὁ Σωκράτης, εἴαν τις αὐτῶν κρείττων
 ᾗ ἢ ἡττων δὲ ὢν καὶ τὰ ὄντα προσαποβάλοι ἅν. Ἀληθῆ
 30 λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, τόν γε βουλευσόμενον, πρὸς 8
 οὔστινας δεῖ πολεμεῖν, τήν τε τῆς πόλεως δύναμιν καὶ τὴν

I ἐπαίρεις BC

9 εἰπέ Victorious

16 posterius ἔφη om. B

17 καὶ πόθεν καὶ πόσαι B

τῶν ἐναντίων εἰδέναι δεῖ, ἵνα, εἰ μὲν ἢ τῆς πόλεως κρείτ-
 των ἢ, συμβουλεύῃ ἐπιχειρεῖν τῷ πολέμῳ, εἰ δὲ ἥττων τῶν
 9 ἐναντίων, εὐλαβεῖσθαι πείθῃ. Ὅρθῶς λέγεις, ἔφη. Πρῶ-
 του μὲν τοίνυν, ἔφη, λέξον ἡμῖν τῆς πόλεως τὴν τε περὶ κῆν
 καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν, εἶτα τὴν τῶν ἐναντίων. Ἄλλὰ 5
 μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ ἂν ἔχοιμί σοι οὕτω γε ἀπὸ στόματος
 εἰπεῖν. Ἄλλ' εἰ γέγραπται σοι, ἔνεγκε, ἔφη· πάνυ γὰρ
 ἠδέως ἂν τοῦτο ἀκούσαιμι. Ἄλλὰ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐδὲ
 10 γέγραπται μοί πω. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ πολέμου συμ-
 βουλεύειν τὴν γε πρώτην ἐπισχῆσομεν· ἴσως γὰρ καὶ διὰ 10
 τὸ μέγεθος αὐτῶν ἄρτι ἀρχόμενος τῆς προστατείας οὐπω
 ἐξήτακας. ἀλλὰ τοι περὶ γε φυλακῆς τῆς χώρας οἶδ' ὅτι
 ἤδη σοι μεμέληκε, καὶ οἶσθα ὁπόσαι τε φυλακαὶ ἐπικαιροί
 εἰσι καὶ ὁπόσαι μή, καὶ ὁπόσοι τε φρουροὶ ἱκανοὶ εἰσι καὶ
 ὁπόσοι μή εἰσι· καὶ τὰς μὲν ἐπικαίρους φυλακὰς συμβου- 15
 11 λεύσεις μείζονας ποιεῖν, τὰς δὲ περιττὰς ἀφαιρεῖν. Νῆ
 Δί', ἔφη ὁ Γλαύκων, ἀπάσας μὲν οὖν ἔγωγε, ἔνεκά γε τοῦ
 οὕτως αὐτὰς φυλάττεσθαι ὥστε κλέπτεσθαι τὰ ἐκ τῆς χώρας.
 Ἐὰν δέ τις ἀφέλῃ γ', ἔφη, τὰς φυλακάς, οὐκ οἶει καὶ
 ἀρπάξειν ἐξουσίαν ἔσεσθαι τῷ βουλομένῳ; ἀτάρ, ἔφη, 20
 πότερον ἐλθὼν αὐτὸς ἐξήτακας τοῦτο, ἢ πῶς οἶσθα ὅτι
 κακῶς φυλάττονται; Εἰκάζω, ἔφη. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ περὶ
 τούτων, ὅταν μηκέτι εἰκάζωμεν, ἀλλ' ἤδη εἰδῶμεν, τότε
 12 συμβουλεύσομεν; Ἴσως, ἔφη ὁ Γλαύκων, βέλτιον. Εἷς γε
 μὴν, ἔφη, τὰργύρεια οἶδ' ὅτι οὐκ ἀφίξαι, ὥστ' ἔχειν εἰπεῖν 25
 δι' ὅτι νῦν ἐλάττω ἢ πρόσθεν προσέρχεται αὐτόθεν. Οὐ γὰρ
 οὖν ἐλήλυθα, ἔφη. Καὶ γὰρ νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης,
 λέγεται βαρὺ τὸ χωρίον εἶναι, ὥστε, ὅταν περὶ τούτου δέῃ
 συμβουλεύειν, αὕτη σοι ἢ πρόφασις ἀρκέσει. Σκώπτομαι,
 13 ἔφη ὁ Γλαύκων. Ἄλλ' ἐκείνου γέ τοι, ἔφη, οἶδ' ὅτι οὐκ 30

2 ἥττων] ἢ Hirschig 4 περὶ κῆν Dind. 5 prius τὴν om. B
 7 σοί γε B 10 γε] τε B al. 13 ἤδη om. C 15 συμβουλεύσεις V:
 συμβουλεύ(σ)ειν cet. 23 ἴδωμεν B al. 25 οὐκ del. Naber
 29 σκώπτομαι] σκέπτομαι B, C al.: σκήψομαι Schneider (σκήπτομαι
 Victorius) 30 ἔφη] εὖ B

ἡμέληκας, ἀλλ' ἔσκεψαι, πόσον χρόνον ἱκανός ἐστιν ὁ ἐκ
 τῆς χώρας γιγνόμενος σίτος διατρέφειν τὴν πόλιν, καὶ
 πόσου εἰς τὸν ἐνιαυτὸν προσδεῖται, ἵνα μὴ τοῦτό γε λάθῃ
 σέ ποτε ἢ πόλις ἐνδεὴς γενομένη, ἀλλ' εἰδὼς ἔχῃς ὑπὲρ
 5 τῶν ἀναγκαίων συμβουλεύων τῇ πόλει βοηθεῖν τε καὶ σφῆζειν
 αὐτήν. Λέγεις, ἔφη ὁ Γλαύκων, παμμέγεθες πρᾶγμα, εἴ γε
 καὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθαι δεήσει. Ἄλλὰ μέντοι, ἔφη 14
 ὁ Σωκράτης, οὐδ' ἂν τὸν ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις
 οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσεται ὧν προσδεῖται, πάντων
 10 δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώσει. ἀλλ' ἐπεὶ ἡ μὲν πόλις ἐκ
 πλειόνων ἢ μυρίων οἰκιῶν συνέστηκε, χαλεπὸν δ' ἐστὶν ἅμα
 τοσοῦτων οἴκων ἐπιμελεῖσθαι, πῶς οὐχ ἓνα τὸν τοῦ θείου
 πρῶτον ἐπειράθῃς αὐξῆσαι; δεῖται δέ. κὰν μὲν τοῦτον
 δύνη, καὶ πλείοσιν ἐπιχειρήσεις· ἓνα δὲ μὴ δυνάμενος
 15 ὠφελῆσαι πῶς ἂν πολλούς γε δυνηθείης; ὥσπερ, εἴ τις ἐν
 τάλαντον μὴ δύναίτο φέρειν, πῶς οὐ φανερόν ὅτι πλείω γε
 φέρειν οὐδ' ἐπειχειρητέον αὐτῷ; Ἄλλ' ἔγωγ', ἔφη ὁ Γλαύκων, 15
 ὠφελοῖν ἂν τὸν τοῦ θείου οἶκον, εἴ μοι ἐθέλοι πείθεσθαι.
 Εἶτα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸν θεῖον οὐ δυνάμενος πείσαι,
 20 Ἀθηναίους πάντας μετὰ τοῦ θείου νομίζεις δυνησεσθαι
 ποιῆσαι πείθεσθαί σοι; φυλάττου, ἔφη, ὦ Γλαύκων, ὅπως 16
 μὴ τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὸνναντίον ἔλθῃς. ἢ οὐχ
 ὀρᾶς ὡς σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν
 ἢ πράττειν; ἐνθυμοῦ δὲ τῶν ἄλλων, ὅσους οἴσθα τοιούτους,
 25 οἷοι φαίνονται καὶ λέγοντες ἃ μὴ ἴσασι καὶ πράττοντες,
 πότερά σοι δοκοῦσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπαίνου μᾶλλον ἢ
 ψόγου τυγχάνειν καὶ πότερον θαυμάζεσθαι μᾶλλον ἢ κατα-
 φρονεῖσθαι· ἐνθυμοῦ δὲ καὶ τῶν εἰδότεων ὅ τι τε λέγουσι 17
 καὶ ὅ τι ποιοῦσι· καί, ὡς ἐγὼ νομίζω, εὐρήσεις ἐν πᾶσιν
 30 ἔργοις τοὺς μὲν εὐδοκιμοῦντάς τε καὶ θαυμαζομένους ἐκ τῶν
 μάλιστα ἐπισταμένῶν ὄντας, τοὺς δὲ κακοδοξοῦντάς τε καὶ

3 τοῦτο BC : τούτου B₃ al.
 B : om. cet.

19 πείσαι B : πείθειν cet.

23 ἢ

18 καταφρονουμένους ἐκ τῶν ἀμαθεστάτων. εἰ οὖν ἐπιθυμίῃς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάσασθαι ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι ἃ βούλει πράττειν· ἔαν γὰρ τούτῳ διενέγκας τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσῃς τὰ τῆς πόλεως πράττειν, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι εἰ πάνυ ῥαδίως τύχοις ὧν 5 ἐπιθυμίῃς.

VII Χαρμίδην δὲ τὸν Γλαύκωνος ὄρων ἀξιόλογον μὲν ἄνδρα ὄντα καὶ πολλῶ δυνατώτερον τῶν τὰ πολιτικὰ τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δὲ προσιέναι τῷ δήμῳ καὶ τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις 10 ἱκανὸς ὧν τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸς τε τιμᾶσθαι καὶ τὴν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν μὴ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποῖόν τινα τοῦτον νομίζοις ἂν τὸν ἄνδρα εἶναι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, μαλακόν τε καὶ δειλόν.

2 Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατὸς ὧν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων 15 ἐπιμελόμενος τὴν τε πόλιν αὔξειν καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο τιμᾶσθαι, ὀκνοίῃ δὴ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἂν εἰκότως δειλὸς νομίζοιτο; Ἴσως, ἔφη· ἀτὰρ πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἴμαι σε δυνατὸν ὄντα ὀκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ταῦτα 3 ὧν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτη γε ὄντι. Τὴν δὲ ἐμὴν 20 δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καταμαθὼν ταῦτά μου καταγιγνώσκεις; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἰς σῦνει τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι· καὶ γὰρ ὅταν τι ἀνακοινῶνταί σοι, ὀρῶ σε καλῶς συμβουλεύοντα, καὶ ὅταν τι ἀμαρτάνωσιν, 4 ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα. Οὐ ταῦτόν ἐστιν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, 25 ἰδία τε διαλέγεσθαι καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι. Καὶ μήν, ἔφη, ὅ γε ἀριθμεῖν δυνάμενος οὐδὲν ἦττον ἐν τῷ πλήθει ἢ μόνος ἀριθμεῖ, καὶ οἱ κατὰ μόνας ἄριστα κιθαρίζοντες οὔτοι 5 καὶ ἐν τῷ πλήθει κρατιστεύουσιν. Αἰδῶ δὲ καὶ φόβον, ἔφη, οὐχ ὀρᾶς ἔμφυτά τε ἀνθρώποις ὄντα καὶ πολλῶ μᾶλλον ἐν 30 τοῖς ὄχλοις ἢ ἐν ταῖς ἰδίαις ὀμιλίαις παριστάμενα; Καὶ σέ

4 διενεγκῶν cod. unus et Victorius et mg. Villosis. : διένεγκῶν (sic) Ven. 26 ἰδία τε καὶ δημοσίᾳ διαλέγεσθαι, ὡσπερ οὐδὲ ταῦτῶν ἰδία τε καὶ ἐν τῷ πλήθει ἀγωνίζεσθαι B

γε διδάξων, ἔφη, ὄρμημαι· οὔτε τοὺς φρονιμωτάτους αἰδούμενος οὔτε τοὺς ἰσχυροτάτους φοβούμενος ἐν τοῖς ἀφρονεστάτοις τε καὶ ἀσθενεστάτοις αἰσχύνην λέγειν. πότερον 6
 γὰρ τοὺς γναφέας αὐτῶν ἢ τοὺς σκυτέας ἢ τοὺς τέκτονας ἢ
 5 τοὺς χαλκέας ἢ τοὺς γεωργοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους ἢ τοὺς ἐν τῇ
 ἀγορᾷ μεταβαλλομένους καὶ φροντίζοντας ὅ τι ἐλάττωνος
 πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται αἰσχύνην; ἐκ γὰρ τούτων
 ἀπάντων ἢ ἐκκλησία συνίσταται. τί δὲ οἶει διαφέρειν ὃ σὺ 7
 ποιεῖς ἢ τῶν ἀσκητῶν ὄντα κρείττω τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι;
 10 σὺ γὰρ τοῖς πρωτεύουσιν ἐν τῇ πόλει, ὧν ἔνιοι καταφρονουσί
 σου, ῥαδίως διαλεγόμενος καὶ τῶν ἐπιμελομένων τοῦ τῇ πόλει
 διαλέγεσθαι πολὺ περιῶν, ἐν τοῖς μηδεπώποτε φροντίσασι
 τῶν πολιτικῶν μηδὲ σοῦ καταπεφρονηκόσιν ὀκνεῖς λέγειν,
 δεδιῶς μὴ καταγελασθῆς. Τί δ'; ἔφη, οὐ δοκοῦσί σοι 8
 15 πολλακίς οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελᾶν;
 Καὶ γὰρ οἱ ἕτεροι, ἔφη· δι' ὃ καὶ θαυμάζω σου εἰ, ἐκείνους,
 ὅταν τοῦτο ποιῶσι, ῥαδίως χειρούμενος, τούτοις μηδένα τρόπον
 οἶει δυνήσεσθαι προσενεχθῆναι. ὦγαθέ, μὴ ἀγνόει σεαυτόν, 9
 μηδὲ ἀμάρτανε ἃ οἱ πλείστοι ἀμαρτάνουσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ
 20 ὄρμηκότες ἐπὶ τὸ σκοπεῖν τὰ τῶν ἄλλων πράγματα οὐ
 τρέπονται ἐπὶ τὸ ἑαυτοὺς ἐξετάζειν. μὴ οὖν ἀπορραθῦμι
 τούτου, ἀλλὰ διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν.
 καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως, εἴ τι δυνατόν ἐστι διὰ σὲ
 βέλτιον ἔχειν· τούτων γὰρ καλῶς ἐχόντων οὐ μόνον οἱ ἄλλοι
 25 πολῖται, ἀλλὰ καὶ οἱ σοὶ φίλοι καὶ αὐτὸς σὺ οὐκ ἐλάχιστα
 ὠφελήσῃ.

Ἄριστίππου δὲ ἐπιχειροῦντος ἐλέγχειν τὸν Σωκράτην, VIII
 ὥσπερ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ πρότερον ἠλέγχετο, βουλόμενος
 τοὺς συνόντας ὠφελεῖν ὃ Σωκράτης ἀπεκρίνατο οὐχ ὥσπερ
 30 οἱ φυλαττόμενοι μή πῃ ὁ λόγος ἐπαλλαχθῆ, ἀλλ' ὡς ἂν

1 ὅτι οὔτε Castalio
 codd. 10 σὺ Schneider: οὐ codd.
 διαλεγόμενου B C al.

3 et 7 αἰσχύνην Stephanus: αἰσχυνεῖ (-ῆ)
 26 ὠφελήσῃ B: ὠφελήσει cet.

11 σου om. C al.

- 2 πεπεισμένοι μάλιστα πράττειν τὰ δέοντα. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἤρετο εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν, ἵνα, εἴ τι εἴποι τῶν τοιούτων, οἶον ἢ σιτίου ἢ ποτὸν ἢ χρήματα ἢ ὑγίειαν ἢ ῥώμην ἢ τόλμαν, δεικνύοι δὴ τοῦτο κακὸν ἐνίοτε οὖν. ὁ δὲ εἰδὼς ὅτι, ἐάν τι ἐνοχλῇ ἡμᾶς, δεόμεθα τοῦ παύσοντος, ἀπεκρίνατο ἥπερ καὶ 5
- 3 ποιεῖν κράτιστον, Ἐὰρ γε, ἔφη, ἐρωτᾷς με, εἴ τι οἶδα πυρετοῦ ἀγαθόν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἄλλ' ὀφθαλμίας; Οὐδὲ τοῦτο. Ἄλλὰ λιμοῦ; Οὐδὲ λιμοῦ. Ἄλλὰ μήν, ἔφη, εἴ γ' ἐρωτᾷς με εἴ τι ἀγαθὸν οἶδα ὃ μηδενὸς ἀγαθὸν ἐστίν, οὐτ' οἶδα, ἔφη, οὔτε δέομαι. 10
- 4 Πάλιν δὲ τοῦ Ἀριστίππου ἐρωτῶντος αὐτὸν εἴ τι εἰδείη καλόν, Καὶ πολλά, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφη, πάντα ὅμοια ἀλλήλοις; Ὡς οἶόν τε μὲν οὖν, ἔφη, ἀνομοιότατα ἔνια. Πῶς οὖν, ἔφη, τὸ τῷ καλῷ ἀνόμοιον καλὸν ἂν εἴη; Ὅτι νῆ Δί', ἔφη, ἐστὶ μὲν τῷ καλῷ πρὸς δρόμον ἀνθρώπῳ ἄλλος 15 ἀνόμοιος καλὸς πρὸς πάλην, ἐστὶ δὲ ἀσπίς καλὴ πρὸς τὸ προβάλλεσθαι ὡς ἐνὶ ἀνομοιοτάτῃ τῷ ἀκοντίῳ, καλῷ πρὸς
- 5 τὸ σφόδρα τε καὶ ταχὺ φέρεσθαι. Οὐδὲν διαφερόντως, ἔφη, ἀποκρίνη μοι ἢ ὅτε σε ἠρώτησα εἴ τι ἀγαθὸν εἰδείης. Σὺ δ' οἶει, ἔφη, ἄλλο μὲν ἀγαθόν, ἄλλο δὲ καλὸν εἶναι; οὐκ 20 οἶσθ' ὅτι πρὸς ταῦτα πάντα καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ ἐστὶ; πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ οὐ πρὸς ἄλλα μὲν ἀγαθόν, πρὸς ἄλλα δὲ καλόν ἐστίν, ἔπειτα οἱ ἄνθρωποι τὸ αὐτὸ τε καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ λέγονται, πρὸς τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ φαίνεται, πρὸς ταῦτα δὲ καὶ 25 τὰλλα πάντα οἷς ἄνθρωποι χρῶνται καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ νομί-
- 6 ζεται, πρὸς ἅπερ ἂν εὐχρηστοὶ ᾖ. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ κόφινος κοπροφόρος καλὸν ἐστὶ; Νῆ Δί', ἔφη, καὶ χρυσῆ γε ἀσπίς αἰσχροῦν, ἐὰν πρὸς τὰ ἑαυτῶν ἔργα ὁ μὲν καλῶς πεποιημένος

1 πεπεισμένος Schneider : fort. οἱ πεπεισμένοι 3 primum ἢ] εἰ
 B 6 γε] γὰρ B al. 15 ἀνθρώπῳ] ἄνθρωποι B al. ἄλλος
 ἀνόμοιος καλὸς] πάντως ἀνόμοιοι· ἄλλος γὰρ πρὸς δρόμον ἕτερος B al.
 16 καλὸς] καὶ ἄλλος C al. καὶ ἀσπίς cod. unus 17 προ-
 βαλέσθαι C al. 21 ταῦτα Castalio : ταῦτα codd. 23 τὸ αὐτὸ]
 τῷ αὐτῷ B 29 ἑαυτῶν] αὐτῶν B

ἢ, ἢ δὲ κακῶς. Λέγεις σύ, ἔφη, καλά τε καὶ αἰσχροῖα τὰ αὐτὰ
εἶναι; Καὶ νῆ Δί' ἔγωγ', ἔφη, ἀγαθὰ τε καὶ κακὰ· πολλάκις 7
γὰρ τό γε λιμοῦ ἀγαθὸν πυρετοῦ κακόν ἐστι καὶ τὸ πυρετοῦ
ἀγαθὸν λιμοῦ κακόν ἐστι· πολλάκις δὲ τὸ μὲν πρὸς δρόμον
5 καλὸν πρὸς πάλην αἰσχροῖον, τὸ δὲ πρὸς πάλην καλὸν πρὸς
δρόμον αἰσχροῖον· πάντα γὰρ ἀγαθὰ μὲν καὶ καλά ἐστι πρὸς ἅ
ἂν εὖ ἔχη, κακὰ δὲ καὶ αἰσχροῖα πρὸς ἅ ἂν κακῶς.

Καὶ οἰκίας δὲ λέγων τὰς αὐτὰς καλὰς τε εἶναι καὶ 8
χρησίμους παιδεύειν ἔμοιγ' ἐδόκει, οἷας χρή, οἰκοδομεῖσθαι.
10 ἐπεσκόπει δὲ ᾧδε· Ἄρα γε τὸν μέλλοντα οἰκίαν, οἷαν χρή,
ἔχειν τοῦτο δεῖ μηχανᾶσθαι, ὅπως ἡδίστη τε ἐνδαιτᾶσθαι
καὶ χρησιμωτάτη ἐσται; τούτου δὲ ὁμολογουμένου, Οὐκοῦν 9
ἡδὺ μὲν θέρους ψυχρινὴν ἔχειν, ἡδὺ δὲ χειμῶνος ἀλεεινήν;
ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο συμφαίειν, Οὐκοῦν ἐν ταῖς πρὸς μεσημ-
15 βρίαν βλεπούσαις οἰκίαις τοῦ μὲν χειμῶνος ὁ ἥλιος εἰς τὰς
παστάδας ὑπολάμπει, τοῦ δὲ θέρους ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ
τῶν στεγῶν πορευόμενος σκιὰν παρέχει. οὐκοῦν, εἴ γε
καλῶς ἔχει ταῦτα οὕτω γίνεσθαι, οἰκοδομεῖν δεῖ ὑψηλότερα
μὲν τὰ πρὸς μεσημβρίαν, ἵνα ὁ χειμερινὸς ἥλιος μὴ ἀπο-
20 κλείηται, χθαμαλότερα δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἵνα οἱ ψυχροὶ
μὴ ἐμπίπτωσιν ἄνεμοι· ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅποι πάσας 10
ᾠρας αὐτός τε ἂν ἡδιστα καταφεύγοι καὶ τὰ ὄντα ἀσφαλέ-
στατα τιθοῖτο, αὕτη ἂν εἰκότως ἡδίστη τε καὶ καλλίστη
οἴκησις εἴη· γραφαὶ δὲ καὶ ποικιλίαι πλείονας εὐφροσύνας
25 ἀποστεροῦσιν ἢ παρέχουσι. ναοῖς γε μὴν καὶ βωμοῖς χώραν
ἔφη εἶναι πρεπωδεστάτην ἢτις ἐμφανεστάτη οὔσα ἀστιβε-
στάτη εἴη· ἡδὺ μὲν γὰρ ἰδόντας προσεύξασθαι, ἡδὺ δὲ ἀγνώως
ἔχοντας προσιέναι.

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος ἢ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ IX
30 φυσικόν, Οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον
πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενε-

3 γε] τε cod. unus et Victorius
Stob. Paris.

16 παραστάδας Stob.

22 ἂν εἴη B

11 σχεῖν B

14 συμφαίη

21 παρεμπίπτωσιν Stob.

29 εἴη om. Stob. Paris.

- στέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι· ὁρῶ γὰρ ἐν τοῖς
αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας
2 ἀλλήλων τόλμη. νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ
μελέτη πρὸς ἀνδρείαν αὔξεσθαι· δῆλον μὲν γὰρ ὅτι Σκύθαι
καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες 5
Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερόν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι
οὔτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὔτε Σκύθαις τόξοις
3 ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς
ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελείᾳ πολὺ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων 10
δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρῆ καὶ τοὺς εὐφυεστέρους καὶ τοὺς
ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται
γενέσθαι, ταῦτα καὶ μαθάνειν καὶ μελετᾶν.
- 4 Σοφίαν δὲ καὶ σωφροσύνην οὐ διώριζεν, ἀλλὰ τὸν τὰ
μὲν καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς καὶ τὸν† 15
τὰ αἰσχροῦ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι σοφόν τε καὶ σώφρονα ἔκρινε.
προσερωτώμενος δὲ εἰ τοὺς ἐπισταμένους μὲν ἂν δεῖ πράττειν,
ποιούντας δὲ τὰναντία σοφούς τε καὶ ἀκρατεῖς εἶναι νομίζοι,
Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀσόφους τε καὶ ἀκρατεῖς· πάντας
γὰρ οἶμαι προαιρουμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἂν οἴονται 20
συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράττειν· νομίζω οὖν τοὺς
μὴ ὀρθῶς πράττοντας οὔτε σοφούς οὔτε σώφρονας εἶναι.
- 5 ἔφη δὲ καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν
σοφίαν εἶναι. τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα ὅσα ἀρετῇ
πράττεται καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι· καὶ οὔτ' ἂν τοὺς ταῦτα 25
εἰδότας ἄλλο ἀντὶ τούτων οὐδὲν προελέσθαι οὔτε τοὺς μὴ
ἐπισταμένους δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐγχειρῶσιν,
ἀμαρτάνειν· οὕτω [καὶ] τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ τοὺς μὲν σοφούς

6 ὅτι καὶ C al. 7 θραξίν ἐν et σκύθαις ἐν codd. : ἐν bis om.
Stob. 8 ἂν om. Stob. 12 τὴν om. Stob. 13 γίγνεσθαι
Stob. Paris. 14 et 15 τὸν bis C al. : το (sic) . . . τὸ B : τῶ bis
Heindorf : alii alia : fort. post γινώσκοντα excidit τε καὶ θέλοντα vel
simile quid 16 ἔκρινεν B 18 ἐγκρατεῖς Ven. 19 ἀκρατεῖς]
ἀμαθεῖς B in marg. C al. § 5 damnat Hartman 26 μὴ ἐπιστα-
μένους Victorius : ἐπισταμένους οὐ codd. 28 καὶ del. Heindorf

πράττειν, τοὺς δὲ μὴ σοφοὺς οὐ δύνασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν
 ἐγχειρῶσιν, ἀμαρτάνειν. ἐπεὶ οὖν τά τε δίκαια καὶ τὰλλα
 καλά τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρετῇ πράττεται, δῆλον εἶναι ὅτι καὶ
 δικαιοσύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστὶ. μανίαν 6
 5 γε μὴν ἐναντίον μὲν ἔφη εἶναι σοφία, οὐ μέντοι γε τὴν
 ἀνεπισημοσύνην μανίαν ἐνόμιζε· τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν καὶ
 ἂ μὴ οἶδε δοξάζειν τε καὶ οἶεσθαι γινώσκειν ἐγγυτάτω
 μανίας ἐλογίζετο εἶναι. τοὺς μέντοι πολλοὺς ἔφη, ἂ μὲν οἱ
 πλείστοι ἀγνοοῦσι, τοὺς διημαρτηκότας τούτων οὐ φάσκειν
 10 μαίνεσθαι, τοὺς δὲ διημαρτηκότας ὧν οἱ πολλοὶ γινώσκουσι
 μαινομένους καλεῖν· ἐὰν τε γὰρ τις μέγας οὕτως οἴηται εἶναι 7
 ὥστε κύπτειν τὰς πύλας τοῦ τείχους διεξιῶν, ἐὰν τε οὕτως
 ἰσχυρὸς ὥστ' ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἵρεσθαι ἢ ἄλλῳ τῷ ἐπιθέσθαι
 τῶν πᾶσι δῆλων ὅτι ἀδύνατά ἐστι, τοῦτον μαίνεσθαι φάσκειν,
 15 τοὺς δὲ μικρὸν διαμαρτάνοντας οὐ δοκεῖν τοῖς πολλοῖς μαί-
 νεσθαι, ἀλλ', ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα καλοῦσιν,
 οὕτω καὶ τὴν μεγάλην παράνοϊαν μανίαν αὐτοὺς καλεῖν.

Φθόνον δὲ σκοπῶν, ὅ τι εἴη, λύπην μὲν τινα ἐξηύρισκεν 8
 αὐτὸν ὄντα, οὔτε μέντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις οὔτε τὴν
 20 ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνομένην, ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν
 τοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. θαυμα-
 ζόντων δὲ τινῶν εἴ τις φιλῶν τινα ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτοῦ
 λυποῖτο, ὑπεμίμησκεν ὅτι πολλοὶ οὕτω πρὸς τινὰς ἔχουσιν,
 ὥστε κακῶς μὲν πράττοντας μὴ δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ
 25 βοηθεῖν ἀτυχοῦσιν, εὐτυχοῦντων δὲ λυπεῖσθαι. τοῦτο μέντοι
 φρονίμῳ μὲν ἀνδρὶ οὐκ ἂν συμβῆναι, τοὺς ἡλιθίους δὲ ἀεὶ
 πάσχειν αὐτό.

Σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἴη, ποιοῦντας μὲν τι τοὺς πλείστους 9
 εὐρίσκειν ἔφη· καὶ γὰρ τοὺς πεττεύοντας καὶ τοὺς γελωτο-
 30 ποιοῦντας ποιεῖν τι· πάντας δὲ τούτους ἔφη σχολάζειν·

3 ἀρετῇ] σοφίᾳ Reiske 4 σοφίας B 6 ἐνόμιζεν B 7 ἂ μὴ
 Victorius: μὴ ἂ codd. οἶεσθαι Victorius: οἶεσθαι καὶ codd. 13 ἐπι-
 τίθεσθαι C al. 15-17 τοὺς . . . καλεῖν seclus. Gilbert 15 μικρῶν
 B 26 ἀεὶ om. Stob.: δεῖ C al. 28 μὲν τι] μέντοι B al.

ἐξεῖναι γὰρ αὐτοῖς ἰέναι πράξοντας τὰ βελτίω τούτων· ἀπὸ μέντοι τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χείρω ἰέναι οὐδένα σχολάζειν· εἰ δέ τις ἴοι, τοῦτον ἀσχολίας αὐτῷ οὔσης κακῶς ἔφη τοῦτο πράττειν.

- 10 Βασιλέας δὲ καὶ ἄρχοντας οὐ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας 5
 ἔφη εἶναι οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῶν τυχόντων αἰρεθέντας οὐδὲ τοὺς
 κλήρω λαχόντας οὐδὲ τοὺς βιασαμένους οὐδὲ τοὺς ἐξαπατή-
 11 σαντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπισταμένους ἄρχειν. ὁπότε γὰρ τις
 ὁμολογήσειε τοῦ μὲν ἄρχοντος εἶναι τὸ προστάττειν ὅ τι χρῆ
 ποιεῖν, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυνεν ἔν τε νηὶ 10
 τὸν μὲν ἐπιστάμενον ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον καὶ τοὺς
 ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νηὶ πάντας πειθομένους τῷ ἐπισταμένῳ,
 καὶ ἐν γεωργίᾳ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς, καὶ ἐν νόσῳ τοὺς
 νοσοῦντας, καὶ ἐν σωμασκίᾳ τοὺς σωμασκοῦντας, καὶ τοὺς
 ἄλλους πάντας οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεόμενον, ἂν 15
 μὲν αὐτοὶ ἠγῶνται ἐπίστασθαι ἐπιμελεῖσθαι—· εἰ δὲ μὴ,
 τοῖς ἐπισταμένοις οὐ μόνον παροῦσι πειθομένους, ἀλλὰ
 καὶ ἀπόντας μεταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειθόμενοι τὰ
 δέοντα πράττωσιν· ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς γυναῖκας ἐπε-
 δείκνυνεν ἀρχούσας τῶν ἀνδρῶν διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι ὅπως 20
 12 χρῆ ταλασιουργεῖν, τοὺς δὲ μὴ εἰδέναι. εἰ δέ τις πρὸς
 ταῦτα λέγοι ὅτι τῷ τυράννῳ ἔξεστι μὴ πείθεσθαι τοῖς ὀρθῶς
 λέγουσι, Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, ἔξείη μὴ πείθεσθαι, ἐπικειμένης
 γε ζημίας, ἐάν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείθηται; ἐν ᾧ γὰρ ἂν
 τις πράγματι μὴ πείθηται τῷ εὖ λέγοντι, ἀμαρτήσεται δήπου, 25
 13 ἀμαρτάνων δὲ ζημιωθήσεται. εἰ δὲ φαίη τις τῷ τυράννῳ
 ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι τὸν εὖ φρονούντα, Τὸν δὲ ἀποκτείν-
 οντα, ἔφη, τοὺς κρατίστους τῶν συμμάχων οἶει ἀζήμιου
 γίνεσθαι ἢ ὡς ἔτυχε ζημιοῦσθαι; πόττερα γὰρ ἂν μᾶλλον
 οἶει σῶζεσθαι τὸν τοῦτο ποιῶντα ἢ οὔτω καὶ τάχιστ' ἂν 30
 ἀπολέσθαι;

6 εἶναι om. Stob. 9 ὁμολογήσειεν B 12 τῷ om. B 24 γε]
 τε B C al. : δὲ Stob. 27 ἀποκτείναντα cod. unus et Stob. 29 πό-
 τερα Stob. : πόττε codd. 30 τοῦτο B et Stob. : ταῦτα C al.

Ἐρομένου δέ τινος αὐτὸν τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον 14
 ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο· Εὐπραξία. ἔρομένου
 δὲ πάλιν εἰ καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι,
 Πᾶν μὲν οὖν τούναντίον ἔγωγ', ἔφη, τύχην καὶ πρᾶξιν
 5 ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν
 δεόντων εὐτυχίαν οἶμαι εἶναι, τὸ δὲ μαθόντα τε καὶ μελετή-
 σαντά τι εὖ ποιεῖν εὐπραξίαν νομίζω, καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτη-
 δεύοντες δοκοῦσί μοι εὖ πράττειν. καὶ ἀρίστους δὲ καὶ 15
 θεοφιλεστάτους ἔφη εἶναι ἐν μὲν γεωργίᾳ τοὺς τὰ γεωργικὰ
 10 εὖ πράττοντας, ἐν δ' ἰατρείᾳ τοὺς τὰ ἰατρικά, ἐν δὲ πολιτεία
 τοὺς τὰ πολιτικά· τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα οὔτε χρήσιμον
 οὐδὲν ἔφη εἶναι οὔτε θεοφιλή.

Ἄλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἔχόντων καὶ X
 ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς διαλέγοιτό τινι, καὶ τούτοις
 15 ὠφέλιμος ἦν. εἰσελθὼν μὲν γὰρ ποτε πρὸς Παρράσιον τὸν
 ζωγράφον καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ἄρα, ἔφη, ὦ Παρράσιε,
 γραφικὴ ἐστὶν εἰκασία τῶν ὄρωμένων; τὰ γοῦν κοῖλα καὶ
 τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ καὶ τὰ σκληρὰ
 καὶ τὰ μαλακὰ καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεία καὶ τὰ νέα
 20 καὶ τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες
 ἐκμιμεῖσθε. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Καὶ μὴν τά γε καλὰ 2
 εἶδη ἀφομοιοῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥάδιον ἐνὶ ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν
 ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστου
 κάλλιστα οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι.
 25 Ποιοῦμεν γάρ, ἔφη, οὕτως. Τί γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατον 3
 καὶ ἥδιστον καὶ φιλικώτατον καὶ ποθεινότατον καὶ ἐρασμιώ-
 τατον ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἠθος; ἢ οὐδὲ μιμητόν ἐστι
 τοῦτο; Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, μιμητόν εἴη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε
 συμμετρίαν μήτε χρῶμα μήτε ὦν σὺ εἶπας ἄρτι μηδὲν ἔχει

2 Εὐπραξία Stob. Esc.

πάνυ B et Stob. Paris.

μελετήσαντα εὖ C et Stob.

18 φωτεινὰ] φανὰ Porson

λίιστα] κάλλη B

27 ἠθος om. B: εἶδος Stob.

3 νομίζοι] νομίζει C₂ Stob.

5 ἡγοῦμαι εἶναι Stob.

17 ἡ γραφικὴ Stob.

20 σώματα susp. Iacob

ἔστι om. Stob.

4 πᾶν]

6 μαθόντα τι καὶ

ἡ εἰκασία C al.

24 κάλ-

πιθανώτατόν τε C al.

29 χρώματα B

- 4 μηδὲ ὅλως ὀρατόν ἐστιν; Ἄρ' οὖν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἀνθρώπῳ τό τε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρὸς τινας; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τοῦτό γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὄμμασι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἐπὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκοῦσιν ἔχειν τὰ 5 πρόσωπα οἳ τε φροντίζοντες καὶ οἱ μή; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς φαιδροί, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίνονται. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατὸν 5 ἀπεικάζεις; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον 10 καὶ τὸ σωφρονικόν τε καὶ φρόνιμον καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ διὰ τῶν σχημάτων καὶ ἐστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα, ἔφη. Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὀράν τοὺς ἀνθρώ- 15 πους δι' ὧν τὰ καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἦθη φαίνεται ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρά τε καὶ πονηρὰ καὶ μισητά; Πολὺ νῆ Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες.
- 6 Πρὸς δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθὼν ποτε καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ Κλείτων, καλοὶ οὖς 20 ποιεῖς ὁρομέας τε καὶ παλαιστὰς καὶ πύκτας καὶ παγκρατιαστάς, ὀρώ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὄψεως τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τοῦτο 7 ἐνεργάζῃ τοῖς ἀνδριᾶσιν; ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο, Ἄρ', ἔφη, τοῖς τῶν ζώντων εἶδεσιν 25 ἀπεικάζων τὸ ἔργον ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας; Καὶ μάλα, ἔφη. Οὐκοῦν τά τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα καὶ τὰνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι καὶ τὰ συμπιεζόμενα καὶ τὰ διελκόμενα καὶ τὰ ἐντεινόμενα καὶ τὰ ἀνιέμενα ἀπεικάζων ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ 30 8 πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δὲ

2 τό τε Stob. : πώποτε codd.
6 οἳ τε . . . μή del. Hartman
20 ἀλλοίους] καλοὶ οὖς Dind.

3 τοῦτό γε V : τό γε cet. et Stob.
16 ἦθη] εἶδη B 19 Κλέωνα Coraes
23 τοὺς ἀνθρώπους om. Stob.

καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων ἀπομιμῆσθαι οὐ
 ποιεῖ τινα τέρψιν τοῖς θεωμένοις; Εἰκὸς γοῦν, ἔφη. Οὐκοῦν
 καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικὰ τὰ ὄμματα ἀπεικαστέον,
 τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων ἢ ὄψις μιμητέα; Σφόδρα
 5 γ', ἔφη. Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς
 ἔργα τῷ εἶδει προσεικάζειν.

Πρὸς δὲ Πιστίαν τὸν θωρακοποιὸν εἰσελθὼν, ἐπιδείξαντος 9
 αὐτοῦ τῷ Σωκράτει θώρακας εὖ εἰργασμένους, Νῆ τὴν
 Ἥραν, ἔφη, καλόν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὖρημα τὸ τὰ μὲν
 10 δεόμενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου σκεπάζειν τὸν θώρακα, ταῖς
 δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆσθαι. ἀτάρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ 10
 Πιστία, διὰ τί οὐτ' ἰσχυροτέρους οὔτε πολυτελεστέρους τῶν
 ἄλλων ποιῶν τοὺς θώρακας πλείονος πωλεῖς; Ὅτι, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, εὐρυθμοτέρους ποιῶ. Τὸν δὲ ῥυθμόν, ἔφη,
 15 πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἀποδεικνύων πλείονος τιμᾶ; οὐ γὰρ
 δὴ ἴσους γε πάντας οὐδὲ ὁμοίους οἶμαί σε ποιεῖν, εἴ γε
 ἀρμόττοντας ποιεῖς. Ἄλλὰ νῆ Δί', ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν γὰρ
 ὄφελός ἐστι θώρακος ἄνευ τούτου. Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά 11
 γε ἀνθρώπων τὰ μὲν εὐρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἄρρυθμα; Πάνυ
 20 μὲν οὔν, ἔφη. Πῶς οὔν, ἔφη, τῷ ἀρρύθμῳ σώματι ἀρμότ-
 τοντα τὸν θώρακα εὐρυθμον ποιεῖς; Ὡσπερ καὶ ἀρμόττοντα,
 ἔφη· ὁ ἀρμόττων γὰρ ἐστιν εὐρυθμος. Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ 12
 Σωκράτης, τὸ εὐρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς
 τὸν χρώμενον, ὥσπερ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἂν ἀρμόττη,
 25 τούτῳ εὐρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τᾶλλα ὡσαύτως
 ἔοικεν ἔχειν τῷ σῶ λόγῳ. Ἴσως δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν 13
 ἀγαθὸν τῷ ἀρμόττειν πρόσεστι. Δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 εἴ τι ἔχεις. Ἦττον, ἔφη, τῷ βάρει πιέζουσιν οἱ ἀρμότ-
 30 τόντες τῶν ἀναρμόστων τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἔχοντες. οἱ
 μὲν γὰρ ἀνάρμοστοι ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι ἢ καὶ

1 πάθη] ἦθη Stob.

τῆς ψυχῆς εἶδει Hartman

πλείστου B

ἂν codd. : corr. Ernesti

4 ἢ Stob. : om. codd.

9 τῷ] τὸ V (B?)

15 ἐπιδεικνύων codd. : corr. Schneider

28 εἴ τι] ὅ τι B

5 τὰ ἔργα τῷ

13 πλείονος]

24 ᾧ

- ἄλλο τι τοῦ σώματος σφόδρα πιέζοντες δύσφοροι καὶ χαλεποὶ γίνονται· οἱ δὲ ἀρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δ' ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ στήθους, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ νώτου, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ὀλίγου δεῖν οὐ φορήματι, ἀλλὰ προσθήματι εἰκόασιν. 5
- 14 Εἶρηκας, ἔφη, αὐτὸ δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ ἐμὰ ἔργα πλείστου ἀξία νομίζω εἶναι. ἐνιοὶ μέντοι τοὺς ποικίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσους θώρακας μᾶλλον ὠνοῦνται. Ἄλλα μήν, ἔφη, εἴ γε διὰ ταῦτα μὴ ἀρμόττοντας ὠνοῦνται, κακὸν ἔμοιγε
- 15 δοκοῦσι ποικίλον τε καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι. ἀτάρ, ἔφη, 10 τοῦ σώματος μὴ μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ δὲ ὀρθουμένου, πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἀρμόττοιεν; Οὐδαμῶς, ἔφη. Λέγεις, ἔφη, ἀρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μὴ λυποῦντας ἐν τῇ χρείᾳ. Αὐτός, ἔφη, τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, καὶ πάνυ ὀρθῶς ἀποδέχη. 15
- XI** Γυναικὸς δὲ ποτε οὔσης ἐν τῇ πόλει καλῆς, ἣ ὄνομα ἦν Θεοδότῃ, καὶ οἷας συνεῖναι τῷ πείθοντι, μνησθέντος αὐτῆς τῶν παρόντων τινὸς καὶ εἰπόντος ὅτι κρεῖττον εἶη λόγου τὸ κάλλος τῆς γυναικός, καὶ ζωγράφους φήσαντος εἰσιέναι πρὸς αὐτὴν ἀπεικασομένους, οἷς ἐκείνην ἐπιδεικνύειν ἑαυτῆς 20 ὅσα καλῶς ἔχοι, Ἰτέον ἂν εἶη θεασομένους, ἔφη ὁ Σωκράτης· οὐ γὰρ δὴ ἀκούσασί γε τὸ λόγου κρεῖττον ἔστι καταμαθεῖν. καὶ ὁ διηγησάμενος, Οὐκ ἂν φθάνοιτ', ἔφη, ἀκολουθοῦντες.
- 2 οὕτω μὲν δὴ πορευθέντες πρὸς τὴν Θεοδότῃν καὶ καταλαβόντες ζωγράφῳ τινὶ παρεστηκυῖαν ἐθεάσαντο. παυσαμένου 25 δὲ τοῦ ζωγράφου, ὦ ἄνδρες, ἔφη ὁ Σωκράτης, πότερον ἡμᾶς δεῖ μᾶλλον Θεοδότῃ χάριν ἔχειν, ὅτι ἡμῖν τὸ κάλλος ἑαυτῆς ἐπέδειξεν, ἢ ταύτην ἡμῖν, ὅτι ἐθεασάμεθα; ἄρ' εἰ μὲν ταύτῃ ὠφελιμωτέρα ἐστὶν ἢ ἐπίδειξις, ταύτην ἡμῖν
- 3 χάριν ἐκτέον, εἰ δὲ ἡμῖν ἢ θεά, ἡμᾶς ταύτῃ; εἰπόντος δὲ 30 τινος ὅτι δίκαια λέγοι, Οὐκοῦν, ἔφη, αὕτη μὲν ἤδη τε παρ'

6 ἔγωγε] ἐγὼ B 10 δοκοῦσιν B 16 ἦν om. B 19 εἶναι B
21 καλῶς ἔχοι] καλλιστεῦοι Naber 31 τὸν παρ' codd. nonnulli

ἡμῶν ἔπαινον κερδαίνει καί, ἐπειδὴν εἰς πλείους διαγγείλω-
 μεν, πλείω ὠφελήσεται· ἡμεῖς δὲ ἤδη τε ὧν ἐθεασάμεθα
 ἐπιθυμοῦμεν ἄψασθαι καὶ ἄπιμεν ὑποκνιζόμενοι καὶ ἀπελ-
 θόντες ποθήσομεν. ἐκ δὲ τούτων εἰκὸς ἡμᾶς μὲν θεραπεύειν,
 5 ταύτην δὲ θεραπεύεσθαι. καὶ ἡ Θεοδότῃ, Νῆ Δί', ἔφη,
 εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἐμὲ ἂν δέοι ὑμῖν τῆς θεᾶς χάριν
 ἔχειν. ἐκ δὲ τούτου ὁ Σωκράτης ὁρῶν αὐτὴν τε πολυτελῶς 4
 κεκοσμημένην καὶ μητέρα παροῦσαν αὐτῇ ἐν ἐσθῆτί τε καὶ
 θεραπείᾳ οὐ τῇ τυχούσῃ, καὶ θεραπαίνας πολλὰς καὶ εὐειδεῖς
 10 καὶ οὐδὲ ταύτας ἡμελημένως ἐχούσας, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν
 οἰκίαν ἀφθόνως κατεσκευασμένην, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Θεο-
 δότη, ἔστι σοι ἀγρός; Οὐκ ἔμοιγ', ἔφη. Ἄλλ' ἄρα οἰκία
 προσόδους ἔχουσα; Οὐδὲ οἰκία, ἔφη. Ἄλλὰ μὴ χειροτέχναι
 τινές; Οὐδὲ χειροτέχναι, ἔφη. Πόθεν οὖν, ἔφη, τὰ ἐπιτή-
 15 δεια ἔχεις; Ἐάν τις, ἔφη, φίλος μοι γενόμενος εὖ ποιεῖν
 ἐθέλῃ, οὗτός μοι βίος ἐστί. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, ὦ Θεοδότῃ, 5
 καλόν γε τὸ κτῆμα καὶ πολλῶ κρείττον (ἢ) οἰῶν τε καὶ
 αἰγῶν καὶ βοῶν φίλων ἀγέλην κεκτήσθαι. ἀτάρ, ἔφη,
 πότερον τῇ τύχῃ ἐπιτρέπεις, ἐάν τις σοι φίλος ὥσπερ μυῖα
 20 πρόσπτηται, ἢ καὶ αὐτὴ τι μηχανᾶ; Πῶς δ' ἂν, ἔφη, ἐγὼ 6
 τούτου μηχανὴν εὐροιμι; Πολὺ νῆ Δί', ἔφη, προσηκόντως
 μάλλον ἢ αἱ φάλαγγες· οἴσθα γὰρ ὡς ἐκεῖναι θηρῶσι τὰ
 πρὸς τὸν βίον· ἀράχνια γὰρ δῆπου λεπτὰ ὑψηνάμεναι, ὅ
 τι ἂν ἐνταῦθα ἐμπέσῃ, τούτῳ τροφῇ χρώνται. Καὶ ἐμοὶ 7
 25 οὖν, ἔφη, συμβουλεύεις ὑφήνασθαί τι θήρατρον; Οὐ γὰρ
 δὴ οὕτω γε ἀτέχνως οἶεσθαι χρὴ τὸ πλείστου ἄξιον ἄγρευμα,
 φίλους, θηράσειν. οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ τὸ μικροῦ ἄξιον, τοὺς
 λαγῶς, θηρῶντες πολλὰ τεχνάζουσιν; ὅτι μὲν γὰρ τῆς 8
 νυκτὸς νέμονται, κύνας νυκτερευτικὰς πορισάμενοι, ταύταις
 30 αὐτοὺς θηρῶσιν· ὅτι δὲ μεθ' ἡμέραν ἀποδιδράσκουσιν, ἄλλας

1 κερδανεῖ B

Hindenburg

Stephanus

XEN. MEM.

2 ὠφελήσεται] λήψεται B

τε B: om. cet.

19 ἐάν] εἴ Naber

13 μῆ] μῆν B

26 ἀτέχνῶς (sic) B

8 τὴν μητέρα

17 ἢ add.

κτῶνται κύνας, αίτινες, ἢ ἂν ἐκ τῆς νομῆς εἰς τὴν εὐνὴν ἀπέλθωσι, τῇ ὀσμῇ αἰσθανόμεναι εὐρίσκουσιν αὐτούς· ὅτι δὲ ποδώκεις εἰσὶν ὥστε καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τρέχοντες ἀποφεύγειν, ἄλλας αὖ κύνας ταχείας παρασκευάζονται, ἵνα κατὰ πόδας ἀλίσκωνται· ὅτι δὲ καὶ ταύτας αὐτῶν τινες 5 ἀποφεύγουσι, δίκτυα ἰστᾶσιν εἰς τὰς ἀτραπούς, ἢ φεύγουσιν, 9 ἵν' εἰς ταῦτα ἐμπίπτουτες συμποδίζωνται. Τίνι οὖν, ἔφη, τοιούτῳ φίλους ἂν ἐγὼ θηρώην; Ἐὰν νῆ Δί', ἔφη, ἀντὶ κυνὸς κτήση, ὅστις σοι ἰχνεύων μὲν τοὺς φιλοκάλους καὶ πλουσίους εὐρήσει, εὐρῶν δὲ μηχανήσεται ὅπως ἐμβάλη 10 αὐτοὺς εἰς τὰ σὰ δίκτυα. Καὶ ποῖα, ἔφη, ἐγὼ δίκτυα ἔχω; Ἐν μὲν δήπου, ἔφη, καὶ μάλα εὖ περιπλεκόμενον, τὸ σῶμα· ἐν δὲ τούτῳ ψυχὴν, ἢ καταμανθάνεις καὶ ὡς ἂν ἐμβλέπουσα χαρίζοιο καὶ ὅ τι ἂν λέγουσα εὐφραίνοις, καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν ἐπιμελόμενον ἀσμένως ὑποδέχεσθαι, τὸν δὲ τρυφῶντα 15 ἀποκλείειν, καὶ ἀρρωστήσαντός γε φίλου φροντιστικῶς ἐπισκέψασθαι καὶ καλόν τι πράξαντος σφόδρα συνησθῆναι καὶ τῷ σφόδρα σοῦ φροντίζοντι ὅλη τῇ ψυχῇ κεχαρίσθαι· φιλεῖν γε μὴν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπίστασαι οὐ μόνον μαλακῶς, ἀλλὰ καὶ εὐνοϊκῶς· καὶ ὅτι ἀρεστοί σοί εἰσιν οἱ φίλοι, οἶδ' 20 ὅτι οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ ἀναπείθεις. Μὰ τὸν Δί', ἔφη ἡ 11 Θεοδότῃ, ἐγὼ τούτων οὐδὲν μηχανῶμαι. Καὶ μήν, ἔφη, πολὺ διαφέρει τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ ὀρθῶς ἀνθρώπῳ προσφέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ βία μὲν οὐτ' ἂν ἔλοις οὔτε κατάσχοις φίλον, εὐεργεσία δὲ καὶ ἡδονῇ τὸ θηρίον τοῦτο ἀλώ- 25 12 σιμόν τε καὶ παραμόνιμόν ἐστιν. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Δεῖ τοίνυν, ἔφη, πρῶτον μὲν τοὺς φροντίζοντάς σου τοιαῦτα ἀξιοῦν, οἷα ποιούσιν αὐτοῖς μικρότατα μελήσει, ἔπειτα δὲ αὐτὴν ἀμείβεσθαι χαριζομένην τὸν αὐτὸν τρόπον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα φίλοι γίνωντο καὶ πλείστον χρόνον φιλοῖεν 30

4 ἀποδιδράσκειν B

μὴν εὖ] μὲν δὴ B

Θεοδότῃ] ᾧ σῶκρατες B

χαριζομένην add. οὐ H. Sauppe

15 δὲ τρυφῶντα] δ' ἐντρυφῶντα Cobet

20 ἄριστοί codd. : corr. Schneider

28 μικρότατα B : μικρότατα cet.

19 γε

21 ἢ

29 ante

καὶ μέγιστα εὐεργετοῖεν. χαρίζοιο δ' ἂν μάλιστα, εἰ δεο- 13
 μένοις δωροῖο τὰ παρὰ σεαυτῆς· ὀρᾶς γὰρ ὅτι καὶ τῶν βρω-
 μάτων τὰ ἥδιστα, ἔαν μὲν τις προσφέρῃ πρὶν ἐπιθυμεῖν,
 ἀηδῆ φαίνεται, κεκορεσμένοις δὲ καὶ βδελυγμίαν παρέχει,
 5 ἔαν δέ τις προσφέρῃ λιμὸν ἐμποιήσας, κἂν φανλότερα ἦ,
 πάνυ ἡδέα φαίνεται. Πῶς οὖν ἄν, ἔφη, ἐγὼ λιμὸν ἐμποιεῖν 14
 τῶν παρ' ἐμοὶ δυναίμην; Εἰ νῆ Δί', ἔφη, πρῶτον μὲν τοῖς
 κεκορεσμένοις μήτε προσφέροισ μήτε ὑπομιμνήσκοις, ἕως
 ἂν τῆς πλησμονῆς παυσάμενοι πάλιν δέωνται, ἔπειτα τοὺς
 10 δεομένους ὑπομιμνήσκοις ὡς κοσμιωτάτη τε ὁμιλία καὶ τῶ
 <μῆ> φαίνεσθαι βουλομένη χαρίζεσθαι καὶ διαφεύγουσα, ἕως
 ἂν ὡς μάλιστα δεηθῶσι· τηνικαῦτα γὰρ πολὺ διαφέρει τὰ
 αὐτὰ δῶρα ἢ πρὶν ἐπιθυμῆσαι διδόναι. καὶ ἡ Θεοδότῃ, Τί 15
 οὖν οὐ σύ μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγένου συνηρατῆς τῶν
 15 φίλων; Ἐάν γε νῆ Δί', ἔφη, πείθῃς με σύ. Πῶς οὖν ἄν,
 ἔφη, πείσαιμί σε; Ζητήσεις, ἔφη, τοῦτο αὐτῆ καὶ μηχανήσει,
 ἔάν τί μου δέῃ. Εἴσιθι τοίνυν, ἔφη, θαμινά. καὶ ὁ Σω- 16
 κράτης ἐπισκώπτων τὴν αὐτοῦ ἀπραγμοσύνην, Ἄλλ', ὦ
 Θεοδότῃ, ἔφη, οὐ πάνυ μοι ράδιόν ἐστι σχολάσαι· καὶ γὰρ
 20 ἴδια πράγματα πολλὰ καὶ δημόσια παρέχει μοι ἀσχολίαν·
 εἰσὶ δὲ καὶ φίλαι μοι, αἱ οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀφ'
 αὐτῶν ἐάσουσί με ἀπιέναι, φίλτρα τε μαυθάνουσαι παρ'
 ἐμοῦ καὶ ἐπωδάς. Ἐπίστασαι γάρ, ἔφη, καὶ ταῦτα, 17
 ὦ Σώκρατες; Ἄλλὰ διὰ τί οἶει, ἔφη, Ἀπολλόδωρόν τε
 25 τόνδε καὶ Ἀντισθένη οὐδέποτε μου ἀπολείπεσθαι; διὰ
 τί δὲ καὶ Κέβητα καὶ Σιμίαν Θήβηθεν παραγίγνεσθαι;
 εὖ ἴσθι ὅτι ταῦτα οὐκ ἄνευ πολλῶν φίλτρων τε καὶ
 ἐπωδῶν καὶ ἰύγγων ἐστί. Χρήσον τοίνυν μοι, ἔφη, τὴν 18
 ἰύγγα, ἵνα ἐπὶ σοὶ πρῶτον ἔλκω αὐτήν. Ἄλλὰ μὰ Δί',
 30 ἔφη, οὐκ αὐτὸς ἔλκεσθαι πρὸς σὲ βούλομαι, ἀλλὰ σὲ
 πρὸς ἐμὲ πορεύεσθαι. Ἄλλὰ πορεύσομαι, ἔφη· μόνον

3 προσφέρηται C al.
 Cobet

15 ἂν οὖν C al.

7 τῶ τῶν codd. duo
 18 αὐτοῦ B

11 μῆ add.

ὑποδέχου. Ἄλλ' ὑποδέξομαί σε, ἔφη, ἂν μή τις φιλωτέρα σου ἔνδον ἦ.

- XII Ἐπιγένην δὲ τῶν συνόντων τινὰ νέον τε ὄντα καὶ τὸ σῶμα κακῶς ἔχοντα ἰδὼν, Ὡς ἰδιωτικῶς, ἔφη, τὸ σῶμα ἔχεις, ὦ Ἐπίγευες. καὶ ὅς, Ἰδιώτης γάρ, ἔφη, εἰμί, ὦ 5 Σώκρατες. Οὐδέν γε μᾶλλον, ἔφη, τῶν ἐν Ὀλυμπία μελλόντων ἀγωνίζεσθαι ἢ δοκεῖ σοι μικρὸς εἶναι ὁ περὶ τῆς ψυχῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγών, ὃν Ἀθηναῖοι θήσουσιν, 2 ὅταν τύχωσι; καὶ μὴν οὐκ ὀλίγοι μὲν διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν ἀποθνήσκουσί τε ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις καὶ 10 αἰσχυρῶς σφύζονται· πολλοὶ δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο ζῶντές τε ἀλίσκονται καὶ ἀλόντες ἦτοι δουλεύουσι τὸν λοιπὸν βίον, εἰς οὗτω τύχωσι, τὴν χαλεπωτάτην δουλείαν ἢ εἰς τὰς ἀνάγκας τὰς ἀλγεινοτάτας ἐμπεσόντες καὶ ἐκτείσαντες ἐνίοτε πλείω τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς τὸν λοιπὸν βίον ἐνδεεῖς τῶν ἀναγ- 15 καίων ὄντες καὶ κακοπαθοῦντες διαζῶσι· πολλοὶ δὲ δόξαν αἰσχυρὰν κτῶνται διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀδυναμίαν δοκοῦντες 3 ἀποδειλιᾶν. ἢ καταφρονεῖς τῶν ἐπιτιμιῶν τῆς καχεξίας τούτων, καὶ ῥαδίως ἂν οἶει φέρειν τὰ τοιαῦτα; καὶ μὴν οἶμαί γε πολλῷ ῥάω καὶ ἡδίω τούτων εἶναι ἢ δεῖ ὑπομένειν 20 τὸν ἐπιμελόμενον τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας. ἢ ὑγιεινότερόν τε καὶ εἰς τὰλλα χρησιμώτερον νομίζεις εἶναι τὴν καχεξίαν τῆς εὐεξίας, ἢ τῶν διὰ τὴν εὐεξίαν γιγνομένων καταφρονεῖς; 4 καὶ μὴν πάντα γε τὰναντία συμβαίνει τοῖς εὖ τὰ σώματα ἔχουσιν ἢ τοῖς κακῶς. καὶ γὰρ ὑγιαίνουσιν οἱ τὰ σώματα 25 εὖ ἔχοντες καὶ ἰσχύουσι· καὶ πολλοὶ μὲν διὰ τοῦτο ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων σφύζονται τε εὐσχημόνως καὶ τὰ δεινὰ πάντα διαφεύγουσι, πολλοὶ δὲ φίλοις τε βοηθοῦσι καὶ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦσι καὶ διὰ ταῦτα χάριτός τε ἀξιοῦνται καὶ δόξαν μεγάλην κτῶνται καὶ τιμῶν καλλίστων τυγχάνουσι 30 καὶ διὰ ταῦτα τὸν τε λοιπὸν βίον ἡδιον καὶ κάλλιον δια-

ἰ ὑποδεξομαι codd.: corr. Stephanus φιλαιτέρα Krüger, coll. Hell. VII. iii. 8, Anab. I. ix. 29: φιλτέρα Dind. 5 γὰρ B: μὲν C ἔφη om. B 11 τε om. C al. 31 διὰ ταῦτα om. Bessario

ζῶσι καὶ τοῖς ἑαυτῶν παισὶ καλλίους ἀφορμὰς εἰς τὸν βίον
καταλείπουσιν. οὗτοι χρή, ὅτι οὐκ ἀσκεῖ δημοσία ἢ πόλις 5
τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο καὶ ἰδία ἀμελεῖν, ἀλλὰ
μηδὲν ἤττον ἐπιμελεῖσθαι. εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι οὐδὲ ἐν ἄλλῳ
5 οὐδενὶ ἀγῶνι οὐδὲ ἐν πράξει οὐδεμιᾶ μείον ἔξεις διὰ τὸ
βέλτιον τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι· πρὸς πάντα γὰρ ὅσα
πράττουσιν ἄνθρωποι χρήσιμον τὸ σῶμά ἐστιν· ἐν πάσαις
δὲ ταῖς τοῦ σώματος χρεῖαις πολὺ διαφέρει ὡς βέλτιστα τὸ
σῶμα ἔχειν· ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ δοκεῖ ἐλαχίστη σώματος χρεία 6
10 εἶναι, ἐν τῷ διανοεῖσθαι, τίς οὐκ οἶδεν ὅτι καὶ ἐν τούτῳ
πολλοὶ μεγάλα σφάλλονται διὰ τὸ μὴ ὑγιαίνειν τὸ σῶμα;
καὶ λήθη δὲ καὶ ἀθυμία καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλάκις
πολλοῖς διὰ τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν εἰς τὴν διάνοιαν
ἐμπίπτουσιν οὕτως ὥστε καὶ τὰς ἐπιστήμας ἐκβάλλειν.
15 τοῖς δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλεια καὶ οὐδεὶς 7
κίνδυνος διὰ γε τὴν τοῦ σώματος καχεξίαν τοιοῦτόν τι
παθεῖν, εἰκὸς δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ ἐναντία τῶν διὰ τὴν
καχεξίαν γιγνομένων [καὶ] τὴν εὐεξίαν χρήσιμον εἶναι·
καίτοι τῶν γε τοῖς εἰρημένοις ἐναντίων ἕνεκα τί οὐκ ἂν τις
20 νοῦν ἔχων ὑπομείνειεν; αἰσχροὺν δὲ καὶ τὸ διὰ τὴν ἀμέλειαν 8
γηρᾶναι, πρὶν ἰδεῖν ἑαυτὸν ποῖος ἂν κάλλιστος καὶ κράτιστος
τῷ σώματι γένοιτο· ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἰδεῖν ἀμελοῦντα· οὐ
γὰρ ἐθέλει αὐτόματα γίνεσθαι.

Ὁργιζομένου δὲ ποτέ τινος, ὅτι προσειπὼν τινα χαίρειν XIII
25 οὐκ ἀντιπροσερρήθη, Γελοῖον, ἔφη, τό, εἰ μὲν τὸ σῶμα
κάκιον ἔχουσι ἀπήνησάς τῳ, μὴ ἂν ὀργίζεσθαι, ὅτι δὲ
τὴν ψυχὴν ἀγροικοτέρως διακειμένῳ περιέτυχες, τοῦτό σε
λυπεῖ.

Ἄλλου δὲ λέγοντος ὅτι ἀηδῶς ἐσθίοι, Ἄκουμενός, ἔφη, 2
30 τούτου φάρμακον ἀγαθὸν διδάσκει. ἐρομένου δέ, Ποῖον;

9 δοκεῖ Victorius : δοκεῖς codd. ἐλαχίστη... χρεία id. : ἐλαχίστην
... χρείαν codd. 18 καὶ del. Schneider 21 γηρᾶναι Dind. :
γηρᾶ(ά)σαι codd. ποῖος] οἶος Hartman ἂν] ὦν Iacob 25 τό
om. C al. 28 λυπεῖν Victorius 29 ἐσθίοι B C al.

Παύσασθαι ἐσθίοντα, ἔφη· καὶ ἡδιόν τε καὶ εὐτελέστερον καὶ ὑγιεινότερον διάξειν παυσάμενον.

- 3 Ἄλλου δ' αὖ λέγοντος ὅτι θερμόν εἴη παρ' ἑαυτῷ τὸ ὕδωρ ὃ πίνουσι, Ὅταν ἄρ', ἔφη, βούλη θερμῷ λούσασθαι, ἔτοιμον ἔσται σοι. Ἄλλὰ ψυχρόν, ἔφη, ἐστὶν ὥστε λού- 5 σασθαι. Ἄρ' οὖν, ἔφη, καὶ οἱ οἰκέται σου ἄχθονται πίνοντές τε αὐτὸ καὶ λούμενοι αὐτῷ; Μὰ τὸν Δί', ἔφη· ἀλλὰ καὶ πολλάκις τεθαύμακα ὡς ἡδέως αὐτῷ πρὸς ἀμφοτέρα ταῦτα χρῶνται. Πότερον δέ, ἔφη, τὸ παρὰ σοὶ ὕδωρ θερμότερον πιεῖν ἐστὶν ἢ τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ; Τὸ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἔφη. Πότερον δὲ 10 λούσασθαι ψυχρότερον τὸ παρὰ σοὶ ἢ τὸ ἐν Ἀμφιαράου; Τὸ ἐν Ἀμφιαράου, ἔφη. Ἐνθυμοῦ οὖν, ἔφη, ὅτι κινδυνεύεις δυσαρεστότερος εἶναι τῶν τε οἰκετῶν καὶ τῶν ἀρρωστούντων.
- 4 Κολάσαντος δὲ τινος ἰσχυρῶς ἀκόλουθον, ἤρετο τί χαλεπαῖνοι τῷ θεράποντι, Ὅτι, ἔφη, ὀψοφαγίστατός τε ὢν 15 βλακώτατός ἐστι καὶ φιλαργυρώτατος ὢν ἀργότατος. Ἦδη ποτὲ οὖν ἐπεσκέψω, πότερος πλειόνων πληγῶν δεῖται, σὺ ἢ ὁ θεράπων;
- 5 Φοβουμένου δὲ τινος τὴν εἰς Ὀλυμπίαν ὁδόν, Τί, ἔφη, φοβῆ τὴν πορείαν; οὐ καὶ οἴκοι σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν 20 περιπατεῖς; καὶ ἐκεῖσε πορευόμενος περιπατήσας ἀριστήσεις, περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσῃ. οὐκ οἶσθα ὅτι, εἰ ἐκτείναις τοὺς περιπάτους, οὓς ἐν πέντε ἢ ἕξ ἡμέραις περιπατεῖς, ῥαδίως ἂν Ἀθήνηθεν εἰς Ὀλυμπίαν ἀφίκοιο; χαριέστερον δὲ καὶ προεξορμᾶν ἡμέρα μιᾷ μᾶλλον ἢ ὑστερί- 25 ζειν. τὸ μὲν γὰρ ἀναγκάζεσθαι περαιτέρω τοῦ μετρίου μηκύνειν τὰς ὁδοὺς χαλεπόν, τὸ δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ πλείους πορευθῆναι πολλὴν ῥαστώνην παρέχει. κρεῖττον οὖν ἐν τῇ ὁρμῇ σπεύδειν ἢ ἐν τῇ ὁδῷ.

1 ἐσθίοντα, ἔφη] ἔφη ἐσθίειν B 2 ὑγιεινότερον, φησὶ, D al.
 5 ἔσται ὥστε λούσασθαι B : ὥστε λούσασθαι ἐστὶν C al. ἐλλούσασθαι
 Naber 7 λούμενοι BC al. 13 ἀρρωστούντων] νοσοῦντων B
 16 βλακώτατος cod. unus : βλακώτατος cet. : βλακίστατος Athen. 7.
 277 d 23 οὓς] τοὺς omissio περιπατεῖς (l. 24) B

* Ἄλλου δὲ λέγοντος ὡς παρετάθη μακρὰν ὁδὸν πορευθεὶς, 6
 ἤρετο αὐτὸν εἰ καὶ φορτίον ἔφερε, Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ',
 ἔφη, ἀλλὰ τὸ ἱμάτιον. Μόνος δ' ἐπορεύου, ἔφη, ἢ καὶ ἀκό-
 λουθός σοι ἠκολούθει; Ἐκολούθει, ἔφη. Πότερον κενός,
 5 ἔφη, ἢ φέρων τι; Φέρων νῆ Δί', ἔφη, τά τε στρώματα καὶ
 τᾶλλα σκεύη. Καὶ πῶς [τι], ἔφη, ἀπήλλαχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ;
 Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, βέλτιον ἐμοῦ. Τί οὖν; ἔφη, εἰ τὸ
 ἐκείνου φορτίον ἔδει σε φέρειν, πῶς ἂν οἶει διατεθῆναι;
 Κακῶς νῆ Δί', ἔφη· μᾶλλον δὲ οὐδ' ἂν ἐδυνήθην κομίσει.
 10 Τὸ οὖν τοσοῦτῳ ἦττον τοῦ παιδὸς δύνασθαι πονεῖν πῶς
 ἡσκημένου δοκεῖ σοι ἀνδρὸς εἶναι;

Ἄρα οὖν οἱ μὲν μικρὸν XIV
 ὄψον, οἱ δὲ πολὺν φέροιεν, ἐκέλευεν ὁ Σωκράτης τὸν παῖδα
 τὸ μικρὸν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τιθέναι ἢ διανέμειν ἐκάστῳ τὸ
 15 μέρος. οἱ οὖν τὸ πολὺν φέροντες ἡσχύνοντο <τό> τε μὴ
 κοινωνεῖν τοῦ εἰς τὸ κοινὸν τιθεμένου καὶ τὸ μὴ ἀντιτιθέναι
 τὸ ἑαυτῶν· ἐτίθεσαν οὖν καὶ τὸ ἑαυτῶν εἰς τὸ κοινόν. καὶ
 ἐπεὶ οὐδὲν πλέον εἶχον τῶν μικρὸν φερομένων, ἐπαύοντο
 πολλοῦ ὄψωνοῦντες.

20 Καταμαθὼν δὲ ποτε τῶν συνδειπνούντων τινὰ τοῦ μὲν 2
 σίτου πεπαυμένον, τὸ δὲ ὄψον αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐσθίουτα,
 λόγου ὄντος περὶ ὀνομάτων, ἐφ' οἷῳ ἔργῳ ἕκαστον εἶη,
 Ἐχοιμεν ἄν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, εἰπεῖν, ἐπὶ ποίῳ ποτὲ ἔργῳ
 ἄνθρωπος ὀψοφάγος καλεῖται; ἐσθίουσι μὲν γὰρ δὴ πάντες
 25 ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον, ὅταν παρῆ· ἀλλ' οὐκ οἶμαί πω ἐπὶ τούτῳ
 γε ὀψοφάγοι καλοῦνται. Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη τις τῶν παρόν-
 των. Τί γάρ; ἔφη, εἴαν τις ἄνευ τοῦ σίτου τὸ ὄψον αὐτὸ 3
 ἐσθίῃ, μὴ ἀσκήσεως, ἀλλ' ἡδονῆς ἕνεκα, πότερον ὀψοφάγος
 εἶναι δοκεῖ ἢ οὔ; Σχολῆ γ' ἄν, ἔφη, ἄλλος τις ὀψοφάγος
 30 εἶη. καὶ τις ἄλλος τῶν παρόντων, Ὁ δὲ μικρῷ σίτῳ,

6 τι del. Dind. 7 δοκεῖν Cobet 10 τοσοῦτον BC Victorius
 12 τὸ δεῖπνον C al. 15 τό add. Schneider 20 ποτε τῶν
 ξυνδειπνούντων τινὰ B: τινὰ τῶν ξυνδειπνούντων cet. 27 τὸ om. B
 αὐτὸς B punctis suppositis

- ἔφη, πολὺ ὄψον ἐπεσθίων; Ἐμοὶ μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ οὗτος δοκεῖ δικαίως ἂν ὀψοφάγος καλεῖσθαι· καὶ ὅταν γε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τοῖς θεοῖς εὐχωνται πολυκαρπίαν, εἰκότως
 4 ἂν οὗτος πολυοψίαν εὐχοίτο. ταῦτα δὲ τοῦ Σωκράτους εἰπόντος, νομίσας ὁ νεανίσκος εἰς αὐτὸν εἰρήσθαι τὰ λεχ- 5
 θέντα τὸ μὲν ὄψον οὐκ ἐπαύσατο ἐσθίων, ἄρτον δὲ προσ-
 ἔλαβε. καὶ ὁ Σωκράτης καταμαθὼν, Παρατηρεῖτ', ἔφη, τοῦτου οἱ πλησίον, ὁπότερα τῷ σίτῳ ὄψῳ ἢ τῷ ὄψῳ σίτῳ
 χρήσεται.
- 5 Ἄλλον δέ ποτε τῶν συνδείπνων ἰδὼν ἐπὶ τῷ ἐνὶ ψωμῷ 10
 πλειόνων ὄψων γενόμενον, Ἄρα γένοιτ' ἂν, ἔφη, πολυτελε-
 στέρα ὀψοποιία ἢ μᾶλλον τὰ ὄψα λυμαινομένη, ἢ ἣν ὀψο-
 ποιεῖται ὁ ἅμα πολλὰ ἐσθίων καὶ ἅμα παντοδαπὰ ἠδύσματα
 εἰς τὸ στόμα λαμβάνων; πλείω μὲν γε τῶν ὀψοποιῶν
 συμμιγνύων πολυτελέστερα ποιεῖ· ἃ δὲ ἐκείνοι μὴ συμ- 15
 μιγνύουσιν, ὡς οὐχ ἀρμόττοντα, ὁ συμμιγνύων, εἴπερ ἐκείνοι
 ὀρθῶς ποιούσιν, ἀμαρτάνει τε καὶ καταλύει τὴν τέχνην αὐ-
 6 τῶν. καίτοι πῶς οὐ γελοῖόν ἐστι παρασκευάζεσθαι μὲν
 ὀψοποιούς τοὺς ἀρίστα ἐπισταμένους, αὐτὸν δὲ μῆδ' ἀντι-
 ποιούμενον τῆς τέχνης ταύτης τὰ ὑπ' ἐκείνων ποιούμενα 20
 μετατιθέναι; καὶ ἄλλο δέ τι προσγίγνεται τῷ ἅμα πολλὰ
 ἐσθίειν ἐθισθέντι· μὴ παρόντων γὰρ πολλῶν μειονεκτεῖν
 ἂν τι δοκοίη ποθῶν τὸ σύνηθες· ὁ δὲ συνεθισθεὶς τὸν ἕνα
 ψωμὸν ἐνὶ ὄψῳ προπέμπει, ὅτε μὴ παρείη πολλά, δύναιτ'
 ἂν ἀλύπως τῷ ἐνὶ χρήσθαι. 25
- 7 Ἐλεγε δὲ καὶ ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ
 ἐσθίειν καλοῖτο· τὸ δὲ εὖ προσκείσθαι ἔφη ἐπὶ τῷ ταῦτα
 ἐσθίειν, ἃ μῆτε τὴν ψυχὴν μῆτε τὸ σῶμα λυποίη μηδὲ
 δυσεύρετα εἶη· ὥστε καὶ τὸ εὐωχεῖσθαι τοῖς κοσμίως
 διαιτωμένοις ἀνετίθει. 30

5 αὐτὸν B 9 χρήται B 13 ἅμα . . . καὶ del. Dind. 22 ἐσθίειν
 B al. : ἐπεσθίειν C al. ἢ ante μὴ add. codd., sed B punctis sup-
 positis 25 χρήσασθαι B 26, 27 τὸ εὐωχεῖσθαι . . . ἐσθίειν]
 τὸ ἐσθίειν . . . εὐωχεῖσθαι Reiske : εὐωχεῖσθαι . . . τὸ ἐσθίειν Coraes
 28 ἃ cod. unus : ἵνα B C al. : ἅτινα Steph. μηδὲ Dind. : μῆτε codd.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ Δ

Οὕτω δὲ Σωκράτης ἦν ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάντα τρό- 1
 πον ὠφέλιμος, ὥστε τῷ σκοπούμενῳ τοῦτο καὶ [εἰ] μετρίως
 αἰσθανομένῳ φανερόν εἶναι ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἦν τοῦ
 Σωκράτει συνεῖναι καὶ μετ' ἐκείνου διατρίβειν ὅπου οὖν καὶ
 5 ἐν ὅτῳ οὖν πράγματι· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐκείνου μεμνήσθαι μὴ
 παρόντος οὐ μικρὰ ὠφέλει τοὺς εἰωθότας τε αὐτῷ συνεῖναι
 καὶ ἀποδεχομένους ἐκείνον. καὶ γὰρ παίζων οὐδὲν ἤττον ἢ
 σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. πολλάκις γὰρ 2
 ἔφη μὲν ἂν τινος ἐρᾶν, φανερός δ' ἦν οὐ τῶν τὰ σώματα
 10 πρὸς ὥραν, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκό-
 των ἐφιέμενος. ἐτεκμαίρετο δὲ τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ
 ταχύ τε μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἂ [ἂν]
 μάθοιεν καὶ ἐπιθυμῆν τῶν μαθημάτων πάντων δι' ὧν ἔστιν
 οἰκόν τε καλῶς οἰκεῖν καὶ πόλιν καὶ τὸ ὅλον ἀνθρώποις τε
 15 καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι εὖ χρῆσθαι· τοὺς γὰρ
 τοιοῦτους ἠγείτο παιδευθέντας οὐκ ἂν μόνον αὐτοὺς τε εὐ-
 δαίμονας εἶναι καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ
 καὶ ἄλλους ἀνθρώπους καὶ πόλεις δύνασθαι εὐδαίμονας
 ποιεῖν. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ἤει, ἀλλὰ τοὺς 3

1-7. οὕτω δὲ . . . ἐκείνον susp. Dind. §§ 1, 2 (l. 11) οὕτω δὲ
 . . . ἐφιέμενος 'ab eo, qui librum Xenophonteum retractavit, confor-
 mata sunt.' Schenkl 2 σκοπούμενῳ τῷ καὶ μετρίως Stob. Paris. :
 τῷ σκοπούμενῳ τε καὶ μετρίως Stob. Esc. εἰ del. Hartung 3 αἰσθο-
 μένῳ Stob. Paris. 3-7 ὅτι . . . ἐκείνον om. Stob. Esc. : ὅτι . . . ἦν
 et καὶ μετ' . . . ἐκείνον om. Stob. Paris. 12 ἂν om. Stob. 14 οἰ-
 κίαν] οἰκόν Hirschig

μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρο-
 νοῦντας ἐδίδασκεν ὅτι αἱ ἀρίσται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις
 μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων τοὺς
 εὐφνεστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ
 νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους, 5
 εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιτο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαυλοτά-
 τους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφνεστάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν
 καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας ἀρίστας
 γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ
 γιγνομένας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας. 10
 4 ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφνεστάτους, ἐρρωμενε-
 στάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν
 ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας ἂ δεῖ πράτ-
 τειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίγνεσθαι· πλείστα
 γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι· ἀπαιδεύτους δὲ καὶ 15
 ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γί-
 γνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἂ δεῖ πράττειν,
 πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ
 σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ δυσαποτρέπτους εἶναι,
 5 δι' ὃ πλείστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι. τοὺς δ' ἐπὶ 20
 πλούτῳ μέγα φρονοῦντας καὶ νομίζοντας οὐδὲν προσδεῖσθαι
 παιδείας, ἐξαρκέσειν δὲ σφίσι τὸν πλοῦτον οἰομένους πρὸς
 τὸ διαπράττεσθαί τε ὅ τι ἂν βούλωνται καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ
 τῶν ἀνθρώπων ἐφρένου λέγων ὅτι μῶρος μὲν εἴη, εἴ τις
 οἶεται μὴ μαθὼν τά τε ὠφέλιμα καὶ τὰ βλαβερὰ τῶν πραγ- 25
 μάτων διαγνώσεσθαι, μῶρος δ', εἴ τις μὴ διαγιγνώσκων
 μὲν ταῦτα, διὰ δὲ τὸν πλοῦτον ὅ τι ἂν βούληται ποριζόμενος
 οἶεται δυνήσεσθαι τὰ συμφέροντα πράττειν, ἡλίθιος δ', εἴ
 τις μὴ δυνάμενος τὰ συμφέροντα πράττειν εὖ τε πράττειν
 οἶεται καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον αὐτῷ [ἦ] καλῶς ἢ ἱκανῶς 30

2 εἶναι om. Stob. 10 γιγνομένας] γενομένας Schneider 15 ἐξ-
 εργάζεσθαι Stob. 20 πλείστα τε Stob. ἐργάζονται C al.
 22 ἐξαρκεῖν B 29 εὖ τε Stob. : οὔτε codd. 30 καὶ om. B
 prius ἢ om. Stob., qui ἱκανῶς ἢ καλῶς habet posterius ἢ] fort. καὶ

παρεσκευάσθαι, ἡλίθιος δὲ καὶ εἴ τις οἶεται διὰ τὸν πλοῦτον, μηδὲν ἐπιστάμενος, δόξειν τι ἀγαθὸς εἶναι ἢ, μηδὲν ἀγαθὸς εἶναι δοκῶν, εὐδοκιμήσειν.

Τοῖς δὲ νομίζουσι παιδείας τε τῆς ἀρίστης τετυχηκένας **II**
 5 καὶ μέγα φρονουῦσιν ἐπὶ σοφία ὡς προσεφέρετο νῦν διηγή-
 σομαι. καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον τὸν καλὸν γράμματα
 πολλὰ συνειλεγμένον ποιητῶν τε καὶ σοφιστῶν τῶν εὐδοκι-
 μωτάτων καὶ ἐκ τούτων ἤδη τε νομίζοντα διαφέρειν τῶν
 ἡλικιωτῶν ἐν σοφία καὶ μεγάλας ἐλπίδας ἔχοντα πάντων
 10 διοίσειν τῷ δύνασθαι λέγειν τε καὶ πράττειν, πρῶτον
 μὲν, αἰσθανόμενος αὐτὸν διὰ νεότητα οὐπω εἰς τὴν ἀγορὰν
 εἰσιόντα, εἰ δέ τι βούλοιο διαπράξασθαι, καθίζοντα εἰς
 ἡνιοποιεῖόν τι τῶν ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ αὐτὸς
 ἦει τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τινὰς ἔχων. καὶ πρῶτον μὲν πυυθανο- **2**
 15 μένου τινὸς πότερον Θεμιστοκλῆς διὰ συνουσίαν τινὸς τῶν
 σοφῶν ἢ φύσει τοσοῦτον διήνεγκε τῶν πολιτῶν, ὥστε πρὸς
 ἐκείνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὅποτε σπουδαίου ἀνδρὸς
 δεηθείη, ὁ Σωκράτης βουλόμενος κινεῖν τὸν Εὐθύδημον
 εὔηθες ἔφη εἶναι τὸ οἶεσθαι τὰς μὲν ὀλίγου ἀξίας τέχνας
 20 μὴ γίνεσθαι σπουδαίους ἄνευ διδασκάλων ἱκανῶν, τὸ
 δὲ προεστάναι πόλεως, πάντων ἔργων μέγιστον ὄν, ἀπὸ
 ταυτομάτου παραγίνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις. πάλιν δέ ποτε **3**
 παρόντος τοῦ Εὐθύδημου, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχωροῦντα τῆς
 συνεδρίας καὶ φυλαττόμενον μὴ δόξῃ τὸν Σωκράτην θαυμά-
 25 ζειν ἐπὶ σοφία, "Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Εὐθύδημος οὕτως
 ἐν ἡλικία γενόμενος, τῆς πόλεως λόγον περὶ τινος προτι-
 θείσης, οὐκ ἀφέξεται τοῦ συμβουλεύειν, εὐδῆλον ἐξ ὧν
 ἐπιτηδεύει· δοκεῖ δέ μοι καλὸν προοίμιον τῶν δημηγοριῶν
 30 του. δῆλον γὰρ ὅτι λέγειν ἀρχόμενος ὧδε προοιμιάζεται·

3 δοκῶν Stob.: δοκεῖν codd.

9 ἐν B: ἐπὶ C al.

11 οὐπω

Castalio: οὐτω codd.

24 συνέδρας B al.

τὸν Σωκράτην] τῷ

σωκράτη B: fort. τῷ τὸν Σωκράτην

27 εὐδῆλον B: εὐδῆλόν ἐστιν

cet.

28 δημηγοριῶν codd. duo: δημηγορικῶν cet.

4 ' Παρ' οὐδενὸς μὲν πρόποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἔμαθον,
οὐδ' ἀκούων τινὰς εἶναι λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανοὺς ἐζή-
τησα τούτοις ἐντυχεῖν, οὐδ' ἐπεμελήθην τοῦ διδάσκαλόν τινά
μοι γενέσθαι τῶν ἐπισταμένων, ἀλλὰ καὶ τὰναντία· διατε-
τέλεκα γὰρ φεύγων οὐ μόνον τὸ μαθάνειν τι παρά τινος, 5
ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. ὅμως δὲ ὅ τι ἂν ἀπὸ ταῦτομάτου ἐπίη
5 μοι συμβουλεύσω ὑμῖν.' ἀρμόσειε δ' ἂν οὕτω προοιμιά-
ζεσθαι καὶ τοῖς βουλομένοις παρὰ τῆς πόλεως ἰατρικὸν ἔργον
λαβεῖν· ἐπιτήδειόν γ' ἂν αὐτοῖς εἴη τοῦ λόγου ἄρχεσθαι
ἐντεῦθεν· ' Παρ' οὐδενὸς μὲν πρόποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 10
τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ' ἐζήτησα διδάσκαλον ἐμαυτῷ
γενέσθαι τῶν ἰατρῶν οὐδένα· διατετέλεκα γὰρ φυλαττόμενος
οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι
μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. ὅμως δέ μοι τὸ ἰατρικὸν
ἔργον δότε· πειράσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων μαθη- 15
νειν.' πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ.
6 ἐπεὶ δὲ φανερὸς ἦν ὁ Εὐθύδημος ἤδη μὲν οἷς ὁ Σωκράτης
λέγοι προσέχων, ἔτι δὲ φυλαττόμενος αὐτός τι φθέγγεσθαι
καὶ νομίζων τῇ σιωπῇ σωφροσύνης δόξαν περιβάλλεσθαι,
τότε ὁ Σωκράτης βουλόμενος αὐτὸν παῦσαι τούτου, Θαυμα- 20
στὸν γάρ, ἔφη, τί ποτε οἱ βουλόμενοι κιθαρίζειν ἢ αὐλεῖν ἢ
ἰππεύειν ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἱκανοὶ γενέσθαι πειρῶνται
ὡς συνεχέστατα ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται δυνατοὶ γενέσθαι,
καὶ οὐ καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἀρίστοις δοκοῦσιν εἶναι,
πάντα ποιοῦντες καὶ ὑπομένοντες ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἄνευ τῆς 25
ἐκείνων γνώμης ποιεῖν, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἀξιόλογοι γενόμενοι·
τῶν δὲ βουλομένων δυνατῶν γενέσθαι λέγειν τε καὶ πράττειν
τὰ πολιτικὰ νομίζουσί τινες ἄνευ παρασκευῆς καὶ ἐπιμελείας
7 αὐτόματοι ἐξαίφνης δυνατοὶ ταῦτα ποιεῖν ἔσεσθαι. καίτοι γε
τοσοῦτῳ ταῦτα ἐκείνων δυσκατεργαστότερα φαίνεται, ὅσῳ περ 30
πλείονων περὶ ταῦτα πραγματευομένων ἐλάττους οἱ κατεργα-

5 γὰρ om. cod. unus et Bessario

6 ἀπ' αὐτονόμου BC al.

9 γ' | γὰρ Weiske: totam sententiam om. Bessario

18 λέγει BC

19 δόξαν ἂν cit. Breitenbach

24 οὐ om. B₁ C

ζόμενοι γίνονται. δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἐπιμελείας δέονται πλείονος καὶ ἰσχυροτέρας οἱ τούτων ἐφιέμενοι ἢ οἱ ἐκείνων. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀκούοντος Εὐθύδημου τοιούτους λόγους 8 ἔλεγε Σωκράτης· ὡς δ' ἦσθετο αὐτὸν ἐτοιμότερον ὑπομένοντα, 5 ὅτε διαλέγοιτο, καὶ προθυμότερον ἀκούοντα, μόνος ἦλθεν εἰς τὸ ἡνιοποιεῖον, παρακαθεζομένου δ' αὐτῷ τοῦ Εὐθύδημου, Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, τῷ ὄντι, ὥσπερ ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα συνῆχας τῶν λεγομένων σοφῶν ἀνδρῶν γεγυμέναι; καὶ ὁ Εὐθύδημος, Νῆ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες· 10 καὶ ἔτι γε συνάγω, ἕως ἂν κτήσωμαι ὡς ἂν δύνωμαι πλείιστα. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀγαμαί γέ σου, διότι οὐκ 9 ἀργυρίου καὶ χρυσίου προεἶλου θησαυροὺς κεκτηῖσθαι μᾶλλον ἢ σοφίας· δῆλον γὰρ ὅτι νομίζεις ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐδὲν βελτίους ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους, τὰς δὲ τῶν σοφῶν 15 ἀνδρῶν γνώμας ἀρετῇ πλουτίζειν τοὺς κεκτημένους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα, νομίζων δοκεῖν τῷ Σωκράτει ὀρθῶς μετιέναι τὴν σοφίαν. ὁ δὲ καταμαθὼν αὐτὸν ἠσθέντα τῷ ἐπαίνῳ τούτῳ, Τί δὲ δὴ βουλόμενος 10 ἀγαθὸς γενέσθαι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμματα; 20 ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδημος σκοπῶν ὅ τι ἀποκρίναιτο, πάλιν ὁ Σωκράτης, Ἄρα μὴ ἰατρός; ἔφη· πολλὰ γὰρ καὶ ἰατρῶν ἐστὶ συγγράμματα. καὶ ὁ Εὐθύδημος, Μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἔγωγε. Ἄλλα μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; γνωμονικοῦ γὰρ ἀνδρὸς καὶ τοῦτο δεῖ. Οὐκουν ἔγωγ', ἔφη. 25 Ἄλλα μὴ γεωμέτρης ἐπιθυμεῖς, ἔφη, γενέσθαι ἀγαθός, ὥσπερ ὁ Θεόδωρος; Οὐδὲ γεωμέτρης, ἔφη. Ἄλλα μὴ ἀστρολόγος, ἔφη, βούλει γενέσθαι; ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἠρνείτο, Ἄλλα μὴ ῥαψωδός; ἔφη· καὶ γὰρ τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη πάντα κεκτηῖσθαι. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη· τοὺς γὰρ τοι ῥαψωδοὺς

8 συνῆχας] lo s. v. B (i. e. συνείλοχας) 9 καὶ ὁ εὐθύδημος B :
om. cet. 11 γέ om. C aliique multi 19 συλλέγει cit.
Dind. 24 τοῦτο] τούτῳ B : unde kân τούτῳ Bornemann 25 ἐπι-
θυμεῖς sqq.] ἔφη, ἀγαθὸς βούλει γενέσθαι B 27 ὡς] ἐπεὶ B
28 πάντα susp. Ernesti

- οἶδα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦντας, αὐτοὺς δὲ πάνυ ἡλιθίους ὄντας.
- 11 καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· Οὐ δὴπου, ὦ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφίεσαι, δι' ἣν ἄνθρωποι πολιτικοὶ γίνονται καὶ οἰκονομικοὶ καὶ ἄρχειν ἱκανοὶ καὶ ὠφέλιμοι τοῖς τε ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; καὶ ὁ Εὐθύδημος, Σφόδρα γ', ἔφη, 5 ὦ Σώκρατες, ταύτης τῆς ἀρετῆς δέομαι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσαι τέχνης· ἔστι γὰρ τῶν βασιλέων αὕτη καὶ καλεῖται βασιλική. ἀτάρ, ἔφη, κατανευόηκας, εἰ οἶόν τέ ἐστι μὴ ὄντα δίκαιον ἀγαθὸν ταῦτα γενέσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη· καὶ οὐχ οἶόν τέ γε ἄνευ 10
- 12 δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι. Τί οὖν; ἔφη, σὺ δὴ τοῦτο κατείργασαι; Οἶμαί γ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐδενὸς ἂν ἦττον φανῆναι δίκαιος. Ἄρ' οὖν, ἔφη, τῶν δικαίων ἐστὶν ἔργα ὡσπερ τῶν τεκτόνων; Ἔστι μέντοι, ἔφη. Ἄρ' οὖν, ἔφη, ὡσπερ οἱ τέκτονες ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα ἐπιδείξαι, 15 οὕτως οἱ δίκαιοι τὰ αὐτῶν ἔχοιεν ἂν ἐξηγήσασθαι; Μὴ οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ δύναμαι ἐγὼ τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ἐξηγήσασθαι; καὶ νῆ Δί' ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας· ἐπεὶ οὐκ ὀλίγα ἐστὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρᾶν τε καὶ ἀκούειν.
- 13 Βούλει οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, γράψωμεν ἐνταυθοῖ μὲν δέλτα, 20 ἐνταυθοῖ δὲ ἄλφα, εἶτα ὅ τι μὲν ἂν δοκῆ ἡμῖν τῆς δικαιοσύνης ἔργον εἶναι, πρὸς τὸ δέλτα τιθῶμεν, ὅ τι δ' ἂν τῆς ἀδικίας, πρὸς τὸ ἄλφα; Εἰ τί σοι δοκεῖ, ἔφη, προσδεῖν τούτων, ποίει ταῦτα. καὶ ὁ Σωκράτης γράψας ὡσπερ εἶπεν,
- 14 Οὐκοῦν, ἔφη, ἐστὶν ἐν ἀνθρώποις ψεύδεσθαι; Ἔστι μέντοι, 25 ἔφη. Ποτέρωσε οὖν, ἔφη, θῶμεν τοῦτο; Δῆλον, ἔφη, ὅτι πρὸς τὴν ἀδικίαν. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ἐξαπατᾶν ἐστὶ; Καὶ

7 τῆς om. Stob. Paris. et Vind. 10 posterius καὶ om. Stob.
 11 δῆ] ἤδη Stob. 16 αὐτῶν B: ἑαυτῶν Stob. ἂν ἐξηγή-
 σασθαι Stob.: διεξηγήσασθαι B al.: ἂν διηγήσασθαι C al.: ἂν διεξηγή-
 σασθαι Victorius 17 δύνωμαι B 20, 21 ἐνταυθοῖ] ἐνταυθεῖ bis
 codd. nonnulli 22 τιθῶμεν] θῶμεν Mead in marg. ed. Bodleianae
 25 τὸ ψεύδεσθαι Ernesti 26 θῶμεν] θῶ Stob. Esc., θῶ καὶ Paris.
 δῆλον ὅτι ἔφη Stob. Paris.: ἔφη om. Esc. 27 τὸ ἐξαπατᾶν codd.
 nonnulli

μάλα, ἔφη. Τοῦτο οὖν ποτέρωσε θῶμεν; Καὶ τοῦτο δῆλον
 ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. Τί δὲ τὸ κακουργεῖν; Καὶ
 τοῦτο, ἔφη. Τὸ δὲ ἀνδραποδίζεσθαι; Καὶ τοῦτο. Πρὸς δὲ
 τῇ δικαιοσύνῃ οὐδὲν ἡμῖν τούτων κείσεται, ὦ Εὐθύδημε;
 5 Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ἔφη. Τί δ'; ἐὰν τις στρατηγὸς αἰρεθεὶς 15
 ἄδικόν τε καὶ ἐχθρὰν πόλιν ἐξανδραποδίσηται, φήσομεν
 τοῦτον ἀδικεῖν; Οὐ δῆτα, ἔφη. Δίκαια δὲ ποιεῖν οὐ φήσο-
 μεν; Καὶ μάλα. Τί δ'; ἐὰν ἐξαπατᾷ πολεμῶν αὐτοῖς;
 Δίκαιον, ἔφη, καὶ τοῦτο. Ἐὰν δὲ κλέπτῃ τε καὶ ἀρπάξῃ τὰ
 10 τούτων, οὐ δίκαια ποιήσῃ; Καὶ μάλα, ἔφη· ἀλλ' ἐγὼ σε τὸ
 πρῶτον ὑπελάμβανον πρὸς τοὺς φίλους μόνον ταῦτα ἐρωτᾶν.
 Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ ἐθήκαμεν, ταῦτα καὶ πρὸς
 τῇ δικαιοσύνῃ θετέον ἂν εἴη; Ἔοικεν, ἔφη. Βούλει οὖν, 16
 ἔφη, ταῦτα οὕτω θέντες διορισώμεθα πάλιν πρὸς μὲν τοὺς
 15 πολεμίους δίκαιον εἶναι τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, πρὸς δὲ τοὺς
 φίλους ἄδικον, ἀλλὰ δεῖν πρὸς γε τούτους ὡς ἀπλούστατον
 εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος. Τί οὖν; ἔφη ὁ 17
 Σωκράτης, ἐὰν τις στρατηγὸς ὄρων ἀθύμως ἔχον τὸ στρα-
 τευμα ψευσάμενος φήσῃ συμμάχους προσιέναι καὶ τῷ ψεύδει
 20 τούτῳ παύσῃ τῆς ἀθυμίας τοὺς στρατιώτας, ποτέρωθι τὴν
 ἀπάτην ταύτην θήσομεν; Δοκεῖ μοι, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιο-
 σύνην. Ἐὰν δέ τις υἷὸν ἑαυτοῦ δεόμενον φαρμακείας καὶ
 μὴ προσιέμενον φάρμακον ἐξαπατήσας ὡς σιτίον τὸ φάρμακον
 δῶ καὶ τῷ ψεύδει χρησάμενος οὕτως ὑγιᾶ ποιήσῃ, ταύτην αὖ
 25 τὴν ἀπάτην ποῖ θετέον; Δοκεῖ μοι, ἔφη, καὶ ταύτην εἰς τὸ
 αὐτό. Τί δ'; ἐὰν τις, ἐν ἀθυμίᾳ ὄντος φίλου, δείσας μὴ
 διαχρήσῃται ἑαυτόν, κλέψῃ ἢ ἀρπάσῃ ἢ ξίφος ἢ ἄλλο

1 θῶμεν] θῶ B et Stob. 2 τί δαί Stob. Esc. et in § 15 bis κακουρ-
 γεῖν] κλέπτειν Stob. 3 τὸ] τί Stob. 11 ὑπέλαβον Stob.
 μόνους Stob. 12 ταῦτα] πάντα C al. 17 ὁ Εὐθύδημος om. Stob.
 20 καταπαύσῃ Stob. τῆς ἀθυμίας B et Stob. : τὰς ἀθυμίας B super
 lin. C al. τοὺς στρατιώτας B Stob. : τοῦ στρατεύματος codd. nonnulli :
 τοῖς στρατιώταις B s. v. ποτέρωθι] ποτέρωσε Dind. 23 σίτον
 Stob. 26 τί δ'; ἐάν] τί δαί ἂν B et Stob. Esc. : τί δέ, ἐάν Stob.
 Paris. 27 ἢ ante ξίφος om. Stob.

τι τοιοῦτον, τοῦτο αὖ ποτέρωσε θετέον; Καὶ τοῦτο νῆ Δί',
 18 ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Λέγεις, ἔφη, σὺ οὐδὲ πρὸς τοὺς
 φίλους ἅπαντα δεῖν ἀπλοίξεσθαι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη·
 ἀλλὰ μετατίθεμαι τὰ εἰρημένα, εἶπερ ἔξεστι. Δεῖ γέ τοι,
 ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξεῖναι πολὺ μᾶλλον ἢ μὴ ὀρθῶς τιθέναι. 5
 19 τῶν δὲ δὴ τοὺς φίλους ἐξαπατώντων ἐπὶ βλάβῃ, ἵνα μὴδὲ
 τοῦτο παραλίπωμεν ἄσκεπτον, πότερος ἀδικώτερός ἐστιν,
 ὁ ἐκῶν ἢ ὁ ἄκων; Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκέτι μὲν ἔγωγε
 πιστεύω οἷς ἀποκρίνομαι· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν πάντα νῦν
 ἄλλως ἔχειν δοκεῖ μοι, ἢ ὡς ἐγὼ τότε ᾤμην· ὅμως δὲ εἰρήσθω 10
 μοι ἀδικώτερον εἶναι τὸν ἐκόντα ψευδόμενον τοῦ ἄκοντος.
 20 Δοκεῖ δέ σοι μάθησις καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου εἶναι ὥσπερ
 τῶν γραμμάτων; Ἐμοιγε. Πότερον δὲ γραμματικώτερον
 κρίνεις, ὃς ἂν ἐκῶν μὴ ὀρθῶς γράφῃ καὶ ἀναγιγνώσκῃ ἢ
 ὃς ἂν ἄκων; Ὅς ἂν ἐκῶν, ἔγωγε· δύναίτο γὰρ ἂν, ὅποτε 15
 βούλοιτο, καὶ ὀρθῶς αὐτὰ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν ἐκῶν μὴ
 ὀρθῶς γράφων γραμματικὸς ἂν εἴη, ὁ δὲ ἄκων ἀγράμματος;
 Πῶς γὰρ οὐ; Τὰ δίκαια δὲ πότερον ὁ ἐκῶν ψευδόμενος καὶ
 ἐξαπατῶν οἶδεν ἢ ὁ ἄκων; Δῆλον ὅτι ὁ ἐκῶν. Οὐκοῦν
 γραμματικώτερον μὲν τὸν ἐπιστάμενον γράμματα τοῦ μὴ 20
 ἐπισταμένου φῆς εἶναι; Ναί. Δικαιώτερον δὲ τὸν ἐπιστά-
 μενον τὰ δίκαια τοῦ μὴ ἐπισταμένου; Φαίνομαι· δοκῶ δέ
 21 μοι καὶ ταῦτα οὐκ οἶδ' ὅπως λέγεις. Τί δὲ δῆ, ὃς ἂν
 βουλόμενος τάληθῆ λέγειν μὴδέποτε τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν
 λέγῃ, ἀλλ' ὁδόν τε φράζων τὴν αὐτὴν τοτὲ μὲν πρὸς ἔω, 25
 τοτὲ δὲ πρὸς ἑσπέραν φράζῃ, καὶ λογισμὸν ἀποφαινόμενος
 τὸν αὐτὸν τοτὲ μὲν πλείω, τοτὲ δ' ἐλάττω ἀποφαίνηται, τί
 σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος; Δῆλος νῆ Δί' εἶναι ὅτι ἂ ᾤετο εἰδέναί
 22 οὐκ οἶδεν. Οἶσθα δέ τινας ἀνδραποδώδεις καλουμένους;
 Ἐγωγε. Πότερον διὰ σοφίαν ἢ δι' ἀμαθίαν; Δῆλον ὅτι 30
 δι' ἀμαθίαν. Ἄρ' οὖν διὰ τὴν τοῦ χαλκεύειν ἀμαθίαν τοῦ

1 posterius τοῦτο] αὐτὸ Stob. Paris.

Stob. Paris.

10 ᾤμην Stob.: ᾤομην codd.

23 λέγω B

24 ταῦτα vel ταῦτα Stob.

7 παραλείπωμεν C. et

22 φαίνεται Stob.

25-27 τότε quater B

ὀνόματος τούτου τυγχάνουσιν; Οὐ δῆτα. Ἄλλ' ἄρα διὰ
 τὴν τοῦ τεκταίνεσθαι; Οὐδὲ διὰ ταύτην. Ἄλλὰ διὰ τὴν
 τοῦ σκυτεύειν; Οὐδὲ δι' ἐν τούτων, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τοῦναν-
 τίον· οἱ γὰρ πλείστοι τῶν γε τὰ τοιαῦτα ἐπισταμένων
 5 ἀνδραποδώδεις εἰσίν. Ἄρ' οὖν τῶν τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ
 δίκαια μὴ εἰδόντων τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐστίν; Ἔμοιγε δοκεῖ, 23
 ἔφη. Οὐκοῦν δεῖ παντὶ τρόπῳ διατειναμένους φεύγειν ὅπως
 μὴ ἀνδράποδα ᾧμεν. Ἄλλὰ νῆ τοὺς θεούς, ἔφη, ᾧ Σώ-
 κρατες, πάνυ ᾧμην φιλοσοφεῖν φιλοσοφίαν δι' ἧς ἂν
 10 μάλιστα ἐνόμιζον παιδευθῆναι τὰ προσήκοντα ἀνδρὶ καλο-
 καγαθίας ὀρεγομένῳ· νῦν δὲ πῶς οἶμαι με ἀθύμως ἔχειν,
 ὀρώντα ἑμαυτὸν διὰ μὲν τὰ προπεπονημένα οὐδὲ τὸ ἐρωτώ-
 μενον ἀποκρίνεσθαι δυνάμενον ὑπὲρ ᾧ μάλιστα χρὴ εἰδέναί,
 ἄλλην δὲ ὁδὸν οὐδεμίαν ἔχοντα ἢ ἂν πορευόμενος βελτίων
 15 γενοίμην; καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰπέ μοι, ἔφη, ᾧ Εὐθύδημε· 24
 εἰς Δελφοὺς δὲ ἤδη πρόποτε ἀφίκου; Καὶ δὲ γὰρ νῆ Δί',
 ἔφη. Κατέμαθες οὖν πρὸς τῷ ναῷ που γεγραμμένον τὸ
 Γνώθι σαυτόν; Ἔγωγε. Πότερον οὖν οὐδέν σοι τοῦ γράμ-
 ματος ἐμέλησεν ἢ προσέσχεσ τε καὶ ἐπεχείρησας σαυτόν
 20 ἐπισκοπεῖν ὅστις εἴης; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· καὶ γὰρ δὴ
 πάνυ τοῦτό γε ᾧμην εἰδέναί· σχολῇ γὰρ ἂν ἄλλο τι ἤδειν,
 εἴ γε μηδ' ἑμαυτὸν ἐγίγνωσκον. Πότερα δέ σοι δοκεῖ 25
 γιγνώσκειν ἑαυτόν, ὅστις τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ μόνον οἶδεν, ἢ
 ὅστις, ὥσπερ οἱ τοὺς ἵππους ὠνούμενοι οὐ πρότερον οἴονται
 25 γιγνώσκειν ὅν ἂν βούλωνται γνῶναι, πρὶν ἂν ἐπισκέψωνται
 πότερον εὐπειθής ἐστιν ἢ δυσπειθής, καὶ πότερον ἰσχυρὸς ἢ
 ἀσθενής, καὶ πότερον ταχὺς ἢ βραδύς, καὶ τὰλλα τὰ πρὸς
 τὴν τοῦ ἵππου χρεῖαν ἐπιτήδεια τε καὶ ἀνεπιτήδεια ὅπως
 ἔχει, οὕτως ἑαυτὸν ἐπισκεψάμενος, ὁποῖός ἐστι πρὸς τὴν
 30 ἀνθρωπίνην χρεῖαν, ἔγνωκε τὴν αὐτοῦ δύναμιν; Οὕτως

4 γε om. B

διατιμωμένους Stob. Paris.

Stob. : ἤδη Dind.

6 τὰ δίκαια Stob.

16 δὲ γὰρ γε B

29 ὁ ἑαυτὸν Stob.

7 διατεινομένους super

21 ἤδειν codd. et

ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἀγνοεῖν
 26 ἑαυτόν. Ἐκεῖνο δὲ οὐ φανερόν, ἔφη, ὅτι διὰ μὲν τὸ εἰδέναι
 ἑαυτοὺς πλείστα ἀγαθὰ πάσχουσιν ἄνθρωποι, διὰ δὲ τὸ
 ἐψεῦσθαι ἑαυτῶν πλείστα κακά; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτοὺς
 τά τε ἐπιτήδεια ἑαυτοῖς ἴσασι καὶ διαγιγνώσκουσιν ἃ τε 5
 δύνανται καὶ ἃ μὴ· καὶ ἃ μὲν ἐπίστανται πράττοντες πορί-
 ζονται τε ὧν δέονται καὶ εὖ πράττουσιν, ὧν δὲ μὴ ἐπίστανται
 ἀπεχόμενοι ἀναμάρτητοι γίνονται καὶ διαφεύγουσι τὸ κακῶς
 πράττειν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους δυνάμενοι
 δοκιμάζειν καὶ διὰ τῆς τῶν ἄλλων χρείας τά τε ἀγαθὰ πορί- 10
 27 ζονται καὶ τὰ κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ εἰδότες, ἀλλὰ
 διεψευσμένοι τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως, πρὸς τε τοὺς ἄλλους
 ἀνθρώπους καὶ τἄλλα ἀνθρώπινα πράγματα ὁμοίως διάκεινται,
 καὶ οὔτε ὧν δέονται ἴσασιν οὔτε ὅ τι πράττουσιν οὔτε οἷς
 χρῶνται, ἀλλὰ πάντων τούτων διαμαρτάνοντες τῶν τε ἀγαθῶν 15
 28 ἀποτυγχάνουσι καὶ τοῖς κακοῖς περιπίπτουσι. καὶ οἱ μὲν
 εἰδότες ὅ τι ποιούσιν, ἐπιτυγχάνοντες ὧν πράττουσιν, εὐδοξοί
 τε καὶ τίμιοι γίνονται· καὶ οἳ τε ὅμοιοι τούτοις ἠδέως
 χρῶνται, οἳ τε ἀποτυγχάνοντες τῶν πραγμάτων ἐπιθυμοῦσι
 τούτους ὑπὲρ αὐτῶν βουλευέσθαι, καὶ προϊστασθαί γε αὐτῶν 20
 τούτους, καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἀγαθῶν ἐν τούτοις ἔχουσι, καὶ
 29 διὰ πάντα ταῦτα πάντων μάλιστα τούτους ἀγαπῶσιν. οἱ δὲ
 μὴ εἰδότες ὅ τι ποιούσι, κακῶς τε αἰρούμενοι καὶ οἷς ἂν
 ἐπιχειρήσωσιν ἀποτυγχάνοντες, οὐ μόνον ἐν αὐτοῖς τούτοις
 ζημιοῦνταί τε καὶ κολάζονται, ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῦσι διὰ ταῦτα 25
 καὶ καταγέλαστοι γίνονται καὶ καταφρονούμενοι καὶ ἀτιμα-
 ζόμενοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πόλεων ὅτι ὅσαι ἂν ἀγνοή-
 σασαι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν κρείττοσι πολεμήσωσιν, αἱ μὲν
 30 ἀνάστατοι γίνονται, αἱ δ' ἐξ ἐλευθέρων δοῦλαι. καὶ ὁ

3 πάσχουσιν] ἴσχουσιν Stob. οἱ ἄνθρωποι codd. nonnulli: ἄνθρωποι
 Dind. 9 τοῦτο] τὸ αὐτοῦ Stob. 17 ἐνδοξοί Stob. 20 γε
 Stephanus: τε codd. et Stob.: fort. τε αὐτῶν ἐῶσι 22 πάντα
 om. Stob. 23 ὅ τι om. B: ἃ C₁: τί Stob. τε Stob.: δὲ codd.
 24 αὐτοῖς Stob.: ἑαυτοῖς codd. 25 ταῦτα πάντα B 27 ἂν
 Stob.: ἔαν codd.

Εὐθύδημος, Ὡς πάνυ μοι δοκοῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, περὶ πολλοῦ ποιητέον εἶναι τὸ ἑαυτὸν γιννώσκειν, οὕτως ἴσθι ὀπόθεν δὲ χρὴ ἄρξασθαι ἐπισκοπεῖν ἑαυτόν, τοῦτο πρὸς σὲ ἀποβλέπω εἴ μοι ἐθελήσῃς ἂν ἐξηγήσασθαι. Οὐκοῦν, ἔφη 31
 5 ὁ Σωκράτης, τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁποῖά ἐστι πάντως που γιννώσκεις; Νῆ Δί', ἔφη, εἰ γὰρ μηδὲ ταῦτα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδραπόδων φαυλότερος ἂν εἴην. Ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξηγήσαι αὐτά. Ἄλλ' οὐ χαλεπόν, ἔφη· πρῶτον μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν κακόν·
 10 ἔπειτα καὶ τὰ αἷτια ἑκατέρου αὐτῶν καὶ ποτὰ καὶ βρωτὰ καὶ ἐπιτηδεύματα τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα ἀγαθὰ, τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν κακὰ. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ 32
 τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν ἀγαθοῦ τινος αἷτια γίγνηται, ἀγαθὰ ἂν εἴη, ὅταν δὲ κακοῦ, κακὰ. Πότε δ' ἂν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν
 15 κακοῦ αἷτιον γένοιτο, τὸ δὲ νοσεῖν ἀγαθοῦ; Ὅταν νῆ Δί', ἔφη, στρατείας τε αἰσχροῦ καὶ ναυτιλίας βλαβεράς καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν διὰ ῥώμην μετασχόντες ἀπόλωνται, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολειφθέντες σωθῶσιν. Ἀληθῆ λέγεις· ἄλλ' ὀρᾶς, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν διὰ ῥώμην
 20 μετέχουσιν, οἱ δὲ δι' ἀσθένειαν ἀπολείπονται. Ταῦτα οὔν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφελούντα, ποτὲ δὲ βλάπτοντα, μᾶλλον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστιν; Οὐδὲν μὰ Δία φαίνεται κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον. Ἄλλ' ἢ γέ τοι σοφία, ὦ Σώκρατες, 33
 ἀναμφισβητήτως ἀγαθὸν ἐστι· ποῖον γὰρ ἂν τις πρᾶγμα οὐ
 25 βέλτιον πράττοι σοφὸς ὢν ἢ ἀμαθής; Τί δέ; τὸν Δαίδαλον, ἔφη, οὐκ ἀκήκοας ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνω διὰ τὴν σοφίαν ἠναγκάζετο ἐκείνῳ δουλεύειν καὶ τῆς τε πατρίδος ἅμα καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστερήθη καὶ ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν μετὰ τοῦ υἱοῦ τὸν τε παῖδα ἀπώλεσε καὶ αὐτὸς οὐκ ἐδυνήθη
 30 σωθῆναι, ἀλλ' ἀπενεχθεὶς εἰς τοὺς βαρβάρους πάλιν ἐκεῖ ἐδούλευε; Λέγεται νῆ Δί', ἔφη, ταῦτα. Τὰ δὲ Παλαμῆδους

9 αὐτὸ om. Stob.
 τίας Stob.

10 primum καὶ om. C al. et Stob.
 21 τί μᾶλλον Stob.

16 στρα-
 25 δέ] δαί B pr. al. et Stob.

οὐκ ἀκήκοας πάθη; τοῦτον γὰρ δὴ πάντες ὑμνοῦσιν ὡς διὰ σοφίαν φθονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσέως ἀπόλλυται. Λέγεται καὶ ταῦτα, ἔφη. Ἄλλους δὲ πόσους οἶει διὰ σοφίαν ἀνασπάστους πρὸς βασιλέα γεγονέναι καὶ ἐκεῖ δουλεύειν;

34 Κινδυνεύει, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀναμφιλογώτατον ἀγαθὸν 5 εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν. Εἴ γε μή τις αὐτό, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθῶν συντιθείη. Τί δ' ἄν, ἔφη, τῶν εὐδαιμονικῶν ἀμφίλογον εἶη; Οὐδέν, ἔφη, εἴ γε μὴ προσθήσομεν αὐτῷ κάλλος ἢ ἰσχὺν ἢ πλοῦτον ἢ δόξαν ἢ καὶ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. Ἄλλὰ νῆ Δία προσθήσομεν, ἔφη. 10

35 πῶς γὰρ ἄν τις ἄνευ τούτων εὐδαιμονοίη; Νῆ Δί', ἔφη, προσθήσομεν ἄρα, ἐξ ὧν πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· πολλοὶ μὲν γὰρ διὰ τὸ κάλλος ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ὠραίοις παρακεκινηκότων διαφθείρονται, πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχὺν μείζουσιν ἔργοις ἐπιχειροῦντες οὐ μικροῖς κακοῖς 15 περιπίπτουσι, πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλοῦτον διαθρυπτόμενοί τε καὶ ἐπιβουλευόμενοι ἀπόλλυνται, πολλοὶ δὲ διὰ δόξαν καὶ

36 πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν. Ἄλλὰ μὴν, ἔφη, εἴ γε μηδὲ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐπαινῶν ὀρθῶς λέγω, ὁμολογῶ μηδ' ὅ τι πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχεσθαι χρὴ εἰδέναί. Ἄλλὰ 20 ταῦτα μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴσως διὰ τὸ σφόδρα πιστεύειν εἰδέναί οὐδ' ἔσκεψαι· ἐπεὶ δὲ πόλεως δημοκρατουμένης παρασκευάζῃ προεστάναι, δῆλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶσθα

37 τί ἐστι. Πάντως δήπου, ἔφη. Δοκεῖ οὖν σοι δυνατὸν εἶναι δημοκρατίαν εἰδέναί μὴ εἰδότα δῆμον; Μὰ Δί' οὐκ 25 ἔμοιγε. Καὶ δῆμον ἄρ' οἶσθα τί ἐστιν; Οἶμαι ἔγωγε. Καὶ τί νομίζεις δῆμον εἶναι; Τοὺς πένητας τῶν πολιτῶν ἔγωγε. Καὶ τοὺς πένητας ἄρα οἶσθα; Πῶς γὰρ οὔ; Ἄρ' οὖν καὶ τοὺς πλουσίους οἶσθα; Οὐδέν γε ἦττον ἢ καὶ τοὺς πένητας. Ποίους δὲ πένητας καὶ ποίους πλουσίους καλεῖς; Τοὺς μὲν, 30

4 ἀναρπάστους C al.

7 συντιθείη Dind. : συντεθείη C al. : συνθείη

B : συντιθεῖ (-ῆ) Stob.

11 εὐδαίμων εἶη Stob.

14 παρακεκινη-

μένων Stob.

26 καὶ . . . ἔγωγε B : om. cet.

29 πλουσίους δὲ B

γε Stob. : om. B : δὲ C al.

οἶμαι, μὴ ἱκανὰ ἔχοντας εἰς ἃ δεῖ τελεῖν πένητας, τοὺς δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν πλουσίους. Καταμεμάθηκας οὖν ὅτι 38 ἐνίοις μὲν πάνυ ὀλίγα ἔχουσιν οὐ μόνον ἀρκεῖ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ περιποιοῦνται ἀπ' αὐτῶν, ἐνίοις δὲ πάνυ πολλὰ οὐχ 5 ἱκανά ἐστι; Καὶ νῆ Δί', ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὀρθῶς γάρ με ἀναμιμνήσκεις, οἶδα [γὰρ] καὶ τυράννους τινάς, οἳ δι' ἔνδειαν ὥσπερ οἱ ἀπορώτατοι ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ 39 Σωκράτης, εἴ γε ταῦτα οὕτως ἔχει, τοὺς μὲν τυράννους εἰς τὸν δῆμον θήσομεν, τοὺς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, ἔαν οἰκονο- 10 μικοὶ ᾧσιν, εἰς τοὺς πλουσίους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔφη· Ἄναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δῆλον ὅτι ἡ ἐμὴ φαυλότης· καὶ φροντίζω μὴ κράτιστον ἢ μοι σιγᾶν· κινδυνεύω γὰρ ἀπλῶς οὐδὲν εἰδέναί. καὶ πάνυ ἀθύμως ἔχων ἀπῆλθε καὶ καταφρονήσας ἑαυτοῦ καὶ νομίσας τῷ ὄντι ἀνδράποδον εἶναι. 15 πολλοὶ μὲν οὖν τῶν οὕτω διατεθέντων ὑπὸ Σωκράτους οὐκέτι 40 αὐτῷ προσῆσαν, οὓς καὶ βλακωτέρους ἐνόμιζεν· ὁ δὲ Εὐθύδημος ὑπέλαβεν οὐκ ἂν ἄλλως ἀνὴρ ἀξιόλογος γενέσθαι, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτει συνείη· καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἔτι αὐτοῦ, εἰ μὴ τι ἀναγκαῖον εἶη· ἔνια δὲ καὶ ἐμιμείτο ᾧν 20 ἐκεῖνος ἐπετήδευεν. ὁ δ', ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, ἤκιστα μὲν διετάραπτεν, ἀπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα ἐξηγεῖτο ἃ τε ἐνόμιζεν εἰδέναί δεῖν καὶ ἐπιτηδεύειν κράτιστα εἶναι.

Τὸ μὲν οὖν λεκτικούς καὶ πρακτικούς καὶ μηχανικούς III 25 γίγνεσθαι τοὺς συνόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ πρότερον τούτων ᾗετο χρῆναι σωφροσύνην αὐτοῖς ἐγγενέσθαι. τοὺς γὰρ ἄνευ τοῦ σωφρονεῖν ταῦτα δυναμένους ἀδικωτέρους τε καὶ δυνατωτέρους κακουργεῖν ἐνόμιζεν εἶναι. πρῶτον μὲν 2 δὴ περὶ θεοῦς ἐπειράτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας.

4 πολλὰ ἔχουσιν B 6 γὰρ om. Stob. 16 βλακωτέρους
C al. capita 3-5 spuria putat Gilbert: cap. 3 et 4 sect. 1-5, usque
ad πολλάκις multo recentiori aetate esse addita iud. Dind.: Gilbert in
textu servat quidquid defendi potest 24 καὶ μηχανικούς del.
Gilbert 26 τούτων om. B

ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενό-
 μνοι διηγοῦντο· ἐγὼ δέ, ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέ-
 3 γετο, παρεγενόμην. Εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη ποτέ
 σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι ὡς ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ ὧν οἱ ἄν-
 θρωποι δέονται κατεσκευάκασι; καὶ ὅς, Μὰ τὸν Δί', ἔφη, 5
 οὐκ ἔμοιγε. Ἄλλ' οἴσθ' ἄ γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς
 δεόμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι; Νῆ Δί', ἔφη, ὃ γ' εἰ
 μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἐνεκά γε τῶν
 ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Ἄλλὰ μὴν καὶ ἀναπαύσεώς γε δεο-
 μένοις ἡμῖν νύκτα παρέχουσι κάλλιστον ἀναπαυτήριον. 10
 4 Πάνυ γ', ἔφη, καὶ τοῦτο χάριτος ἄξιον. Οὐκοῦν καὶ ἐπειδὴ
 ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὧν τὰς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καὶ
 τὰλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νύξ διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι
 ἀσαφεστέρα ἐστίν, ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν
 τῆς νυκτὸς τὰς ὥρας ἐμφανίζει, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ὧν 15
 δεόμεθα πράττομεν; Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἄλλὰ μὴν ἢ γε
 σελήνη οὐ μόνον τῆς νυκτός, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη
 5 φανερὰ ἡμῖν ποιεῖ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τὸ δ', ἐπεὶ
 τροφῆς δεόμεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόναι καὶ
 ὥρας ἀρμοπτούσας πρὸς τοῦτο παρέχειν, αἱ ἡμῖν οὐ μόνον 20
 ὧν δεόμεθα πολλὰ καὶ παντοῖα παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ
 6 οἷς εὐφραυνόμεθα; Πάνυ, ἔφη, καὶ ταῦτα φιλάνθρωπα. Τὸ
 δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν οὕτω πολλοῦ ἄξιον, ὥστε συμ-
 φύειν τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ καὶ ταῖς ὥραις πάντα τὰ
 χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς καὶ μιγνύ- 25
 μενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν ἡμᾶς εὐκατεργαστότερα τε καὶ
 ὠφελιμώτερα καὶ ἡδίω ποιεῖν αὐτά, καὶ ἐπειδὴ πλείστου
 δεόμεθα τούτου, ἀφθονέστατον αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν; Καὶ
 7 τοῦτο, ἔφη, προνοητικόν. Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν,
 ἐπίκουρον μὲν ψύχους, ἐπίκουρον δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ 30

2 διηγοῦνται Herbst 6 φωτὸς] φάους Porson 12 φωτεινὸς]
 φανὸς Porson τῆς ἡμέρας om. B 20 αἱ om. Stob. 21 παρα-
 σκευάζουσα Stob. 23 καὶ om. B ἄξιον ὄν Dobree συμφύειν
 Stob. : καὶ φυτεύειν codd. 27 αὐτά] ταῦτα Stob.

πρὸς πᾶσαν τέχνην καὶ πάντα ὅσα ὠφελείας ἔνεκα ἄνθρωποι
κατασκευάζονται; ὡς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἀξιόλογον
ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων κατα-
σκευάζονται. Ὑπερβάλλει, ἔφη, καὶ τοῦτο φιλανθρωπία.
5 Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὴ ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι 8
τὰ μὲν ἀδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, ὧν καιρὸς διελήλυθε,
καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσιέναι, ἀλλ'
ἀποτρέπεσθαι φυλαττόμενον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δέοντος
θερμαίνων βλάβῃ, καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιῶν γένηται ἔνθα
10 καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστὶν ὅτι, εἰ προσωτέρω ἄπεισιν, ἀποπαγη-
σόμεθα ὑπὸ τοῦ ψύχους, πάλιν αὖ τρέπεσθαι καὶ προσχωρεῖν,
καὶ ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέφεσθαι ἔνθα ὧν μάλιστ'
(ἂν) ἡμᾶς ὠφελοῖ; Νῆ τὸν Δί', ἔφη, καὶ ταῦτα παντά-
πασιν ἔοικεν ἀνθρώπων ἔνεκα γιγνομένοις. Τὸ δ', ἐπειδὴ 9
15 καὶ τοῦτο φανερόν ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκαιμεν οὔτε τὸ καῦμα
οὔτε τὸ ψῦχος, εἰ ἐξαπίνης γίγνοιτο, οὔτω μὲν κατὰ μικρὸν
προσιέναι τὸν ἥλιον, οὔτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, ὥστε
λανθάνειν ἡμᾶς εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους;
Ἐγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα τί
20 ἐστὶ τοῖς θεοῖς ἔργον ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ
μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ τᾶλλα ζῶα τούτων μετέχει.
Οὐ γὰρ καὶ τοῦτ', ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερόν ὅτι καὶ ταῦτα 10
ἀνθρώπων ἔνεκα γίγνεται τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο
ζῶον αἰγῶν τε καὶ οἰῶν καὶ βοῶν καὶ ἵππων καὶ ὄνων καὶ
25 τῶν ἄλλων ζώων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει ὅσα ἄνθρωποι;
ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ, πλείω (ἢ) τῶν φυτῶν· τρέφονται γοῦν
καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἥττον ἀπὸ τούτων ἢ ἀπ' ἐκείνων·
πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις
εἰς τροφήν οὐ χρῆται, ἀπὸ δὲ βοσκημάτων γάλακτι καὶ
30 τυρῶ καὶ κρέασι τρεφόμενοι ζῶσι· πάντες δὲ τιθασεύοντες

6 διελήλυθε om. B 12 ὧν om. Victorius, qui ἂν add. : ἔνθα ἂν
μάλιστα cit. Dind. 14 γιγνόμενα C al. 15 ὑπενέγκοιμεν C et
Victorius 25 ἄνθρωπος B 26 ἢ add. Zeune 29 τὴν
τροφήν B χρώνται codd. nonnulli

καὶ δαμάζοντες τὰ χρήσιμα τῶν ζώων εἰς τε πόλεμον καὶ
εἰς ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρῶνται. Ὅμογνωμονῶ σοι
καὶ τοῦτ', ἔφη· ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολὺ ἰσχυρότερα
ἡμῶν οὕτως ὑποχείρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις ὥστε
11 χρῆσθαι αὐτοῖς ὅ τι ἂν βούλωνται. Τὸ δ', ἐπειδὴ πολλὰ 5
μὲν καλὰ καὶ ὠφέλιμα, διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστί, προσ-
θεῖναι τοῖς ἀνθρώποις αἰσθήσεις ἀρμοττούσας πρὸς ἕκαστα,
δι' ὧν ἀπολαύομεν πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὸ δὲ καὶ λογισμὸν
ἡμῖν ἐμφῦσαι, ᾧ περὶ ὧν αἰσθανόμεθα λογιζόμενοί τε καὶ
μνημονεύοντες καταμανθάνομεν ὅπῃ ἕκαστα συμφέρει, καὶ 10
πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τῶν τε ἀγαθῶν ἀπολαύομεν
12 καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα· τὸ δὲ καὶ ἐρμηνείαν δοῦναι, δι' ἧς
πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδίδομέν τε ἀλλήλοις διδάσκοντες
καὶ κοινωνοῦμεν καὶ νόμους τιθέμεθα καὶ πολιτευόμεθα;
Παντάπασιν εἰκόασιν, ὦ Σώκρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν 15
ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ καί, ἢ ἀδυνατοῦμεν
τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων, ταύτη
αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν, διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις
φράζοντας τὰ ἀποβησόμενα καὶ διδάσκοντας ἢ ἂν ἄριστα
γίγνοιτο; Σοὶ δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἰκόασιν ἔτι φιλικώτερον 20
ἢ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι, εἴ γε μηδὲ ἐπερωτώμενοι ὑπὸ σοῦ
13 προσημαίνουσί σοι ἅ τε χρῆ ποιεῖν καὶ ἅ μὴ. Ὅτι δέ γε
ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένης ἕως ἂν τὰς
μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῆ σοι τὰ ἔργα αὐτῶν
ὁρῶντι σέβεσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς θεούς. ἐννόει δὲ ὅτι καὶ 25
αὐτοὶ οἱ θεοὶ οὕτως ὑποδεικνύουσιν· οἳ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν
τάγαθὰ διδόντες οὐδὲν τούτων εἰς τὸ ἐμφανὲς ἰόντες διδῶσι,
καὶ ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ
πάντα καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐστί, καὶ αἰεὶ μὲν χρωμένοις ἀτριβῆ
τε καὶ ὑγιᾶ καὶ ἀγήρατα παρέχων, θάπτον δὲ νοήματος 30

12 τῶν κακῶν ἀπεχόμεθα B

16 ἢ Reiske : εἰ codd.

17 ταύτην

C al. : om. B

18 αὐτοὺς ἡμῖν C al. : ἡμῖν αὐτοὺς B

20 γίγνοιτο

codd. nonnulli

22 δ' Ven. omissio γε

γε om. C al.

25-§ 13 fin.

ἐννόει . . . ἐστιν del. Herbst

27 τοῦμφανὲς C al.

30 ἀγήρατον

Stephanus

ὑπηρετοῦντα ἀναμαρτήτως, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράττων
 ὁράται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. ἐννόει δ' 14
 ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι Ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει
 τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾶν, ἀλλ', ἐάν τις αὐτὸν
 5 ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεάσασθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται. καὶ τοὺς
 ὑπηρετάς δὲ τῶν θεῶν εὐρήσεις ἀφανεῖς ὄντας· κεραυνός
 τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται, δῆλον, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐντύχη
 πάντων κρατεῖ, ὁράται δ' οὐτ' ἐπιῶν οὐτ' ἐγκατασκήψας
 οὔτε ἀπιῶν· καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν οὐχ ὁρῶνται, ἃ δὲ ποιοῦσι
 10 φανερὰ ἡμῖν ἐστι, καὶ προσιόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα.
 ἀλλὰ μὴν καὶ ἀνθρώπου γε ψυχῇ, ἢ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν
 ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει, ὅτι μὲν βασιλεύει ἐν ἡμῖν,
 φανερόν, ὁράται δὲ οὐδ' αὐτή. ἃ χρὴ κατανοοῦντα μὴ
 καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ' ἐκ τῶν γιγνομένων τὴν
 15 δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα τιμᾶν τὸ δαιμόνιον. Ἐγὼ 15
 μὲν, ὧ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν οὐδὲ μικρὸν
 ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου, σαφῶς οἶδα· ἐκεῖνο δὲ ἀθυμῶ, ὅτι
 μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀνθρώ-
 πων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβεσθαι. Ἄλλὰ μὴ τοῦτο ἀθύμει, 16
 20 ἔφη, ὧ Εὐθύδημε· ὁρᾶς γὰρ ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεός, ὅταν
 τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ πῶς ἂν τοῖς θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται·
 Νόμῳ πόλεως· νόμος δὲ δήπου πανταχοῦ ἐστι κατὰ δύναμιν
 ἱεροῖς θεοῖς ἀρέσκεσθαι. πῶς οὖν ἂν τις κάλλιον καὶ εὐσε-
 βέστερον τιμῶν θεοὺς ἢ, ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν;
 25 ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις 17
 τοῦτο ποιῇ, φανερὸς δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεοῦς. χρὴ οὖν
 μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμᾶν τοὺς θεοὺς θαρρεῖν τε
 καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ. οὐ γάρ παρ' ἄλλων γ' ἂν τις
 μείζω ἐλπίζων σωφρονοίῃ ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν

2 τὸδε BC al. 5 θεᾶσθαι C al. 8 κατασκήψας C al. 10 αὐ-
 τῶν om. B 11 ἢ om. BC al. §§ 15-17 seclus. Dind. : Clemens
 (*Protr.* p. 61, 12 et *Strom.* v. 714) et Stob., qui hunc locum laudant
 eadem fere verba adferunt, sed longe alia atque exhibent codd. Xen.
 26 τοὺς θεοὺς B

δυναμένων, οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι·
 ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς;
 18 τοιαῦτα μὲν δὴ λέγων τε καὶ αὐτὸς ποιῶν εὐσεβεστέρους τε
 καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

IV Ἄλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ δικαίου γε οὐκ ἀπεκρύπτετο ἦν 5
 εἶχε γνώμην, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἀπεδείκνυτο, ἰδία τε πᾶσι
 νομίμως τε καὶ ὠφελίμως χρώμενος καὶ κοινῇ ἄρχουσί τε
 ἃ οἱ νόμοι προστάττειεν πειθόμενος καὶ κατὰ πόλιν καὶ ἐν
 ταῖς στρατείαις οὕτως ὥστε διάδηλος εἶναι παρὰ τοὺς ἄλλους
 2 εὐτακτῶν, καὶ ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιστάτης γενόμενος 10
 οὐκ ἐπέτρεψε τῷ δήμῳ παρὰ τοὺς νόμους ψηφίσασθαι,
 ἀλλὰ σὺν τοῖς νόμοις ἠναντιώθη τοιαύτη ὁρμῇ τοῦ δήμου
 3 ἦν οὐκ ἂν οἶμαι ἄλλον οὐδένα ἄνθρωπον ὑπομεῖναι· καὶ
 ὅτε οἱ τριάκοντα προσέταπτον αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους τι,
 οὐκ ἐπέιθετο· τοῖς τε γὰρ νέοις ἀπαγορευόντων αὐτῶν μὴ 15
 διαλέγεσθαι καὶ προσταξάντων ἐκείνῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶ
 τῶν πολιτῶν ἀγαγεῖν τινα ἐπὶ θανάτῳ, μόνος οὐκ ἐπέισθη,
 4 διὰ τὸ παρὰ τοὺς νόμους αὐτῷ προστάττεσθαι· καὶ ὅτε τὴν
 ὑπὸ Μελήτου γραφὴν ἔφευγε, τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς
 δικαστηρίοις πρὸς χάριν τε τοῖς δικασταῖς διαλέγεσθαι καὶ 20
 κολακεύειν καὶ δεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα
 πολλῶν πολλάκις ὑπὸ τῶν δικαστῶν ἀφιεμένων, ἐκείνος
 οὐδὲν ἠθέλησε τῶν εἰωθότων ἐν τῷ δικαστηρίῳ παρὰ τοὺς
 νόμους ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥαδίως ἂν ἀφεθεὶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν,
 εἰ καὶ μετρίως τι τούτων ἐποίησε, προείλετο μᾶλλον τοῖς 25
 5 νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν. καὶ ἔλεγε
 δὲ οὕτως καὶ πρὸς ἄλλους μὲν πολλάκις, οἶδα δέ ποτε αὐτὸν
 καὶ πρὸς Ἴππίαν τὸν Ἡλείον περὶ τοῦ δικαίου τοιάδε δια-
 λεχθέντα. διὰ χρόνου γὰρ ἀφικόμενος ὁ Ἴππίας Ἀθήναζε
 παρεγένετο τῷ Σωκράτει λέγουτι πρὸς τινας, ὡς θαυμαστὸν 30

1 ἢ εἰ . . . ἀρέσκοι] εἶη . . . ἀρέσκειν B cap. IV §§ 1-5 usque ad
 πολλάκις aut spurias aut interpolatas putant fere omnes 10 καὶ
 ὅτε] καὶ ποτε Ernesti τῇ ἐκκλησίᾳ Bake 11 ἐπέτρεψεν B
 21 τὰ τοιαῦτα] ταῦτα B

εἴη τό, εἰ μὲν τις βούλοιτο σκυτέα διδάξασθαι τινα ἢ τέκ-
 τουα ἢ χαλκέα ἢ ἰππέα, μὴ ἀπορεῖν ὅποι ἂν πέμψας τούτου
 τύχοι, [φασὶ δέ τινες καὶ ἵππον καὶ βούν τῷ βουλομένῳ
 δικαίους ποιήσασθαι πάντα μεστὰ εἶναι τῶν διδαζόντων·]
 5 εἰ δέ τις βούληται ἢ αὐτὸς μαθεῖν τὸ δίκαιον ἢ υἱὸν ἢ
 οἰκέτην διδάξασθαι, μὴ εἰδέναι ὅποι ἂν ἐλθὼν τύχοι τούτου.
 καὶ ὁ μὲν Ἴππίας ἀκούσας ταῦτα ὥσπερ ἐπισκώπτων αὐτόν, 6
 Ἔτι γὰρ σύ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις ἃ
 ἐγὼ πάλαι ποτέ σου ἤκουσα; καὶ ὁ Σωκράτης, Ὁ δέ γε
 10 τούτου δεινότερον, ἔφη, ὦ Ἴππία, οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ
 λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν· σὺ δ' ἴσως διὰ τὸ πολυ-
 μαθῆς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις.
 Ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι καινόν τι λέγειν ἀεὶ. Πότερον, 7
 ἔφη, καὶ περὶ ὧν ἐπίστασαι; οἷον περὶ γραμμάτων ἔάν τις
 15 ἔρηταί σε, πόσα καὶ ποῖα Σωκράτους ἐστίν, ἄλλα μὲν
 πρότερον, ἄλλα δὲ νῦν πειρᾶ λέγειν; ἢ περὶ ἀριθμῶν τοῖς
 ἐρωτῶσιν εἰ τὰ δὺς πέντε δέκα ἐστίν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν ἃ
 καὶ πρότερον ἀποκρίνεις; Περὶ μὲν τούτων, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 ὥσπερ σύ, καὶ ἐγὼ ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω· περὶ μέντοι τοῦ
 20 δικαίου πάνυ οἶμαι νῦν ἔχειν εἰπεῖν, πρὸς ἃ οὔτε σὺ οὔτ'
 ἂν ἄλλος οὐδεὶς δύναιτ' ἀντειπεῖν. Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, 8
 μέγα λέγεις ἀγαθὸν ἠύρηκένας, εἰ παύσσονται μὲν οἱ δικασταὶ
 δίχα ψηφίζόμενοι, παύσσονται δ' οἱ πολῖται περὶ τῶν δικαίων
 ἀντιλέγοντές τε καὶ ἀντιδικοῦντες καὶ στασιάζοντες, παύ-
 25 σονται δ' αἱ πόλεις διαφερόμεναι περὶ τῶν δικαίων καὶ
 πολεμοῦσαι. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἀπολειφθείην
 σου πρὸ τοῦ ἀκοῦσαι τηλικούτου ἀγαθὸν ἠύρηκότος. Ἀλλὰ 9
 μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἀκούση, πρὶν γ' ἂν αὐτὸς ἀποφήνη, ὅ τι
 νομίζεις τὸ δίκαιον εἶναι. ἀρκεῖ γὰρ ὅτι τῶν ἄλλων
 30 καταγελαῆς ἐρωτῶν μὲν καὶ ἐλέγχων πάντας, αὐτὸς δ' οὐδενὶ

1 τό om. C al.

καίους] δικαίως B al.

εἶναι codd.
εἰπεῖν Stob.

3 φασὶ... διδαζόντων del. Valckenaer

ποιήσασθαι] πρίασθαι B al.

ποῖ Stob.

21 ἀντειπεῖν Zeune: ἀνειπεῖν codd.:

4 δι-

6 εἰδέναι Stob.:

θέλων ὑπέχειν λόγον οὐδὲ γνώμην ἀποφαίνεσθαι περὶ
 10 οὐδενός. Τί δέ, ὦ Ἴππία; ἔφη, οὐκ ἤσθησαι ὅτι ἐγὼ ἂν
 δοκεῖ μοι δίκαια εἶναι οὐδὲν παύομαι ἀποδεικνύμενος; Καὶ
 ποῖος δὴ σοι, ἔφη, οὗτος ὁ λόγος ἐστίν; Εἰ δὲ μὴ λόγῳ,
 ἔφη, ἀλλ' ἔργῳ ἀποδείκνυμαι ἢ οὐ δοκεῖ σοι ἀξιοτεκμαρ- 5
 τότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον εἶναι; Πολύ γε νῆ Δί', ἔφη.
 δίκαια μὲν γὰρ λέγοντες πολλοὶ ἄδικα ποιοῦσι, δίκαια δὲ
 11 πράττων οὐδ' ἂν εἰς ἄδικος εἴη. Ἡισθησαι οὖν πρόποτέ
 μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος ἢ φίλους ἢ πόλιν
 εἰς στάσιν ἐμβάλλοντος ἢ ἄλλο τι ἄδικον πράττοντος; Οὐκ 10
 ἔγωγ', ἔφη. Τὸ δὲ τῶν ἀδίκων ἀπέχεσθαι οὐ δίκαιον ἡγή;
 Δῆλος εἶ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ νῦν διαφεύγειν ἐγχειρῶν
 τὸ ἀποδείκνυσθαι γνώμην, ὅ τι νομίζεις τὸ δίκαιον· οὐ γὰρ
 ἂν πράττουσιν οἱ δίκαιοι, ἀλλ' ἂν μὴ πράττουσι, ταῦτα λέγεις.
 12 Ἄλλ' ὧμην ἔγωγ', ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ μὴ θέλειν ἀδικεῖν 15
 ἱκανὸν δικαιοσύνης ἐπίδειγμα εἶναι. εἰ δέ σοι μὴ δοκεῖ,
 σκέψαι ἔαν τόδε σοι μᾶλλον ἀρέσκη· φημὶ γὰρ ἐγὼ τὸ
 νόμιμον δίκαιον εἶναι. Ἄρα τὸ αὐτὸ λέγεις, ὦ Σώκρατες,
 13 νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι; Ἐγωγε, ἔφη. Οὐ γὰρ αἰσθά-
 νομαί σου ὁποῖον νόμιμον ἢ ποῖον δίκαιον λέγεις. Νόμους 20
 δὲ πόλεως, ἔφη, γιγνώσκεις; Ἐγωγε, ἔφη. Καὶ τίνας
 τούτους νομίζεις; Ἄ οἱ πολῖται, ἔφη, συνθέμενοι ἅ τε δεῖ
 ποιεῖν καὶ ὧν ἀπέχεσθαι ἐγράψαντο. Οὐκοῦν, ἔφη, νόμιμος
 μὲν ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος, ἄνομος δὲ ὁ ταῦτα
 παραβαίνων; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ δίκαια μὲν 25
 ἂν πράττοι ὁ τούτοις πειθόμενος, ἄδικα δ' ὁ τούτοις ἀπειθῶν;
 Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὁ μὲν τὰ δίκαια πράττων δίκαιος,
 ὁ δὲ τὰ ἄδικα ἄδικος; Πῶς γὰρ οὔ; Ὁ μὲν ἄρα νόμιμος
 14 δίκαιός ἐστιν, ὁ δὲ ἄνομος ἄδικος. καὶ ὁ Ἴππίας, Νόμους

1 ἐθέλων Stob. 2 δέ] δαί B 7 μὲν om. B 8 πραττόντων
 Stob. οὐδ' ἂν . . . εἴη Stob. : codd. inter οὐδ' . . . ἂν εἴη, οὐδ' . . .
 εἴη, οὐδ' . . . ἔσται variant 9 πόλεις C al. 17 τὸ] τὸν B
 19 οὐ γὰρ] οὐκ ἄρα Stob. 20 σου μᾶλλον Gilbert ἢ ποῖον]
 ὁποῖον B 26 prius τούτοις om. Stob. : τοιούτοις codd. nonnulli
 28 πῶς . . . ἄδικος Stob. : om. codd.

δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πῶς ἂν τις ἠγήσαιο σπουδαῖον πρᾶγμα
 εἶναι ἢ τὸ πείθεσθαι αὐτοῖς, οὓς γε πολλάκις αὐτοὶ οἱ
 θέμενοι ἀποδοκιμάσαντες μετατίθενται; Καὶ γὰρ πόλεμον,
 ἔφη ὁ Σωκράτης, πολλάκις ἀράμεναι πόλεις πάλιν εἰρήνην
 5 ποιοῦνται. Καὶ μάλα, ἔφη. Διάφορον οὖν τι οἶει ποιεῖν,
 ἔφη, τοὺς τοῖς νόμοις πειθομένους φανλίζων, ὅτι καταλυθεῖεν
 ἂν οἱ νόμοι, ἢ εἰ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτακτοῦντας ψέγοις,
 ὅτι γένοιτ' ἂν εἰρήνη; ἢ καὶ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ταῖς
 πατρίσι προθύμως βοηθοῦντας μέμφῃ; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ',
 10 ἔφη. Λυκουῖργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, 15
 καταμεμάθηκας, ὅτι οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων
 τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις
 μάλιστα ἐνειργάσατο αὐτῇ; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πό-
 λεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι, οἵτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι
 15 ᾧσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοὶ εἰσι, καὶ
 πόλις, ἐν ἣ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν
 εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατός ἐστιν;
 ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς 16
 πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἷ τε γερουσίαι καὶ
 20 οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν,
 καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας
 ὁμνύναι ὁμονοήσειν, καὶ πανταχοῦ ὁμνύουσι τὸν ὄρκον τοῦ-
 του· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς
 χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς αὐλητὰς
 25 ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ'
 ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἠδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται.
 τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταταί
 τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δὲ ὁμονοίας οὔτ'
 ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη. ἰδίᾳ 17
 30 δὲ πῶς μὲν ἂν τις ἦττον ὑπὸ πόλεως ζημιοῖτο, πῶς δ' ἂν
 μᾶλλον τιμῶτο, ἢ εἰ τοῖς νόμοις πείθοιτο; πῶς δ' ἂν ἦττον

1 πρᾶγμα] πράγμασιν B 2 αὐτοὶ Stob. : αὐτοὺς C : αὐτοῖς cet.
 4 ἀράμεναι B et Stob. : ἀράμεναι αἱ cet. 8 ἢ om. B et Stob. 18 et
 19 τε om. Stob. 29 εὖ] καλῶς B οὔτ' αὖ οἶκος εὖ οἰκισθεῖη B

ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἠττώτο ἢ πῶς ἂν μάλλον νικῶη; τίνοι
 δ' ἂν τις μάλλον πιστεύσειε παρακαταθέσθαι ἢ χρήματα ἢ
 υἱοὺς ἢ θυγατέρας; τίνα δ' ἂν ἡ πόλις ὅλη ἀξιοπιστότερον
 ἠγήσαιο τοῦ νομίμου; παρὰ τίνος δ' ἂν μάλλον τῶν δικαίων
 τύχοιεν ἢ γονεῖς ἢ οἰκεῖοι ἢ οἰκέται ἢ φίλοι ἢ πολῖται ἢ 5
 ξένοι; τίνοι δ' ἂν μάλλον πολέμιοι πιστεύσειαν ἢ ἀνοχὰς
 ἢ σπονδὰς ἢ συνθήκας περὶ εἰρήνης; τίνοι δ' ἂν μάλλον ἢ
 τῷ νομίμῳ σύμμαχοι ἐθέλοιεν γίνεσθαι; τῷ δ' ἂν μάλλον
 οἱ σύμμαχοι πιστεύσειαν ἢ ἡγεμονίαν ἢ φρουραρχίαν ἢ
 πόλεις; τίνα δ' ἂν τις εὐεργετήσας ὑπολάβοι χάριν κομιεῖ- 10
 σθαι μάλλον ἢ τὸν νόμιμον; ἢ τίνα μάλλον ἂν τις εὐε-
 ργετήσειεν ἢ παρ' οὗ χάριν ἀπολήψεσθαι νομίζει; τῷ δ' ἂν
 τις βούλοιο μάλλον φίλος εἶναι ἢ τῷ τοιούτῳ, ἢ τῷ ἦττον
 ἐχθρός; τῷ δ' ἂν τις ἦττον πολεμήσειεν ἢ ᾧ μάλιστα μὲν
 φίλος εἶναι βούλοιο, ἢκιστα δ' ἐχθρός, καὶ ᾧ πλείστοι 15
 μὲν φίλοι καὶ σύμμαχοι βούλοιντο εἶναι, ἐλάχιστοι δ' ἐχθροὶ
 18 καὶ πολέμιοι; ἐγὼ μὲν οὖν, ᾧ Ἰππία, τὸ αὐτὸ ἀποδείκνυμαι
 νόμιμόν τε καὶ δίκαιον εἶναι· σὺ δ' εἰ τὰναντία γινώσκεις,
 δίδασκε. καὶ ὁ Ἰππίας, Ἄλλὰ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ᾧ Σώ-
 κρατες, οὗ μοι δοκῶ τὰναντία γινώσκειν οἷς εἴρηκας περὶ 20
 19 τοῦ δικαίου. Ἀγράφους δέ τινας οἶσθα, ἔφη, ᾧ Ἰππία,
 νόμους; Τούς γ' ἐν πάσῃ, ἔφη, χώρα κατὰ ταῦτὰ νομιζο-
 μένους. Ἐχοῖς ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὺς
 ἔθεντο; Καὶ πῶς ἂν, ἔφη, οἷ γε οὔτε συνελθεῖν ἅπαντες ἂν
 δυνηθεῖεν οὔτε ὁμόφωνοί εἰσι; Τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις 25
 τεθεικέναι τοὺς νόμους τούτους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, θεοὺς οἶμαι
 τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι· καὶ γὰρ παρὰ
 20 πᾶσιν ἀνθρώποις πρῶτον νομίζεται θεοὺς σέβειν. Οὐκοῦν
 καὶ γονέας τιμᾶν πανταχοῦ νομίζεται; Καὶ τοῦτο, ἔφη.
 Οὐκοῦν καὶ μήτε γονέας παισὶ μίγνυσθαι μήτε παῖδας 30

2 παρακαταθέσθαι] παρακαταθήκας Stob. Paris.

8 τῷ] τίνοι Stob.

15 ᾧ Stob. : ᾧ ἂν codd.

17 οὖν om. B Stob. Paris.

23 οὖν

om. B al.

26 τοὺς νόμους τεθεικέναι Stob.

27 τοὺς νόμους

. . . θεῖναι susp. Ernesti

28 σέβειν] εὐσεβεῖν Stob.

γοιεύσιν; Οὐκέτι μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὗτος θεοῦ νόμος εἶναι. Τί δὴ; ἔφη. Ὅτι, ἔφη, αἰσθάνομαί τινας παραβαίνοντας αἰτόν. Καὶ γὰρ ἄλλα πολλά, ἔφη, παρανο- 21
 μοῦσιν· ἀλλὰ δίκην γέ τοι διδώσω οἱ παραβαίνοντες τοὺς 5
 ὑπὸ τῶν θεῶν κειμένους νόμους, ἣν οἶδενὶ τρόπῳ δυνατὸν ἀνθρώπῳ διαφυγεῖν, ὥσπερ τοὺς ὑπ' ἀνθρώπων κειμένους νόμους ἔτιοι παραβαίνοντες διαφεύγουσι τὸ δίκην διδόναι, οἱ μὲν λανθάνοντες, οἱ δὲ βιαζόμενοι. Καὶ ποίαν, ἔφη, 22
 δίκην, ὦ Σώκρατες, οὐ δύναται διαφεύγειν γονεῖς τε παισὶ 10
 καὶ παῖδες γοιεύσι μιγνύμενοι; Τὴν μεγίστην νῆ Δί', ἔφη· τί γὰρ ἂν μείζον πάθειεν ἄνθρωποι τεκνοποιοῦμενοι τοῦ κακῶς τεκνοποιεῖσθαι; Πῶς οὖν, ἔφη, κακῶς οὔτοι τεκνο- 23
 ποιοῦνται, οὗς γε οἶδεν κωλύει ἀγαθοὺς αἰτοὺς ὄντας ἐξ ἀγαθῶν παιδοποιεῖσθαι; Ὅτι νῆ Δί', ἔφη, οὐ μόνον ἀγαθοὺς 15
 δεῖ τοὺς ἐξ ἀλλήλων παιδοποιουμένους εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζοντας τοῖς σώμασιν. ἢ δοκεῖ σοι ὅμοια τὰ σπέρματα εἶναι τὰ τῶν ἀκμαζόντων τοῖς τῶν μήπω ἀκμαζόντων ἢ τῶν παρηκμακότων; Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οἶκ εἰκὸς ὅμοια εἶναι. Πότερα οὖν, ἔφη, βελτίω; Δήλον ὅτι, ἔφη, τὰ τῶν ἀκμα- 20
 ζόντων. Τὰ τῶν μὴ ἀκμαζόντων ἄρα οὐ σπουδαῖα; Οὐκ εἰκὸς μὰ Δί', ἔφη. Οὐκοῦν οὔτω γε οὐ δεῖ παιδοποιεῖσθαι; Οὐ γὰρ οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἱ γε οὔτω παιδοποιούμενοι ὡς οὐ δεῖ παιδοποιεῖνται; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Τίνας οὖν ἄλλοι, ἔφη, κακῶς ἂν παιδοποιεῖντο, εἴ γε μὴ οὔτοι; Ὅμο- 25
 γνωμονῶ σοι, ἔφη, καὶ τοῦτο. Τί δέ; τοὺς εὖ ποιοῦντας 24
 ἀπτευεργετεῖν οὐ παταχοῦ νόμιμόν ἐστι; Νόμιμον, ἔφη· παραβαίνεται δὲ καὶ τοῦτο. Οὐκοῦν καὶ οἱ τοῦτο παραβαίνοντες δίκην διδώσι, φίλων μὲν ἀγαθῶν ἔρημοι γιγνόμενοι, τοὺς δὲ μισοῦντας ἑαυτοὺς ἀναγκαζόμενοι διώκειν; ἢ οὐχ 30
 οἱ μὲν εὖ ποιοῦντες τοὺς χρωμένους ἑαυτοῖς ἀγαθοὶ φίλοι εἰσίν, οἱ δὲ μὴ ἀπτευεργετοῦντες τοὺς τοιοῦτους διὰ μὲν

7 δοῦναι Stob. 13 οὗς γε] ὅτε Stob. 14 τεκνοποιεῖσθαι Stob.
 22 οὔτω Stob. : om. codd. 25 δέ] δεῖ B et Stob. Esc. 26 post νόμιμον add. μὲν Cobet 28 γενόμενοι Stob.

τὴν ἀχαριστίαν μισοῦνται ὑπ' αὐτῶν, διὰ δὲ τὸ μάλιστα
 λυσιτελεῖν τοῖς τοιούτοις χρῆσθαι τούτους μάλιστα διώκουσι;
 Νῆ τὸν Δί', ὦ Σώκρατες, ἔφη, θεοῖς ταῦτα πάντα ἔοικε·
 τὸ γὰρ τοὺς νόμους αὐτοὺς τοῖς παραβαίνουσι τὰς τιμωρίας
 ἔχειν βελτίονος ἢ κατ' ἄνθρωπον νομοθέτου δοκεῖ μοι εἶναι. 5
 25 Πότερον οὖν, ὦ Ἰππία, τοὺς θεοὺς ἡγῆ τὰ δίκαια νομοθετεῖν
 ἢ ἄλλα τῶν δικαίων; Οὐκ ἄλλα μὰ Δί', ἔφη· σχολῆ γὰρ
 ἂν ἄλλος γέ τις τὰ δίκαια νομοθετήσκειν, εἰ μὴ θεός. Καὶ
 τοῖς θεοῖς ἄρα, ὦ Ἰππία, τὸ αὐτὸ δίκαιόν τε καὶ νόμιμον
 εἶναι ἀρέσκει. 10

Τοιαῦτα λέγων τε καὶ πράττων δικαιότερους ἐποίει τοὺς
 πλησιάζοντας.

V Ὡς δὲ καὶ πρακτικότερους ἐποίει τοὺς συνόντας ἑαυτῷ,
 νῦν αὖ τοῦτο λέξω. νομίζων γὰρ ἐγκράτειαν ὑπάρχειν
 ἀγαθὸν εἶναι τῷ μέλλοντι καλὸν τι πράξειν, πρῶτον μὲν 15
 αὐτὸς φανερός ἦν τοῖς συνοῦσιν ἡσκηκῶς αὐτὸν μάλιστα
 πάντων ἀνθρώπων, ἔπειτα διαλεγόμενος προετρέπετο πάντων
 2 μάλιστα τοὺς συνόντας πρὸς ἐγκράτειαν. αἰεὶ μὲν οὖν περὶ
 τῶν πρὸς ἀρετὴν χρησίμων αὐτός τε διετέλει μεμνημένος
 καὶ τοὺς συνόντας πάντας ὑπομιμνήσκων· οἶδα δέ ποτε 20
 αὐτὸν καὶ πρὸς Εὐθύδημον περὶ ἐγκρατείας τοιάδε διαλεχ-
 θέντα· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα καλὸν καὶ μεγαλείου
 νομίζεις εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ πόλει κτῆμα ἐλευθερίαν; Ὡς
 3 οἶόν τέ γε μάλιστα, ἔφη. Ὅστις οὖν ἄρχεται ὑπὸ τῶν διὰ
 τοῦ σώματος ἡδονῶν καὶ διὰ ταύτας μὴ δύναται πράττειν 25
 τὰ βέλτιστα, νομίζεις τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι; Ἦκιστα,
 ἔφη. Ἴσως γὰρ ἐλευθέριον φαίνεται σοι τὸ πράττειν τὰ
 βέλτιστα, εἶτα τὸ ἔχειν τοὺς κωλύοντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν
 4 ἀνελεύθερον νομίζεις; Παντάπασί γ', ἔφη. Παντάπασιν

3 θεοῖς] θείους V
 V totum inclus. Dind., spurium putat Gilbert, qui tamen satis habuit
 nonnulla includere
 om. codd. nonnulli
 27 ἐλεύθερον B pr.

11 τοιαῦτα... πλησιάζοντας del. Dind. cap.
 13 αὐτῷ C 14 ὑπάρχειν del. Stephanus:
 21 τοιάδε] τοιαῦτα C al. 24 διὰ om. Stob.
 28 τὰ τοιαῦτα] τὸ ταῦτα Stob.

ἄρα σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀνελεύθεροι εἶναι; Νῆ τὸν Δί' εἰκότως. Πότερα δέ σοι δοκοῦσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλιστα πράττειν ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ αἴσχιστα ποιεῖν; Οὐδὲν ἦττον ἔμοιγ', ἔφη, δοκοῦσι ταῦτα ἀναγκά- 5 ζεσθαι ἢ ἐκεῖνα κωλύεσθαι. Ποίους δέ τινας δεσπότας ἡγῆ 5 τοὺς τὰ μὲν ἄριστα κωλύοντας, τὰ δὲ κάκιστα ἀναγκάζοντας; Ὡς δυνατὸν νῆ Δί', ἔφη, κακίστους. Δουλείαν δὲ ποίαν κακίστην νομίζεις εἶναι; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν παρὰ τοῖς κακίστοις δεσπόταις. Τὴν κακίστην ἄρα δουλείαν οἱ ἀκρα- 10 τεῖς δουλεύουσιν; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σοφίαν δὲ τὸ 6 μέγιστον ἀγαθὸν οὐ δοκεῖ σοι ἀπείργουσα τῶν ἀνθρώπων ἢ ἀκρασία εἰς τὸναντίον αὐτοὺς ἐμβάλλειν; ἢ οὐ δοκεῖ σοι προσέχειν τε τοῖς ὠφελούσι καὶ καταμανθάνειν αὐτὰ κωλύειν, ἀφέλκουσα ἐπὶ τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις αἰσθανο- 15 μένους τῶν ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασα ποιεῖν τὸ χεῖρον ἀντὶ τοῦ βελτίονος αἰρεῖσθαι; Γίγνεται τοῦτ', ἔφη. Σωφροσύνης δέ, ὦ Εὐθύδημε, τίνι ἂν φαίημεν ἦττον 7 ἢ τῷ ἀκρατεῖ προσήκειν; αὐτὰ γὰρ δήπου τὰ ἐναντία σωφροσύνης καὶ ἀκρασίας ἔργα ἐστίν. Ὁμολογῶ καὶ τοῦτο, 20 ἔφη. Τοῦ δ' ἐπιμελεῖσθαι ὧν προσήκει οἷτι τι κωλυτικώτερον εἶναι ἀκρασίας; Οὐκ οὐν ἔγωγ', ἔφη. Τοῦ δὲ ἀντὶ τῶν ὠφελούντων τὰ βλάπτοντα προαιρεῖσθαι ποιούντος καὶ τούτων μὲν ἐπιμελεῖσθαι, ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος καὶ τοῖς σωφρονοῦσι τὰ ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζοντες οἷτι τι 25 ἀνθρώπῳ κάκιον εἶναι; Οὐδέν, ἔφη. Οὐκοῦν τὴν ἐγκρά- 8 τειαν τῶν ἐναντίων ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκὸς τοῖς ἀνθρώποις αἰτίαν εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν ἐναντίων τὸ αἴτιον εἰκὸς ἄριστον εἶναι; Εἰκὸς γάρ, ἔφη. Ἐοικεν ἄρ', ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄριστον ἀνθρώπῳ ἐγκράτεια εἶναι;

2 εἰκότως ἔφη C al. πότερον C al. 12 ἀκρασία] ἀκράτεια
 Dind. ubique 17 σωφροσύνης Brodaeus: σωφροσύνη B: σωφρο-
 σύνην C al. et Stob. 20-21 τοῦ . . . ἔφη, quae om. Stob. Paris., del.
 Gilbert 27 τῶν Stob. Esc.: τὸ τῶν codd. et Stob. Paris. 29 ἢ
 ἐγκράτεια C al.

9 Εικότως γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Ἐκείνο δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη πώποτε ἐνεθυμήθης; Ποῖον; ἔφη. Ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἡδέα, ἐφ' ἅπερ μόνα δοκεῖ ἡ ἀκρασία τοὺς ἀνθρώπους ἄγειν, αὐτὴ μὲν οὐ δύναται ἄγειν, ἡ δ' ἐγκράτεια πάντων μάλιστα ἠδεσθαι ποιεῖ. Πῶς; ἔφη. Ἡ μὲν ἀκρασία οὐκ ἐῴσα 5 καρτερεῖν οὔτε λιμὸν οὔτε δίψος οὔτε ἀφροδισίων ἐπιθυμίαν οὔτε ἀγρυπνίαν, δι' ὧν μόνων ἔστιν ἡδέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πιεῖν καὶ ἀφροδισιάσαι, ἡδέως δ' ἀναπαύσασθαι τε καὶ κοιμηθῆναι, περιμείναντας καὶ ἀνασχομένους, ἕως ἂν ταῦτα ὡς ἐνὶ ἡδίστα γένηται, κωλύει τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τε καὶ 10 συνεχεστάτοις ἀξιολόγως ἠδεσθαι ἡ δ' ἐγκράτεια μόνη ποιούσα καρτερεῖν τὰ εἰρημένα μόνη καὶ ἠδεσθαι ποιεῖ ἀξίως μνήμης ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις. Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ 10 λέγεις. Ἀλλὰ μὴν τοῦ μαθεῖν τι καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ τοῦ ἐπιμεληθῆναι τῶν τοιούτων τινός, δι' ὧν ἂν τις καὶ τὸ 15 ἑαυτοῦ σῶμα καλῶς διοικήσειε καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον καλῶς οἰκονομήσειε καὶ φίλοις καὶ πόλει ὠφέλιμος γένοιτο καὶ ἐχθρῶν κρατήσειεν, ἀφ' ὧν οὐ μόνον ὠφέλειαι, ἀλλὰ καὶ ἡδοναὶ μέγισται γίνονται, οἱ μὲν ἐγκρατεῖς ἀπολαύουσι πράττοντες αὐτά, οἱ δ' ἀκρατεῖς οὐδενὸς μετέχουσι. τῷ 20 γὰρ ἂν ἦττον φήσαιμεν τῶν τοιούτων προσήκειν, ἢ ᾧ ἥκιστα ἔξεστι ταῦτα πράττειν, κατεχομένῳ ἐπὶ τῷ σπουδάζειν περὶ 11 τὰς ἐγγυτάτω ἡδονάς; καὶ ὁ Εὐθύδημος, Δοκεῖς μοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, λέγειν ὡς ἀνδρὶ ἦττονι τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν πάμπαν οὐδεμιᾶς ἀρετῆς προσήκει. Τί γὰρ διαφέρει, 25 ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου; ὅστις γὰρ τὰ μὲν κράτιστα μὴ σκοπεῖ, τὰ ἡδίστα δ' ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖ ποιεῖν, τί ἂν διαφέροι τῶν ἀφρονε-

1 δὲ] δ' ἔφη Stob.

4 αὐτῆ cit. Gilbert

5 ἡ Stob. Paris. : ὡσπερ

ἢ codd. : ὡς ἡ Gerth

6 δίψαν C al.

7 ἀγρυπνίαν] πόνοους

cit. Gilbert

9 περιμείναντας Stob. : καὶ περιμείναντας codd.

15 καὶ τῶν Stob.

18 ἐχθροὺς B al. et Stob.

20 οὐδὲν οὐδενὸς cod.

unus : οὐδὲν cit. Gilbert

22 ἐπὶ τῷ] περὶ τὸ B : τῷ Schneider

24 ὡς . . . προσήκει] ὡς om. Stob. Paris. : προσήκειν id. et B

25 τί]

τίμι B al.

28 ποιεῖν del. Cobet

στάτων βοσκημάτων; ἀλλὰ τοῖς ἐγκρατέσι μόνοις ἔξεστι σκοπεῖν τὰ κράτιστα τῶν πραγμάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖσθαι, τῶν δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. καὶ οὕτως ἔφη ἀρίστους τε καὶ εὐδαι- 12
5 μονεστάτους ἄνδρας γίνεσθαι καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους· ἔφη δὲ καὶ τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τοῦ συνιόντας κοινῇ βουλευέσθαι διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ πράγματα. δεῖν οὖν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα πρὸς τοῦτο ἑαυτὸν ἔτοιμον παρασκευάζειν καὶ τούτου μάλιστα ἐπιμελεῖ-
10 σθαι· ἐκ τούτου γὰρ γίνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε καὶ ἡγεμονικωτάτους καὶ διαλεκτικωτάτους.

Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρους ἐποίει τοὺς συνόντας, VI
πειράσομαι καὶ τοῦτο λέγειν. Σωκράτης γὰρ τοὺς μὲν εἰδότας τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις
15 ἂν ἐξηγεῖσθαι δύνασθαι· τοὺς δὲ μὴ εἰδότας οὐδὲν ἔφη θαυμαστὸν εἶναι αὐτούς τε σφάλλεσθαι καὶ ἄλλους σφάλ-
λειν· ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν τοῖς συνοῦσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, οὐδέποτε ἔληγε. πάντα μὲν οὖν ἢ διωρίζετο πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελθεῖν· ἐν ὅσοις δὲ τὸν τρόπον τῆς
20 ἐπισκέψεως δηλώσειν οἶμαι, τοσαῦτα λέξω. πρῶτον δὲ 2
περὶ εὐσεβείας ὧδέ πως ἐσκόπει· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις εὐσέβειαν εἶναι; καὶ ὅς, Κάλ-
λιστον νῆ Δί', ἔφη. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν ὁποῖός τις ὁ εὐσεβῆς ἐστιν; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ τοὺς θεοὺς τιμῶν. Ἐξεστι
25 δὲ ὄν ἂν τις βούληται τρόπον τοὺς θεοὺς τιμᾶν; Οὐκ ἀλλὰ νόμοι εἰσὶ καθ' οὓς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν. Οὐκοῦν ὁ τοὺς 3
νόμους τούτους εἰδὼς εἰδείη ἂν ὡς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν; Οἶμαι ἔγωγ', ἔφη. Ἄρ' οὖν ὁ εἰδὼς ὡς δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν οὐκ ἄλλως οἶεται δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ὡς οἶδεν; Οὐ

2 post ἔργῳ add. καὶ Stob. 6 ἐκ τοῦ] ἐν τῷ τοὺς B 8-11 δεῖν
... διαλεκτικωτάτους inclus. Gilbert, qui omnia iam inde a καὶ διαλέγε-
σθαι (5) in dubium vocat 17 σὺν] ἐν B 18 οὐδεπώποτε C al.
19 καὶ τὸν codd. nonnulli 23 ὁ ποῖός τις εὐσεβῆς Gerth 26 τοὺς
θεοὺς τιμᾶν B al. : τοῦτο ποιεῖν C al. 28 ὡς δεῖ om. C al.

- γὰρ οὖν, ἔφη. Ἄλλως δέ τις θεοὺς τιμᾶ ἢ ὡς οἴεται δεῖν;
- 4 Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς νομίμως ἂν τοὺς θεοὺς τιμῶ; Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν ὃ γε νομίμως τιμῶν ὡς δεῖ τιμᾶ; Πῶς γὰρ οὗ; Ὁ δέ γε ὡς δεῖ τιμῶν εὐσεβῆς ἐστι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ὁ ἄρα τὰ 5 περὶ τοὺς θεοὺς νόμιμα εἰδὼς ὀρθῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβῆς ὠρισμένος εἴη; Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δοκεῖ.
- 5 Ἀνθρώποις δὲ ἄρα ἔξεστιν ὃν ἂν τις τρόπον βούληται χρῆσθαι; Οὐκ ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους [ὁ εἰδὼς ἅ] ἐστι νόμιμα καθ' ἃ δεῖ [πως] ἀλλήλοις χρῆσθαι [, νόμιμος ἂν 10 εἴη]. Οὐκοῦν οἱ κατὰ ταῦτα χρώμενοι ἀλλήλοις ὡς δεῖ χρώνται; Πῶς γὰρ οὗ; Οὐκοῦν οἷ γε ὡς δεῖ χρώμενοι καλῶς χρώνται; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἷ γε τοῖς ἀνθρώποις καλῶς χρώμενοι καλῶς πράττουσι τὰ ἀνθρώπεια πράγματα; Εἰκόσ γ', ἔφη. Οὐκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθό- 15
- 6 μνοι δίκαια οὔτοι ποιοῦσι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Δίκαια δὲ ἔφη, οἷσθα ὁποῖα καλεῖται; Ἄ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἔφη. Οἱ ἄρα ποιῶντες ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν δίκαιά τε ποιοῦσι καὶ ἃ δεῖ; Πῶς γὰρ οὗ; Οὐκοῦν οἷ γε τὰ δίκαια ποιῶντες δίκαιοί εἰσιν; Οἶομαι ἔγωγ', ἔφη. Οἶει οὖν τινὰς πείθεσθαι 20 τοῖς νόμοις μὴ εἰδότας ἃ οἱ νόμοι κελεύουσιν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Εἰδότας δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν οἶει τινὰς οἶεσθαι δεῖν μὴ ταῦτα ποιεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη. Οἶδας δέ τινὰς ἄλλα ποιῶντας ἢ ἃ οἴονται δεῖν; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Οἱ ἄρα τὰ περὶ ἀνθρώπου νόμιμα εἰδότες οὔτοι τὰ δίκαια ποιοῦσι; 25 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν οἷ γε τὰ δίκαια ποιῶντες δίκαιοί εἰσι; Τίνες γὰρ ἄλλοι; ἔφη. Ὅρθῶς ἂν ποτε ἄρα ὀριζοίμεθα ὀριζόμενοι δικαίους εἶναι τοὺς εἰδότας τὰ περὶ ἀνθρώπου νόμιμα; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

9-11 inclusa del. Hirschig 10 πως ἀλλήλοις codd. nonnulli: πρὸς ἀλλήλους B al.: πρὸς ἀλλήλους χρῆσθαι del. Dind. νόμιμος ἂν εἴη om. Stob. 15 οὐκοῦν . . . ἔφη del. Gilbert 17 ἔφη om. C al. 23 ποιεῖν ταῦτα C al. οἶδας retinui cum codd. et Stob. et Priscian. 18. 243 24 ποιῶντας] ποιεῖν Priscian., Stob. & Priscian.: om. codd.

Σοφίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναι; εἶπέ μοι, πότερά σοι 7
δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοὶ εἶναι, ἢ εἰσί
τινες ἃ μὴ ἐπίστανται σοφοί; Ἄ ἐπίστανται δῆλον ὅτι,
ἔφη· πῶς γὰρ ἂν τις, ἃ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφὸς εἶη;
5 Ἄρ' οὖν οἱ σοφοὶ ἐπιστήμη σοφοὶ εἰσι; Τίνι γὰρ ἂν, ἔφη,
ἄλλω τις εἶη σοφός, εἴ γε μὴ ἐπιστήμη; Ἄλλο δέ τι
σοφίαν οἶει εἶναι ἢ ᾧ σοφοὶ εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη
ἄρα σοφία ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι
ἀνθρώπῳ δυνατὸν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ
10 μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα
σοφὸν οὐχ οἶόν τε ἀνθρώπου εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη.
Ὁ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἐμοιγε
δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τὰγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί; 8
15 Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι;
Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε
ἄλλω βλαβερόν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἂν τι
φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ
ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθόν ἐστιν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾗ; Δοκεῖ
20 μοι, ἔφη.

Τὸ δὲ καλὸν ἔχοιμεν ἂν πως ἄλλως εἰπεῖν; †ἢ, εἰ ἐστιν, 9
ὀνομάζεις† καλὸν ἢ σῶμα ἢ σκεῦος ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ οἴσθα
πρὸς πάντα καλὸν ὄν; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Ἄρ' οὖν,
πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ᾗ, πρὸς τοῦτο ἐκάστῳ καλῶς
25 ἔχει χρῆσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Καλὸν δὲ πρὸς ἄλλο
τί ἐστιν ἕκαστον ἢ πρὸς ὃ ἐκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆσθαι;
Οὐδὲ πρὸς ἐν ἄλλο, ἔφη. Τὸ χρήσιμον ἄρα καλόν ἐστι
πρὸς ὃ ἂν ᾗ χρήσιμον; Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη.

Ἀνδρείαν δέ, ὦ Εὐθύδημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις 10

5 γὰρ ἔφη ἄλλω τις ἂν C al. 12 ἕκαστος] ἀνθρωπος B 16 δέ]
δαί B 21 ἔχοιμεν C al. : ἔχοι B ἢ, εἰ ἐστιν, ὀνομάζεις] ἢ καλ
ἐστιν ὀνομάζειν cod. unus : ἢ ἐνεστιν ὀνομάζειν Stephanus in marg. : ἢ
ἐστιν δ ὀνομάζειν Ernesti : εἰ ἐστιν del. Dind. 29 δέ Stob. : om.
B C al.

εἶναι; Κάλλιστον μὲν οὖν ἔγωγ', ἔφη. Χρήσιμον ἄρα οὐ
 πρὸς τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν; Νῆ Δί', ἔφη,
 πρὸς τὰ μέγιστα μὲν οὖν. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι πρὸς τὰ δεινὰ
 τε καὶ ἐπικίνδυνα χρήσιμον εἶναι τὸ ἀγνοεῖν αὐτά; Ἕκιστά
 γ', ἔφη. Οἱ ἄρα μὴ φοβούμενοι τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ μὴ 5
 εἰδέναί τι ἐστὶν οὐκ ἀνδρεῖοί εἰσι; Νῆ Δί', ἔφη, πολλοὶ
 γὰρ ἂν οὕτω γε τῶν τε μαινομένων καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρεῖοι
 εἶεν. Τί δὲ οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδοικότες; Ἐπι γε νῆ Δί'
 ἦττον, ἔφη. Ἄρ' οὖν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς πρὸς τὰ δεινὰ καὶ
 ἐπικίνδυνα ὄντας ἀνδρείους ἠγῆ εἶναι, τοὺς δὲ κακοὺς δει- 10
 II λούς; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀγαθοὺς δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα
 νομίζεις ἄλλους τινὰς ἢ τοὺς δυναμένους αὐτοῖς καλῶς
 χρῆσθαι; Οὐκ ἀλλὰ τούτους, ἔφη. Κακοὺς δὲ ἄρα τοὺς
 οἴους τούτοις κακῶς χρῆσθαι; Τίνας γὰρ ἄλλους; ἔφη.
 Ἄρ' οὖν ἕκαστοι χρώνται ὡς οἴονται δεῖν; Πῶς γὰρ ἄλλως; 15
 ἔφη. Ἄρ' οὖν οἱ μὴ δυνάμενοι καλῶς χρῆσθαι ἴσασιν ὡς
 δεῖ χρῆσθαι; Οὐ δῆπου γε, ἔφη. Οἱ ἄρα εἰδότες ὡς δεῖ
 χρῆσθαι, οὗτοι καὶ δύνανται; Μόνοι γ', ἔφη. Τί δέ; οἱ
 μὴ διημαρτηκότες ἄρα κακῶς χρώνται τοῖς τοιούτοις; Οὐκ
 οἶομαι, ἔφη. Οἱ ἄρα κακῶς χρώμενοι διημαρτήκασιν; Εἰκός 20
 γ', ἔφη. Οἱ μὲν ἄρα ἐπιστάμενοι τοῖς δεινοῖς τε καὶ ἐπι-
 κινδύνοις καλῶς χρῆσθαι ἀνδρεῖοί εἰσιν, οἱ δὲ διαμαρτάνοντες
 τούτου δειλοί; Ἐμοιγε δοκοῦσιν, ἔφη.

12 Βασιλείαν δὲ καὶ τυραννίδα ἀρχὰς μὲν ἀμφοτέρας ἠγεῖτο
 εἶναι, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἐνόμιζε. τὴν μὲν γὰρ ἐκόντων 25
 τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους τῶν πόλεων ἀρχὴν βασι-
 λείαν ἠγεῖτο, τὴν δὲ ἀκόντων τε καὶ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ'
 ὅπως ὁ ἄρχων βούλοιο, τυραννίδα. καὶ ὅπου μὲν ἐκ τῶν
 τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, ταύτην μὲν
 τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπου δ' ἐκ 30
 τιμημάτων, πλουτοκρατίαν, ὅπου δ' ἐκ πάντων, δημοκρατίαν.

2 νῆ] μὰ C al.

6 εἰσιν B

7 τε om. B

8 δαί B

15 ἕκαστοι ἐκάστοις Stob. Esc.

οἴονται] οἴόν τε BC al. Stob.

26 τε om. B

τοὺς νόμους Stob.

29 μὲν om. C al.

Εἰ δέ τις αὐτῷ περί του ἀντιλέγοι μηδέν ἔχων σαφές 13
λέγειν, ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως ἤτοι σοφώτερον φάσκων εἶναι
ὄν αὐτὸς λέγοι ἢ πολιτικώτερον ἢ ἀνδρειότερον ἢ ἄλλο τι
τῶν τοιούτων, ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανήγειν ἂν πάντα τὸν
5 λόγον ὧδέ πως· Φῆς σὺ ἀμείνω πολίτην εἶναι ὄν σὺ ἐπαι- 14
νεῖς ἢ ὄν ἐγώ; Φημί γὰρ οὖν. Τί οὖν οὐκ ἐκείνο πρῶτον
ἐπεσκεψάμεθα, τί ἐστὶν ἔργον ἀγαθοῦ πολίτου; Ποιῶμεν
τοῦτο. Οὐκοῦν ἐν μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοίῃ ἂν ὁ
χρήμασιν εὐπορωτέραν τὴν πόλιν ποιῶν; Πάνυ μὲν οὖν.
10 Ἐν δέ γε πολέμῳ ὁ καθυπερτέραν τῶν ἀντιπάλων; Πῶς
γὰρ οὐ; Ἐν δὲ πρεσβείᾳ ἂρ' ὄς ἂν φίλους ἀντὶ πολεμίων
παρασκευάζῃ; Εἰκός γε. Οὐκοῦν καὶ ἐν δημηγορίᾳ ὁ στά-
σεις τε παύων καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν; Ἐμοιγε δοκεῖ. οὕτω
δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένων καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς
15 φανερόν ἐγίγνετο τάληθές. ὁπότε δὲ αὐτὸς τι τῷ λόγῳ 15
διεξίλοι, διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογουμένων ἐπορεύετο, νομίζων
ταύτην τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λόγου. τοιγαροῦν πολὺ μάλιστα
ὦν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι, τοὺς ἀκούοντας ὁμολογοῦντας παρείχε.
ἔφη δὲ καὶ Ὅμηρον τῷ Ὀδυσσεῖ ἀναθεῖναι τὸ ἀσφαλῆ ῥήτορα
20 εἶναι, ὡς ἱκανὸν αὐτὸν ὄντα διὰ τῶν δοκούντων τοῖς ἀνθρώποις
ἄγειν τοὺς λόγους.

Ὅτι μὲν οὖν ἀπλῶς τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀπεφαίνετο VI
Σωκράτης πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας αὐτῷ, δοκεῖ μοι δῆλον ἐκ
τῶν εἰρημένων εἶναι ὅτι δὲ καὶ αὐτάρκεις ἐν ταῖς προση-
25 κούσαις πράξεσιν αὐτοὺς εἶναι ἐπεμελεῖτο, νῦν τοῦτο λέξω.
πάντων μὲν γὰρ ὦν ἐγὼ οἶδα μάλιστα ἔμελεν αὐτῷ εἰδέναι
ὅτου τις ἐπιστήμων εἴη τῶν συνόντων αὐτῷ· ὦν δὲ προσήκει
ἀνδρὶ καλῷ καγαθῷ εἰδέναι, ὅ τι μὲν αὐτὸς εἰδείη, πάντων
προθυμότατα ἐδίδασκεν· ὅτου δὲ αὐτὸς ἀπειρότερος εἴη, πρὸς
30 τοὺς ἐπισταμένους ἤγειν αὐτούς. ἐδίδασκε δὲ καὶ μέχρι 2
ὅτου δέοι ἔμπειρον εἶναι ἐκάστου πράγματος τὸν ὀρθῶς

3 ὄν] ὦν BC 12 εἰκός B: εἰκότως cet. 17 τὴν del. Coraes
πολλοὶ BC: πολλῶ cit. Gilbert 18 παρείχετο B 29 ἐδίδαξεν
B ἀπειρότερος] ἀπείρατος C al.

πεπαιδευμένον. αὐτίκα γεωμετρίαν μέχρι μὲν τούτου ἔφη
 δεῖν μαθάνειν, ἕως ἱκανός τις γένοιτο, εἴ ποτε δεήσειε,
 γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι ἢ
 ἔργον ἀποδείξασθαι· οὕτω δὲ τοῦτο ῥάδιον εἶναι μαθεῖν ὥστε
 τὸν προσέχοντα τὸν νοῦν τῇ μετρήσει ἅμα τὴν τε γῆν 5
 ὀπόση ἐστὶν εἰδέναι καὶ ὡς μετρεῖται ἐπιστάμενον ἀπιέναι.
 3 τὸ δὲ μέχρι τῶν δυσσυνέτων διαγραμμάτων γεωμετρίαν μα-
 θάνειν ἀπεδοκίμαζεν. ὅτι μὲν γὰρ ὠφελοῖη ταῦτα, οὐκ
 ἔφη ὀρᾶν· καίτοι οὐκ ἄπειρός γε αὐτῶν ἦν· ἔφη δὲ ταῦτα
 ἱκανὰ εἶναι ἀνθρώπου βίον κατατρίβειν καὶ ἄλλων πολλῶν 10
 4 τε καὶ ὠφελίμων μαθημάτων ἀποκωλύειν. ἐκέλευε δὲ καὶ
 ἀστρολογίας ἐμπείρους γίνεσθαι, καὶ ταύτης μέντοι μέχρι
 τοῦ νυκτός τε ὥραν καὶ μηνὸς καὶ ἐνιαυτοῦ δύνασθαι γιννώ-
 σκειν ἕνεκα πορείας τε καὶ πλοῦ καὶ φυλακῆς, καὶ ὅσα
 ἄλλα ἢ νυκτός ἢ μηνὸς ἢ ἐνιαυτοῦ πράττεται, πρὸς ταῦτ' 15
 ἔχειν τεκμηρίους χρῆσθαι, τὰς ὥρας τῶν εἰρημένων δια-
 γιννώσκοντας· καὶ ταῦτα δὲ ῥάδια εἶναι μαθεῖν παρά τε
 νυκτοθηρῶν καὶ κυβερνητῶν καὶ ἄλλων πολλῶν οἷς ἐπι-
 5 μελὲς ταῦτα εἰδέναι. τὸ δὲ μέχρι τούτου ἀστρονομίαν
 μαθάνειν, μέχρι τοῦ καὶ τὰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ περιφορᾷ ὄντα, 20
 καὶ τοὺς πλάνητάς τε καὶ ἀσταθμήτους ἀστέρας γνῶναι, καὶ
 τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὰς περιόδους καὶ
 τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητοῦντας κατατρίβεσθαι, ἰσχυρῶς ἀπέ-
 τρεπεν. ὠφέλειαν μὲν γὰρ οὐδεμίαν οὐδ' ἐν τούτοις ἔφη
 ὀρᾶν· καίτοι οὐδὲ τούτων γε ἀνήκοος ἦν· ἔφη δὲ καὶ ταῦτα 25
 ἱκανὰ εἶναι κατατρίβειν ἀνθρώπου βίον καὶ πολλῶν καὶ
 6 ὠφελίμων ἀποκωλύειν. ὅλως δὲ τῶν οὐρανίων, ἧ ἕκαστα ὁ
 θεὸς μηχανᾶται, φροντιστὴν γίνεσθαι ἀπέτρεπεν· οὔτε γὰρ
 εὔρετὰ ἀνθρώποις αὐτὰ ἐνόμιζεν εἶναι οὔτε χαρίζεσθαι θεοῖς
 ἂν ἡγεῖτο τὸν ζητοῦντα ἢ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἐβουλή- 30

4 ἀποδείξασθαι] ἀποδείξαι Eusebius *Praep. ev.* xi. 743 9 ταῦτα
 om. Stob.: αὐτὰ cod. unus et Eusebius 12 ἀστρονομίας Eusebius
 14 ἕνεκα τοῦ B al. et Eusebius ὅσα . . . διαγινώσκοντας includi
 vult Gilbert 29 εὔρετὰ] εὐ αἰρετὰ Stob.

θησαν. κινδυνεύσαι δ' ἂν ἔφη καὶ παραφρονῆσαι τὸν ταῦτα
 μεριμνῶντα οὐδὲν ἦττον ἢ Ἀναξαγόρας παρεφρόνησεν ὁ
 μέγιστον φρονήσας ἐπὶ τῷ τὰς τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγεῖ-
 σθαι. ἐκείνος γὰρ λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ 7
 5 ἥλιον ἡγνόμεναι ὅτι τὸ μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορῶσιν,
 εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ
 ἡλίου καταλαμπόμενοι τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ
 δὲ τοῦ πυρὸς οὐ· ἡγνόμεναι δὲ καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων
 ἄνευ μὲν ἡλίου ἀγῆς οὐδὲν δύναται καλῶς αὔξεσθαι, ὑπὸ
 10 δὲ τοῦ πυρὸς θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται· φάσκων δὲ
 τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι καὶ τοῦτο ἡγνόμεναι, ὅτι λίθος
 μὲν ἐν πυρὶ ὦν οὔτε λάμπει οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει, ὁ
 δὲ ἥλιος πάντα τὸν χρόνον πάντων λαμπρότατος ὦν διαμένει.
 ἐκέλευε δὲ καὶ λογισμοὺς μαθάνειν. καὶ τούτων δὲ ὁμοίως 8
 15 τοῖς ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὴν μάταιον πραγματείαν,
 μέχρι δὲ τοῦ ὠφελίμου πάντα καὶ αὐτὸς συνεσκόπει καὶ
 συνδιεξήει τοῖς συνοῦσι. προέτρεπε δὲ σφόδρα καὶ ὑγείας 9
 ἐπιμελείσθαι τοὺς συνόντας παρά τε τῶν εἰδόντων μαθάν-
 οντας ὅσα ἐνδέχοιτο, καὶ ἑαυτῷ ἕκαστον προσέχοντα διὰ
 20 παντὸς τοῦ βίου, τί βρῶμα ἢ τί πῶμα ἢ ποῖος πόνος
 συμφέροι αὐτῷ, καὶ πῶς τούτοις χρώμενος ὑγιεινότητ' ἂν
 διάγοι· τοῦ γὰρ οὕτω προσέχοντος ἑαυτῷ ἔργον ἔφη εἶναι
 εὐρεῖν ἰατρὸν τὰ πρὸς ὑγίειαν συμφέροντα αὐτῷ μᾶλλον
 διαγιγνώσκοντα [αὐτοῦ].
 25 Εἰ δέ τις μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν ὠφελεί- 10
 σθαι βούλοιο, συνεβούλευε μαντικῆς ἐπιμελείσθαι. τὸν γὰρ
 εἰδόντα δι' ὧν οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν πραγμάτων
 σημαίνουσιν οὐδέποτε ἔρημον ἔφη γίνεσθαι συμβουλῆς θεῶν.

5 ὅτι Stob., Eusebius : ὡς C al. : ὅτι ὡς B 8 καὶ ὅτι] ὅτι καὶ
 Cal. 13 πάντα τὸν Stob., Eusebius : τὸν πάντα codd. 19 ὅσα]
 ὁπόσα B προσέχοντας Stob. 20 πῶμα Cobet : πόμα codd. et
 Stob. 21 συμφέροι C al. et Stob. πῶς] ὅπως Stob. ὑγιεινότητ'
 ἂν] ὑγιεινότητα B et Stob. 24 αὐτοῦ (ἑαυτοῦ, αὐτοῦ, ἑαυτῷ, αὐτόν)
 om. Bessario § 10 et cap. VIII inclusit Dind., quem sequitur Gilbert
 nisi quod § 11 excepta ultima sententia genuinam putat

VIII Εἰ δέ τις, ὅτι φάσκοντος αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ
προσημαίνειν ἅ τε δέοι καὶ ἅ μὴ δέοι ποιεῖν ὑπὸ τῶν
δικαστῶν κατεγνώσθη θάνατος, οἶεται αὐτὸν ἐλέγχεσθαι
περὶ τοῦ δαιμονίου ψευδόμενον, ἐννοησάτω πρῶτον μὲν ὅτι
οὕτως ἤδη τότε πόρρω τῆς ἡλικίας ἦν, ὥστ', εἰ καὶ μὴ τότε, 5
οὐκ ἂν πολλῷ ὕστερον τελευτῆσαι τὸν βίον· εἶτα ὅτι τὸ
μὲν ἀχθεινότατόν τε τοῦ βίου καὶ ἐν ᾧ πάντες τὴν διάνοιαν
μειοῦνται ἀπέλιπεν, αὐτὶ δὲ τούτου τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην
ἐπιδειξάμενος εὐκλείαν προσεκτήσατο, τὴν τε δίκην πάντων
ἀνθρώπων ἀληθέστατα καὶ ἐλευθεριώτατα καὶ δικαιοτάτα 10
εἰπὼν καὶ τὴν κατάγνωσιν τοῦ θανάτου πραότατα καὶ ἀνδρω-
2 δέστατα ἐνέγκας. ὁμολογεῖται γὰρ οὐδένα πω τῶν μνη-
μονευομένων ἀνθρώπων κάλλιον θάνατον ἐνεγκεῖν. ἀνάγκη
μὲν γὰρ ἐγένετο αὐτῷ μετὰ τὴν κρίσιν τριάκοντα ἡμέρας
βιῶναι διὰ τὸ Δήλια μὲν ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι, τὸν δὲ 15
νόμον μηδένα ἔαν δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν ἕως ἂν ἡ θεωρία ἐκ
Δήλου ἐπανέλθῃ, καὶ τὸν χρόνον τούτου ἅπασι τοῖς συνή-
θεσι φανερὸς ἐγένετο οὐδὲν ἀλλοιότερον διαβιοῦς ἢ τὸν
ἔμπροσθεν χρόνον· καίτοι τὸν ἔμπροσθεν γε πάντων ἀνθρώ-
πων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμῳς τε καὶ εὐκόλῳς 20
3 ζῆν. καὶ πῶς ἂν τις κάλλιον ἢ οὕτως ἀποθάνοι; ἢ ποῖος
ἂν εἶη θάνατος καλλίων ἢ ὃν κάλλιστά τις ἀποθάνοι; ποῖος
δ' ἂν γένοιτο θάνατος εὐδαιμονέστερος τοῦ καλλίστου; ἢ
4 ποῖος θεοφιλέστερος τοῦ εὐδαιμονεστάτου; λέξω δὲ καὶ ἅ
Ἐρμογένους τοῦ Ἴππονίκου ἤκουσα περὶ αὐτοῦ. ἔφη γάρ, 25
ἤδη Μελήτου γεγραμμένου αὐτὸν τὴν γραφήν, αὐτὸς ἀκούων
αὐτοῦ πάντα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς δίκης διαλεγομένου λέγειν
αὐτῷ ὡς χρὴ σκοπεῖν ὅ τι ἀπολογήσεται. τὸν δὲ τὸ μὲν
πρῶτον εἰπεῖν· Οὐ γὰρ δοκῶ σοι τοῦτο μελετῶν διαβεβιω-
κέναι; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο ὅπως, εἰπεῖν αὐτὸν ὅτι οὐδὲν 30
ἄλλο ποιῶν διαγεγένηται ἢ διασκοπῶν μὲν τά τε δίκαια καὶ

4 μὲν om. B 5 τότε om. C 7 τε om. C al. 12 ἐνεγκῶν
C al. 19 τὸν] τῶν C al. § 3 damnat etiam Sauppe 22 ὃν
Victorius: ὃν ἂν codd. 23 εὐδαιμονέστατος BC al.

τὰ ἄδικα, πρᾶπτων δὲ τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος,
 ἦνπερ νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι. αὐτὸς 5
 δὲ πάλιν εἰπεῖν· Οὐχ ὄρας, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἱ Ἀθήνησι
 δικασταὶ πολλοὺς μὲν ἤδη μηδὲν ἀδικοῦντας λόγῳ παρα-
 5 χθέντες ἀπέκτειναν, πολλοὺς δὲ ἀδικοῦντας ἀπέλυσαν; Ἀλλὰ
 νῆ τὸν Δία, φάναι αὐτόν, ὦ Ἑρμόγενες, ἤδη μου ἐπιχει-
 ροῦντος φροντίσαι τῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀπολογίας ἦναν-
 τιώθη τὸ δαιμόνιον. καὶ αὐτὸς εἰπεῖν· Θαυμαστὰ λέγεις. 6
 τὸν δέ, Θαυμάζεις, φάναι, εἰ τῷ θεῷ δοκεῖ βέλτιον εἶναι
 10 ἐμὲ τελευτᾶν τὸν βίον ἤδη; οὐκ οἶσθ' ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε
 τοῦ χρόνου ἐγὼ οὐδενὶ ἀνθρώπων ὑφείμην ἂν οὔτε βέλτιον
 οὔθ' ἡδιον ἐμαυτοῦ βεβιωκέναι; ἄριστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν
 τοὺς ἄριστα ἐπιμελομένους τοῦ ὡς βελτίστους γίγνεσθαι,
 ἡδιστα δὲ τοὺς μάλιστα αἰσθανομένους ὅτι βελτίους γίνονται.
 15 ἂ ἐγὼ μέχρι τοῦδε τοῦ χρόνου ἠσθανόμην ἐμαυτῷ συμβαί- 7
 νοντα, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἐντυγχάνων καὶ πρὸς τοὺς
 ἄλλους παραθεωρῶν ἐμαυτὸν οὕτω διατετέλεκα περὶ ἐμαυτοῦ
 γιγνώσκων· καὶ οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι
 οὕτως ἔχοντες περὶ ἐμοῦ διατελοῦσιν, οὐ διὰ τὸ φιλεῖν ἐμέ,
 20 καὶ γὰρ οἱ τοὺς ἄλλους φιλοῦντες οὕτως ἂν εἶχον πρὸς τοὺς
 ἑαυτῶν φίλους, ἀλλὰ διόπερ καὶ αὐτοὶ ἂν οἴονται ἐμοὶ
 συνόντες βέλτιστοι γίγνεσθαι. εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρό- 8
 νον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι καὶ
 ὄραν τε καὶ ἀκούειν ἦπτον καὶ διανοεῖσθαι χεῖρον καὶ
 25 δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησμονέστερον, καὶ ὦν
 πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χεῖρω γίγνεσθαι· ἀλλὰ μὴν
 ταῦτά γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος,
 αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον
 ζῆν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως 9
 30 ἐμὲ ἀποκτείνασιν αἰσχρὸν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν

4 παραχθέντες ex *Apol.* § 4 Bornemann : ἀχθέντες cod. unus : ἀχθε-
 σθέντες B C al. 12 ἐμαυτοῦ B al. : ἐμοῦ C al. 13 μάλιστα
 ἐπιμελομένους vertit Bessarion 17 ἄλλους ἀνθρώπους B 20 prius
 τοὺς del. Breitenbach

αἰσχρὸν ἐστὶ, πῶς οὐκ αἰσχρὸν καὶ τὸ ἀδίκως ὀτιοῦν ποιεῖν;
 ἐμοὶ δὲ τί αἰσχρὸν τὸ ἐτέρους μὴ δύνασθαι περὶ ἐμοῦ τὰ
 10 δίκαια μήτε γνῶναι μήτε ποιῆσαι; ὁρῶ δ' ἔγωγε καὶ τὴν
 δόξαν τῶν προγεγονότων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιγιγνομένοις
 οὐχ ὁμοίαν καταλειπομένην τῶν τε ἀδικησάντων καὶ τῶν 5
 ἀδικηθέντων. οἶδα δ' ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπιμελείας τεύξομαι ὑπ'
 ἀνθρώπων, καὶ ἔαν νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἐμὲ ἀπο-
 κτεῖναισιν· οἶδα γὰρ αἰεὶ μαρτυρήσεσθαι μοι ὅτι ἐγὼ ἠδίκησα
 μὲν οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὐδὲ χεῖρω ἐποίησα, βελτίους
 δὲ ποιεῖν ἐπειρώμην αἰεὶ τοὺς ἐμοὶ συνόντας. τοιαῦτα μὲν 10
 11 πρὸς Ἑρμογένην τε διελέχθη καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους. τῶν
 δὲ Σωκράτην γινωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι
 πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες
 ἐκείνου, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν.
 ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν οἷον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβῆς μὲν 15
 οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος
 δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ
 μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατῆς δὲ ὥστε μηδέποτε
 προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε
 μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω μηδὲ ἄλλου 20
 προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνώσιν,
 ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα,
 ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε καὶ ἀμαρτάνοντα ἐλέγξαι
 καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν, ἐδόκει τοι-
 οῦτος εἶναι οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. 25
 εἰ δέ τῳ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλων ἦθος
 πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.

8 μὲν ἠδίκησα B 23 ἄλλως . . . ἀμαρτάνοντα B C al. : ἄλλους . . .
 ἀμαρτάνοντας codd. duo ἐξελέγξαι C al. 24 ἐδόκει δὲ B C al.
 26 ἀρέσκει C al. : ἀρέσκοι cod. unus : ἀρέσκη B al. ἄλλου B al.

INDEX NOMINUM

- Acumenus III xiii 2.
 Aegyptus I iv 17.
 Aesculapius III xiii 3.
 Agamemnon III i 4; ii 1, 2.
 Alcibiades I ii 12, 16, 24 sq., 40
 sq.; iii 8 (?).
 Amphiaraus III xiii 3.
 Anaxagoras IV vii 6.
 Antiphon I vi 1 sq.
 Antisthenes II v 1 sq. III xi 17.
 Alter III iv 1, 3, 4.
 Apollodorus III xi 17.
 Archedemus II ix 4 sq.
 Areopagi senatus III v 20.
 Aristarchus II vii 1 sq.
 Aristippus II i sq. III viii 1 sq.
 Aristodemus I iv 2 sq.
 Asia II i 10.
 Athenae III vi 14.
 Athenienses III v 2, 4, 12, 15, 18.
 IV iv 16.
 Attica III v 5, 25.

 Boeoti III v 2 sq.
 Boeotia III v 5.

 Carthaginienses II i 10.
 Cebes Thebanus I ii 48. III xi
 17.
 Cecrops III v 10.
 Ceramon II vii 3.
 Chaerecrates I ii 48. II iii 1, 15.
 Chaerephon I ii 48. II iii 1, 15.
 Charicles I ii 31 sq.
 Charmides III vi 1; vii 1.
 Circe I iii 7.
 Cliton III x 6.

 Critias I ii 12, 24, 29, 31, 33,
 36, 39.
 Critobulus I iii 8; ii 6.
 Criton I iii 8; ii 48. II ix 1.
 Cyrebus II vii 6.

 Daedalus IV ii 33.
 Delia IV viii 2.
 Delium III v 4.
 Delphi IV ii 24; iii 16.
 Delus III iii 12. IV viii 2.
 Demeas II vii 6.
 Diodorus II x 1 sq.
 Dionysodorus III i 1.

 Epicharmus citatur II i 20.
 Epigenes III xii 1.
 Erasinides Atheniensis I i 18.
 Erectheus III v 10.
 Europa II i 10.
 Eutherus II viii 1 sq.
 Euthydemus I ii 29. IV ii 1 sq.;
 iii 2 sq.; v 2 sq.; vi 2 sq.

 Glaucon III vi 1 sq. Charmidis
 pater III vii 1.

 Heraclidae III v 10.
 Hercules II i 21 sq.
 Hermogenes I ii 48. II x 3.
 IV viii 4.
 Hesiodus citatur I ii 56; iii 3.
 II i 20.
 Hippias Eleus IV iv 5 sq.
 Hippocrates imperator Athen.
 III v 4.

INDEX NOMINUM

- Homerus I iv 3. IV ii 10. Citatur I ii 58. II vi 11.
 Lacedaemonii III v 15 sq. ; ix 2. IV iv 15.
 Lamprocles, Socratis filius II ii 1 sq.
 Lebadia III v 4.
 Libyes II i 10.
 Lichas Lacedaemonius I ii 61.
 Lycurgus legum lator IV iv 15.
 Lydi II i 10.
 Maeotae II i 10.
 Megarenses II vii 6.
 Melanippides poeta I iv 3.
 Meletus, Socratis accusator IV iv 4 ; viii 4.
 Menon II vii 6.
 Mysi III v 26.
 Nausicydes II vii 6.
 Nicias II v 2.
 Nicomachides III iv 1.
 Olympia III xiii 5.
 Palamedes IV ii 33.
 Parrhasius pictor III x 1 sq.
 Peloponnesii III v 4, 10, 11.
 Pericles I ii 40. II vi 13. Minor III v 1 sq.
 Persae II i 10. III v 11.
 Phaedondas I ii 48.
 Phryges II i 10.
 Piraeus II vii 2.
 Pisidae III v 26.
 Pistias III x 9.
 Platon III vi 1.
 Polycletus statuarius I iv 3.
 Procrustes II i 14.
 Prodicus II i 21 sq.
 Pythia I iii 1.
 Sciron II i 14.
 Scylla II vi 31.
 Scythae II i 10. III ix 2.
 Simias Thebanus I ii 48. III xi 17.
 Sinis II i 14.
 Sirenes II vi 11, 31.
 Thebani III v 2.
 Themistocles II vi 13. III vi 2. IV ii 2.
 Theodorus IV ii 10.
 Theodote III xi 1.
 Theognis citatur I ii 20.
 Theseus III v 10.
 Thraces III ix 2.
 Thrasyllus I i 18.
 Tolmides III v 4.
 Ulixes I iii 7. IV ii 33 ; vi 15.
 Zeuxis pictor I iv 3.

OECONOMICVS

PRAEFATIO

TEXTUS *Oeconomici* ut legitur in I. G. Schneideri editione Oxoniensi (cui accedunt adnotationes Ludovici Dindorfi) sex nititur codicibus negligentius collatis, quattuor *Parisinis* A–D, *Lipsiensi* M, *Guelferbytano* N. Quanta autem dissimilitudine divisus sit textus Schneiderianus a Schenkeliiano id satis demonstrat quod praeter hos codices accuratius excussos libros novem in usum vocavit Schenkl. Quindecim igitur codicum A–P varietates quas operae pretium erat exscribere in *Actis Academiae Vindobonensis* anno 1876 vulgavit. Et cum ne tunc quidem satis accurate collatus esset *Guelferbytanus*, post Kerstium denuo contulit E. Reuter anno 1888 (vide *Genethliacon Gottingense*, p. 69). Hos libros in duas familias distribuit Schenkl: quarum altera HGNB et KL complectitur, altera DCAE¹P et FM. Medium quasi tenent locum J et O. Inter prioris familiae codices artissime cohaerent HGNB, nec minus propinqua iuncti sunt cognatione KL. *Reginensis* H, ut vetustissimus est, ita omnium videtur esse optimus. Et quamvis plura nobis servaverint veritatis vestigia HGNBKL, non multo tamen inferiores sunt posterioris familiae libri. Principem locum sibi

¹ Signum E non *Parisinum* 425 e quo Gail pauca enotaverat, sed *Laurentianum* pl. lxxx, 13 designat.

PRAEFATIO

vindicat *Parisinus* D, cuius frater est gemellus C. *Parisinus* A similior est libris DC quam EP. Qui a Michaele Apostolio scriptus cum contineat aliquot illius grammatici coniecturas (quarum non nullae sane sunt bonae frugi), cavendum est ne lectiones quas vel in contextu vel in margine exhibet proprias ex fonte antiquo ortas arbitraris. Codex A = codex D *Commentariorum*.

Sed praeter codices A-P nobis usui fuerunt fragmenta papyracea octavi capitis et noni quae littera Π designavimus, duo codices *Ambrosiani* Q et R, codex *Britannicus* H^a (= H *Hellenicorum*), tres *Veneti* 368 (= V *Hellenicorum*), 511, 513. Horum subsidiarium primum obtinent locum fragmenta illa quae in volumine altero *Papyrorum Oxyrhyncheorum* ediderunt Grenfell et Hunt. Quamquam duodecim saeculis vetustior est papyrus codicibus vetustissimis, neque traditionem propriam aut peculiarem exhibet et satis gravibus laborat corruptelis. Sed has bonas servavit lectiones: viii, 18 ὡς μὲν δὴ ἀγαθὸν cum *Ven.* 511₂ et Michaele Apostolio: ix, 2 γε exhibet ante οἰκίας: ibid. εἶναι ἐν ἐκάστῳ, ubi ἐν codicibus deest: viii, 22 ἕκαστον ante κεῖται solus habet. In viii, 19 quamquam nondum interpolatum erat ὅτι ante καὶ χύτρας, aut φημί aut φησίν iam in textu legebatur. In cap. viii, 23 non πολλάκις ἂν τις πρότερον πρὶν εὐρεῖν ἀπέλοι, quae sunt in codicibus, sed πολλάκις ἀναπειπτοὶ τις πρὶν εὐρεῖν legimus, unde fieri potest ut πρότερον interpolatum sit et legendum potius πολλάκις ἂν ἀπέλοι τις πρὶν εὐρεῖν. Postremo in cap. viii, 20 Π habet τα δε αλλ απο τουτου παντα ubi pro απο τουτου KL ἤδη που, ceteri ἤδη που ἀπὸ τούτου exhibent. Verba ἀπὸ τούτου iam in suspicionem vocavit Schneider:

PRAEFATIO

nunc vix dubitari potest quin aut ἤδη που aut ἀπὸ τούτου perperam adscripta sint.

Venio ad *Ambrosianos* Q et R, quos primus contulit E. Bolla¹. Tantaе ambo necessitudinis vinculo libris K L adnexi sunt ut hi quattuor codices permulta inter sese habeant communia. Quanta autem sit cum satis indicaverit Schenkl², nihil est quod pluribus rem iam compertam exsequar. Iam vero codex R—id quod nemo adhuc animadvertit—praeter coniecturas illas grammatici cuiusdam quas in textu una cum codice Q exhibere docuit Schenkl, easdem fere coniecturas habet quas *Venetus* 513³. Codices R et *Venetus* 513 has soli praebent scripturas quibus vir doctus verba aut sana corrumpit aut corrupta emendare studuit: i, 2 δυνάμεθα, 12 ἐπίσταται; iii, 1 οὐ pro ἦ, 12 δεῖ; vi, 2 om. πειραθώμεν; vii, 21 ἀ, 32 om. δέ; x, 7 ἄνθρωποι ἀνθρώπου; xiii, 3 ἐάν γε μὴν; xv, 1 ὁ pro ὦν (ὦν ὁ Q), 3 om. ὡς; xvi, 7 αὐτῆς pro τῆς γῆς (cum N in ras.); xix, 10 κατὰ γῆς οὖν omissa τῆς, 11 διὰ χαννότητα; xxi, 12 δίδοται. Eadem autem sunt in his codicibus lacunae, eidem errores. Cap. xix, § 6 verba ὑγρὰ δὲ . . . ὁμοία tribus libris Q R *Ven.* 513 desunt: cap. xx, § 16 verba τῷ ἐν ὥρᾳ . . . ἀπιέναι duobus, R Venetoque: cap. viii, § 9 ἡ μάζης . . . δέοι om. R *Ven.* Eodem cap. § 10 post λαμβάνουσα in Q R *Ven.* conspicua est lacuna⁴; sequuntur enim ἐνεγκεῖν, οὐδεὶς ἀπορήσει (cap. viii, § 22), nullo spatio

¹ *I manoscritti Ambrosiani, Memorie del reale istituto Lombardo*, 1892.

² Vide *Berliner Philologische Wochenschrift*, 1893, p. 902.

³ Hic professori G. Vitelli, qui *Veneti* 513 collationem suam mecum integram communicavit, gratias maximas ago.

⁴ Eadem erat lacuna in fol. 9 Laurentiani 112, saec. xv; sed verba omissa supplevit alia manus in fol. 10.

PRAEFATIO

relicto, nulla significatione addita nisi quod in marg. cod. R manus posterior scripsit λείπει. Cap. xvii, 10 εἰ . . . καταστρέψης habent R et *Ven.* 513 εἰ . . . καταστρέψεις H G N Q, ἦν . . . καταστρέψης cet.: cap. xvi, 14 πῶς pro πως N R *Ven.*, μεταβάλλοι pro μεταβάλοι H R *Ven.*: cap. xvii, 12 ἐμβάλετε N *Ven.*, ἐμβάλεται R: cap. xx, 12 ἄλμοις τε καὶ ὑγροῖς R *Ven.* Quid multa? Tanta ubique horum est codicum similitudo ut affirmare non dubitem *Venetum* 513 ex R descriptum esse. Invenimus quidem in *Veneto* unam et alteram coniecturam quae codici R deest, si Bollae collationibus fides est habenda. Sed cetera omnia similia, immo eadem sunt.

Sequitur *Britannicus* 5110, de quo vide sis ea quae in volumine primo praefatus sum. Cum libris posterioris familiae plerumque conspirat: proxime autem ad E P accedere videtur. Cap. x, 4 insignem lacunam quae est in D C A E P habet H^a: cap. xi, 13 χρῆ cum E P₂ et G H J N O ubi ceteri perperam χρῆ: cap. xix, 10 τῆς γῆς cum D C A E F P et γὰρ cum D C A E pr. P: cap. xx, 2 σοί γε cum D C s. v. A E M P. Nihil fere proprium inest quod textum constituenti prosit. Cap. vii, 30 verum est quod in H^a legimus μᾶλλον pro μᾶλλον ἂν vel ἂν μᾶλλον ceterorum; viii, 2 ὅπου τε pro ὅπου γε: cetera in aliis quoque libris inveniuntur. Quod contra verborum ordinem persaepe turbavit librarius et multa omisit.

Ex *Veneto* 5111 pauca dedit Schenkl¹, qui in posteriorem adscribit familiam. De *Veneto* 368 nihil novimus praeter ea quae publici iuris fecit O. Keller. Ex hoc fonte constat pleraque hausisse virum doctum qui ed.

¹ *Berliner Phil. Wochenschrift*, l. c.

PRAEFATIO

Iuntinae exemplum Villoisianum adnotavit, ex illo non nulla H. Stephanum. Cum autem opinatus sit Schenkl ex illo hunc esse descriptum neque quisquam adhuc rem accurate investigaverit, dolemus nobis nondum contigisse *Venetum* 511 conferre.

Quamquam ex Stobaei codicibus Xenophonteorum errores saepe corrigi possunt, cavendum est ne, ubi discrepent inter se Stobenses et Xenophontei, nimia illis habeatur fides, quippe qui ad unum omnes archetypum redeant ne ipsum quidem omnibus verbis emendatum; neque affirmare ausim codicem ex quo verba Xenophontis excerpserit Stobaeus meliorem fuisse archetypo ex quo derivati sint codices Xenophontei.

E. C. M.

Scriebam Oxonii

mense Februario a. MDCCCCI.

SIGLA

- Π = fragmenta papyracea (capp. viii. 17-ix. 2), saec. i
 H = Reginensis 96, saec. xii vel xiii
 G = Laurentianus pl. lv, 21, saec. xiv
 N = Guelferbytanus 71, 19, saec. xv
 B = Parisinus 2955 (desinit in v. λοιπόν i. 23),
 saec. xv
 K = Palatinus 184, saec. xv
 L = Vaticanus 128, saec. xv
 Q = Ambrosianus A, 157 sup., scriptus a. 1426
 R = Ambrosianus E, 119 sup., saec. xv
 Z = consensus codicum H G N B K L Q R
 H al. = consensus codicum H aliorumque ex his codd.
 D = Parisinus 1647, saec. xvi
 C = Parisinus 1646, saec. xvi
 A = Parisinus 1643, saec. xv
 E = Laurentianus pl. lxxx, 13, saec. xiv
 P = Vindobonensis xxxvii, 70, saec. xv
 F = Laurentianus pl. lxxxv, 9, saec. xiii
 M = Lipsiensis 96 (desunt omnia inde a cap. xii. 8
 usque ad cap. xix. 16), saec. xiv
 Y = consensus codicum D C A E P F M
 D al. = consensus codicum D aliorumque ex his codd.
Ven. 368 = Venetus Marcianus 368, saec. xv
Ven. 511 = Venetus Marcianus 511, saec. xii vel xiii
Ven. 513 = Venetus Marcianus 513, saec. xv
 H^a = Britannicus 5110, saec. xv
 J = Vrbinas 93 (desinit in v. καταβάλλειν xvi. 15)
 saec. xv
 O = Vindobonensis xcv, 48, saec. xv
 Stobaei codd.:
Vind. = Vindobonensis LXVII, saec. xi
Esc. = Escorialensis LXXXX, saec. xi vel xii
Paris.(A) = Parisinus 1984, saec. xiv

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ

*Ἦκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε δια- I
λεγομένου· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, ἀρά γε ἡ οἰκονομία
ἐπιστήμης τινὸς ὄνομά ἐστιν, ὥσπερ ἡ ἰατρικὴ καὶ ἡ
χαλκευτικὴ καὶ ἡ τεκτονικὴ; *Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη ὁ Κριτό-
5 βουλος. *Ἦ καὶ ὥσπερ τούτων τῶν τεχνῶν ἔχοιμεν ἂν 2
εἰπεῖν ὅ τι ἔργον ἐκάστης, οὕτω καὶ τῆς οἰκονομίας δυναίμεθ'
ἂν εἰπεῖν ὅ τι ἔργον αὐτῆς ἐστι; Δοκεῖ γοῦν, ἔφη ὁ Κριτό-
βουλος, οἰκονόμου ἀγαθοῦ εἶναι εὖ οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον.
*Ἦ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἐπιτρέποι 3
10 τις αὐτῷ, οὐκ ἂν δύναίτο, εἰ βούλοιτο, εὖ οἰκεῖν, ὥσπερ καὶ
τὸν ἑαυτοῦ; ὁ μὲν γὰρ τεκτονικὴν ἐπιστάμενος ὁμοίως ἂν
καὶ ἄλλῳ δύναίτο ἐργάζεσθαι ὅ τι περ καὶ ἑαυτῷ, καὶ ὁ
οἰκονομικός γ' ἂν ὡσαύτως. *Ἐμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.
*Ἔστιν ἄρα, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὴν τέχνην ταύτην ἐπισταμένῳ, 4
15 καὶ εἰ μὴ αὐτὸς τύχοι χρήματα ἔχων, τὸν ἄλλου οἶκον οἰκονο-
μοῦντα ὥσπερ καὶ οἰκοδομοῦντα μισθοφορεῖν; Νῆ Δία καὶ
πολὺν γε μισθόν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, φέροιτ' ἂν, εἰ δύναίτο
οἶκον παραλαβὼν τελεῖν τε ὅσα δεῖ καὶ περιουσίαν ποιῶν
αὔξειν τὸν οἶκον. Οἶκος δὲ δὴ τί δοκεῖ ἡμῖν εἶναι; ἀρα 5
20 ὅπερ οἰκία, ἣ καὶ ὅσα τις ἔξω τῆς οἰκίας κέκτηται, πάντα
τοῦ οἴκου ταῦτά ἐστιν; *Ἐμοὶ γοῦν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος,

3 ἡ ante χαλκευτικὴ FLH^a: om. cet. 4 ἡ om. ABO 6 δυ-
νάμεθ' ἂν codd. multi: δυνάμεθα R Ven. 513 9 δὲ] γε Heindorf
10 αὐτῷ; ἢ οὐκ Heindorf 12 ὁ add. G: om. cet. 17 φέροιτ'
ἂν H al.: φέρειν τ' ἂν D al. et G: φέρει τ' ἂν AP: φέροι τῶν Schenkl:
φέρει ἂν Mehler 20 κέκτηται K: ἐκέκτητο cet.

δοκεῖ, καὶ εἰ μὴδ' ἐν τῇ αὐτῇ πόλει εἶη τῷ κεκτημένῳ, πάντα
 6 τοῦ οἴκου εἶναι ὅσα τις κέκτηται. Οὐκοῦν καὶ ἐχθροὺς
 κέκτηνται τινες; Νῆ Δία καὶ πολλοὺς γε ἔνιοι. Ἦ καὶ
 κτήματα αὐτῶν φήσομεν εἶναι τοὺς ἐχθροὺς; Γελοῖον μεντὰν
 εἶη, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, εἰ ὁ τοὺς ἐχθροὺς αὐξῶν προσέτι 5
 7 καὶ μισθὸν τούτου φέροι. "Ὅτι τοι ἡμῖν ἐδόκει οἶκος ἀνδρὸς
 εἶναι ὅπερ κτηῆσις. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ὅ τι γέ
 τις ἀγαθὸν κέκτηται· οὐ μὰ Δί' οὐκ εἶ τι κακόν, τοῦτο
 κτήμα ἐγὼ καλῶ. Σὺ δ' ἔοικας τὰ ἐκάστῳ ὠφέλιμα κτήματα
 καλεῖν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη· τὰ δέ γε βλάπτοντα ζημίαν 10
 8 ἔγωγε νομίζω μᾶλλον ἢ χρήματα. Κὰν ἄρα γέ τις ἵππου
 πριάμενος μὴ ἐπίσθηται αὐτῷ χρῆσθαι, ἀλλὰ καταπίπτων
 ἀπ' αὐτοῦ κακὰ λαμβάνη, οὐ χρήματα αὐτῷ ἐστὶν ὁ ἵππος;
 Οὐκ, εἶπερ τὰ χρήματά γ' ἐστὶν ἀγαθόν. Οὐδ' ἄρα γε ἡ γῆ
 ἀνθρώπῳ ἐστὶ χρήματα, ὅστις οὕτως ἐργάζεται αὐτὴν ὥστε 15
 ζημιοῦσθαι ἐργαζόμενος. Οὐδὲ ἡ γῆ μέντοι χρήματά ἐστίν,
 9 εἶπερ ἀντὶ τοῦ τρέφειν πεινῆν παρασκευάζει. Οὐκοῦν καὶ
 τὰ πρόβατά ὡσαύτως, εἴ τις διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι προβάτοις
 χρῆσθαι ζημιοῖτο, οὐδὲ τὰ πρόβατα χρήματα τούτῳ εἶη ἄν;
 Οὐκ οὖν ἔμοιγε δοκεῖ. Σὺ ἄρα, ὡς ἔοικε, τὰ μὲν ὠφελούντα 20
 χρήματα ἡγῆ, τὰ δὲ βλάπτοντα οὐ χρήματα. Οὕτως.
 10 Ταῦτ' ἄρα ὄντα τῷ μὲν ἐπισταμένῳ χρῆσθαι αὐτῶν ἐκάστοις
 χρήματά ἐστι, τῷ δὲ μὴ ἐπισταμένῳ οὐ χρήματα· ὥσπερ γε
 αὐλοὶ τῷ μὲν ἐπισταμένῳ ἀξίως λόγου αὐλεῖν χρήματά εἰσι,
 τῷ δὲ μὴ ἐπισταμένῳ οὐδὲν μᾶλλον ἢ ἄχρηστοι λίθοι, εἰ μὴ 25
 11 ἀποδιδοῖτό γε αὐτούς. τοῦτ' ἄρα φαίνεται ἡμῖν, ἀποδιδο-
 μένοις μὲν οἱ αὐλοὶ χρήματα, μὴ ἀποδιδομένοις δὲ ἀλλὰ
 κεκτημένοις οὐ, τοῖς μὴ ἐπισταμένοις αὐτοῖς χρῆσθαι. Καὶ
 ὁμολογουμένως γε, ὦ Σώκρατες, ὁ λόγος ἡμῖν χωρεῖ, ἐπεὶπερ

7 ὅπερ καὶ D L 9 δ' K et M s. v. : om. cet. 12 ἐπίσθηται
 F K : ἐπίστατα. v=1 ἐπίσταιτο cet. 14 γ' om. H al. R 16 χρῆμα
 Y al. 24 ἐστι(ν) A P 25 ἄχρηστοι del. Herwerden 26 ἄρα
 scripsi : οὖν O : αὐ cet. : αὐτὸ Weiske 28 post τοῖς add. γε
 Schneider 29 ὁμολογουμένως] δι' ὁμολογουμένων Hirschig

εἴρηται τὰ ὠφελούντα χρήματα εἶναι. μὴ πωλούμενοι μὲν
 γὰρ οὐ χρήματά εἰσιν οἱ αὐλοί· οὐδὲν γὰρ χρήσιμοί εἰσι·
 πωλούμενοι δὲ χρήματα. πρὸς ταῦτα δ' ὁ Σωκράτης εἶπεν· 12
 Ἄν ἐπίστηταί γε πωλεῖν. εἰ δὲ πωλοῖη αὐτὸς πρὸς τοῦτο
 5 ᾧ μὴ ἐπίσταιτο χρῆσθαι, οὐδὲ πωλούμενοί εἰσι χρήματα κατὰ
 γε τὸν σὸν λόγον. Λέγειν ἔοικας, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸ
 ἀργύριόν ἐστι χρήματα, εἰ μὴ τις ἐπίσταιτο χρῆσθαι αὐτῷ.
 Καὶ σὺ δέ μοι δοκεῖς οὕτω συνομολογεῖν, ἀφ' ὧν τις ὠφελεί- 13
 σθαι δύναται, χρήματα εἶναι. εἰ γοῦν τις χρῶτο τῷ ἀργυρίῳ
 10 ὥστε πριάμενος οἶον ἐταίραν διὰ ταύτην κάκιον μὲν τὸ σῶμα
 ἔχει, κάκιον δὲ τὴν ψυχὴν, κάκιον δὲ τὸν οἶκον, πῶς ἂν ἔτι
 τὸ ἀργύριον αὐτῷ ὠφέλιμον εἴη; Οὐδαμῶς, εἰ μὴ πέρ γε καὶ
 τὸν ὑοσκύαμον καλούμενον χρήματα εἶναι φήσομεν, ὑφ' οὗ
 οἱ φαγόντες παραπλήγες γίνονται. Τὸ μὲν δὴ ἀργύριον, 14
 15 εἰ μὴ τις ἐπίσταιτο αὐτῷ χρῆσθαι, οὕτω πόρρω ἀπωθείσθω,
 ὦ Κριτόβουλε, ὥστε μηδὲ χρήματα εἶναι. οἱ δὲ φίλοι, ἂν
 τις ἐπίστηται αὐτοῖς χρῆσθαι ὥστε ὠφελείσθαι ἀπ' αὐτῶν,
 τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι; Χρήματα νῆ Δί', ἔφη ὁ Κριτό-
 βουλος, καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἢ τοὺς βοῦς, ἂν ὠφελιμώτεροί
 20 γε ᾧσι τῶν βοῶν. Καὶ οἱ ἐχθροί γε ἄρα κατὰ γε τὸν σὸν 15
 λόγον χρήματά εἰσι τῷ δυναμένῳ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεί-
 σθαι. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. Οἰκονόμου ἄρα ἐστὶν ἀγαθοῦ καὶ
 τοῖς ἐχθροῖς ἐπίστασθαι χρῆσθαι ὥστε ὠφελείσθαι ἀπὸ τῶν
 ἐχθρῶν. Ἰσχυρότατά γε. Καὶ γὰρ δὴ ὄρας, ἔφη, ὦ Κριτό-
 25 βουλε, ὅσοι μὲν δὴ οἶκοι ἰδιωτῶν ηὔξημένοι εἰσὶν ἀπὸ
 πολέμου, ὅσοι δὲ τυράννων. Ἄλλὰ γὰρ τὰ μὲν καλῶς 16
 ἔμοιγε δοκεῖ λέγεσθαι, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κριτόβουλος·
 ἐκεῖνο δ' ἡμῖν τί φαίνεται, ὅποταν ὀρώμεν τινὰς ἐπιστήμας

4 εἰ ἐπίσταται Ven. 513 — τοῦτο Ven. 513 : τοῦτον cet. 5 ᾧ
 Cobet : ὅς codd. ἐπίσταιτο K : ἐπίσταται R Ven. 513 : ἐπιστήτο
 J : ἐπίστηται vel ἐπιστήται cet. 7 ἢν μὴ τις ἐπίστηται Q R Ven. 513
 14 φαγόντες B K L M : φάγοντες αὐτὸ vel αὐτὸν vel αὐτοὶ cet. 17 ἐπί-
 σταιτο H al. 23 ὠφελείσθαι καὶ conicio coll. Plut. Mor. p. 86 C
 24 post γε lacunam statuit Cobet 26 τυραννῶν G : ἀπὸ τυράννων
 D : ἀπὸ τυραννῶν cet. : corr. Weiske : καὶ τυράννων Schneider

- μὲν ἔχοντας καὶ ἀφορμὰς ἀφ' ὧν δύνανται ἐργαζόμενοι αὔξειν
 τοὺς οἴκους, αἰσθανώμεθα δὲ αὐτοὺς ταῦτα μὴ θέλοντας
 ποιεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ὀρώμεν ἀνωφελεῖς οὔσας αὐτοῖς τὰς
 ἐπιστήμας; ἄλλο τι ἢ τούτοις αὐ οὔτε αἱ ἐπιστήμαι χρήματά
 17 εἰσιν οὔτε τὰ κτήματα; Περὶ δούλων μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, 5
 ἐπιχειρεῖς, ὦ Κριτόβουλε, διαλέγεσθαι; Οὐ μὰ Δί', ἔφη,
 οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ καὶ πάνυ εὐπατριδῶν ἐνίων γε δοκούντων
 εἶναι, οὓς ἐγὼ ὀρῶ τοὺς μὲν πολεμικάς, τοὺς δὲ καὶ εἰρηνικάς
 ἐπιστήμας ἔχοντας, ταύτας δὲ οὐκ ἐθέλοντας ἐργάζεσθαι, ὡς
 μὲν ἐγὼ οἶμαι, δι' αὐτὸ τοῦτο ὅτι δεσπότας οὐκ ἔχουσιν. 10
 18 Καὶ πῶς ἄν, ἔφη ὁ Σωκράτης, δεσπότας οὐκ ἔχοιεν, εἰ
 εὐχόμενοι εὐδαιμονεῖν καὶ ποιεῖν βουλόμενοι ἀφ' ὧν (ἄν)
 ἔχοιεν ἀγαθὰ ἔπειτα κωλύονται ποιεῖν ταῦτα ὑπὸ τῶν
 ἀρχόντων; Καὶ τίνες δὴ οὗτοί εἰσιν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος,
 19 οἱ ἀφανεῖς ὄντες ἄρχουσιν αὐτῶν; Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ 15
 Σωκράτης, οὐκ ἀφανεῖς εἰσιν, ἀλλὰ καὶ πάνυ φανεροί. καὶ
 ὅτι πονηρότατοί γέ εἰσιν οὐδὲ σὲ λαυθάνουσιν, εἴπερ πονηρίαν
 γε νομίζεις ἀργίαν τ' εἶναι καὶ μαλακίαν ψυχῆς καὶ ἀμέλειαν.
 20 καὶ ἄλλαι δ' εἰσὶν ἀπατηλαί τινες δέσποιναί προσποιοῦμεναι
 ἡδοναὶ εἶναι, κυβεῖαί τε καὶ ἀνωφελεῖς ἀνθρώπων ὀμιλῖαι, 20
 αἱ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐξαπατηθεῖσι κατα-
 φανεῖς γίνονται ὅτι λῦπαι ἄρα ἦσαν ἡδοναῖς περιπεπεμ-
 μέναι, αἱ διακωλύουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὠφελίμων ἔργων
 21 κρατοῦσαι. Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐργάζεσθαι
 μὲν οὐ κωλύονται ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ καὶ πάνυ σφοδρῶς πρὸς 25
 τὸ ἐργάζεσθαι ἔχουσι καὶ μηχανᾶσθαι προσόδους· ὅμως δὲ
 καὶ τοὺς οἴκους κατατρίβουσι καὶ ἀμηχανίαις συνέχονται.
 22 Δοῦλοι γάρ εἰσι καὶ οὗτοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ πάνυ γε
 χαλεπῶν δεσποτῶν, οἱ μὲν λιχνειῶν, οἱ δὲ λαγνειῶν, οἱ δὲ
 οἰνοφλυγιῶν, οἱ δὲ φιλοτιμιῶν τινων μώρων καὶ δαπανηρῶν, 30

4 post ἐπιστήμας add. καὶ τὰς ἀφορμὰς Bock 5 τὰ om. H al.
 8 post μὲν add. καὶ Y al. 10 ἔχουσιν Schäfer: ἔχοιεν codd.
 12 ἄν add. Richards 22 περιπεπλεγμένοι H al. 26 τῶ(ι) B F al.:
 cf. xii. 16 27 ἀμηχανία B K L Q R Ven. 513 29 δεσποινῶν Weiske

ἂ οὕτω χαλεπῶς ἄρχει τῶν ἀνθρώπων ὧν ἂν ἐπικρατήσωσιν,
 ὥσθ' ἕως μὲν ἂν ὀρώσιν ἡβῶντας αὐτοὺς καὶ δυναμένους
 ἐργάζεσθαι, ἀναγκάζουσι φέρειν ἂ ἂν αὐτοὶ ἐργάσωνται καὶ
 τελεῖν εἰς τὰς αὐτῶν ἐπιθυμίας, ἐπειδὴν δὲ αὐτοὺς ἀδυνάτους
 5 αἰσθωνται ὄντας ἐργάζεσθαι διὰ τὸ γῆρας, ἀπολείπουσι
 τούτους κακῶς γηράσκειν, ἄλλοις δ' αὖ πειρῶνται δούλοις
 χρῆσθαι. ἀλλὰ δεῖ, ὦ Κριτόβουλε, πρὸς ταῦτα οὐχ ἦττον 23
 διαμάχεσθαι περὶ τῆς ἐλευθερίας ἢ πρὸς τοὺς σὺν ὄπλοις
 πειρωμένους καταδουλοῦσθαι. πολέμιοι μὲν οὖν ἤδη ὅταν
 10 καλοὶ κάγαθοὶ ὄντες καταδουλώσωνταί τινας, πολλοὺς δὴ
 βελτίους ἠνάγκασαν εἶναι σωφρονίσαντες, καὶ ῥᾶον βιοτεύειν
 τὸν λοιπὸν χρόνον ἐποίησαν· αἱ δὲ τοιαῦται δέσποιναὶ αἰκισζό-
 μεναι τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τοὺς
 οἴκους οὔποτε λήγουσιν, ἔστ' ἂν ἄρχωσιν αὐτῶν.
 15 Ὁ οὖν Κριτόβουλος ἐκ τούτων ὧδέ πως εἶπεν· Ἄλλα II
 περὶ μὲν τῶν τοιούτων ἀρκούντως πάνυ μοι δοκῶ τὰ λεγό-
 μενα ὑπὸ σοῦ ἀκηκοέναι· αὐτὸς δ' ἐμαυτὸν ἐξετάζων δοκῶ
 μοι εὐρίσκειν ἐπεικῶς τῶν τοιούτων ἐγκρατῆ ὄντα, ὥσθ' εἴ
 μοι συμβουλευοῖς ὅ τι ἂν ποιῶν αὐξοίμι τὸν οἶκον, οὐκ ἂν
 20 μοι δοκῶ ὑπὸ γε τούτων ὧν σὺ δεσποινῶν καλεῖς κωλύεσθαι·
 ἀλλὰ θαρρῶν συμβούλευε ὅ τι ἔχεις ἀγαθόν· ἢ κατέγνωκας
 ἡμῶν, ὦ Σώκρατες, ἱκανῶς πλουτεῖν καὶ οὐδὲν δοκοῦμέν σοι
 προσδεῖσθαι χρημάτων; Οὐκ οὖν ἔγωγε, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ 2
 καὶ περὶ ἐμοῦ λέγεις, οὐδὲν μοι δοκῶ προσδεῖσθαι χρημάτων,
 25 ἀλλ' ἱκανῶς πλουτεῖν· σὺ μέντοι, ὦ Κριτόβουλε, πάνυ μοι
 δοκεῖς πένεσθαι, καὶ ναὶ μὰ Δί' ἔστιν ὅτε καὶ πάνυ οἰκτίρω
 σε ἐγώ. καὶ ὁ Κριτόβουλος γελάσας εἶπε· Καὶ πόσον ἂν 3
 πρὸς τῶν θεῶν οἶει, ὦ Σώκρατες, ἔφη, εὐρεῖν τὰ σὰ κτήματα
 πωλούμενα, πόσον δὲ τὰ ἐμά; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ
 30 Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ ὠνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐρεῖν ἂν μοι

I & . . . ἄρχει] αἱ . . . ἄρχουσι Hirschig 4 αὐτῶν Sauppe :
 αὐτῶν codd. 9 οὖν] γ' οὖν vel γοῦν codd. multi II σωφρονί-
 σαντες G: σωφρονίσαντας HN pr.: σωφρονήσαντε(vel α)s cet.
 12 λοιπὸν] hic desinit B 28 ἔφη om. F 30 μοι] μου Mehler

σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς· τὰ
 μέντοι σὰ ἀκριβῶς οἶδα ὅτι πλέον ἂν εὔροι ἢ ἑκατονταπλα-
 4 σίονα τούτου. Κατὰ οὕτως ἐγνωκῶς σὺ μὲν οὐχ ἠγῆ
 προσδεῖσθαι χρημάτων, ἐμὲ δὲ οἰκτίρεις ἐπὶ τῇ πενίᾳ; Τὰ
 μὲν γὰρ ἐμά, ἔφη, ἱκανά ἐστιν ἐμοὶ παρέχειν τὰ ἐμοὶ 5
 ἀρκοῦντα· εἰς δὲ τὸ σὸν σχῆμα ὃ σὺ περιβέβλησαι καὶ τὴν
 σὴν δόξαν, οὐδ' εἰ τρὶς ὅσα νῦν κέκτησαι προσγένειτό σοι,
 5 οὐδ' ὡς ἂν ἱκανά μοι δοκεῖ εἶναί σοι. Πῶς δὴ τοῦτ'; ἔφη
 ὁ Κριτόβουλος. ἀπεφώνησε ὁ Σωκράτης· Ὅτι πρῶτον μὲν
 ὀρῶ σοι ἀνάγκην οὔσαν θύειν πολλά τε καὶ μεγάλα, ἢ οὔτε 10
 θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους οἶμαί σε ἂν ἀνασχέσθαι· ἔπειτα
 ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγα-
 λοπρεπῶς· ἔπειτα δὲ πολίτας δειπνίζειν καὶ εἶ ποιεῖν, ἢ
 6 ἔρημον συμμάχων εἶναι. ἔτι δὲ καὶ τὴν πόλιν αἰσθάνομαι
 τὰ μὲν ἤδη σοι προστάττουσαν μεγάλα τελεῖν, ἵπποτροφίας 15
 τε καὶ χορηγίας καὶ γυμνασιαρχίας καὶ προστατείας, ἂν δὲ
 δὴ πόλεμος γένηται, οἶδ' ὅτι καὶ τριηραρχίας [μισθοῦς] καὶ
 εἰσφορὰς τοσαύτας σοι προστάξουσιν ὅσας σὺ οὐ ῥαδίως
 ὑποίσεις. ὅπου δ' ἂν ἐνδεῶς δόξης τι τούτων ποιεῖν, οἶδ'
 ὅτι σε τιμωρήσονται Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἠττον ἢ εἰ τὰ αὐτῶν 20
 7 λάβοιεν κλέπτουτα. πρὸς δὲ τούτοις ὀρῶ σε οἰόμενον
 πλουτεῖν, καὶ ἀμελῶς μὲν ἔχοντα πρὸς τὸ μηχανᾶσθαι χρή-
 ματα, παιδικοῖς δὲ πράγμασι προσέχοντα τὸν νοῦν, ὥσπερ
 ἐξόν σοι. ὦν ἔνεκα οἰκτίρω σε μή τι ἀνήκεστον κακὸν
 8 πάθης καὶ εἰς πολλὴν ἀπορίαν καταστήης. καὶ ἐμοὶ μὲν, εἴ 25
 τι καὶ προσδεηθείην, οἶδ' ὅτι καὶ σὺ γιγνώσκεις ὡς εἰσὶν
 οἱ καὶ ἐπαρκέσειαν ἂν ὥστε πάνυ μικρὰ πορίσαντες κατακλύ-
 σειαν ἂν ἀφθονία τὴν ἐμὴν δίαιταν· οἱ δὲ σοὶ φίλοι πολὺν
 ἀρκοῦντα σοῦ μᾶλλον ἔχοντες τῇ ἑαυτῶν κατασκευῇ ἢ σὺ τῇ

1 σὺν τῇ οἰκίᾳ] τὴν οἰκίαν Mehler ὄντα] ἐνόητα Mehler
 2 ἑκατονταπλάσια Hertlein 9 ἀπεφώνησε codd. : ἀπεκρίνατο Dind. :
 ἀπεφώνησε ὁ Σωκράτης del. Cobet 10 οὔτε θεοὺς Stephanus :
 ὄσους codd. 12 τούτους] ταῦτα cit. Richards 17 μισθοῦς
 del. Cobet 20 τὰ αὐτῶν L : τὰ αὐτῶν, ταυτῶν, τ' αὐτῶν cet.
 23 πράγμασι susp. Leonclavio 27 ἂν D K : om. cet.

σῆ ὁμως ὡς παρὰ σοῦ ὠφελησόμενοι ἀποβλέπουσι. καὶ ὁ 9
 Κριτόβουλος εἶπεν· Ἐγὼ τούτοις, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω
 ἀντιλέγειν· ἀλλ' ὦρα σοι προστατεύειν ἐμοῦ, ὅπως μὴ τῷ
 ὄντι οἰκτρὸς γένωμαι. ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης εἶπε· Καὶ
 5 οὐ θαυμαστὸν δοκεῖς, ὦ Κριτόβουλε, τοῦτο σαυτῷ ποιεῖν,
 ὅτι ὀλίγῳ μὲν πρόσθεν, ὅτε ἐγὼ ἔφην πλουτεῖν, ἐγέλασας
 ἐπ' ἐμοὶ ὡς οὐδὲ εἰδότι ὅ τι εἶη πλοῦτος, καὶ πρότερον οὐκ
 ἐπαύσω πρὶν ἐξήλεγξάς με καὶ ὁμολογεῖν ἐποίησας μηδὲ
 10 ἑκατοστὸν μέρος τῶν σῶν κεκτήσθαι, νῦν δὲ κελεύεις προ-
 στατεύειν μέ σου καὶ ἐπιμελείσθαι ὅπως ἂν μὴ παντάπασι
 ἀληθῶς πένης γένοιο; Ὅρῳ γάρ σε, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐν τι 10
 πλουτηρὸν ἔργον ἐπιστάμενον περιουσίαν ποιεῖν. τὸν οὖν
 ἀπ' ὀλίγων περιποιούντα ἐλπίζω ἀπὸ πολλῶν γ' ἂν πάννυ
 ραδίως πολλὴν περιουσίαν ποιῆσαι. Οὐκ οὖν μέμνησαι ἀρτίως 11
 15 ἐν τῷ λόγῳ ὅτε οὐδ' ἀναγρύζειν μοι ἐξουσίαν ἐποίησας, λέγων
 ὅτι τῷ μὴ ἐπισταμένῳ ἵπποις χρῆσθαι οὐκ εἶη χρήματα οἱ
 ἵπποι οὐδὲ ἡ γῆ οὐδὲ τὰ πρόβατα οὐδὲ ἀργύριον οὐδὲ ἄλλο
 οὐδὲ ἐν ὅτῳ τις μὴ ἐπίσταιτο χρῆσθαι; εἰσὶ μὲν οὖν αἱ
 πρόσοδοι ἀπὸ τῶν τοιούτων· ἐμὲ δὲ πῶς τινὶ τούτων οἶει ἂν
 20 ἐπιστηθῆναι χρῆσθαι, ᾧ τὴν ἀρχὴν οὐδὲν πώποτ' ἐγένετο
 τούτων; Ἄλλ' ἐδόκει ἡμῖν, καὶ εἰ μὴ χρήματά τις τύχοι 12
 ἔχων, ὁμως εἶναί τις ἐπιστήμη οἰκονομίας. τί οὖν κωλύει
 καὶ σὲ ἐπίστασθαι; Ὅπερ νῆ Δία καὶ αὐλεῖν ἂν κωλύσειεν
 ἄνθρωπον ἐπίστασθαι, εἰ μήτε αὐτὸς πώποτε κτήσαιοτο αὐλοῦς
 25 μήτε ἄλλος αὐτῷ παράσχοι ἐν τοῖς αὐτοῦ μαυθάνειν· οὕτω
 δὴ καὶ ἐμοὶ ἔχει περὶ τῆς οἰκονομίας. οὔτε γὰρ αὐτὸς ὄργανα 13
 χρήματα ἐκεκτήμην, ὥστε μαυθάνειν, οὔτε ἄλλος πώποτέ μοι
 παρέσχε τὰ ἑαυτοῦ διοικεῖν ἄλλ' ἢ σὺ νυνὶ ἐθέλεις παρέχειν.
 οἱ δὲ δήπου τὸ πρῶτον μαυθάνοντες κιθαρίζου καὶ τὰς λύρας
 30 λυμαίνονται· καὶ ἐγὼ δὴ εἰ ἐπιχειρήσαιμι ἐν τῷ σῷ οἴκῳ
 μαυθάνειν οἰκονομεῖν, ἴσως ἂν καταλυμηναίμην ἂν σου τὸν

1 ὡς FG: om. cet. 6 ὀλίγον KL 17 τὰργύριον R Ven. 513
 20 οὐδὲν (ν s. v.) A: οὐδὲ cet. (μηδὲ O) 25 αὐτοῦ codd.: corr.
 Stephanus 27 χρήματα del. Hartman

- 14 οἶκον. πρὸς ταῦτα ὁ Κριτόβουλος εἶπε· Προθύμως γε, ὦ Σώκρατες, ἀποφεύγειν μοι πειρᾶ μηδέν με συνωφελῆσαι εἰς τὸ ῥᾶον ὑποφέρειν τὰ ἐμοὶ ἀναγκαῖα πράγματα. Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐκ ἔγωγε, ἀλλ' ὅσα ἔχω καὶ πάνυ προθύμως
- 15 ἐξηγήσομαί σοι. οἶμαι δ' ἂν καὶ εἰ ἐπὶ πῦρ ἐλθόντος σου 5 καὶ μὴ ὄντος παρ' ἐμοί, εἰ ἄλλοσε ἠγησάμην ὁπόθεν σοι εἴη λαβεῖν, οὐκ ἂν ἐμέμφου μοι, καὶ εἰ ὕδωρ παρ' ἐμοῦ αἰτοῦντί σοι αὐτὸς μὴ ἔχων ἄλλοσε καὶ ἐπὶ τοῦτο ἠγαγον, οἶδ' ὅτι οὐδ' ἂν τοῦτό μοι ἐμέμφου, καὶ εἰ βουλομένου μουσικὴν μαθεῖν σου παρ' ἐμοῦ δείξαιμί σοι πολὺ δεινότερους ἐμοῦ 10 περὶ μουσικὴν καὶ σοι χάριν (ἂν) εἰδότας, εἰ ἐθέλοις παρ' αὐτῶν μαθάνειν, τί ἂν ἔτι μοι ταῦτα ποιῶντι μέμφοιο;
- 16 Οὐδὲν ἂν δικαίως γε, ὦ Σώκρατες. Ἐγὼ τοίνυν σοι δείξω, ὦ Κριτόβουλε, ὅσα νῦν λιπαρεῖς παρ' ἐμοῦ μαθάνειν πολὺ ἄλλους ἐμοῦ δεινότερους [τοὺς] περὶ ταῦτα. ὁμολογῶ δὲ 15 μεμεληκέναι μοι οἵτινες ἕκαστα ἐπιστημονεστατοὶ εἰσι τῶν
- 17 ἐν τῇ πόλει. καταμαθῶν γάρ ποτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων τοὺς μὲν πάνυ ἀπόρους ὄντας, τοὺς δὲ πάνυ πλουσίους, ἀπεθαύμασα, καὶ ἔδοξέ μοι ἄξιον εἶναι ἐπισκέψεως ὅ τι εἴη τοῦτο. καὶ ἡὔρου ἐπισκοπῶν πάνυ οἰκείως ταῦτα γιγνόμενα. 20
- 18 τοὺς μὲν γὰρ εἰκῆ ταῦτα πράττοντας ζημιουμένους ἐώρων, τοὺς δὲ γνώμη συντεταμένη ἐπιμελουμένους καὶ θάπτον καὶ ῥᾶον καὶ κερδαλεώτερον κατέγνων πράττοντας. παρ' ὧν ἂν καὶ σὲ οἶμαι, εἰ βούλοιο, μαθόντα, εἴ σοι ὁ θεὸς μὴ ἐναντιοῖτο, πάνυ ἂν δεινὸν χρηματιστὴν γενέσθαι. 25
- III Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κριτόβουλος εἶπε· Νῦν τοι, ἔφη, ἐγὼ σε οὐκέτι ἀφήσω, ὦ Σώκρατες, πρὶν ἂν μοι ἂ ὑπέσχησαι ἐναντίον τῶν φίλων τουτωνὶ ἀποδείξῃς. Τί οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Κριτόβουλε, ἂν σοι ἀποδεικνύω πρῶτον μὲν

2 μοι susp. Schneidero 6 εἰ del. Cobet 7 αἰτοῦντά σε cit. Hartman
 8 post ἔχων add. παρέχειν Richards ἠγαγον]
 ἠγησάμην Platt 10 prius ἐμοῦ K L: ἡμῶν cet. 11 ἂν add.
 Heindorf 13 γε om. H al. 15 ἐμοῦ om. D C τοὺς om.
 Q: ὄντας Leonclavius 20 οἰκείως] εἰκότως Herwerden 22 συν-
 τεταγμένη H al. D al. 29 ἐπιδεικνύω Schneider

οικίας τοὺς μὲν ἀπὸ πολλοῦ ἀργυρίου ἀχρήστους οἰκοδο-
 μούντας, τοὺς δὲ ἀπὸ πολὺ ἐλάττους πάντα ἐχούσας ὅσα
 δεῖ, ἢ δόξω ἐν τί σοι τοῦτο τῶν οἰκονομικῶν ἔργων ἐπι-
 δεικνύναι; Καὶ πάνυ γ', ἔφη ὁ Κριτόβουλος. Τί δ' ἂν τὸ 2
 5 τούτου ἀκόλουθον μετὰ τοῦτό σοι ἐπιδεικνύω, τοὺς μὲν πάνυ
 πολλὰ καὶ παντοῖα κεκτημένους ἔπιπλα, καὶ τούτοις, ὅταν
 δέωνται, μὴ ἔχοντας χρῆσθαι μηδὲ εἰδότας εἰ σῶά ἐστιν
 αὐτοῖς, καὶ διὰ ταῦτα πολλὰ μὲν αὐτοὺς ἀνιωμένους, πολλὰ
 δὲ ἀνιῶντας τοὺς οἰκέτας· τοὺς δὲ οὐδὲν πλέον ἀλλὰ καὶ
 10 μείονα τούτων κεκτημένους ἔχοντας εὐθὺς ἔτοιμα [ὅταν] ὦν
 ἂν δέωνται χρῆσθαι. *Ἄλλο τι οὖν τούτων ἐστίν, ὧ Σώ- 3
 κρατες, αἴτιον ἢ ὅτι τοῖς μὲν ὅπου ἔτυχεν ἕκαστον κατα-
 βέβληται, τοῖς δὲ ἐν χώρα ἕκαστὰ τεταγμένα κεῖται; Ναὶ
 μὰ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης· καὶ οὐδ' ἐν χώρα γ' ἐν ἧ ἔτυχεν,
 15 ἀλλ' ἐνθα προσήκει, ἕκαστα διατέτακται. Λέγειν τί μοι
 δοκεῖς, ἔφη, καὶ τοῦτο, ὁ Κριτόβουλος, τῶν οἰκονομικῶν.
 Τί οὖν, ἂν σοι, ἔφη, καὶ οἰκέτας αὖ ἐπιδεικνύω ἐνθα μὲν 4
 πάντας ὡς εἰπεῖν δεδεμένους, καὶ τούτους θαμινὰ ἀποδιδρά-
 σκοντας, ἐνθα δὲ λελυμένους καὶ ἐθέλοντάς τε ἐργάζεσθαι
 20 καὶ παραμένειν, οὐ καὶ τοῦτό σοι δόξω ἀξιοθέατον τῆς
 οἰκονομίας ἔργον ἐπιδεικνύναι; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κριτό-
 βουλος, καὶ σφόδρα γε. *Ἄν δὲ καὶ παραπλησίους γεωργίας 5
 γεωργοῦντας, τοὺς μὲν ἀπολωλέναι φάσκοντας ὑπὸ γεωργίας
 καὶ ἀποροῦντας, τοὺς δὲ ἀφθόνως καὶ καλῶς πάντα ἔχον-
 25 τας ὅσων δέονται ἀπὸ τῆς γεωργίας; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ
 Κριτόβουλος. ἴσως γὰρ ἀναλίσκουσιν οὐκ εἰς ἃ δεῖ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ εἰς ἃ βλάβην φέρει αὐτῷ καὶ τῷ οἴκῳ. Εἰσὶ μὲν 6
 τινες ἴσως, ἔφη ὁ Σωκράτης, καὶ τοιοῦτοι. ἀλλ' ἐγὼ οὐ
 τούτους λέγω, ἀλλ' οἳ οὐδ' εἰς τὰναγκαῖα ἔχουσι δαπανᾶν,

3 ἢ Ven. 368 et 511: οὐ R Ven. 513: ἢ cet. 10 ὅταν codd., sed
 an cum corruptelae signo A: del. Dind.: ὅτων ἂν Koen. 11 ἄλλο
 τι Weiske: ἀλλὰ τί codd. 12 ὅποι Sauppe 20 δόξω Q R
 Ven. 368, 511₂, 513: δεῖξω cet. 22 παραπλησίως H al. 23 ἀπὸ
 H G N 26 post & add. μῆ Hartman 27 αὐτοῖς Cobet

γεωργεῖν φάσκουτες. Καὶ τί ἂν εἴη τούτου αἴτιον, ὦ Σώ-
 κρατες; Ἐγὼ σε ἄξω καὶ ἐπὶ τούτους, ἔφη ὁ Σωκράτης·
 σὺ δὲ θεώμενος δήπου καταμαθήσῃ. Νῆ Δί', ἔφη, ἂν
 7 δύνωμαί γε. Οὐκοῦν χρή θεώμενον σαυτοῦ ἀποπειρᾶσθαι
 εἰ γνώσῃ. νῦν δ' ἐγὼ σὲ σύνοιδα ἐπὶ μὲν κωμῶδῶν θέαν 5
 καὶ πάνυ πρῶ ἀνιστάμενον καὶ πάνυ μακρὰν ὁδὸν βαδίζοντα
 καὶ ἐμὲ ἀναπείθοντα προθύμως συνθεᾶσθαι· ἐπὶ δὲ τοιοῦτον
 οὐδέν με πώποτε ἔργον παρεκάλεσας. Οὐκοῦν γελοῖός σοι
 8 φαίνομαι εἶναι, ὦ Σώκρατες. Σαυτῷ δὲ πολὺ νῆ Δί', ἔφη,
 γελοιώτερος. ἂν δὲ καὶ ἀφ' ἵππικῆς σοι ἐπιδεικνύω τοὺς 10
 μὲν εἰς ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων ἐληλυθότας, τοὺς δὲ διὰ
 τὴν ἵππικὴν καὶ πάνυ εὐπόρους ὄντας καὶ ἅμα ἀγαλλομένους
 ἐπὶ τῷ κέρδει; Οὐκοῦν τούτους μὲν καὶ ἐγὼ ὄρω καὶ οἶδα
 ἑκατέρους, καὶ οὐδέν τι μᾶλλον τῶν κερδαινόντων γίγνομαι.
 9 Θεᾶ γὰρ αὐτοὺς ἦπερ τοὺς τραγωδοὺς τε καὶ κωμωδοὺς, οὐχ 15
 ὅπως ποιητῆς οἶομαι γένῃ, ἀλλ' ὅπως ἡσθῆς ἰδῶν τι ἢ
 ἀκούσας· καὶ ταῦτα μὲν ἴσως οὕτως ὀρθῶς ἔχει (οὐ γὰρ
 ποιητῆς βούλει γενέσθαι), ἵππικῇ δ' ἀναγκαζόμενος χρῆσθαι
 οὐ μῶρος οἶει εἶναι εἰ μὴ σκοπεῖς ὅπως μὴ ἰδιώτης ἔσει τού-
 του τοῦ ἔργου, ἄλλως τε καὶ τῶν αὐτῶν ἵππων ἀγαθῶν εἰς τε 20
 10 τὴν χρῆσιν καὶ κερδαλέων εἰς πώλησιν ὄντων; Πωλοδαμνεῖν
 με κελεύεις, ὦ Σώκρατες; Οὐ μὰ Δί' οὐδέν τι μᾶλλον ἢ
 καὶ γεωργοὺς ἐκ παιδίων ὠνούμενον κατασκευάζειν, ἀλλ'
 εἶναί τινές μοι δοκοῦσιν ἡλικίαι καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων,
 αἱ εὐθύς τε χρήσιμοί εἰσι καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόασιν. 25
 ἔχω δ' ἐπιδείξαι καὶ γυναιξὶ ταῖς γαμεταῖς τοὺς μὲν οὕτω
 χρωμένους ὥστε συνεργοὺς ἔχειν αὐτὰς εἰς τὸ συναύξειν
 11 τοὺς οἴκους, τοὺς δὲ ἦ ὅτι πλείστον λυμαίνονται. Καὶ τούτου
 πότερα χρή, ὦ Σώκρατες, τὸν ἄνδρα αἰτιᾶσθαι ἢ τὴν γυναῖκα;

5 σὲ Cobet : σοι codd. : σοι . . . ἀνισταμένῳ . . . βαδίζοντι . . . ἀνα-
 πείθοντι Camerarius 10 ἀφ' ὑφ' Cobet 14 ἀμφοτέρους H
 al. J 18 βούλη C G 19 ἔσει Dind. : ἔση(ι) codd. 21 ὄντων
 del. Hirschig 25 χρήσιμοί A : χρήσιμαί cet. 28 οἱ πλείστα
 G : ὡς πλείστα Stephanus 29 π(ρ)ότερον H al. M

Πρόβατον μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἂν κακῶς
 ἔχη, τὸν νομέα αἰτιώμεθα, καὶ ἵππος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἂν
 κακουργῆ, τὸν ἰπέα κακίζομεν· τῆς δὲ γυναικός, εἰ μὲν
 διδασκομένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τὰγαθὰ κακοποιεῖ, ἴσως δικαίως
 5 ἂν ἡ γυνὴ τὴν αἰτίαν ἔχοι· εἰ δὲ μὴ διδάσκων τὰ καλὰ
 καγαθὰ ἀνεπιστήμονι τούτων χρῶτο, ἄρ' οὐ δικαίως ἂν ὁ
 ἀνὴρ τὴν αἰτίαν ἔχοι; πάντως δ', ἔφη, ὦ Κριτόβουλε (φίλοι 12
 γὰρ ἐσμεν οἱ παρόντες) ἀπαληθεῦσαι δεῖ πρὸς ἡμᾶς. ἔστιν
 ὅτῳ ἄλλῳ τῶν σπουδαίων πλείω ἐπιτρέπεις ἢ τῇ γυναικί;
 10 Οὐδενί, ἔφη. Ἔστι δὲ ὅτῳ ἐλάττονα διαλέγη ἢ τῇ γυναικί;
 Εἰ δὲ μή, οὐ πολλοῖς γε, ἔφη. Ἐγημας δὲ αὐτὴν παῖδα 13
 νέαν μάλιστα καὶ ὡς ἐδύνατο ἐλάχιστα ἑωρακυῖαν καὶ
 ἀκηκουῖαν; Μάλιστα. Οὐκοῦν πολὺ θαυμαστότερον εἴ τι
 ὦν δεῖ λέγειν ἢ πράττειν ἐπίσταιτο ἢ εἰ ἐξαμαρτάνοι. Οἷς 14
 15 δὲ σὺ λέγεις ἀγαθὰς εἶναι γυναῖκας, ὦ Σώκρατες, ἢ αὐτοὶ
 ταύτας ἐπαίδευσαν; Οὐδὲν οἶον τὸ ἐπισκοπεῖσθαι. συστήσω
 δέ σοι ἐγὼ καὶ Ἀσπασίαν, ἢ ἐπιστημονέστερον ἐμοῦ σοι
 ταῦτα πάντα ἐπιδείξει. νομίζω δὲ γυναῖκα κοινωνὸν ἀγαθὴν 15
 οἴκου οὔσαν πάνυ ἀντίρροπον εἶναι τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τὸ ἀγαθόν.
 20 ἔρχεται μὲν γὰρ εἰς τὴν οἰκίαν διὰ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεων
 τὰ κτήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, δαπανᾶται δὲ διὰ τῶν τῆς
 γυναικὸς ταμιευμάτων τὰ πλείστα· καὶ εὖ μὲν τούτων
 γιγνομένων αὔξονται οἱ οἴκοι, κακῶς δὲ τούτων πραττομένων
 οἱ οἴκοι μειοῦνται. οἶμαι δέ σοι καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν 16
 25 τοὺς ἀξίως λόγου ἐκάστην ἐργαζομένους ἔχειν ἂν ἐπιδείξαι
 σοι, εἰ τι προσδεῖσθαι νομίζεις.

Ἄλλὰ πάσας μὲν τί σε δεῖ ἐπιδεικνύναι, ὦ Σώκρατες; IV
 ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὔτε γὰρ κτήσασθαι πασῶν τῶν τεχνῶν
 ἐργάτας ῥάδιον οἶους δεῖ, οὔτε ἔμπειρον γενέσθαι αὐτῶν
 30 οἶόν τε, ἀλλ' αἱ δοκοῦσι κάλλισται τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐμοὶ

7 δ'] δεῖ cit. Sauppe

8 ἀπαλήθευσον Stephanus

δεῖ R Ven.

513: om. cet.

12 καὶ J K: ἢ καὶ cet.

14 εἰ Ven. 368:

om. cet.

22 τούτων . . . οἴκοι om. Philodemus Occ. p. 42, 17

24 σοι] τοι Richards

25 ἀξίους H al. Y

πρέποι ἂν μάλιστα ἐπιμελομένῳ, ταύτας μοι καὶ αὐτὰς
 ἐπιδείκνυε καὶ τοὺς πράττοντας αὐτάς, καὶ αὐτὸς δὲ ὅ τι
 2 δύνασαι συνωφέλει εἰς ταῦτα διδάσκων. Ἄλλὰ καλῶς,
 ἔφη, λέγεις, ὦ Κριτόβουλε. καὶ γὰρ αἶ γε βαναυσικαὶ
 καλούμεναι καὶ ἐπίρρητοὶ εἰσι καὶ εἰκότως μέντοι πάνυ ἀδο- 5
 ξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων. καταλυμαίνονται γὰρ τὰ σώματα
 τῶν τε ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐπιμελομένων, ἀναγκάζουσαι
 καθῆσθαι καὶ σκιατραφεῖσθαι, ἔνιαι δὲ καὶ πρὸς πῦρ ἡμερεύειν.
 τῶν δὲ σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἱ ψυχαὶ πολὺ ἄρρωσ-
 3 τότεραι γίνονται. καὶ ἀσχολίας δὲ μάλιστα ἔχουσι καὶ 10
 φίλων καὶ πόλεως συνεπιμελεῖσθαι αἱ βαναυσικαὶ καλού-
 μεναι. ὥστε οἱ τοιοῦτοι δοκοῦσι κακοὶ καὶ φίλοις χρῆσθαι
 καὶ ταῖς πατρίσιν ἀλεξητῆρες εἶναι. καὶ ἐν ἐνίαις μὲν τῶν
 πόλεων, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς εὐπολέμοις δοκούσαις εἶναι,
 οὐδ' ἔξεστι τῶν πολιτῶν οὐδενὶ βαναυσικὰς τέχνας ἐργά- 15
 4 ζεσθαι. Ἡμῖν δὲ δὴ ποίαις συμβουλεύεις, ὦ Σώκρατες,
 χρῆσθαι; Ἄρ', ἔφη ὁ Σωκράτης, μὴ αἰσχυρθῶμεν τὸν
 Περσῶν βασιλέα μιμήσασθαι; ἐκείνον γὰρ φασιν ἐν τοῖς
 καλλίστοις τε καὶ ἀναγκαιοτάτοις ἡγούμενον εἶναι ἐπιμελή-
 μασι γεωργίαν τε καὶ τὴν πολεμικὴν τέχνην τούτων ἀμφο- 20
 τέρων ἰσχυρῶς ἐπιμελεῖσθαι. καὶ ὁ Κριτόβουλος ἀκούσας
 5 ταῦτα εἶπε· Καὶ τοῦτο, ἔφη, πιστεύεις, ὦ Σώκρατες, βασιλέα
 τὸν Περσῶν γεωργίας τι συνεπιμελεῖσθαι; Ὡδ' ἂν, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, ἐπισκοποῦντες, ὦ Κριτόβουλε, ἴσως ἂν κατα-
 μάθοιμεν εἴ τι συνεπιμελεῖται. τῶν μὲν γὰρ πολεμικῶν 25
 ἔργων ὁμολογοῦμεν αὐτὸν ἰσχυρῶς ἐπιμελεῖσθαι, ὅτι ἐξ
 ὀπόσωνπερ ἔθνῶν λαμβάνει (τι), τέταχε τῷ ἄρχοντι ἐκάστῳ

I ἐπιμελομένῳ αὐτῶν Hartman 4 αἶ γε] αἶ Stob. 5 εἰσι
 Stob. : τέ εἰσι codd. μέντοι] μὲν δὴ Stob. ἀδοξοῦσι cit. Holden
 7 posterius τῶν om. Stob. 10 ἔχουσι Stob. : ἔχουσαι codd.
 II αἶ βαναυσικαὶ καλούμεναι susp. Schenkl. 12 ὥστε εἰκότως σοι
 δοκοῦσι κακοὶ ἂν καὶ Stob. : κακοὶ Stob. : κακῶν codd. 14 εὐ-
 πολέμοις Stob. : ἐν πολέμοις codd. 17 Ἄλλ' . . . μιμήσασθαι. cit.
 Richards μὴ fort. spurium τὸν A E K L O P : τὸν τῶν F : τῶν
 cet. 23 τὸν K L : τῶν cet. 27 post ἔθνῶν add. δασμοῦς
 Stephanus λαμβάνειν codd. : corr. Castalio τι add. Tournier

εἰς ὁπόσους δεῖ διδόναι τροφήν ἰππέας καὶ τοξότας καὶ
 σφενδονήτας καὶ γερροφόρους, οἵτινες τῶν τε ὑπ' αὐτοῦ
 ἀρχομένων ἱκανοὶ ἔσονται κρατεῖν καὶ ἂν πολέμιοι ἐπίωσιν,
 ἀρήξουσι τῇ χώρᾳ, χωρὶς δὲ τούτων φύλακας ἐν ταῖς ἀκρο- 6
 5 πόλεσι τρέφει· καὶ τὴν μὲν τροφήν τοῖς φρουροῖς δίδωσιν
 ὁ ἄρχων ᾧ τοῦτο προστέτακται, βασιλεὺς δὲ κατ' ἐνιαυτὸν
 ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν μισθοφόρων καὶ τῶν ἄλλων οἷς
 ὠπλίσθαι προστέτακται, καὶ πάντας ἅμα συνάγων πλὴν
 τοὺς ἐν ταῖς ἀκροπόλεσιν ἔνθα δὴ ὁ σύλλογος καλεῖται·
 10 καὶ τοὺς μὲν ἀμφὶ τὴν ἑαυτοῦ οἴκησιν αὐτὸς ἐφορᾷ, τοὺς
 δὲ πρόσω ἀποικούντας πιστοὺς πέμπει ἐπισκοπεῖν· καὶ οἱ 7
 μὲν ἂν φαίνονται τῶν φρουράρχων καὶ τῶν χιλιάρχων καὶ
 τῶν σατραπῶν τὸν ἀριθμὸν τὸν τεταγμένον ἔκπλεων ἔχοντες,
 καὶ τούτους δοκίμοις ἵπποις τε καὶ ὄπλοις κατεσκευασμένους
 15 παρέχωσι, τούτους μὲν τοὺς ἄρχοντας καὶ ταῖς τιμαῖς αὖξει
 καὶ δώροις μεγάλοις καταπλουτίζει, οὓς δ' ἂν εὖρη τῶν
 ἀρχόντων ἢ καταμελοῦντας τῶν φρουραρχιῶν ἢ κατακερ-
 δαίνοντας, τούτους χαλεπῶς κολάζει καὶ παύων τῆς ἀρχῆς
 ἄλλους ἐπιμελητὰς καθίστησι. τῶν μὲν δὴ πολεμικῶν ἔργων
 20 ταῦτα ποιῶν δοκεῖ ἡμῖν ἀναμφιλόγως ἐπιμελεῖσθαι. ἔτι 8
 δὲ ὁπόσῃν μὲν τῆς χώρας διελαύνων ἐφορᾷ αὐτός, καὶ
 δοκιμάζει, ὁπόσῃν δὲ μὴ αὐτὸς ἐφορᾷ, πέμπων πιστοὺς
 ἐπισκοπεῖται. καὶ οὓς μὲν ἂν αἰσθάνηται τῶν ἀρχόντων
 συνοικουμένην τε τὴν χώραν παρεχομένους καὶ ἐνεργὸν
 25 οὔσαν τὴν γῆν καὶ πλήρη δένδρων τε ὧν ἐκάστη φέρει καὶ
 καρπῶν, τούτοις μὲν χώραν τε ἄλλην προστίθησι καὶ δώροις
 κοσμεῖ καὶ ἔδραις ἐντίμοις γεραίρει, οἷς δ' ἂν ὀρᾷ ἀργόν τε
 τὴν χώραν οὔσαν καὶ ὀλιγάνθρωπον ἢ διὰ χαλεπότητα ἢ
 δι' ὑβριν ἢ δι' ἀμέλειαν, τούτους δὲ κολάζων καὶ παύων τῆς

4 φυλακὰς G 5 τρέφειν codd. : corr. Castalio 10 καὶ
 om. Q 14 δοκίμοις Stephanus : δοκίμους codd. 15 τοὺς
 ἄρχοντας del. Cobet 16 τῶν ἀρχόντων del. Cobet 17 φρουράρχων
 codd. : φρουρῶν Schäfer : fort. φρουραρχιῶν 21 πόσῃν . . . αὐτὸς
 καὶ Herwerden, ut sit exclamatio ante καὶ add. αὐτὸς Camerarius
 24 τε Schneider : γε codd. 26 τε J : τὴν cet.

9 ἀρχῆς ἄρχοντας ἄλλους καθίστησι. ταῦτα ποιῶν δοκεῖ
 ἦττον ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἡ γῆ ἐνεργὸς ἔσται ὑπὸ τῶν κατοικι-
 κούντων ἢ ὅπως εὖ φυλάσσεται ὑπὸ τῶν φρουρούντων; καὶ
 εἰσὶ δ' αὐτῷ οἱ ἄρχοντες διατεταγμένοι ἐφ' ἑκάτερον οὐχ οἱ
 αὐτοί, ἀλλ' οἱ μὲν ἄρχουσι τῶν κατοικούντων τε καὶ τῶν 5
 ἐργατῶν, καὶ δασμοὺς ἐκ τούτων ἐκλέγουσιν, οἱ δ' ἄρχουσι
 10 τῶν ὀπλισμένων (τε καὶ τῶν) φρουρῶν. κὰν μὲν ὁ φρού-
 ραρχος μὴ ἱκανῶς τῇ χώρᾳ ἀρήγη, ὁ τῶν ἐνοικούντων ἄρχων
 καὶ τῶν ἔργων ἐπιμελούμενος κατηγορεῖ τοῦ φρουράρχου,
 ὅτι οὐ δύνανται ἐργάζεσθαι διὰ τὴν ἀφυλαξίαν, ἂν δὲ παρ- 10
 ἔχοντος τοῦ φρουράρχου εἰρήνην τοῖς ἔργοις ὁ ἄρχων ὀλιγάν-
 θρωπὸν τε παρέχηται καὶ ἀργὸν τὴν χώραν, τούτου αὖ
 11 κατηγορεῖ ὁ φρούραρχος. καὶ γὰρ σχεδόν τι οἱ κακῶς τὴν
 χώραν ἐργαζόμενοι οὔτε τοὺς φρουροὺς τρέφουσιν οὔτε
 τοὺς δασμοὺς δύνανται ἀποδιδόναι. ὅπου δ' ἂν σατράπης 15
 12 καθιστῆται, οὗτος ἀμφοτέρων τούτων ἐπιμελεῖται. ἐκ τού-
 των ὁ Κριτόβουλος εἶπεν· Οὐκοῦν εἰ μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖ
 βασιλεύς, ὧ Σώκρατες, οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ ἦττον τῶν γεωρ-
 13 γικῶν ἔργων ἐπιμελεῖσθαι ἢ τῶν πολεμικῶν. Ἔτι δὲ πρὸς
 τούτοις, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐν ὀπόσαις τε χώραις ἐνοικεῖ καὶ 20
 εἰς ὀπόσας ἐπιστρέφεται, ἐπιμελεῖται τούτων ὅπως κῆποί
 τε ἔσονται, οἱ παράδεισοι καλούμενοι, πάντων καλῶν τε
 κάγαθῶν μεστοὶ ὅσα ἡ γῆ φύειν θέλει, καὶ ἐν τούτοις αὐτὸς
 τὰ πλεῖστα διατρίβει, ὅταν μὴ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἐξείργη.
 14 Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἀνάγκη τοίνυν, ὧ Σώκρατες, 25
 ἔνθα γε διατρίβει αὐτός, καὶ ὅπως ὡς κάλλιστα κατεσκευα-
 σμένοι ἔσονται οἱ παράδεισοι ἐπιμελεῖσθαι δένδρεσι καὶ τοῖς
 15 ἄλλοις ἅπασι καλοῖς ὅσα ἡ γῆ φύει. Φασὶ δέ τινες, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, ὧ Κριτόβουλε, καὶ ὅταν δῶρα διδῷ ὁ βασιλεύς,
 πρῶτον μὲν εἰσκαλεῖν τοὺς πολέμῳ ἀγαθοὺς γεγονότας, ὅτι 30

2 οὐχ ἦττον sine interrog. signo Castalio

Graux

ἔσονται καὶ
 del. Dind.

21 ἐπιμελεῖσθαι codd. (ἐπιμελεῖται A s. v.)

26 κάλλιστα L O: κάλλιστοι cet.

30 ἐν πολέμῳ Cobet

7 τε καὶ τῶν add.

22 fort.

29 posterius ὁ

οὐδὲν ὄφελος πολλὰ ἀροῦν, εἰ μὴ εἶεν οἱ ἀρήζοντες· δεύτε-
 ρον δὲ τοὺς κατασκευάζοντας τὰς χώρας ἄριστα καὶ ἐνεργ-
 γοὺς ποιοῦντας, λέγοντα ὅτι οὐδ' ἂν οἱ ἄλκιμοι δύναιτο
 ζῆν, εἰ μὴ εἶεν οἱ ἐργαζόμενοι. λέγεται δὲ καὶ Κῦρός ποτε, 16
 5 ὅσπερ εὐδοκιμώτατος δὴ βασιλεὺς γεγένηται, εἰπεῖν τοῖς
 ἐπὶ τὰ δῶρα κεκλημένοις ὅτι αὐτὸς ἂν δικαίως τὰ ἀμφοτέρων
 δῶρα λαμβάνοι· κατασκευάζειν τε γὰρ ἄριστος εἶναι ἔφη
 χώραν καὶ ἀρήγειν τοῖς κατεσκευασμένοις. Κῦρος μὲν 17
 τοῖνυν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐπηγάλλετο
 10 οὐδὲν ἦττον, εἰ ταῦτα ἔλεγεν, ἐπὶ τῷ χώρᾳ ἐνεργοὺς ποιεῖν
 καὶ κατασκευάζειν ἢ ἐπὶ τῷ πολεμικὸς εἶναι. Καὶ ναὶ μὰ 18
 Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, Κῦρός γε, εἰ ἐβίωσεν, ἄριστος ἂν
 δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι· καὶ τούτου τεκμήρια ἄλλα τε πολλὰ
 παρέσχηται καὶ ὁπότε περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἀδελφῷ ἐπο-
 15 ρεύετο μαχοῦμενος, παρὰ μὲν Κύρου οὐδεὶς λέγεται αὐτο-
 μολῆσαι πρὸς βασιλέα, παρὰ δὲ βασιλέως πολλαὶ μυριάδες
 πρὸς Κῦρον. ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο ἡγοῦμαι μέγα τεκμήριον 19
 ἄρχοντος ἀρετῆς εἶναι, ὅτι ἂν ἐκόντες πείθωνται καὶ ἐν τοῖς
 δεινοῖς παραμένειν ἐθέλωσιν. ἐκείνῳ δὲ καὶ οἱ φίλοι
 20 ζῶντί τε συνεμάχοντο καὶ ἀποθανόντι συναπέθανον πάντες
 περὶ τὸν νεκρὸν μαχόμενοι πλὴν Ἀριαίου· Ἀριαῖος δ' ἔτυχεν
 ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ κέρατι τεταγμένος. οὗτος τοῖνυν ὁ Κῦρος 20
 λέγεται Λυσάνδρῳ, ὅτε ἦλθεν ἄγων αὐτῷ τὰ παρὰ τῶν συμ-
 μάχων δῶρα, ἄλλα τε φιλοφρονεῖσθαι, ὡς αὐτὸς ἔφη ὁ
 25 Λύσανδρος ξένῳ ποτέ τινι ἐν Μεγάροις διηγούμενος, καὶ
 τὸν ἐν Σάρδεσι παράδεισον ἐπιδεικνύναι αὐτὸν ἔφη. ἐπεὶ 21
 δὲ ἐθαύμαζεν αὐτὸν ὁ Λύσανδρος ὡς καλὰ μὲν τὰ δένδρα
 εἶη, δι' ἴσου δὲ τὰ πεφυτευμένα, ὀρθοὶ δὲ οἱ στίχοι τῶν

7 ἔφη del. Cobet 9 καὶ del. Weiske ἐπηγ(γ)έ(vel εἰ)λ(λ)ετο
 codd. : corr. Stephanus 11 omnia a § 18 ad finem capitis spuria
 putat Nitsche Κῦρός γε ὁ Δαρείου cit. Graux ἐβίω Graux : ἐπεβίω
 Cobet : εἰ ἐβίωσεν fort. delendum 14 ὁπότε] ὅτε cit. Nitsche
 16 τοῦ βασιλέως codd. praeter H N J 1 πείθωνται] ἔπωνται Stob.
 19 καὶ del. Dind. 21 πλὴν γε H N₂ J . πλὴν cet. et *Anab.* 1. 9, 31
 27 αὐτὸν] αὐτοῦ Mehler 28 τὰ del. Schneider : πάντα Heindorf

δένδρων, εὐγώνια δὲ πάντα καλῶς εἶη, ὄσμαί δὲ πολλαὶ καὶ
 ἠδεΐαι συμπαραομαρτοῖεν αὐτοῖς περιπατοῦσι, καὶ ταῦτα θαυ-
 μάζων εἶπεν· Ἄλλ' ἐγὼ τοι, ὦ Κῦρε, πάντα μὲν (ταῦτα)
 θαυμάζω ἐπὶ τῷ κάλλει, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄγαμαι τοῦ κατα-
 22 μετρήσαντός σοι καὶ διατάξαντος ἕκαστα τούτων· ἀκού- 5
 σαντα δὲ ταῦτα τὸν Κῦρον ἠσθῆναί τε καὶ εἰπεῖν· Ταῦτα
 τοίνυν, ὦ Λύσανδρε, ἐγὼ πάντα καὶ διεμέτρησα καὶ διέταξα,
 23 ἔστι δ' αὐτῶν, φάναι, ἃ καὶ ἐφύτευσα αὐτός. καὶ ὁ Λύσαν-
 δρος ἔφη, ἀποβλέψας εἰς αὐτὸν καὶ ἰδὼν τῶν τε ἱματίων τὸ
 κάλλος ὧν εἶχε καὶ τῆς ὄσμῆς αἰσθόμενος καὶ τῶν στρεπτῶν 10
 καὶ τῶν ψελίων τὸ κάλλος καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου οὗ εἶχεν,
 εἰπεῖν· Τί λέγεις, φάναι, ὦ Κῦρε; ἢ γὰρ σὺ ταῖς σαῖς χερσὶ
 24 τούτων τι ἐφύτευσας; καὶ τὸν Κῦρον ἀποκρίνασθαι· Θαυ-
 μάζεις τοῦτο, [ἔφη,] ὦ Λύσανδρε; ὄμνυμί σοι τὸν Μίθρην,
 ὅτανπερ ὑγιαίνω, μηπώποτε δειπνήσαι πρὶν ἰδρῶσαι ἢ τῶν 15
 πολεμικῶν τι ἢ τῶν γεωργικῶν ἔργων μελετῶν ἢ αἰεὶ ἔν γέ
 25 τι φιλοτιμούμενος. καὶ αὐτὸς μέντοι ἔφη ὁ Λύσανδρος
 ἀκούσας ταῦτα δεξιώσασθαι τε αὐτὸν καὶ εἰπεῖν· Δικαίως
 μοι δοκεῖς, ὦ Κῦρε, εὐδαίμων εἶναι· ἀγαθὸς γὰρ ὧν ἀνὴρ
 εὐδαιμονεῖς. 20

V Ταῦτα δέ, ὦ Κριτόβουλε, ἐγὼ διηγοῦμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης,
 ὅτι τῆς γεωργίας οὐδ' οἱ πάνυ μακάριοι δύνανται ἀπέχεσθαι.
 ἔοικε γὰρ ἢ ἐπιμέλεια αὐτῆς εἶναι ἅμα τε ἠδυνπάθειά τις καὶ
 οἴκου αὔξησις καὶ σωμάτων ἄσκησις εἰς τὸ δύνασθαι ὅσα
 2 ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκει. πρῶτον μὲν γὰρ ἀφ' ὧν ζῶσιν 25
 οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα ἢ γῆ φέρει ἐργαζομένοις, καὶ ἀφ' ὧν
 3 τοίνυν ἠδυνπαθοῦσι, προσεπιφέρει· ἔπειτα δὲ ὅσοις κοσμοῦσι
 βωμοὺς καὶ ἀγάλματα καὶ οἷς αὐτοὶ κοσμοῦνται, καὶ ταῦτα
 μετὰ ἠδίστων ὄσμων καὶ θεαμάτων παρέχει· ἔπειτα δὲ ὄψα

3 ταῦτα add. Stephanus
 κάλλος add. ἀγάμενος Zeune
 Stephanus: ὧν codd.
 24 ὅσα] & Stob.
 ὅσοις N s. v.: ὅσοι vel ὅσα cet.:
 καὶ Stob.

11 τὸ κάλλος del. Cobet post
 14 ἔφη del. Schenkl 16 ἔν
 19 δοκεῖς FKL: δοκεῖς ἔφη cet.
 27 προσεπιφέρει Stob.: προσέτι φέρει codd.
 post κοσμοῦσι add.
 28 οἷσις Stob.

πολλὰ τὰ μὲν φύει, τὰ δὲ τρέφει· καὶ γὰρ ἡ προβατευτικὴ
 τέχνη συνήπται τῇ γεωργίᾳ, ὥστε ἔχειν καὶ θεοὺς ἐξαρέ-
 σκεσθαι θύοντας καὶ αὐτοὺς χρῆσθαι. παρέχουσα δ' ἀφθο- 4
 νώτατα τὰγαθὰ οὐκ ἔα ταῦτα μετὰ μαλακίας λαμβάνειν, ἀλλὰ
 5 ψύχη τε χειμῶνος καὶ θάλπη θέρους ἐθίζει καρτερεῖν. καὶ
 τοὺς μὲν αὐτουργοὺς διὰ τῶν χειρῶν γυμνάζουσα ἰσχὺν
 αὐτοῖς προστίθησι, τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωργοῦντας ἀν-
 δρίζει πρῶ τε ἐγείρουσα καὶ πορεύεσθαι σφοδρῶς ἀναγκά-
 ζουσα. καὶ γὰρ ἐν τῷ χώρῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει αἰεὶ ἐν ὥρᾳ
 10 αἱ ἐπικαιριώταται πράξεις εἰσὶν. ἔπειτα ἂν τε σὺν ἵππῳ 5
 ἀρήγειν τις τῇ πόλει βούληται, τὸν ἵππον ἰκανωτάτῃ ἢ
 γεωργία συντρέφειν, ἂν τε πεζῇ, σφοδρὸν τὸ σῶμα παρέχει
 θήρᾳς τε ἐπιφιλοπονεῖσθαι συνεπαίρει τι ἢ γῆ καὶ κυσὶν
 εὐπέτειαν τροφῆς παρέχουσα καὶ θηρία συμπαρατρέφουσα.
 15 ὠφελούμενοι δὲ καὶ οἱ ἵπποι καὶ αἱ κύνες ἀπὸ τῆς γεωργίας 6
 ἀντωφελοῦσι τὸν χώρον, ὃ μὲν ἵππος πρῶ τε κομίζων τὸν
 κηδόμενον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξουσίαν παρέχων ὀψὲ
 ἀπιέναι, αἱ δὲ κύνες τὰ τε θηρία ἀπερύκουσαι ἀπὸ λύμης
 καρπῶν καὶ προβάτων καὶ τῇ ἐρημίᾳ τὴν ἀσφάλειαν συμπαρ-
 20 ἔχουσαι. παρορμᾷ δέ τι καὶ εἰς τὸ ἀρήγειν σὺν ὄπλοις τῇ 7
 χώρᾳ καὶ ἢ γῆ τοὺς γεωργοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς
 τρέφουσα τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν. καὶ δραμεῖν δὲ καὶ βαλεῖν 8
 καὶ πηδηῖσαι τίς ἰκανωτέροισι τέχνῃ γεωργίας παρέχεται; τίς
 δὲ τοῖς ἐργαζομένοις πλείω τέχνῃ ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἡδίου
 25 τὸν ἐπιμελούμενον δέχεται προτείνουσα προσιόντι λαβεῖν ὅ τι
 χρήζει; τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον δέχεται; χειμάσαι δὲ 9

2 θεοὺς Cobet : θεοῖς codd. 3 ἀφθονώτατ' F G al. 4 τὰγαθὰ
Ven. 511 : ἀγαθὰ cet. 7 ἀνδρίζει Stob. : ἀνδρίζεσθαι codd. 8 τε
 Stob. : om. codd. 9 χωρίῳ H G N Stob. 10 ἐπικαιριώτατοι Stob.
Paris. ἔπειτα δ' Stob. 11 βουλευθῆ Stob. 13 τι ἢ γῆ Stephanus :
 τε ἢ γῆ Stob. : τῆ(ῆ, η) γῆ(ῆ) codd. 15 ὠφελούμενοι Stob. : ὠφε-
 λούμεναι codd. οἱ Stob. : om. D A : αἱ cet. 17 ὀψὲ] τοῦ (sic)
 δειλῆς Stob. 19 τῆ H^a Stob. : τῆ τε cet. 20 συμπαραορμᾷ
 Stob. 21 καὶ susp. Schneidero : καὶ . . . γεωργοὺς om. Stob. *Paris.*
 γῆ] γεωργία Stob. *Vind.* 22 βαλεῖν] βάδην ἰέναι cit. Schenkl
 24 τέχνη del. Heindorf 25 ἐπιμελούμενον D C Stob.

πυρὶ ἀφθόνῳ καὶ θερμοῖς λουτροῖς ποῦ πλείων εὐμάρεια
 ἢ ἐν χώρῳ τῷ; ποῦ δὲ ἡδίων θερίσαι ὕδασί τε καὶ πνεύ-
 10 μασι καὶ σκιαῖς ἢ κατ' ἀγρόν; τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς
 πρεπωδεστέρας παρέχει ἢ ἑορτὰς πληρεστέρας ἀποδει-
 κνύει; τίς δὲ οἰκέταις προσφιλεστέρα ἢ γυναικὶ ἡδίων ἢ 5
 11 τέκνοις ποθεινότερα ἢ φίλοις εὐχαριστοτέρα; ἔμοι μὲν
 θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι εἴ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ κτήμά
 τι τούτου ἡδίων κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδίῳ τινὰ ταύτης
 12 ἠύρηκεν ἢ ὠφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. ἔτι δὲ ἡ γῆ θεὸς
 οὔσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιοσύνην δι- 10
 δάσκει· τοὺς γὰρ ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν πλείστα ἀγαθὰ
 13 ἀντιποιεῖ. ἔαν δ' ἄρα καὶ ὑπὸ πλήθους ποτὲ στρατευμάτων
 τῶν ἔργων στερηθῶσιν οἱ ἐν τῇ γεωργίᾳ ἀναστρεφόμενοι
 καὶ σφοδρῶς καὶ ἀνδρικῶς παιδευόμενοι, οὔτοι εὖ παρε-
 σκευασμένοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, ἂν μὴ θεὸς 15
 ἀποκωλύῃ, δύνανται ἰόντες εἰς τὰς τῶν ἀποκωλυόντων λαμ-
 βάνειν ἀφ' ὧν θρέψονται. πολλάκις δ' ἐν τῷ πολέμῳ καὶ
 ἀσφαλέστερόν ἐστι σὺν τοῖς ὅπλοις τὴν τροφήν μαστεύειν
 14 ἢ σὺν τοῖς γεωργικοῖς ὄργανοις. συμπαιδεύει δὲ καὶ εἰς τὸ
 ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις ἢ γεωργία. ἐπὶ τε γὰρ τοὺς πολεμίους 20
 σὺν ἀνθρώποις δεῖ ἰέναι, τῆς τε γῆς σὺν ἀνθρώποις ἐστὶν ἡ
 15 ἐργασία. τὸν οὖν μέλλοντα εὖ γεωργήσειν δεῖ τοὺς ἐρ-
 γαστήρας καὶ προθύμους παρασκευάζειν καὶ πείθεσθαι θέ-
 λοντας· τὸν δὲ ἐπὶ πολεμίους ἄγοντα ταῦτα δεῖ μηχανᾶσθαι
 δωρούμενόν τε τοῖς ποιούσιν ἂ δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ 25
 16 κολάζοντα τοὺς ἀτακτοῦντας. καὶ παρακελεύεσθαι δὲ πολ-
 λάκις οὐδὲν ἡἴττον δεῖ τοῖς ἐργάταις τὸν γεωργὸν ἢ τὸν
 στρατηγὸν τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐλπίδων δὲ ἀγαθῶν οὐδὲν

1 ποῦ Stob.: ποῦ πολὺν codd. εὐχέρεια Stob. 2 ἢ om. G F al.
 Stob. Paris. χώρῳ τῷ(ω, φ, ο) codd.: χωρίῳ Stob. 6 εὐχαριτω-
 τέρα Hertlein 9 θεὸς οὔσα Stob.: θε(λ)ουσα codd. 15 τὰ om.
 H al. D al. 16 κωλύῃ Stob. τὰς codd.: τὰ Stob. κωλυόντων
 Stob. 20 ἐπαρκεῖν ἀλλήλοις] ἄρχειν Stob. πολεμίους Stob.: πολέ-
 μους codd. 21 prius σὺν ἀνθρώποις] μετ' ἀνθρώπων Stob. 24 τὸν
 τε codd. et Stob.: corr. Zeune ταῦτα Camerarius: ταῦτα codd.
 et Stob.

ἦττον οἱ δοῦλοι τῶν ἐλευθέρων δέονται, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, ὅπως μένειν ἐθέλωσι. καλῶς δὲ κακείνος εἶπεν ὃς ἔφη τὴν 17 γεωργίαν τῶν ἄλλων τεχνῶν μητέρα καὶ τροφὸν εἶναι. εὖ μὲν γὰρ φερομένης τῆς γεωργίας ἔρρωνται καὶ αἱ ἄλλαι 5 τέχναι ἅπασαι, ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῆ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι σχεδόν τι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κριτόβουλος εἶπεν· Ἀλλὰ ταῦτα 18 μὲν ἔμοιγε, ὦ Σώκρατες, καλῶς δοκεῖς λέγειν· ὅτι δὲ τῆς 10 γεωργικῆς τὰ πλείστα ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἀδύνατα προνοῆσαι, (δῆλον·) καὶ γὰρ χάλασαι καὶ πάχυναι ἐνίοτε καὶ αὐχμοὶ καὶ ὄμβροι ἐξαίσιοι καὶ ἐρυσίβαι καὶ ἄλλα πολλάκις τὰ καλῶς ἐγνωσμένα καὶ πεποιημένα ἀφαιροῦνται· καὶ πρόβατα δ' ἐνίοτε κάλλιστα τεθραμμένα νόσος ἐλθοῦσα κάκιστα ἀπώ- 15 λεσεν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Σωκράτης εἶπεν· Ἀλλ' ὦμην 19 ἔγωγέ σε, ὦ Κριτόβουλε, εἰδέναί ὅτι οἱ θεοὶ οὐδὲν ἦττόν εἰσι κύριοι τῶν ἐν τῇ γεωργίᾳ ἔργων ἢ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ ὄρας, οἶμαι, πρὸ τῶν πολεμικῶν πράξεων ἐξαρεσκομένους τοὺς θεοὺς καὶ ἐπερωτῶντας θυ- 20 σίαις καὶ οἰωνοῖς ὅ τι τε χρὴ ποιεῖν καὶ ὅ τι μή· περὶ δὲ τῶν 20 γεωργικῶν πράξεων ἦττον οἶει δεῖν τοὺς θεοὺς ἰλάσκεσθαι; εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὅτι οἱ σώφρονες καὶ ὑπὲρ ὑγρῶν καὶ ξηρῶν καρπῶν καὶ βοῶν καὶ ἵππων καὶ προβάτων καὶ ὑπὲρ πάντων γε δὴ τῶν κτημάτων τοὺς θεοὺς θεραπεύουσιν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καλῶς μοι δοκεῖς VI 25 λέγειν κελεύων πειρᾶσθαι σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου, ὡς τῶν θεῶν κυρίων ὄντων οὐδὲν ἦττον τῶν εἰρη- νικῶν ἢ τῶν πολεμικῶν ἔργων. ταῦτα μὲν οὖν πειρασόμεθα οὕτω ποιεῖν. σὺ δ' ἡμῖν ἐνθεν λέγων περὶ τῆς οἰκονομίας 30 ἀπέλιπες, πειρῶ τὰ τούτων ἐχόμενα διεκπεραίνειν, ὡς καὶ νῦν μοι δοκῶ ἀκηκοῶς ὅσα εἶπες μᾶλλον τι ἤδη διορᾶν ἢ

2 θέλωσι Y al.

11 lac. stat. Reisig

19 ἐξαρεσκομένους

AL: ἐξαρεσκευομένους cet.

τοὺς θεοὺς Cobet: τοῖς θεοῖς codd.

2 πρόσθεν ὅ τι χρῆ ποιῶντα βιοτεύειν. Τί οὖν, ἔφη ὁ Σωκρά-
 τῆς, ἄρα, εἰ πρῶτον μὲν ἐπανέλθοιμεν ὅσα συνομολογοῦντες
 διεληλύθαμεν, ἴν', ἂν πως δυνώμεθα, πειραθῶμεν οὕτω καὶ
 3 τὰ λοιπὰ διεξιέναι συνομολογοῦντες; Ἦδὺν γοῦν ἐστίν, ἔφη
 ὁ Κριτόβουλος, ὥσπερ καὶ χρημάτων κοινωνήσαντας ἀναμ- 5
 φιλόγως διελεῖν, οὕτω καὶ λόγων κοινωνοῦντας περὶ ὧν ἂν
 4 διαλεγώμεθα συνομολογοῦντας διεξιέναι. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ
 Σωκράτης, ἐπιστήμης μὲν τινος ἔδοξεν ἡμῖν ὄνομα εἶναι ἢ
 οἰκονομία, ἢ δὲ ἐπιστήμη αὕτη ἐφαίνετο ἢ οἴκους δύνανται
 αὔξειν ἄνθρωποι, οἶκος δ' ἡμῖν ἐφαίνετο ὅπερ κτήσις ἢ σύμ- 10
 πασα, κτήσιν δὲ τοῦτο ἔφαμεν εἶναι ὅ τι ἐκάστῳ εἴη ὠφέ-
 λιμον εἰς τὸν βίον, ὠφέλιμα δὲ ὄντα ἠύρισκετο πάντα
 5 ὁπόσοις τις ἐπίσταιτο χρῆσθαι. πάσας μὲν οὖν τὰς ἐπι-
 στήμας οὔτε μαθεῖν οἶόν τε ἡμῖν ἔδόκει, συναπεδοκιμάζομέν
 τε ταῖς πόλεσι τὰς βαναυσικὰς καλουμένας τέχνας, ὅτι καὶ 15
 τὰ σώματα καταλυμαίνεσθαι δοκοῦσι καὶ τὰς ψυχὰς κατα-
 6 γνύουσι. τεκμήριον δὲ σαφέστατον γενέσθαι ἂν τούτου
 ἔφαμεν, εἰ πολεμίων εἰς τὴν χώραν ἰόντων διακαθίσας τις
 τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς τεχνίτας χωρὶς ἐκατέρους ἐπερωτῶ
 πότερα δοκεῖ ἀρήγειν τῇ χώρᾳ ἢ ὑφεμένους τῆς γῆς τὰ 20
 7 τείχη διαφυλάττειν. οὕτως γὰρ ἂν τοὺς μὲν ἀμφὶ γῆν
 ἔχοντας ὠόμεθ' ἂν ψηφίζεσθαι ἀρήγειν, τοὺς δὲ τεχνίτας μὴ
 μάχεσθαι, ἀλλ' ὅπερ πεπαίδευνται καθῆσθαι μῆτε πονοῦντας
 8 μῆτε κινδυνεύοντας. ἔδοκιμάσαμεν δὲ ἀνδρὶ καλῶ τε καγαθῶ
 ἐργασίαν εἶναι καὶ ἐπιστήμην κρατίστην γεωργίαν, ἀφ' ἧς 25
 9 τὰ ἐπιτήδεια ἄνθρωποι πορίζονται. αὕτη γὰρ ἢ ἐργασία
 μαθεῖν τε ράστη ἔδόκει εἶναι καὶ ἡδίστη ἐργάζεσθαι, καὶ τὰ

2 ἄρα codd. plurimi : del. Schenkl συνομολογοῦντες Graux : μὲν
 ὁμολογοῦντες codd. 3 ἴν' et πειραθῶμεν del. Cobet : πειραθῶμεν
 om. R. Ven. 513 6 διελεῖν Orelli 8 ἔδόκει Stob. 10 οἱ
 ἄνθρωποι LO : ἄνθρωποι Schenkl 14 συναπεδοκιμάζομέν Stob. :
 συναποδοκιμάζειν codd. 16 καταγνύναι Stob. §§ 6-7 ab hac
 loco alienas esse viderunt multi coll. c. iv 18 φαίμεν Camerarius
 20 ἀφεμένους Cobet 21 οὕτω K L F 22 οἰοίμεθ' Camerarius
 26 ἄνθρωποι Schenkl

σώματα κάλλιστά τε καὶ εὐρωστότατα παρέχεσθαι, καὶ ταῖς
 ψυχαῖς ἥκιστα ἀσχολίαν παρέχειν φίλων τε καὶ πόλεων
 συνεπιμελεῖσθαι. συμπαροξύνειν δέ τι ἐδόκει ἡμῖν καὶ εἰς 10
 τὸ ἀλκίμους εἶναι ἢ γεωργία ἔξω τῶν ἐρυμάτων τὰ ἐπι-
 5 τήδεια φύουσά τε καὶ τρέφουσα τοὺς ἐργαζομένους. διὰ
 ταῦτα δὲ καὶ εὐδοξοτάτη εἶναι πρὸς τῶν πόλεων αὕτη ἢ
 βιοτεία, ὅτι καὶ πολίτας ἀρίστους καὶ εὐνουστάτους παρ-
 ἔχεσθαι δοκεῖ τῷ κοινῷ. καὶ ὁ Κριτόβουλος· Ὅτι μὲν, ὦ 11
 Σώκρατες, κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον καὶ ἡδιστον ἀπὸ γεωρ-
 10 γίας τὸν βίον ποιεῖσθαι πάνυ μοι δοκῶ πεπεῖσθαι ἱκανῶς·
 ὅτι δὲ ἔφησθα καταμαθεῖν τὰ αἴτια τῶν τε οὕτω γεωργούν-
 των ὥστε ἀπὸ τῆς γεωργίας ἀφθόνως ἔχειν ὧν δέονται καὶ
 τῶν οὕτως ἐργαζομένων ὡς μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς τὴν γεωρ-
 γίαν, καὶ ταῦτ' (ἄν) μοι δοκῶ ἠδέως ἐκάτερα ἀκούειν σου,
 15 ὅπως ἂ μὲν ἀγαθὰ ἐστί ποιῶμεν, ἂ δὲ βλαβερὰ μὴ ποιῶμεν.
 Τί οὖν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Κριτόβουλε, ἄν σοι ἐξ ἀρχῆς 12
 διηγήσωμαι ὡς συνεγενόμην ποτὲ ἀνδρί, ὃς ἐμοὶ ἐδόκει
 εἶναι τῷ ὄντι τούτων τῶν ἀνδρῶν ἐφ' οἷς τοῦτο τὸ ὄνομα
 δικαίως ἐστὶν ὃ καλεῖται καλός τε καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ; Πάνυ ἄν,
 20 ἔφη ὁ Κριτόβουλος, βουλοίμην ἂν οὕτως ἀκούειν, ὡς καὶ
 ἔγωγε ἐρῶ τούτου τοῦ ὀνόματος ἄξιος γενέσθαι. Λέξω 13
 τοίνυν σοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὡς καὶ ἦλθον ἐπὶ τὴν σκέψιν
 αὐτοῦ. τοὺς μὲν γὰρ ἀγαθοὺς τέκτονας, χαλκέας ἀγαθοὺς,
 ζωγράφους ἀγαθοὺς, ἀνδριαντοποιοὺς, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα,
 25 πάνυ ὀλίγος μοι χρόνος ἐγένετο ἱκανὸς περιελθεῖν τε καὶ
 θεάσασθαι τὰ δεδοκιμασμένα καλὰ ἔργα αὐτοῖς εἶναι. ὅπως 14
 δὲ δὴ καὶ τοὺς ἔχοντας τὸ σεμνὸν ὄνομα τοῦτο τὸ καλός τε
 καὶ ἀγαθὸς ἐπισκεψαίμην, τί ποτε ἐργαζόμενοι τοῦτ' ἀξιοῦντο

2 πόλεων codd.: πόλεως Dind. 5 τε del. Weiske 6 εὐδοξο-
 τάτη Haase: ἐνδοξοτάτη codd. 14 ταῦτ' ἄν Schäfer: ταῦτα codd.
 20 ἄν om. Stob. οὕτως σου Stob.: τοῦτό σου Hertlein 23 ἀγαθοὺς
 χαλκεῖς, ἀγαθοὺς ζωγράφους, ἀγαθοὺς ἀνδριαντοποιοὺς Stob. 24 τᾶλλα
 πάντα Stob. 25 ἱκανὸς FN: ἱκανῶς cet.: om. Stob. 27 τὸ
 καλόν τε καὶ ἀγαθόν codd. (καλὸς καὶ ἀγαθὸς A in mg.): καλός τε καὶ ἀγαθὸς
 Stob. om. τὸ 28 ἐργασάμενοι Stob. ἀξιοῦνται Stob.

- καλείσθαι, πάνυ μου ἢ ψυχὴ ἐπεθύμει αὐτῶν τινι συγγε-
 15 νέσθαι. καὶ πρῶτον μὲν ὅτι προσέκειτο τὸ καλὸς τῷ ἀγαθῷ,
 ὄντινα ἴδοιμι καλόν, τούτῳ προσήειν καὶ ἐπειρώμην κατα-
 μαυθάνειν εἴ που ἴδοιμι προσηρητημένον τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν.
 16 ἀλλ' οὐκ ἄρα εἶχεν οὕτως, ἀλλ' ἐνίοις ἐδόκουν καταμαν- 5
 θάνειν τῶν καλῶν τὰς μορφὰς πάνυ μοχθηροὺς ὄντας τὰς
 ψυχὰς. ἔδοξεν οὖν μοι ἀφέμενον τῆς καλῆς ὄψεως ἐπ'
 αὐτῶν τινα ἐλθεῖν τῶν καλουμένων καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν.
 17 ἐπεὶ οὖν τὸν Ἰσχύμαχον ἤκουον πρὸς πάντων καὶ ἀνδρῶν
 καὶ γυναικῶν καὶ ξένων καὶ ἀστῶν καλόν τε καὶ ἀγαθόν 10
 ἐπονομαζόμενον, ἔδοξέ μοι τούτῳ πειραθῆναι συγγενέσθαι.
- VII Ἰδὼν οὖν ποτε αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Διὸς τοῦ ἐλευθερίου
 στοᾷ καθήμενον, ἐπεὶ μοι ἔδοξε σχολάζειν, προσῆλθον αὐτῷ
 καὶ παρακαθιζόμενος εἶπον· Τί, ὦ Ἰσχύμαχε, οὐ μάλα εἰω-
 θῶς σχολάζειν κάθησαι; ἐπεὶ τά γε πλείστα ἢ πράττοντά 15
 2 τι ὄρω σε ἢ οὐ πάνυ σχολάζοντα ἐν τῇ ἀγορᾷ. Οὐδὲ ἄν
 γε νῦν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ὦ Σώκρατες, ἑώρας, εἰ μὴ ξένους
 τινὰς συνεθέμην ἀναμένειν ἐνθάδε. Ὅταν δὲ μὴ πράττης
 τι τοιοῦτον, πρὸς τῶν θεῶν, ἔφην ἐγώ, ποῦ διατρίβεις καὶ
 τί ποιεῖς; ἐγὼ γάρ τοι πάνυ βούλομαί σου πυθέσθαι τί 20
 ποτε πράττων καλὸς καὶ ἀγαθὸς κέκλησαι, ἐπεὶ οὐκ ἔνδον γε
 διατρίβεις οὐδὲ τοιαύτη σου ἢ ἕξις τοῦ σώματος καταφαί-
 3 νεται. καὶ ὁ Ἰσχύμαχος γελάσας ἐπὶ τῷ τί ποιῶν καλὸς
 καὶ ἀγαθὸς κέκλησαι, καὶ ἡσθεῖς, ὥς γ' ἐμοὶ ἔδοξεν, εἶπεν·
 Ἄλλ' εἰ μὲν ὅταν σοι διαλέγωνται περὶ ἐμοῦ τινες καλοῦσί 25
 με τοῦτο τὸ ὄνομα οὐκ οἶδα· οὐ γὰρ δὴ, ὅταν γέ με εἰς
 ἀντίδοσιν καλῶνται τριηραρχίας ἢ χορηγίας, οὐδεὶς, ἔφη,
 ζητεῖ τὸν καλόν τε καὶ ἀγαθόν, ἀλλὰ σαφῶς, ἔφη, ὀνομάζοντές
 με Ἰσχύμαχον πατρόθεν προσκαλοῦνται. ἐγὼ μὲν τοίνυν,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅ με ἐπήρου, οὐδαμῶς ἔνδον διατρίβω. 30
 καὶ γὰρ δὴ, ἔφη, τά γε ἐν τῇ οἰκίᾳ μου πάνυ καὶ αὐτὴ ἢ

1 μοι C et Stob.

2 τὸ κάλλος H N D C: ὁ καλὸς Stob. *Vind.*

4 κάλλει Stob.

9 ἀνδρῶν A O: ἀνδρῶν τε cet.

17 γε del.

Cobet

21 καλὸς τε D al. P

30 διατρίβω L: κατατρίβω cet.

γυνή ἐστὶν ἱκανὴ διοικεῖν. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο, ἔφην, ἔγωγε, 4
 ὦ Ἰσχύομαχε, πάνυ ἂν ἠδέως σου πυθοίμην, πότερα αὐτὸς
 σὺ ἐπαίδευσας τὴν γυναῖκα ὥστε εἶναι οἷαν δεῖ ἢ ἐπιστα-
 μένην ἔλαβες παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς διοικεῖν τὰ
 5 προσήκοντα αὐτῇ. Καὶ τί ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπιστα- 5
 μένην αὐτὴν παρέλαβον, ἢ ἔτη μὲν οὐπω πεντεκαίδεκα
 γεγонуῖα ἦλθε πρὸς ἐμέ, τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἕξῃ ὑπὸ
 πολλῆς ἐπιμελείας ὅπως ὡς ἐλάχιστα μὲν ὄψοιτο, ἐλάχιστα
 δ' ἀκούσοιτο, ἐλάχιστα δ' ἔροιτο; οὐ γὰρ ἀγαπητόν σοι 6
 10 δοκεῖ εἶναι, εἰ μόνον ἦλθεν ἐπισταμένη ἔρια παραλαβοῦσα
 ἱμάτιον ἀποδείξαι, καὶ ἑωρακυῖα ὡς ἔργα ταλάσια θεραπαί-
 ναις δίδονται; ἐπεὶ τά γε ἀμφὶ γαστέρα, ἔφη, πάνυ καλῶς,
 ὦ Σώκρατες, ἦλθε πεπαιδευμένη· ὅπερ μέγιστον ἔμοιγε
 δοκεῖ παιδεύμα εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί. Τὰ δ' ἄλλα, 7
 15 ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύομαχε, αὐτὸς ἐπαίδευσας τὴν γυναῖκα ὥστε
 ἱκανὴν εἶναι ὧν προσήκει ἐπιμελεῖσθαι; Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ
 Ἰσχύομαχος, οὐ πρὶν γε καὶ ἔθυσσα καὶ ἠϋξάμην ἐμέ τε 8
 τυγχάνειν διδάσκοντα καὶ ἐκείνην μαθάνουσαν τὰ βέλτιστα
 ἀμφοτέροις ἡμῖν. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, καὶ ἡ γυνή σοι
 20 συνέθυε καὶ συνηύχето ταῦτὰ ταῦτα; Καὶ μάλα γ', ἔφη ὁ
 Ἰσχύομαχος, †πολλὰ ὑπισχνουμένη μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς
 γενέσθαι οἷαν δεῖ,† καὶ εὐδηλος ἦν ὅτι οὐκ ἀμελήσει τῶν
 διδασκομένων. Πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύομαχε, τί 9
 πρῶτον διδάσκειν ἤρχου αὐτήν, διηγοῦ μοι ὡς ἐγὼ ταῦτ'
 25 ἂν ἠδιόν σου διηγουμένου ἀκούοιμι ἢ εἴ μοι γυμνικὸν ἢ
 ἵππικὸν ἀγῶνα τὸν κάλλιστον διηγοῖο. καὶ ὁ Ἰσχύομαχος 10
 ἀπεκρίνατο· Τί δ'; ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐπεὶ ἤδη μοι χει-
 ροθήης ἦν καὶ ἐτετιθάσειτο ὥστε διαλέγεσθαι, ἠρόμην αὐτὴν

8 πολλῆ ἐπιμελείᾳ Hartman ὡς del. Cobet 9 ἐρήσοιτο
 Hartman 12 δίδονται D C K pr. 20 ταῦτὰ Heindorf: αὐτὰ
 vel αὐτῶ(ῶ) codd. 21 ὑπισχνουμένη H N: ὑπισχομένη(ν O) vel
 ὑποσχομένη cet. 22 πολλά μὲν εὐχομένη πρὸς τοὺς θεοὺς, πολλά δ' ὑπισχνου-
 μένη ἐμοὶ γενήσεσθαι cit. Schenkl 27 τί δέ . . . εἰ μὴ ἐπεὶ Hart-
 man 28 ἐτετιθάσειτο Schäfer: ἐπετιθασσεύετο, ἐτιθάσειτο,
 ἐτιθασ(σ)εύετο codd. αὐτὴν ἔφη codd. multi

ὦδέ πως· Εἰπέ μοι, ὦ γύναι, ἄρα ἤδη κατενόησας τίνος
 ποτὲ ἔνεκά ἐγώ τε σὲ ἔλαβον καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ἔδοσάν σε
 11 ἐμοί; ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἀπορία ἦν μεθ' ὅτου ἄλλου ἐκαθεύ-
 δομεν ἄν, οἶδ' ὅτι καὶ σοὶ καταφανὲς τοῦτ' ἐστί. βου-
 λευόμενος δ' ἔγωγε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ οἱ σοὶ γονεῖς ὑπὲρ σοῦ 5
 τίν' ἂν κοινὸν βέλτιστον οἴκου τε καὶ τέκνων λάβοιμεν,
 ἐγώ τε σὲ ἐξελεξάμην καὶ οἱ σοὶ γονεῖς, ὡς εἰκάσω, ἐκ
 12 τῶν δυνατῶν ἐμέ. τέκνα μὲν οὖν ἂν θεός ποτε διδῶ ἡμῖν
 γενέσθαι, τότε βουλευσόμεθα περὶ αὐτῶν ὅπως ὅτι βέλτιστα
 παιδεύσομεν αὐτά· κοινὸν γὰρ ἡμῖν καὶ τοῦτο ἀγαθόν, συμ- 10
 13 μάχων καὶ γηροβοσκῶν ὅτι βελτίστων τυγχάνειν· νῦν δὲ
 δὴ οἶκος ἡμῖν ὄδε κοινός ἐστιν. ἐγώ τε γὰρ ὅσα μοι ἔστιν
 ἅπαντα εἰς τὸ κοινὸν ἀποφαίνω, σύ τε ὅσα ἠνέγκω πάντα
 εἰς τὸ κοινὸν κατέθηκας. καὶ οὐ τοῦτο δεῖ λογίζεσθαι,
 14 πότερος ἄρα ἀριθμῶ πλείω συμβέβληται ἡμῶν, ἀλλ' ἐκεῖνο 15
 εὔ εἰδέναι, ὅτι ὀπότερος ἂν ἡμῶν βελτίων κοινωνὸς ἦ, οὗτος
 14 τὰ πλείονος ἄξια συμβάλλεται. ἀπεκρίνατο δέ μοι, ὦ
 Σώκρατες, πρὸς ταῦτα ἡ γυνή· Τί δ' ἂν ἐγώ σοι, ἔφη,
 δυναίμην συμπράξαι; τίς δὲ ἡ ἐμὴ δύναμις; ἀλλ' ἐν σοὶ
 πάντα ἐστίν· ἐμὸν δ' ἔφησεν ἡ μήτηρ ἔργον εἶναι σωφρο- 20
 15 νεῖν. Ναὶ μὰ Δί', ἔφην ἐγώ, ὦ γύναι, καὶ γὰρ ἐμοὶ ὁ
 πατήρ. ἀλλὰ σωφρόνων τοί ἐστι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς
 οὕτω ποιεῖν, ὅπως τά τε ὄντα ὡς βέλτιστα ἔξει καὶ ἄλλα
 ὅτι πλείστα ἐκ τοῦ καλοῦ τε καὶ δικαίου προσγενήσεται.
 16 Καὶ τί δὴ, ἔφη, ὄρᾶς, ἡ γυνή, ὅ τι ἂν ἐγὼ ποιούσα συν- 25
 αύξοιμι τὸν οἶκον; Ναὶ μὰ Δί', ἔφην ἐγώ, ἃ τε οἱ θεοὶ
 ἔφυσάν σε δύνασθαι καὶ ὁ νόμος συνεπαινεῖ, ταῦτα πειρῶ
 17 ὡς βέλτιστα ποιεῖν. Καὶ τί δὴ ταῦτ' ἐστιν; ἔφη ἐκεῖνη.
 Οἶμαι μὲν ἔγωγε, ἔφην, οὐ τὰ ἐλαχίστου ἄξια, εἰ μὴ πέρ-
 γε καὶ ἡ ἐν τῷ σμήνει ἡγεμῶν μέλιττα ἐπ' ἐλαχίστου ἀξίους 30
 18 ἔργοις ἐφέστηκεν. ἐμοὶ γάρ τοι, ἔφη φάναι, καὶ οἱ θεοί, ὦ

5 ἔγωγε] ἐγώ τε Dind.

6 οἴκου A s. v. : οἴκοι cet.

10 ἀγαθόν

Dobree : τὰγαθόν codd.

16 εὔ H G N : δεῖ εὔ cet.

25 δὴ L : δέ

cet.

27 ἔφυσάν J O P N Ven. 511 : ἔφησάν, ἔφασάν, ἐφύτευσάν cet.

γύναι, δοκοῦσι πολὺν διεσκειμένως μάλιστα τὸ ζεύγος τοῦτο
 συντεθεικέναι ὃ καλεῖται θῆλυ καὶ ἄρρεν, ὅπως ὅτι ὠφελι-
 μώτατον ἢ αὐτῷ εἰς τὴν κοινωνίαν. πρῶτον μὲν γὰρ τοῦ 19
 μὴ ἐκλιπεῖν ζῶν γένη τοῦτο τὸ ζεύγος κείται μετ' ἀλλήλων
 5 τεκνοποιούμενον, ἔπειτα τὸ γηροβοσκὸν κεκτῆσθαι ἑαυτοῖς
 ἐκ τούτου τοῦ ζεύγους τοῖς γοῦν ἀνθρώποις πορίζεται· ἔπειτα
 δὲ καὶ ἡ δίαίτα τοῖς ἀνθρώποις οὐχ ὥσπερ τοῖς κτήνεσιν
 ἐστὶν ἐν ὑπαίθρῳ, ἀλλὰ στεγῶν δεῖται δῆλον ὅτι. δεῖ 20
 μέντοι τοῖς μέλλουσιν ἀνθρώποις ἔξω ὃ τι εἰσφέρωσιν εἰς
 10 τὸ στεγνὸν τοῦ ἐργασομένου τὰς ἐν τῷ ὑπαίθρῳ ἐργασίας.
 καὶ γὰρ νεατὸς καὶ σπόρος καὶ φυτεία καὶ νομαὶ ὑπαίθρια
 ταῦτα πάντα ἔργα ἐστίν· ἐκ τούτων δὲ τὰ ἐπιτήδεια γίνονται.
 δεῖ δ' αὖ, ἐπειδὴν ταῦτα εἰσενεχθῆ εἰς τὸ στεγνόν, καὶ τοῦ 21
 σώσοντος ταῦτα καὶ τοῦ ἐργασομένου δ' ἂ τῶν στεγνῶν
 15 ἔργα δεόμενά ἐστι. στεγνῶν δὲ δεῖται καὶ ἡ τῶν νεογνῶν
 τέκνων παιδοτροφία, στεγνῶν δὲ καὶ αἱ ἐκ τοῦ καρποῦ
 σιτοποιαὶ δέονται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῆς ἐσθῆτος ἐκ τῶν
 ἐρίων ἐργασία. ἐπεὶ δ' ἀμφότερα ταῦτα καὶ ἔργων καὶ 22
 ἐπιμελείας δεῖται τὰ τε ἔνδον καὶ τὰ ἔξω, καὶ τὴν φύσιν,
 20 φάναι, εὐθὺς παρεσκεύασεν ὁ θεός, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὴν μὲν
 τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰ ἔνδον ἔργα καὶ ἐπιμελήματα, (τὴν δὲ
 τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὰ ἔξω). ῥίγη μὲν γὰρ καὶ θάλπη καὶ ὁδοί- 23
 πορίας καὶ στρατείας τοῦ ἀνδρὸς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν
 μᾶλλον δύνασθαι καρτερεῖν κατεσκεύασεν· ὥστε τὰ ἔξω
 25 ἐπέταξεν αὐτῷ ἔργα· τῇ δὲ γυναικὶ ἦττον τὸ σῶμα δυνα-
 τὸν πρὸς ταῦτα φύσας τὰ ἔνδον ἔργα αὐτῇ, φάναι ἔφη,
 προστάξαι μοι δοκεῖ ὁ θεός. εἰδὼς δὲ ὅτι τῇ γυναικὶ καὶ 24
 ἐνέφυσε καὶ προσέταξε τὴν τῶν νεογνῶν τέκνων τροφήν, καὶ
 τοῦ στέργειν τὰ νεογνὰ βρέφη πλέον αὐτῇ ἐδάσατο ἢ τῷ

2 ὅτι F: ἔτι cet.

3 αὐτῷ FL: αὐτῷ cet.

τοῦ Zeune: τὸ

vel τῷ codd.

8 στεγνῶν Stephanus

9 εἰσοίσουσιν Sauppe

10 τοῦ ἐργασομένου Ven. 513: τοὺς ἐργασ(vel ζ)ομένους cet.

14 δ' &

Weiske: & Q R Ven. 513: τὰ cet.

21 τὴν . . . ἔξω add. Stephanus

24 παρεσκεύασεν D al. J O

- 25 ἀνδρί. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ φυλάττειν τὰ εἰσενεχθέντα τῇ γυναικὶ προσέταξε, γινώσκων ὁ θεὸς ὅτι πρὸς τὸ φυλάττειν οὐ
 κάκιόν ἐστι φοβερὰν εἶναι τὴν ψυχὴν πλεον μέρος καὶ τοῦ
 φόβου ἐδάσατο τῇ γυναικὶ ἢ τῷ ἀνδρί. εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ
 ἀρήγειν αὐτὸν δεήσει, ἐάν τις ἀδικῆ, τὸν τὰ ἔξω ἔργα ἔχοντα, 5
 26 τούτῳ αὐτὸν πλεον μέρος τοῦ θράσους ἐδάσατο. ὅτι δ' ἀμφο-
 τέρους δεῖ καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν, τὴν μνήμην καὶ τὴν
 ἐπιμέλειαν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέροις κατέθηκεν. ὥστε οὐκ
 ἂν ἔχοις διελεῖν πότερα τὸ ἔθνος τὸ θῆλυ ἢ τὸ ἄρρεν τούτων
 27 πλεονεκτεῖ. καὶ τὸ ἐγκρατεῖς δὲ εἶναι ὧν δεῖ εἰς τὸ μέσον 10
 ἀμφοτέροις κατέθηκε, καὶ ἐξουσίαν ἐποίησεν ὁ θεὸς ὁπότερος
 ἂν ἦ βελτίων, εἴθ' ὁ ἀνὴρ εἴθ' ἡ γυνή, τούτου καὶ πλεον
 28 φέρεσθαι τούτου τοῦ ἀγαθοῦ. διὰ δὲ τὸ τὴν φύσιν μὴ
 πρὸς πάντα ταῦτα ἀμφοτέρων εἶναι πεφυκέναι, διὰ τοῦτο καὶ
 δέονται μᾶλλον ἀλλήλων καὶ τὸ ζεύγος ὠφελιμώτερον ἑαυτῷ 15
 γεγένηται, ἃ τὸ ἕτερον ἐλλείπεται τὸ ἕτερον δυνάμενον.
 29 ταῦτα δέ, ἔφην, δεῖ ἡμᾶς, ὦ γυναῖ, εἰδότας, ἃ ἑκατέρῳ
 ἡμῶν προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, πειράσθαι ὅπως ὡς βέλ-
 30 τιστα τὰ προσήκοντα ἑκάτερον ἡμῶν διαπράττεσθαι. συν-
 επαινεῖ δέ, ἔφη φάναι, καὶ ὁ νόμος αὐτά, συζευγνὺς ἄνδρα 20
 καὶ γυναῖκα· καὶ κοινωνοὺς ὡσπερ τῶν τέκνων ὁ θεὸς ἐποί-
 ησεν, οὕτω καὶ ὁ νόμος (τοῦ οἴκου) κοινωνοὺς καθίστησι.
 καὶ καλὰ δὲ εἶναι ὁ νόμος ἀποδείκνυσιν (ἃ) καὶ ὁ θεὸς
 ἔφυσεν ἑκάτερον μᾶλλον δύνασθαι. τῇ μὲν γὰρ γυναικὶ
 κάλλιον ἔνδον μένειν ἢ θυραυλεῖν, τῷ δὲ ἀνδρὶ αἴσχιον ἔνδον 25
 31 μένειν ἢ τῶν ἔξω ἐπιμελεῖσθαι. εἰ δέ τις παρ' ἃ ὁ θεὸς
 ἔφυσεν ποιεῖ, ἴσως τι καὶ ἀτακτῶν τοὺς θεοὺς οὐ λήθει καὶ
 δίκην δίδωσιν ἀμελῶν τῶν ἔργων τῶν ἑαυτοῦ ἢ πράττων τὰ
 32 τῆς γυναικὸς ἔργα. δοκεῖ δέ μοι, ἔφην, καὶ ἡ τῶν μελιττῶν

14 ταῦτα Schneider : ταῦτα codd.

16 ἐλλείπεται Schneider :

ἐκλείπεται codd.

18 ὅπως om. G : del. Leonclavius : cf. *Hell.*

VI. ii. 32

22 τοῦ οἴκου add. Stephanus

23 ἃ καὶ Leonclavius :

καὶ ἃ A in marg. : καὶ cet.

24 μᾶλλον H² : μᾶλλον ἂν vel ἂν

μᾶλλον cet.

27 ἴσως τι corrupta videntur

ἡγεμῶν τοιαῦτα ἔργα ὑπὸ τοῦ θεοῦ προστεταγμένα δια-
 πονεῖσθαι. Καὶ ποῖα δὴ, ἔφη ἐκείνη, ἔργα ἔχουσα ἢ τῶν
 μελιττῶν ἡγεμῶν ἐξομοιοῦνται τοῖς ἔργοις οἷς ἐμὲ δεῖ πράτ-
 τειν; Ὅτι, ἔφην ἐγώ, ἐκείνη γε ἐν τῷ σμήνει μένουσα οὐκ ἔα 33
 5 ἀργοὺς τὰς μελίττας εἶναι, ἀλλ' ἄς μὲν δεῖ ἔξω ἐργάζεσθαι
 ἐκπέμπει ἐπὶ τὸ ἔργον, καὶ ἂ ἂν αὐτῶν ἐκάστη εἰσφέρει
 οἷδέ τε καὶ δέχεται, καὶ σῶζει ταῦτα ἔστ' ἂν δέη χρῆσθαι.
 ἐπειδὴν δὲ ἡ ὥρα τοῦ χρῆσθαι ἦκη, διανέμει τὸ δίκαιον ἐκάστη.
 καὶ ἐπὶ τοῖς ἔνδον δ' ἐξυφαινομένοις κηρίοις ἐφέστηκεν, ὡς 34
 10 καλῶς καὶ ταχέως ὑφαίνηται, καὶ τοῦ γιγνομένου τόκου ἐπι-
 μελεῖται ὡς ἐκτρέφεται· ἐπειδὴν δὲ ἐκτραφῆ καὶ ἀξιοεργοὶ
 οἱ νεοττοὶ γένωνται, ἀποικίζει αὐτοὺς σὺν τῶν ἐπιγόνων τινὶ
 ἡγεμόνι. Ἡ καὶ ἐμὲ οὖν, ἔφη ἡ γυνή, δεήσει ταῦτα ποιεῖν; 35
 Δεήσει μέντοι σε, ἔφην ἐγώ, ἔνδον τε μένειν καὶ οἷς μὲν ἂν
 15 ἔξω τὸ ἔργον ἢ τῶν οἰκετῶν, τούτους συνεκπέμπειν, οἷς δ'
 ἂν ἔνδον ἔργον ἐργαστέον, τούτων σοὶ ἐπιστατητέον, καὶ τά 36
 τε εἰσφερόμενα ἀποδεκτέον καὶ ἂ μὲν ἂν αὐτῶν δέη δαπα-
 νᾶν σοὶ διανεμητέον, ἂ δ' ἂν περιττεύειν δέη, προνοητέον
 καὶ φυλακτέον ὅπως μὴ ἢ εἰς τὸν ἐνιαυτὸν κειμένη δαπάνη
 20 εἰς τὸν μῆνα δαπανᾶται. καὶ ὅταν ἔρια εἰσενεχθῆ σοι,
 ἐπιμελητέον ὅπως οἷς δεῖ ἱμάτια γίγνηται. καὶ ὁ γε ξηρὸς
 σῖτος ὅπως καλῶς ἐδώδιμος γίγνηται ἐπιμελητέον. ἐν μέντοι 37
 τῶν σοὶ προσηκόντων, ἔφην ἐγώ, ἐπιμελημάτων ἴσως ἀχα-
 ριστότερον δόξει εἶναι, ὅτι, ὅς ἂν κάμνη τῶν οἰκετῶν, τού-
 25 των σοὶ ἐπιμελητέον πάντων ὅπως θεραπεύηται. Νῆ Δί',
 ἔφη ἡ γυνή, ἐπιχαριτώτατον μὲν οὖν, ἂν μέλλωσί γε οἱ
 καλῶς θεραπευθέντες χάριν εἶσεσθαι καὶ εὐνοούστεροι ἢ
 πρόσθεν ἔσεσθαι. Καὶ ἐγώ, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ἀγασθεὶς 38
 αὐτῆς τὴν ἀπόκρισιν εἶπον· Ἄρά γε, ὦ γύναι, διὰ τοιαύτας
 30 τινὰς προνοίας καὶ τῆς ἐν τῷ σμήνει ἡγεμόνος αἱ μέλιτται

2 δὴ Dind. : om. R Ven. 513 : δὲ vel δ' cet. 4 γε H F : τε cet.
 (μὲν M : τε s. v.) 10 τὸν γιγνόμενον τόκον codd. : corr. Stephanus
 12 ἐπιγόνων Stephanus : ἐπομένων codd. 17-18 φυλακτέον καὶ
 προνοητέον Stephanus 23 ἀχαριτώτερον Cobet

οὕτω διατίθενται πρὸς αὐτήν, ὥστε, ὅταν ἐκείνη ἐκλίπη, οὐδεμία οἶεται τῶν μελιττῶν ἀπολειπτέον εἶναι, ἀλλ' ἔπον-
 39 ται πᾶσαι; καὶ ἡ γυνή μοι ἀπεκρίνατο· Θαυμάζοιμ' ἄν, ἔφη, εἰ μὴ πρὸς σὲ μᾶλλον τείνοι τὰ τοῦ ἡγεμόνος ἔργα ἢ πρὸς ἐμέ. ἡ γὰρ ἐμὴ φυλακὴ τῶν ἔνδον καὶ διανομὴ γελοία 5 τις ἄν, οἶμαι, φαίνοιτο, εἰ μὴ σύγε ἐπιμελοῖο ὅπως ἔξωθέν τι εἰσφέρειο. Γελοία δ' αὖ, ἔφην ἐγώ, ἡ ἐμὴ εἰσφορὰ φαίνοιτ' ἄν, εἰ μὴ εἶη ὅστις τὰ εἰσνευχθέντα σώζοι. οὐχ ὀρᾶς, ἔφην ἐγώ, οἱ εἰς τὸν τετρημένον πίθον ἀντλεῖν λεγόμενοι ὡς οἰκτίρονται, ὅτι μάτην πονεῖν δοκοῦσι; Νῆ Δί', 10 ἔφη ἡ γυνή, καὶ γὰρ πλήμονές εἰσι, εἰ τοῦτό γε ποιούσιν.
 41 Ἄλλαι δέ τοι, ἔφην ἐγώ, ἴδιαι ἐπιμέλειαι, ᾧ γύναι, ἡδεῖαί σοι γίνονται, ὁπόταν ἀνεπιστήμονα ταλασίας λαβοῦσα ἐπιστήμονα ποιήσης καὶ διπλασίου σοι ἀξία γένηται, καὶ ὁπόταν ἀνεπιστήμονα ταμειίας καὶ διακονίας παραλαβοῦσα 15 ἐπιστήμονα καὶ πιστὴν καὶ διακονικὴν ποιησαμένη παντὸς ἀξίαν ἔχης, καὶ ὁπόταν τοὺς μὲν σώφρονάς τε καὶ ὠφελίμους τῷ σῷ οἴκῳ ἐξῆ σοι εὖ ποιῆσαι, ἔαν δέ τις πονηρὸς
 42 φαίνεται, ἐξῆ σοι κολάσαι· τὸ δὲ πάντων ἡδιστον, ἔαν βελτίων ἐμοῦ φανῆς, καὶ ἐμὲ σὸν θεράποντα ποιήσης, καὶ 20 μὴ δέη σε φοβεῖσθαι μὴ προϊούσης τῆς ἡλικίας ἀτιμοτέρα ἐν τῷ οἴκῳ γένη, ἀλλὰ πιστεύης ὅτι πρεσβυτέρα γιγνομένη ὅσῳ ἄν καὶ ἐμοὶ κοινωνὸς καὶ παισὶν οἴκου φύλαξ ἀμείνων
 43 γίγνη, τοσοῦτῳ καὶ τιμιωτέρα ἐν τῷ οἴκῳ ἔσει. τὰ γὰρ καλὰ τε κάγαθά, ἐγὼ ἔφην, οὐ διὰ τὰς ὠραιότητας, ἀλλὰ 25 διὰ τὰς ἀρετὰς εἰς τὸν βίον τοῖς ἀνθρώποις ἐπαύξεται. τοιαῦτα μὲν, ᾧ Σώκρατες, δοκῶ μεμνήσθαι αὐτῇ τὰ πρῶτα διαλεχθεῖς.

VIII Ἡ καὶ ἐπέγνωσ τι, ᾧ Ἰσχύμαχε, ἔφην ἐγώ, ἐκ τούτων αὐτὴν κεκινημένην μᾶλλον πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν; Ναὶ μὰ 30 Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ δηχθεῖσάν γε οἶδα αὐτὴν καὶ

8 σώσοι cit. Richards 23 φύλαξ ἀμείνων F₂ K L: φυλαξαμένων vel φυλαζομένων cet. 24 ἔση(ι) codd. 25 καλὰ τε] καλὰ Stob. 26 τὰς ἐν τῷ βίῳ ἀρετὰς Stob.: εἰς . . ἀνθρώποις om. C

ἐρυθριάσασαν σφόδρα ὅτι τῶν εἰσενεχθέντων τι αἰτήσαντος
 ἐμοῦ οὐκ εἶχέ μοι δοῦναι. καὶ ἐγὼ μέντοι ἰδὼν ἀχθεσθεῖσαν 2
 αὐτὴν εἶπον· Μηδέν τι, ἔφην, ἀθυμῆσης, ᾧ γύναι, ὅτι οὐκ
 ἔχεις δοῦναι ὅ σε αἰτῶν τυγχάνω. ἔστι μὲν γὰρ πενία αὕτη
 5 σαφής, τὸ δεόμενόν τινος μὴ ἔχειν χρῆσθαι· ἀλυποτέρα δὲ
 αὕτη ἢ ἔνδεια, τὸ ζητοῦντά τι μὴ δύνασθαι λαβεῖν, ἢ τὴν
 ἀρχὴν μηδὲ ζητεῖν εἰδότα ὅτι οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ γάρ, ἔφην
 ἐγώ, τούτων οὐ σὺ αἰτία, ἀλλ' ἐγὼ οὐ τάξας σοι παρέδωκα
 ὅπου χρῆ ἕκαστα κείσθαι, ὅπως εἰδῆς ὅπου τε δεῖ τιθέναι
 10 καὶ ὀπόθεν λαμβάνειν. ἔστι δ' οὐδὲν οὕτως, ᾧ γύναι, οὔτ' 3
 εὐχρηστον οὔτε καλὸν ἀνθρώποις ὡς τάξις. καὶ γὰρ χορὸς
 ἐξ ἀνθρώπων συγκείμενός ἐστιν· ἀλλ' ὅταν μὲν ποιῶσιν ὅ τι
 ἂν τύχη ἕκαστος, ταραχὴ τις φαίνεται καὶ θεᾶσθαι ἀτερπές,
 ὅταν δὲ τεταγμένως ποιῶσι καὶ φθέγγωνται, ἅμα οἱ αὐτοὶ
 15 οὔτοι καὶ ἀξιοθέατοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ ἀξιάκουστοι. καὶ 4
 στρατιὰ γε, ἔφην ἐγώ, ᾧ γύναι, ἄτακτος μὲν οὔσα ταραχω-
 δέστατον, καὶ τοῖς μὲν πολεμίοις εὐχειρωτότατον, τοῖς δὲ
 φίλοις ἀκλεέστατον ὄραν καὶ ἀχρηστότατον, ὄνος ὁμοῦ,
 ὀπλίτης, σκευοφόρος, ψιλός, ἰππεύς, ἄμαξα·—πῶς γὰρ ἂν
 20 πορευθεῖησαν, (ἐὰν) ἔχοντες οὕτως ἐπικωλύσωσιν ἀλλήλους,
 ὁ μὲν βαδίζων τὸν τρέχοντα, ὁ δὲ τρέχων τὸν ἐστηκότα, ἢ
 δὲ ἄμαξα τὸν ἰππέα, ὁ δὲ ὄνος τὴν ἄμαξαν, ὁ δὲ σκευοφόρος
 τὸν ὀπλίτην; εἰ δὲ καὶ μάχεσθαι δέοι, πῶς ἂν οὕτως ἔχοντες 5
 μαχέσαιντο; οἷς γὰρ ἀνάγκη αὐτῶν τοὺς ἐπιόντας φεύγειν,
 25 οὔτοι ἱκανοὶ εἰσι φεύγοντες καταπατῆσαι τοὺς ὅπλα ἔχοντας·
 —τεταγμένη δὲ στρατιὰ κάλλιστον μὲν ἰδεῖν τοῖς φίλοις, 6
 δυσχερέστατον δὲ τοῖς πολεμίοις. τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν φίλος
 ἠδέως θεάσαιτο ὀπλίτας πολλοὺς ἐν τάξει πορευομένους, τίς
 δ' οὐκ ἂν θαυμάσειεν ἰππέας κατὰ τάξεις ἐλαύνοντας, τίς δὲ

I ὅτι] ὅτε Schneider : εἶ τι K L N 3 εἶπον om. A ἔφην]
 εἶπον A 8 post σοι add. & R Ven. 513 9 εἰδῆς] εἰδείης Platt :
 ἠδεῖς Postgate τε H^a : γε cet. 10 ὀπόθεν Schneider : ὅπου vel
 ὅποι codd. 11 ἢ τάξις K L 13 ἀτερπές] ἀγλευκές Orelli ex
 Suida 17. εὐχειρότατον vel εὐχειροτότατον codd. : corr. Stephanus
 18 ἀκλεέστατον] ἀηδέστατον Wyttenbach 20 ἐὰν add. Castalio
 12*

οὐκ ἂν πολέμιος φοβηθείη ἰδὼν διηυκρινημένους ὀπλίτας, ἱππέας, πελταστάς, τοξότας, σφενδονήτας, καὶ τοῖς ἄρχουσι
 7 τεταγμένως ἐπομένους; ἀλλὰ καὶ πορευομένων ἐν τάξει, κἂν
 πολλαὶ μυριάδες ᾧσιν, ὁμοίως ὥσπερ εἰς ἕκαστος καθ'
 ἡσυχίαν πάντες πορεύονται· εἰς γὰρ τὸ κενούμενον αἰὲν 5
 8 (οἶ) ὄπισθεν ἐπέρχονται. καὶ τριήρης δέ τοι ἢ σεσαγμένη
 ἀνθρώπων διὰ τί ἄλλο φοβερὸν ἐστὶ πολέμοις ἢ φίλοις
 ἀξιοθέατον ἢ ὅτι ταχὺ πλεῖ; διὰ τί δὲ ἄλλο ἄλυτοι ἀλλήλοις
 εἰσὶν οἱ ἐμπλέοντες ἢ διότι ἐν τάξει μὲν κάθηνται, ἐν τάξει
 δὲ προνεύουσιν, ἐν τάξει δ' ἀναπίπτουσιν, ἐν τάξει δ' ἐμβαί- 10
 9 νουσι καὶ ἐκβαίνουσιν; ἢ δ' ἀταξία ὁμοίον τί μοι δοκεῖ εἶναι
 οἰόνπερ εἰ γεωργὸς ὁμοῦ ἐμβάλοι κριθᾶς καὶ πυροῦς καὶ
 ὄσπρια, κᾶπειτα, ὅποτε δέοι ἢ μάξης ἢ ἄρτου ἢ ὄψου, δια-
 λέγειν δέοι αὐτῷ ἀντὶ τοῦ λαβόντα διηυκρινημένοις χρῆσθαι.
 10 καὶ σὺ οὖν, ᾧ γύναι, (εἰ) τοῦ μὲν ταραχοῦ τούτου μὴ δέοιο, 15
 βούλοιο δ' ἀκριβῶς διοικεῖν τὰ ὄντα εἰδέναι καὶ τῶν ὄντων
 εὐπόρως λαμβάνουσα ὅτῳ ἂν δέη χρῆσθαι, καὶ ἐμοί, ἐάν τι
 αἰτῶ, ἐν χάριτι διδόναι, χώραν τε δοκιμασώμεθα τὴν προσή-
 κουσιν ἕκαστοις ἔχειν καὶ ἐν ταύτῃ θέντες διδάξωμεν τὴν
 διάκονον λαμβάνειν τε ἐντεῦθεν καὶ κατατιθέναι πάλιν εἰς 20
 ταύτην· καὶ οὕτως εἰσόμεθα τά τε σῶα ὄντα καὶ τὰ μὴ· ἢ
 γὰρ χώρα αὐτὴ τὸ μὴ ὄν ποθήσει, καὶ (τὸ) δεόμενον θεραπείας
 ἐξετάσει ἢ ὄψις, καὶ τὸ εἰδέναι ὅπου ἕκαστόν ἐστὶ ταχὺ
 11 ἐγχειριεῖ, ὥστε μὴ ἀπορεῖν χρῆσθαι. καλλίστην δέ ποτε
 καὶ ἀκριβεστάτην ἔδοξα σκευῶν τάξιν ἰδεῖν, ᾧ Σώκρατες, 25
 εἰσβὰς ἐπὶ θέαν εἰς τὸ μέγα πλοῖον τὸ Φοινικικόν. πλείστα
 γὰρ σκεύη ἐν σμικροτάτῳ ἀγγείῳ διακεχωρισμένα ἐθεασάμην.
 12 διὰ πολλῶν μὲν γὰρ δήπου, ἔφη, ξυλίνων σκευῶν καὶ πλεκτῶν

6 οἶ add. Camerarius ἢ del. Castalio 10 προνεύουσιν
 Eustathius : προσνεύουσιν codd. (πορευοῦσιν A et in marg. ante corr.
 προσνεύουσιν : προνεύουσιν A corr. in marg.) 15 εἰ add. Ernesti
 δέει et βούλει cit. Richards 17 ἂν δέοι D al. E 22 αὐτὴ J :
 αὐτὴ cet. δν] ἐνδν cit. Richards τδ add. Hirschig 26 τδ
 μέγα πλοῖον τδ] οὐ μέγα πλοῖόν τι Nitsche Φοινικικόν Sturz : φοινικόν
 codd. 27 μικροτάτῳ G K M

ὀρμίζεται ναῦς καὶ ἀνάγεται, διὰ πολλῶν δὲ τῶν κρεμαστῶν
 καλουμένων πλεῖ, πολλοῖς δὲ μηχανήμασιν ἀνθῶπλισται πρὸς
 τὰ πολέμια πλοῖα, πολλὰ δὲ ὄπλα τοῖς ἀνδράσι συμπεριάγει,
 πάντα δὲ σκευὴ ὅσοισπερ ἐν οἰκίᾳ χρῶνται ἀνθρωποι τῇ
 5 συσσιτία ἐκάστη κομίζει· γέμει δὲ παρὰ πάντα φορτίων ὅσα
 ναύκληρος κέρδους ἔνεκα ἄγεται. καὶ ὅσα λέγω, ἔφη, ἐγώ, 13
 πάντα οὐκ ἐν πολλῷ τινι μείζονι χώρα ἔκειτο ἢ ἐν δεκακλίνω
 στέγῃ συμμέτρῳ. καὶ οὕτω κείμενα ἕκαστα κατενόησα ὡς οὔτε
 ἄλληλα ἐμποδίζει οὔτε μαστευτοῦ δεῖται οὔτε ἀσυσκεύαστά
 10 ἔστιν οὔτε δυσλύτως ἔχει, ὥστε διατριβὴν παρέχειν, ὅταν
 τῷ ταχὺ δέῃ χρῆσθαι. τὸν δὲ τοῦ κυβερνήτου διάκονον, ὃς 14
 πρῶτος τῆς νεῶς καλεῖται, οὕτως ἠῦρον ἐπιστάμενον ἕκαστων
 τὴν χώραν ὡς καὶ ἀπὼν ἂν εἴποι ὅπου ἕκαστα κείται καὶ ὅποσα
 ἔστιν οὐδὲν ἡττον ἢ ὁ γράμματα ἐπιστάμενος εἴποι ἂν Σωκρά-
 15 τούς καὶ ὅποσα γράμματα καὶ ὅπου ἕκαστον τέτακται. εἶδον 15
 δέ, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ ἐξετάζοντα τοῦτον αὐτὸν ἐν τῇ
 σχολῇ πάντα ὅποσοις ἄρα δεῖ ἐν τῷ πλοίῳ χρῆσθαι. θαυμά-
 σασ δέ, ἔφη, τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἠρόμην τί πράττοι. ὁ δ'
 εἶπεν· Ἐπισκοπῶ, ἔφη, ὧ ξένε, εἴ τι συμβαίνοι γίνεσθαι, πῶς
 20 κείται, ἔφη, τὰ ἐν τῇ νηί, ἢ εἴ τι ἀποστατεῖ ἢ εἰ δυστραπέλως τι
 σύγκειται. οὐ γάρ, ἔφη, ἐγχωρεῖ, ὅταν χειμάξῃ ὁ θεὸς ἐν τῇ 16
 θαλάττῃ, οὔτε μαστεύειν ὅτου ἂν δέῃ οὔτε δυστραπέλως ἔχον
 διδόναι. ἀπειλεῖ γὰρ ὁ θεὸς καὶ κολάζει τοὺς βλάκας. ἔαν δὲ
 μόνον μὴ ἀπολέσῃ τοὺς μὴ ἀμαρτάνοντας, πάνυ ἀγαπητόν·
 25 ἔαν δὲ καὶ πάνυ καλῶς ὑπηρετοῦντας σφύξῃ, πολλὴ χάρις, ἔφη,
 τοῖς θεοῖς. ἐγὼ οὖν κατιδὼν ταύτην τὴν ἀκρίβειαν τῆς κατα- 17
 σκευῆς ἔλεγον τῇ γυναικὶ ὅτι πάνυ ἂν ἡμῶν εἴη βλακικόν, εἰ οἱ
 μὲν ἐν τοῖς πλοίοις καὶ μικροῖς οὔσι χώρας εὐρίσκουσι, καὶ
 σαλεύοντες ἰσχυρῶς ὅμως σφύξουσι τὴν τάξιν, καὶ ὑπερφο-
 30 βούμενοι ὅμως εὐρίσκουσι τὸ δέον λαμβάνειν, ἡμεῖς δὲ καὶ
 διηρημένων ἕκαστοις θηκῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ μεγάλων καὶ βεβη-

10 ἔστιν A in marg. G: εἰσιν cet. 12 ἕκαστων K: ἕκαστην cet.
 17 πλοίῳ] πλῶ Cobet 23 ἀπειλεῖ] ἐπείγει Richards 29 ἰσχυρῶς]
 incipit Π 31 διειρημένων Π

κυίας τῆς οἰκίας ἐν δαπέδῳ, εἰ μὴ εὐρήσομεν καλὴν καὶ
 εὐεύρετον χώραν ἐκάστοις αὐτῶν, πῶς οὐκ ἂν πολλὴ ἡμῶν
 18 ἀσυνεσία εἴη; ὡς μὲν δὴ ἀγαθὸν τετάχθαι σκευῶν κατασκευὴν
 καὶ ὡς ῥάδιον χώραν ἐκάστοις αὐτῶν εὐρεῖν ἐν οἰκίᾳ θεῖναι
 19 ὡς ἐκάστοις συμφέρει εἴρηται· ὡς δὲ καλὸν φαίνεται, ἐπειδὴν 5
 ὑποδήματα ἐφεξῆς κέηται, κὰν ὁποῖα ἦ, καλὸν δὲ ἱμάτια
 κεχωρισμένα ἰδεῖν, κὰν ὁποῖα ἦ, καλὸν δὲ στρώματα, καλὸν
 δὲ χαλκία, καλὸν δὲ τὰ ἀμφὶ τραπέζας, καλὸν δὲ καὶ ὁ
 πάντων καταγελάσειεν ἂν μάλιστα οὐχ ὁ σεμνὸς ἀλλ' ὁ
 κομψός, [ὅτι] καὶ χύτρας [φησὶν] εὐρυθμον φαίνεσθαι εὐκρινῶς 10
 20 κειμένας—τὰ δὲ ἄλλα ἤδη που ἀπὸ τούτου ἅπαντα καλλίω
 φαίνεται κατὰ κόσμον κείμενα· χορὸς γὰρ σκευῶν ἕκαστα
 φαίνεται, καὶ τὸ μέσον δὲ πάντων τούτων καλὸν φαίνεται,
 ἐκποδῶν ἐκάστου κειμένου· ὥσπερ καὶ κύκλιος χορὸς οὐ μόνον
 αὐτὸς καλὸν θέαμά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ καλὸν καὶ 15
 21 καθαρὸν φαίνεται—εἰ δὲ ἀληθῆ ταῦτα λέγω, ἔξεστιν, ἔφην, ὦ
 γύναι, καὶ πείραν λαμβάνειν αὐτῶν οὔτε τι ζημιωθέντας οὔτε
 τι πολλὰ πονήσαντας. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τούτο δεῖ ἀθυμῆσαι, ὦ
 γύναι, ἔφην ἐγώ, ὡς χαλεπὸν εὐρεῖν τὸν μαθησόμενον τε τὰς
 22 χώρας καὶ μεμνησόμενον καταχωρίζειν ἕκαστα. ἴσμεν γὰρ 20
 δῆπου ὅτι μυριοπλάσια ἡμῶν ἅπαντα ἔχει ἡ πᾶσα πόλις, ἀλλ'
 ὅμως, ὁποῖον ἂν τῶν οἰκετῶν κελεύσης πριάμενόν τί σοι ἐξ
 ἀγορᾶς ἐνεγκεῖν, οὐδεὶς ἀπορήσει, ἀλλὰ πᾶς εἰδὼς φανεῖται
 ὅποι χρὴ ἐλθόντα λαβεῖν ἕκαστα. τούτου μέντοι, ἔφην ἐγώ,
 οὐδὲν ἄλλο αἴτιόν ἐστιν ἢ ὅτι ἐν χώρᾳ κείται τεταγμένη. 25
 23 ἄνθρωπον δέ γε ζητῶν, καὶ ταῦτα ἐνίοτε ἀντιζητοῦντα,
 πολλάκις ἂν τις πρότερον, πρὶν εὐρεῖν, ἀπείποι. καὶ τούτου

1 εἰ et 2 πῶς . . . εἴη del. Cobet 2 ευρετον Π: ευάρεστον H al.
 3 ἀγαθὸν A in marg. Ven. 511₂: ἀγαθῶν cet. 4 εὐρεῖν καὶ A in
 marg. 5 prius ὡς om. Π 10 ὅτι om. Π φημὶ Iacobs: φησὶ(ν)
 codd. [Π] 11 τα δε αλλ απο τουτου παντα Π om. ἤδη που: ἀπὸ
 τούτου om. K L ἅπαντα ἕκαστα H al. 12 κατὰ . . . κείμενα
 post φαίνεται transp. Graux 13 παντων Π: om. codd. 14 ὡσ-
 περ] ωστε Π καὶ Π: om. codd. 16 ἔφην om., ut videtur, Π
 17 ζημιωθέντες et ποιήσαντες A 18 τι susp. Schäfero 24 ελ-
 θοντας Π 25 εκαστον κειται Π

αὐ οὐδὲν ἄλλο αἰτιόν ἐστιν ἢ τὸ μὴ εἶναι τεταγμένον ὅπου ἕκαστον δεῖ ἀναμένειν. περὶ μὲν [γὰρ] δὴ τάξεως σκευῶν καὶ χρήσεως τοιαῦτα αὐτῇ διαλεχθεὶς δοκῶ μεμνηῆσθαι.

Καὶ τί δὴ; ἡ γυνὴ ἐδόκει σοι, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, **IX**
 5 πῶς τι ὑπακούειν ὦν σὺ ἐσπούδαζες διδάσκων; Τί δέ, εἰ μὴ ὑπισχνεῖτό γε ἐπιμελήσεσθαι καὶ φανερὰ ἦν ἡδομένη ἰσχυρῶς, ὥσπερ ἐξ ἀμηχανίας εὐπορίαν τινὰ ἠύρηκυῖα, καὶ ἐδείτό μου ὡς τάχιστα ἢπερ ἔλεγον διατάξαι. Καὶ πῶς δὴ, ἔφην ἐγώ, **2**
 ὦ Ἰσχύμαχε, διέταξας αὐτῇ; Τί δ', εἰ μὴ τῆς γε οἰκίας τὴν
 10 δύναμιν ἔδοξέ μοι πρῶτον ἐπιδείξαι αὐτῇ. οὐ γὰρ ποικίλμασι κεκόσμηται, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τὰ οἰκήματα ὠκοδόμηται πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἐσκεμμένα, ὅπως ἀγγεῖα ὡς συμφορώτατα ἢ τοῖς μέλλουσιν ἐν αὐτοῖς ἔσεσθαι· ὥστε αὐτὰ ἐκάλει τὰ πρέποντα εἶναι ἐν ἐκάστῳ. ὁ μὲν γὰρ θάλαμος ἐν ὄχυρῳ ὦν **3**
 15 τὰ πλείστου ἄξια καὶ στρώματα καὶ σκεύη παρεκάλει, τὰ δὲ ξηρὰ τῶν στεγνῶν τὸν σῖτον, τὰ δὲ ψυχρινὰ τὸν οἶνον, τὰ δὲ φανὰ ὅσα φάους δεόμενα ἔργα τε καὶ σκεύη ἐστί. καὶ **4**
 διαιτητήρια δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἐπεδείκνυον αὐτῇ κεκαλλωπισμένα τοῦ μὲν θέρους ἔχειν ψυχρινά, τοῦ δὲ χειμῶνος
 20 ἀλεεινά. καὶ σύμπασαν δὲ τὴν οἰκίαν ἐπέδειξα αὐτῇ ὅτι πρὸς μεσημβρίαν ἀναπέπταται, ὥστε εὐδηλον εἶναι ὅτι χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, τοῦ δὲ θέρους εὐσκίος. ἔδειξα δὲ **5**
 καὶ τὴν γυναικωνίτιν αὐτῇ, θύρα βαλανωτῇ ὠρισμένην ἀπὸ τῆς ἀνδρωνίτιδος, ἵνα μήτε ἐκφέρηται ἐνδοθεν ὅ τι μὴ δεῖ μήτε
 25 τεκνοποιῶνται οἱ οἰκέται ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης. οἱ μὲν γὰρ χρηστοὶ παιδοποιησάμενοι εὐνούστεροι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἱ δὲ πονηροὶ συζυγέντες εὐπορώτεροι πρὸς τὸ κακουργεῖν γίνονται. ἐπεὶ δὲ ταῦτα διήλθομεν, ἔφη, οὕτω δὴ ἤδη **6**

I αὐ et 2 γὰρ om. II 5 πῶς Stephanus : πῶς codd. ὑπακούειν Dind. : ἐπακούειν codd. [II] 8 εγωγ εφ[ην II 9 γε II : om. codd. II πολλοῖς κεκοσμη[ται II 12 ἐσκεμμένως Camerarius 14 εἶναι ἐν II : εἶναι codd. ἐκασ] desinit II 16 στεγνῶν Stephanus 19 ἔχειν Ven. 511 : om. cet. 23 θύραν βαλανείω(ω) codd. : corr. Hermann

κατὰ φυλὰς διεκρίνομεν τὰ ἔπιπλα. ἤρχόμεθα δὲ πρῶτον, ἔφη, ἀθροίζοντες, οἷς ἀμφὶ θυσίας χρώμεθα. μετὰ ταῦτα κόσμον γυναικὸς τὸν εἰς ἑορτὰς διηροῦμεν, ἐσθῆτα ἀνδρὸς τὴν εἰς ἑορτὰς καὶ πόλεμον, καὶ στρώματα ἐν γυναικωνίτιδι, στρώματα ἐν ἀνδρωνίτιδι, ὑποδήματα γυναικεία, ὑποδήματα 5
 7 ἀνδρεία. ὄπλων ἄλλη φυλή, ἄλλη ταλασιουργικῶν ὀργάνων, ἄλλη σιτοποιικῶν, ἄλλη ὄψοποιικῶν, ἄλλη τῶν ἀμφὶ λουτρόν, ἄλλη ἀμφὶ μάκτρας, ἄλλη ἀμφὶ τραπέζας. καὶ ταῦτα πάντα
 8 διεχωρίσαμεν, οἷς τε αἰεὶ δεῖ χρῆσθαι καὶ τὰ θοινητικά. χωρὶς δὲ καὶ τὰ κατὰ μῆνα δαπανώμενα ἀφείλομεν, δίχα δὲ καὶ τὰ 10
 εἰς ἐνιαυτὸν ἀπολελογισμένα κατέθεμεν. οὕτω γὰρ ἦττον λανθάνει ὅπως πρὸς τὸ τέλος ἐκβήσεται. ἐπεὶ δὲ ἐχωρίσαμεν πάντα κατὰ φυλὰς τὰ ἔπιπλα, εἰς τὰς χώρας τὰς προσηκούσας
 9 ἕκαστα διηνέγαμεν. μετὰ δὲ τοῦτο ὅσοις μὲν τῶν σκευῶν καθ' ἡμέραν χρῶνται οἱ οἰκέται, οἷον σιτοποιικοῖς, ὄψοποιικοῖς, 15
 ταλασιουργικοῖς, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ταῦτα μὲν αὐτοῖς τοῖς χρωμένοις δείξαντες ὅπου δεῖ τιθέναι, παρεδώκαμεν καὶ
 10 ἐπετάξαμεν σῶα παρέχειν· ὅσοις δ' εἰς ἑορτὰς ἢ ξενοδοκίας χρώμεθα ἢ εἰς τὰς διὰ χρόνου πράξεις, ταῦτα δὲ τῇ ταμία παρεδώκαμεν, καὶ δείξαντες τὰς χώρας αὐτῶν καὶ ἀπαριθμήσαντες 20
 καὶ γραψάμενοι ἕκαστα εἶπομεν αὐτῇ διδόναι τούτων ὅτῳ δέοι ἕκαστον, καὶ μεμνήσθαι ὅ τι ἂν τῷ διδῶ, καὶ ἀπολαμβάνουσαν κατατιθέναι πάλιν ὅθενπερ ἂν ἕκαστα λαμβάνῃ.
 11 Τὴν δὲ ταμίαν ἐποίησάμεθα ἐπισκεψάμενοι ἥτις ἡμῖν ἐδόκει εἶναι ἐγκρατεστάτη καὶ γαστρὸς καὶ οἴνου καὶ ὕπνου 25
 καὶ ἀνδρῶν συνουσίας, πρὸς τούτοις δὲ ἢ τὸ μνημονικὸν μάλιστα ἐδόκει ἔχειν καὶ τὸ προνοεῖν μή τι κακὸν λάβῃ παρ' ἡμῶν ἀμελοῦσα, καὶ σκοπεῖν ὅπως χαριζομένη τι ἡμῖν
 12 ὑφ' ἡμῶν ἀντιτιμῆσεται. ἐδιδάσκομεν δὲ αὐτὴν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἡμᾶς, ὅτ' εὐφραينوίμεθα, τῶν εὐφροσυνῶν μετα- 30

9 θοινατικά Y al.

14 διηνέγαμεν K L: διηνέγομεν cet.

16 τοιοῦτον H N: τοιοῦτο cet.

18 ξενοδοκίας codd.: corr. Cobet

22 ὅταν τί τῷ vertere videtur Cicero ap. Colum. xii. 3

28 τὸ

σκοπεῖν Hartman

διδόντες, καὶ εἴ τι λυπηρὸν εἴη, εἰς ταῦτα παρακαλοῦντες.
 καὶ τὸ προθυμείσθαι δὲ συναύξειν τὸν οἶκον ἐπαιδεύομεν
 αὐτήν, ἐπιγιγνώσκειν αὐτὴν ποιοῦντες καὶ τῆς εὐπραγίας
 αὐτῇ μεταδιδόντες. καὶ δικαιοσύνην δ' αὐτῇ ἐνεποιούμεν 13
 5 τιμιωτέρους τιθέντες τοὺς δικαίους τῶν ἀδίκων καὶ ἐπιδεικ-
 νύοντες πλουσιώτερον καὶ ἐλευθεριώτερον βιοτεύοντας τῶν
 ἀδίκων· καὶ αὐτὴν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατετάττομεν. ἐπὶ 14
 δὲ τούτοις πᾶσιν εἶπον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐγὼ τῇ γυναικὶ
 ὅτι πάντων τούτων οὐδὲν ὄφελος, εἰ μὴ αὐτὴ ἐπιμελήσεται
 10 ὅπως διαμένῃ ἐκάστῳ ἢ τάξι. ἐδίδασκον δὲ αὐτὴν ὅτι καὶ
 ἐν ταῖς εὐνομουμέναις πόλεσιν οὐκ ἀρκεῖν δοκεῖ τοῖς πολί-
 ταις, ἂν νόμους καλοὺς γράψωνται, ἀλλὰ καὶ νομοφύλακας
 προσαιροῦνται, οἵτινες ἐπισκοποῦντες τὸν μὲν ποιοῦντα τὰ
 νόμιμα ἐπαινοῦσιν, ἂν δὲ τις παρὰ τοὺς νόμους ποιῇ, ζημιούσι.
 15 νομίσαι οὖν ἐκέλευον, ἔφη, τὴν γυναῖκα καὶ αὐτὴν νομοφύ- 15
 λακα τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ εἶναι, καὶ ἐξετάζειν δέ, ὅταν δόξη
 αὐτῇ, τὰ σκεύη, ὥσπερ ὁ φρούραρχος τὰς φυλακὰς ἐξετάζει,
 καὶ δοκιμάζειν εἰ καλῶς ἕκαστον ἔχει, ὥσπερ ἡ βουλή
 ἵππους καὶ ἱππέας δοκιμάζει, καὶ ἐπαινεῖν δὲ καὶ τιμᾶν
 20 ὥσπερ βασίλισσαν τὸν ἄξιον ἀπὸ τῆς παρουσίας δυνάμεως,
 καὶ λοιδορεῖν καὶ κολάζειν τὸν τούτων δεόμενον. πρὸς δὲ 16
 τούτοις ἐδίδασκον αὐτὴν, ἔφη, ὡς οὐκ ἂν ἄχθοιτο δικαίως,
 εἰ πλείω αὐτῇ πράγματα προστάττω ἢ τοῖς οἰκέταις περὶ
 τὰ κτήματα, ἐπιδεικνύων ὅτι τοῖς μὲν οἰκέταις μέτεστι τῶν
 25 δεσποσύνων χρημάτων τοσοῦτον ὅσον φέρειν ἢ θεραπεύειν
 ἢ φυλάττειν, χρῆσθαι δὲ οὐδενὶ αὐτῶν ἕξεστιν, ὅτῳ ἂν μὴ
 δῶ ὁ κύριος· δεσπότου δὲ ἅπαντά ἐστιν † ᾧ ἂν βούληται
 ἕκαστα † χρῆσθαι. ὅτῳ οὖν καὶ σφζομένων μεγίστη ὄνησις 17
 καὶ φθειρομένων μεγίστη βλάβη, τούτῳ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν
 30 μάλιστα προσήκουσαν ἀπέφαινον. Τί οὖν; ἔφην ἐγώ, ὦ 18

7 ταύτη Η Ο pr.: αὐτῇ cet. 10 διαμένει D: διαμενεῖ Mehler
 ἐκάστων Η G N 20 ὥσπερ καὶ A 27 ὡς . . . ἐκάστῳ
 Stephanus: ᾧ . . . ἐκάστῳ Camerarius: ᾧ . . . ἐκάστοτε Hartman:
 ὅ τι . . . ἐκάστῳ Kerst

Ἰσχύμαχε, ταῦτα ἀκούσασα ἡ γυνή πώς σοι ὑπήκουε; Τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ εἶπέ γέ μοι, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκομι, εἰ οἰοίμην χαλεπὰ ἐπιτάττειν διδάσκων ὅτι ἐπιμελείσθαι δεῖ τῶν ὄντων. χαλεπώτερον γὰρ ἄν, ἔφη φάναι, εἰ αὐτῇ ἐπέταττον ἀμελεῖν τῶν ἑαυτῆς ἢ εἰ ἐπι- 5
 19 μελείσθαι δεήσει τῶν οἰκείων ἀγαθῶν. πεφυκέναι γὰρ δοκεῖ, ἔφη, ὥσπερ καὶ τέκνων τὸ ἐπιμελείσθαι τῇ σῶφρονι τῶν ἑαυτῆς ἢ ἀμελεῖν, οὕτω καὶ τῶν κτημάτων ὅσα ἴδια ὄντα εὐφραίνει ἡδίων τὸ ἐπιμελείσθαι νομίζειν ἔφη εἶναι τῇ σῶφρονι τῶν ἑαυτῆς ἢ ἀμελεῖν. 10

Χ Καὶ ἐγὼ ἀκούσας, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀποκρίνασθαι τὴν γυναῖκα αὐτῷ ταῦτα, εἶπον· Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφην, ὦ Ἰσχύμαχε, ἀνδρικήν γε ἐπιδεικνύεις τὴν διάνοιαν τῆς γυναικός. Καὶ ἄλλα τοίνυν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, θέλω σοι πάνυ μεγα-
 λόφρονα αὐτῆς διηγήσασθαι, ἃ μου ἅπαξ ἀκούσασα ταχὺ 15
 ἐπέιθετο. Τὰ ποῖα; ἔφην ἐγώ· λέγε· ὡς ἐμοὶ πολὺ ἡδίων ζώσης ἀρετὴν γυναικὸς καταμανθάνειν ἢ εἰ Ζευξίς μοι καλὴν
 2 εἰκάσας γραφῇ γυναῖκα ἐπεδείκνυεν. ἐντεῦθεν δὴ λέγει ὁ Ἰσχύμαχος· Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ἰδὼν ποτε αὐτήν, ὦ Σώ-
 κρατες, ἐντετριμμένην πολλῷ μὲν ψιμυθίῳ, ὅπως λευκοτέρα 20
 ἔτι δοκοίη εἶναι ἢ ἦν, πολλῇ δ' ἐγχούσῃ, ὅπως ἐρυθροτέρα φαίνοιτο τῆς ἀληθείας, ὑποδήματα δ' ἔχουσαν ὑψηλά, ὅπως
 3 μείζων δοκοίη εἶναι ἢ ἐπεφύκει, Εἶπέ μοι, ἔφην, ὦ γύναι, ποτέρως ἄν με κρίναις ἀξιοφίλητον μᾶλλον εἶναι χρημάτων
 κοινωνόν, εἴ σοι αὐτὰ τὰ ὄντα ἀποδεικνύοιμι, καὶ μήτε κομ- 25
 πάζοιμι ὡς πλείω τῶν ὄντων ἔστι μοι, μήτε ἀποκρυπτοίμην τι τῶν ὄντων μηδέν, ἢ εἰ πειρώμην σε ἐξαπατᾶν λέγων τε ὡς πλείω ἔστι μοι τῶν ὄντων, ἐπιδεικνύς τε ἀργύριον κί-
 βδηλον [δηλοῖν σε] καὶ ὄρμους ὑποξύλους καὶ πορφυρίδας

1 πώς Dind. : πῶς codd. 7 ἔφη om. vulg. post τέκνων add.
 ῥᾶον Stephanus : fort. τέκνων ἡδίων 21 δοκοίη H G N : δοκοῖ
 A corr. : δοκεῖ vel δοκῆ cet. 27 τι del. Cobet εἰ om. H al.
 DC πειρώμην Heindorf : ἐπειρώμην codd. 29 δηλοῖν σε del.
 Stephanus (σοι Q) : δολοῖν σε Graux : κηλοῖν σε Orelli

ἐξιτήλους φαίην ἀληθινὰς εἶναι; καὶ ὑπολαβοῦσα εὐθύς, 4
 Εὐφήμει, ἔφη· μὴ γένοιο σὺ τοιοῦτος· οὐ γὰρ ἂν ἔγωγέ
 σε δυναίμην, εἰ τοιοῦτος εἴης, ἀσπάσασθαι ἐκ τῆς ψυχῆς.
 Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, συνεληλύθαμεν, ὦ γύναι, ὡς καὶ τῶν
 5 σωμαίων κοινωνήσουντες ἀλλήλοις; Φασὶ γοῦν, ἔφη, οἱ
 ἄνθρωποι. Ποτέρως ἂν οὖν, ἔφην ἐγώ, τοῦ σώματος αὐ 5
 δοκοίην εἶναι ἀξιοφίλητος μᾶλλον κοινωνός, εἴ σοι τὸ σῶμα
 πειρώμην παρέχειν τὸ ἑμαυτοῦ ἐπιμελούμενος ὅπως ὑγιαίνόν
 τε καὶ ἐρρωμένον ἔσται, καὶ διὰ ταῦτα τῷ ὄντι εὐχρως σοι
 10 ἔσομαι, ἢ εἴ σοι μίλτω ἀλειφόμενος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ὑπαλειφόμενος ἀνδρικήλω ἐπιδεικνύοιμί τε ἑμαυτὸν καὶ
 συνείην ἐξαπατῶν σε καὶ παρέχων ὄραν καὶ ἄπτεσθαι μίλτου
 ἀντὶ τοῦ ἑμαυτοῦ χρωτός; Ἐγὼ μὲν, ἔφη ἐκείνη, οὐτ' ἂν 6
 μίλτου ἀπτοίμην ἥδιον ἢ σοῦ οὐτ' ἂν ἀνδρικήλου χρώμα
 15 ὀρώην ἥδιον ἢ τὸ σὸν οὐτ' ἂν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπαλημιμέ-
 νους ἥδιον ὀρώην τοὺς σοὺς ἢ ὑγιαίνοντας. Καὶ ἐμὲ τοίνυν 7
 νόμιζε, εἰπεῖν ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ὦ γύναι, μήτε ψιμυθίου
 μήτε ἐγχούσης χρώματι ἠδεσθαι μᾶλλον ἢ τῷ σῶ, ἀλλ'
 ὡσπερ οἱ θεοὶ ἐποίησαν ἵπποις μὲν ἵππους, βουσί δὲ βούς
 20 ἠδιστον, προβάτοις δὲ πρόβατα, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι
 ἀνθρώπου σῶμα καθαρὸν οἴονται ἠδιστον εἶναι· αἱ δ' ἀπάται 8
 αὐταὶ τοὺς μὲν ἔξω πως δύναιντ' ἂν ἀνεξελέγκτως ἐξαπατᾶν,
 συνόντας δὲ αἰεὶ ἀνάγκη ἀλίσκεσθαι, ἂν ἐπιχειρώσιν ἐξα-
 πατᾶν ἀλλήλους. ἢ γὰρ ἐξ εὐνῆς ἀλίσκονται ἐξανιστάμενοι
 25 πρὶν παρασκευάσασθαι ἢ ὑπὸ ἰδρώτος ἐλέγχονται ἢ ὑπὸ
 δακρύων βασανίζονται ἢ ὑπὸ λουτροῦ ἀληθινῶς κατωπτεύ-
 θησαν. Τί οὖν πρὸς θεῶν, ἔφην ἐγώ, πρὸς ταῦτα ἀπε- 9
 κρίνατο; Τί δέ, ἔφη, εἰ μὴ τοῦ (γε) λοιποῦ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν
 πώποτε ἔτι ἐπραγματεύσατο, καθαρὰν δὲ καὶ πρεπόντως
 30 ἔχουσαν ἐπειράτο ἑαυτὴν ἐπιδεικνύναι. καὶ ἐμὲ μέντοι
 ἠρώτα εἴ τι ἔχοιμι συμβουλεύσαι ὡς ἂν τῷ ὄντι καλὴ φαί-

1 ἐξιτήλας H al. J M O 21 ἀνθρώπου Q R Ven. 513: om. cet.
 22 πως] ἴσως Naber 24 ἐξανιστάμεναι D al. 26 ἀληθινῶς susp.
 Schneidero 28 λοιποῦ γε cit. Schenkl

- 10 νοιτο, ἀλλὰ μὴ μόνον δοκοίη. καὶ ἐγὼ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ἔφη, συνεβούλευον αὐτῇ μὴ δουλικῶς ἀεὶ καθῆσθαι, ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς πειρᾶσθαι δεσποτικῶς πρὸς μὲν τὸν ἰστὸν προσστᾶσαν ὅτι μὲν βέλτιον ἄλλου ἐπίσταιτο ἐπιδιδάξαι, 5 ὅτι δὲ χεῖρον ἐπιμαθεῖν, ἐπισκέψασθαι δὲ καὶ σιτοποιόν, παραστῆναι δὲ καὶ ἀπομετρούσῃ τῇ ταμία, περιελθεῖν δ' ἐπισκοπουμένην καὶ εἰ κατὰ χώραν ἔχει ἢ δεῖ ἕκαστα. ταῦτα γὰρ ἐδόκει μοι ἅμα ἐπιμέλεια εἶναι καὶ περίπατος.
- 11 ἀγαθὸν δὲ ἔφην εἶναι γυμνάσιον καὶ τὸ δεῦσαι καὶ μάξαι καὶ ἱμάτια καὶ στρώματα ἀνασεῖσαι καὶ συνθεῖναι. γυμ- 10 ναζομένην δὲ ἔφην οὕτως ἂν καὶ ἐσθίειν ἡδίων καὶ ὑγιαίνειν
- 12 μᾶλλον καὶ εὐχρωτέραν φαίνεσθαι τῇ ἀληθείᾳ. καὶ ὄψις δέ, ὁπότεν ἀνταγωνίζεται διακόνῳ καθαρωτέρα οὔσα πρεπόντως τε μᾶλλον ἡμφιεσμένη, κινητικὸν γίνεται ἄλλως τε καὶ ὁπότεν τὸ ἐκούσαν χαρίζεσθαι προσῆ ἀντὶ τοῦ ἀναγκα- 15 ζομένην ὑπηρετεῖν. αἱ δ' ἀεὶ καθήμεναι σεμνῶς πρὸς τὰς κεκοσμημένας καὶ ἐξαπατώσας κρίνεσθαι παρέχουσιν ἑαυτάς. καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτως εὖ ἴσθι ἢ γυνή μου κατεσκευασμένη βιοτεύει ὥσπερ ἐγὼ ἐδίδασκον αὐτὴν καὶ ὥσπερ νῦν σοι λέγω. 20
- XI Ἐντεῦθεν δ' ἐγὼ εἶπον· ὦ Ἰσχύμαχε, τὰ μὲν δὴ περὶ τῶν τῆς γυναικὸς ἔργων ἱκανῶς μοι δοκῶ ἀκηκοέναι τὴν πρώτην, καὶ ἀξιά γε πάνυ ἐπαίνου ἀμφοτέρων ὑμῶν. τὰ δ' αὖτὰ ἔργα, ἔφην ἐγὼ, ἡδὴ μοι λέγε, ἵνα σύ τε ἐφ' οἷς εὐδοκιμεῖς διηγησάμενος ἡσθῆς κἀγὼ τὰ τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ 25 ἀνδρὸς ἔργα τελέως διακούσας καὶ καταμαθὼν, ἂν δύνωμαι, πολλήν σοι χάριν εἶδῶ. Ἄλλὰ νῆ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ πάνυ ἡδέως σοι, ὦ Σώκρατες, διηγῆσομαι ἃ ἐγὼ ποιῶν διατελῶ, ἵνα καὶ μεταρρυθμίσης με, εἴαν τί σοι δοκῶ μὴ 3 καλῶς ποιεῖν. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν δὴ, ἔφην, πῶς ἂν δικαίως 30 μεταρρυθμίσαιμι ἄνδρα ἀπειργασμένον καλὸν τε κἀγαθόν,

4 προσστᾶσαν Schneider: προστᾶσαν codd. 5 τὴν σιτοποιόν
 Schneider 7 ἢν D al. L E O 12 fort. καὶ ὄψις δὲ δεσποίνης
 23 τὰμφοτέρων cit. Schenkl 29 δοκῶ μὴ] μὴ δοκῶ K L Q R Ven. 513

καὶ ταῦτα ὧν ἀνὴρ ὃς ἀδολεσχεῖν τε δοκῶ καὶ ἀερομετρεῖν
καί, τὸ πάντων δὴ ἀνοητότατον δοκοῦν εἶναι ἔγκλημα, πένης
καλοῦμαι; καὶ πάνυ μεντᾶν, ᾧ Ἰσχύμαχε, ἦν ἐν πολλῇ 4
ἀθυμία τῷ ἐπικλήματι τούτῳ, εἰ μὴ πρόην ἀπαντήσας τῷ
5 Νικίου τοῦ † ἐπηλύτου ἵππῳ εἶδον πολλοὺς ἀκολουθοῦντας
αὐτῷ θεατάς, πολὺν δὲ λόγον ἐχόντων τινῶν περὶ αὐτοῦ
ἤκουον· καὶ δῆτα ἠρόμην προσελθὼν τὸν ἵπποκόμον εἰ πολλὰ
εἶη χρήματα τῷ ἵππῳ. ὁ δὲ προσβλέψας με ὡς οὐδὲ ὑγιαί- 5
νοντα τῷ ἐρωτήματι εἶπε· Πῶς δ' ἂν ἵππῳ χρήματα γένοιτο;
10 οὕτω δὴ ἐγὼ ἀνέκυψα ἀκούσας ὅτι ἐστὶν ἄρα θεμιτὸν καὶ
πένητι ἵππῳ ἀγαθῷ γενέσθαι, εἰ τὴν ψυχὴν φύσει ἀγαθὴν
ἔχοι. ὡς οὖν θεμιτὸν καὶ ἐμοὶ ἀγαθῷ ἀνδρὶ γενέσθαι διηγοῦ 6
τελέως τὰ σὰ ἔργα, ἵνα, ὅ τι ἂν δύνωμαι ἀκούων καταμαθεῖν,
πειρῶμαι καὶ ἐγὼ σε ἀπὸ τῆς αὔριον ἡμέρας ἀρξάμενος
15 μιμείσθαι. καὶ γὰρ ἀγαθὴ ἐστίν, ἔφην ἐγώ, ἡμέρα ὡς
ἀρετῆς ἀρχεσθαι. Σὺ μὲν παίζεις, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ᾧ 7
Σώκρατες, ἐγὼ δὲ ὅμως σοι διηγήσομαι ἃ ἐγὼ ὅσον δύναμαι
πειρῶμαι ἐπιτηδεύων διαπερᾶν τὸν βίον. ἐπεὶ γὰρ κατα- 8
μεμαθηκέναι δοκῶ ὅτι οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἄνευ μὲν τοῦ
20 γιγνώσκειν τε ἃ δεῖ ποιεῖν καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ταῦτα
περαίνηται οὐ θεμιτὸν ἐποίησαν εὖ πράττειν, φρονίμοις δ'
οὔσι καὶ ἐπιμελέσι τοῖς μὲν διδόασιν εὐδαιμονεῖν, τοῖς δ'
οὔ, οὕτω δὴ ἐγὼ ἄρχομαι μὲν τοὺς θεοὺς θεραπεύων, πειρῶμαι
δὲ ποιεῖν ὡς ἂν θέμις ἦ μοι εὐχομένῳ καὶ ὑγείας τυγχάνειν
25 καὶ ῥώμης σώματος καὶ τιμῆς ἐν πόλει καὶ εὐνοίας ἐν
φίλοις καὶ ἐν πολέμῳ καλῆς σωτηρίας καὶ πλούτου καλῶς
αὐξομένου. καὶ ἐγὼ ἀκούσας ταῦτα· Μέλει γὰρ δὴ σοι, 9
ᾧ Ἰσχύμαχε, ὅπως πλουτήης καὶ πολλὰ χρήματα ἔχων πολλὰ
ἔχης πράγματα τούτων ἐπιμελόμενος; Καὶ πάνυ γ', ἔφη ὁ

1 ἀεροβατεῖν L 2 ἀνοητότατον D al. J: ἀνοητότερον cet.:
ἀνοητότατον Naber 5 ἐπηλύτου] ἐπιλύτου H G N: ἵππολύτου
Ven. 513: Νικηράτου Cobet: ἵππηλάτου Naber: τῷ ἵππηλύτῃ cit.
Richards 9 ἐπὶ τῷ cit. Schenkl 12 θεμιτὸν δν M (sed
δν punctis suppositis) et A marg. 15 πᾶσα ἡμέρα Tournier
23 θεραπεύων F: θεραπεύειν cet.

Ἰσχύμαχος, μέλει μοι τούτων ὧν ἐρωτᾷς· ἡδὺν γὰρ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, καὶ θεοὺς μεγαλείως τιμᾶν καὶ φίλους, ἂν τινος δέωνται, ἐπωφελεῖν καὶ τὴν πόλιν μηδὲν (τὸ) κατ' ἐμὲ
 10 χρήμασιν ἀκόσμητον εἶναι. Καὶ γὰρ καλά, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, ἐστὶν ἃ σὺ λέγεις, καὶ δυνατοῦ γε ἰσχυρῶς 5 ἀνδρός· πῶς γὰρ οὐ; ὅτε πολλοὶ μὲν εἰσὶν ἄνθρωποι οἳ οὐ δύνανται ζῆν ἄνευ τοῦ ἄλλων δεῖσθαι, πολλοὶ δὲ ἀγαπῶσιν, ἂν δύνωνται τὰ ἑαυτοῖς ἀρκούντα πορίζεσθαι. οἳ δὲ δὴ δυνάμενοι μὴ μόνον τὸν ἑαυτῶν οἶκον διοικεῖν, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖν ὥστε καὶ τὴν πόλιν κοσμεῖν καὶ τοὺς φίλους 10 ἐπικουφίζειν, πῶς τούτους οὐχὶ βαθεῖς τε καὶ ἐρρωμένους ἄνδρας χρὴ νομίσαι; ἀλλὰ γὰρ ἐπαινεῖν μὲν, ἔφην ἐγώ, τοὺς τοιούτους πολλοὶ δυνάμεθα· σὺ δέ μοι λέξον, ὦ Ἰσχύμαχε, ἀφ' ὧν περ ἤρξω, πῶς ὑγείας ἐπιμελῆ; πῶς τῆς τοῦ σώματος ῥώμης; πῶς θέμις εἶναί σοι καὶ ἐκ πολέμου καλῶς 15 σφύζεσθαι; τῆς δὲ χρηματίσεως πέρι καὶ μετὰ ταῦτα, ἔφην 12 ἐγώ, ἀρκέσει ἀκούειν. Ἄλλ' ἐστὶ μὲν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ὥς γε ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀκόλουθα ταῦτα πάντα ἀλλήλων. ἐπεὶ γὰρ ἐσθλῆναι τις τὰ ἱκανὰ ἔχει, ἐκπονοῦντι μὲν ὀρθῶς μᾶλλον δοκεῖ μοι ἢ ὑγεία παραμένειν, ἐκπονοῦντι 20 δὲ μᾶλλον ἢ ῥώμη προσγίγνεσθαι, ἀσκούντι δὲ τὰ τοῦ πολέμου κάλλιον σφύζεσθαι, ὀρθῶς δὲ ἐπιμελομένῳ καὶ μὴ 13 καταμαλακιζομένῳ μᾶλλον εἰκὸς τὸν οἶκον αὔξεσθαι. Ἄλλὰ μέχρι μὲν τούτου ἔπομαι, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, ὅτι ἐκπονοῦντα φῆς καὶ ἐπιμελόμενον καὶ ἀσκούντα ἄνθρωπον 25 μᾶλλον τυγχάνειν τῶν ἀγαθῶν, ὁποῖω δὲ πόνῳ χρῆ πρὸς τὴν εὐεξίαν καὶ ῥώμην καὶ ὅπως ἀσκεῖς τὰ τοῦ πολέμου καὶ ὅπως ἐπιμελεῖ τοῦ περιουσίαν ποιεῖν ὡς καὶ φίλους ἐπωφελεῖν καὶ πόλιν ἐπισχύειν, ταῦτα ἂν ἠδέως, ἔφην ἐγώ, 14 πυθοίμην. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁ Ἰσχύμαχος, 30

3 τὸ add. Weiske 14 ἐπιμελεῖν G 15 post θέμις add. οἶει
 Stephanus 16 περὶ (sic) A marg.: om. cet. 17 ἀρκέσει] ἀρέσκει
 Bock 19 ἔχει H pr. M: ἔχοι cet. 21 προσγίγνεσθαι Step-
 hanus: παραγίγνεται D: προσγίγνεται cet.

ἀνίστασθαι μὲν ἐξ εὐνήης εἴθισμαι ἠνίκ' (ἂν) ἔτι ἔνδον κατα-
 λαμβάνοιμι, εἴ τινα δεόμενος ἰδεῖν τυγχάνοιμι. κἂν μὲν
 τι κατὰ πόλιν δέη πράττειν, ταῦτα πραγματευόμενος περι-
 πάτῳ τούτῳ χρῶμαι· ἂν δὲ μηδὲν ἀναγκαῖον ἢ κατὰ πόλιν, 15
 5 τὸν μὲν ἵππον ὁ παῖς προάγει εἰς ἀγρόν, ἐγὼ δὲ περιπάτῳ
 χρῶμαι τῇ εἰς ἀγρόν ὁδῷ ἴσως ἄμεινον, ὃ Σώκρατες, ἢ εἰ
 ἐν τῷ ξυστῷ περιπατοίην. ἐπειδὴν δὲ ἔλθω εἰς ἀγρόν, ἂν 16
 τέ μοι φυτεύοντες τυγχάνωσιν ἂν τε νειοποιούντες ἂν τε
 σπείροντες ἂν τε καρπὸν προσκομίζοντες, ταῦτα ἐπισκεψά-
 10 μενος ὅπως ἕκαστα γίγνεται, μεταρρυθμίζω, ἔαν ἔχω τι
 βέλτιον τοῦ παρόντος. μετὰ δὲ ταῦτα ὡς τὰ πολλὰ ἀναβὰς 17
 ἐπὶ τὸν ἵππον ἵππασάμην ἵππασίαν ὡς ἂν ἐγὼ δύνωμαι
 ὁμοιοτάτην ταῖς ἐν τῷ πολέμῳ ἀναγκαίαις ἵππασίαις, οὔτε
 πλαγίου οὔτε κατάντους οὔτε τάφρου οὔτε ὄχετοῦ ἀπεχό-
 15 μενος, ὡς μέντοι δυνατὸν ταῦτα ποιούντα ἐπιμέλομαι μὴ
 ἀποχωλεῦσαι τὸν ἵππον. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα γένηται, ὁ παῖς 18
 ἐξαλίσας τὸν ἵππον οἴκαδε ἀπάγει, ἅμα φέρων ἀπὸ τοῦ
 χώρου ἂν τι δεώμεθα εἰς ἄστν. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν βάδην τὰ
 δὲ ἀποδραμῶν οἴκαδε ἀπεστλεγγισάμην. εἶτα δὲ ἀριστῶ,
 20 ὃ Σώκρατες, ὅσα μήτε κενὸς μήτε ἄγαν πλήρης διημερεύειν.
 Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφην ἐγὼ, ὃ Ἰσχύομαχε, ἀρεσκόντως γέ μοι 19
 ταῦτα ποιεῖς. τὸ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ συνεσκευασμένοις
 χρῆσθαι τοῖς τε πρὸς τὴν ὑγίειαν καὶ τοῖς πρὸς τὴν ῥώμην
 παρασκευάσμασι καὶ τοῖς εἰς τὸν πόλεμον ἀσκήμασι καὶ
 25 ταῖς τοῦ πλούτου ἐπιμελείαις, ταῦτα πάντα ἀγαστά μοι
 δοκεῖ εἶναι. καὶ γὰρ ὅτι ὀρθῶς ἐκάστου τούτων ἐπιμελῆ 20
 ἱκανὰ τεκμήρια παρέχῃ· ὑγιαίνοντά τε γὰρ καὶ ἔρρωμένον
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σὺν τοῖς θεοῖς σε ὀρώμεν καὶ ἐν τοῖς ἵπ-

1 ἂν post ἠνίκα add. Schäfer 2 δεόμενος A in marg. K M₂:
 δεόμενον cet. 5 εἰς ἀγρόν del. Naber 6 ἄμεινονι Heindorf
 9 εἰσκομίζοντες cit. Schenkl: συγκομίζοντες Cobet 14 ὄχετοῦ]
 ἤχθου Courier 15 ποιῶν Hirschig 16 fort. ἀποχωλῶσαι
 17 τοῦ K L: om. cet. 19 δραμῶν R Ven. 513 οἴκαδε ἐλθῶν
 cit. Schenkl 22 συνεσκευασμένοις G: συνεσκευασμένως (vel ων)
 cet. 26 ἐπιμελεῖ H 27 παρέχει H N pr. (?)

πικωτάτοις τε καὶ πλουσιωτάτοις λεγόμενόν σε ἐπιστάμεθα.
 21 Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ ποιῶν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὑπὸ πολλῶν
 πάννυ συκοφαντοῦμαι, σὺ δ' ἴσως ᾧ με ἐρεῖν ὡς ὑπὸ
 22 πολλῶν καλὸς κάγαθὸς κέκλημαι. Ἄλλὰ καὶ ἔμελλον δὲ
 ἐγὼ, ἔφην, ὦ Ἰσχύμαχε, τοῦτο ἐρήσεσθαι, εἴ τινα καὶ τούτου 5
 ἐπιμέλειαν ποιῆ, ὅπως δύνῃ λόγον διδόναι καὶ λαμβάνειν,
 ἂν τινί ποτε δέῃ. Οὐ γὰρ δοκῶ σοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες,
 αὐτὰ ταῦτα διατελεῖν μελετῶν, ἀπολογεῖσθαι μὲν ὅτι οὐδένα
 ἀδικῶ, εὖ δὲ ποιῶ πολλοὺς ὅσον ἂν δύνωμαι, κατηγορεῖν δὲ
 οὐ δοκῶ σοι μελετᾶν ἀνθρώπων, ἀδικούντας μὲν καὶ ἰδία 10
 πολλοὺς καὶ τὴν πόλιν καταμανθάνων τινάς, εὖ δὲ ποιούντας
 23 οὐδένα; Ἄλλ' εἰ καὶ ἐρμηνεύειν τοιαῦτα μελετᾶς, τοῦτό
 μοι, ἔφην ἐγὼ, ἔτι, ὦ Ἰσχύμαχε, δήλωσον. Οὐδὲν μὲν
 οὖν, ὦ Σώκρατες, παύομαι, ἔφη, λέγειν μελετῶν. ἢ γὰρ
 κατηγοροῦντός τινος τῶν οἰκετῶν ἢ ἀπολογουμένου ἀκούσας 15
 ἐλέγχειν πειρῶμαι, ἢ μέμφομαί τινα πρὸς τοὺς φίλους ἢ
 ἐπαινῶ, ἢ διαλλάττω τινὰς τῶν ἐπιτηδείων πειρώμενος
 διδάσκειν ὡς συμφέρει αὐτοῖς φίλους εἶναι μᾶλλον ἢ πολε-
 24 μίους, (ἢ) ἐπιτιμῶμέν τινι στρατηγῶ συμπαρόντες, ἢ ἀπολο-
 γούμεθα ὑπὲρ του, εἴ τις ἀδίκως αἰτίαν ἔχει, ἢ κατηγοροῦμεν 20
 πρὸς ἀλλήλους, εἴ τις ἀδίκως τιμᾶται. πολλάκις δὲ καὶ
 βουλευόμενοι ἂ μὲν ἂν ἐπιθυμῶμεν πράττειν, ταῦτα ἐπαι-
 νουῦμεν, ἂ δ' ἂν μὴ βουλώμεθα πράττειν, ταῦτα μεμφόμεθα.
 25 ἤδη δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ διειλημμένως πολλάκις ἐκρίθην
 ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. Ὑπὸ τοῦ, ἔφην ἐγὼ, ὦ Ἰσ- 25
 χύμαχε; ἐμὲ γὰρ δὴ τοῦτο ἐλάνθανεν. Ὑπὸ τῆς γυναικός,
 ἔφη. Καὶ πῶς δὴ, ἔφην ἐγὼ, ἀγωνίζεις; Ὅταν μὲν ἀληθῆ
 λέγειν συμφέρῃ, πάννυ ἐπιεικῶς· ὅταν δὲ ψευδῆ, τὸν ἥττω
 λόγον, ὦ Σώκρατες, οὐ μὰ τὸν Δία οὐ δύναμαι κρείττω
 ποιεῖν. καὶ ἐγὼ εἶπον· Ἴσως γάρ, ὦ Ἰσχύμαχε, τὸ ψεῦδος 30
 οὐ δύνασαι ἀληθὲς ποιεῖν.

1 καταλεγόμενόν Cobet 4 δὲ] σε cit. Richards 6 ποιεῖ H 10 οὐ
 . . . μελετᾶν del. Schenkl 19 ante ἐπιτιμῶμεν aliquid excidisse sensit
 Weiske 23 & H K L R Ven. 513: τὰ cet. 24 διειλημμένος Schneider

Ἄλλὰ γάρ, ἔφην ἐγώ, μή σε κατακωλύω, ὦ Ἰσχύμαχε, **XI**
ἀπιέναι ἤδη βουλόμενον. Μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες· ἐπεὶ
οὐκ ἂν ἀπέλθοιμι πρὶν (ἂν) παντάπασιν ἢ ἀγορὰ λυθῆ. Νῆ 2
Δί', ἔφην ἐγώ, φυλάττη γὰρ ἰσχυρῶς μὴ ἀποβάλης τὴν
5 ἐπώνυμίαν, τὸ ἀνὴρ καλὸς κάγαθὸς κεκλήσθαι. νῦν γὰρ
πολλῶν σοι ἴσως ὄντων ἐπιμελείας δεομένων, ἐπεὶ συνέθου
τοῖς ξένοις, ἀναμένεις αὐτούς, ἵνα μὴ ψεύσῃ. Ἄλλά τοι,
ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, οὐδ' ἐκείνά μοι ἀμελεῖται ἂ
σὺ λέγεις· ἔχω γὰρ ἐπιτρόπους ἐν τοῖς ἀγροῖς. Πότερα 3
10 δέ, ἐγὼ ἔφην, ὦ Ἰσχύμαχε, ὅταν δεηθῆς ἐπιτρόπου, κατα-
μαθῶν ἂν που ἢ ἐπιτροπευτικὸς ἀνὴρ, τοῦτον πειρᾶ ὠνεῖσθαι,
ὥσπερ, ὅταν τέκτονος δεηθῆς, καταμαθῶν εὖ οἶδ' ὅτι ἂν που
ἴδῃς τεκτονικόν, τοῦτον πειρᾶ κτᾶσθαι, ἢ αὐτὸς παιδεύεις
τοὺς ἐπιτρόπους; Αὐτὸς νῆ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειρῶμαι 4
15 παιδεύειν. καὶ γὰρ ὅστις μέλλει ἀρκέσειν, ὅταν ἐγὼ ἀπῶ,
ἀντ' ἐμοῦ ἐπιμελόμενος, τί αὐτὸν καὶ δεῖ ἄλλο ἐπίστασθαι
ἢ ἄπερ ἐγώ; εἶπερ γὰρ ἱκανὸς εἰμι τῶν ἔργων προστατεύειν,
κἂν ἄλλον δήπου δυναίμην διδάξαι ἄπερ αὐτὸς ἐπίσταμαι.
Οὐκοῦν εὖνοιαν πρῶτον, ἔφην ἐγώ, δεήσει αὐτὸν ἔχειν σοὶ 5
20 καὶ τοῖς σοῖς, εἰ μέλλει ἀρκέσειν ἀντὶ σοῦ παρών. ἄνευ
γὰρ εὖνοίας τί ὄφελος καὶ ὁποίας τινὸς οὖν ἐπιτρόπου ἐπι-
στήμης γίγνεται; Οὐδὲν μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ἀλλὰ
τοι τὸ εὖνοεῖν ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐγὼ πρῶτον πειρῶμαι
παιδεύειν. Καὶ πῶς, ἐγὼ ἔφην, πρὸς τῶν θεῶν εὖνοιαν 6
25 ἔχειν σοὶ καὶ τοῖς σοῖς διδάσκεις ὄντινα ἂν βούλῃ; Εὐερ-
γετῶν νῆ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ὅταν τινὸς ἀγαθοῦ οἱ θεοὶ
ἀφθονίαν διδώσιν ἡμῖν. Τοῦτο οὖν λέγεις, ἔφην ἐγώ, ὅτι 7
οἱ ἀπολαύοντες τῶν σῶν ἀγαθῶν εὖνοί σοι γίνονται καὶ
ἀγαθόν τί σε βούλονται πράττειν; Τοῦτο γὰρ ὄργανον, ὦ

3 ἂν add. Schenkl ἢ H al. : om. cet. λυθείη Platt 4 φυ-
λάττει H ἀποβάλη codd. : corr. Stephanus 6 post ὄντων add.
τῶν Cobet 7 ἀναμένεις L M₂ : ἀναμένειν cet., quod tuetur Bock,
post δεομένων inserto ἀμελεῖς 12 καταμαθῶν del. Hartman :
καταμαθεῖν H al. F 14 ἔφη om. K L 16 ἐπιμελόμενος K L :
ἐπιμελούμενος cet. 19 δεήσει A cog. Q : δεήσειν cet.

8 Σώκρατες, εὐνοίας ἄριστον ὁρῶ ὄν. Ἄν δὲ δὴ εὐνοὺς σοὶ
γένηται, ἔφην, ὦ Ἰσχόμαχε, ἢ τούτου ἕνεκα ἰκανὸς ἔσται
ἐπιτροπεύειν; οὐχ ὁρᾶς ὅτι καὶ ἑαυτοῖς εὐνοὶ πάντες ὄντες
ὡς εἰπεῖν ἄνθρωποι, πολλοὶ αὐτῶν εἰσὶν οἳ οὐκ ἐθέλουσιν
ἐπιμελεῖσθαι ὅπως αὐτοῖς ἔσται ταῦτα ἃ βούλονται εἶναί 5
9 σφισι τὰ ἀγαθὰ; Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος,
τοιούτους ὅταν ἐπιτρόπους βούλωμαι καθιστάναι, καὶ ἐπι-
10 μελεῖσθαι διδάσκω. Πῶς, ἔφην ἐγώ, πρὸς τῶν θεῶν; τοῦτο
γὰρ δὴ ἐγὼ παντάπασιν οὐ διδακτὸν ᾧμην εἶναι, τὸ ἐπιμελῆ
ποιῆσαι. Οὐδὲ γάρ ἐστιν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐφεξῆς γε 10
11 οὕτως οἷόν τε πάντας διδάξαι ἐπιμελεῖς εἶναι. Ποίους μὲν
δὴ, ἐγὼ ἔφην, οἷόν τε; πάντως μοι σαφῶς τούτους δια-
σήμενον. Πρῶτον μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοὺς οἴνου ἀκρα-
τεῖς οὐκ ἂν δύναίτο ἐπιμελεῖς ποιῆσαι· τὸ γὰρ μεθύειν λήθην
12 ἐμποιεῖ πάντων τῶν πράττειν δεομένων. Οἳ οὖν τούτου 15
ἀκρατεῖς μόνοι, ἐγὼ ἔφην, ἀδύνατοί εἰσιν ἐπιμελεῖσθαι ἢ καὶ
ἄλλοι τινές; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, καὶ οἳ γε τοῦ
ὑπνου· οὔτε γὰρ ἂν αὐτὸς δύναίτο καθεύδων τὰ δέοντα
13 ποιεῖν οὔτε ἄλλους παρέχεσθαι. Τί οὖν; ἐγὼ ἔφην, οὔτοι
αὖ μόνοι ἀδύνατοι ἡμῖν ἔσονται ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν 20
διδαχθῆναι ἢ καὶ ἄλλοι τινὲς πρὸς τούτοις; Ἔμοιγέ τοι
δοκοῦσιν, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, καὶ οἳ τῶν ἀφροδισίων δυσέ-
ρωτες ἀδύνατοι εἶναι διδαχθῆναι ἄλλου τινὸς μᾶλλον ἐπι-
14 μελεῖσθαι ἢ τούτου· οὔτε γὰρ ἐλπίδα οὔτ' ἐπιμέλειαν ἠδίοινα
ῥάδιον εὐρεῖν τῆς τῶν παιδικῶν ἐπιμελείας, οὐδὲ μὴν, ὅταν 25
παρῆ τὸ πρακτέον, τιμωρίαν χαλεπωτέραν εὐπετέες ἐστί τοῦ
ἀπὸ τῶν ἐρωμένων κωλύεσθαι. ὑφίεμαι οὖν καὶ οὐς ἂν
τοιούτους γινῶ ὄντας μὴδ' ἐπιχειρεῖν ἐπιμελητὰς τούτων
15 τινὰς καθιστάναι. Τί δέ, ἔφην ἐγώ, οἵτινες αὖ ἐρωτικῶς

3 ὄντες om. K L: ὄντες πάντες Jacob

6 τὰ Brodaeus: τι

codd. 9 τὸ ἐπιμελῆ ποιῆσαι del. Heindorf

13 ἔφη om. K L

14 ἐπιμελεῖς K L: ἐπιμελεῖσθαι cet.

15 πράττεσθαι Dind.: του

πράττειν Jacob

16 μόνοι F: μόνον cet.

ἐπιμέλεσθαι Cobet:

ἐπιμελεῖς ἔσεσθαι codd.

18 post δύναίτο add. ὁ Cobet

25 ἐπι-

μελείας del. Schenkl

26 παρείη codd.: corr. Schneider

ἔχουσι τοῦ κερδαίνειν, ἢ καὶ οὗτοι ἀδύνατοί εἰσιν εἰς ἐπι-
 μέλειαν τῶν κατ' ἀγρὸν ἔργων παιδεύεσθαι; Οὐ μὰ Δί',
 ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, οὐδαμῶς γε, ἀλλὰ καὶ πάννυ εὐάγωγοί
 εἰσιν εἰς τὴν τούτων ἐπιμέλειαν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο δεῖ ἢ
 5 δεῖξαι μόνον αὐτοῖς ὅτι κερδαλέον ἐστὶν ἡ ἐπιμέλεια. Τοὺς 16
 δὲ ἄλλους, ἔφην ἐγώ, εἰ ἐγκρατεῖς τέ εἰσιν ὧν σὺ κελεύεις
 καὶ πρὸς τὸ φιλοκερδεῖς εἶναι μετρίως ἔχουσι, πῶς ἐκδι-
 δάσκεις ὧν σὺ βούλει ἐπιμελεῖς γίνεσθαι; Ἀπλῶς, ἔφη,
 πάννυ, ὦ Σώκρατες. ὅταν μὲν γὰρ ἐπιμελομένους ἴδω, καὶ
 10 ἐπαινῶ καὶ τιμᾶν πειρῶμαι αὐτούς, ὅταν δὲ ἀμελοῦντας,
 λέγειν τε πειρῶμαι καὶ ποιεῖν ὅποια δῆξεται αὐτούς. Ἴθι, 17
 ἐγὼ ἔφην, ὦ Ἰσχύμαχε, καὶ τόδε μοι παρατραπόμενος τοῦ
 λόγου περὶ τῶν παιδευομένων εἰς τὴν ἐπιμέλειαν δῆλωσον
 περὶ τοῦ παιδεύεσθαι, εἰ οἶόν τέ ἐστὶν ἀμελῆ αὐτὸν ὄντα
 15 ἄλλους ποιεῖν ἐπιμελεῖς. Οὐ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, 18
 οὐδέν γε μᾶλλον ἢ ἄμουσον ὄντα αὐτὸν ἄλλους μουσικοὺς
 ποιεῖν. χαλεπὸν γὰρ τοῦ διδασκάλου πονηρῶς τι ὑπο-
 δεικνύοντος καλῶς τοῦτο ποιεῖν μαθεῖν, καὶ ἀμελεῖν γε
 ὑποδεικνύοντος τοῦ δεσπότητος χαλεπὸν ἐπιμελῆ θεράποντα
 20 γενέσθαι. ὡς δὲ συντόμως εἰπέιν, πονηροῦ μὲν δεσπότητος 19
 οἰκέτας οὐ δοκῶ χρηστοὺς καταμαθηκέναι· χρηστοῦ μέντοι
 πονηροὺς ἤδη εἶδον, οὐ μέντοι ἀζημίους γε. τὸν δὲ ἐπι-
 μελητικούς βουλόμενον ποιήσασθαί τινος καὶ ἐφορατικὸν
 δεῖ εἶναι τῶν ἔργων καὶ ἐξεταστικὸν καὶ χάριν θέλοντα τῶν
 25 καλῶς τελουμένων ἀποδιδόναι τῷ αἰτίῳ, καὶ δίκην μὴ
 ὀκνοῦντα τὴν ἀξίαν ἐπιθεῖναι τῷ ἀμελοῦντι. καλῶς δέ μοι 20
 δοκεῖ ἔχειν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ ἡ τοῦ βαρβάρου λεγο-
 μένη ἀπόκρισις, ὅτε βασιλεὺς ἄρα ἵππου ἐπιτυχῶν ἀγαθοῦ
 παχῦναι αὐτὸν ὡς τάχιστα βουλόμενος ἤρετο τῶν δεινῶν
 30 τινὰ ἀμφ' ἵππους δοκούντων εἶναι τί τάχιστα παχύνει ἵππον·

7 τδ H N H^a: τῷ cet.

Brodaeus: ὡς codd.

13 λόγου τοῦ Jacob

28 ἵππῳ et ἀγαθῷ Y al. J O

ὅπως codd.: corr. Weiske

8 ὧν 9 ἐπιμελομένους G N: ἐπιμελουμένους cet.

14 fort. παιδεύειν

16 γε om. H N

τὸν δ' εἰπεῖν λέγεται ὅτι δεσπότην ὀφθαλμός. οὕτω δ',
ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ τᾶλλα μοι δοκεῖ δεσπότην ὀφθαλμός
τὰ καλά τε καὶ αἰσθητὰ μάλιστα ἐργάζεσθαι.

- XIII** Ὄταν (δὲ) παραστήσης τινί, ἔφην ἐγώ, τοῦτο καὶ πάνυ
ἰσχυρῶς, ὅτι δεῖ ἐπιμελεῖσθαι ὧν ἂν σὺ βούλη, ἢ ἱκανὸς ἤδη 5
ἔσται ὁ τοιοῦτος ἐπιτροπεύειν, ἢ τι καὶ ἄλλο προσμαθητέον
2 αὐτῷ ἔσται, εἰ μέλλει ἐπίτροπος ἱκανὸς ἔσεσθαι; Ναὶ μὰ
Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ἔτι μέντοι λοιπὸν αὐτῷ ἐστι γινῶναι
ὅ τι τε ποιητέον καὶ ὁπότε καὶ ὅπως, εἰ δὲ μή, τί μᾶλλον
ἐπιτρόπου ἄνευ τούτων ὄφελος ἢ ἰατροῦ ὃς ἐπιμελοῖτο μὲν 10
κάμνοντός τινος πρῶ τε ἰὼν καὶ ὄψέ, ὅ τι δὲ συμφέρον τῷ
3 κάμνοντι ποιεῖν εἴη, τοῦτο μὴ εἰδείη; Ἐάν γε μὴν καὶ τὰ
ἔργα μάθη ὡς ἔστιν ἐργαστέα, ἔτι τινός, ἔφην ἐγώ, προσδε-
ήσεται, ἢ ἀποτετελεσμένος ἤδη οὗτός σοι ἔσται ἐπίτροπος;
Ἄρχειν γε, ἔφη, οἶμαι δεῖν αὐτὸν μαθεῖν τῶν ἐργαζομένων. 15
4 Ἡ οὖν, ἔφην ἐγώ, καὶ σὺ ἄρχειν ἱκανοὺς εἶναι παιδεύεις
τοὺς ἐπιτρόπους; Πειρῶμαί γε δὴ, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος. Καὶ
πῶς δὴ, ἔφην ἐγώ, πρὸς τῶν θεῶν τὸ ἀρχικοὺς εἶναι ἀνθρώ-
πων παιδεύεις; Φαύλως, ἔφη, πάνυ, ὦ Σώκρατες, ὥστε
5 ἴσως ἂν καὶ καταγελάσαις ἀκούων. Οὐ μὲν δὴ ἄξιόν γ', 20
ἔφην ἐγώ, τὸ πρᾶγμα καταγέλωτος, ὦ Ἰσχύμαχε. ὅστις
γάρ τοι ἀρχικοὺς ἀνθρώπων δύναται ποιεῖν, δῆλον ὅτι οὗτος
καὶ δεσποτικοὺς ἀνθρώπων δύναται διδάσκειν, ὅστις δὲ
δεσποτικοὺς δύναται ποιεῖν, καὶ βασιλικούς. ὥστε οὐ
καταγέλωτός μοι δοκεῖ ἄξιός εἶναι ἀλλ' ἐπαίνου μεγάλου ὁ 25
6 τοῦτο δυνάμενος ποιεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν
ἄλλα ζῶα ἐκ δυοῖν τούτων τὸ πείθεσθαι μαθάνουσιν, ἐκ τε
τοῦ ὅταν ἀπειθεῖν ἐπιχειρῶσι κολάζεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ὅταν
7 προθύμως ὑπηρετῶσιν εὖ πάσχειν. οἳ τε γοῦν πῶλοι
μαθάνουσιν ὑπακούειν τοῖς πωλοδάμναις τῷ ὅταν μὲν πεί- 30

1 λέγεται H G N : om. cet. : λέγεται ὅτι om. Ven. 513 4 δὲ add.
Castalio 12 εἰάν γε μὴν Q R Ven. 513 : εἰάν δὲ μὴ cet. (μὲν A in marg.) :
εἰάν δὲ δὴ Camerarius 13 τινός Ven. 513 : τίνος cet. 15 ἔφη om.
K L 16 καὶ σὺ] σὺ καὶ Hertlein 30 καταμαθάνουσιν H al.

θωνται τῶν ἡδέων τι αὐτοῖς γίνεσθαι, ὅταν δὲ ἀπειθῶσι
 πράγματα ἔχειν, ἔστ' ἂν ὑπηρετήσωσι κατὰ γνώμην τῷ
 πωλοδάμνη· καὶ τὰ κυνίδια δὲ πολὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῇ 8
 γνώμῃ καὶ τῇ γλώττῃ ὑποδεέστερα ὄντα ὅμως καὶ περιτρέ-
 5 χεῖν καὶ κυβιστῶν καὶ ἄλλα πολλὰ μαθάνει τῷ αὐτῷ τούτῳ
 τρόπῳ. ὅταν μὲν γὰρ πείθηται, λαμβάνει τι ὧν δεῖται,
 ὅταν δὲ ἀμελῇ, κολάζεται. ἀνθρώπους δ' ἔστι πιθανωτέρους 9
 ποιεῖν καὶ λόγῳ, ἐπιδεικνύοντα ὡς συμφέρει αὐτοῖς πείθε-
 σθαι, τοῖς δὲ δούλοις καὶ ἡ δοκοῦσα θηριώδης παιδεία εἶναι
 10 πάνυ ἐστὶν ἐπαγωγὸς πρὸς τὸ πείθεσθαι διδάσκειν· τῇ γὰρ
 γαστρὶ αὐτῶν ἐπὶ ταῖς ἐπιθυμίαις προσχαριζόμενος ἂν πολλὰ
 ἀνύτοις παρ' αὐτῶν. αἱ δὲ φιλότιμοι τῶν φύσεων καὶ τῷ
 ἐπαίνῳ παροξύνονται. πεινῶσι γὰρ τοῦ ἐπαίνου οὐχ ἥττον
 ἔνιαι τῶν φύσεων ἢ ἄλλαι τῶν σίτων τε καὶ ποτῶν. ταῦτά 10
 15 τε οὖν, ὅσαπερ αὐτὸς ποιῶν οἶμαι πιθανωτέροις ἀνθρώποις
 χρῆσθαι, διδάσκω οὐς ἂν ἐπιτρόπους βούλωμαι καταστήσαι
 καὶ τάδε συλλαμβάνω αὐτοῖς· ἱμάτιά τε γὰρ ἂ δεῖ παρέχειν
 ἐμὲ τοῖς ἐργαστήρσι καὶ ὑποδήματα οὐχ ὅμοια πάντα ποιῶ,
 ἀλλὰ τὰ μὲν χεῖρω, τὰ δὲ βελτίω, ἵνα ἢ τὸν κρείττω τοῖς
 20 βελτίοσι τιμᾶν, τῷ δὲ χεῖρονι τὰ ἥττω διδόναι. πάνυ γὰρ 11
 μοι δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἀθυμία ἐγγίγνεσθαι τοῖς ἀγα-
 θοῖς, ὅταν ὀρώσι τὰ μὲν ἔργα δι' αὐτῶν καταπραπτόμενα,
 τῶν δὲ ὁμοίων τυγχάνοντας ἑαυτοῖς τοὺς μήτε πονεῖν μήτε
 κινδυνεύειν ἐθέλοντας, ὅταν δέη. αὐτὸς τε οὖν οὐδ' ὅπως 12
 25 τιούν τῶν ἴσων ἀξιώ τοὺς ἀμείνους τοῖς κακίοσι τυγχάνειν,
 τοὺς τε ἐπιτρόπους, ὅταν μὲν εἰδῶ διαδεδωκότας τοῖς πλεί-
 στου ἀξίοις τὰ κράτιστα, ἐπαινώ, ἂν δὲ ἴδω ἢ κολακεύμασί
 τινα προτιμώμενον ἢ καὶ ἄλλη τινὶ ἀνωφελεῖ χάριτι, οὐκ
 ἀμελῶ, ἀλλ' ἐπιπλήττω καὶ πειρῶμαι διδάσκειν, ὦ Σώκρατες,
 30 ὅτι οὐδ' αὐτῷ σύμφορα ταῦτα ποιεῖ.

10 διδάσκειν del. Cobet 11 ἐπὶ] καὶ Hartman 12 ἀνύτοις
 ἂν Q 14 ταῦτά Baümlein 15 τε del. Hertlein 16 δι-
 δάσκων codd. : corr. Weiske 17 ἀ] ὅσα K L 22 αὐτῶν F Ven.
 368 : αὐτῶν cet. 26 εἰδῶ] ἴδω Dind.

XIV Ὅταν δέ, ὦ Ἰσχύμαχε, ἔφην ἐγώ, καὶ ἄρχειν ἤδη ἰκανός
 σοι γένηται ὥστε πειθομένους παρέχεσθαι, ἢ ἀποτετελεσ-
 μένον τούτου ἡγῆ ἐπίτροπον, ἢ ἔτι τινὸς προσδεῖται ὁ
 2 ταῦτα ἔχων ἂν σὺ εἴρηκας; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος,
 τοῦ γε ἀπέχεσθαι τῶν δεσποσύνων καὶ μὴ κλέπτειν. εἰ 5
 γὰρ ὁ τοὺς καρποὺς μεταχειριζόμενος τολμῶν ἀφανίζειν
 ὥστε μὴ λείπειν λυσιτελοῦντας τοῖς ἔργοις, τί ἂν ὄφελος
 3 εἴη τὸ διὰ τῆς τούτου ἐπιμελείας γεωργεῖν; Ἡ καὶ ταύτην
 οὖν, ἔφην ἐγώ, τὴν δικαιοσύνην σὺ ὑποδύει διδάσκειν; Καὶ
 πάνυ, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος· οὐ μέντοι γε πάντας ἐξ ἐτοίμου 10
 4 εὐρίσκω ὑπακούοντας τῆς διδασκαλίας ταύτης. καίτοι τὰ
 μὲν καὶ ἐκ τῶν Δράκοντος νόμων, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν Σό-
 λωνος πειρῶμαι, ἔφη, λαμβάνων ἐμβιβάζειν εἰς τὴν δικαιο-
 σύνην τοὺς οἰκέτας. δοκοῦσι γὰρ μοι, ἔφη, καὶ οὗτοι οἱ
 ἄνδρες θεῖναι πολλοὺς τῶν νόμων ἐπὶ δικαιοσύνης τῆς 15
 5 τοιαύτης διδασκαλίᾳ. γέγραπται γὰρ ζημιουῖσθαι ἐπὶ τοῖς
 κλέμμασι καὶ δεδέσθαι ἂν τις ἄλῳ ποιῶν καὶ θανατουῖσθαι
 τοὺς ἐγχειροῦντας. δῆλον οὖν, ἔφη, ὅτι ἔγραφον αὐτὰ
 βουλόμενοι ἀλυσιτελῆ ποιῆσαι τοῖς ἀδίκοις τὴν αἰσχροκέρ-
 6 δειαν. ἐγὼ οὖν καὶ τούτων, ἔφη, προσφέρων ἔνια καὶ 20
 ἄλλα τῶν βασιλικῶν νόμων προφερόμενος πειρῶμαι δικαίους
 7 περὶ τὰ διαχειριζόμενα ἀπεργάζεσθαι τοὺς οἰκέτας. ἐκεῖνοι
 μὲν γὰρ οἱ νόμοι ζημίαι μόνον εἰσὶ τοῖς ἀμαρτάνουσιν, οἱ
 δὲ βασιλικοὶ νόμοι οὐ μόνον ζημιουῖσι τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ
 καὶ ὠφελούσι τοὺς δικαίους· ὥστε ὄρωντες πλουσιωτέρους 25
 γιγνομένους τοὺς δικαίους τῶν ἀδίκων πολλοὶ καὶ φιλοκερ-
 8 δεῖς ὄντες εὖ μάλα ἐπιμένουσι τῷ μὴ ἀδικεῖν. οὗς δ' ἂν
 αἰσθάνωμαι, ἔφη, ὅμως καὶ εὖ πάσχοντας ἔτι ἀδικεῖν πειρω-
 μένους, τούτους ὡς ἀνηκέστους πλεονέκτας ὄντας ἤδη καὶ

5 γε Heindorf: τε codd. 12 prius καὶ om. Q 15 δικαιοσύνη(η)
 . . . διδασκαλίας codd.: corr. Heindorf 18 νύκτωρ ἐγχειροῦντας
 Richards coll. Dem. c. Timocr. § 113 20 ἔφη del. Schenkl: ἔφη καὶ
 τούτων K L Q R προσφέρων del. Heindorf: προφέρων L 21 προ-
 φερόμενος D H^a: προσφερόμενος cet.: del. Hermann 27 ἐμμένουσι
 Cobet

τῆς χρήσεως ἀποπαύω. οὓς δ' ἂν αὖ καταμάθω μὴ τῷ 9
 πλέον ἔχειν μόνον διὰ τὴν δικαιοσύνην ἐπαιρομένους δικαίους
 εἶναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπαινείσθαι ἐπιθυμοῦντας ὑπ' ἐμοῦ,
 τούτοις ὥσπερ ἐλευθέροις ἤδη χρῶμαι, οὐ μόνον πλουτίζων
 5 ἀλλὰ καὶ τιμῶν ὡς καλοῦς τε καὶ αἰσθητοῦς. τούτῳ γάρ μοι 10
 δοκεῖ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, διαφέρειν ἀνὴρ φιλότιμος ἀνδρὸς
 φιλοκερδοῦς, τῷ ἐθέλειν ἐπαίνου καὶ τιμῆς ἕνεκα καὶ πονεῖν
 ὅπου δεῖ καὶ κινδυνεύειν καὶ αἰσχυρῶν κερδῶν ἀπέχεσθαι.

Ἄλλὰ μέντοι ἐπειδάν γε ἐμποιήσης τιμὴν τὸ βούλεσθαι **XV**
 10 σοι εἶναι τὰγαθὰ, ἐμποιήσης δὲ τῷ αὐτῷ τούτῳ (τὸ) ἐπι-
 μελεῖσθαι ὅπως ταῦτά σοι ἐπιτελεῖται, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις
 ἐπιστήμην κτήσῃ αὐτῷ ὡς ἂν ποιούμενα ἕκαστα τῶν ἔργων
 ὠφελιμώτερα γίγνοιτο, πρὸς δὲ τούτοις ἄρχειν ἱκανὸν αὐτὸν
 ποιήσης, ἐπὶ δὲ τούτοις πᾶσιν ἤδηταί σοι τὰ ἐκ τῆς γῆς
 15 ὥραϊα ἀποδεικνύων ὅτι πλείιστα ὥσπερ σὺ σαυτῷ, οὐκέτι
 ἐρήσομαι περὶ τούτου εἰ ἔτι τινὸς ὁ τοιοῦτος προσδεῖται·
 πάνυ γάρ μοι δοκεῖ ἤδη πολλοῦ ἂν ἄξιός εἶναι ἐπίτροπος
 ὢν τοιοῦτος. ἐκείνο μέντοι, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, μὴ
 ἀπολίπῃς, ὃ ἡμῖν ἀργότατα ἐπιδεδράμηται τοῦ λόγου. Τὸ 2
 20 ποῖον; ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος. Ἐλεξας δήπου, ἔφην ἐγώ, ὅτι
 μέγιστον εἶη μαθεῖν ὅπως δεῖ ἐξεργάζεσθαι ἕκαστα· εἰ δὲ
 μή, οὐδὲ τῆς ἐπιμελείας ἔφησθα ὄφελος οὐδὲν γίγνεσθαι,
 εἰ μή τις ἐπίσταιτο ἂν δεῖ καὶ ὡς δεῖ ποιεῖν. ἐνταῦθα δὴ 3
 εἶπεν ὁ Ἰσχύμαχος· Τὴν τέχνην με ἤδη, ὦ Σώκρατες,
 25 κελεύεις αὐτὴν διδάσκειν τῆς γεωργίας; Αὕτη γὰρ ἴσως,
 ἔφην ἐγώ, ἤδη ἐστὶν ἡ ποιούσα τοὺς μὲν ἐπισταμένους
 αὐτὴν πλουσίους, τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους πολλὰ πονοῦντας
 ἀπόρως βιοτεύειν. Νῦν τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ τὴν 4

3 τοῦ G s. v. : τῷ cet. (τὸ F) 5 τοῦτο Y G J O R Ven. 513 7 τῷ
 L : τοῦ cet. 10 τὸ add. Heindorf 11 ἐπιτελεῖται codd. plerique
 12 κτήσῃ corruptum videtur 14 ἤδηταί H : ἡ(ῆ)δη τέ cet. 18 ὢν]
 ὁ R Ven. 513 : ὢν ὁ Q 19 τῷ λόγῳ Bock 23 εἰ μή . . . ποιεῖν
 del. Cobet §§ 3-4 post § 9 transp. Ernesti 25 ἴσως
 Stephanus : ὡς codd. : om. R Ven. 513 27 ante πολλὰ add. καὶ
 Reisig

φιλανθρωπίαν ταύτης τῆς τέχνης ἀκούση. τὸ γὰρ ὠφελι-
 μωτάτην οὔσαν καὶ ἡδίστην ἐργάζεσθαι καὶ καλλίστην καὶ
 προσφιλεστάτην θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις, ἔτι πρὸς τούτοις
 καὶ ῥάστην εἶναι μαθεῖν πῶς οὐχὶ γενναῖόν ἐστι; γενναῖα
 δὲ δήπου καλοῦμεν καὶ τῶν ζώων ὅποσα καλὰ καὶ μεγάλα 5
 5 καὶ ὠφέλιμα ὄντα πραέα ἐστὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἄλλὰ
 ταῦτα μὲν ἐγώ, ἔφην, ὦ Ἰσχύμαχε, ἱκανῶς δοκῶ κατα-
 μεμαθηκέναι ἢ εἶπας, καθ' ἃ δεῖ διδάσκειν τὸν ἐπίτροπον·
 καὶ γὰρ ἢ ἔφησθα εὖνον σοι ποιεῖν αὐτὸν μαθεῖν δοκῶ,
 6 καὶ ἢ ἐπιμελῆ καὶ ἀρχικὸν καὶ δίκαιον. ὃ δὲ εἶπας ὡς δεῖ 10
 μαθεῖν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς γεωργίας ἐπιμελεῖσθαι καὶ ἃ
 δεῖ ποιεῖν καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅποτε ἕκαστα, ταῦτά μοι δοκοῦμεν,
 7 ἔφην ἐγώ, ἀργότερόν πως ἐπιδεδραμηκέναι τῷ λόγῳ· ὥσπερ
 εἰ εἴποις ὅτι δεῖ γράμματα ἐπίστασθαι τὸν μέλλοντα δυνη-
 σεσθαι τὰ ὑπαγορευόμενα γράφειν καὶ τὰ γεγραμμένα ἀνα- 15
 γινώσκειν. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας, ὅτι μὲν δεῖ γράμματα
 ἐπίστασθαι ἠκηκόη ἄν, τοῦτο δὲ εἰδὼς οὐδέν τι οἶμαι μᾶλλον
 8 ἂν ἐπισταίμην γράμματα. οὕτω δὲ καὶ νῦν ὅτι μὲν δεῖ
 ἐπίστασθαι γεωργίαν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ἐπιμελεῖσθαι
 αὐτῆς ῥαδίως πέπεισμαι, τοῦτο μέντοι εἰδὼς οὐδέν τι μᾶλλον 20
 9 ἐπίσταμαι ὅπως δεῖ γεωργεῖν. ἀλλ' εἴ μοι αὐτίκα μάλα
 δόξειε γεωργεῖν, ὅμοιος ἂν μοι δοκῶ εἶναι τῷ περιούντι
 ἱατρῷ καὶ ἐπισκοποῦντι τοὺς κάμνοντας, εἰδότει δὲ οὐδέν ὅ τι
 συμφέρει τοῖς κάμνουσιν. ἴν' οὖν μὴ τοιοῦτος ὦ, ἔφην
 10 ἐγώ, δίδασκέ με αὐτὰ τὰ ἔργα τῆς γεωργίας. Ἄλλὰ μὴν, 25
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐχ ὥσπερ γε τὰς ἄλλας τέχνας κατα-
 τριβῆναι δεῖ μανθάνοντας πρὶν ἄξια τῆς τροφῆς ἐργάζεσθαι
 τὸν διδασκόμενον, οὐχ οὕτω καὶ ἡ γεωργία δύσκολός ἐστι
 μαθεῖν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἰδῶν ἂν ἐργαζομένους, τὰ δὲ ἀκούσας

4 γενναῖα . . . ἀνθρώπους post § 12 transp. Schneider : del. Schenkl
 7 fort. ταῦτα μὲν, ἐγὼ ἔφην II ἐπιμελήσεσθαι H N 12 δοκοῦμεν
 Camerarius : δοκῶμεν vel δοκῶ μὲν codd. 17 ἠκηκόην C₁ : ἠκηκόειν
 cet. 22 εἶναι L : om. cet. 24 ἴν' Q : ἦν cet. 28 τὸν δι-
 δασκόμενον del. Bock

εὐθὺς ἂν ἐπίσταιο, ὥστε καὶ ἄλλον, εἰ βούλοιο, διδάσκειν. οἶομαι δ', ἔφη, πάνυ καὶ λεληθέναι πολλά σε αὐτὸν ἐπιστάμενον αὐτῆς. καὶ γὰρ δὴ οἱ μὲν ἄλλοι τεχνῖται ἀποκρύ- 11
 πτονταί πως τὰ ἐπικαιριώτατα ἧς ἕκαστος ἔχει τέχνης, τῶν
 5 δὲ γεωργῶν ὁ κάλλιστα μὲν φυτεύων μάλιστ' ἂν ἡδοίτο, εἴ
 τις αὐτὸν θεῶτο, ὁ κάλλιστα δὲ σπείρων ὡσαύτως· ὅτι δὲ
 ἔροιο τῶν καλῶς πεποιημένων, οὐδὲν ὅτι ἂν σε ἀποκρύψαιτο
 ὅπως ἐποίησεν. οὕτω καὶ τὰ ἡθη, ὦ Σώκρατες, ἔφη, γεν- 12
 ναιοτάτους τοὺς αὐτῇ συνόντας ἢ γεωργία ἔοικε παρέχεσθαι.
 10 Ἄλλὰ τὸ μὲν προοίμιον, ἔφην ἐγώ, καλὸν καὶ οὐχ οἶον 13
 ἀκούσαντα ἀποτρέπεσθαι τοῦ ἐρωτήματος· σὺ δέ, ὅτι εὐπετές
 ἐστι μαθεῖν, διὰ τοῦτο πολὺ μοι μᾶλλον διέξιθι αὐτήν. οὐ
 γὰρ σοὶ αἰσχροὺς τὰ ράδια διδάσκειν ἐστίν, ἀλλ' ἐμοὶ πολὺ
 αἴσχιον μὴ ἐπίστασθαι ἄλλως τε καὶ εἰ χρήσιμα ὄντα
 15 τυγχάνει.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ἐπιδείξαι **XVI**
 βούλομαί σοι ὡς οὐ χαλεπὸν ἐστὶν ὃ λέγουσι ποικιλώτατον
 τῆς γεωργίας εἶναι οἱ λόγῳ μὲν ἀκριβέστατα αὐτὴν διε-
 ξιόντες, ἡκίστα δὲ ἐργαζόμενοι. φασὶ γὰρ τὸν μέλλοντα 2
 20 ὀρθῶς γεωργήσειν τὴν φύσιν χρῆναι πρῶτον τῆς γῆς εἰδέναι.
 Ὅρθῶς γε, ἔφην ἐγώ, ταῦτα λέγοντες. ὁ γὰρ μὴ εἰδὼς ὅτι
 δύναται ἢ γῆ φέρειν, οὐδ' ὅτι σπείρειν οἶμαι οὐδ' ὅτι φυτεύειν
 δεῖ εἰδείη ἂν. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ἴσχύμαχος, καὶ ἀλλοτρίας γῆς 3
 τοῦτο ἔστι γνῶναι, ὅτι τε δύναται φέρειν καὶ ὅτι μὴ δύναται,
 25 ὀρῶντα τοὺς καρποὺς καὶ τὰ δένδρα. ἐπειδὴν μέντοι γνῶ τις,
 οὐκέτι συμφέρει θεομαχεῖν. οὐ γὰρ ἂν, ὅτου δέοιτο αὐτός,
 τοῦτο σπείρων καὶ φυτεύων μᾶλλον ἂν ἔχοι τὰ ἐπιτήδεια ἢ
 ὅτι ἢ γῆ ἡδοίτο φύουσα καὶ τρέφουσα. ἂν δ' ἄρα δι' ἀργίαν 4
 τῶν ἐχόντων αὐτὴν μὴ ἔχη τὴν ἑαυτῆς δύναμιν ἐπιδεικνύναι,
 30 ἔστι καὶ παρὰ γείτονος τόπου πολλάκις ἀληθέστερα περὶ
 αὐτῆς γνῶναι ἢ παρὰ γείτονος ἀνθρώπου πυθέσθαι. καὶ 5

2 ἔοικεν HGN πολλά σε αὐτὸν Jacob : πολλά σεαυτὸν codd.
 11 εὐπετές Wyttenbach : εὐπρεπέες codd.

χερσεύουσα δὲ ὁμως ἐπιδείκνυσι τὴν αὐτῆς φύσιν· ἡ γὰρ τὰ
 ἄγρια καλὰ φύουσα δύναται θεραπευομένη καὶ τὰ ἡμέρα καλὰ
 ἐκφέρειν. φύσιν μὲν δὴ γῆς οὕτως καὶ οἱ μὴ πάνυ ἔμπειροι
 6 γεωργίας ὁμως δύνανται διαγιγνώσκειν. Ἄλλα τοῦτο μὲν,
 ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, ἱκανῶς ἤδη μοι δοκῶ ἀποθεταρρη- 5
 κέναι, ὡς οὐ δεῖ φοβούμενον μὴ οὐ γνῶ τῆς γῆς φύσιν
 7 ἀπέχεσθαι γεωργίας. καὶ γὰρ δὴ, ἔφην, ἀνεμνήσθην τὸ τῶν
 ἀλιέων, ὅτι θαλαττουργοὶ ὄντες καὶ οὔτε καταστήσαντες ἐπὶ
 θέαν οὔθ' ἡσυχοὶ βαδίζοντες, ἀλλὰ παρατρέχοντες ἅμα τοὺς
 ἀγροὺς, ὅταν ὀρώσι τοὺς καρποὺς ἐν τῇ γῇ, ὁμως οὐκ 10
 ὀκνοῦσιν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῆς γῆς ὁποία τε ἀγαθὴ ἐστι
 καὶ ὁποία κακὴ, ἀλλὰ τὴν μὲν ψέγουσι, τὴν δ' ἐπαινοῦσι.
 καὶ πάνυ τοίνυν τοῖς ἐμπείροις γεωργίας ὀρῶ αὐτοὺς τὰ
 πλείστα κατὰ ταῦτα ἀποφαινομένους περὶ τῆς ἀγαθῆς γῆς.
 8 Πόθεν οὖν βούλη, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄρξωμαί σε τῆς γεωρ- 15
 γίας ὑπομιμνήσκεις; οἶδα γὰρ ὅτι ἐπισταμένῳ σοι πάνυ
 9 πολλὰ φράσω ὡς δεῖ γεωργεῖν. Ἐκεῖνό μοι δοκῶ, ἔφην
 ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, πρῶτον ἂν ἠδέως μαθάνειν (φιλοσόφου
 γὰρ μάλιστά ἐστιν ἀνδρός) ὅπως ἂν ἐγώ, εἰ βουλοίμην, γῆν
 ἐργαζόμενος πλείστας κριθὰς καὶ πλείστους πυροὺς λαμβά- 20
 10 νοιμι. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν οἶσθα, ὅτι τῷ σπόρῳ νεὸν δεῖ
 11 ὑπεργάζεσθαι; Οἶδα γάρ, ἔφην ἐγώ. Εἰ οὖν ἀρχοίμεθα,
 ἔφη, ἀροῦν τὴν γῆν χειμῶνος; Ἄλλα πηλὸς ἂν εἴη, ἐγὼ
 ἔφην. Ἄλλα τοῦ θέρους σοι δοκεῖ; Σκληρά, ἔφην ἐγώ, ἡ
 12 γῆ ἔσται κινεῖν τῷ ζεύγει. Κινδυνεύει ἔαρος, ἔφη, εἶναι 25
 τούτου τοῦ ἔργου ἀρκτέον. Εἰκὸς γάρ, ἔφην ἐγώ, ἐστι
 μάλιστα χεῖσθαι τὴν γῆν τηνικαῦτα κινουμένην. Καὶ τὴν
 πόαν γε ἀναστρεφομένην, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τηνικαῦτα κόπρον
 μὲν τῇ γῇ ἤδη παρέχειν, καρπὸν δ' οὔπω καταβαλεῖν ὥστε

7 τὸ τοὺς ἀλιέας D al. G J O H^a, unde τοὺς ἀλιέας Cobet cum Vill. marg.

9 ἡσυχῇ K L

11 τῆς γῆς] αὐτῆς N in ras. R Ven. 513

14 κατὰ ταῦτα J K L: κατὰ ταῦτα vel κατ' αὐτὰ cet.

15 ἔφη om.

K L Q R Ven. 513: σώκρατες ἔφη F H ἄρξωμαί F A (ω s. v.): ἄρξω-
μαί cet.

25 ante ἔαρος add. ἄρα·Schneider

29 καταβαλεῖ

Richards

φύεσθαι. οἶμαι γὰρ δὴ καὶ τοῦτό σ' ἔτι γιγνώσκειν, ὅτι εἰ 13
 μέλλει ἀγαθὴ ἢ νεὸς ἔσεσθαι, ὕλης τε καθαρὰν αὐτὴν εἶναι
 δεῖ καὶ ὀπτῆν ὅτι μάλιστα πρὸς τὸν ἥλιον. Πάνυ γε, ἔφην
 ἐγώ, καὶ ταῦτα οὕτως ἡγοῦμαι χρῆναι ἔχειν. Ταῦτ' οὖν, 14
 5 ἔφη, σὺ ἄλλως πως νομίζεις μᾶλλον ἂν γίγνεσθαι ἢ εἰ ἐν
 τῷ θέρει ὅτι πλειστάκις μεταβάλοι τις τὴν γῆν; Οἶδα μὲν
 οὖν, ἔφην, ἀκριβῶς ὅτι οὐδαμῶς ἂν μᾶλλον ἢ μὲν ὕλη ἐπι-
 πολάζοι καὶ αὐαίνοιτο ὑπὸ τοῦ καύματος, ἢ δὲ γῆ ὀπτῶτο
 ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἢ εἴ τις αὐτὴν ἐν μέσῳ τῷ θέρει καὶ ἐν μέσῳ
 10 τῆ ἡμέρᾳ κινοίῃ τῷ ζεύγει. Εἰ δὲ ἄνθρωποι σκάπτουτες τὴν 15
 νεὸν ποιοῖεν, ἔφη, οὐκ εὐδῆλον ὅτι καὶ τούτους δίχα δεῖ
 ποιεῖν τὴν γῆν καὶ τὴν ὕλην; Καὶ τὴν μὲν γε ὕλην, ἔφην
 ἐγώ, καταβάλλειν, ὡς αὐαίνηται, ἐπιπολῆς, τὴν δὲ γῆν
 στρέφειν, ὡς ἢ ὠμὴ αὐτῆς ὀπτᾶται.

15 Περὶ μὲν τῆς νεοῦ ὁρᾶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς ἀμφοτέροις **XVII**
 ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ. Δοκεῖ γὰρ οὖν, ἔφην ἐγώ. Περὶ γε
 μέντοι τοῦ σπόρου ὥρας ἄλλο τι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, γιγνώσκεις
 ἢ τὴν ὥραν σπεῖρειν ἧς πάντες μὲν οἱ πρόσθεν ἄνθρωποι
 πείραν λαβόντες, πάντες δὲ οἱ νῦν λαμβάνοντες, ἐγνώκασι
 20 κρατίστην εἶναι; ἐπειδὴν γὰρ ὁ μετοπωρινὸς χρόνος ἔλθῃ, 2
 πάντες που οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν θεὸν ἀποβλέπουσιν, ὅποτε
 βρέξας τὴν γῆν ἀφήσει αὐτοὺς σπεῖρειν. Ἐγνώκασι δὴ γ',
 ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, καὶ τὸ μὴ ἐν ξηρᾷ σπεῖρειν ἐκόντες
 εἶναι πάντες ἄνθρωποι, δῆλον ὅτι πολλαῖς ζημίαις παλαί-
 25 σαντες οἱ πρὶν κελευσθῆναι ὑπὸ τοῦ θεοῦ σπεῖρουτες. Οὐκοῦν 3
 ταῦτα μὲν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, ὁμογνωμονοῦμεν πάντες οἱ
 ἄνθρωποι. Ἄ γὰρ ὁ θεὸς διδάσκει, ἔφην ἐγώ, οὕτω γίγνεται
 ὁμονοεῖν· οἷον ἅμα πᾶσι δοκεῖ βέλτιον εἶναι ἐν τῷ χειμῶνι
 παχέα ἱμάτια φορεῖν, ἂν δύνωνται, καὶ πῦρ κάειν ἅμα πᾶσι

1 σ' ἔτι Haupt: ἔστι codd. 3 δεῖ post εἶναι add. Q: post τε Ste-
 phanus: om. cet. τοῦ ἡλίου Hertlein 11 τούτους ὅτι καὶ H^a
 14 ὀπτᾶται Dind.: ὀπτῶτο vel ὀπτοῖτο codd. 16 οὖν L Q et O
 s. v.: αὖ cet.: om. G 17 ὥρας Castalio: ὁρᾶ(ᾶ)s codd. 22 δὴ
 Reisig: δέ codd. (om. N) 25 σπεῖραντες G L

4 δοκεῖ, ἂν ξύλα ἔχωσιν. Ἄλλ' ἐν τῷδε, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, πολλοὶ ἤδη διαφέρονται, ὧ Σώκρατες, περὶ τοῦ σπόρου, πότερον ὁ πρῶιμος κράτιστος ἢ ὁ μέσος ἢ ὁ ὀψιμώτατος. Καὶ ὁ θεός, ἔφην ἐγώ, οὐ τεταγμένως τὸ ἔτος ἄγει, ἀλλὰ τὸ μὲν τῷ πρῶιμῳ κάλλιστα, τὸ δὲ τῷ μέσῳ, τὸ δὲ τῷ ὀψιμῳ- 5
 5 τάτῳ. Σὺ οὖν, ἔφη, ὧ Σώκρατες, πότερον ἠγῆ κρεῖττον εἶναι ἐνὶ τούτων τῶν σπόρων χρῆσθαι ἐκλεξάμενον, ἔαν τε πολὺ ἔαν τε ὀλίγον σπέρμα σπείρη τις, ἢ ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ πρῶιμωτάτου μέχρι τοῦ ὀψιμωτάτου σπείρειν; καὶ ἐγὼ
 6 εἶπον· Ἐμοὶ μὲν, ὧ Ἰσχύμαχε, δοκεῖ κράτιστον εἶναι παντὸς 10 μετέχειν τοῦ σπόρου. πολὺ γὰρ νομίζω κρεῖττον εἶναι ἀεὶ ἀρκοῦντα σῖτον λαμβάνειν ἢ ποτὲ μὲν πάνυ πολὺν ποτὲ δὲ μηδ' ἰκανόν. Καὶ τοῦτο τοίνυν σύγε, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ὁμογνωμονεῖς ἐμοὶ ὁ μανθάνων τῷ διδάσκοντι, καὶ ταῦτα
 7 πρόσθεν ἐμοῦ τὴν γνώμην ἀποφαινόμενος. Τί γάρ, ἔφην 15 ἐγώ, ἐν τῷ ρίπτειν τὸ σπέρμα ποικίλη τέχνη ἔνεστι; Πάντως, ἔφη, ὧ Σώκρατες, ἐπισκεψώμεθα καὶ τοῦτο. ὅτι μὲν γὰρ ἐκ τῆς χειρὸς δεῖ ρίπτεσθαι τὸ σπέρμα καὶ σύ που οἶσθα, ἔφη. Καὶ γὰρ ἑώρακα, ἔφην ἐγώ. Ῥίπτειν δέ γε, ἔφη, οἱ μὲν ὁμαλῶς δύνανται, οἱ δ' οὔ. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν, ἔφην ἐγώ, 20 ἤδη μελέτης δεῖται ὡσπερ τοῖς κιθαρισταῖς ἢ χεῖρ, ὅπως
 8 δύνηται ὑπηρετεῖν τῇ γνώμῃ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη· ἂν δέ γε ἦ, ἔφη, ἢ γῆ ἢ μὲν λεπτοτέρα, ἢ δὲ παχυτέρα; Τί τοῦτο, ἐγὼ ἔφην, λέγεις; ἄρά γε τὴν μὲν λεπτοτέραν ὅπερ ἀσθενε-
 9 στέραν, τὴν δὲ παχυτέραν ὅπερ ἰσχυροτέραν; Τοῦτ', ἔφη, 25 λέγω, καὶ ἐρωτῶ γέ σε πότερον ἴσον ἂν ἑκατέρα τῇ γῆ
 σπέρμα διδοίης ἢ ποτέρα ἂν πλέον. Τῷ μὲν οἴνω, ἔφην, ἔγωγε νομίζω τῷ ἰσχυροτέρῳ πλέον ἐπιχεῖν ὕδωρ, καὶ ἀνθρώπῳ τῷ ἰσχυροτέρῳ πλέον βάρος, ἔαν δέη τι φέρειν, ἐπιτιθέναι, κὰν δέη τρέφεσθαί τινας, τοῖς δυνατωτέροις 30 τρέφειν ἂν τοὺς πλείους προστάξαιμι. εἰ δὲ ἢ ἀσθενῆς γῆ

4 καὶ] ἀλλ' Weiske 11 τοῦ del. Dind. 16 ρίπτειν D al. O QR
 Ven. 513 19 ρίπτειν H G N C

ἰσχυροτέρα, ἔφην ἐγώ, γίγνεται, ἂν τις πλείονα καρπὸν αὐτῇ
 ἐμβάλῃ, ὥσπερ τὰ ὑποζύγια, τοῦτο σύ με δίδασκει. Καὶ ὁ 10
 Ἰσχύμαχος γελάσας εἶπεν· Ἀλλὰ παίζεις μὲν σύγε, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες. εὖ γε μέντοι, ἔφη, ἴσθι, ἂν μὲν ἐμβαλῶν τὸ
 5 σπέρμα τῇ γῇ ἔπειτα ἐν ᾧ πολλὴν ἔχει τροφήν ἢ γῇ ἀπὸ
 τοῦ οὐρανοῦ χλόης γενομένης ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατα-
 στρέψῃς αὐτὸ πάλιν, τοῦτο γίγνεται σῖτος τῇ γῇ, καὶ ὥσπερ
 ὑπὸ κόπρου ἰσχύς αὐτῇ ἐγγίγνεται· ἂν μέντοι ἐκτρέφειν ἕως
 τὴν γῆν διὰ τέλους τὸ σπέρμα εἰς καρπὸν, χαλεπὸν τῇ
 10 ἀσθενεῖ γῇ ἐς τέλος πολὺν καρπὸν ἐκφέρειν. καὶ συὶ δὲ
 ἀσθενεῖ χαλεπὸν πολλοὺς ἀδρούς χοίρους ἐκτρέφειν. Λέγεις 11
 σύ, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, τῇ ἀσθενεστέρᾳ γῇ μείον δεῖν
 τὸ σπέρμα ἐμβαλεῖν; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, καὶ σύ
 γε συνομολογεῖς, λέγων ὅτι νομίζεις τοῖς ἀσθενεστέροις πᾶσι
 15 μείω προστάττειν πράγματα. Τοὺς δὲ δὴ σκαλέας, ἔφην 12
 ἐγώ, ὦ Ἰσχύμαχε, τίνος ἔνεκα ἐμβάλλετε τῷ σίτῳ; Οἴσθα
 δήπου, ἔφη, ὅτι ἐν τῷ χειμῶνι πολλὰ ὕδατα γίγνεται. Τί
 γὰρ οὐ; ἔφην ἐγώ. Οὐκοῦν θῶμεν τοῦ σίτου καὶ κατακρυ-
 φθῆναί τινα ὑπ' αὐτῶν ἰλύος ἐπιχυθείσης καὶ ψιλωθῆναί τινας
 20 ρίζας ὑπὸ ρεύματος. καὶ ὕλη δὲ πολλάκις ὑπὸ τῶν ὑδάτων
 δήπου συνεξορμᾷ τῷ σίτῳ καὶ παρέχει πνιγμὸν αὐτῷ. Πάντα,
 ἔφην ἐγώ, εἰκὸς ταῦτα γίνεσθαι. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι, ἔφη, 13
 ἐνταῦθα ἤδη ἐπικουρίας τινὸς δεῖσθαι ὁ σῖτος; Πάνυ μὲν
 οὖν, ἔφην ἐγώ. Τῷ οὖν κατιλυθέντι τί ἂν ποιῶντες δοκοῦσιν
 25 ἂν σοι ἐπικουρῆσαι; Ἐπικουφίσαντες, ἔφην ἐγώ, τὴν γῆν.
 Τί δέ, ἔφη, τῷ ἐψιλωμένῳ τὰς ρίζας; Ἀντιπροσαμησάμενοι
 τὴν γῆν ἂν, ἔφην ἐγώ. Τί γάρ, ἔφη, ἂν ὕλη πνίγη συνεξ- 14
 ορμῶσα τῷ σίτῳ καὶ διαρπάζουσα τοῦ σίτου τὴν τροφήν
 ὥσπερ οἱ κηφῆνες διαρπάζουσιν ἄχρηστοι ὄντες τῶν μελιττῶν
 30 ἂ ἂν ἐκεῖναι ἐργασάμεναι τροφήν καταθῶνται; Ἐκκόπτειν

3 εἶπεν] ἔφη F (omisso alt. ἔφη) K L 10 γῇ] γε Jacob: τῇ γῇ
 τῇ ἀσθενεῖ H^a εἰς G N D C 12 δεῖν Ven. 511₂: δεῖ cet. (δὴ N)
 15 προστάττειν H al. Q R Ven. 513 A in marg.: προστατεῖν cet.
 πράγματα] προστάγματα Markland 20 τοῦ ρεύματος D 24 δοκοῦ-
 υεν Jacob

ἂν νῆ Δία [τὴν τροφήν] δέοι τὴν ὕλην, ἔφην ἐγώ, ὥσπερ τοὺς
 15 κηφήνας ἐκ τῶν σμηνῶν ἀφαιρεῖν. Οὐκοῦν, ἔφη, εἰκότως
 σοι δοκοῦμεν ἐμβαλεῖν τοὺς σκαλέας; Πάνυ γε. ἀτὰρ ἐνθυ-
 μοῦμαι, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχύομαχε, οἷόν ἐστι τὸ εὔ τὰς εἰκόνας
 ἐπάγεσθαι. πάνυ γὰρ σύ με ἐξώργισας πρὸς τὴν ὕλην τοὺς 5
 κηφήνας εἰπών, πολὺ μᾶλλον ἢ ὅτε περὶ αὐτῆς τῆς ὕλης
 ἔλεγες.

XVIII Ἄτὰρ οὖν, ἔφην ἐγώ, ἐκ τούτου ἄρα θερίζειν εἰκός.
 δίδασκε οὖν εἴ τι ἔχεις με καὶ εἰς τοῦτο. Ἄν μή γε φανῆς,
 ἔφη, καὶ εἰς τοῦτο ταῦτὰ ἐμοὶ ἐπιστάμενος. ὅτι μὲν οὖν 10
 τέμνειν τὸν σῖτον δεῖ οἶσθα. Τί δ' οὐ μέλλω; ἔφην ἐγώ.
 Πότερ' (ἂν) οὖν τέμνοις, ἔφη, στὰς ἔνθα πνεῖ ἄνεμος ἢ ἀντίος;
 Οὐκ ἀντίος, ἔφην, ἔγωγε· χαλεπὸν γὰρ οἶμαι καὶ τοῖς ὄμμασι
 καὶ ταῖς χερσὶ γίγνεται ἀντίον ἀχύρων καὶ ἀθέρων θερίζειν.
 2 Καὶ ἀκροτομοίης δ' ἂν, ἔφη, ἢ παρὰ γῆν τέμνοις; Ἄν μὲν 15
 βραχὺς ἢ ὁ κάλαμος τοῦ σίτου, ἔγωγ', ἔφην, κάτωθεν ἂν
 τέμνοιμι, ἵνα ἱκανὰ τὰ ἄχυρα μᾶλλον γίγνηται· ἐὰν δὲ ὑψηλὸς
 ἦ, νομίζω ὀρθῶς ἂν ποιεῖν μεσοτομῶν, ἵνα μήτε οἱ ἀλοῶντες
 μοχθῶσι περιπτὸν πόνον μήτε οἱ λικμῶντες ὧν οὐδὲν προσ-
 δέονται. τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ λειφθὲν ἠγοῦμαι καὶ κατακαυθὲν 20
 συνωφελεῖν ἂν τὴν γῆν καὶ εἰς κόπρον ἐμβληθὲν τὴν κόπρον
 3 συμπληθύνειν. Ὅρας, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὡς ἀλίσκει ἐπ'
 αὐτοφώρῳ καὶ περὶ θερισμοῦ εἰδὼς ἅπερ ἐγώ; Κινδυνεύω,
 ἔφην ἐγώ, καὶ βούλομαί γε σκέψασθαι εἰ καὶ ἀλοῶν ἐπί-
 σταμαι. Οὐκοῦν, ἔφη, τοῦτο μὲν οἶσθα, ὅτι ὑποζυγίῳ ἀλοῶσι 25
 4 τὸν σῖτον. Τί δ' οὐκ, ἔφην ἐγώ, οἶδα; καὶ ὑποζύγια γε
 καλούμενα πάντα ὁμοίως, βοῦς, ἡμίονους, ἵππους. Οὐκοῦν,
 ἔφη, ταῦτα μὲν ἠγῆ τοσοῦτον μόνον εἰδέναι, πατεῖν τὸν
 σῖτον ἐλαυνόμενα; Τί γὰρ ἂν ἄλλο, ἔφην ἐγώ, ὑποζύγια
 5 εἰδείη; Ὅπως δὲ τὸ δεόμενον κόψουσι καὶ ὁμαλιεῖται ὁ 30

I τὴν τροφήν del. Victori-
 us ἂν Reisig: πότερα codd.
 20 τὸ δὲ Weiske: τότε codd.
 26 γε Stephanus: τε codd.

II δεῖ Q: ἀεὶ cet.
 τέμνεις H al. Q R O

12 πότερ'
 ἔνθεν Jacob

25 ὑποζυγίῳ H N: ὑποζύγια cet.

28 τοσοῦτον H Q: τοσοῦτο cet.

ἀλοατός, τίνι τούτο . . , ὦ Σώκρατες; ἔφη. Δῆλον ὅτι, ἔφην
 ἐγώ, τοῖς ἐπαλωσταῖς. στρέφοντες γὰρ καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας
 ὑποβάλλοντες τὰ ἄτριπτα αἰεὶ δῆλον ὅτι μάλιστα ὀμαλίζοιεν
 ἂν τὸν δῖνον καὶ τάχιστα ἀνύτοιεν. Ταῦτα μὲν τοίνυν,
 5 ἔφη, οὐδὲν ἐμοῦ λείπει γινώσκων. Οὐκοῦν, ἔφην ἐγώ, ὦ 6
 Ἰσχόμαχε, ἐκ τούτου δὴ καθαροῦμεν τὸν σῖτον λικμῶντες.
 Καὶ λέξον γέ μοι, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, ἢ οἴσθα
 ὅτι ἂν ἐκ τοῦ προσηνέμου μέρους τῆς ἄλω ἀρχῆ, δι' ὅλης
 τῆς ἄλω οἴσεται σοι τὰ ἄχυρα; Ἀνάγκη γάρ, ἔφην ἐγώ.
 10 Οὐκοῦν εἰκὸς καὶ ἐπιπίπτειν, ἔφη, αὐτὰ ἐπὶ τὸν σῖτον. Πολὺ 7
 γάρ ἐστιν, ἔφην ἐγώ, τὸ ὑπερενεχθῆναι τὰ ἄχυρα ὑπὲρ τὸν
 σῖτον εἰς τὸ κενὸν τῆς ἄλω. Ἄν δέ τις, ἔφη, λικμῶ ἐκ τοῦ
 ὑπηνέμου ἀρχόμενος; Δῆλον, ἔφην ἐγώ, ὅτι εὐθὺς ἐν τῇ
 ἀχυροδόκῃ ἔσται τὰ ἄχυρα. Ἐπειδὴν δὲ καθάρης, ἔφη, τὸν 8
 15 σῖτον μέχρι τοῦ ἡμίσεος τῆς ἄλω, πότερον εὐθὺς οὕτω κεχυ-
 μένου τοῦ σίτου λικμήσεις τὰ ἄχυρα τὰ λοιπὰ ἢ συνώσας τὸν
 καθαρὸν πρὸς τὸν πόλον ὡς εἰς στενότατον; Συνώσας νῆ
 Δί', ἔφην ἐγώ, τὸν καθαρὸν σῖτον, ἵν' ὑπερφέρηταί μοι τὰ
 ἄχυρα εἰς τὸ κενὸν τῆς ἄλω, καὶ μὴ δις ταῦτα ἄχυρα δέη
 20 λικμῶν. Σὺ μὲν δὴ ἄρα, ἔφη, ὦ Σώκρατες, σῖτόν γε ὡς ἂν 9
 τάχιστα καθαρὸς γένοιτο κἂν ἄλλον δύναιο διδάσκειν. Ταῦτα
 τοίνυν, ἔφην ἐγώ, ἐλελήθη ἐμαυτὸν ἐπιστάμενος. καὶ πάλαι
 ἐννοῶ ἄρα εἰ λέληθα καὶ χρυσοχοεῖν καὶ αὐλεῖν καὶ ζωγρα-
 φεῖν ἐπιστάμενος. ἐδίδαξε γὰρ οὔτε ταῦτά με οὐδεὶς οὔτε
 25 γεωργεῖν· ὁρῶ δ' ὥσπερ γεωργοῦντας καὶ τὰς ἄλλας τέχνας
 ἐργαζομένους ἀνθρώπους. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, ἔλεγον 10
 ἐγώ σοι πάλαι ὅτι καὶ ταύτῃ εἶη γενναιοτάτῃ ἢ γεωργικῇ
 τέχνῃ, ὅτι καὶ ῥάστη ἐστὶ μαθεῖν. Ἄγε δὴ, ἔφην ἐγώ, οἶδα,

1 ἀλοατός H al. : ἀ(ἀ)λο(ω)ατός cet. τούτω(ι) D al. G aliquid
 excidisse videtur : προστάξεις Hartman : ἐπιμελητέον Richards 4 τὸ
 δεινὸν codd. : corr. Ruhnken τάχιστ' ἂν Cobet 14 καθήρης
 Heindorf 15 τοῦ] τῆς G K H^a : del. Dind. 17 στενώτατον
 F G K L 22 ἐλελήθη A G : ἐλελήθειν cet. 23 εἰ ἄρα Cobet
 28 ἄγε . . . ἐπιστάμενος damnat Leonclavius

ὦ Ἰσχόμαχε· τὰ μὲν δὴ ἀμφὶ σπόρον ἐπιστάμενος ἄρα ἐλελήθειν ἑμαυτὸν ἐπιστάμενος.

- XIX** Ἔστι δ' οὖν, ἔφην ἐγώ, τῆς γεωργικῆς τέχνης καὶ ἡ τῶν δένδρων φυτεία; Ἔστι γὰρ οὖν, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος. Πῶς ἂν οὖν, ἔφην ἐγώ, τὰ μὲν ἀμφὶ τὸν σπόρον ἐπισταίμην, 5
 2 τὰ δ' ἀμφὶ τὴν φυτείαν οὐκ ἐπίσταμαι; Οὐ γὰρ σύ, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, ἐπίστασαι; Πῶς; ἐγὼ ἔφην, ὅστις μὴτ' ἐν ὁποία τῇ γῆ δεῖ φυτεύειν οἶδα μῆτε ὀπόσον βάθος ὀρύττειν †τὸ φυτὸν† μῆτε ὀπόσον πλάτος μῆτε ὀπόσον μῆκος τὸ φυτὸν ἐμβάλλειν μῆτε ὅπως ἂν ἐν τῇ γῆ κείμενον τὸ φυτὸν μάλιστ' 10
 3 ἂν βλαστάνοι. Ἴθι δὴ, ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, μάθανε ὅ τι μὴ ἐπίστασαι. βοθύνους μὲν γὰρ οἶους ὀρύττουσι τοῖς φυτοῖς οἶδ' ὅτι ἐώρακας, ἔφη. Καὶ πολλάκις ἔγωγ', ἔφην. Ἦδη τινὰ οὖν αὐτῶν εἶδες βαθύτερον τριπόδου; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔγωγ', ἔφην, πενθημιποδίου. Τί δέ, τὸ πλάτος ἤδη 15
 τινὰ τριπόδου πλέον εἶδες; Οὐδὲ μὰ Δί', ἔφην ἐγώ, διπόδου.
 4 Ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ τόδε ἀπόκριναί μοι ἤδη τινὰ εἶδες τὸ βάθος ἐλάττονα ποδιαίου; Οὐδὲ μὰ Δί', ἔφην, ἔγωγε τριημιποδίου. καὶ γὰρ ἐξορύττοιτο ἂν σκαπτόμενα, ἔφην ἐγώ, τὰ φυτά, εἰ λίαν γε οὕτως ἐπιπολῆς πεφυτευμένα εἴη. 20
 5 Οὐκοῦν τοῦτο μὲν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἰκανῶς οἶσθα, ὅτι οὔτε βαθύτερον πενθημιποδίου ὀρύττουσιν οὔτε βραχύτερον τριημιποδίου. Ἀνάγκη γάρ, ἔφην ἐγώ, τοῦτο ὀράσθαι γε οὕτω
 6 καταφανὲς ὄν. Τί δέ, ἔφη, ξηροτέραν καὶ ὑγροτέραν γῆν γιγνώσκεις ὀρών; Ξηρὰ μὲν γοῦν μοι δοκεῖ, ἔφην ἐγώ, εἶναι 25
 ἡ περὶ τὸν Λυκαβηττὸν καὶ ἡ ταύτη ὁμοία, ὑγρὰ δὲ ἡ ἐν τῷ
 7 Φαληρικῷ ἔλει καὶ ἡ ταύτη ὁμοία. Πότερα οὖν, ἔφη, ἐν τῇ ξηρᾷ ἂν βαθὺν ὀρύττοις βόθρον τῷ φυτῷ ἢ ἐν τῇ ὑγρᾷ; Ἐν τῇ ξηρᾷ νὴ Δί', ἔφην ἐγώ· ἐπεὶ ἐν γε τῇ ὑγρᾷ ὀρύττων

1 ὦ om. Z O ἐπιστάμενος del. Schneider 2 ἐπιστάμενος del. Dind. 3 ἔστι δ' ἔστιν A K L 8 τῇ del. Richards βάθος βόθρον Schneider deletis τὸ φυτὸν 9 prius τὸ φυτὸν] τῷ φυτῷ Reisig 10 ἐμβάλλειν Dind. : ἐμβαλεῖν codd. 12 βοθύνους] βόθρους W. Dind. 23 γε οὕτω om. G K L : οὕτω γε Dind. 24 γῆν οὐ Ven. 513

βαθύν, ὕδωρ ἂν εὐρίσκοις καὶ οὐκ ἂν δύναιο ἔτι ἐν ὕδατι
 φυτεύειν. Καλῶς μοι δοκεῖς, ἔφη, λέγειν. οὐκοῦν ἐπειδὰν
 ὀρωρυγμένοι ὦσιν οἱ βόθροι, ὀπηνίκα δεῖ τιθέναι ἑκάτερα τὰ
 φυτὰ ἤδη εἶδες; Μάλιστα, ἔφην ἐγώ. Σὺ οὖν βουλόμενος 8
 5 ὡς τάχιστα φῦναι αὐτὰ πότερον ὑποβαλὼν ἂν τῆς γῆς τῆς
 εἰργασμένης οἶει τὸν βλαστὸν τοῦ κλήματος θάττον χωρεῖν
 διὰ τῆς μαλακῆς ἢ διὰ τῆς ἀργοῦ εἰς τὸ σκληρόν; Δῆλον,
 ἔφην ἐγώ, ὅτι διὰ τῆς εἰργασμένης θάττον ἂν ἢ διὰ τῆς
 ἀργοῦ βλαστάνοι. Οὐκοῦν ὑποβλητέα ἂν εἴη τῷ φυτῷ γῆ. 9
 10 Τί δ' οὐ μέλλει; ἔφην ἐγώ. Πότερα δὲ ὅλον τὸ κλήμα
 ὀρθὸν τιθεῖς πρὸς τὸν οὐρανὸν βλέπον ἡγῆ μᾶλλον ἂν
 ριζοῦσθαι αὐτὸ ἢ καὶ πλάγιόν τι ὑπὸ τῇ ὑποβεβλημένῃ γῆ
 θείης ἂν, ὥστε κείσθαι ὥσπερ γάμμα ὑπτιον; Οὕτω νῆ 10
 Δία· πλείους γὰρ ἂν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ τῆς γῆς εἶεν· ἐκ
 15 δὲ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἄνω ὀρῶ βλαστάνοντα τὰ φυτὰ. καὶ
 τοὺς κατὰ τῆς γῆς οὖν ὀφθαλμοὺς ἡγοῦμαι τὸ αὐτὸ τοῦτο
 ποιεῖν. πολλῶν δὲ φυομένων βλαστῶν (κατὰ) τῆς γῆς
 ταχὺ ἂν καὶ ἰσχυρὸν τὸ φυτὸν ἡγοῦμαι βλαστάνειν. Κατὰ 11
 ταῦτα τοίνυν, ἔφη, καὶ περὶ τούτων γιγνώσκων ἐμοὶ τυγ-
 20 χάνεις. ἐπαμήσαιο δ' ἂν μόνον, ἔφη, τὴν γῆν, ἢ καὶ
 σάξαις ἂν εὖ μάλα περὶ τὸ φυτόν; Σάττοιμ' ἂν, ἔφην, νῆ
 Δί' ἐγώ. εἰ μὲν γὰρ μὴ σεσαγμένον εἴη, ὑπὸ μὲν τοῦ
 ὕδατος εὖ οἶδ' ὅτι πηλὸς ἂν γίγνοιτο ἢ ἄσακτος γῆ, ὑπὸ δὲ
 τοῦ ἡλίου ξηρὰ μέχρι βυθοῦ, ὥστε τὰ φυτὰ κίνδυνος [ὑπὸ
 25 μὲν τοῦ ὕδατος] σήπεσθαι μὲν δι' ὑγρότητα, αὐαίνεσθαι δὲ
 διὰ ξηρότητα, [ἡγουν χαυνότητα τῆς γῆς,] θερμαινομένων
 τῶν ριζῶν. Καὶ περὶ ἀμπέλων ἄρα σύγε, ἔφη, φυτείας, 12
 ὦ Σώκρατες, τὰ αὐτὰ ἐμοὶ πάντα γιγνώσκων τυγχάνεις.
 Ἦ καὶ συκῆν, ἔφην ἐγώ, οὕτω δεῖ φυτεύειν; Οἶμαι δ', ἔφη

3 ἑκατέρα G K L: ἐν ἑκατέρα Weiske 12 γῆ om. K L N
 14 τῆς Q R Y H^a: om. cet. 17 δὲ Q: γε vel γὰρ cet. κατὰ
 add. Schneider 18 κατὰ del. Schneider 19 ταῦτα L Q:
 ταῦτα cet. 22 prius μὲν del. Dind. 24 ὑπὸ . . . ὕδατος del.
 Schneider 26 ἡγουν . . . γῆς del. Kerst 29 οὕτως D al. O

ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ τὰλλα ἀκρόδρυα πάντα. τῶν γὰρ ἐν τῇ
 τῆς ἀμπέλου φυτεία καλῶς ἐχόντων τί ἂν ἀποδοκιμάσαις
 13 εἰς τὰς ἄλλας φυτείας; Ἐλαίαν δὲ πῶς, ἔφην ἐγώ, φυτεύ-
 σομεν, ὦ Ἰσχύμαχε; Ἀποπειρᾶ μου καὶ τοῦτο, ἔφη, μάλιστα
 πάντων ἐπιστάμενος. ὄρᾳς μὲν γὰρ δὴ ὅτι βαθύτερος 5
 ὀρύττεται τῇ ἐλαίᾳ βόθρος· καὶ γὰρ παρὰ τὰς ὁδοὺς μάλιστα
 ὀρύττεται· ὄρᾳς δ' ὅτι πρέμνα πᾶσι τοῖς φυτευτηρίοις
 πρόσεστιν· ὄρᾳς δ', ἔφη, τῶν φυτῶν πηλὸν ταῖς κεφαλαῖς
 πᾶσαις ἐπικείμενον καὶ πάντων τῶν φυτῶν ἐστεγασμένον
 14 τὸ ἄνω. Ὅρῳ, ἔφην ἐγώ, ταῦτα πάντα. Καὶ ὄρῳν δὴ, 10
 ἔφη, τί αὐτῶν οὐ γιγνώσκεις; ἢ τὸ ὄστρακον ἀγνοεῖς, ἔφη,
 ὦ Σώκρατες, πῶς ἂν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ ἄνω καταθείης; Μὰ
 τὸν Δί', ἔφην ἐγώ, οὐδὲν ὦν εἶπας, ὦ Ἰσχύμαχε, ἀγνοῶ,
 ἀλλὰ πάλιν ἐννοῶ τί ποτε, ὅτε πάλαι ἦρου με συλλήβδην
 εἰ ἐπίσταμαι φυτεύειν, οὐκ ἔφην. οὐ γὰρ ἐδόκουν ἔχειν 15
 ἂν εἰπεῖν οὐδὲν ἢ δεῖ φυτεύειν· ἐπεὶ δέ με καθ' ἐν ἕκαστον
 ἐπεχείρησας ἐρωτᾶν, ἀποκρίνομαί σοι, ὡς σὺ φῆς, ἄπερ σὺ
 15 γιγνώσκεις ὁ δεινὸς λεγόμενος γεωργός. Ἄρα, ἔφην, ὦ
 Ἰσχύμαχε, ἡ ἐρώτησις διδασκαλία ἐστίν; ἄρτι γὰρ δὴ,
 ἔφην ἐγώ, καταμανθάνω ἢ με ἐπηρώτησας ἕκαστα· ἄγων 20
 γάρ με δι' ὦν ἐγὼ ἐπίσταμαι, ὅμοια τούτοις ἐπιδεικνύς ἂ
 οὐκ ἐνόμιζον ἐπίστασθαι ἀναπείθεις, οἶμαι, ὡς καὶ ταῦτα
 16 ἐπίσταμαι. Ἄρ' οὖν, ἔφη ὁ Ἰσχύμαχος, καὶ περὶ ἀργυρίου
 ἐρωτῶν ἂν σε, πότερον καλὸν ἢ οὐ, δυναίμην ἂν σε πείσαι
 ὡς ἐπίστασαι διαδοκιμάζειν τὰ καλὰ καὶ τὰ κίβδηλα ἀργύρια; 25
 καὶ περὶ αὐλητῶν ἂν δυναίμην ἀναπείσαι ὡς ἐπίστασαι
 αὐλεῖν, καὶ περὶ ζωγράφων καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιού-
 των; Ἴσως ἂν, ἔφην ἐγώ, ἐπειδὴ καὶ γεωργεῖν ἀνέπεισάς
 με ὡς ἐπιστήμων εἶην, καίπερ εἰδότα ὅτι οὐδεὶς πώποτε

5 δὴ Stephanus: ἂν codd. 14 πάλαι Hindenburg: πάλιν
 codd. 17 posterius σὺ] δὴ H N: δὴ σὺ cit. Nitsche 22 ἀναπεί-
 θεις Castalio: ἀναπεισθεις codd. (ἀναπισθεις A, ἀναπέισθην Q) 26 ἂν
 Dind.: μὴ codd. 27 posterius περὶ om. Z F posterius τῶν
 om. K L N R Ven. 513

ἐδίδαξέ με ταύτην τὴν τέχνην. Οὐκ ἔστι ταῦτ', ἔφη, ὦ 17
 Σώκρατες· ἀλλ' ἐγὼ καὶ πάλαι σοι ἔλεγον ὅτι ἡ γεωργία
 οὕτω φιλόανθρωπός ἐστι καὶ πραεῖα τέχνη ὥστε καὶ ὀρώντας
 καὶ ἀκούοντας ἐπιστήμονας εὐθὺς ἑαυτῆς ποιεῖν. πολλὰ 18
 5 δ', ἔφη, καὶ αὐτὴ διδάσκει ὡς ἂν κάλλιστά τις αὐτῇ χρῶτο.
 αὐτίκα ἄμπελος ἀναβαίνουσα μὲν ἐπὶ τὰ δένδρα, ὅταν ἔχη
 τι πλησίον δένδρον, διδάσκει ἰστάναι αὐτήν· περιπεταν-
 νύουσα δὲ τὰ οἴναρα, ὅταν ἔτι αὐτῇ ἀπαλοὶ οἱ βότρυνες ὦσι,
 διδάσκει σκιάζειν τὰ ἡλιούμενα ταύτην τὴν ὥραν· ὅταν δὲ 19
 10 καιρὸς ἦ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἤδη γλυκαίνεσθαι τὰς σταφυλάς,
 φυλλορροοῦσα διδάσκει ἑαυτὴν ψιλοῦν καὶ πεπαίνειν τὴν
 ὀπώραν, διὰ πολυφορίαν δὲ τοὺς μὲν πέποντας δεικνύουσα
 βότρυνς, τοὺς δὲ ἔτι ὠμοτέρους φέρουσα, διδάσκει τρυγᾶν
 ἑαυτήν, ὥσπερ τὰ σῦκα συκάζουσι, τὸ ὀργῶν ἀεὶ.
 15 Ἐνταῦθα δὴ ἐγὼ εἶπον· Πῶς οὖν, ὦ Ἰσχύομαχε, εἰ οὕτω **XX**
 γε καὶ ῥάδιά ἐστι μαθεῖν τὰ περὶ τὴν γεωργίαν καὶ πάντες
 ὁμοίως ἴσασιν ἃ δεῖ ποιεῖν, οὐχὶ καὶ πάντες πράττουσιν
 ὁμοίως, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν ἀφθόνως τε ζῶσι καὶ περιττὰ
 ἔχουσιν, οἱ δ' οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα δύνανται πορίζεσθαι, ἀλλὰ
 20 καὶ προσοφείλουσιν; Ἐγὼ δὴ σοι λέξω, ὦ Σώκρατες, ἔφη 2
 ὁ Ἰσχύομαχος. οὐ γὰρ ἡ ἐπιστήμη οὐδ' ἡ ἀνεπιστημοσύνη
 τῶν γεωργῶν ἐστιν ἡ ποιούσα τοὺς μὲν εὐπορεῖν, τοὺς δὲ
 ἀπόρους εἶναι· οὐδ' ἂν ἀκούσαις, ἔφη, λόγου οὕτω διαθέοντος 3
 ὅτι διέφθαρται ὁ οἶκος, διότι οὐχ ὁμαλῶς ὁ σπορεὺς ἔσπει-
 25 ρεν, οὐδ' ὅτι οὐκ ὀρθῶς τοὺς ὄρχους ἐφύτευσεν, οὐδ' ὅτι
 ἀγνοήσας τις τὴν [γῆν] φέρουσαν ἀμπέλους ἐν ἀφόρῳ ἐφύ-
 τευσεν, οὐδ' ὅτι ἠγνόησέ τις ὅτι ἀγαθόν ἐστι τῷ σπόρῳ
 νεὸν προεργάζεσθαι, οὐδ' ὅτι ἠγνόησέ τις ὡς ἀγαθόν ἐστι
 τῇ γῆ κόπρον μιγνύναι· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔστιν ἀκοῦσαι, 4
 30 ἀνὴρ οὐ λαμβάνει σῖτον ἐκ τοῦ ἀγροῦ· οὐ γὰρ ἐπιμελεῖται

5 αὐτὴ ἡ φύσις Jacob

7 τι om. Z

αὐτήν L Q: αὐτήν cet.

12 διὰ πολυφορίαν δὲ om. Z

14 ἑαυτῆς Richards

20 σοί γε

D al. H^a

24 ὁ σπορεὺς susp. Schneidero

26 γῆν del. Jacob:

τὴν φέρουσαν ἀμπέλους γῆν F

30 ἀνὴρ Dind.: ἀνὴρ codd.

ὡς αὐτῷ σπείρηται ἢ ὡς κόπρος γίγνηται. οὐδ' οἶνον ἔχει
 ἀνήρ· οὐ γὰρ ἐπιμελεῖται ὡς φυτεύση ἀμπέλους οὐδὲ αἰ
 οῦσαι ὅπως φέρωσιν αὐτῷ. οὐδὲ ἔλαιον οὐδὲ σῦκα ἔχει
 ἀνήρ· οὐ γὰρ ἐπιμελεῖται οὐδὲ ποιεῖ ὅπως ταῦτα ἔχη.
 5 τοιαῦτ', ἔφη, ἐστίν, ὧ Σώκρατες, ἀ διαφέροντες ἀλλήλων 5
 οἱ γεωργοὶ διαφερόντως καὶ πράττουσι πολὺ μᾶλλον ἢ [οἱ]
 6 δοκοῦντες σοφόν τι ἠύρηκένοι εἰς τὰ ἔργα. καὶ οἱ στρατηγοὶ
 ἔστιν ἐν οἷς τῶν στρατηγικῶν ἔργων οὐ γνώμη διαφέροντες
 ἀλλήλων οἱ μὲν βελτίονες οἱ δὲ χείρονές εἰσιν, ἀλλὰ
 σαφῶς ἐπιμελεία. ἀ γὰρ καὶ οἱ στρατηγοὶ γινώσκουσι 10
 πάντες καὶ τῶν ἰδιωτῶν οἱ πλείστοι, ταῦτα οἱ μὲν ποιοῦσι
 7 τῶν ἀρχόντων οἱ δ' οὔ. οἶον καὶ τόδε γινώσκουσιν ἅπαντες
 ὅτι διὰ πολεμίας πορευομένους βέλτιόν ἐστι τεταγμένους
 πορεύεσθαι οὕτως ὡς ἂν ἄριστα μάχωντο, εἰ δέοι. τοῦτο
 τοῖνυν γινώσκοντες οἱ μὲν ποιοῦσιν οὕτως οἱ δ' οὐ ποιοῦσι. 15
 8 φυλακὰς ἅπαντες ἴσασιν ὅτι βέλτιόν ἐστι καθιστάναι καὶ
 ἡμερινὰς καὶ νυκτερινὰς πρὸ τοῦ στρατοπέδου. ἀλλὰ καὶ
 τούτου οἱ μὲν ἐπιμελοῦνται ὡς ἔχη οὕτως, οἱ δ' οὐκ ἐπι-
 9 μελοῦνται. ὅταν τε αὖ διὰ στενοπόρων ἴωσιν, οὐ πάνυ
 χαλεπὸν εὐρεῖν ὅστις οὐ γινώσκει ὅτι προκαταλαμβάνειν 20
 τὰ ἐπίκαιρα κρεῖττον ἢ μή; ἀλλὰ καὶ τούτου οἱ μὲν ἐπι-
 10 μελοῦνται οὕτω ποιεῖν, οἱ δ' οὔ. ἀλλὰ καὶ κόπρον λέγουσι
 μὲν πάντες ὅτι ἄριστον εἰς γεωργίαν ἐστὶ καὶ ὀρώσι δὲ
 αὐτομάτην γιγνομένην· ὅμως δὲ καὶ ἀκριβοῦντες ὡς γίγνε-
 ται, καὶ ῥᾶδιον ὄν πολλὴν ποιεῖν, οἱ μὲν καὶ τούτου ἐπι- 25
 11 μελοῦνται ὅπως ἀθροίζηται, οἱ δὲ παραμελοῦσι. καίτοι
 ὕδωρ μὲν ὁ ἄνω θεὸς παρέχει, τὰ δὲ κοῖλα πάντα τέλ-
 ματα γίγνεται, ἢ γῆ δὲ ὕλην παντοίαν παρέχει, καθαίρειν
 δὲ δεῖ τὴν γῆν τὸν μέλλοντα σπείρειν· ἀ δ' ἐκποδῶν

2 et 4 ἀνήρ Dind.: ἀνήρ codd. 5 ἀλλήλων] ἄλλων Cobet:
 ἄλλοι ἄλλων Hartman 6 οἱ del. Schneider 9 χείρους
 D al. H^a: cf. *Anab.* I. vii. 3, *Ages.* ii. 7 16 φυλακὰς θ' cit.
 Schenkl 17 πρὸ F L M₂ O Q R Ven. 513: πρὸς cet. 18 ἔχη
 M: ἔχει cet. 19 οὐ del. Stephanus: ἴωσί που, χαλεπὸν Jacobs
 24 αὐτομάτως H: αὐτομάτα (sic) N 27 ἄνωθεν ὁ Schneider

ἀναιρείται, ταῦτα εἴ τις ἐμβάλλοι εἰς τὸ ὕδωρ, ὁ χρόνος
 ἤδη αὐτὸς ἂν ποιοίη οἷς ἡ γῆ ἠδεται. ποία μὲν γὰρ ὕλη,
 ποία δὲ γῆ ἐν ὕδατι στασίμῳ οὐ κόπρος γίγνεται; καὶ ὅποσα 12
 δὲ θεραπείας δεῖται ἡ γῆ, ὑγροτέρα γε οὔσα πρὸς τὸν σπόρον
 5 ἢ ἄλμωδεστέρα πρὸς φυτείαν, καὶ ταῦτα γινώσκουσι μὲν
 πάντες καὶ ὡς τὸ ὕδωρ ἐξάγεται τάφροις καὶ ὡς ἡ ἄλμη
 κολάζεται μιγνυμένη πᾶσι τοῖς ἀνάλμοις, καὶ ὑγροῖς [τε] καὶ
 ξηροῖς· ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπιμελοῦνται οἱ μὲν οἱ δ' οὔ.
 εἰ δέ τις παντάπασι ἄγνως εἶη τί δύναται φέρειν ἡ γῆ, 13
 10 καὶ μήτε ἰδεῖν ἔχει καρπὸν μηδὲ φυτὸν αὐτῆς, μήτε ὅτου
 ἀκούσαι τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῆς ἔχει, οὐ πολὺ μὲν ῥᾶον
 γῆς πείραν λαμβάνειν παντὶ ἀνθρώπῳ ἢ ἵππου, πολὺ δὲ
 ῥᾶον ἢ ἀνθρώπου; οὐ γὰρ ἔστιν ὅ τι ἐπὶ ἀπάτῃ δείκνυσιν,
 ἀλλ' ἀπλῶς ἃ τε δύναται καὶ ἃ μὴ σαφηνίζει τε καὶ
 15 ἀληθεύει. δοκεῖ δέ μοι ἡ γῆ καὶ τοὺς κακοὺς τε καὶ ἀργοὺς 14
 τῷ εὐγνωστα καὶ εὐμαθῇ πάντα παρέχειν ἄριστα ἐξετάζειν.
 οὐ γὰρ ὡσπερ τὰς ἄλλας τέχνας τοῖς μὴ ἐργαζομένοις
 ἔστι προφασίζεσθαι ὅτι οὐκ ἐπίστανται, γῆν δὲ πάντες οἴ-
 δασιν ὅτι εὖ πάσχουσα εὖ ποιεῖ· ἀλλ' ἡ ἐν γῆ ἀργία ἐστὶ 15
 20 σαφῆς ψυχῆς κατήγορος κακῆς. ὡς μὲν γὰρ ἂν δύναιτο
 ἄνθρωπος ζῆν ἄνευ τῶν ἐπιτηδείων, οὐδεὶς τοῦτο αὐτὸς
 αὐτὸν πείθει· ὁ δὲ μήτε ἄλλην τέχνην χρηματοποιὸν ἐπι-
 στάμενος μήτε γεωργεῖν ἐθέλων φανερόν ὅτι κλέπτων ἢ
 ἀρπάζων ἢ προσαιτῶν διανοεῖται βιοτεύειν, ἢ παντάπασι
 25 ἀλόγιστός ἐστι. μέγα δὲ ἔφη διαφέρειν εἰς τὸ λυσιτελεῖν 16
 γεωργίαν καὶ μὴ λυσιτελεῖν, ὅταν ὄντων ἐργαστήρων καὶ
 πλεόνων ὁ μὲν ἔχη τινὰ ἐπιμέλειαν ὡς τὴν ὥραν αὐτῷ ἐν

3 ὁπόσης Stephanus

4 γε Stephanus: τε codd.

7 τε om.

H N Q R Ven. 513

15 post κακοὺς add. καὶ τοὺς καλοὺς Jacob

17 post τέχνας lac. stat. Schenkl

18 προφασίσασθαι codd. multi

post προφασίζεσθαι lac. stat. Heindorf

οἴδασιν codd. praeter Q

19 ἀντενποιεῖ Cobet

ἐν γεωργίᾳ ἀμέλεια Ven. 513: γεωργία DC: ἐν

γεωργία cet.: post γεωργία A in marg. add. ἐνέργεια

25 ἔφη, δια-

φέρει Richards

26 λυσιτελεῖν om. Q

ἐργαστήρων F Q Ven. 511:

ἐργαστηρίων cet.

27 post πλεόνων add. καὶ μειόνων Hertlein

τῷ ἔργῳ οἱ ἐργάται ὦσιν, ὁ δὲ μὴ ἐπιμελῆται τούτου.
 ραδίως γὰρ ἀνὴρ εἰς παρὰ τοὺς δέκα διαφέρει τῷ ἐν ὥρᾳ
 ἐργάζεσθαι, καὶ ἄλλος γε ἀνὴρ διαφέρει τῷ πρὸ τῆς ὥρας
 17 ἀπιέναι. τὸ δὲ δὴ εἶαν ραδιουργεῖν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας
 τοὺς ἀνθρώπους ραδίως τὸ ἥμισυ διαφέρει τοῦ ἔργου παντός. 5
 18 ὡσπερ καὶ ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις παρὰ στάδια διακόσια ἔστιν
 ὅτε τοῖς ἑκατὸν σταδίοις διήνεγκαν ἀλλήλων ἀνθρωποὶ τῷ
 τάχει, ἀμφοτέρω καὶ νέοι ὄντες καὶ ὑγιαίνοντες, ὅταν ὁ
 μὲν πρᾶπτη ἐφ' ὄπερ ὠρμηται, βαδίζων, ὁ δὲ ραστωνεύῃ τῇ
 ψυχῇ καὶ παρὰ κρήναις καὶ ὑπὸ σκιαῖς ἀναπαυόμενός τε 10
 19 καὶ θεώμενος καὶ αὔρας θηρεύων μαλακάς. οὕτω δὲ καὶ
 ἐν τοῖς ἔργοις πολὺ διαφέρουσιν εἰς τὸ ἀνύτειν οἱ πρᾶπ-
 τουτες ἐφ' ὄπερ τεταγμένοι εἰσὶ, καὶ οἱ μὴ πρᾶπτουτες
 ἀλλ' εὐρίσκουτες προφάσεις τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι καὶ ἐώμενοι
 20 ραδιουργεῖν. τὸ δὲ δὴ † καὶ τὸ καλῶς ἐργάζεσθαι ἢ κακῶς † 15
 ἐπιμελεῖσθαι, τοῦτο δὴ τοσοῦτον διαφέρει ὅσον ἢ ὅλως
 ἐργάζεσθαι ἢ ὅλως ἀργὸν εἶναι. ὅταν σκαπτόντων, ἵνα
 ὕλης καθαρὰ αἱ ἀμπελοὶ γένωνται, οὕτω σκάπτωσιν ὥστε
 πλείω καὶ καλλίω τὴν ὕλην γίνεσθαι, πῶς τοῦτο οὐκ
 21 ἀργὸν ἀν φήσαις εἶναι; τὰ οὖν συντρίβοντα τοὺς οἴκους 20
 πολὺ μᾶλλον ταῦτά ἐστιν ἢ αἱ λίαν ἀνεπιστημοσύναι. τὸ
 γὰρ τὰς μὲν δαπάνας χωρεῖν ἐντελεῖς ἐκ τῶν οἴκων, τὰ δὲ
 ἔργα μὴ τελείσθαι λυσιτελοῦντως πρὸς τὴν δαπάνην, ταῦτα
 οὐκέτι δεῖ θαυμάζειν εἶαν ἀντὶ τῆς περιουσίας ἐνδειαν παρ-
 22 ἔχηται. τοῖς γε μέντοι ἐπιμελεῖσθαι δυναμένοις καὶ συντε- 25
 ταμένως γεωργοῦσιν ἀνυτικωτάτην χρημάτισιν ἀπὸ γεωργίας
 καὶ αὐτὸς ἐπετήδευσε καὶ ἐμὲ ἐδίδαξεν ὁ πατήρ. οὐδέποτε
 γὰρ εἶα χῶρον ἐξειργασμένον ὠνεῖσθαι, ἀλλ' ὅστις ἢ δι'
 ἀμέλειαν ἢ δι' ἀδυναμίαν τῶν κεκτημένων καὶ ἀργὸς καὶ

3 τῷ μὴ Leonclavius 7 τῷ τάχει om. H N 9 ἐφ' ὄπερ
 Stephanus 15 καὶ τὸ del. Schneider : δὴ καλῶς καὶ τὸ κακῶς
 ἐργάζεσθαι ἢ ἐπιμελεῖσθαι Holden 16 τοσοῦτο D al. 17 οἶον
 ὅταν Zeune σκαλλόντων et 18 σκάλλωσιν Hartman 19 καλλίω]
 κακίω Richards οὕτως susp. : τοῦτο Schneider : οὕτω D al.
 25 συντεταμένοις vel συντεταγμένοις codd. : corr. Stephanus

ἀφύτευτος εἶη, τοῦτον ὠνεῖσθαι παρήνει. τοὺς μὲν γὰρ 23
 ἐξειργασμένους ἔφη καὶ πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεσθαι καὶ
 ἐπίδοσιν οὐκ ἔχειν· τοὺς δὲ μὴ ἔχοντας ἐπίδοσιν οὐδὲ
 ἡδονὰς ὁμοίας ἐνόμιζε παρέχειν, ἀλλὰ πᾶν κτῆμα καὶ θρέμμα
 5 τὸ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἰόν, τοῦτο καὶ εὐφραίνειν μάλιστα ᾤετο.
 οὐδὲν οὖν ἔχει πλείονα ἐπίδοσιν ἢ χῶρος ἐξ ἀργοῦ πάμφορος
 γιγνόμενος. εὖ γὰρ ἴσθι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὅτι τῆς ἀρχαίας 24
 τιμῆς πολλοὺς πολλαπλασίου χώρους ἀξίους ἡμεῖς ἤδη
 ἐποιήσαμεν. καὶ τοῦτο, ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὕτω μὲν πολ-
 10 λοῦ ἄξιον τὸ ἐνθύμημα, οὕτω δὲ καὶ μαθεῖν ῥάδιον, ὥστε
 νυνὶ ἀκούσας σὺ τοῦτο ἐμοὶ ὁμοίως ἐπιστάμενος ἄπει, καὶ
 ἄλλον διδάξεις, ἐὰν βούλη. καὶ ὁ ἐμὸς δὲ πατὴρ οὔτε 25
 ἔμαθε παρ' ἄλλου τοῦτο οὔτε μεριμνῶν ἠῦρεν, ἀλλὰ διὰ
 τὴν φιλογεωργίαν καὶ φιλοπονίαν ἐπιθυμῆσαι ἔφη τοιοῦτου
 15 χώρου ὅπως ἔχοι ὅ τι ποιοίη ἅμα καὶ ὠφελούμενος ἡδοίτο.
 ἦν γάρ τοι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, φύσει, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, φιλο- 26
 γεωργότατος Ἀθηναίων ὁ ἐμὸς πατήρ. Καὶ ἐγὼ μέντοι
 ἀκούσας τοῦτο ἠρόμην αὐτόν· Πότερα δέ, ὦ Ἰσχόμαχε,
 ὁπόσους ἐξειργάσατο χώρους ὁ πατήρ πάντας ἐκέκτητο ἢ
 20 καὶ ἀπεδίδοτο, εἰ πολὺ ἀργύριον εὐρίσκοι; Καὶ ἀπεδίδοτο νῆ
 Δί', ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος· ἀλλὰ ἄλλον τοι εὐθὺς ἀντεωνείτο,
 ἀργὸν δέ, διὰ τὴν φιλεργίαν. Λέγεις, ἔφην ἐγώ, ὦ Ἰσχό- 27
 μαχε, τῷ ὄντι φύσει τὸν πατέρα φιλογέωργον εἶναι οὐδὲν
 ἦττον ἢ οἱ ἔμποροι φιλόσιτοί εἰσι. καὶ γὰρ οἱ ἔμποροι διὰ
 25 τὸ σφόδρα φιλεῖν τὸν σῖτον, ὅπου ἂν ἀκούσωσι πλείστον
 εἶναι, ἐκείσε πλέουσιν ἐπ' αὐτόν καὶ Αἰγαῖον καὶ Εὐξείνου
 καὶ Σικελικὸν πόντον περῶντες· ἔπειτα δὲ λαβόντες ὁπόσον 28
 δύνανται πλείστον ἄγουσιν αὐτόν διὰ τῆς θαλάττης, καὶ
 ταῦτα εἰς τὸ πλοῖον ἐνθέμενοι ἐν ᾧπερ αὐτοὶ πλέουσι. καὶ
 30 ὅταν δεηθῶσιν ἀργυρίου, οὐκ εἰκῆ αὐτόν ὅπου ἂν τύχωσιν

5 posterius τὸ om. Y H^a
 μαθεῖν F : ῥάδιον καὶ μαθεῖν cet.

ποιῆ vel ποιεῖ (ποιοῖ A s. v.) codd.

22 δέ K N : om. cet.

10 καὶ μαθεῖν ῥάδιον H al. : καὶ ῥάδιον

15 χωρίου K L ποιοίη Cobet :

20 post εἰ add. τις Jacob

ἀπέβαλον, ἀλλ' ὅπου ἂν ἀκούσωσι τιμᾶσθαι τε μάλιστα τὸν
 σίτον καὶ περὶ πλείστου αὐτὸν ποιῶνται οἱ ἄνθρωποι, τούτοις
 αὐτὸν ἄγοντες παραδιδόασιν. καὶ ὁ σὸς δὲ πατήρ οὕτω πως
 29 ἔοικε φιλογέωργος εἶναι. Πρὸς ταῦτα δὲ εἶπεν ὁ Ἰσχό-
 μαχος· Σὺ μὲν παίζεις, ἔφη, ὦ Σώκρατες· ἐγὼ δὲ καὶ 5
 φιλοικοδόμους νομίζω οὐδὲν ἥττον οἴτινες ἂν ἀποδιδῶνται
 ἐξοικοδομοῦντες τὰς οἰκίας, εἴτ' ἄλλας οἰκοδομῶσι. Νῆ
 Δία, ἐγὼ δέ γέ σοι, ἔφην, ὦ Ἰσχόμαχε, ἐπομόσας λέγω ἢ
 μὴν πιστεύειν σοι φύσει [νομίζειν] φιλεῖν ταῦτα πάντας
 ἀφ' ὧν ἂν ὠφελεῖσθαι νομίζωσιν. 10

XXI Ἄτὰρ ἐννοῶ γε, ἔφην, ὦ Ἰσχόμαχε, ὡς εὖ τῇ ὑποθέσει
 ὄλον τὸν λόγον βοηθοῦντα παρέσχησαι· ὑπέθου γὰρ τὴν
 γεωργικὴν τέχνην πασῶν εἶναι εὐμαθεστάτην, καὶ νῦν ἐγὼ ἐκ
 πάντων ὧν εἶρηκας τοῦθ' οὕτως ἔχειν παντάπασιν ὑπὸ σοῦ
 2 ἀναπέπεισμαι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Ἰσχόμαχος, ἀλλὰ τόδε τοι, 15
 ὦ Σώκρατες, τὸ πάσαις κοινὸν ταῖς πράξεσι καὶ γεωργικῇ
 καὶ πολιτικῇ καὶ οἰκονομικῇ καὶ πολεμικῇ τὸ ἀρχικὸν εἶναι,
 τοῦτο δὴ συνομολογῶ σοὶ ἐγὼ πολὺ διαφέρειν γνώμη τοὺς
 3 ἑτέρους τῶν ἑτέρων· οἶον καὶ ἐν τριήρει, ἔφη, ὅταν πελα-
 γίζωσι, καὶ δέη περᾶν ἡμερινούς πλοῦς ἐλαύνοντας, οἱ μὲν 20
 τῶν κελευστῶν δύνανται τοιαῦτα λέγειν καὶ ποιεῖν ὥστε
 ἀκουᾶν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ ἐθέλοντας πονεῖν,
 οἱ δὲ οὕτως ἀγνώμονές εἰσιν ὥστε πλέον ἢ ἐν διπλασίῳ
 χρόνῳ τὸν αὐτὸν ἀνύτουσι πλοῦν. καὶ οἱ μὲν ἰδροῦντες καὶ
 ἐπαινοῦντες ἀλλήλους, ὅ τε κελεύων καὶ οἱ πειθόμενοι, ἐκβαί- 25
 νουσιν, οἱ δὲ ἀνιδρωτὶ ἤκουσι, μισοῦντες τὸν ἐπιστάτην καὶ
 4 μισοῦμενοι. καὶ τῶν στρατηγῶν ταύτῃ διαφέρουσιν, ἔφη, οἱ
 ἕτεροι τῶν ἑτέρων· οἱ μὲν γὰρ οὔτε πονεῖν ἐθέλοντας οὔτε
 κινδυνεύειν παρέχονται, πείθεσθαι τε οὐκ ἀξιοῦντας οὐδ'
 ἐθέλοντας ὅσον ἂν μὴ ἀνάγκη ᾖ, ἀλλὰ καὶ μεγαλυνομένους 30

1 ὅπου] ὅποι W. Dind. 7 οἰκοδομοῦσι codd. : corr. Voigtländer
 9 νομίζειν del. Bremi : O s. v. πάντας G : πάντα cet. 10 ἀφ'
 K : ὑφ' vel ἐφ' cet. 18 ἐγὼ om. DO 20 ἡμερινούς Stephanus :
 ἡμερίους codd. 22 τὸ H N Q : τῶ cet. 30 ἂν om. Z

ἐπὶ τῷ ἐναντιοῦσθαι τῷ ἄρχοντι οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι οὐδ' αἰσχύνεσθαι ἐπισταμένους παρέχουσιν, ἂν τι τῶν αἰσchrῶν συμβαίῃ. οἱ δ' αὖ θεῖοι καὶ ἀγαθοὶ καὶ ἐπιστήμονες 5 ἄρχοντες τοὺς αὐτοὺς τούτους, πολλάκις δὲ καὶ ἄλλους 5 παραλαμβάνοντες, αἰσχυνομένους τε ἔχουσιν αἰσchrόν τι ποιεῖν καὶ πείθεσθαι οἰομένους βέλτιον εἶναι, καὶ ἀγαλλομένους τῷ πείθεσθαι ἕνα ἕκαστον καὶ σύμπαντας, πονεῖν ὅταν δεήσει, οὐκ ἀθύμως πονοῦντας. ἀλλ' ὥσπερ ἰδιώταις ἔστιν 6 οἷς ἐγγίγνεται φιλοπονία τις, οὕτω καὶ ὅλῳ τῷ στρατεύματι 10 ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν ἀρχόντων ἐγγίγνεται καὶ τὸ φιλοπονεῖν καὶ τὸ φιλοτιμεῖσθαι ὀφθῆναι καλόν τι ποιοῦντας ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος. πρὸς ὅντινα δ' ἂν ἄρχοντα διατεθῶσιν οὕτως οἱ 7 ἐπόμενοι, οὗτοι δὴ ἐρρωμένοι γε ἄρχοντες γίνονται, οὐ μὰ Δί' οὐχ οἱ ἂν αὐτῶν ἄριστα τὸ σῶμα τῶν στρατιωτῶν ἔχωσι 15 καὶ ἀκουτίζωσι καὶ τοξεύωσι ἄριστα καὶ ἵππον ἄριστον ἔχοντες ὡς ἱππικώτατα ἢ πελταστικώτατα προκινδυνεύωσι, ἀλλ' οἱ ἂν δύνωνται ἐμποιῆσαι τοῖς στρατιώταις ἀκολουθητέον εἶναι καὶ διὰ πυρὸς καὶ διὰ παντὸς κινδύνου. τούτους δὴ 8 δικαίως ἂν τις καλοῖη μεγαλογνώμονας, ᾧ ἂν ταῦτα γιγνώσκοντες πολλοὶ ἔπωνται, καὶ μεγάλη χεῖρὶ εἰκότως οὗτος 20 λέγοιτο πορεύεσθαι οὗ ἂν τῇ γνώμῃ πολλαὶ χεῖρες ὑπηρετεῖν ἐθέλωσι, καὶ μέγας τῷ ὄντι οὗτος ἀνὴρ ὃς ἂν μεγάλα δύνηται γνώμῃ διαπράξασθαι μᾶλλον ἢ ῥώμῃ. οὕτω δὲ καὶ ἐν τοῖς 9 ἰδίοις ἔργοις, ἂν τε ἐπίτροπος ἢ ὁ ἐφεστηκὼς ἂν τε καὶ 25 ἐπιστάτης, ὃς ἂν δύνηται προθύμους καὶ ἐντεταμένους παρέχεσθαι εἰς τὸ ἔργον καὶ συνεχεῖς, οὗτοι δὴ οἱ ἀνύτουτές εἰσιν ἐπὶ τὰγαθὰ καὶ πολλὴν τὴν περιουσίαν ποιοῦντες. τοῦ δὲ 10 δεσπότητος ἐπιφανέντος, ᾧ Σώκρατες, ἔφη, ἐπὶ τὸ ἔργον, ὅστις

7 πονεῖν del. Cobet

8 πονοῦντας H N : ποι(vel ν)οῦντες cet.

9 ἐθελοπονία Stephanus

13 οὗτοι Stephanus : οὕτω codd.

14 τῶν

στρατιωτῶν susp. Schenkelio

18 καὶ διὰ παντὸς κινδύνου del. Cobet

19 ταῦτα Stephanus : ταῦτα codd.

20 ἔπωνται A s. v. : ἔπονται cet.

εἰκότως ἂν Cobet

οὗτος F M cor. Ven. 368 et 511 : οὕτως cet. :

om. O

22 ἀνὴρ Mehler : ἀνὴρ codd.

27 δὲ Castalio : τε vel

γε codd. (om. R Ven. 513)

28 post ἐπιφανέντος Y H¹ N O add. αὐτῶν

δύναται καὶ μέγιστα βλάψαι τὸν κακὸν τῶν ἐργατῶν καὶ
 μέγιστα τιμῆσαι τὸν πρόθυμον, εἰ μηδὲν ἐπίδηλον ποιήσουσιν
 οἱ ἐργάται, ἐγὼ μὲν αὐτὸν οὐκ ἂν ἀγαίμην, ἀλλ' ὃν ἂν ἰδόντες
 κινήθῳσι καὶ μένος ἐκάστῳ ἐμπέσῃ τῶν ἐργατῶν καὶ φιλονικία
 πρὸς ἀλλήλους καὶ φιλοτιμία κρατιστεῦσαι ἐκάστῳ, τοῦτον 5
 11 ἐγὼ φαίην ἂν ἔχειν τι ἤθους βασιλικοῦ. καὶ ἔστι τοῦτο
 μέγιστον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐν παντὶ ἔργῳ ὅπου τι δι' ἀνθρώπων
 πράττεται, καὶ ἐν γεωργίᾳ δέ. οὐ μέντοι μὰ Δία τοῦτό γε
 ἔτι ἐγὼ λέγω ἰδόντα μαθεῖν εἶναι, οὐδ' ἅπαξ ἀκούσαντα,
 ἀλλὰ καὶ παιδείας δεῖν φημι τῷ ταῦτα μέλλοντι δυνήσεσθαι 10
 καὶ φύσεως ἀγαθῆς ὑπάρξαι, καὶ τὸ μέγιστον δὴ θεῖον
 12 γενέσθαι. οὐ γὰρ πάνυ μοι δοκεῖ ὅλον τουτὶ τὸ ἀγαθὸν
 ἀνθρώπινον εἶναι ἀλλὰ θεῖον, τὸ ἐθελόντων ἄρχειν· (ὃ) σαφῶς
 δίδοται τοῖς ἀληθινῶς σωφροσύνη τετελεσμένοις· τὸ δὲ
 ἀκόντων τυραννεῖν διδόασιν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὓς ἂν ἠγῶνται 15
 ἀξίους εἶναι βιοτεύειν ὥσπερ ὁ Τάνταλος ἐν Ἄϊδου λέγεται
 τὸν αἰὲ χρόνον διατρίβειν φοβούμενος μὴ δις ἀποθάνῃ.

2 μέγιστα H al. H^a: μεγίστως cet. τὸν κακὸν Q: τῶν κακῶν
 cet. 5 κρατιστεῦσαι Heindorf: κρατιστοῦσαι vel κρατίστη οὔσα
 codd. 9 ἔτι H: ὅτι cet. 13 ὃ addidi 14 δίδοται R
 Ven. 513: φείδονται cet.: δὲ δίδοται Stephanus: τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν
 θεῶν σαφῶς δίδοται cit. Schenkl

INDEX NOMINUM

- Aegaeum mare xx 27.
Ariaeus iv 19.
Aspasia iii 14.
Critobulus i 1 sq. et passim usque
ad vi 12.
Cyrus maior iv 16; minor iv 18 sq.
Draconis leges xiv 4.
Euxinus pontus xx 27.
Hades xxi 12.
Ischomachus vi 17; vii 1 sq.
Iuno x 1; xi 19.
Iuppiter vii 1.
Lycabettus mons xix 6.
Lysander iv 20.
Megara iv 20.
Mithras, Persarum deus, iv 24.
Nicias xi 4.
Persarum rex iv 4 sq.
Phalerum xix 6.
Phoenicia navis viii 11.
Sardes iv 20.
Siculum mare xx 27.
Socrates passim.
Solonis leges xiv 4.
Tantalus in Orco xxi 12.
Zeuxis pictor x 1.

CONVIVIVM

PRAEFATIO

POST Commentariorum Oeconomicique severitates paulisper inter Convivi delicias exquisitas animum recreare licet. Dialogi facetissimi ad textum constituendum non iam ea sane codicum collatorum abundantia uti possis quae in Oeconomico recognoscendo nobis aderat. Librorum tamen quos in ea parte operis adhibuimus duodecim Convivium quoque habent, qui sunt A B E F O P Q R *Veneti* tres H^a. Desideratur adhuc ipsius *Veneti* 511 collatio: necdum collatus est *Venetus* 368, quem ex illo descriptum esse animadvertit Schenkl. Ex *Veneto* 513 cum perpauca decerpisset G. Vitelli, nullius fere esse pretii statim cognovit. Libros Q et R (ex quo descriptum esse *Venetum* 513 supra diximus) nemo excussit: sed vix digni sunt quibus tempus quisquam impertiat. Librorum qui in Oeconomico B F O sunt designati in hoc dialogo C D G appellantur¹. Codice P duplex continetur Convivi exemplar, alterum altera manu scriptum: alterum autem H¹, alterum H² designat Schenkl. Ad hos accedunt *Parisinus* 1645 (B) *Vindobonensis* cix (F). Octo igitur, vel potius, cum duplex sit H, novem

¹ Codici C omnia desunt usque ad c. viii, § 28. Eiusdem fragmenti (inde a c. viii, § 28 usque ad finem) exemplar continet Laurentianus 110, saec. xv.

PRAEFATIO

collati sunt libri, quorum sigla sunt haec: A B C (= B *Oeconomici*), D (= F *Oeconomici*) E F G H. Eorum duo sunt familiae, quarum ad priorem referendi A B E H¹, ad posteriorem C D F H². Posteriorem praetulit Schenkl, priorem G. Rettig; unde fortasse colligendum neutram neutra esse meliorem. Ad priorem esse referendum *Britannicum* (H^a) ex apparatu ipso ita clare elucet ut ad rem illustrandam perpauca hic sufficiant exempla: cap. ii, 6 εὐρήσεις A B E H¹ H^a, 22 εἰς τοῦμπροσθεν, 23 ἐγὼ γούν; iv, 1 τῶν ἀνθρώπων (τοὺς ἀνθρώπους C D F H²), 14 κλεινὰ τὰ ὄντα, 41 θαυμασίῳ pro θασίῳ, etc. Codicum E H¹ H^a artissima est propinquitas¹. H^a autem vix per se memoratu dignus, nisi quod cap. iv, 62 προαγογεύσαντα exhibet ubi B E H¹ προαγορεύσαντα, A προαγορεύοντα pro προαγωγεύσαντα habent. Codex G ut in *Oeconomico* ita in *Convivio* modo cum prioris modo cum posterioris familiae codicibus conspirat. De coniecturis quibus Michael Apostolius codicem A ornavit vide praefationem priorem. Mihi vera esse videtur Schenkeli opinionio ceteris omnibus antecellere F.

E. C. M.

Scribebam Oxonii

mense Februario, a. MDCCCCL.

¹ v, 6 ῥίνας E H¹ H^a cum D G; ii, 4 τῶν om. E H¹ H^a cum A; iii, 4 ποτέραν H¹ H^a cum D F G; ii, 18-19 ἐὰν σκιά ἦ H¹ H^a cum A B G; iv, 37 ἔχων E H^a cum D F, 38 om. καὶ E H^a cum D F, etc.

SIGLA

- A = Parisinus 1643, saec. xv
B = Parisinus 1645, saec. xv
E = Laurentianus pl. lxxx, 13, saec. xiv
H¹ = Vindobonensis xxxvii, 70, f. 112 b-124 b, saec. xv
H^a = Britannicus 5110, saec. xv
C = Parisinus 2955 (inde a viii, 28 usque ad fin.), saec. xv
D = Laurentianus pl. lxxxv, 9, saec. xiii
F = Vindobonensis cix, saec. xv
H² = Vindobonensis xxxvii, f. 148 b-163 b, saec. xv
G = Vindobonensis xcv, saec. xv

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Ἄλλ' ἐμοὶ δοκεῖ τῶν καλῶν καγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα οὐ **I**
μόνον τὰ μετὰ σπουδῆς πραττόμενα ἀξιομνημόνευτα εἶναι,
ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ταῖς παιδιαῖς. οἷς δὲ παραγενόμενος ταῦτα
γιγνώσκω δηλῶσαι βούλομαι. ἦν μὲν γὰρ Παναθηναίων **2**
5 τῶν μεγάλων ἵπποδρομία, Καλλίας δὲ ὁ Ἴππονίκου ἐρῶν
ἐτύγχανεν Αὐτόλυκου παιδὸς ὄντος, καὶ νενικηκότα αὐτὸν
παγκράτιον ἦκεν ἄγων ἐπὶ τὴν θέαν. ὥς δὲ ἡ ἵπποδρομία
ἔληξεν, ἔχων τόν τε Αὐτόλυκον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀπῆει
εἰς τὴν ἐν Πειραιεῖ οἰκίαν· συνείπετο δὲ αὐτῷ καὶ Νικήρατος.
10 ἰδὼν δὲ ὁμοῦ ὄντας Σωκράτην τε καὶ Κριτόβουλον καὶ **3**
Ἑρμογένην καὶ Ἀντισθένην καὶ Χαρμίδην, τοῖς μὲν ἀμφ'
Αὐτόλυκον ἠγείσθαι τινα ἔταξεν, αὐτὸς δὲ προσῆλθε τοῖς
ἀμφὶ Σωκράτην, καὶ εἶπεν· Εἰς καλόν γε ὑμῖν συντετύχηκα· **4**
ἐστιᾶν γὰρ μέλλω Αὐτόλυκον καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. οἶμαι
15 οὖν πολὺ ἂν τὴν κατασκευὴν μοι λαμπροτέραν φανῆναι εἰ
ἀνδράσιν ἐκκεκαθαρμένοις τὰς ψυχὰς ὥσπερ ὑμῖν ὁ ἀνδρῶν
κεκοσμημένος εἶη μᾶλλον ἢ εἰ στρατηγοῖς καὶ ἱππάρχοις καὶ
σπουδαρχίαις. καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν· Ἄεὶ σὺ ἐπισκώπτεις **5**
ἡμᾶς καταφρονῶν, ὅτι σὺ μὲν Πρωταγόρα τε πολὺ ἀργύριον

1 ἐμοιγε Aristides ii. 517. **2** et 525. **12** ἔργα om. Arist. **2** τὰ
om. G Hⁿ **3** τὰ om. H² Ven. 513 **10** σωκράτη F ubique **11** ἀν-
τισθένη F H² **16** ἐκκεκαθαρμένοις Arist. ii. 554. **14** et A s. v. : ἐγκε-
καθαρμένοις codd. **17** ἱππάρχοις vel ἱππάρχαις codd. : ὑπάρχαις B
18 σπουδαρχίαις Dind. : σπουδάρχαις codd. (o A s. v.) : σπουδαρχίδαις
Mehler

δέδωκας ἐπὶ σοφία καὶ Γοργία καὶ Προδίκῳ καὶ ἄλλοις
 πολλοῖς, ἡμᾶς δ' ὄρᾳς αὐτουργοῦς τινὰς τῆς φιλοσοφίας
 6 ὄντας. καὶ ὁ Καλλίας, Καὶ πρόσθεν μὲν γε, ἔφη, ἀπεκρυ-
 πτόμην ὑμᾶς ἔχων πολλὰ καὶ σοφὰ λέγειν, νῦν δέ, ἔαν παρ'
 ἐμοὶ ἦτε, ἐπιδείξω ὑμῖν ἐμαυτὸν πάνυ πολλῆς σπουδῆς ἄξιον 5
 7 ὄντα. οἱ οὖν ἀμφὶ τὸν Σωκράτην πρῶτον μὲν, ὥσπερ εἰκὸς
 ἦν, ἐπαινοῦντες τὴν κλήσιν οὐχ ὑπισχνοῦντο συνδειπνήσειν·
 ὡς δὲ πάνυ ἀχθόμενος φανερός ἦν, εἰ μὴ ἔψοιντο, συνηκολού-
 θησαν. ἔπειτα δὲ αὐτῷ οἱ μὲν γυμνασάμενοι καὶ χρισάμενοι,
 8 οἱ δὲ καὶ λουσάμενοι παρήλθον. Αὐτόλυκος μὲν οὖν παρὰ 10
 τὸν πατέρα ἐκαθέζετο, οἱ δ' ἄλλοι, ὥσπερ εἰκός, κατεκλίθησαν.
 εὐθύς μὲν οὖν ἐννοήσας τις τὰ γιγνόμενα ἠγήσατ' ἂν φύσει
 βασιλικόν τι κάλλος εἶναι, ἄλλως τε καὶ ἂν μετ' αἰδοῦς καὶ
 σωφροσύνης, καθάπερ Αὐτόλυκος τότε, κεκτῆταί τις αὐτό.
 9 πρῶτον μὲν γάρ, ὥσπερ ὅταν φέγγος τι ἐν νυκτὶ φανῆ, 15
 πάντων προσάγεται τὰ ὄμματα, οὕτω καὶ τότε τοῦ Αὐτολύκου
 τὸ κάλλος πάντων εἴλκε τὰς ὄψεις πρὸς αὐτόν· ἔπειτα τῶν
 ὀρώντων οὐδεὶς οὐκ ἔπασχέ τι τὴν ψυχὴν ὑπ' ἐκείνου. οἱ
 μὲν γε σιωπηρότεροι ἐγίγνοντο, οἱ δὲ καὶ ἐσχηματίζοντό
 10 πως. πάντες μὲν οὖν οἱ ἐκ θεῶν του κατεχόμενοι ἀξιοθέατοι 20
 δοκοῦσιν εἶναι· ἀλλ' οἱ μὲν ἐξ ἄλλων πρὸς τὸ γοργότεροί τε
 ὀρᾶσθαι καὶ φοβερώτερον φθέγγεσθαι καὶ σφοδρότεροι εἶναι
 φέρονται, οἱ δ' ὑπὸ τοῦ σώφρονος ἔρωτος ἐνθεοὶ τὰ τε ὄμματα
 φιλοφρονεστέρως ἔχουσι καὶ τὴν φωνὴν πραοτέραν ποιοῦνται
 καὶ τὰ σχήματα εἰς τὸ ἐλευθεριώτερον ἄγουσιν. ἃ δὲ 25
 καὶ Καλλίας τότε διὰ τὸν ἔρωτα πράπτων ἀξιοθέατος ἦν
 11 τοῖς τετελεσμένοις τούτῳ τῷ θεῷ. ἐκείνοι μὲν οὖν σιωπῆ

10 παρήλθον tuetur Naber coll. Alexis ap. Athen. iv. 170 B: προ-
 σῆλθον Richards: cf. Com. III. vii. 1 11 κατεκλίθησαν Mehler
 12 μὲν om. ed. Ald. οὖν om. G τις Arist.: om. codd. 13 τὸ
 κάλλος Arist. 14 τότε om. Arist. κέκτηται codd. plerique
 18 παρόντων οὐδεὶς ἦν ds οὐκ Ath. v. 188 A 19 γε] γὰρ Mehler
 21 γοργότεροί Stephanus: γοργότερόν codd. et Arist. 22 σφοδρό-
 τερον A B G H¹ 23 φαίνονται F s. v. et Arist. 24 προίενται
 cit. Mehler 25 ἐλευθεριώτερον A: ἐλευθερ(ι)ώτατον cet.

ἐδείπνουν, ὥσπερ τοῦτο ἐπιτεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ κρείττονός
 τινος. Φίλιππος δ' ὁ γελωτοποιὸς κρούσας τὴν θύραν εἶπε
 τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι ὅστις τε εἴη καὶ δι' ὃ τι κατ-
 άγεσθαι βούλοιτο, συνεσκευασμένος τε παρῆναι ἔφη πάντα
 5 τὰ ἐπιτήδεια ὥστε δειπνεῖν τὰλλότρια, καὶ τὸν παῖδα δὲ ἔφη
 πάνυ πιέζεσθαι διὰ τε τὸ φέρειν μηδὲν καὶ διὰ τὸ ἀνάριστον
 εἶναι. ὁ οὖν Καλλίας ἀκούσας ταῦτα εἶπεν· Ἄλλὰ μέντοι, 12
 ὦ ἄνδρες, αἰσχροὺν στέγης γε φθουήσαι· εἰσίτω οὖν. καὶ
 ἅμα ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Αὐτόλυκον, δῆλον ὅτι ἐπισκοπῶν τί
 10 ἐκεῖνῳ δόξειε τὸ σκῶμμα εἶναι. ὁ δὲ στὰς ἐπὶ τῷ ἀνδρῶνι 13
 ἔνθα τὸ δεῖπνον ἦν εἶπεν· Ὅτι μὲν γελωτοποιὸς εἰμι ἴστε
 πάντες· ἤκω δὲ προθύμως νομίσας γελοιότερον εἶναι τὸ
 ἄκλητον ἢ τὸ κεκλημένον ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ δεῖπνον. Κατακλίνου
 τοίνυν, ἔφη ὁ Καλλίας. καὶ γὰρ οἱ παρόντες σπουδῆς μὲν,
 15 ὡς ὄρας, μεστοί, γέλωτος δὲ ἴσως ἐνδεέστεροι. δειπνούντων 14
 δὲ αὐτῶν ὁ Φίλιππος γελοῖόν τι εὐθὺς ἐπεχειρεῖ λέγειν, ἵνα
 δὴ ἐπιτελοῖη ὧνπερ ἔνεκα ἐκαλεῖτο ἐκάστοτε ἐπὶ τὰ δεῖπνα.
 ὡς δ' οὐκ ἐκίνησε γέλωτα, τότε μὲν ἀχθεσθεῖς φανερὸς
 ἐγένετο. αὐθις δ' ὀλίγον ὕστερον ἄλλο τι γελοῖον ἐβούλετο
 20 λέγειν. ὡς δὲ οὐδὲ τότε ἐγέλασαν ἐπ' αὐτῷ, ἐν τῷ μεταξὺ
 παυσάμενος τοῦ δεῖπνου συγκαλυψάμενος κατέκειτο. καὶ ὁ 15
 Καλλίας, Τί τοῦτ', ἔφη, ὦ Φίλιππε; ἀλλ' ἢ ὀδύνη σε εἴληφε;
 καὶ ὃς ἀναστενάξας εἶπε· Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ὦ Καλλία, μεγάλη
 γε· ἐπεὶ γὰρ γέλως ἐξ ἀνθρώπων ἀπόλωλεν, ἔρρει τὰ ἐμὰ
 25 πράγματα. πρόσθεν μὲν γὰρ τούτου ἔνεκα ἐκαλούμην ἐπὶ
 τὰ δεῖπνα, ἵνα εὐφραίνωιντο οἱ συνόντες δι' ἐμὲ γελῶντες·
 νῦν δὲ τίνος ἔνεκα καὶ καλεῖ μέ τις; οὔτε γὰρ ἔγωγε
 σπουδάσαι ἂν δυναίμην μᾶλλον ἢπερ ἀθάνατος γενέσθαι,
 οὔτε μὴν ὡς ἀντικληθησόμενος καλεῖ μέ τις, ἐπεὶ πάντες

4 βούλεται Ath. xiv. 614 C τε] δὲ Ath. 5 ὥστε καὶ Ath.
 6 μηδὲν del. Naber 8 γε om. A 9 τί] ποῖόν τι Richards et Naber
 11 ἔνθα . . . ἦν del. Mehler 21 ἐγκαλυψάμενος Mehler 25 πράγ-
 ματα del. Mehler 27 καὶ om. H² 28 ἢπερ] ἢ Richards
 29 οὔτε μὴν A in marg. : τοῦ τε μὴ cet.

ἴσασιν ὅτι ἀρχὴν οὐδὲ νομίζεται εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν δεῖπνον προσφέρεσθαι. καὶ ἅμα λέγων ταῦτα ἀπεμύττετό τε καὶ τῇ
 16 φωνῇ σαφῶς κλαίειν ἐφαίνετο. πάντες μὲν οὖν παρεμυθοῦντό τε αὐτὸν ὡς αὔθις γελασόμενοι καὶ δειπνεῖν ἐκέλευον, Κριτό-
 βουλος δὲ καὶ ἐξεκάγχασεν ἐπὶ τῷ οἰκτισμῷ αὐτοῦ. ὁ δ' 5
 ὡς ἦσθετο τοῦ γέλωτος, ἀνεκαλύψατό τε καὶ τῇ ψυχῇ παρακελευσάμενος θαρρεῖν, ὅτι ἔσονται συμβολαί, πάλιν ἐδείπνει.

II Ὡς δ' ἀφηρέθησαν αἱ τράπεζαι καὶ ἔσπεισάν τε καὶ ἐπαιάνισαν, ἔρχεται αὐτοῖς ἐπὶ κῶμον Συρακόσιός τις ἄν- 10
 θρωπος, ἔχων τε αὐλητρίδα ἀγαθὴν καὶ ὄρχηστρίδα τῶν τὰ θαύματα δυναμένων ποιεῖν, καὶ παῖδα πάνυ γε ὠραῖον καὶ πάνυ καλῶς κιθαρίζοντα καὶ ὄρχούμενον. ταῦτα δὲ καὶ
 2 ἐπιδεικνὺς ὡς ἐν θαύματι ἀργύριον ἐλάμβανεν. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἡ αὐλητρίς μὲν ἠὔλησεν, ὁ δὲ παῖς ἐκιθάρισε, καὶ 15
 ἐδόκουν μάλα ἀμφότεροι ἱκανῶς εὐφραίνειν, εἶπεν ὁ Σωκράτης· Νῆ Δί', ὦ Καλλία, τελέως ἡμᾶς ἐστιᾶς. οὐ γὰρ μόνον δεῖπνον ἄμεμπτον παρέθηκας, ἀλλὰ καὶ θεάματα καὶ
 3 ἀκροάματα ἡδίστα παρέχεις. καὶ ὃς ἔφη· Τί οὖν εἰ καὶ μύρον τις ἡμῖν ἐνέγκαι, ἵνα καὶ εὐωδία ἐστιώμεθα; Μηδαμῶς, ἔφη 20
 ὁ Σωκράτης. ὥσπερ γὰρ τοι ἐσθῆς ἄλλη μὲν γυναικί, ἄλλη δὲ ἀνδρὶ καλή, οὕτω καὶ ὁσμὴ ἄλλη μὲν ἀνδρὶ, ἄλλη δὲ γυναικὶ πρέπει. καὶ γὰρ ἀνδρὸς μὲν δήπου ἔνεκα ἀνὴρ οὐδεὶς μύρω χρίεται. αἱ μέντοι γυναῖκες ἄλλως τε καὶ ἀν
 νύμφαι τύχῳσιν οὔσαι, ὥσπερ ἡ Νικηράτου τοῦδε καὶ ἡ 25
 4 Κριτοβούλου, μύρου μὲν τί καὶ προσδέονται; αὐταὶ γὰρ τούτου ὄζουσι· ἐλαίου δὲ τοῦ ἐν γυμνασίοις ὁσμὴ καὶ

2 εἰσφέρεσθαι Stephanus : fort. εἰσφρεῖσθαι τε om. F 9 ἔσπεισάν τε Krüger : ἐσπείσαντο codd. 11 ἔχων αὐλητρίδα τε Cobet 12 γε] τε Cobet 13 tertium καὶ om. H² 20 ἐστιώμεθα cit. Richards 21-22 γυναικεία . . . ἀνδρεία Ath. xv. 686 D 22 ὁσμὴ F : ὁσμὴ cet. 23 ἀνὴρ om. Ath. xv. 686 E 24 μέντοι] γε μὴν Ath. et Arist. ii. 514 ἀν Ath. : ἦν ὅταν codd. 25 τοῦδε Arist. : om. codd. : τε τούτου Ath. posterius ἡ Ath. : om. codd. et Arist. 26 μὲν τί Stephanus : μὲν τι Ath. : μέντοι codd. αὐταὶ Ath. et Arist. : αὐταὶ codd.

παρούσα ἡδίων ἢ μύρου γυναιξὶ καὶ ἀποῦσα ποθεινότερα. καὶ γὰρ δὴ μύρω μὲν ὁ ἀλειψάμενος καὶ δούλος καὶ ἐλεύθερος εὐθὺς ἅπας ὅμοιον ὅζει· αἱ δ' ἀπὸ τῶν ἐλευθερίων μόχθων ὄσμαι ἐπιτηδευμάτων τε πρῶτον χρηστῶν καὶ χρόνου πολλοῦ
 5 δέονται, εἰ μέλλουσιν ἡδεῖαί τε καὶ ἐλευθέριοι ἔσσεσθαι. καὶ ὁ Λύκων εἶπεν· Οὐκοῦν νέοις μὲν ἂν εἴη ταῦτα· ἡμᾶς δὲ τοὺς μηκέτι γυμναζομένους τίνος ὅζειν δεήσῃ; Καλοκάγαθίας νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης. Καὶ πόθεν ἂν τις τοῦτο τὸ χρίμα λάβοι; Οὐ μὰ Δί', ἔφη, οὐ παρὰ τῶν μυροπωλῶν. Ἄλλὰ
 10 πόθεν δὴ; Ὁ μὲν Θεόγνις ἔφη·

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ διδάξαι· ἦν δὲ κακοῖσι
 συμμίσγῃς, ἀπολείς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

καὶ ὁ Λύκων εἶπεν· Ἀκούεις ταῦτα, ὦ υἱέ; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη 5 ὁ Σωκράτης, καὶ χρῆταί γε. ἐπεὶ γοῦν νικηφόρος ἐβούλετο τοῦ παγκρατίου γενέσθαι, σὺν σοὶ σκεψάμενος . . . αὖ, ὃς ἂν
 15 δοκῇ αὐτῷ ἰκανώτατος εἶναι εἰς (τὸ) ταῦτα ἐπιτηδεῦσαι, τούτῳ συνέσται. ἐνταῦθα δὴ πολλοὶ ἐφθέγγαντο· καὶ ὁ μὲν τις 6 αὐτῶν εἶπε· Ποῦ οὖν εὐρήσει τούτου διδάσκαλον; ὁ δὲ τις ὡς οὐδὲ διδακτὸν τοῦτο εἴη, ἕτερος δὲ τις ὡς εἶπερ τι καὶ ἄλλο
 20 καὶ τοῦτο μαθητόν. ὁ δὲ Σωκράτης ἔφη· Τοῦτο μὲν ἐπειδὴ 7 ἀμφίλογόν ἐστιν, εἰς αὐθις ἀποθώμεθα· νυνὶ δὲ τὰ προκείμενα ἀποτελῶμεν. ὁρῶ γὰρ ἔγωγε τήνδε τὴν ὄρχηστρίδα ἐφεστηκυῖαν καὶ τροχοὺς τινα αὐτῇ προσφέροντα. ἐκ τούτου 8 δὴ ἠϋλεῖ μὲν αὐτῇ ἢ ἑτέρα, παρεστηκῶς δὲ τις τῇ ὄρχηστρίδι
 25 ἀνεδίδου τοὺς τροχοὺς μέχρι δώδεκα. ἢ δὲ λαμβάνουσα ἅμα τε ὠρχεῖτο καὶ ἀνερρίπτει δονουμένους συντεκμαιρομένη ὅσον ἔδει ρίπτειν ὕψος ὡς ἐν ρύθμῳ δέχεσθαι αὐτοῦς. καὶ ὁ 9 Σωκράτης εἶπεν· Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἄλλοις

2 ὁ om. Ath. 4 χρηστῶν Ath. : om. codd. 5 ἐλευθέριαι Ath.
 8 χρίσμα codd. 9 τῶν om. A E H¹ H^a 10 ὁ μὲν] ὅθεν conicio
 Θεόγνις, ἔφη, λέγει H. Sauppe 12 συμμιγῆς codd. : corr. Dind.
 15 lac. stat. Weiske 16 τὸ add. Stephanus 18 αὐτῷ
 A B E H¹ H^a εὐρήσεις A B E H¹ H^a 19 οὐδὲ] οὐ B τοῦτο
 D A s. v. : τούτου cet. 20 μαθητόν Stephanus : μαθητέον codd.
 25 ἐνεδίδου H² 26 δονουμένους Stephanus

δῆλον καὶ ἐν οἷς δ' ἡ παῖς ποιεῖ ὅτι ἡ γυναικεία φύσις οὐδὲν
 χείρων τῆς τοῦ ἀνδρὸς οὔσα τυγχάνει, γνώμης δὲ καὶ ἰσχύος
 δεῖται. ὥστε εἴ τις ὑμῶν γυναῖκα ἔχει, θαρρῶν διδασκέτω
 10 ὅ τι βούλοισ' ἂν αὐτῇ ἐπισταμένη χρῆσθαι. καὶ ὁ Ἄντι-
 σθένης, Πῶς οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὕτω γινώσκων οὐ καὶ 5
 σὺ παιδεύεις Ξανθίππην, ἀλλὰ χρῆ γυναικὶ τῶν οὔσῶν, οἶμαι
 δὲ καὶ τῶν γεγενημένων καὶ τῶν ἐσομένων χαλεπωτάτη;
 Ὅτι, ἔφη, ὀρῶ καὶ τοὺς ἵππικοὺς βουλομένους γενέσθαι οὐ
 τοὺς εὐπειθεστάτους ἀλλὰ τοὺς θυμοειδεῖς ἵππους κτωμένους.
 νομίζουσι γάρ, ἂν τοὺς τοιούτους δύνωνται κατέχειν, ῥαδίως 10
 τοῖς γε ἄλλοις ἵπποις χρῆσεσθαι. καὶ γὰρ δὴ βουλόμενος
 ἀνθρώποις χρῆσθαι καὶ ὀμιλεῖν ταύτην κέκτημαι, εὖ εἰδὼς ὅτι
 εἰ ταύτην ὑποίσω, ῥαδίως τοῖς γε ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις
 συνέσομαι. καὶ οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος οὐκ ἄπο τοῦ σκοποῦ
 11 ἔδοξεν εἰρήσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο κύκλος εἰσηνέχθη περί- 15
 μεστος ξιφῶν ὀρθῶν. εἰς οὖν ταῦτα ἡ ὀρχηστρίς ἐκυβίστα
 τε καὶ ἐξεκυβίστα ὑπὲρ αὐτῶν. ὥστε οἱ μὲν θεώμενοι
 ἐφοβοῦντο μή τι πάθῃ, ἡ δὲ θαρρούντως τε καὶ ἀσφαλῶς
 12 ταῦτα διεπράττετο. καὶ ὁ Σωκράτης καλέσας τὸν Ἄντι-
 σθένην εἶπεν· Οὗτοι τοὺς γε θεωμένους τάδε ἀντιλέξειν ἔτι 20
 οἶομαι, ὡς οὐχὶ καὶ ἡ ἀνδρεία διδακτόν, ὅποτε αὕτη καίπερ
 13 γυνὴ οὔσα οὕτω τολμηρῶς εἰς τὰ ξίφη ἵεται. καὶ ὁ Ἄντι-
 σθένης εἶπεν· Ἄρ' οὖν καὶ τῷδε τῷ Συρακοσίῳ κράτιστον
 ἐπιδείξαντι τῇ πόλει τὴν ὀρχηστρίδα εἰπεῖν, ἔαν διδώσιν
 αὐτῷ Ἀθηναῖοι χρήματα, ποιήσειν πάντας Ἀθηναίους τολμᾶν 25
 14 ὁμόσε ταῖς λόγχαις ἰέναι; καὶ ὁ Φίλιππος, Νῆ Δί', ἔφη, καὶ
 μὴν ἔγωγε ἠδέως ἂν θεώμην Πείσανδρον τὸν δημηγόρον
 μανθάνοντα κυβιστᾶν εἰς τὰς μαχαίρας, ὃς νῦν διὰ τὸ μὴ
 δύνασθαι λόγχαις ἀντιβλέπειν οὐδὲ συστρατεύεσθαι ἐθέλει.

1 δ'] δὴ cit. Schenkl

ῥώμης Lange

B G H¹ H^a

D F H²

codd. : corr. Stephanus

2 χείρων F : χείρον cet.

14 ἄπο A F : ἀπὸ cet.

16 εἰς μὲν οὖν D F

18 πάθοι G

24 ἐπιδείξαντα F

28 ἐς F

γνώμης]

15 ἔδειξεν E pr.

21 οὐ

25 ποιήσει

ἐκ τούτου ὁ παῖς ὠρχήσατο. καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν· Εἶδες, 15
 ἔφη, ὡς καλὸς (ὁ) παῖς ὢν ὁμως σὺν τοῖς σχήμασιν ἔτι
 καλλίων φαίνεται ἢ ὅταν ἡσυχίαν ἔχη; καὶ ὁ Χαρμίδης εἶπεν·
 Ἐπαινοῦντι ἔοικας τὸν ὀρχηστοδιδάσκαλον. Ναὶ μὰ τὸν Δί', 16
 5 ἔφη ὁ Σωκράτης· καὶ γὰρ ἄλλο τι προσεγενόησα, ὅτι οὐδὲν
 ἀργὸν τοῦ σώματος ἐν τῇ ὀρχήσει ἦν, ἀλλ' ἅμα καὶ τράχηλος
 καὶ σκέλη καὶ χεῖρες ἐγυμνάζοντο, ὥσπερ χρὴ ὀρχεῖσθαι τὸν
 μέλλοντα εὐφορώτερον τὸ σῶμα ἔξειν. καὶ ἐγὼ μὲν, ἔφη,
 πάνυ ἂν ἠδέως, ὦ Συρακόσιε, μάθοιμι τὰ σχήματα παρὰ σοῦ.
 10 καὶ ὅς, Τί οὖν χρήσιμα αὐτοῖς; ἔφη. Ὀρχήσομαι νῆ Δία. 17
 ἐνταῦθα δὴ ἐγέλασαν ἅπαντες. καὶ ὁ Σωκράτης μάλα
 ἐσπουδακότι τῷ προσώπῳ, Γελάτε, ἔφη, ἐπ' ἐμοί; πότερον
 ἐπὶ τούτῳ εἰ βούλομαι γυμναζόμενος μᾶλλον ὑγιαίνειν ἢ εἰ
 ἠδῖον ἐσθίειν καὶ καθεύδειν ἢ εἰ τοιούτων γυμνασίων ἐπιθυμῶ,
 15 μὴ ὥσπερ οἱ δολιχοδρόμοι τὰ σκέλη μὲν παχύνονται, τοὺς
 ὤμους δὲ λεπτύνονται, μὴδ' ὥσπερ οἱ πύκται τοὺς μὲν ὤμους
 παχύνονται, τὰ δὲ σκέλη λεπτύνονται, ἀλλὰ παντὶ διαπουνῶν
 τῷ σώματι πᾶν ἰσόρροπον ποιεῖν; ἢ ἐπ' ἐκείνῳ γελάτε, ὅτι 18
 οὐ δεήσει με συγγυμναστὴν ζητεῖν, οὐδ' ἐν ὄχλῳ πρεσβύτην
 20 ὄντα ἀποδύεσθαι, ἀλλ' ἀρκέσει μοι οἶκος ἐπτάκλινος, ὥσπερ
 καὶ νῦν τῷδε τῷ παιδί ἤρκεσε τόδε τὸ οἶκημα ἐνιδρώσαι, καὶ
 χειμῶνος μὲν ἐν στέγῃ γυμνάσομαι, ὅταν δὲ ἄγαν καῦμα ἦ,
 ἐν σκιᾷ; ἢ τόδε γελάτε, εἰ μείζω τοῦ καιροῦ τὴν γαστέρα 19
 ἔχων μετριωτέραν βούλομαι ποιῆσαι αὐτήν; ἢ οὐκ ἴστε ὅτι
 25 ἔναγχος ἔωθεν Χαρμίδης οὕτωσιν κατέλαβέ με ὀρχούμενον;
 Ναὶ μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Χαρμίδης· καὶ τὸ μὲν γε πρῶτον
 ἐξεπλάγην καὶ ἔδεια μὴ μαίνοιο· ἐπεὶ δέ σου ἤκουσα ὅμοια
 οἷς νῦν λέγεις, καὶ αὐτὸς ἐλθὼν οἴκαδε ὠρχούμην μὲν οὐ,
 οὐ γὰρ πρόποτε τοῦτ' ἔμαθον, ἐχειρονόμου δέ· ταῦτα γὰρ

1 ἴδες' A in marg. 2 ὁ add. Schäfer σὺν] ἐν Mehler
 5 προσεγενόησα Schneider: προσεγόησα codd. 8 εὐφορώτατον
 H²: litterae ep in ras. E 10 χρήσει A pr. 13 posterius εἰ del.
 Ernesti 14 εἰ διὰ cit. Schenkl 15 τοὺς δὲ (δὲ s. v.) ὤμους δὲ A:
 τοὺς δὲ ὤμους cet. 23 ἢ F: ἢ cet. 29 ταῦτα] τοῦτο Mehler

- 20 ἠπιστάμην. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Φίλιππος, καὶ γὰρ οὖν οὕτω τὰ σκέλη τοῖς ὤμοις φαίνει ἰσοφόρα ἔχειν ὥστε δοκεῖς ἐμοί, κὰν εἰ τοῖς ἀγορανόμοις ἀφισταίης ὥσπερ ἄρτους τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἀζήμιος ἂν γενέσθαι. καὶ ὁ Καλλίας εἶπεν· ὦ Σώκρατες, ἐμὲ μὲν παρακάλει, ὅταν μέλλης μανθάνειν 5 ὀρχεῖσθαι, ἵνα σοι ἀντιστοιχῶ τε καὶ συμμαθάνω.
- 21 Ἄγε δὴ, ἔφη ὁ Φίλιππος, καὶ ἐμοὶ αὐλησάτω, ἵνα καὶ ἐγὼ ὀρχήσωμαι. ἐπειδὴ δ' ἀνέστη, διήλθε μιμούμενος τήν 22 τε τοῦ παιδὸς καὶ τὴν τῆς παιδὸς ὀρχησιν. καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ἐπήνεσαν ὡς ὁ παῖς σὺν τοῖς σχήμασιν ἔτι καλ- 10 λίων ἐφαίνετο, ἀνταπέδειξεν ὅ τι κινολή τοῦ σώματος ἅπαν τῆς φύσεως γελοιότερον· ὅτι δ' ἡ παῖς εἰς τοῦπισθεν καμπτομένη τροχοὺς ἐμιμείτο, ἐκείνος ταῦτα εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐπικύπτων μιμείσθαι τροχοὺς ἐπειράτο. τέλος δ' ὅτι τὸν παιδ' ἐπήνουν ὡς ἐν τῇ ὀρχήσει ἅπαν τὸ σῶμα γυμνάξοι, 15 κελεύσας τὴν αὐλητρίδα θάπτονα ῥυθμὸν ἐπάγειν ἴει ἅμα 23 πάντα καὶ σκέλη καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὴν. ἐπειδὴ δὲ ἀπειρήκει, κατακλινόμενος εἶπε· Τεκμήριον, ὦ ἄνδρες, ὅτι καλῶς γυμνάζει καὶ τὰ ἐμὰ ὀρχήματα. ἐγὼ γοῦν διψῶ· καὶ ὁ παῖς ἐγχεάτω μοι τὴν μεγάλην φιάλην. Νῆ Δί', 20 ἔφη ὁ Καλλίας, καὶ ἡμῖν γε, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς διψῶμεν ἐπὶ 24 σοὶ γελῶντες. ὁ δ' αὖ Σωκράτης εἶπεν· Ἄλλὰ πίνειν μὲν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐμοὶ πάνυ δοκεῖ· τῷ γὰρ ὄντι ὁ οἶνος ἄρδων τὰς ψυχὰς τὰς μὲν λύπας, ὥσπερ ὁ μανδραγόρας τοὺς ἀνθρώπους, κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὥσπερ ἔλαιον 25 25 φλόγα, ἐγείρει. δοκεῖ μέντοι μοι καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα ταῦτα πάσχειν ἄπερ καὶ τὰ τῶν ἐν γῆ φυομένων.

3 ante τοῖς add. παρὰ Naber

ἀφιστάναι δοίης Hartman

Mehler

14 τροχοὺς del. Bornemann

corr. Stephanus

26 δοκεῖ γε (δέ γε Esc.) μέντοι Stob.

codd. et Stob.

27 ταῦτα codd et Stob.

et Ath. :

ἀφιστάνης codd. : corr. Mehler :

9 τὴν om. A

10 σὺν] ἐν

κατὰ ταῦτα : ταῦτα ταῦτα Rettig

16 θάπτον ἄρ(ρ)υ(vel ι)θμον codd. :

24 τοὺς om. Ath. xi. 504 C

26 σώματα Ath. : συμπόσια

τὰ τῶν ἐν (τῇ) γῆ φυο-

μένων codd. et Stob. et Ath. :

τὰ ἐν γῆ φυόμενα Castalio

καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ὅταν μὲν ὁ θεὸς αὐτὰ ἄγαν ἀθρώως ποτίζῃ, οὐ δύναται ὀρθοῦσθαι οὐδὲ ταῖς αὔραις διαπνεῖσθαι· ὅταν δ' ὄσφ ἦδεται τοσοῦτον πίνῃ, καὶ μάλα ὀρθά τε αὔξεται καὶ θάλλοντα ἀφικνεῖται εἰς τὴν καρπογονίαν. οὕτω δὲ καὶ 26
 5 ἡμεῖς ἂν μὲν ἀθρόον τὸ ποτὸν ἐγχεώμεθα, ταχὺ ἡμῖν καὶ τὰ σώματα καὶ αἱ γνώμαι σφαλοῦνται, καὶ οὐδὲ ἀναπνεῖν, μὴ ὅτι λέγειν τι δυνήσομεθα· ἂν δὲ ἡμῖν οἱ παῖδες μικραῖς κύλιξι πυκνὰ ἐπιψακάζωσιν, ἵνα καὶ ἐγὼ ἐν Γοργείοις ῥήμασιν εἶπω, οὕτως οὐ βιαζόμενοι μεθύειν ὑπὸ τοῦ οἴνου
 10 ἀλλ' ἀναπειθόμενοι πρὸς τὸ παιγνιωδέστερον ἀφιξόμεθα. ἔδοκει μὲν δὴ ταῦτα πᾶσι· προσέθηκε δὲ ὁ Φίλιππος ὡς 27
 χρὴ τοὺς οἰνοχόους μιμῆσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ἄρματηλάτας, θάπτον περιελαύνοντας τὰς κύλικας. οἱ μὲν δὴ οἰνοχόοι οὕτως ἐποίουν.

15 Ἐκ δὲ τούτου συνηρμοσμένη τῇ λύρα πρὸς τὸν αὐλὸν III
 ἐκιθάρισεν ὁ παῖς καὶ ἦσεν. ἔνθα δὴ ἐπήνεσαν μὲν ἅπαντες· ὁ δὲ Χαρμίδης καὶ εἶπεν· Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ Σωκράτης ἔφη τὸν οἶνον, οὕτως καὶ αὕτη ἡ κρᾶσις τῶν τε παίδων τῆς ὥρας καὶ τῶν φθόγγων τὰς μὲν λύπας
 20 κοιμίζειν, τὴν δ' ἀφροδίτην ἐγείρειν. ἐκ τούτου δὲ πάλιν 2
 εἶπεν ὁ Σωκράτης· Οὗτοι μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες, ἱκανοὶ τέρπειν ἡμᾶς φαίνονται· ἡμεῖς δὲ τούτων οἷδ' ὅτι πολὺν βελτίονες οἴομεθα εἶναι· οὐκ αἰσχρὸν οὖν εἰ μὴδ' ἐπιχειρήσομεν συνόντες, ὠφελεῖν τι ἢ εὐφραίνειν ἀλλήλους; Ἐντεῦθεν
 25 εἶπαν πολλοί· Σὺ τοίνυν ἡμῖν ἐξηγοῦ ποίων λόγων ἀπτόμενοι μάλιστ' ἂν ταῦτα ποιοῖμεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, 3
 ἦδιστ' ἂν ἀπολάβοιμι παρὰ Καλλίου τὴν ὑπόσχεσιν. ἔφη γὰρ δῆπου, εἰ συνδειπνοῖμεν, ἐπιδείξειν τὴν αὐτοῦ σοφίαν.

1 ἄγαν om. Stob. Vind. et Paris. B₁

τοσοῦτο Ath. : τοσοῦτω codd. et Stob. Paris. A

6 σφάλονται Stob.

BFH² ἐν om. Ath.

7 ἡμῶν Ath. et Stob.

8 ἐπιψακάζωσιν

9 μεθύειν ante ὑπὸ ponunt Ath. et Stob., post οἴνου codd. : del. Orelli : οἴνου πρὸς τὸ μεθύειν Richards

14 ἐποίουν] ἐπήνουν A

αὕτη codd.

DFH²

20 ἀφροδίτην] εὐφροσύνην Mosche

25 εἶπον

28 αὐτοῦ codd. : corr. Stephanus

3 τοσοῦτον Stob. :

4 δὲ] δὴ Ath.

8 ἐπιψακάζωσιν

9 μεθύειν ante ὑπὸ ponunt Ath. et Stob., post οἴνου codd. : del. Orelli : οἴνου πρὸς τὸ μεθύειν Richards

14 ἐποίουν] ἐπήνουν A

18 οὕτω DFGH¹

αὕτη Stephanus :

25 εἶπον

28 αὐτοῦ codd. : corr. Stephanus

Καὶ ἐπιδείξω γε, ἔφη, εἴαν καὶ ὑμεῖς ἅπαντες εἰς μέσον
φέρητε ὃ τι ἕκαστος ἐπίστασθε ἀγαθόν. Ἄλλ' οὐδεὶς
σοι, ἔφη, ἀντιλέγει τὸ μὴ οὐ λέξειν ὃ τι ἕκαστος ἠγείται
4 πλείστου ἄξιον ἐπίστασθαι. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, λέγω
ὑμῖν ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονῶ. ἀνθρώπους γὰρ οἶμαι ἱκανὸς 5
εἶναι βελτίους ποιεῖν. καὶ ὁ Ἀντισθένης εἶπε· Πότερον
τέχνην τινὰ βαναυσικὴν ἢ καλοκάγαθίαν διδάσκων; Εἰ
καλοκάγαθία ἐστὶν ἢ δικαιοσύνη. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Ἀντι-
σθένης, ἢ γε ἀναμφιλογωτάτη· ἐπεὶ τοι ἀνδρεία μὲν καὶ
σοφία ἐστὶν ὅτε βλαβερὰ καὶ φίλοις καὶ πόλει δοκεῖ εἶναι, 10
5 ἢ δὲ δικαιοσύνη οὐδὲ καθ' ἓν συμμίγνυται τῇ ἀδικίᾳ. Ἐπει-
δὲν τοίνυν καὶ ὑμῶν ἕκαστος εἶπε ὃ τι ὠφέλιμον ἔχει, τότε
κἀγὼ οὐ φθονήσω εἰπεῖν τὴν τέχνην δι' ἧς τοῦτο ἀπεργά-
ζομαι. ἀλλὰ σὺ αὖ, ἔφη, λέγε, ᾧ Νικήρατε, ἐπὶ ποίᾳ
ἐπιστήμῃ μέγα φρονεῖς. καὶ ὁ εἶπεν· Ὁ πατήρ, ὁ ἐπιμε- 15
λούμενος ὅπως ἀνὴρ ἀγαθὸς γενοίμην ἠνάγκασέ με πάντα
τὰ Ὀμήρου ἔπη μαθεῖν· καὶ νῦν δυναίμην ἀν' Ἰλιάδα ὅλην
6 καὶ Ὀδύσειαν ἀπὸ στόματος εἰπεῖν. Ἐκεῖνο δ', ἔφη ὁ
Ἀντισθένης, λέληθέ σε, ὅτι καὶ οἱ ῥαψωδοὶ πάντες ἐπίστανται
ταῦτα τὰ ἔπη; Καὶ πῶς ἄν, ἔφη, λελήθοι ἀκροώμενόν γε 20
αὐτῶν ὀλίγου ἀν' ἐκάστην ἡμέραν; Οἴσθ' αὖτις ἔθνος,
ἔφη, ἠλιθιώτερον ῥαψωδῶν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Νική-
ρατος, οὐκ οὐκ ἔμοιγε δοκῶ. Δῆλον γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης,
ὅτι τὰς ὑπονοίας οὐκ ἐπίστανται. σὺ δὲ Στησιμβρότῳ τε
καὶ Ἀναξιμάνδρῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς πολὺ δέδωκας ἀργύριον, 25
7 ὥστε οὐδέν σε τῶν πολλοῦ ἀξίων λέληθε. τί γὰρ τῷ, ἔφη,
ᾧ Κριτόβουλε, ἐπὶ τίνι μέγιστον φρονεῖς; Ἐπὶ κάλλει,
ἔφη. Ἡ οὖν καὶ σὺ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἕξεις λέγειν ὅτι
τῷ σῷ κάλλει ἱκανὸς εἶ βελτίους ἡμᾶς ποιεῖν; Εἰ δὲ μή,

4 ἔφη om. H² λέξω Mehler, sed cf. Aesch. *Eum.* 592 6 πό-
τερον D F: ποτέραν cet. 7 εἰ F: ἢ A: ἢ cet.: κακοκάγαθίαν, εἴ
γε Mehler 12 ὑμῶν Castalio: ἡμῶν codd. 14 ἔφη om. H²
15 posterius ὁ del. Bach 22 ἠλιθιώτερον γε G 23 δοκῶ
Heindorf: δοκεῖ codd. 28 ᾧ σῶκρατες codd.: corr. Castalio

δῆλόν γε ὅτι φαῦλος φανούμαι. Τί γὰρ σύ, εἶπεν, ἐπὶ 8
 τίνι μέγα φρονεῖς, ὦ Ἀντίσθενες; Ἐπὶ πλούτῳ, ἔφη. ὁ
 μὲν δὴ Ἑρμογένης ἀνήρετο εἰ πολὺ εἶη αὐτῷ ἀργύριον.
 ὁ δὲ ἀπώμοσε μηδὲ ὀβολόν. Ἄλλὰ γῆν πολλὴν κέκτησαι;
 5 Ἴσως ἂν, ἔφη, Αὐτολύκῳ τούτῳ ἱκανὴ γένοιτο ἐγκονίσασθαι.
 Ἀκουστέον ἂν εἶη καὶ σοῦ. τί γὰρ σύ, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, 9
 ἐπὶ τίνι μέγα φρονεῖς; Ἐγὼ αὖ, ἔφη, ἐπὶ πενία μέγα
 φρονῶ. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπ' εὐχαρίτῳ γε πράγ-
 ματι. τοῦτο γὰρ δὴ ἥκιστα μὲν ἐπίφθονον, ἥκιστα δὲ
 10 περιμάχητον, καὶ ἀφύλακτον ὄν, σώζεται καὶ ἀμελούμενον
 ἰσχυρότερον γίγνεται. Σὺ δὲ δῆ, ἔφη ὁ Καλλίας, ἐπὶ τίνι 10
 μέγα φρονεῖς, ὦ Σώκρατες; καὶ ὅς, μάλα σεμνῶς ἀνασπάσας
 τὸ πρόσωπον, Ἐπὶ μαστροπείᾳ, εἶπεν. ἐπεὶ δὲ ἐγέλασαν
 ἐπ' αὐτῷ, Ὑμεῖς μὲν γελᾶτε, ἔφη, ἐγὼ δὲ οἶδ' ὅτι καὶ πάνυ
 15 ἂν πολλὰ χρήματα λαμβάνοιμι, εἰ βουλοίμην χρῆσθαι τῇ
 τέχνῃ. Σὺ γε μὴν δῆλον, ἔφη ὁ Λύκων τὸν Φίλιππον 11
 (προσειπών, ὅτι) ἐπὶ τῷ γελωτοποιεῖν μέγα φρονεῖς. Δι-
 καιώτερόν γ', ἔφη, οἶομαι, ἢ Καλλιππίδης ὁ ὑποκριτής, ὅς
 ὑπερσεμνύνεται ὅτι δύναται πολλοὺς κλαίοντας καθίζειν.
 20 Οὐκοῦν καὶ σύ, ἔφη ὁ Ἀντισθένης, λέξεις, ὦ Λύκων, ἐπὶ 12
 τίνι μέγα φρονεῖς; καὶ ὅς ἔφη. Οὐ γὰρ ἅπαντες ἴστε,
 ἔφη, (ὅτι) ἐπὶ τούτῳ τῷ υἱεῖ; Οὗτός γε μὴν, ἔφη τις, δῆλον
 ὅτι ἐπὶ τῷ νικηφόρος εἶναι. καὶ ὁ Αὐτόλυκος, ἀνερυθριάσας,
 εἶπε· Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ἐπεὶ δὲ ἅπαντες ἠσθέντες ὅτι 13
 25 ἤκουσαν αὐτοῦ φωνήσαντος προσέβλεψαν, ἤρετό τις αὐτόν·
 Ἄλλ' ἐπὶ τῷ μὴν, ὦ Αὐτόλυκε; ὁ δ' εἶπεν· Ἐπὶ τῷ πατρί,
 καὶ ἅμα ἐνεκλίθη αὐτῷ. καὶ ὁ Καλλίας, ἰδὼν, Ἄρ' οἴσθα,
 ἔφη, ὦ Λύκων, ὅτι πλουσιώτατος εἶ ἀνθρώπων; Μὰ Δί',
 ἔφη, τοῦτο μέντοι ἐγὼ οὐκ οἶδα. Ἄλλὰ λανθάνει σε ὅτι

3 μὲν] μὲν γὰρ A : δὲ B 4 πολλὴν ἔφη D F 5 τουτῷ Mehler
 7 μέγα φρονῶ] μεγαλοφρονῶ Stob. Paris. 8 εὐχαρίστῳ D F H²
 9 γὰρ om. Stob. Paris. 14 αὐτῷ Abresch: αὐτὸν codd.
 17 προσειπών add. Rettig ὅτι add. J. Brown 21 ἔφη del.
 Mehler 22 ὅτι add. Stephanus 26 εἶπεν ὅτι D F G H²

οὐκ ἂν δέξαιο τὰ βασιλέως χρήματα ἀντὶ τοῦ υἱοῦ; Ἐπ' αὐτοφώρῳ εἴλημμαι, ἔφη, πλουσιώτατος, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώ-
 14 πων ὢν. Σὺ δέ, ἔφη ὁ Νικήρατος, ὦ Ἐρμόγενης, ἐπὶ τίνι
 μάλιστα ἀγάλλῃ; καὶ ὅς, Ἐπὶ φίλων, ἔφη, ἀρετῇ καὶ
 δυνάμει, καὶ ὅτι, τοιοῦτοι ὄντες, ἐμοῦ ἐπιμέλονται. ἐνταῦθα 5
 τοίνυν πάντες προσέβλεψαν αὐτῷ, καὶ πολλοὶ ἅμα ἤρουντο
 εἰ καὶ σφίσι δηλώσοι αὐτούς. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι οὐ φθονήσει.

IV Ἐκ τούτου ἔλεξεν ὁ Σωκράτης· Οὐκοῦν λοιπὸν ἂν εἴη
 ἡμῖν ἅ ἕκαστος ὑπέσχετο ἀποδεικνύειν ὡς πολλοῦ ἀξία
 ἐστιν. Ἀκούοιτ' ἄν, ἔφη ὁ Καλλίας, ἐμοῦ πρῶτον. ἐγὼ 10
 γὰρ ἐν τῷ χρόνῳ ᾧ ὑμῶν ἀκούω ἀπορούντων τί τὸ δίκαιον,
 ἐν τούτῳ δικαιοτέρους τοὺς ἀνθρώπους ποιῶ. καὶ ὁ Σω-
 κράτης, Πῶς, ὦ λῶστέ; ἔφη. Διδούς νῆ Δί' ἀργύριον.
 2 καὶ ὁ Ἀντισθένης, ἐπαναστὰς, μάλα ἐλεγκτικῶς αὐτὸν ἐπή-
 ρετο· Οἱ δὲ ἄνθρωποι, ὦ Καλλία, πότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς 15
 ἢ ἐν τῷ βαλαντίῳ τὸ δίκαιόν σοι δοκοῦσιν ἔχειν; Ἐν ταῖς
 ψυχαῖς, ἔφη. Κἄπειτα σὺ εἰς τὸ βαλάντιον διδούς ἀργύ-
 ριον τὰς ψυχὰς δικαιοτέρους ποιεῖς; Μάλιστα. Πῶς; Ὅτι
 διὰ τὸ εἰδέναί ὡς ἐστιν ὅτου πριάμενοι τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν
 3 οὐκ ἐθέλουσι κακουργοῦντες κινδυνεύειν. Ἡ καὶ σοι, ἔφη, 20
 ἀποδιδόασιν ὅ τι ἂν λάβωσι; Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ μὲν δῆ.
 Τί δέ, ἀντὶ τοῦ ἀργυρίου χάριτας; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη,
 οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' ἐνιοὶ καὶ ἐχθιόνως ἔχουσιν ἢ πρὶν λαβεῖν.
 Θαυμαστά γ', ἔφη ὁ Ἀντισθένης, ἅμα εἰσβλέπων ὡς
 ἐλέγχων αὐτόν, εἰ πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους δύνασαι δικαίους 25
 4 [ἂν] ποιεῖν αὐτούς, πρὸς δὲ σαυτὸν οὔ. Καὶ τί τοῦτ', ἔφη
 ὁ Καλλίας, θαυμαστόν; οὐ καὶ τέκτονάς τε καὶ οἰκοδόμους
 πολλοὺς ὄρας οἱ ἄλλοις μὲν πολλοῖς ποιοῦσιν οἰκίας, ἑαυτοῖς
 δὲ οὐ δύνανται ποιῆσαι, ἀλλ' ἐν μισθωταῖς οἰκοῦσι; καὶ

2 post αὐτοφώρῳ add. ἄρα Mehler 7 δηλώσοι DF H² et G s. v. :
 δηλώσει cet. 11 τῷ χρόνῳ del. Mehler 12 τῶν ἀνθρώπων
 ABEH¹H^a 16 et 17 βαλλαντίῳ et βαλλάντιον FG H² 20 ἢ
 ABE₁GH¹H^a 25 πρὸς μὲν A et Victorius: μὲν πρὸς cet.
 26 ἂν del. Stephanus 29 μισθῶ αὐταῖς (αὐτὰς, αὐτοῖς) codd. : corr.
 Portus

ἀνάσχου μέντοι, ὦ σοφιστά, ἐλεγχόμενος. Νῆ Δί', ἔφη ὁ 5
 Σωκράτης, ἀνεχέσθω μέντοι· ἐπεὶ καὶ οἱ μάντις λέγονται
 δήπου ἄλλοις μὲν προαγορεύειν τὸ μέλλον, ἑαυτοῖς δὲ μὴ
 προορᾶν τὸ ἐπιόν. οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος ἐνταῦθα ἔληξεν. 6
 5 ἐκ τούτου δὲ ὁ Νικήρατος, Ἄκούοιτ' ἄν, ἔφη, καὶ ἐμοῦ
 ἂ ἔσεσθε βελτίους, ἂν ἐμοὶ συνῆτε. ἴστε γὰρ δήπου ὅτι
 Ὅμηρος ὁ σοφώτατος πεποίηκε σχεδὸν περὶ πάντων τῶν
 ἀνθρωπίνων. ὅστις ἂν οὖν ὑμῶν βούληται ἢ οἰκονομικὸς
 ἢ δημηγορικὸς ἢ στρατηγικὸς γενέσθαι ἢ ὅμοιος Ἀχιλλεῖ
 10 ἢ Αἴαντι ἢ Νέστορι ἢ Ὀδυσσεῖ, ἐμὲ θεραπεύετω. ἐγὼ γὰρ
 ταῦτα πάντα ἐπίσταμαι. Ἡ καὶ βασιλεύειν, ἔφη ὁ Ἀν-
 τισθένης, ἐπίστασαι, ὅτι οἶσθα ἐπαινέσαντα αὐτὸν τὸν
 Ἀγαμέμνονα ὡς βασιλεύς τε εἶη ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχ-
 μητής; Καὶ ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ἔγωγε ὅτι ἀρματηλατοῦντα
 15 δεῖ ἐγγὺς μὲν τῆς στήλης κάμψαι,

αὐτὸν δὲ κλιθῆναι ἐυξέστου ἐπὶ δίφρου
 ἠκ' ἐπ' ἀριστερὰ τοῦιν, ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππου
 κένσαι ὁμοκλήσαντ' εἰξαί τέ οἱ ἠνία χερσί.

καὶ πρὸς τούτοις γε ἄλλο οἶδα, καὶ ὑμῖν ἀντίκα μάλ' ἔξεστι 7
 20 πειράσθαι. εἶπε γάρ που Ὅμηρος· Ἐπὶ δὲ κρόμμον ποτῶ
 ὄψον. ἔαν οὖν ἐνέγκῃ τις κρόμμον, ἀντίκα μάλα τοῦτό
 γε ὠφελημένοι ἔσεσθε· ἠδίων γὰρ πιεῖσθε. καὶ ὁ Χαρμίδης 8
 εἶπεν· ὦ ἄνδρες, ὁ Νικήρατος κρομμύων ὄζων ἐπιθυμῆ
 οἴκαδε ἐλθεῖν, ἴν' ἢ γυνὴ αὐτοῦ πιστεύῃ μηδὲ διανοηθῆναι
 25 μηδένα ἂν φιλήσαι αὐτόν. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀλλ'
 ἄλλην που δόξαν γελοίαν κίνδυνος ἡμῖν προσλαβεῖν. ὄψον
 μὲν γὰρ δὴ οὕτως ἔοικεν εἶναι, ὡς κρόμμυόν γε οὐ μόνου
 σίτον ἀλλὰ καὶ ποτὸν ἠδύνει. εἰ δὲ δὴ τοῦτο καὶ μετὰ
 δεῖπνον τρωξόμεθα, ὅπως μὴ φήσῃ τις ἡμᾶς πρὸς Καλλίαν

1 ἀνέχου Castalio 3 προαγορεύειν B D 7 ὁ Ὅμηρος F
 16 ἐυπλέκτω ἐνὶ δίφρῳ II. xxiii. 335 19 μάλα G: μὰ δὲ cet.
 21 et 27 κρόμμον D G H² τούτῳ B E G H¹ 24 μηδὲ Mehler: μὴ
 codd. 25 ἄν fort. spurium ἀλλ' om. A 27 οὕτως Wyttenbach:
 οὕτως codd. 28 σίτον et ποτὸν transp. Mosche 29 φήσει Mehler

- 9 ἐλθόντας ἡδυπαθεῖν. Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ Σώκρατες. εἰς
 μὲν γὰρ μάχην ὀρμωμένῳ καλῶς ἔχει κρόμμυον ὑποτρώγειν,
 ὥσπερ ἔνιοι τοὺς ἀλεκτρυόνας σκόροδα σιτίσαντες, συμβάλ-
 λουσιν· ἡμεῖς δὲ ἴσως βουλευόμεθα ὅπως φιλήσομέν τινα
 10 μᾶλλον ἢ μαχούμεθα. καὶ οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος οὕτω πως 5
 ἐπαύσατο. ὁ δὲ Κριτόβουλος, Οὐκοῦν αὖ ἐγὼ λέξω, ἔφη,
 ἐξ ὧν ἐπὶ τῷ κάλλει μέγα φρονῶ. Λέγε, ἔφασαν. Εἰ μὲν
 τοίνυν μὴ καλός εἰμι, ὡς οἴομαι, ὑμεῖς ἂν δικαίως ἀπάτης
 δίκην ὑπέχοιτε· οὐδενὸς γὰρ ὀρκίζοντος, ἀεὶ ὀμνύοντες καλὸν
 μέ φατε εἶναι. καὶ γὰρ μέντοι πιστεύω. καλοὺς γὰρ καὶ 10
 11 ἀγαθοὺς ὑμᾶς ἄνδρας νομίζω. εἰ δ' εἰμί τε τῷ ὄντι καλὸς
 καὶ ὑμεῖς τὰ αὐτὰ πρὸς ἐμὲ πάσχετε οἷάπερ ἐγὼ πρὸς τὸν
 ἐμοὶ δοκοῦντα καλὸν εἶναι, ὀμνυμι πάντας θεοὺς μὴ ἐλέσθαι
 12 ἂν τὴν βασιλέως ἀρχὴν ἀντὶ τοῦ καλοῦ εἶναι. νῦν γὰρ
 ἐγὼ Κλεισίαν ἡδίων μὲν θεῶμαι ἢ τᾶλλα πάντα τὰ ἐν 15
 ἀνθρώποις καλά· τυφλὸς δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων μᾶλλον
 δεξαίμην ἂν εἶναι ἢ Κλεισίου ἐνὸς ὄντος· ἄχθομαι δὲ καὶ
 νυκτὶ καὶ ὕπνῳ ὅτι ἐκείνον οὐχ ὄρω, ἡμέρα δὲ καὶ ἡλίῳ
 τὴν μεγίστην χάριν οἶδα ὅτι μοι Κλεισίαν ἀναφαίνουσιν.
 13 ἀξιόν γε μὴν ἡμῖν τοῖς καλοῖς καὶ ἐπὶ τοῖσδε μέγα φρονεῖν, 20
 ὅτι τὸν μὲν ἰσχυρὸν πονοῦντα δεῖ κτᾶσθαι τὰγαθὰ καὶ τὸν
 ἀνδρείον κινδυνεύοντα, τὸν δὲ γε σοφὸν λέγοντα· ὁ δὲ
 14 καλὸς καὶ ἡσυχίαν ἔχων πάντ' ἂν διαπράξαιτο. ἐγὼ γοῦν
 καίπερ εἰδὼς ὅτι χρήματα ἢ δὴ κτήμα ἡδίων μὲν ἂν Κλεισίᾳ
 τὰ ὄντα διδοίην ἢ ἕτερα παρ' ἄλλου λαμβάνοιμι, ἡδίων δ' 25
 ἂν δουλεύοιμι ἢ ἐλεύθερος εἶην, εἴ μου Κλεισίας ἀρχεῖν
 ἐθέλοι. καὶ γὰρ ποιοίην ἂν ῥᾶον ἐκείνῳ ἢ ἀναπαυοίμην,
 καὶ κινδυνεύοιμ' ἂν πρὸ ἐκείνου ἡδίων ἢ ἀκίνδυνος ζῶην.
 15 ὥστε εἰ σύ, ὦ Καλλία, μέγα φρονεῖς ὅτι δικαιότερους
 δύνασαι ποιεῖν, ἐγὼ πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν δικαιότερος σοῦ 30

2 κρόμμυον D G H² 3 σκόροδα σιτίσαντες] σκοροδίσαντες Cobet
 12 τὰ αὐτὰ] τοιαῦτα Cobet 17 κλεισίου Diog. Laert. ii. 49: ἐκείνου
 καὶ A: κείνου vel ἐκείνου cet. δὲ Diog.: τε codd. 28 πρὸς G A
 corr.: πρὸς cet. 30 δικαιότερος] ἰκανώτερος Mosche

εἶμι ἄγων ἀνθρώπους. διὰ γὰρ τὸ ἐμπνεῖν τι ἡμᾶς τοὺς
 καλοὺς τοῖς ἐρωτικοῖς, ἐλευθεριωτέρους μὲν αὐτοὺς ποιούμεν
 εἰς χρήματα, φιλοπονωτέρους δὲ καὶ φιλοκαλωτέρους ἐν
 τοῖς κινδύνοις, καὶ μὴν αἰδημονεστέρους τε καὶ ἐγκρατε-
 5 στέρους, οἳ γε καὶ, ὧν δέονται μάλιστα, ταῦτ' αἰσχύνονται.
 μαίνονται δὲ καὶ οἱ μὴ τοὺς καλοὺς στρατηγούς αἰρούμενοι. 16
 ἐγὼ γοῦν μετὰ Κλειβίου κἂν διὰ πυρὸς ἰοίην· οἶδα δ' ὅτι
 καὶ ὑμεῖς μετ' ἐμοῦ. ὥστε μηκέτι ἀπόρει, ὦ Σώκρατες, εἴ
 τι τοῦμόν κάλλος ἀνθρώπους ὠφελήσει. ἀλλ' οὐδὲ μέντοι 17
 10 ταύτη γε ἀτιμαστέον τὸ κάλλος, ὡς ταχὺ παρακμάζον, ἐπεὶ
 ὥσπερ γε παῖς γίγνεται καλός, οὕτω καὶ μειράκιον καὶ
 ἀνὴρ καὶ πρεσβύτης. τεκμήριον δέ· θαλλοφόρους γὰρ τῇ
 Ἀθηναῖ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ὡς συμπαρο-
 μαρτοῦντος πάσῃ ἡλικίᾳ τοῦ κάλλους. εἰ δὲ ἤδὺ τὸ παρ' 18
 15 ἐκόντων διαπράττεσθαι ὧν τις δέοιτο, εἴ οἶδ' ὅτι καὶ νυνὶ
 θάπτον ἂν ἐγὼ καὶ, σιωπῶν, πείσαιμι τὸν παῖδα τόνδε καὶ
 τὴν παῖδα φιλήσαι με ἢ σύ, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ πάνυ
 πολλὰ καὶ σοφὰ λέγοις. Τί τοῦτο; ἔφη ὁ Σωκράτης· ὡς 19
 γὰρ καὶ ἐμοῦ καλλίων ὧν ταῦτα κομπάζεις. Νῆ Δί', ἔφη
 20 ὁ Κριτόβουλος, ἢ πάντων Σειληνῶν τῶν ἐν τοῖς σατυρικοῖς
 αἰσχιστος ἂν εἴην. [ὁ δὲ Σωκράτης καὶ ἐτύγχανε προσεμ-
 φερῆς τούτοις ὧν.] Ἄγε νυν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὅπως με- 20
 μνήσῃ διακριθῆναι περὶ τοῦ κάλλους, ἐπειδὴν οἱ προκείμενοι
 λόγοι περιέλθωσι. κρινάτω δ' ἡμᾶς μὴ Ἀλέξανδρος ὁ
 25 Πριάμου, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι οὔσπερ σὺ οἶει ἐπιθυμεῖν σε
 φιλήσαι. Κλειβία δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν ἐπιτρέψαις; 21
 καὶ ὃς εἶπεν· Οὐ γὰρ παύσῃ σὺ Κλειβίου μεμνημένος;
 Ἄν δὲ μὴ ὀνομάζω, ἦττόν τί με οἶει μεμνησθαι αὐτοῦ; οὐκ

4 καὶ μὴν καὶ Hirschig

5 οἳ] εἴ A

μάλιστα, μάλιστα ταῦτ'

Cobet 7 γοῦν Heindorf: οὖν codd.

8 καὶ] κἂν Mehler

12 γὰρ Castalio: δὲ codd. (om. H²)

13 συμπαρομαρτοῦντος

H¹ A s. v. E corr.: συμπαρομαρτοῦντας cet.

21 ὁ δὲ . . . ὧν susp.

Stephano: del. Orelli

22 μεμνήσει H²

27 γὰρ αὐ

A B E G H¹ H^a

οἴσθα ὅτι οὕτω σαφὲς ἔχω εἶδωλον αὐτοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ὡς
εἰ πλαστικὸς ἢ ζωγραφικὸς ἦν, οὐδὲν ἂν ἦττον ἐκ τοῦ
εἰδώλου ἢ πρὸς αὐτὸν ὁρῶν ὅμοιον αὐτῷ ἀπειργασάμην;
22 καὶ ὁ Σωκράτης ὑπέλαβε· Τί δῆτα οὕτως ὅμοιον εἶδωλον
ἔχων πράγματά μοι παρέχεις ἄγεις τε αὐτὸν ὅπου ὄψει; 5
Ὅτι, ὦ Σώκρατες, ἡ μὲν αὐτοῦ ὄψις εὐφραίνειν δύναται,
ἡ δὲ τοῦ εἰδώλου τέρψιν μὲν οὐ παρέχει, πόθον δὲ ἐμποιεῖ.
23 καὶ ὁ Ἑρμογένης εἶπεν· Ἄλλ' ἐγώ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ πρὸς
σοῦ ποιῶ τὸ περιδεῖν Κριτόβουλον οὕτως ὑπὸ τοῦ ἔρωτος
ἐκπλαγέντα. Δοκεῖς γάρ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξ οὗ ἐμοὶ 10
σύνεστιν οὕτω διατεθῆναι αὐτόν; Ἄλλὰ πότε μήν; Οὐχ
ὄρας ὅτι τούτῳ μὲν παρὰ τὰ ὦτα ἄρτι ἴουλος καθέρπει,
Κλεινία δὲ πρὸς τὸ ὄπισθεν ἤδη ἀναβαίνει; οὗτος οὖν
συμφοιτῶν εἰς ταῦτὸ διδασκαλεῖον ἐκείνῳ τότε ἰσχυρῶς
24 προσεκαύθη. ἂ δὴ αἰσθόμενος, ὁ πατὴρ παρέδωκέ μοι αὐτόν, 15
εἴ τι δυναίμην ὠφελῆσαι. καὶ μέντοι πολὺ βέλτιον ἤδη
ἔχει. πρόσθεν μὲν γάρ, ὥσπερ οἱ τὰς Γοργόνας θεώμενοι,
λιθίνως ἔβλεπε πρὸς αὐτόν καὶ [λιθίνως] οὐδαμοῦ ἀπήει ἀπ'
25 αὐτοῦ· νῦν δὲ ἤδη εἶδον αὐτόν καὶ σκαρδαμύξαντα. καίτοι
νῆ τοὺς θεούς, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ μοί γ', ἔφη, ὡς ἐν ἡμῖν 20
αὐτοῖς εἰρηῆσθαι, οὗτος καὶ πεφιληκέναι τὸν Κλεινίαν· οὐ
ἔρωτος οὐδὲν ἐστὶ δεινότερον ὑπέκκαυμα. καὶ γὰρ ἀπληστον
26 καὶ ἐλπίδας τινας γλυκείας παρέχει. [ἴσως δὲ καὶ διὰ τὸ
μόνον πάντων ἔργων τὸ τοῖς σώμασι συμψαύειν ὁμώνυμον
εἶναι τῷ ταῖς ψυχαῖς φιλεῖσθαι ἐντιμότερόν ἐστιν.] οὗ 25
ἐνεκα ἀφεκτέον ἐγώ φημι εἶναι φιλημάτων (τῶν) ὠραίων
27 τῷ σωφρονεῖν δυνησομένῳ. καὶ ὁ Χαρμίδης εἶπεν· Ἄλλὰ

1 σαφῶς codd.: corr. Schneider 13 Κλεινία] ἐκείνῳ Cobet
οὗτος Castalio: οὕτως codd. 14 ταῦτὸ διδασκαλεῖον A: ταῦτὰ
διδασκαλεῖα cet. 17 οἱ τὰς Γοργόνας] Γοργόνα Schenkl 18 prius
λιθίνως del. Bremi posterius λιθίνως del. Ernesti οὐδαμοῦ
om. F: οὐδαμῆ Schenkl ἀπήει om. H² 19 ἤδη D: om. B: δὴ
cet. 20 ἡμῖν codd.: corr. Leonclavius 21 οὗτος Castalio:
οὕτω(s) codd. 23 ἴσως . . . ἐστὶν del. Dind. 24 ἔργων D
et G pr.: ἔργον cet. σώμασι] στόμασι Wyttenbach 26 τῶν
add. Orelli

τί δὴ ποτε, ὦ Σώκρατες, ἡμᾶς μὲν οὕτω τοὺς φίλους μορ-
 μολύττη ἀπὸ τῶν καλῶν, αὐτὸν δέ σε, ἔφη, ἐγὼ εἶδον ναὶ
 μὰ τὸν Ἀπόλλω, ὅτε παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ
 βιβλίῳ ἀμφοτέρω ἐμαστεύετέ τι, τὴν κεφαλὴν πρὸς τῇ
 5 κεφαλῇ καὶ τὸν ὦμον γυμνὸν πρὸς γυμνῷ τῷ Κριτοβούλου
 ὦμῳ ἔχοντα. καὶ ὁ Σωκράτης, Φεῦ, ἔφη, ταῦτ' ἄρα[, ἔφη,] 28
 ἐγὼ ὥσπερ ὑπὸ θηρίου τινὸς δεδηγμένος τὸν τε ὦμον πλείν
 ἢ πέντε ἡμέρας ὠδαξον καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ὥσπερ κνήσμά τι
 ἐδόκουν ἔχειν. ἀλλὰ νῦν τοί σοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε,
 10 ἐναντίον τοσούτων μαρτύρων προαγορεύω μὴ ἄπτεσθαί μου
 πρὶν ἂν τὸ γένειον τῇ κεφαλῇ ὁμοίως κομήσης. Καὶ οὗτοι
 μὲν δὴ οὕτως ἀναμῖξ ἔσκωψάν τε καὶ ἐσπούδασαν. ὁ δὲ 29
 Καλλίας, Σὸν μέρος, ἔφη, λέγειν, ὦ Χαρμίδη, δι' ὃ τι ἐπὶ
 πενία μέγα φρονεῖς. Οὐκοῦν τόδε μὲν, ἔφη, ὁμολογεῖται,
 15 κρεῖττον εἶναι θαρρεῖν ἢ φοβεῖσθαι καὶ ἐλεύθερον εἶναι
 μᾶλλον ἢ δουλεύειν καὶ θεραπεύεσθαι μᾶλλον ἢ θεραπεύειν
 καὶ πιστεύεσθαι ὑπὸ τῆς πατρίδος μᾶλλον ἢ ἀπιστεῖσθαι. //
 ἐγὼ τοίνυν ἐν τῇδε τῇ πόλει ὅτε μὲν πλούσιος ἦν πρῶτον 30
 μὲν ἐφοβούμην μή τίς μου τὴν οἰκίαν διορύξας καὶ τὰ
 20 χρήματα λάβοι καὶ αὐτόν τί με κακὸν ἐργάσαιτο· ἔπειτα δὲ
 καὶ τοὺς συκοφάντας ἐθεράπευον, εἰδὼς ὅτι παθεῖν μᾶλλον
 κακῶς ἰκανὸς εἶην ἢ ποιῆσαι ἐκείνους. καὶ γὰρ δὴ καὶ
 προσετάττετο μὲν αἰεὶ τί μοι δαπανᾶν ὑπὸ τῆς πόλεως,
 ἀποδημῆσαι δὲ οὐδαμοῦ ἐξῆν. νῦν δ' ἐπειδὴ τῶν ὑπερορίων 31
 25 στέρομαι, καὶ τὰ ἔγγεια οὐ καρποῦμαι, καὶ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας
 πέπραται, ἠδέως μὲν καθεύδω ἐκτεταμένος, πιστὸς δὲ τῇ
 πόλει γεγένημαι, οὐκέτι δὲ ἀπειλοῦμαι, ἀλλ' ἤδη ἀπειλῶ
 ἄλλοις, ὡς ἐλευθέρω τε ἔξεστί μοι καὶ ἀποδημεῖν καὶ
 ἐπιδημεῖν· ὑπανίστανται δέ μοι ἤδη καὶ θάκων καὶ ὀδῶν

4 ἐμβατεύετε codd. : corr. Reiske τῇ κεφαλῇ πρὸς τὴν κεφαλὴν
 codd. : corr. Stephanus 6 ἔφη del. Mehler 7 πλείν Dind. :
 πλείον codd. 8 κνήμα A : κνίσμα Schneider 9 τοί A in
 marg. : τί cet. 22 γὰρ susp. Nitschio 24 οὐδαμοῖ Dind.
 25 ἔγγαῖα codd. : corr. Brodaeus

- 32 ἐξίστανται οἱ πλούσιοι. καὶ εἰμὶ νῦν μὲν τυράννῳ ἑοικώς, τότε δὲ σαφῶς δούλος ἦν· καὶ τότε μὲν ἐγὼ φόρον ἀπέφερον τῷ δήμῳ, νῦν δὲ ἡ πόλις τέλος φέρουσα τρέφει με. ἀλλὰ καὶ Σωκράτει, ὅτε μὲν πλούσιος ἦν, ἐλοιδοροῦν με ὅτι συνῆν, νῦν δ' ἐπεὶ πένης γεγένημαι, οὐκέτι οὐδὲν μέλει 5 οὐδενί. καὶ μὴν ὅτε μὲν γε πολλὰ εἶχον, αἰεί τι ἀπέβαλλον ἢ ὑπὸ τῆς πόλεως ἢ ὑπὸ τῆς τύχης· νῦν δὲ ἀποβάλλω μὲν οὐδέν (οὐδὲ γὰρ ἔχω), αἰεὶ δέ τι λήψεσθαι ἐλπίζω.
- 33 Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Καλλίας, καὶ εὐχῆ μηδέποτε πλουτεῖν, καὶ εἴαν τι ὄναρ ἀγαθὸν ἴδῃς, τοῖς ἀποτροπαίοις θύεις; Μὰ Δία 10 τοῦτο μέντοι, ἔφη, ἐγὼ οὐ ποιῶ, ἀλλὰ μάλα φιλοκινδύνως
- 34 ὑπομένω, ἄν ποθέν τι ἐλπίζω λήψεσθαι. Ἄλλ' ἄγε δή, ἔφη ὁ Σωκράτης, σὺ αὖ λέγε ἡμῖν, ὦ Ἀντίσθενες, πῶς οὕτω βραχέα ἔχων μέγα φρονεῖς ἐπὶ πλούτῳ. Ὅτι νομίζω, ὦ ἄνδρες, τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον 15
- 35 καὶ τὴν πενίαν ἔχειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ψυχαῖς. ὁρῶ γὰρ πολλοὺς μὲν ἰδιώτας, οἳ πάνυ πολλὰ ἔχοντες χρήματα, οὕτω πένεσθαι ἡγοῦνται ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείω κτήσονται, οἷδα δὲ καὶ ἀδελφούς, οἳ τὰ ἴσα λαχόντες ὁ μὲν αὐτῶν τάρκοῦντα ἔχει 20 καὶ περιττεύοντα τῆς δαπάνης, ὁ δὲ τοῦ παντὸς ἐνδεΐται·
- 36 αἰσθάνομαι δὲ καὶ τυράννους τινάς, οἳ οὕτω πεινώσι χρημάτων ὥστε ποιούσι πολὺ δεινότερα τῶν ἀπορωτάτων· δι' ἐνδειαν μὲν γὰρ δήπου οἳ μὲν κλέπτουσιν, οἳ δὲ τοιχωρχοῦσιν, οἳ δὲ ἀνδραποδίζονται· τύραννοι δ' εἰσὶ τινες οἳ ὅλους 25 μὲν οἴκους ἀναιροῦσιν, ἀθρόους δ' ἀποκτείνουσι, πολλάκις δὲ
- 37 καὶ ὅλας πόλεις χρημάτων ἕνεκα ἐξανδραποδίζονται. τούτους μὲν οὖν ἔγωγε καὶ πάνυ οἰκτίρω τῆς ἄγαν χαλεπῆς νόσου. ὅμοια γάρ μοι δοκοῦσι πάσχειν ὥσπερ εἴ τις πολλὰ ἔχοι καὶ πολλὰ ἐσθίων μηδέποτε ἐμπίμπλαιτο. ἐγὼ δὲ οὕτω μὲν 30

5 οὐδὲν Hemsterhuys : οὐδὲ codd. 21 τὰ τῆς D F H² 22 οὕτως
αὖ D F G H² 24 prius μὲν del. H. Sauppe γὰρ om. F (teste
Sauppe) 26 ἀθρόως A 28 ἄγαν om. D F 29 ἔχοι
Nitsche : ἔχων codd. : πίνων Schneider. 30 ἐμπίμπλαιτο codd.

πολλὰ ἔχω ὡς μόλις αὐτὰ καὶ [ἐγὼ ἂν] αὐτὸς εὐρίσκω· ὅμως
 δὲ περίεστί μοι καὶ ἐσθίοντι ἄχρι τοῦ μὴ πεινῆν ἀφικέσθαι
 καὶ πίνουντι μέχρι τοῦ μὴ διψῆν καὶ ἀμφιένυσθαι ὥστε ἔξω
 μὲν μηδὲν μᾶλλον Καλλίου τούτου τοῦ πλουσιωτάτου ῥιγοῦν·
 5 ἐπειδὴν γε μὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ γένωμαι, πάνυ μὲν ἀλεεινοὶ 38
 χιτῶνες οἱ τοῖχοί μοι δοκοῦσιν εἶναι, πάνυ δὲ παχεῖαι
 ἐφειστρίδες οἱ ὄροφοι, στρωμνὴν γε μὴν οὕτως ἀρκοῦσαν
 ἔχω ὥστ' ἔργον μέγ' ἐστὶ καὶ ἀνεγεῖραι. ἂν δέ ποτε καὶ
 ἀφροδισιάσαι τὸ σῶμά μου δεηθῆ, οὕτω μοι τὸ παρὸν ἀρκεῖ
 10 ὥστε αἷς ἂν προσέλθω ὑπερασπάζονται με διὰ τὸ μηδένα
 ἄλλον αὐταῖς ἐθέλειν προσιέναι. καὶ πάντα τοίνυν ταῦτα 39
 οὕτως ἠδέα μοι δοκεῖ εἶναι ὡς μᾶλλον μὲν ἠδεσθαι ποιῶν
 ἕκαστα αὐτῶν οὐκ ἂν εὐξαίμην, ἦττον δέ· οὕτω μοι δοκεῖ
 ἔνια αὐτῶν ἠδίω εἶναι τοῦ συμφέροντος. πλείστου δ' ἄξιον 40
 15 κτῆμα ἐν τῷ ἐμῷ πλούτῳ λογιζομαι εἶναι ἐκείνο, ὅτι εἴ μού
 τις καὶ τὰ νῦν ὄντα παρέλοιτο, οὐδὲν οὕτως ὀρῶ φαῦλον
 ἔργον ὁποῖον οὐκ ἀρκοῦσαν ἂν τροφήν ἐμοὶ παρέχοι. καὶ 41
 γὰρ ὅταν ἠδυπαθῆσαι βουλευθῶ, οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰ
 τίμια ὠνούμαι (πολυτελεῆ γὰρ γίνυται), ἀλλ' ἐκ τῆς ψυχῆς
 20 ταμιεύομαι. καὶ πολὺ πλέον διαφέρει πρὸς ἠδονήν, ὅταν
 ἀναμείνας τὸ δεηθῆναι προσφέρωμαι ἢ ὅταν τινὶ τῶν τιμίων
 χρώμαι, ὥσπερ καὶ νῦν τῷδε τῷ Θασίῳ οἴνῳ ἐντυχῶν, οὐ
 διψῶν, πίνω αὐτόν. ἀλλὰ μὴν καὶ πολὺ δικαιότερους γε εἰκὸς 42
 εἶναι τοὺς εὐτέλειαν μᾶλλον ἢ πολυχρηματίαν σκοποῦντας.
 25 οἷς γὰρ μάλιστα τὰ παρόντα ἀρκεῖ ἤκιστα τῶν ἀλλοτρίων
 ὀρέγονται. ἄξιον δ' ἐννοῆσαι ὡς καὶ ἐλευθερίου ὁ τοιοῦτος 43
 πλοῦτος παρέχεται. Σωκράτης τε γὰρ οὗτος, παρ' οὗ ἐγὼ
 τοῦτον ἐκτησάμην, οὐτ' ἀριθμῶ οὔτε σταθμῶ ἐπήρκει μοι, ἀλλ'
 ὅπόσον ἐδυνάμην φέρεσθαι, τοσοῦτόν μοι παρεδίδου· ἐγὼ τε

1 πολλὰ] ὀλίγα cit. Richards ἔχων A B G H¹ H² H^a ἐγὼ del.
 Cobet ἂν om. B 4 ῥιγῶν Dind.; cf. *Hellen.* IV. v. 4, *Oec.* xxi. 3
 8 μέγ' ἐστὶ Jacob: με ἐστὶ A in marg.: μέτ' ἐστὶ cet. posterius καὶ
 om. A B E G H¹ H^a 12 δοκοῦσιν A B E H¹ 13 εὐξαίμην] δεξαίμην
 Naber οὕτω Mosche: τούτων codd. 22 οἴνῳ del. Mehler
 24 σκοποῦντας] ἀσκοῦντας F pr. 16*

νῦν οὐδενὶ φθονῶ, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς φίλοις καὶ ἐπιδεικνύω τὴν
 ἀφθονίαν καὶ μεταδίδωμι τῷ βουλομένῳ τοῦ ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ
 44 πλούτου. καὶ μὴν καὶ τὸ ἀβρότατόν γε κτήμα, τὴν σχολὴν
 αἰεὶ ὁράτέ μοι παροῦσαν, ὥστε καὶ θεᾶσθαι τὰ ἀξιοθέατα
 καὶ ἀκούειν τὰ ἀξιάκουστα καὶ, ὃ πλείστου ἐγὼ τιμῶμαι, 5
 Σωκράτει σχολάζων συνδιημερεύειν. καὶ οὗτος δὲ οὐ τοὺς
 πλείστου ἀριθμοῦντας χρυσίον θαυμάζει, ἀλλ' οἱ ἂν αὐτῷ
 ἀρέσκωσι, τούτοις συνῶν διατελεῖ. οὗτος μὲν οὖν οὕτως
 45 εἶπεν. ὁ δὲ Καλλίας, Νῆ τὴν Ἥραν, ἔφη, τά τε ἄλλα
 ζηλῶ σε τοῦ πλούτου καὶ ὅτι οὔτε ἡ πόλις σοι, ἐπιτάττουσα 10
 ὡς δούλῳ, χρήται, οὔτε οἱ ἄνθρωποι, ἂν μὴ δανείσης, ὀργί-
 ζονται. Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη ὁ Νικήρατος, μὴ ζήλου· ἐγὼ
 γὰρ ἤξω παρ' αὐτοῦ δανεισάμενος τὸ μηδενὸς προσδεῖσθαι,
 οὕτω πεπαιδευμένος ὑπὸ Ὀμήρου ἀριθμεῖν

ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα, 15
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους

σταθμῷ καὶ ἀριθμῷ, ὡς πλείστου πλούτου ἐπιθυμῶν οὐ
 παύομαι· ἐξ ὧν ἴσως καὶ φιλοχρηματώτερός τιςι δοκῶ εἶναι.
 ἔνθα δὴ ἀνεγέλασαν ἅπαντες, νομίζοντες τὰ ὄντα εἰρηκέναι
 46 αὐτόν. ἐκ τούτου εἶπέ τις· Σὸν ἔργον, ὦ Ἐρμόγευες, 20
 λέγειν τε τοὺς φίλους οἵτινές εἰσι καὶ ἐπιδεικνύναι ὡς μέγα
 τε δύνανται καὶ σοῦ ἐπιμέλονται, ἵνα δοκῆς δικαίως ἐπ'
 47 αὐτοῖς μέγα φρονεῖν. Οὐκοῦν ὡς μὲν καὶ Ἕλληνες καὶ
 βάρβαροι τοὺς θεοὺς ἠγοῦνται πάντα εἰδέναι τά τε ὄντα καὶ
 τὰ μέλλοντα, εὐδηλον. πᾶσαι γοῦν αἱ πόλεις καὶ πάντα τὰ 25
 ἔθνη διὰ μαντικῆς ἐπερωτῶσι τοὺς θεοὺς τί τε χρὴ καὶ τί
 οὐ χρὴ ποιεῖν. καὶ μὴν ὅτι νομίζομέν γε δύνασθαι αὐτοὺς
 καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν, καὶ τοῦτο σαφές. πάντες γοῦν
 αἰτοῦνται τοὺς θεοὺς τὰ μὲν φαῦλα ἀποτρέπειν, τὰ γαθὰ δὲ
 48 διδόναι. οὗτοι τοίνυν οἱ πάντα μὲν εἰδότες πάντα δὲ 30

1 νυνὶ F G H² 3 καὶ μὴν καὶ] καὶ μὴν H² 4 θεάσασθαι F G H²
 E pr. 5 ὃ Stephanus: οὗ codd. 8 οὗτος . . . οὕτως] οὕτως . . .
 οὗτος A B E G H¹ H^a 13 δανεισόμενος Leonclavius 14-17 inter-
 punctionem correxi 14 ὅτι οὕτω Leonclavius: οὕτω γὰρ Cobet

δυνάμενοι θεοὶ οὕτω μοι φίλοι εἰσὶν ὥστε, διὰ τὸ ἐπιμελεί-
 σθαί μου, οὐποτε λήθω αὐτοὺς οὔτε νυκτὸς οὔθ' ἡμέρας οὔθ'
 ὅποι ἂν ὀρμῶμαι οὔθ' ὅ τι ἂν μέλλω πράττειν. διὰ δὲ τὸ
 προειδέναι καὶ ὅ τι ἐξ ἑκάστου ἀποβήσεται, σημαίνουσί μοι,
 5 πέμποντες ἀγγέλους φήμας καὶ ἐνύπνια καὶ οἰωνοὺς, ἃ τε
 δεῖ καὶ ἂ οὐ χρῆ ποιεῖν, οἷς ἐγὼ ὅταν μὲν πείθωμαι, οὐδέ-
 ποτέ μοι μεταμέλει· ἤδη δέ ποτε καὶ ἀπιστήσας, ἐκολάσθην.
 καὶ ὁ Σωκράτης εἶπεν· Ἄλλὰ τούτων μὲν οὐδὲν ἀπιστον. 49
 ἐκείνο μέντοι ἔγωγε ἠδέως ἂν πυθοίμην, πῶς αὐτοὺς θερα-
 10 πεύων οὕτω φίλους ἔχεις. Ναὶ μὰ τὸν Δί', ἔφη ὁ Ἑρ-
 μογένης, καὶ μάλα εὐτελῶς. ἐπαινῶ τε γὰρ αὐτοὺς οὐδὲν
 δαπανῶν, ὧν τε διδόασιν ἀεὶ αὐτῷ παρέχομαι, εὐφημῶ τε ὅσα
 ἂν δύνωμαι καὶ ἐφ' οἷς ἂν αὐτοὺς μάρτυρας ποιήσωμαι
 ἐκῶν οὐδὲν ψεύδομαι. Νῆ Δί', ἔφη, ὁ Σωκράτης εἰ ἄρα
 15 τοιοῦτος ὢν φίλους αὐτοὺς ἔχεις, καὶ οἱ θεοί, ὡς ἔοικε,
 καλοκάγαθία ἤδονται. οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος οὕτως ἐσπου- 50
 δαιολογήθη. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν Φίλιππον ἦκον, ἠρώτων
 αὐτὸν τί ὀρῶν ἐν τῇ γελωτοποιίᾳ μέγα ἐπ' αὐτῇ φρονοίη.
 Οὐ γὰρ ἄξιον, ἔφη, ὅποτε γε πάντες εἰδότες ὅτι γελωτοποιός
 20 εἰμι, ὅταν μὲν τι ἀγαθὸν ἔχωσι, παρακαλοῦσί με ἐπὶ ταῦτα
 προθύμως, ὅταν δὲ τι κακὸν λάβωσι, φεύγουσιν ἀμετα-
 στρεπτί, φοβούμενοι μὴ καὶ ἄκουτες γελάσωσι; καὶ ὁ 51
 Νικήρατος εἶπε· Νῆ Δία, σὺ τοίνυν δικαίως μέγα φρονεῖς.
 ἐμοὶ γὰρ αὐτῶν φίλων οἱ μὲν εὖ πράττοντες ἐκποδῶν
 25 ἀπέρχονται, οἱ δ' ἂν κακὸν τι λάβωσι, γενεαλογοῦσι τὴν
 συγγένειαν καὶ οὐδέποτέ μου ἀπολείπονται. Εἶεν· σὺ δὲ 52
 δῆ, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ὦ Συρακόσιε, ἐπὶ τῷ μέγα φρονεῖς; ἢ
 δῆλον ὅτι ἐπὶ τῷ παιδί; Μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ μὲν δῆ·
 ἀλλὰ καὶ δέδοικα περὶ αὐτοῦ ἰσχυρῶς. αἰσθάνομαι γάρ
 30 τινὰς ἐπιβουλεύοντας διαφθεῖραι αὐτόν. καὶ ὁ Σωκράτης 53
 ἀκούσας, Ἡράκλειε, ἔφη, τί τοσοῦτον νομίζοντες ἠδικῆσθαι

4 καὶ del. Mehler
δέ Α

5 ἃ τε . . . ποιεῖν del. Cobet
31 νομίζοντας Heindorf

29 γάρ]

ὑπὸ τοῦ σοῦ παιδὸς ὥστε ἀποκτεῖναι αὐτὸν βούλεσθαι;
 Ἄλλ' οὔτοι, ἔφη, ἀποκτεῖναι βούλονται, ἀλλὰ πείσαι αὐτὸν
 συγκαθεύδειν αὐτοῖς. Σὺ δ', ὡς ἔοικας, εἰ τοῦτο γένοιτο,
 νομίζεις ἂν διαφθαρῆναι αὐτόν; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, παντά-
 54 πασί γε. Οὐδ' αὐτὸς ἄρ', ἔφη, συγκαθεύδεις αὐτῷ; Νῆ 5
 Δί', ὅλας γε καὶ πάσας τὰς νύκτας. Νῆ τὴν Ἑραν, ἔφη
 ὁ Σωκράτης, εὐτύχημά γέ σου μέγα, τὸ τὸν χρώτα τοιοῦτου
 φῦναι ἔχοντα ὥστε μόνον μὴ διαφθείρειν τοὺς συγκαθεύ-
 δοντας. ὥστε σοί γε, εἰ μὴ ἐπ' ἄλλῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ χρωτὶ
 55 ἄξιον μέγα φρονεῖν. Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐκ ἐπὶ τούτῳ 10
 μέγα φρονῶ. Ἄλλ' ἐπὶ τῷ μήν; Ἐπὶ νῆ Δία τοῖς ἄφροσιν.
 οὔτοι γὰρ, τὰ ἐμὰ νευρόσπαστα θεώμενοι, τρέφουσὶ με.
 Ταῦτ' ἄρ', ἔφη ὁ Φίλιππος, καὶ πρόφην ἐγὼ σου ἤκουον
 εὐχομένου πρὸς τοὺς θεοὺς, ὅπου ἂν ἦς, διδόναι καρποῦ μὲν
 56 ἀφθονίαν, φρενῶν δὲ ἀφορίαν. Εἶεν, ἔφη ὁ Καλλίας· σὺ 15
 δὲ δῆ, ὦ Σώκρατες, τί ἔχεις εἰπεῖν ὡς ἄξιόν σοί ἐστι μέγα
 φρονεῖν ἐφ' ἧ εἶπας οὕτως ἀδόξῳ οὔσῃ τέχνῃ; καὶ ὁ εἶπεν·
 Ὅμολογησώμεθα πρῶτον ποῖά ἐστιν ἔργα τοῦ μαστροποῦ
 καὶ ὅσα ἂν ἐρωτῶ, μὴ ὀκνεῖτε ἀποκρίνεσθαι, ἵνα εἰδῶμεν
 ὅσα ἂν συνομολογῶμεν. καὶ ὑμῖν οὕτω δοκεῖ; ἔφη. Πάνυ 20
 μὲν οὔν, ἔφασαν. ὡς δ' ἀπαξ εἶπαν Πάνυ μὲν οὔν, τοῦτο
 57 πάντες ἐκ τοῦ λοιποῦ ἀπεκρίναντο. Οὐκοῦν ἀγαθοῦ μὲν,
 ἔφη, ὑμῖν δοκεῖ μαστροποῦ ἔργον εἶναι, ἣν ἂν ἡ ὄν ἂν
 μαστροπεύῃ, ἀρέσκοντα τοῦτον ἀποδεικνύναι οἷς ἂν συνῆ;
 Πάνυ μὲν οὔν, ἔφασαν. Οὐκοῦν ἐν μὲν τί ἐστιν εἰς τὸ 25
 ἀρέσκειν ἐκ τοῦ πρέπουσαν ἔχειν σχέσιν καὶ τριχῶν καὶ
 58 ἐσθῆτος; Πάνυ μὲν οὔν, ἔφασαν. Οὐκοῦν καὶ τότε ἐπι-
 στάμεθα, ὅτι ἐστιν ἀνθρώπῳ τοῖς αὐτοῖς ὄμμασι καὶ φιλικῶς
 καὶ ἐχθρῶς πρὸς τινὰς βλέπειν; Πάνυ μὲν οὔν. Τί δέ, τῆ

4 νομίζοις A E G H¹ s. v. H^a
codd.

18 ἐστιν ἔργα] ἐστι τὰ ἔργα Mehler : ἐστιν ἔργ' ἀγαθοῦ
μαστροποῦ Stephanus in marg.

D F H²

τοῦτο om. G

Schneider

13 ταῦτ' ἄρ' Schneider : ταῦτα γὰρ

19 ὀκνήτε D F H²

21 εἶπον

26 ἀρέσκειν ἄγον τὸ πρέπουσαν cit.

28 ὅτι ἐστιν Castalio : τί ἐστιν codd.

αὐτῇ φωνῇ ἔστι καὶ αἰδημόνως καὶ θρασέως φθέγγεσθαι;
 Πάνυ μὲν οὖν. Τί δέ, λόγοι οὐκ εἰσὶ μὲν τινες ἀπεχθανό-
 μενοι, εἰσὶ δέ τινες οἱ πρὸς φιλίαν ἄγουσι; Πάνυ μὲν οὖν.
 Οὐκοῦν τούτων ὁ ἀγαθὸς μαστροπὸς τὰ συμφέροντα εἰς τὸ 59
 5 ἀρέσκειν διδάσκει ἄν; Πάνυ μὲν οὖν. Ἀμείνων δ' ἂν εἴη,
 ἔφη, ὁ ἐνὶ δυνάμενος ἀρεστοὺς ποιεῖν ἢ ὅστις καὶ πολλοῖς;
 ἐνταῦθα μέντοι ἐσχίσθησαν, καὶ οἱ μὲν εἶπον "Δῆλον ὅτι
 ὅστις πλείστοις, οἱ δὲ "Πάνυ μὲν οὖν." ὁ δ', εἰπὼν ὅτι καὶ 60
 τοῦτο ὁμολογεῖται, ἔφη. Εἰ δέ τις καὶ ὅλη τῇ πόλει ἀρέ-
 10 σκοντας δύναιτο ἀποδεικνύειν, οὐχ οὗτος παντελῶς ἂν ἤδη
 ἀγαθὸς μαστροπὸς εἴη; Σαφῶς γε νῆ Δία, πάντες εἶπον.
 Οὐκοῦν εἴ τις τοιούτους δύναιτο ἐξεργάζεσθαι ὦν προστατοίη,
 δικαίως ἂν μέγα φρονοίη ἐπὶ τῇ τέχνῃ, καὶ δικαίως ἂν πολὺν
 μισθὸν λαμβάνοι; ἐπεὶ δὲ καὶ ταῦτα πάντες συνωμολόγουν, 61
 15 Τοιοῦτος μέντοι, ἔφη, μοι δοκεῖ Ἀντισθένης εἶναι οὗτος.
 καὶ ὁ Ἀντισθένης, Ἐμοί, ἔφη, παραδίδως, ὦ Σώκρατες, τὴν
 τέχνην; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη. ὁρῶ γάρ σε καὶ τὴν ἀκόλουθον
 ταύτης πάνυ ἐξεργασμένον. Τίνα ταύτην; Τὴν προαγω-
 γείαν, ἔφη. καὶ ὅς, μάλα ἀχθεσθεῖς, ἐπήρετο. Καὶ τί μοι 62
 20 σύνοισθα, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτον εἰργασμένω; Οἶδα μὲν,
 ἔφη, σε Καλλίαν τουτονὶ προαγωγεύσαντα τῷ σοφῷ Προ-
 δίκῳ, ὅτε ἑώρας τοῦτον μὲν φιλοσοφίας ἐρῶντα, ἐκείνον δὲ
 χρημάτων δεόμενον. οἶδα δέ σε Ἰππία τῷ Ἡλείῳ, παρ'
 οὗ οὗτος καὶ τὸ μνημονικὸν ἔμαθεν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐρωτι-
 25 κώτερος γεγένηται διὰ τὸ ὅ τι ἂν καλὸν ἴδῃ μηδέποτε ἐπι-
 λαυθάνεσθαί. ἔναγχος δὲ δήπου καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπαινῶν τὸν 63
 Ἡρακλεώτην ξένον, ἐπεὶ με ἐποίησας ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ,
 συνέστησάς μοι αὐτόν. καὶ χάριν μέντοι σοι ἔχω. πάνυ
 γὰρ καλὸς καὶ ἀγαθὸς δοκεῖ μοι εἶναι. Αἰσχύλον δὲ τὸν
 30 Φλειάσιον πρὸς ἐμὲ ἐπαινῶν, καὶ ἐμὲ πρὸς ἐκείνον, οὐχ οὕτω
 διέθηκας ὥστε, διὰ τοὺς σοὺς λόγους ἐρῶντες, ἐκτυροδρομοῦμεν

6 ἀρίστους codd.: ἀρέσκοντας A in marg.: corr. Brodaeus
 9 ὁμολόγηται, εἰ δέ τις, ἔφη Mehler 25 καλὸν A s. v.: κακὸν
 cet.

64 ἀλλήλους ζητοῦντες; ταῦτα οὖν ὁρῶν δυνάμενόν σε ποιεῖν ἀγαθὸν νομίζω προαγωγὸν εἶναι. ὁ γὰρ οἶός τε ὦν γιγνώσκειν τε τοὺς ὠφελίμους αὐτοῖς καὶ τούτους δυνάμενος ποιεῖν ἐπιθυμεῖν ἀλλήλων, οὗτος ἂν μοι δοκεῖ καὶ πόλεις δύνασθαι φίλας ποιεῖν καὶ γάμους ἐπιτηδεῖους συνάγειν, καὶ πολλοῦ 5 ἂν ἄξιός εἶναι καὶ †πόλεσι καὶ φίλοις καὶ συμμάχοις† κεκτῆσθαι. σὺ δὲ, ὡς κακῶς ἀκούσας ὅτι ἀγαθόν σε ἔφη προαγωγὸν εἶναι, ὠργίσθης. Ἄλλὰ μὰ Δί', ἔφη, οὐ νῦν. ἔαν γὰρ ταῦτα δύνωμαι, σεσαγμένος δὴ παντάπασι πλούτου τὴν ψυχὴν ἔσομαι. καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ περίοδος τῶν λόγων 10 ἀπετελέσθη.

V Ὁ δὲ Καλλίας ἔφη. Σὺ δὲ δὴ, ὦ Κριτόβουλε, εἰς τὸν περὶ τοῦ κάλλους ἀγῶνα πρὸς Σωκράτην οὐκ ἀνθίστασαι; Νὴ Δί', ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴσως γὰρ εὐδοκιμοῦντα τὸν 2 μαστροπὸν παρὰ τοῖς κριταῖς ὁρᾶ. Ἄλλ' ὅμως, ἔφη ὁ 15 Κριτόβουλος, οὐκ ἀναδύομαι· ἀλλὰ δίδασκε, εἴ τι ἔχεις σοφόν, ὡς καλλίων εἶ ἐμοῦ. μόνον, ἔφη, τὸν λαμπτήρα ἐγγὺς προσευεγκάτω. Εἰς ἀνάκρισιν τοίνυν σε, ἔφη, πρῶ- 3 του τῆς δίκης καλοῦμαι· ἀλλ' ἀποκρίνου. Σὺ δέ γε ἐρώτα. Πότερον οὖν ἐν ἀνθρώπῳ μόνον νομίζεις τὸ καλὸν εἶναι ἢ 20 καὶ ἐν ἄλλῳ τινί; Ἐγὼ μὲν ναὶ μὰ Δί', ἔφη, καὶ ἐν ἵππῳ καὶ βοῖ καὶ ἐν ἀψύχοις πολλοῖς. οἶδα γοῦν οὕσαν καὶ 4 ἀσπίδα καλὴν καὶ ξίφος καὶ δόρυ. Καὶ πῶς, ἔφη, οἶόν τε ταῦτα μηδὲν ὅμοια ὄντα ἀλλήλοις πάντα καλὰ εἶναι; Ἄν νὴ Δί', ἔφη, πρὸς τὰ ἔργα ὦν ἕνεκα ἕκαστα κτώμεθα εὖ 25 εἰργασμένα ἢ ἢ εὖ πεφυκότα πρὸς ἃ ἂν δεώμεθα, καὶ ταῦτ', 5 ἔφη ὁ Κριτόβουλος, καλὰ. Οἴσθα οὖν, ἔφη, ὀφθαλμῶν τίνος ἕνεκα δεόμεθα; Δῆλον, ἔφη, ὅτι τοῦ ὁρᾶν. Οὕτω μὲν τοίνυν ἤδη οἱ ἐμοὶ ὀφθαλμοὶ καλλίονες ἂν τῶν σῶν

I ζητοῦντες del. Richards 3 τε om. B αὐτοῖς Leonclavius:
αὐτῶ codd. 5 φίλιας A 6 πόλει καὶ φίλοις σύμμαχος Cobet:
πόλεσι καὶ ιδιώταις φίλος καὶ σύμμαχος Finckh: καὶ συμμάχοις del.
Sauppe 12 ἔφη] εἶπε DFGH² 18 ἐγγὺς τις Mehler
πρῶτον om. A 22 ante βοῖ add. ἐν Naber 29 ἤδη om. BG

εἶησαν. Πῶς δὴ; Ὅτι οἱ μὲν σοὶ τὸ κατ' εὐθὺ μόνον ὀρῶσιν, οἱ δὲ ἐμοὶ καὶ τὸ ἐκ πλαγίου διὰ τὸ ἐπιπόλαιοι εἶναι. Λέγεις σύ, ἔφη, καρκίνου εὐοφθαλμότατον εἶναι τῶν ζώων; Πάντως δήπου, ἔφη· ἐπεὶ καὶ πρὸς ἰσχὺν τοὺς ὀφ-
5 θαλμοὺς ἄριστα πεφυκότας ἔχει. Εἶεν, ἔφη, τῶν δὲ ῥινῶν 6 ποτέρα καλλίων, ἢ σὴ ἢ ἡ ἐμή; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οἶμαι τὴν ἐμήν, εἴπερ γε τοῦ ὀσφραίνεσθαι ἔνεκεν ἐποίησαν ἡμῖν ῥίνας οἱ θεοί. οἱ μὲν γὰρ σοὶ μυκτῆρες εἰς γῆν ὀρῶσιν, οἱ δὲ ἐμοὶ ἀναπέπτανται, ὥστε τὰς πάντοθεν ὀσμᾶς προσδέχεσθαι.
10 Τὸ δὲ δὴ σιμὸν τῆς ῥινὸς πῶς τοῦ ὀρθοῦ κάλλιον; Ὅτι, ἔφη, οὐκ ἀντιφράττει, ἀλλ' ἐὰ εὐθὺς τὰς ὄψεις ὁρᾶν ἂν βούλωνται· ἢ δὲ ὑψηλὴ ρίς ὥσπερ ἐπηρεάζουσα διατετεί-
χικε τὰ ὄμματα. Τοῦ γε μὴν στόματος, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, 7 ὑφίεμαι. εἰ γὰρ τοῦ ἀποδάκνειν ἔνεκα πεποίηται, πολὺ ἂν
15 σὺ μείζον ἢ ἐγὼ ἀποδάκοις. διὰ δὲ τὸ παχέα ἔχειν τὰ χεῖλη οὐκ οἶει καὶ μαλακώτερόν σου ἔχειν τὸ φίλημα; Ἐοικα, ἔφη, ἐγὼ κατὰ τὸν σὸν λόγον καὶ τῶν ὄνων αἴσχιον τὸ στόμα ἔχειν. ἐκεῖνο δὲ οὐδὲν τεκμήριον λογίζῃ, ὡς ἐγὼ σοῦ καλλίων εἰμί, ὅτι καὶ Ναϊδες θεοὶ οὔσαι τοὺς Σειληνοὺς
20 ἐμοὶ ὁμοιοτέρους τίκτουσιν ἢ σοί; καὶ ὁ Κριτόβουλος, Οὐ- 8 κέτι, ἔφη, ἔχω πρὸς σὲ ἀντιλέγειν, ἀλλὰ διαφερόντων, ἔφη, τὰς ψήφους, ἵνα ὡς τάχιστα εἰδῶ ὅ τι με χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. μόνον, ἔφη, κρυφῇ φερόντων· δέδοικα γὰρ τὸν σὸν καὶ Ἄντισθένους πλοῦτον μὴ με καταδυναστεύσῃ. ἢ
25 μὲν δὴ παῖς καὶ ὁ παῖς κρύφα ἀνέφερον. ὁ δὲ Σωκράτης ἐν τούτῳ διέπραττε τὸν τε λύχνον ἀντιπροσενεγκεῖν τῷ Κριτοβούλῳ, ὡς μὴ ἐξαπατηθείησαν οἱ κριταί, καὶ τῷ νικήσαντι μὴ ταινίας ἀλλὰ φιλήματα ἀναδήματα παρὰ τῶν κριτῶν γενέσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐξέπεσον αἱ ψῆφοι καὶ ἐγένοντο 10
30 πᾶσαι σὺν Κριτοβούλῳ, Παπαῖ, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὐχ ὅμοιον ἔοικε τὸ σὸν ἀργύριον, ὦ Κριτόβουλε, τῷ Καλλίου

7 ἐνεποίησαν Richards
23 κρυβῆ A B E G H¹
del. H. Sauppe

18 λογίζῃ H²
25 διέφερον Schäfer

19 θεαὶ codd.
28 ἀναδήματα

εἶναι. τὸ μὲν γὰρ τούτου δικαιοτέρους ποιεῖ, τὸ δὲ σὸν ὥσπερ τὸ πλείστον διαφθείρειν ἱκανόν ἐστι καὶ δικαστὰς καὶ κριτάς.

- VI Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν τὰ νικητήρια φιλήματα ἀπολαμβάνειν τὸν Κριτόβουλον ἐκέλευον, οἱ δὲ τὸν κύριον πείθειν, 5 οἱ δὲ καὶ ἄλλα ἔσκωπτον. ὁ δὲ Ἑρμογένης κἀνταῦθα ἐσιώπα. καὶ ὁ Σωκράτης ὀνομάσας αὐτόν, Ἐχοῖς ἄν, ἔφη, ὦ Ἑρμόγενες, εἰπεῖν ἡμῖν τί ἐστὶ παροιμία; καὶ ὃς ἀπεκρίνατο· Εἰ μὲν ὅ τι ἐστὶν ἐρωτᾶς, οὐκ οἶδα· τὸ μέντοι μοι 2 δοκοῦν εἶποιμ' ἄν. Ἄλλ', ὃ δοκεῖ, τοῦτ', ἔφη. Τὸ τοίνυν 10 παρ' οἶνον λυπεῖν τοὺς συνόντας, τοῦτ' ἐγὼ κρίνω παροιμίαν. Οἶσθ' οὖν, ἔφη, ὅτι καὶ σὺ νῦν ἡμᾶς λυπεῖς σιωπῶν; Ἦ καὶ ὅταν λέγητ'; ἔφη. Οὐκ ἄλλ' ὅταν διαλίπωμεν. Ἦ οὖν λέληθέ σε ὅτι μεταξὺ τοῦ ὑμᾶς λέγειν οὐδ' ἂν τρίχα, 3 μὴ ὅτι λόγον ἄν τις παρείρειε; καὶ ὁ Σωκράτης, ὦ Καλλία, 15 ἔχοις ἄν τι, ἔφη, ἀνδρὶ ἐλεγχομένῳ βοηθῆσαι; Ἐγωγ', ἔφη. ὅταν γὰρ ὁ αὐλὸς φθέγγηται, παντάπασι σιωπῶμεν. καὶ ὁ Ἑρμογένης, Ἦ οὖν βούλεσθε, ἔφη, ὥσπερ Νικόστρατος ὁ ὑποκριτῆς τετράμετρα πρὸς τὸν αὐλὸν κατέλεγεν, 4 οὕτω καὶ ὑπὸ τοῦ αὐλοῦ ὑμῖν διαλέγωμαι; καὶ ὁ Σωκράτης, 20 Πρὸς τῶν θεῶν, ἔφη, Ἑρμόγενες, οὕτω ποίει. οἶμαι γάρ, ὥσπερ ἢ ᾠδῇ ἠδίων πρὸς τὸν αὐλόν, οὕτω καὶ τοὺς σοὺς λόγους ἠδύνεσθαι ἄν τι ὑπὸ τῶν φθόγγων, ἄλλως τε καὶ εἰ 5 μορφάζοις, ὥσπερ ἢ αὐλητρίς, καὶ σὺ πρὸς τὰ λεγόμενα. καὶ ὁ Καλλίας ἔφη· Ὅταν οὖν ὁ Ἀντισθένης ὄδ' ἐλέγχῃ τινὰ 25 ἐν τῷ συμποσίῳ, τί ἔσται τὸ αὐλημα; καὶ ὁ Ἀντισθένης εἶπε· Τῷ μὲν ἐλεγχομένῳ οἶμαι ἄν, ἔφη, πρέπειν συριγμόν. 6 Τοιούτων δὲ λόγων ὄντων ὡς ἑώρα ὁ Συρακόσιος τῶν μὲν αὐτοῦ ἐπιδειγμάτων ἀμελοῦντας, ἀλλήλοις δὲ ἠδομέ-

4 φιλήματα del. Mehler 7 ἔφη F: om. cet. 8 ἐστὶν A
9 τὸ Castalio: ὁ codd. 10 ἀλλ' ὃ F: ἀλλὰ cet.: ἀλλὰ δοκεῖ τί cit.
Schenkl 13 et 14 ἢ codd. 13 οὐκ Stephanus: οὐ codd. 18 ἢ
Victorius: εἰ B: ἢ cet. 20 τὸν αὐλὸν codd.: corr. Cobet: τῶν
αὐλῶν Ven. 368 21 ὦ ἐρμόγενες B F H² 25 ὁ del. Stephanus
29 αὐτοῦ codd.: corr. Stephanus

ἦσαν, εἰσεφέρετο τῇ ὀρχηστρίδι τροχὸς τῶν κεραμεικῶν, ἐφ'
οὗ ἔμελλε θαυματοργήσειν. ἔνθα δὴ εἶπεν ὁ Σωκράτης·
ᾠ Συρακόσιε, κινδυνεύω ἐγώ, ὥσπερ σὺ λέγεις, τῷ ὄντι
φροντιστῆς εἶναι· νῦν γοῦν σκοπῶ ὅπως ἂν ὁ μὲν παῖς ὅδε
ὁ σὸς καὶ ἡ παῖς ἦδε ὡς ῥᾶστα διάγοιεν, ἡμεῖς δ' ἂν μάλιστα 5
εὐφραينوίμεθα θεώμενοι αὐτούς· ὅπερ εἶ οἶδα ὅτι καὶ σὺ
3 βούλει. δοκεῖ οὖν μοι τὸ μὲν εἰς μαχαίρας κυβιστῶν
κινδύνου ἐπίδειγμα εἶναι, ὃ συμποσίῳ οὐδὲν προσήκει. καὶ
μὴν τό γε ἐπὶ τοῦ τροχοῦ ἅμα περιδινουμένου γράφειν τε
καὶ ἀναγιγνώσκειν θαῦμα μὲν ἴσως τί ἐστιν, ἡδονὴν δὲ οὐδὲ 10
ταῦτα δύναμαι γνῶναι τί' ἂν παράσχοι. οὐδὲ μὴν τό γε
διαστρέφοντας τὰ σώματα καὶ τροχοὺς μιμουμένους ἡδίων ἢ
4 ἡσυχίαν ἔχοντας τοὺς καλοὺς καὶ ὠραίους θεωρεῖν. καὶ
γὰρ δὴ οὐδὲ πάνυ τι σπάνιον τό γε θαυμασίους ἐντυχεῖν, εἴ
τις τούτου δεῖται, ἀλλ' ἔξεστιν αὐτίκα μάλα τὰ παρόντα 15
θαυμάζειν, τί ποτε ὁ μὲν λύχνος διὰ τὸ λαμπρὰν φλόγα
ἔχειν φῶς παρέχει, τὸ δὲ χαλκίον λαμπρὸν ὄν φῶς μὲν οὐ
ποιεῖ, ἐν αὐτῷ δὲ ἄλλα ἐμφαινόμενα παρέχεται· καὶ πῶς
τὸ μὲν ἔλαιον ὑγρὸν ὄν αὔξει τὴν φλόγα, τὸ δὲ ὕδωρ, ὅτι
ὑγρὸν ἐστι, κατασβέννυσι τὸ πῦρ. ἀλλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μὲν 20
5 οὐκ εἰς ταῦτόν τῷ οἴνῳ ἐπισπεύδει· εἰ δὲ ὀρχοῖντο πρὸς τὸν
αὐλὸν σχήματα ἐν οἷς Χάριτές τε καὶ ᾠραι καὶ Νύμφαι
γράφονται, πολὺ ἂν οἶμαι αὐτούς γε ῥᾶον διάγειν καὶ τὸ
συμπόσιον πολὺ ἐπιχαριτώτερον εἶναι. ὁ οὖν Συρακόσιος,
Ἄλλὰ ναὶ μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σώκρατες, καλῶς τε λέγεις καὶ 25
ἐγὼ εἰσάξω θεάματα ἐφ' οἷς ὑμεῖς εὐφρανεῖσθε.

VIII Ὁ μὲν δὴ Συρακόσιος ἐξελθὼν συνεκροτεῖτο· ὁ δὲ Σω-

I ἦσαν Mosche κεραμικῶν A D E : κεραμέων Mehler 2 θαυ-
ματοργήσειν A : θαυμασιουργήσειν cet. 3 κινδυνεύω D F G : κιν-
δυνεύσω G in marg. cet. 4 γοῦν Dind. : οὖν codd. 5 μάλιστα
G : μάλιστα(τα) ἂν cet. 9 γε Stephanus : τε codd. περιδινού-
μενον Schenkl 11 τί' Stephanus : τί codd. 12 τροχοὺς
μιμουμένους] τροχοδινουμένους Naber 15 ἔξεστι A : ἐξέσται Mehler
16 ποτε] δήποτε A B E H¹ H^a 17 χαλκίον Mehler 18 αὐτῷ
Castalio : αὐτῷ codd. 19 ὄν om. A : in H² lacuna 23 γε
om. B : τε Schneider 25 τε] γε Mehler

κράτης πάλιν αὖ καινοῦ λόγου κατήρχεν. Ἄρ', ἔφη, ὦ
 ἄνδρες, εἰκὸς ἡμᾶς παρόντος δαίμονος μεγάλου καὶ τῷ μὲν
 χρόνῳ ἰσηλικὸς τοῖς ἀειγενέσι θεοῖς, τῇ δὲ μορφῇ νεωτάτου,
 καὶ μεγέθει πάντα ἐπέχοντος, ψυχῇ δὲ ἀνθρώπου ἰδρυ-
 5 μένου, Ἔρωτος, μὴ [ἄν] ἀμνημονῆσαι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ
 πάντες ἐσμὲν τοῦ θεοῦ τούτου θιασῶται; ἐγὼ τε γὰρ οὐκ 2
 ἔχω χρόνον εἰπεῖν ἐν ᾧ οὐκ ἐρῶν τινος διατελῶ, Χαρμίδην δὲ
 τόνδε οἶδα πολλοὺς μὲν ἐραστὰς κτησάμενον, ἔστι δὲ ὧν καὶ
 αὐτὸν ἐπιθυμήσαντα· Κριτόβουλος γε μὴν ἔτι καὶ νῦν ἐρώ-
 10 μένος ὧν ἤδη ἄλλων ἐπιθυμεῖ. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Νικήρατος, 3
 ὡς ἐγὼ ἀκούω, ἐρῶν τῆς γυναικὸς ἀντερᾶται. Ἐρμογένη γε
 μὴν τίς ἡμῶν οὐκ οἶδεν ὡς, ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἡ καλοκάγαθία,
 τῷ ταύτης ἔρωτι κατατήκεται; οὐχ ὁρᾶτε ὡς σπουδαῖαι μὲν
 αὐτοῦ αἱ ὀφρῦες, ἀτρεμεῖς δὲ τὸ ὄμμα, μέτριοι δὲ οἱ λόγοι,
 15 πραεῖα δὲ ἡ φωνή, ἰλαρὸν δὲ τὸ ἦθος; τοῖς δὲ σεμνοτάτοις
 θεοῖς φίλοις χρώμενος οὐδὲν ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ὑπερορᾷ;
 σὺ δὲ μόνος, ὦ Ἀντίσθενες, οὐδενὸς ἐρᾷς; Ναὶ μὰ τοὺς 4
 θεούς, εἶπεν ἐκεῖνος, καὶ σφόδρα γε σοῦ. καὶ ὁ Σωκράτης
 ἐπισκώψας ὡς δὴ θρυπτόμενος εἶπε· Μὴ νῦν μοι ἐν τῷ
 20 παρόντι ὄχλον παρέχε· ὡς γὰρ ὁρᾷς, ἄλλα πράττω. καὶ ὁ 5
 Ἀντισθένης ἔλεξεν· Ὡς σαφῶς μέντοι σὺ μαστροπὲ σαυτοῦ
 αἰεὶ τοιαῦτα ποιεῖς· τοτὲ μὲν τὸ δαιμόνιον προφασιζόμενος οὐ
 διαλέγῃ μοι, τοτὲ δ' ἄλλου του ἐφιέμενος. καὶ ὁ Σωκράτης 6
 ἔφη· Πρὸς τῶν θεῶν, ὦ Ἀντίσθενες, μόνον μὴ συγκόψης
 25 με· τὴν δ' ἄλλην χαλεπότητα ἐγὼ σου καὶ φέρω καὶ οἴσω
 φιλικῶς. ἀλλὰ γάρ, ἔφη, τὸν μὲν σὸν ἔρωτα κρύπτωμεν,
 ἐπειδὴ καὶ ἔστιν οὐ ψυχῆς ἀλλ' εὐμορφίας τῆς ἐμῆς. ὅτι γε 7
 μὴν σύ, ὦ Καλλία, ἐρᾷς Αὐτολύκου πᾶσα μὲν ἡ πόλις οἶδε,
 πολλοὺς δ' οἶμαι καὶ τῶν ξένων. τούτου δ' αἴτιον τὸ πατέρων

4 post μεγέθει add. μὲν Schneider ante ψυχῇ add. ἐν Schenkl
 ἰδρυμένου Blomfield: ἰσουμένου codd. 5 ἄν del. Stephanus 6 ἐγὼ
 τε] fort. ἔγωγε 9 μὴν ἔτι Bornemann: om. B: ἔτι μὴν cet.
 10 καὶ ante ἄλλων add. F 13 ante οὐχ add. ἡ Heindorf
 23 διαλέγει G 26 κρύπτω μὲν codd.: corr. Victorius

τε ὀνομαστῶν ἀμφοτέρους ὑμᾶς εἶναι καὶ αὐτοὺς ἐπιφανεῖς.
 8 αἰὲ μὲν οὖν ἔγωγε ἠγάμην τὴν σὴν φύσιν, νῦν δὲ καὶ πολὺ
 μᾶλλον, ἐπεὶ ὄρω σε ἐρώντα οὐχ ἀβρότητι χλιδαινομένου οὐδὲ
 μαλακία θρυπτομένου, ἀλλὰ πᾶσιν ἐπιδεικνυμένου ῥώμην τε
 καὶ καρτερίαν καὶ ἀνδρείαν καὶ σωφροσύνην. τὸ δὲ τοιούτων 5
 9 ἐπιθυμεῖν τεκμήριόν ἐστι τῆς τοῦ ἔραστοῦ φύσεως. εἰ μὲν
 οὖν μία ἐστὶν Ἄφροδίτη ἢ διτταί, Οὐρανία τε καὶ Πάνδημος,
 οὐκ οἶδα· καὶ γὰρ Ζεὺς ὁ αὐτὸς δοκῶν εἶναι πολλὰς ἐπωνυμίας
 ἔχει· ὅτι γε μέντοι χωρὶς ἑκατέρα βωμοί τε καὶ ναοὶ εἰσι καὶ
 θυσίαι τῇ μὲν Πανδήμῳ ῥαδιουργότεραι, τῇ δὲ Οὐρανίᾳ 10
 10 ἀγνώτεραι, οἶδα. εἰκάσαις δ' ἂν καὶ τοὺς ἔρωτας τὴν μὲν
 Πάνδημον τῶν σωμάτων ἐπιπέμπειν, τὴν δ' Οὐρανίαν τῆς
 ψυχῆς τε καὶ τῆς φιλίας καὶ τῶν καλῶν ἔργων. ὑφ' οὗ δὴ
 11 καὶ σύ, ὦ Καλλία, κατέχεσθαι μοι δοκεῖς ἔρωτος. τεκμαί-
 ρομαι δὲ τῇ τοῦ ἐρωμένου καλοκάγαθία καὶ ὅτι σε ὄρω 15
 τὸν πατέρα αὐτοῦ παραλαμβάνοντα εἰς τὰς πρὸς τοῦτου
 συνουσίας. οὐδὲν γὰρ τούτων ἐστὶν ἀπόκρυφον πατρὸς τῷ
 12 καλῷ τε κάγαθῷ ἔραστῇ. καὶ ὁ Ἑρμογένης εἶπε· Νῆ τὴν
 Ἥραν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἄλλα τέ σου πολλὰ ἀγαμαι καὶ ὅτι
 νῦν ἅμα χαριζόμενος Καλλία καὶ παιδεύεις αὐτὸν οἷόνπερ χρή 20
 εἶναι. Νῆ Δί', ἔφη, ὅπως δὲ καὶ ἔτι μᾶλλον εὐφραίνηται,
 βούλομαι αὐτῷ μαρτυρῆσαι ὡς καὶ πολὺ κρείττων ἐστὶν ὁ
 13 τῆς ψυχῆς ἢ ὁ τοῦ σώματος ἔρωτος. ὅτι μὲν γὰρ δὴ ἄνευ
 φιλίας συνουσία οὐδεμία ἀξιόλογος πάντες ἐπιστάμεθα.
 φιλεῖν γε μὴν τῶν μὲν τὸ ἦθος ἀγαμένων ἀνάγκη ἠδεῖα 25
 καὶ ἐθελουσία καλεῖται· τῶν δὲ τοῦ σώματος ἐπιθυμούντων
 πολλοὶ μὲν τοὺς τρόπους μέμφονται καὶ μισοῦσι τῶν ἐρω-
 14 μένων· ἂν δὲ καὶ ἀμφότερα στέρξωσι, τὸ μὲν τῆς ὥρας ἄνθος
 ταχὺ δήπου παρακμάζει, ἀπολείποντος δὲ τούτου ἀνάγκη καὶ
 τὴν φιλίαν συναπομαραίνεσθαι, ἣ δὲ ψυχὴ ὅσονπερ ἂν χρόνον 30

6 ἐστι] ἐστι καὶ A H^a (? al.)

22 κρείττων A H²

25 φιλεῖν] φιλία Valckenaer

ἠδεῖα Valckenaer : ἰδία codd. : fort. ἢ ἠδεῖα

27 τῶν ἐρωμένων A s. v. : τὸν

ἐρώμενον cet.

28 καὶ om. A

ἔραστοῦ Mosche : ἐρωμένου codd.

ἠδεῖα Valckenaer

27 τῶν ἐρωμένων A s. v. : τὸν

ἀμφότεροι codd. : corr. Lange

ἢ ἐπὶ τὸ φρονιμώτερον καὶ ἀξιεραστοτέρα γίγνεται. καὶ μὴν 15
 ἐν μὲν τῇ τῆς μορφῆς χρήσει ἔνεστί τις καὶ κόρος, ὥστε
 ἄπερ καὶ πρὸς τὰ σιτία διὰ πλησμονήν, ταῦτα ἀνάγκη καὶ
 πρὸς τὰ παιδικὰ πάσχειν· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς φιλία διὰ τὸ
 5 ἀγνή εἶναι καὶ ἀκορεστοτέρα ἐστίν, οὐ μέντοι, ὥς γ' ἂν τις
 οἰηθείη, διὰ τοῦτο καὶ ἀνεπαφροδιτοτέρα, ἀλλὰ σαφῶς καὶ
 ἀποτελεῖται ἢ εὐχῆ ἐν ἧ αἰτούμεθα τὴν θεὸν ἐπαφρόδιτα
 καὶ ἔπη καὶ ἔργα διδόναι. ὥς μὲν γὰρ ἄγαταί τε καὶ φιλεῖ 16
 τὸν ἐρώμενον θάλλουσα μορφῇ τε ἐλευθερία καὶ ἦθει αἰδήμονί
 10 τε καὶ γενναίῳ ψυχῇ εὐθὺς ἐν τοῖς ἠλιξίῳ ἡγεμονικῇ τε ἅμα
 καὶ φιλόφρων οὔσα οὐδὲν ἐπιδείτῃ λόγου· ὅτι δὲ εἰκὸς καὶ
 ὑπὸ τῶν παιδικῶν τὸν τοιοῦτον ἐραστὴν ἀντιφιλεῖσθαι, καὶ
 τοῦτο διδάξω. πρῶτον μὲν γὰρ τίς μισεῖν δύναται' ἂν ὑφ' οὗ 17
 εἰδεῖη καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς νομιζόμενος; ἔπειτα δὲ ὀρώη αὐτὸν
 15 τὰ τοῦ παιδὸς καλὰ μᾶλλον ἢ τὰ ἑαυτοῦ ἠδέα σπουδάζοντα;
 πρὸς δὲ τούτοις πιστεύοι μήτ' ἂν † παρά τι ποιήσῃ † μήτ' ἂν
 καμῶν ἀμορφότερος γένηται, μειωθῆναι ἂν τὴν φιλίαν; οἷς 18
 γε μὴν κοινὸν τὸ φιλεῖσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη τούτους ἠδέως
 μὲν προσορᾶν ἀλλήλους, εὐνοϊκῶς δὲ διαλέγεσθαι, πιστεύειν
 20 δὲ καὶ πιστεύεσθαι, καὶ προνοεῖν μὲν ἀλλήλων, συνήδεσθαι
 δ' ἐπὶ ταῖς καλαῖς πράξεσι, συνάχθῃσθαι δὲ ἂν τι σφάλμα
 προσπίπτῃ, τότε δ' εὐφραινομένους διατελεῖν, ὅταν ὑγιαίνοντες
 συνῶσιν, ἂν δὲ κάμη ὀπότερος οὔν, πολὺ συνεχεστέραν τὴν
 συνουσίαν ἔχειν, καὶ ἀπόντων ἔτι μᾶλλον ἢ παρόντων ἐπιμε-
 25 λείσθαι; οὐ ταῦτα πάντα ἐπαφρόδιτα; διὰ γέ τοι τὰ τοιαῦτα
 ἔργα ἅμα ἐρῶντες τῆς φιλίας καὶ χρώμενοι αὐτῇ εἰς γῆρας
 διατελοῦσι. τὸν δὲ ἐκ τοῦ σώματος κρεμάμενον διὰ τί 19
 ἀντιφιλήσειεν ἂν ὁ παῖς; πότερον ὅτι ἑαυτῷ μὲν νέμει ὦν

1 ἢ Stephanus: ἧ codd. 3 ταῦτα Heindorf 6 τοῦτο
 DF pr.: τούτου cet. ἐπαφροδιτο(ω)τέρα codd.: corr. Valckenaer
 9 θάλλουσα Mehler 10 γενναῖα (vel γενναία) ψυχῇ codd.: corr.
 Leonclavius 16 πιστεύοι A s. v. F: πιστεύει (vel -η) cet. fort.
 ἂν τι παραπταίση cf. l. 22: ἂν ἄρα τι πταίση H. Sauppe: ἂν παρακμάση
 Jacobs: ἂν παραπαίση Naber

ἐπιθυμεί, τῷ δὲ παιδὶ τὰ ἐπονειδιστότατα; ἢ διότι ἂ σπεύδει
 πράττειν παρὰ τῶν παιδικῶν, εἵργει μάλιστα τοὺς οἰκείους
 20 ἀπὸ τούτων; καὶ μὴν ὅτι γε οὐ βιάζεται, ἀλλὰ πείθει, διὰ
 τοῦτο μᾶλλον μισητέος. ὁ μὲν γὰρ βιαζόμενος ἑαυτὸν
 πονηρὸν ἀποδεικνύει, ὁ δὲ πείθων τὴν τοῦ ἀναπειθομένου 5
 21 ψυχὴν διαφθείρει. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ χρημάτων γε ἀπεμπολῶν
 τὴν ὥραν τί μᾶλλον στέρξει τὸν πριάμενον ἢ ὁ ἐν ἀγορᾷ
 πωλῶν καὶ ἀποδιδόμενος; οὐ μὴν ὅτι γε ὠραῖος ἀώρω, οὐδὲ
 ὅτι γε καλὸς οὐκέτι καλῷ καὶ ἐρῶντι οὐκ ἐρῶν ὀμιλεῖ, φιλήσει
 αὐτόν. οὐδὲ γὰρ ὁ παῖς τῷ ἀνδρὶ ὥσπερ γυνὴ κοινωνεῖ τῶν 10
 ἐν τοῖς ἀφροδισίοις εὐφροσυνῶν, ἀλλὰ νήφων μεθύοντα ὑπὸ
 22 τῆς ἀφροδίτης θεᾶται. ἐξ ὧν οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ τὸ
 ὑπερορᾶν ἐγγίγνεται αὐτῷ τοῦ ἐραστοῦ. καὶ σκοπῶν δ' ἄν
 τις εὔροι ἐκ μὲν τῶν διὰ τοὺς τρόπους φιλουμένων οὐδὲν
 χαλεπὸν γεγενημένον, ἐκ δὲ τῆς ἀναιδοῦς ὀμιλίας πολλὰ ἤδη 15
 23 καὶ ἀνόσια πεπραγμένα. ὥς δὲ καὶ ἀνελεύθερος ἢ συνουσία
 τῷ τὸ σῶμα μᾶλλον ἢ τῷ τὴν ψυχὴν ἀγαπῶντι, νῦν τοῦτο
 δηλώσω. ὁ μὲν γὰρ παιδεύων λέγειν τε ἂ δεῖ καὶ πράττειν
 δικαίως ἂν ὥσπερ Χείρων καὶ Φοῖνιξ ὑπ' Ἀχιλλέως τιμῶτο,
 ὁ δὲ τοῦ σώματος ὀρεγόμενος εἰκότως ἂν ὥσπερ πτωχὸς 20
 περιέποιτο. ἀεὶ γάρ τοι προσαιτῶν καὶ προσδεόμενος ἢ
 24 φιλήματος ἢ ἄλλου τινὸς ψηλαφήματος παρακολουθεῖ. εἰ δὲ
 λαμνρότερον λέγω, μὴ θαυμάζετε· ὅ τε γὰρ οἶνος συνεπαίρει
 καὶ ὁ ἀεὶ σύνοικος ἐμοὶ ἔρως κεντρίζει εἰς τὸν ἀντίπαλον
 25 ἔρωτα αὐτῷ παρρησιάζεσθαι. καὶ γὰρ δὴ δοκεῖ μοι ὁ μὲν 25
 τῷ εἶδει τὸν νοῦν προσέχων μεμισθωμένῳ χῶρον εἰκέειναι.
 οὐ γὰρ ὅπως πλείονος ἄξιος γένηται ἐπιμελεῖται, ἀλλ' ὅπως
 αὐτὸς ὅτι πλείστα ὠραῖα καρπώσεται. ὁ δὲ τῆς φιλίας
 ἐφιέμενος μᾶλλον ἔοικε τῷ τὸν οἰκείον ἀγρὸν κεκτημένῳ·
 πάντοθεν γοῦν φέρων ὅ τι ἂν δύνηται πλείονος ἄξιον ποιεῖ 30

1 διότι ἂ] ὅτι δι' ἂ Mehler 2 παρὰ D H²: πέρα cet. εἵργειν
 codd., sed A puncto sub ν posito 3 μὴν A: μὴ cet. 6 γε om.
 BF 21 τοι] τι A 23 θαυμάζετε F H² 25 αὐτῷ ἔρωτα H²
 27 γενήσεται Mehler 28 καρπώσεται F 29 τὸν del. Mehler

τὸν ἐρώμενον. καὶ μὴν καὶ τῶν παιδικῶν ὅς μὲν ἂν εἶδῃ· 26
 ὅτι ὁ τοῦ εἵδους ἐπαρκῶν ἄρξει τοῦ ἐραστοῦ, εἰκὸς αὐτὸν
 τᾶλλα ῥαδιουργεῖν· ὅς δ' ἂν γιγνώσκη ὅτι ἂν μὴ καλὸς
 κάγαθός ῃ, οὐ καθέξει τὴν φιλίαν, τοῦτον προσήκει μᾶλλον
 5 ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι. μέγιστον δ' ἀγαθὸν τῷ ὀρεγομένῳ ἐκ 27
 παιδικῶν φίλου ἀγαθὸν ποιήσασθαι ὅτι ἀνάγκη καὶ αὐτὸν
 ἀσκεῖν ἀρετὴν. οὐ γὰρ οἶόν τε πονηρὰ αὐτὸν ποιοῦντα
 ἀγαθὸν τὸν συνόντα ἀποδείξαι, οὐδέ γε ἀναισχυντίαν καὶ
 ἀκρασίαν παρεχόμενον ἐγκρατῆ καὶ αἰδούμενον τὸν ἐρώμενον
 10 ποιῆσαι. ἐπιθυμῶ δέ σοι, ἔφη, ὦ Καλλία, καὶ μυθολογῆσαι 28
 ὡς οὐ μόνον ἄνθρωποι ἀλλὰ καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες τὴν τῆς
 ψυχῆς φιλίαν περὶ πλείονος ἢ τὴν τοῦ σώματος χρήσιμ
 ποιοῦνται. Ζεὺς τε γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν οὐσῶν μορφῆς 29
 ἠράσθη, συγγενόμενος εἶα αὐτὰς θνητὰς εἶναι· ὅσων δὲ
 15 ψυχαῖς ἀγαθαῖς ἀγασθείη, ἀθανάτους τούτους ἐποίει· ὦν
 Ἑρακλῆς μὲν καὶ Διόσκουροί εἰσι, λέγονται δὲ καὶ ἄλλοι·
 καὶ ἐγὼ δέ φημι καὶ Γανυμήδην οὐ σώματος ἀλλὰ ψυχῆς 30
 ἕνεκα ὑπὸ Διὸς εἰς Ὀλυμπον ἀνενεχθῆναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ
 τοῦνομα αὐτοῦ· ἔστι μὲν γὰρ δήπου καὶ Ὀμήρῳ
 20 γάννυται δέ τ' ἀκούων.

τοῦτο δὲ φράζει ὅτι ἤδεται δέ τ' ἀκούων. ἔστι δὲ καὶ
 ἄλλοθί που

πυκινὰ φρεσὶ μῆδεα εἰδώς.

τοῦτο δ' αὖ λέγει σοφὰ φρεσὶ βουλευμάτα εἰδώς. ἐξ οὖν
 25 συναμφοτέρων τούτων οὐχ ἡδυσώματος ὀνομασθεῖς ὁ Γανυ-
 μήδης ἀλλ' ἡδυγνώμων ἐν θεοῖς τετίμηται. ἀλλὰ μὴν, 31
 ὦ Νικήρατε, καὶ Ἀχιλλεὺς Ὀμήρῳ πεποίηται οὐχ ὡς
 παιδικοῖς Πατρόκλῳ ἀλλ' ὡς ἐταίρῳ ἀποθανόντι ἐκπρεπέ-
 στατα τιμωρήσαι. καὶ Ὀρέστης δὲ καὶ Πυλάδης καὶ Θησεὺς

1 ὅσα ἂν μὲν codd.: corr. Heindorf 2 ὁ del. Castalio
 12 πλείονος] hic incipit cod. C (= B *Oeconomici* i. 1-23) 15 ἀγα-
 θαῖς F s. v. cet.: om. Ald. 16 διόσκοροι C 19 καὶ] ἐν B:
 παρ' Mehler 20 δ' ἀκούων codd.: corr. Stephanus 28 παιδικῶς
 codd.: corr. Stephanus 29 τιμωρήσας Weiske

καὶ Πειρίθους καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τῶν ἡμιθέων οἱ ἄριστοι
 ὑμνοῦνται οὐ διὰ τὸ συγκαθεύδειν ἀλλὰ διὰ τὸ ἀγασθαι
 32 ἀλλήλους τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα κοινῇ διαπεπράχθαι. τί
 δέ, τὰ νῦν καλὰ ἔργα οὐ πάντ' ἂν εὔροι τις ἔνεκα ἐπαίνου
 ὑπὸ τῶν καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν ἐθελόντων πραττόμενα 5
 μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐθιζομένων ἡδονὴν ἀντ' εὐκλείας αἰρεῖσθαι;
 καίτοι Πανσανίας γε ὁ Ἀγάθωνος τοῦ ποιητοῦ ἐραστῆς ἀπο-
 λογούμενος ὑπὲρ τῶν ἀκρασία ἐγκαλινδουμένων εἶρηκεν ὡς
 καὶ στράτευμα ἀλκιμώτατον ἂν γένοιτο ἐκ παιδικῶν τε καὶ
 33 ἐραστῶν. τούτους γὰρ ἂν ἔφη οἴεσθαι μάλιστα αἰδεῖσθαι 10
 ἀλλήλους ἀπολείπειν, θαυμαστὰ λέγων, εἴ γε οἱ ψόγου τε
 ἀφροντιστεῖν καὶ ἀναισχυντεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐθιζόμενοι,
 34 οὔτοι μάλιστα αἰσχυνοῦνται αἰσχρόν τι ποιεῖν. καὶ μαρτύρια
 δὲ ἐπήγετο ὡς ταῦτα ἐγνωκότες εἶεν καὶ Θηβαῖοι καὶ Ἡλείοι
 συγκαθεύδοντας γοῦν αὐτοῖς ὅμως παρατάττεσθαι ἔφη τὰ 15
 παιδικὰ εἰς τὸν ἀγῶνα, οὐδὲν τοῦτο σημεῖον λέγων ὅμοιον.
 ἐκείνοις μὲν γὰρ ταῦτα νόμιμα, ἡμῖν δ' ἐπονείδιστα. δοκοῦσι
 δ' ἔμοιγε οἱ μὲν παραταπτόμενοι ἀπιστοῦσιν εἰκέναι μὴ
 χωρὶς γενόμενοι οἱ ἐρώμενοι οὐκ ἀποτελῶσι τὰ τῶν ἀγαθῶν
 35 ἀνδρῶν ἔργα. Λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ νομίζοντες, εἴαν καὶ ὀρεχθῆ 20
 τις σώματος, μηδενὸς ἂν ἔτι καλοῦ καγαθοῦ τοῦτου τυχεῖν,
 οὔτω τελῶς τοὺς ἐρωμένους ἀγαθοὺς ἀπεργάζονται ὡς καὶ
 μετὰ ξένων κἂν μὴ ἐν τῇ αὐτῇ [πόλει] ταχθῶσι τῷ ἐραστῇ,
 ὁμοίως αἰδοῦνται τοὺς παρόντας ἀπολείπειν. θεῶν γὰρ οὐ
 36 τὴν Ἀναίδειαν ἀλλὰ τὴν Αἰδῶ νομίζουσι. δοκοῦμεν δ' ἂν μοι 25
 πάντες ὁμόλογοι γενέσθαι περὶ ὧν λέγω, εἰ ὧδε ἐπισκοποῖμεν,
 τῷ ποτέρως παιδὶ φιληθέντι μᾶλλον ἂν τις πιστεύσειεν ἢ
 χρήματα ἢ τέκνα ἢ χάριτας παρακατατίθεσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ

7 γε Ath. v. 216 E : τε codd. 8 ἐγκαλινδουμένων Cobet : συγκυ-
 λινδουμένων codd. : συγκαλινδουμένων Ath. 10 μάλιστ' ἂν Ath.
 11 ἀπολιπεῖν Ath. τε Ath. : τε καὶ codd. 13 αἰσχύνονται codd.
 corr. Valckenaer 15 συγκαθεύδοντας A s. v. : συγκαθεύδοντες
 codd. 22 οὕτως A B C E G H¹ καὶ] κἂν ed. Didot 23 πόλει
 del. Lange 24 ὅμως Bach ἀπολιπεῖν B 26 ἐπισκοπῶμεν
 codd. : corr. Schneider 28 μὲν om. F

οἶμαι καὶ αὐτὸν τὸν τῷ εἶδει τοῦ ἔρωμένου χρώμενον μᾶλλον
 ἂν ταῦτα πάντα τῷ τὴν ψυχὴν ἐρασμίῳ πιστεῦσαι. σοί γε 37
 μὴν, ὦ Καλλία, δοκεῖ μοι ἄξιον εἶναι καὶ θεοῖς χάριν εἰδέναι
 ὅτι σοι Αὐτολύκου ἔρωτα ἐνέβαλον. ὡς μὲν γὰρ φιλότιμός
 5 ἐστὶν εὐδῆλον, ὅς τοῦ κηρυχθῆναι ἔνεκα νικῶν παγκράτιον
 πολλοὺς μὲν πόνους, πολλὰ δ' ἄλγη ἀνέχεται. εἰ δὲ οἷοιτο 38
 μὴ μόνον ἑαυτὸν καὶ τὸν πατέρα κοσμήσειν, ἀλλ' ἱκανὸς
 γενήσεσθαι δι' ἀνδραγαθίαν καὶ φίλους εὖ ποιεῖν καὶ τὴν
 πατρίδα αὖξιν τροπαῖα τῶν πολεμίων ἱστάμενος, καὶ διὰ
 10 ταῦτα περίβλεπτός τε καὶ ὀνομαστός ἐσεσθαι καὶ ἐν Ἑλλησι
 καὶ ἐν βαρβάροις, πῶς οὐκ οἶει αὐτόν, ὅντιν' ἠγοῖτο εἰς ταῦτα
 συνεργὸν εἶναι κράτιστον, τοῦτον ταῖς μεγίσταις ἂν τιμαῖς
 περιέπειν; εἰ οὖν βούλει τούτῳ ἀρέσκειν, σκεπτέον μὲν σοι 39
 ποῖα ἐπιστάμενος Θεμιστοκλῆς ἱκανὸς ἐγένετο τὴν Ἑλλάδα
 15 ἐλευθεροῦν, σκεπτέον δὲ ποῖά ποτε εἰδὼς Περικλῆς κράτιστος
 ἐδόκει τῇ πατρίδι σύμβουλος εἶναι, ἀθρητέον δὲ καὶ πῶς ποτε
 Σόλων φιλοσοφήσας νόμους κρατίστους τῇ πόλει κατέθηκεν,
 ἐρευνητέον δὲ καὶ ποῖα Λακεδαιμόνιοι ἀσκοῦντες κράτιστοι
 δοκοῦσιν ἠγεμόνες εἶναι· προξενεῖς δὲ καὶ κατάγονται αἰεὶ
 20 παρὰ σοὶ οἱ κράτιστοι αὐτῶν. ὡς μὲν οὖν σοι ἡ πόλις ταχὺ 40
 ἂν ἐπιτρέψειεν αὐτήν, εἰ βούλει, εὖ ἴσθι. τὰ μέγιστα γὰρ
 σοι ὑπάρχει· εὐπατρίδης εἶ, ἱερεὺς θεῶν τῶν ἀπ' Ἐρεχθέως,
 οἳ καὶ ἐπὶ τὸν βάρβαρον σὺν Ἰάκχῳ ἐστράτευσαν, καὶ νῦν
 ἐν τῇ ἑορτῇ ἱεροπρεπέστατος δοκεῖς εἶναι τῶν προγεγενη-
 25 μένων, καὶ σῶμα ἀξιοπρεπέστατον μὲν ἰδεῖν τῆς πόλεως
 ἔχεις, ἱκανὸν δὲ μόχθους ὑποφέρειν. εἰ δ' ὑμῖν δοκῶ 41
 σπουδαιολογῆσαι μᾶλλον ἢ παρὰ πότον πρέπει, μηδὲ τοῦτο
 θαυμάζετε. ἀγαθῶν γὰρ φύσει καὶ τῆς ἀρετῆς φιλοτίμως
 ἐφιεμένων αἰεὶ ποτε τῇ πόλει συνεργαστῆς ὦν διατελῶ. οἱ 42
 30 μὲν δὴ ἄλλοι περὶ τῶν ῥηθέντων διελέγοντο, ὁ δ' Αὐτόλυκος

6 ἀνέσχεται C: ἠνέσχετο Mehler

πολέμων cet.

17 ἔθηκεν Mehler

πρόξενοι: πρόξενος δ' εἶ Mehler

βούλοιο Mehler

23 οἶ] αἶ Richards

9 πολεμίων H²: πολέων vel

19 προξενεῖς scripsi pro

21 αὐτήν codd.: corr. Stephanus

κατεθεᾶτο τὸν Καλλίαν. καὶ ὁ Καλλίας δὲ παρορῶν εἰς
 ἐκεῖνον εἶπεν· Οὐκοῦν σύ με, ὦ Σώκρατες, μαστροπεύσεις
 πρὸς τὴν πόλιν, ὅπως πράττω τὰ πολιτικὰ καὶ αἰεὶ ἀρεστὸς
 43 ὦ αὐτῇ; Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, ἂν ὀρώσῃ γέ σε μὴ τῷ δοκεῖν
 ἀλλὰ τῷ ὄντι ἀρετῆς ἐπιμελούμενον. ἡ μὲν γὰρ ψευδῆς 5
 δόξα ταχὺ ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς πείρας· ἡ δ' ἀληθῆς ἀνδραγαθία,
 ἂν μὴ θεὸς βλάβηται, αἰεὶ ἐν ταῖς πράξεσι λαμπροτέραν τὴν
 εὐκλειαν συμπαρέχεται.

IX Οὗτος μὲν δὴ ὁ λόγος ἐνταῦθα ἔληξεν. Αὐτόλυκος δὲ
 (ἤδη γὰρ ὥρα ἦν αὐτῷ) ἐξανίστατο εἰς περίπατον· καὶ ὁ 10
 Λύκων ὁ πατὴρ αὐτῷ συνεξιών ἐπιστραφεὶς εἶπε· Νῆ τὴν
 Ἥραν, ὦ Σώκρατες, καλὸς γε κάγαθὸς δοκεῖς μοι ἄνθρωπος
 εἶναι.

2 Ἐκ δὲ τούτου πρῶτον μὲν θρόνος τις ἔνδον κατετέθη,
 ἔπειτα δὲ ὁ Συρακόσιος εἰσελθὼν εἶπεν· ὦ ἄνδρες, Ἀριάδνη 15
 εἴσεισιν εἰς τὸν ἑαυτῆς τε καὶ Διονύσου θάλαμον· μετὰ δὲ
 τοῦθ' ἤξει Διόνυσος ὑποπεπωκῶς παρὰ θεοῖς καὶ εἴσεισι
 3 πρὸς αὐτήν, ἔπειτα παιξοῦνται πρὸς ἀλλήλους. ἐκ τούτου
 πρῶτον μὲν ἡ Ἀριάδνη ὡς νύμφη κεκοσμημένη παρήλθε
 καὶ ἐκαθέζετο ἐπὶ τοῦ θρόνου. οὐπω δὲ φαινομένου τοῦ 20
 Διονύσου ἠυλείτο ὁ βακχεῖος ῥυθμός. ἔνθα δὲ ἠγάσθησαν
 τὸν ὀρχηστοδιδάσκαλον. εὐθύς μὲν γὰρ ἡ Ἀριάδνη ἀκού-
 σασα τοιοῦτόν τι ἐποίησεν ὡς πᾶς ἂν ἔγνω ὅτι ἀσμένη
 ἤκουσε· καὶ ὑπήντησε μὲν οὐ οὐδὲ ἀνέστη, δῆλη δ' ἦν μόλις
 4 ἠρεμοῦσα. ἐπεὶ γε μὴν κατεῖδεν αὐτήν ὁ Διόνυσος, ἐπι- 25
 χορεύσας ὥσπερ ἂν εἴ τις φιλικώτατα ἐκαθέζετο ἐπὶ τῶν
 γονάτων, καὶ περιλαβὼν ἐφίλησεν αὐτήν. ἡ δ' αἰδουμένη
 μὲν ἐώκει, ὅμως δὲ φιλικῶς ἀντιπεριελάμβανεν. οἱ δὲ
 συμπόται ὀρώντες ἅμα μὲν ἐκρότουν, ἅμα δὲ ἐβόων αὐθις.
 5 ὡς δὲ ὁ Διόνυσος ἀνιστάμενος συνανέστησε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν 30
 Ἀριάδνην, ἐκ τούτου δὴ φιλοῦντων τε καὶ ἀσπαζομένων

12 ἄνθρωπος om. C
 παιξοῦνται cet.

18 παιξοῦνται D F : παίξονται A in marg. :
 20 οὐπω] αὐτοῦ Naber

ἀλλήλους σχήματα παρῆν θεάσασθαι. οἱ δ' ὄρωντες ὄντως
 καλὸν μὲν τὸν Διόνυσον, ὠραίαν δὲ τὴν Ἀριάδην, οὐ
 σκώπουντας δὲ ἀλλ' ἀληθινῶς τοῖς στόμασι φιλοῦντας,
 πάντες ἀνεπερωμένοι ἐθεῶντο. καὶ γὰρ ἤκουον τοῦ Διο- 6
 5 νύσου μὲν ἐπερωτῶντος αὐτὴν εἰ φιλεῖ αὐτόν, τῆς δὲ οὕτως
 ἐπομνουύσης (ὥστε) μὴ μόνον τὸν Διόνυσον ἀλλὰ καὶ τοὺς
 παρόντας ἅπαντας συνομόσαι ἂν ἢ μὴν τὸν παῖδα καὶ τὴν
 παῖδα ὑπ' ἀλλήλων φιλεῖσθαι. ἐώκεσαν γὰρ οὐ δεδιδαγμένοις
 τὰ σχήματα ἀλλ' ἐφειμένοις πράττειν ἢ πάλαι ἐπεθύμουν.
 10 τέλος δὲ οἱ συμπόται ἰδόντες περιβεβληκότας τε ἀλλήλους 7
 καὶ ὡς εἰς εὐνὴν ἀπιόντας, οἱ μὲν ἄγαμοι γαμεῖν ἐπώμνυσαν,
 οἱ δὲ γεγαμηκότες ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀπήλαυνον
 πρὸς τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὅπως τούτων τύχοιεν. Σωκράτης
 δὲ καὶ τῶν ἄλλων οἱ ὑπομείναντες πρὸς Λύκωνα καὶ τὸν
 15 υἱὸν σὺν Καλλίᾳ περιπατήσοντες ἀπήλθον. αὕτη τοῦ τότε
 συμποσίου κατάλυσις ἐγένετο.

5 αὐτόν A: αὐτὴν E H¹
 Διόνυσον lacunam statuit Schenkl

6 ὥστε add. Stephanus
 7 ἐπομόσαι D F

post

INDEX NOMINVM

- Achilles iv 6; viii 23, 31.
 Aeschylus Phliasius iv 63.
 Agamemnon iv 6.
 Agathon viii 32.
 Ajax iv 6.
 Alexander, Priami fil., iv 20.
 Anaximander iii 6.
 Antisthenes iii 7; iv 34, 62, 63.
 Ariadne ix 2.
 Athenienses ii 13.
 Autolycus i 2, 4, 9; iii 13.

 Bacchus ix 2.

 Callias i 1, 5; iii 4; iv 1 sq.;
 viii 39, 40.
 Callipides iii 11.
 Charmides i 3; iii 9; iv 29.
 Chiron viii 23.
 Clinias iv 11.
 Critobulus ii 3; iii 7; iv 10, 11;
 v 1 sq.

 Dioscuri viii 29.

 Erechtheus viii 40.

 Ganymedes viii 30.
 Gorgias i 25.
 Gorgones iv 24.

 Heracleota iv 63.
 Hercules viii 29.
 Hermogenes iv 47 sq.; vi 1 sq.
 Hippias iv 63.
 Homerus iv 6, 45; viii 30.

 Iacchus viii 40.

 Iuppiter viii 9, 29.

 Lacedaemonii viii 35, 39.
 Lycon i 2; ii 4; iii 12; ix 1.

 Minerva iv 17.

 Nestor iv 6.
 Niceratus i 2; ii 3; iii 5; iv
 6 sq., 45.
 Nicostratus vi 3.

 Panathenaea i 2.
 Pericles viii 39.
 Philippus scurra i 11 sq.; ii 14,
 20 sq.; iii 11; iv 50.
 Phoenix viii 23.
 Piraeus i 2.
 Pirithous viii 31.
 Pisander ii 14.
 Prodicus i 5; iv 62.
 Protagoras i 5.
 Pylades viii 31.

 Sileni iv 19.
 Socrates passim.
 Solon viii 39.
 Stesimbrotus iii 6.
 Syracusius ii 1; iv 54 sq.; vi
 6 sq.; ix 1 sq.

 Thasium vinum iv 41.
 Thebani viii 34.
 Themistocles viii 39.
 Theognis ii 4.
 Theseus viii 31.

 Venus viii 9.

APOLOGIA SOCRATIS

PRAEFATIO

HOC opusculum L. Dindorfius in praefationis ad editionem Oxoniensem pagina xv ait tamquam Xenophontis, cuius nomen non constet an in ullo gerat libro scripto, citare Athenaeum, Stobaeum, scholiastam Platonis in cod. Bodleiano, neque aliam credibile esse usurpasse Diogenem Laertium ii, 57, ubi inter Xenophontis scripta referat Ἀπολογία Σωκράτους: nec quemquam Xenophontis esse dubitasse ante Valckenarium. Manu quidem posteriori adscriptum est Xenophontis nomen in codice Britannico, et legitur in interpretatione Latina, quam edidit Leonardus Aretinus. Nos autem, cum ipsius Ἀττικῆς μελίττης sermonem haec mella redoleant, nomen in titulo impense reposuimus.

Tres quibus continetur Socratis defensio exstant codices, *Vaticani* 1335, saec. xii, et 1950, saec. xiv, *Britannicusque*¹ *Harleianus* 5724, saec. xv. *Vaticanus* 1335 'duas,' inquit Schenkl, 'corrigentium expertus est manus, unam saeculi xiv, alteram recentissimam saeculi ut videtur xviii.' Idem ex B, vel potius B₂, descriptum esse A demonstrare studuit. Vbi autem aliam exhibet scripturam B, aliam A, librarium codicis A opinatur textum emendasse. Haec num vera sit viri

¹ Nondum pernotuit tertius ille codex qui Xenophontis continet Apologiam fol. 51, Agesilaum fol. 57, Hieronem fol. 80 b. Si plura exstarent exemplaria Apologiae, contemni posset, sed in summa codicum inopia haud neglegendus est. Hic liber forma est minima, bombycinus.

PRAEFATIO

docti opinio, postquam codicem Britannicum contuli mihi quidem dubium videtur. *Britannicus* enim ubi a libro A differt, haec habet cum B vel B₂ communia: εἰ B *Harl.* § 5, οὕτως § 10, om. οἱ § 11, πολλῶν § 15, εὐδαιμονεῖ § 18, πρὸ § 20, οὐκοῦν § 21, πολλῇ et ἐγράψαντο § 24, τεθνᾶναι § 33; καλῶν τετυχηκέναι B₂ *Harl.* § 9. Quae autem cum A contra B B₂ habet haec sunt: ὅτε § 8, γειναμένοις § 20, περὶ ante παντὸς § 22, κυδρὸς § 29, αὐτὸν vel αὐτὸν § 23, ἐγίγνετο § 23, ὀνομάζων pro νομίζων § 24, ἐπετελέσατο § 34. Has varietates contemplanti fortasse videatur A ex *Harleiano* descriptus esse. Sed, ut alia omittam, vetustior est A quam codex noster. Unde igitur absurdum illud ὀνομάζων pro νομίζων irrepsit in *Harleianum* et A: unde αὐτὸν vel αὐτὸν pro αὐτός, quod emendate legitur in B₂? Nonne satis apparet ex uno eodemque codice descriptos esse A et *Harleianum* simillimo quidem codicis B, sed qui non omnia eadem exhiberet? Iam in § 28 A et Stobaei codices μᾶλλον ἂν habent, *Harl.* μᾶλλον, B μάλ' ἂν. Mihi verum esse videtur μᾶλλον: id tamen mihi persuasum habeo neque coniecturam esse neque ex archetypo fluxisse, sed errore felici verbum ἂν omississe librarium neglegentissimum. Vereor autem ne νομίζων illud codicis B nihil aliud sit nisi coniectura palmaria pro ὀνομάζων quod erat in archetypo.

Instar alius codicis sunt libri Stobaei, qui in *Anthologii lib.* III, cap. vii laudat § 25 θαυμαστὸν ἔμοιγε . . . § 27 θάνατος et § 28 παρὼν δέ τις . . . § 29 ἐστὶν ὁ νικῶν. Sed verba λέγεται δὲ . . . ὁ νικῶν (§ 29) in codicibus tantum exstant Trincavellianis. de quibus vide *Prolegomena ad Stobaei lib.* iii (ed. Wachsmuth-Hense): in melioribus non leguntur.

E. C. M.

SIGLA

B = Vaticanus 1335, saec. xii

B₂ = Vaticani corrector prior, saec. xiv

A = Vaticanus 1950, saec. xiv

Harl. = Britannicus Harleianus 5724, saec. xv

Reuchlin = editio princeps Reuchliniana, a. 1520

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

[ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΑΣ]

Σωκράτους δὲ ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι μεμνήσθαι καὶ ὡς 1
ἐπειδὴ ἐκλήθη εἰς τὴν δίκην ἐβουλεύσατο περὶ τε τῆς
ἀπολογίας καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ βίου. γεγράφασι μὲν οὖν
περὶ τούτου καὶ ἄλλοι καὶ πάντες ἔτυχον τῆς μεγαληγορίας
5 αὐτοῦ· ᾧ καὶ δῆλον ὅτι τῷ ὄντι οὕτως ἐρρήθη ὑπὸ Σωκρά-
τους. ἀλλ' ὅτι ἤδη ἑαυτῷ ἠγείτο αἰρετώτερον εἶναι τοῦ βίου
θάνατον, τοῦτο οὐ διεσαφήνισαν· ὥστε ἀφρονεστέρα αὐτοῦ
φαίνεται εἶναι ἢ μεγαληγορία. Ἐρμογένης μέντοι ὁ Ἴππο- 2
νίκου ἐταῖρός τε ἦν αὐτῷ καὶ ἐξήγγειλε περὶ αὐτοῦ τοιαῦτα
10 ὥστε πρέπουσαν φαίνεσθαι τὴν μεγαληγορίαν αὐτοῦ τῇ
διανοίᾳ. ἐκεῖνος γὰρ ἔφη ὁρῶν αὐτὸν περὶ πάντων μᾶλλον
διαλεγόμενον ἢ περὶ τῆς δίκης εἰπεῖν· Οὐκ ἐχρῆν μέντοι 3
σκοπεῖν, ᾧ Σώκρατες, καὶ ὅ τι ἀπολογήσῃ; τὸν δὲ τὸ μὲν
πρῶτον ἀποκρίνασθαι· Οὐ γὰρ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι
15 μελετῶν διαβεβιωκέναι; ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐρέσθαι· Πῶς; Ὅτι
οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν· ἦνπερ νομίζω μελέτην εἶναι
καλλίστην ἀπολογίας. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν πάλιν λέγειν· Οὐχ ὁρᾷς 4
τὰ Ἀθηναίων δικαστήρια ὡς πολλάκις μὲν οὐδὲν ἀδικούντας
λόγῳ παραχθέντες ἀπέκτειναν, πολλάκις δὲ ἀδικούντας ἢ ἐκ

In tit. πρὸς τοὺς δικαστάς om. Stob. et Diog. Laert. ii. 57 Demetrium
Magneta citans 3 οὖν om. A 4 post πάντες fort. θαυμάζοντες
vel simile quid excidit 13 καὶ ὅ τι] ὅ τι καὶ Schneider 15 ἐπεὶ
Dind. : ἔπειτα codd. αὐτὸς cit. Schenkl ὅτι om. Harl.
17 αὐτὸς cit. Schenkl

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

τοῦ λόγου οἰκτίσαντες ἢ ἐπιχαρίτως εἰπόντας ἀπέλυσαν;
 Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δία, φάναι αὐτόν, καὶ δις ἤδη ἐπιχειρήσαντός
 μου σκοπεῖν περὶ τῆς ἀπολογίας ἐναντιοῦταί μοι τὸ δαιμόνιον.
 5 ὡς δὲ αὐτὸν εἰπεῖν· Θαυμαστὰ λέγεις, τὸν δ' αὖ ἀποκρί-
 νασθαι· Ἡ θαυμαστὸν νομίζεις εἰ καὶ τῷ θεῷ δοκεῖ ἐμὲ 5
 βέλτιον εἶναι ἤδη τελευτᾶν; οὐκ οἶσθα ὅτι μέχρι μὲν τοῦδε
 οὔδενι ἀνθρώπων ὑφείμην (ἂν) βέλτιον ἐμοῦ βεβιωκέναι;
 ὅπερ γὰρ ἡδιστόν ἐστιν, ἡδεῖν ὁσίως μοι καὶ δικαίως ἅπαντα
 τὸν βίον βεβιωμένον· ὥστε ἰσχυρῶς ἀγάμενος ἐμαυτὸν ταῦτα
 ἠΰρισκον καὶ τοὺς ἐμοὶ συγγιγνομένους γιγνώσκοντας περὶ 10
 6 ἐμοῦ. νῦν δὲ εἰ ἔτι προβήσεται ἡ ἡλικία, οἶδ' ὅτι ἀνάγκη
 ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι καὶ ὄραν τε χεῖρον καὶ
 ἀκούειν ἡττον καὶ δυσμαθέστερον εἶναι καὶ ὦν ἔμαθον
 ἐπιλησμονέστερον. ἂν δὲ αἰσθάνωμαι χείρων γιγνόμενος
 καὶ καταμέμφωμαι ἐμαυτόν, πῶς ἂν, εἰπεῖν, ἐγὼ ἔτι ἂν 15
 7 ἡδέως βιοτεύοιμι; ἴσως δέ τοι, φάναι αὐτόν, καὶ ὁ θεὸς δι'
 εὐμένειαν προξενεῖ μοι οὐ μόνον τὸ ἐν καιρῷ τῆς ἡλικίας
 καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἦ ῥᾶστα. ἂν γὰρ νῦν
 κατακριθῆ μου, δῆλον ὅτι ἐξέσται μοι τῇ τελευτῇ χρῆσθαι
 ἢ ῥᾶστη μὲν ὑπὸ τῶν τούτου ἐπιμεληθέντων κέκριται, ἀπρα- 20
 γμονεστάτη δὲ τοῖς φίλοις, πλείστον δὲ πόθον ἐμποιοῦσα τῶν
 τελευτώντων. ὅταν γὰρ ἄσχημον μὲν μηδὲν μηδὲ δυσχερὲς
 ἐν ταῖς γνώμαις τῶν παρόντων καταλείπηταιί (τις), ὑγιὲς δὲ
 τὸ σῶμα ἔχων καὶ τὴν ψυχὴν δυναμένην φιλοφρονεῖσθαι
 ἀπομαραίνηται, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον ποθεινὸν εἶναι; 25
 8 ὀρθῶς δὲ οἱ θεοὶ τότε μου ἠναντιοῦντο, φάναι αὐτόν, τῇ
 τοῦ λόγου ἐπισκέψει ὅτε ἐδόκει ἡμῖν ζητητέα εἶναι ἐκ παντὸς

4 αὐτὸς cit. Schenkl λέγεις] λέγειν Reuchlin 5 ἦ] εἰ B
 Harl. 7 ἂν add. Schneider coll. Com. 4. 8, 6 8 μοι
 Reuchlin: μὲν codd. 9 ταῦτα Harl. 12 ἐπιτελεῖσθαι Com.
 4. 8, 8: ἀπολειῖσθαι Harl.: ἀποτελεῖσθαι codd.: fort. ἀποτελέσαι
 17 τὸ om. Harl. 21 τῶν τελευτῶν codd. (τῶν om. Harl.): τῷ
 τελευτῶντι A₂: τοῦ τελευτῶντος Gesner 23 καταλίπηται codd.:
 corr. Stephanus τις add. Schenkl 26 μου Reuchlin: μὲν
 codd.: μοι cit. Schenkl 27 ἡμῖν] ὑμῖν Weiske

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

τρόπου τὰ ἀποφευκτικά. εἰ γὰρ τοῦτο διεπραξάμην, δῆλον
 ὅτι ἠτοιμασάμην ἂν ἀντὶ τοῦ ἤδη λήξαι τοῦ βίου ἢ νόσοις
 ἀλγυνόμενος τελευτηῆσαι ἢ γῆρα, εἰς ὃ πάντα τὰ χαλεπὰ
 συρρεῖ καὶ μάλα ἔρημα τῶν εὐφροσυνῶν. μὰ Δί', εἰπεῖν 9
 5 αὐτόν, ὦ Ἑρμόγενες, ἐγὼ ταῦτα οὐδὲ προθυμήσομαι, ἀλλ'
 ὅσων νομίζω τετυχηκένοι καλῶν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ'
 ἀνθρώπων, καὶ ἦν ἐγὼ δόξαν ἔχω περὶ ἑμαυτοῦ, ταύτην
 ἀναφαίνων εἰ βαρυνῶ τοὺς δικαστάς, αἰρήσομαι τελευτᾶν
 μᾶλλον ἢ ἀνελευθέρως τὸ ζῆν ἔτι προσαιτῶν κερδᾶναι τὸν
 10 πολὺ χεῖρω βίον ἀντὶ θανάτου. οὕτως δὲ γνόντα αὐτὸν ἔφη 10
 [εἰπεῖν], ἐπειδὴ κατηγόρησαν αὐτοῦ οἱ ἀντίδικοι ὡς οὓς μὲν
 ἢ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζοι, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια
 εἰσφέρει καὶ τοὺς νέους διαφθείροι, παρελθόντα εἰπεῖν· Ἄλλ' 11
 ἐγώ, ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν πρῶτον θαυμάζω Μελήτου, ὅτῳ
 15 ποτὲ γνοὺς λέγει ὡς ἐγὼ οὓς ἢ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ
 νομίζω· ἐπεὶ θύοντά γέ με ἐν ταῖς κοιναῖς ἑορταῖς καὶ ἐπὶ
 τῶν δημοσίων βωμῶν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρατυγχάνοντες
 ἐώρων καὶ αὐτὸς Μέλητος, εἰ ἐβούλετο. καινὰ γε μὴν 12
 δαιμόνια πῶς ἂν ἐγὼ εἰσφέροιμι λέγων ὅτι θεοῦ μοι φωνὴ
 20 φαίνεται σημαίνουσα ὅ τι χρὴ ποιεῖν; καὶ γὰρ οἱ φθόγγοις
 οἰωνῶν καὶ οἱ φήμαις ἀνθρώπων χρώμενοι φωναῖς δήπου
 τεκμαίρονται. βροντὰς δὲ ἀμφιλέξει τις ἢ μὴ φωνεῖν ἢ μὴ
 μέγιστον οἰωνιστήριον εἶναι; ἢ δὲ Πυθοῖ ἐν τῷ τρίποδι
 ἰέρεια οὐ καὶ αὐτὴ φωνῇ τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ διαγγέλλει; ἀλλὰ 13
 25 μέντοι καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν θεὸν τὸ μέλλον καὶ τὸ
 προσημαίνειν ᾧ βούλεται, καὶ τοῦτο, ὥσπερ ἐγὼ φημι, οὕτω
 πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομίζουσιν. ἀλλ' οἱ μὲν οἰωνοὺς τε

4 ἔρημον cit. Schneider 6 ὅσον Harl. 7 ταύτην] ταῦτ'
 Hirschig 8 βαρυνῶ Hirschig: βαρύνω codd.: ταῦτ' ἦν ἀναφαίνων
 [εἰ: βαρύνω conicio 10 οὕτω A 11 εἰπεῖν del. Leonclavius μὲν
 ἢ Reuchlin: ἢ μὲν codd. 15 γνοὺς τεκμηρίω Cobet coll. Com.
 1. 1, 2: fort. ὅτῳ ποτὲ τρόπῳ 17 prius οἱ om. B Harl. 18 καὶ]
 κἂν Richards 19 μοι Wyttenbach: μου codd. 22 τεκμαί-
 ρωνται codd.: corr. Reuchlin βροντὰς Gesner: βρονταῖς codd.
 23 ἢ] εἰ A B₁ 25 prius καὶ om. B₁

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

καὶ φήμας καὶ συμβόλους τε καὶ μάντεις ὀνομάζουσι τοὺς
 προσημαίνοντας εἶναι, ἐγὼ δὲ τοῦτο δαιμόνιον καλῶ, καὶ
 οἶμαι οὕτως ὀνομάζων καὶ ἀληθέστερα καὶ ὀσιώτερα λέγειν
 τῶν τοῖς ὄρνεσι ἀνατιθέντων τὴν τῶν θεῶν δύναμιν. ὥς
 γε μὴν οὐ ψεύδομαι κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτ' ἔχω τεκμήριον· 5
 καὶ γὰρ τῶν φίλων πολλοῖς δὴ ἐξαγγείλας τὰ τοῦ θεοῦ
 14 συμβουλευμάτων οὐδεπώποτε ψευδάμενος ἐφάνην. ἐπεὶ δὲ
 ταῦτα ἀκούοντες οἱ δικασταὶ ἐθορύβουν, οἱ μὲν ἀπιστοῦντες
 τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ καὶ φθονοῦντες, εἰ καὶ παρὰ θεῶν
 μειζόνων ἢ αὐτοὶ τυγχάνοι, πάλιν εἰπεῖν τὸν Σωκράτην· 10
 Ἄγε δὴ ἀκούσατε καὶ ἄλλα, ἵνα ἔτι μᾶλλον οἱ βουλόμενοι
 ὑμῶν ἀπιστῶσι τῷ ἐμῆ τετιμῆσθαι ὑπὸ δαιμόνων. Χαιρε-
 φῶντος γὰρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ πολλῶν
 παρόντων ἀνείλεν ὁ Ἀπόλλων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ
 μήτε ἐλευθεριώτερον μήτε δικαιοτέρου μήτε σωφρονέστερον. 15
 15 ὥς δ' αὖ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον εἰκότως
 ἐθορύβουν, αὐθις εἰπεῖν τὸν Σωκράτην· Ἄλλὰ μείζω μὲν, ὦ
 ἄνδρες, εἶπεν ὁ θεὸς ἐν χρησμοῖς περὶ Λυκούργου τοῦ Λακε-
 δαιμονίοις νομοθετήσαντος ἢ περὶ ἐμοῦ. λέγεται γὰρ εἰς
 τὸν ναὸν εἰσιόντα προσεῖπεῖν αὐτόν· Φροντίζω πότερα θεόν 20
 σε εἶπω ἢ ἄνθρωπον. ἐμὲ δὲ θεῷ μὲν οὐκ εἵκασεν, ἀνθρώπων
 δὲ πολλῷ προέκρινεν ὑπερφέρειν. ὅμως δὲ ὑμεῖς μηδὲ ταῦτ'
 εἰκῆ πιστεύσητε τῷ θεῷ, ἀλλὰ καθ' ἐν ἕκαστον ἐπισκοπεῖτε
 16 ὧν εἶπεν ὁ θεός. τίνα μὲν γὰρ ἐπίστασθε ἦττον ἐμοῦ
 δουλεύοντα ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις; τίνα δὲ ἀνθρώπων 25
 ἐλευθεριώτερον, ὃς παρ' οὐδενὸς οὔτε δῶρα οὔτε μισθὸν
 δέχομαι; δικαιοτέρου δὲ τίνα ἂν εἰκότως νομίσατε τοῦ
 πρὸς τὰ παρόντα συνηρμοσμένου, ὥς τῶν ἀλλοτρίων μηδενὸς
 προσδεῖσθαι; σοφὸν δὲ πῶς οὐκ ἄν τις εἰκότως ἄνδρα φήσειεν

1 ὀνομάζουσι] νομίζουσι Voigtländer 5 κατὰ] καὶ τα (sic) Harl.
 8 ταῦτ' A 9 εἰ καὶ] εἴ τις Cobet 13 ἐπερωτήσαντος Ath. v. 218
 17 ἐθορύβουν εἰκότως Reuchlin ἀλλὰ Harl.: ἄλλα cet. 22 πολ-
 λῶ A: πολλῶν B Harl. 24 γὰρ om. Harl. in fine versus 27 νομί-
 σητε vel νομίσετε codd. : corr. Schäfer post τοῦ add. οὕτω Cobet

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

εἶναι ὅς ἐξ ὅτουπερ ξυνιέναι τὰ λεγόμενα ἠρξάμην οὐπώποτε
 διέλειπον καὶ ζητῶν καὶ μαυθάνων ὅ τι ἐδυνάμην ἀγαθόν; ὡς 17
 δὲ οὐ μάτην ἐπόνουν οὐ δοκεῖ ὑμῖν καὶ τάδε τεκμήρια εἶναι,
 τὸ πολλοὺς μὲν πολίτας τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων, πολλοὺς δὲ
 5 ξένων, ἐκ πάντων προαιρεῖσθαι ἐμοὶ ξυνεῖναι; ἐκείνου δὲ τί
 φήσομεν αἴτιον εἶναι, τοῦ πάντας εἰδέναι ὅτι ἐγὼ ἤκιστ'
 ἂν ἔχοιμι χρήματα ἀντιδιδόναι, ὅμως πολλοὺς ἐπιθυμῶ ἐμοί
 τι δωρεῖσθαι; τὸ δ' ἐμὲ μὲν μηδ' ὑφ' ἐνὸς ἀπαιτεῖσθαι
 εὐεργεσίας, ἐμοὶ δὲ πολλοὺς ὁμολογεῖν χάριτας ὀφείλειν;
 10 τὸ δ' ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοὺς μὲν ἄλλους οἰκτίρειν ἑαυτοῦς, 18
 ἐμὲ δὲ μηδὲν ἀπορώτερον διάγειν ἢ ὅτε τὰ μάλιστα ἢ πόλις
 ἠὺδαιμόνει; τὸ δὲ τοὺς ἄλλους μὲν τὰς εὐπαθείας ἐκ τῆς
 ἀγορᾶς πολυτελεῖς πορίζεσθαι, ἐμὲ δὲ ἐκ τῆς ψυχῆς ἄνευ
 δαπάνης ἠδίουσ ἐκείνων μηχανᾶσθαι; εἴ γε μὴν ὅσα εἴρηκα
 15 περὶ ἑμαυτοῦ μηδεὶς δύναιτ' ἂν ἐξελέγξαι με ὡς ψεύδομαι,
 πῶς οὐκ ἂν ἤδη δικαίως καὶ ὑπὸ θεῶν καὶ ὑπ' ἀνθρώπων
 ἐπαινοίμην; ἀλλ' ὅμως σύ με φῆς, ὦ Μέλητε, τοιαῦτα 19
 ἐπιτηδεύοντα τοὺς νέους διαφθείρειν; καίτοι ἐπιστάμεθα
 μὲν δήπου τίνες εἰσὶ νέων διαφθοραί· σὺ δὲ εἶπὲ εἴ τινα
 20 οἴσθα ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον ἢ ἐξ εὐσεβοῦς ἀνόσιον ἢ ἐκ
 σώφρονος ὑβριστῆν ἢ ἐξ εὐδαιμότου πολυδάπανον ἢ [ὡς] ἐκ
 μετριοπότου οἰνόφλυγα ἢ ἐκ φιλοπόνου μαλακὸν ἢ ἄλλης
 πονηρᾶς ἠδουῆς ἠττημένον. Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Μέ- 20
 λητος, ἐκείνους οἶδα οὓς σὺ πέπεικας σοὶ πείθεσθαι μᾶλλον
 25 ἢ τοῖς γειναμένοις. Ὅμολογῶ, φάναι τὸν Σωκράτην, περὶ
 γε παιδείας· τοῦτο γὰρ ἴσασι ἐμοὶ μεμεληκός. περὶ δὲ
 ὑγείας τοῖς ἰατροῖς μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πείθονται ἢ τοῖς
 γονεῦσι· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γε πάντες δήπου οἱ Ἀθηναῖοι
 τοῖς φρονιμώτατα λέγουσι πείθονται μᾶλλον ἢ τοῖς προσ-
 30 ἠκούσιν. οὐ γὰρ δὴ καὶ στρατηγούς αἰρεῖσθε καὶ πρὸ πατέρων

6 post πάντας add. μὲν et 7 post ὅμως add. δὲ Schneider ἤκιστ'
 ἂν Bornemann: ἤκιστα codd. 9 εὐεργεσίαν Stephanus 12 εὐ-
 δαιμόνει A: εὐδαιμονεῖ cet. 21 ὡς del. Gesner 25 σωκράτη B
 28 πάντως οἱ ἀθηναῖοι πάντες δήπου Reuchlin

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

- καὶ πρὸ ἀδελφῶν, καὶ ναὶ μὰ Δία γε ὑμεῖς πρὸ ὑμῶν αὐτῶν,
οὓς ἂν ἠγήσθε περὶ τῶν πολεμικῶν φρονιμωτάτους εἶναι;
Οὕτω γάρ, φάναι τὸν Μέλητον, ὦ Σώκρατες, καὶ συμφέρει
21 καὶ νομίζεται. Οὐκοῦν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτην, θαυμαστὸν καὶ
τοῦτό σοι δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πράξεσι μὴ μόνον 5
ἰσομοιρίας τυγχάνειν τοὺς κρατίστους, ἀλλὰ καὶ προτετι-
μῆσθαι, ἐμὲ δέ, (ὅτι) περὶ τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ ἀνθρώποις,
περὶ παιδείας, βέλτιστος εἶναι ὑπὸ τινῶν προκρίνομαι, τούτου
ἐνεκα θανάτου ὑπὸ σοῦ διώκεσθαι;
- 22 Ἐρρήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείω ὑπὸ τε αὐτοῦ καὶ 10
τῶν συναγορευόντων φίλων αὐτῷ. ἀλλ' ἐγὼ οὐ τὰ πάντα
εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐσπούδασα, ἀλλ' ἤρκεσέ μοι δηλώσαι
ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μήτε περὶ θεοῦς ἀσεβῆσαι μήτε περὶ
23 ἀνθρώπους ἄδικος φανῆναι περὶ παντὸς ἐποιεῖτο· τὸ δὲ
μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ᾔετο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν 15
ἤδη ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν. ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε
καταδηλότερον ἐγένετο, ἐπειδὴ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη.
πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑποτιμᾶσθαι οὔτε αὐτὸς ὑπετι-
μῆσατο οὔτε τοὺς φίλους εἴασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ὅτι τὸ
ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦντος εἶη ἀδικεῖν. ἔπειτα τῶν ἐταίρων 20
ἐκκλέψαι βουλομένων αὐτὸν οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπι-
σκῶψαι ἐδόκει ἐρόμενος εἴ που εἰδεῖεν τι χωρίον ἔξω τῆς
Ἀττικῆς ἔνθα οὐ προσβατὸν θανάτῳ.
- 24 Ὡς δὲ τέλος εἶχεν ἡ δίκη, εἰπεῖν αὐτόν· Ἄλλ', ὦ
ἄνδρες, τοὺς μὲν διδάσκοντας τοὺς μάρτυρας ὡς χρὴ 25
ἐπιорκοῦντας καταψευδομαρτυρεῖν ἐμοῦ καὶ τοὺς πειθομένους
τούτοις ἀνάγκη ἐστὶ πολλὴν ἑαυτοῖς συνειδέναι ἀσέβειαν καὶ
ἀδικίαν· ἐμοὶ δὲ τί προσήκει νῦν μείον φρονεῖν ἢ πρὶν κατα-
κριθῆναι, μηδὲν ἐλεγχθέντι ὡς πεποίηκά τι ὧν ἐγράψαντό

1 prius πρὸ om. A
σωκράτη cet.

2 ἠγείσθε codd.
7 ὅτι add. Stephanus
17 ἐγίγνετο A Harl.
18 αὐτὸς B₂: αὐτῶν B₁: αὐ(ῦ)τὸν cet.
29 ἐγράψατο A

4 σωκράτην Harl. :
13 τὸ Reuchlin: τότε
ἐπειδὴ καὶ A₂: ἐπεὶ καὶ cet.
27 πολλῆ B Harl.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

με; οὐδὲ γὰρ ἔγωγε ἀντὶ Διὸς καὶ Ἑρας καὶ τῶν σὺν τούτοις
 θεῶν οὔτε θύων τισὶ καινοῖς δαίμοσιν οὔτε ὁμνῶν οὔτε νομίζων
 ἄλλους θεοὺς ἀναπέφηνα. τοὺς γε μὴν νέους πῶς ἂν δια- 25
 φθείροιμι καρτερίαν καὶ εὐτέλειαν προσεθίζων; ἐφ' οἷς γε
 5 μὴν ἔργοις κείται θάνατος ἢ ζημία, ἱεροσυλία, τοιχωρυχία,
 ἀνδραποδίσει, πόλεως προδοσία, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι
 τούτων πρᾶξαί τι κατ' ἐμοῦ φασιν. ὥστε θαυμαστὸν ἔμοιγε
 δοκεῖ εἶναι ὅπως ποτὲ ἐφάνη ὑμῖν τοῦ θανάτου ἔργον ἄξιον
 ἐμοὶ εἰργασμένον. ἀλλ' οὐδὲ μέντοι ὅτι ἀδίκως ἀποθνήσκω, 26
 10 διὰ τοῦτο μείον φρουητέον· οὐ γὰρ ἐμοὶ ἀλλὰ τοῖς κατα-
 γνουῦσι τοῦτο αἰσχρόν [γάρ] ἐστι. παραμυθεῖται δ' ἔτι με
 καὶ Παλαμῆδης ὁ παραπλησίως ἐμοὶ τελευτήσας· ἔτι γὰρ καὶ
 νῦν πολὺ καλλίους ὕμνους παρέχεται Ὀδυσσέως τοῦ ἀδίκως
 ἀποκτείναντος αὐτόν· οἷδ' ὅτι καὶ ἐμοὶ μαρτυρήσεται ὑπὸ τε
 15 τοῦ ἐπιόντος καὶ ὑπὸ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου ὅτι ἠδίκησα
 μὲν οὐδένα πώποτε οὐδὲ πονηρότερον ἐποίησα, εὐηργέτουν
 δὲ τοὺς ἐμοὶ διαλεγομένους προῖκα διδάσκων ὅ τι ἐδυνάμην
 ἀγαθόν. εἰπὼν δὲ ταῦτα μάλα ὁμολογουμένως δὴ τοῖς 27
 εἰρημένοις ἀπήει καὶ ὄμμασι καὶ σχήματι καὶ βαδίσματι
 20 φαιδρός. ὡς δὲ ἤσθετο ἄρα τοὺς παρεπομένους δακρύοντας,
 Τί τοῦτο; εἰπεῖν αὐτόν, ἢ ἄρτι δακρύετε; οὐ γὰρ πάλαι ἴστε
 ὅτι ἐξ ὅτουπερ ἐγενόμην κατεψηφισμένος ἦν μου ὑπὸ τῆς
 φύσεως ὁ θάνατος; ἀλλὰ μέντοι εἰ μὲν ἀγαθῶν ἐπιρρεόντων
 προαπόλλυμαι, δῆλον ὅτι ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς εὖνοις λυπη-
 25 τέον· εἰ δὲ χαλεπῶν προσδοκωμένων καταλύω τὸν βίον, ἐγὼ
 μὲν οἶμαι ὡς εὐπραγοῦντος ἐμοῦ πᾶσιν ὑμῖν εὐθυμητέον εἶναι.
 παρῶν δέ τις Ἀπολλόδωρος, ἐπιθυμητῆς μὲν ὦν ἰσχυρῶς 28

2 νομίζων] ὀνομάζων A Harl. 5 ἱεροσυλῖαι, τοιχωρυχίαι, ἀνδρα-
 ποδίσεις, . . . προδοσία codd.: corr. Zeune 7 ὥστε om. Stob.
 8 εἶναι om. Stob. Paris. ὅπως A (?) et Stob.: ὅπου B Harl. τοῦ
 A (?) et Stob.: τὸ τοῦ B Harl.: τοῦ del. Cobet 9 εἰργασμένον
 Stob.: om. codd. 11 γάρ om. A corr. et Stob. δ' ἔτι] δέ τί
 Dind. 18 δὲ] δὴ Stob. om. quod sequitur δὴ 19 σχήματι Stob.:
 σχήμασι codd. 21 ἢ del. Cobet: ἢ Stephanus 22 ὅτι Stob.:
 om. codd. 23 ὁ om. B₁ Stob. 27 ὦν add. Stob.: om. codd.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

αὐτοῦ, ἄλλως δ' εὐήθης, εἶπεν ἄρα· Ἄλλὰ τοῦτο ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, χαλεπώτατα φέρω ὅτι ὀρώ σε ἀδίκως ἀποθνήσκοντα. τὸν δὲ λέγεται καταψήσαντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εἰπεῖν· Σὺ δέ, ὦ φίλτατε Ἀπολλόδωρε, μᾶλλον ἐβούλου με ὀρᾶν δικαίως ἢ ἀδίκως ἀποθνήσκοντα; καὶ ἅμα ἐπιγε- 5
 29 λάσαι. λέγεται δὲ καὶ Ἄνυτον παριόντα ἰδὼν εἰπεῖν· Ἄλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὅδε κυδρός, ὡς μέγα τι καὶ καλὸν διαπεπραγμένος, εἰ ἀπέκτονέ με, ὅτι αὐτὸν τῶν μεγίστων ὑπὸ τῆς πόλεως ὀρῶν ἀξιούμενον οὐκ ἔφην χρῆναι τὸν υἱὸν περὶ βύρσας παιδεύειν. ὡς μοχθηρὸς οὗτος, ἔφη, ὃς οὐκ ἔοικεν εἰδέναί 10 ὅτι ὀπότερος ἡμῶν καὶ συμφορώτερα καὶ καλλίω εἰς τὸν αἰὶ
 30 χρόνον διαπέπρακται, οὗτός ἐστι καὶ ὁ νικῶν. ἀλλὰ μέντοι, φάναι αὐτόν, ἀνέθηκε μὲν καὶ Ὅμηρος ἔστιν οἷς τῶν ἐν καταλύσει τοῦ βίου προγιγνώσκειν τὰ μέλλοντα, βούλομαι δὲ καὶ ἐγὼ χρησμοδῆσαί τι. συνεγενόμην γάρ ποτε βραχέα 15 τῷ Ἄνυτου υἱῷ, καὶ ἔδοξέ μοι οὐκ ἄρρωστος τὴν ψυχὴν εἶναι· ὥστε φημι αὐτὸν ἐπὶ τῇ δουλοπρεπεῖ διατριβῇ ἣν ὁ πατήρ αὐτῷ παρεσκεύακεν οὐ διαμενεῖν· διὰ δὲ τὸ μηδένα ἔχειν σπουδαῖον ἐπιμελητὴν προσπεσεῖσθαί τινι αἰσχυρᾷ ἐπιθυμία,
 31 καὶ προβήσεσθαι μέντοι πόρρω μοχθηρίας. ταῦτα δ' εἰπὼν 20 οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὁ νεανίσκος ἤσθεις οἴνῳ οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρας ἐπαύετο πίνων, καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτοῦ πόλει οὔτε τοῖς φίλοις οὔτε αὐτῷ ἄξιος οὐδενὸς ἐγένετο. Ἄνυτος μὲν δὴ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκῶς τυγχάνει 25
 32 κακοδοξίας. Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ φθόνον ἐπαγόμενος μᾶλλον καταψηφίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς

1 ἄρα et Ἄλλὰ om. Stob. 2 ὅτι ὀρώ om. Stob. 4 μᾶλλον
 Harl. : μᾶλλον ἂν A et Stob. : μάλ' ἂν B 5 ἢ ἀδίκως om. Stob.
 7 ὅδε γε Stob. καὶ om. Harl. 10 ὡς] ὦ Stob. ὃς Stob. : ὡς
 codd. 12 ὅτι οὗτος Harl. ἐστι καὶ] ἐστιν Stob. 23 αὐτῷ
 codd. : corr. Stephanus 24 Ἄνυτος vertit Aretinus : αὐτὸς codd.
 25 αὐτοῦ codd. : corr. Stephanus 27 ἐπαγαγόμενος Cohet

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

μοίρας τετυχηκέναι· τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τοῦ ράστου ἔτυχεν. ἐπεδείξατο 33 δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην· ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὐτῷ κρεῖττον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τὰλλα τὰγαθὰ 5 προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, ἀλλ' ἰλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο. ἐγὼ μὲν 34 δὴ καταυδῶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα οὔτε μὴ μεμνήσθαι δύναμαι αὐτοῦ οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ 10 τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκείνον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακαριστότατον νομίζω.

4 αὐτῷ] αὐτὸ Harl.
μὴ add. οὐ Cobet

πρὸς τὰλλ' ἀγαθὰ Richards

8 post prius

INDEX NOMINVM

- Anytus 29 sq.
Apollo Delphicus 24.
Apollodorus 28.
Chaerèphon 14.
Delphi 14.
Homerus 30.
Iuno 24.
- Lycurgus 15.
Meletus 11, 19, 20.
Odysseus 26.
Palamedes 26.
Pythia 12.
Socrates passim.
Ulixes 26.

